

De wil tot vrijheid

een kijkje achter de schermen van het Tamil-verzet

Adele Balasingham

2001-10-06

Inhoudsopgave

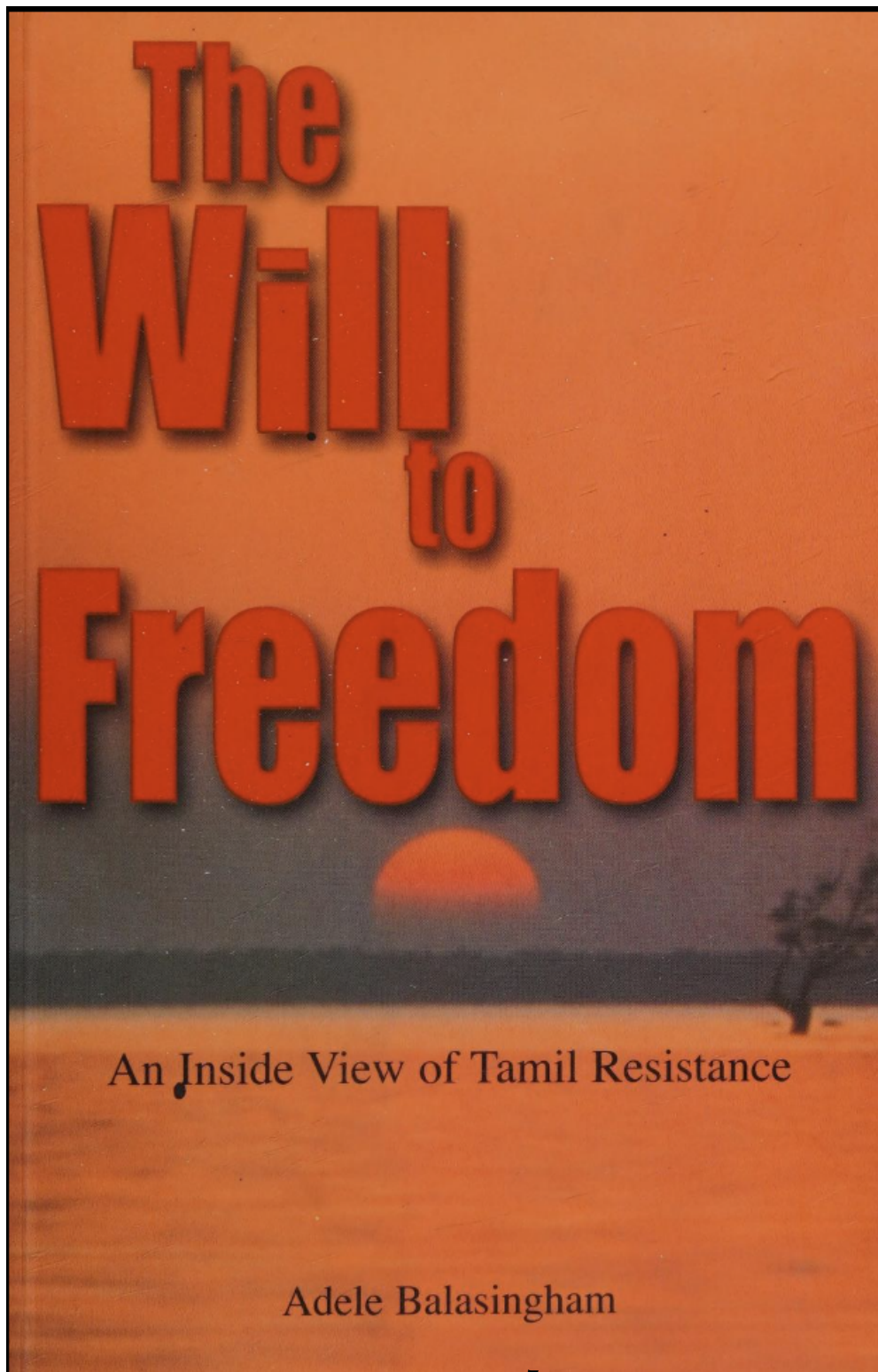
Voorkant	7
Kaarten	9
Foto's	11
Bala begin dertig en ikzelf 24.	11
Onze bruiloft in Zuid-Londen, in 1978.	12
Met mijn familie in Warragul, Australië in 1989.	12
De bruiloft van de heer Pirabakaran en Mathivathani (Mathy)	13
Bala wordt in augustus 1985 vanuit India naar Londen gedeporteerd.	14
Een gat in het dak van onze slaapkamer, veroorzaakt door een bomaanslag in Chennai in 1985.	16
LTTE-delegatie met de voormalige Sri Lankaanse president, de heer R. Premadasa. .	17
Notities maken tijdens een privégesprek met de toenmalige president, de heer Premadasa. .	18
In de jungle van Mullaitivu met luipaardwelpen.	19
Sugi, de voormalige commandant van de vrouwelijke strijders, leidt me naar het trainingskamp in de jungle, 1989.	20
Bala en ik in gesprek met de heer Pirabakaran in zijn 'one-four'-basis in Alampil, 1989. .	21
Ontmoeting met de voormalige Chief Minister van Tamil Nadu, de heer Karunanidhi, in Chennai, 1989.	22
De bruiloft van Kittu in Colombo, 1989.	23
Overleg met functionarissen van het ICRC in Jaffna.	24
Toespraak tijdens de vrouwenconferentie in het Windsor Theatre in Jaffna in 1990. .	24
Ikzelf met de moeder van kolonel Kittu, liefkozend 'Kittu Amma' genoemd in Jaffna, 1990.	25
Toespraak tijdens een openbare bijeenkomst in Batticaloa in 1989	26
Bala en ikzelf met Karikalan	27
Zittend buiten onze bunker met onze hond Jimmy in Jaffna, 1990.	28
Een gesprek met de vrouwelijke strijders van de LTTE in Jaffna in 1990.	31
Kokosnoot schrapen voor een maaltijd in Jaffna, 1993.	33
Tijdens een ontmoeting met de heer Thamil Chelvan, leider van de politieke vleugel van de LTTE, 1995.	34
Genieten van een maaltijd met de hoge functionaris Baby Subramaniam en zijn vrouw Vetti Chelvi, 1992.	35

Tijdens een bruiloft in Mullaitivu met meneer Pirabakaran en zijn vrouw Mathy eind 1998.	36
Inleiding	37
1 Nieuwe Horizonten	43
Ontmoeting Balasingham	49
Mijn wortels in Australië	53
Strijdbare politiek	59
2 Binnen in het hol van de tijgers	62
Ontmoeting met de heer Pirakaran	65
Eerste indrukken van India	69
Problemen binnen de organisatie	72
Meer leren	74
Definitieve beslissingen	80
De wachttijd	82
Het keerpunt: Zwart juli 1983	85
3 Turbulente tijden in India	88
De beginperiode: Dimensies van de strijd	91
Moeilijke tijden	99
Een verandering van levensstijl	101
Nieuwe regering in Delhi	103
Vluchtelingen in Tamil Nadu	104
Eenheid en scheiding	107
Deportatie van Bala	110
De moordaanslag	113
Huishoudelijke arbeid in India	117
Gespannen relaties	119
Verdiepende crisis	122
4 De Indo-LTTE-oorlog	125
Militaire aanval van Sri Lanka	127
Het Indo-Sri Lanka-akkoord	129
Thileepans vasten tot de dood	132
Tragedie treft hoge commandanten	135
‘Operatie Pawan’	142
Beruchte bloedbaden	144
5 Opgejaagd door het Indiase leger	149
Verhuizen naar Karaveddy	151
Verplaatsing van huizen	154
Een inval in ons huis	158

Eigendom in Jaffna	161
Een zachtaardige vrouw	164
Toddy Tappers	167
Kritieke dagen	169
Close Encounter	172
De confrontatie met de dood	174
Onderweg	177
De laatste uitdaging	180
Metro in India	185
6 Premadasa - LTTE-gesprekken	188
Onrust in het Noorden en het Zuiden	190
Uitnodiging voor vredesbesprekingen	193
Ontmoeting met Premadasa	195
Een bezettingsleger	197
De rol van de heer Hameed	200
Kritiek van Delhi op de gesprekken	203
Pirakaran ontmoeten in de jungle	205
Vijandigheid tussen Delhi en Colombo	210
Confrontatiecursus	213
Verzoek om gewapende assistentie	216
Politieke partij van de LTTE	219
Ontmoeting met Karunanidhi in Chennai	223
Conferentie in Vaharai	225
De strategie van de LTTE en de agenda van Premadasa	227
7 Leven te midden van de oorlog in Jaffna	231
De Slag om het Fort van Jaffna	233
Het leven in Vadamarachchi	234
Nieuwe afbeelding van vrouwelijke kaders	235
Het LTTE-bestuur in Jaffna	239
Vrouwelijke strijders	241
Een antwoord aan de critici	243
Een strijd tegen genocide	245
Vrouwen en de nationale strijd	248
Vrouwenemancipatie	251
De PFLT en Mathaya	256
De controverse rond de bruidsschat	258
Onderzoek naar geweld tegen vrouwen	261
Het uitbreken van de oorlog in Jaffna	265
De invasie van Jaffna en de uittocht	268
Terugtrekken naar Vanni	272

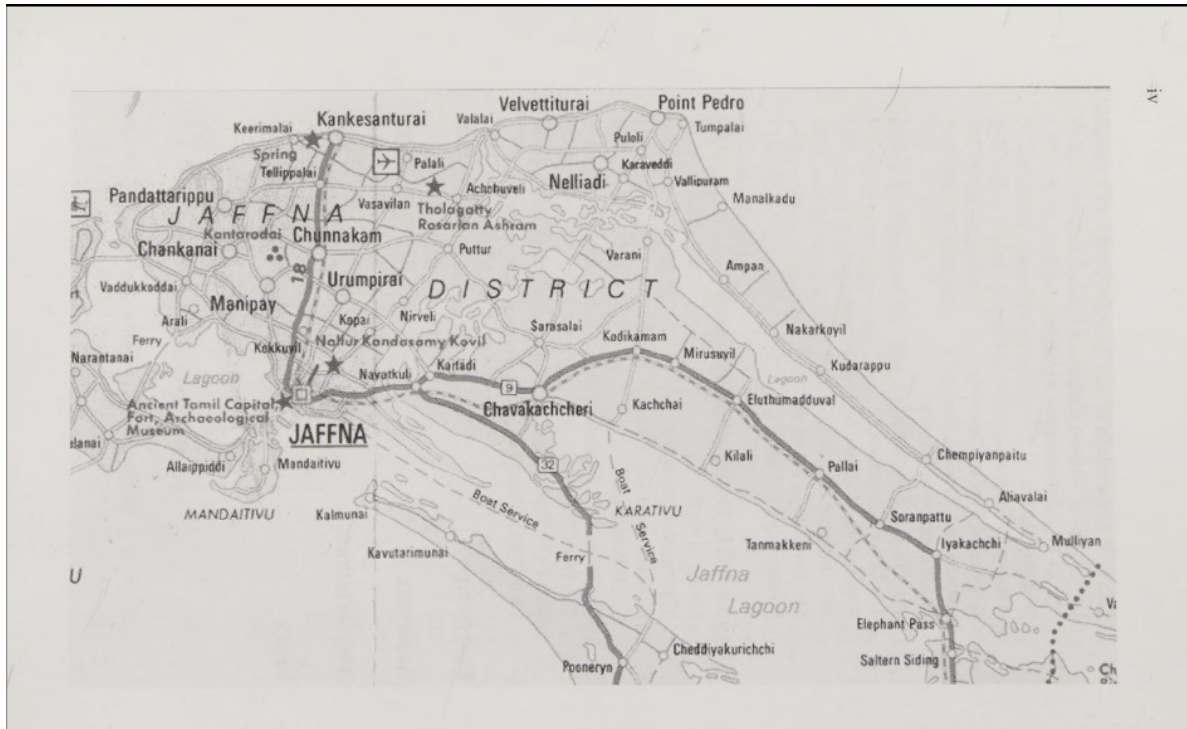
8 Beproevingen in Vanni	275
Wonen in Vanni	277
‘Operatie Jayasukuru’	280
Pirabakaran in mijn weergave	282
LTTE-bruiloften	287
Helden van de Bevrijdingsoorlog	289
De oorlog gaat verder	293
Bala valt ernstig ziek	295
Chandrika’s eisen	299
Naschrift	302
Bijlage	305
Tekst van brieven uitgewisseld tussen de Sri Lankaanse president de heer Premadasa en de Indiase premier de heer Rajiv Gandhi	306
Brief gedateerd 2 juni 1989 Geschreven door president Premadasa aan de Indiase premier Rajiv Gandhi	306
Brief gedateerd 20 juni 1989 Geschreven door de heer Rajiv Gandhi aan de heer Premadasa	307
Brief gedateerd 29 juni 1989 Geschreven door de heer Premadasa aan de heer Rajiv Gandhi.	308
Brief gedateerd 30 juni 1989 Geschreven door de heer Premadasa aan de heer Rajiv Gandhi als reactie op de brief van de heer Gandhi van 20 juni 1989.	309
Brief gedateerd 30 juni 1989 Geschreven door de heer Rajiv Gandhi aan de heer Premadasa als reactie op de brief van de heer Premadasa van 29 juni 1989. . .	311
Brief gedateerd 4 juli 1989 Geschreven door de heer Premadasa aan de heer Rajiv Gandhi	312
Brief gedateerd 11 juli 1989 Geschreven door de heer Rajiv Gandhi aan de heer Premadasa	313
Afkortingen	315
Achterkant	317

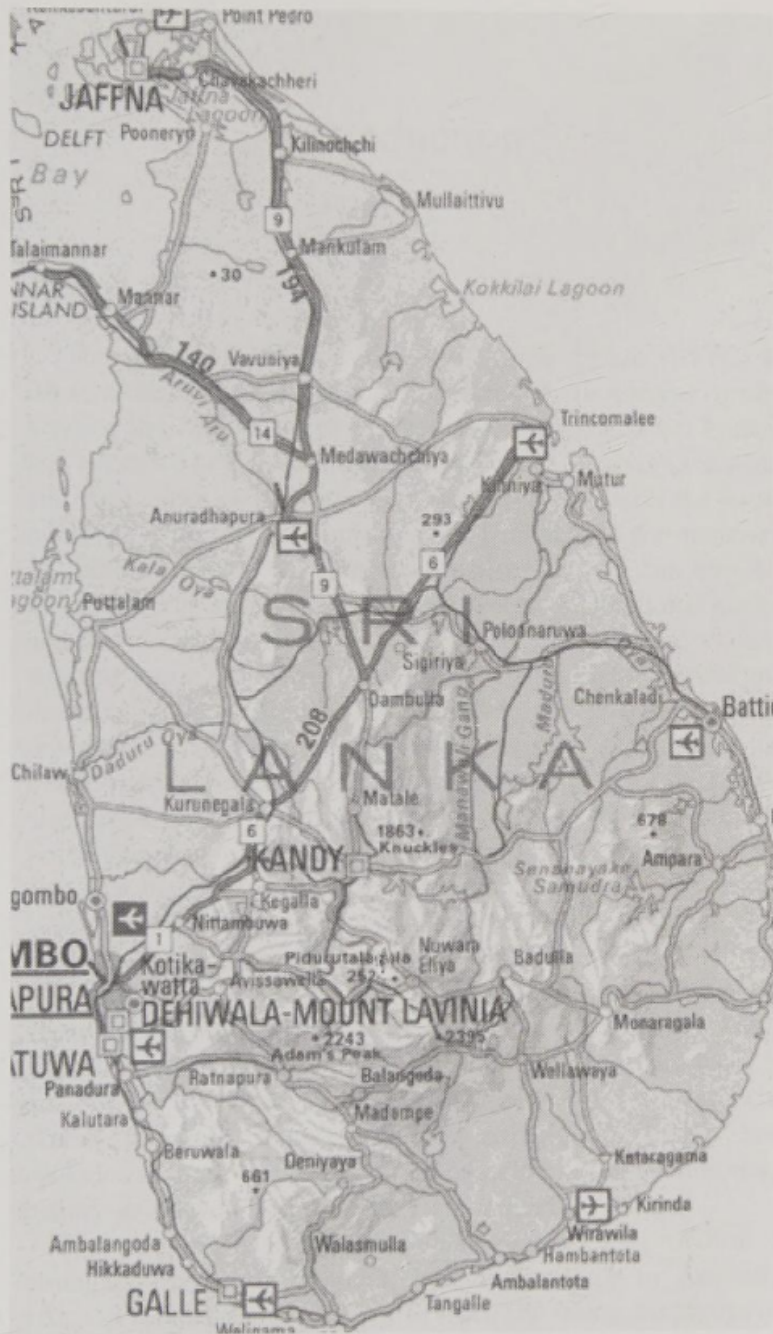
Voorkant



De wil tot vrijheid: een kijkje achter de schermen van het Tamil-verzet
Adele Balasingham

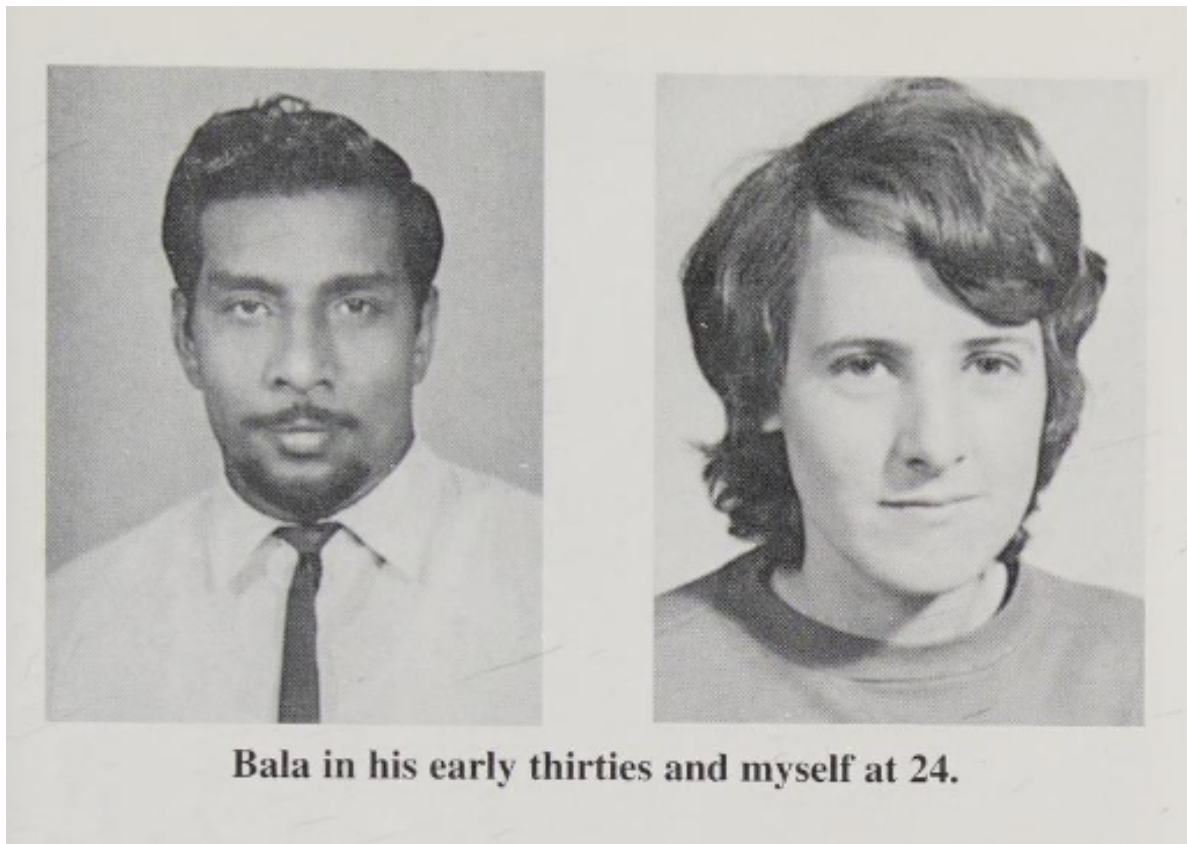
Kaarten





Foto's

Bala begin dertig en ikzelf 24.



Figuur 1: Bala begin dertig en ikzelf op 24-jarige leeftijd.

Onze bruiloft in Zuid-Londen, in 1978.

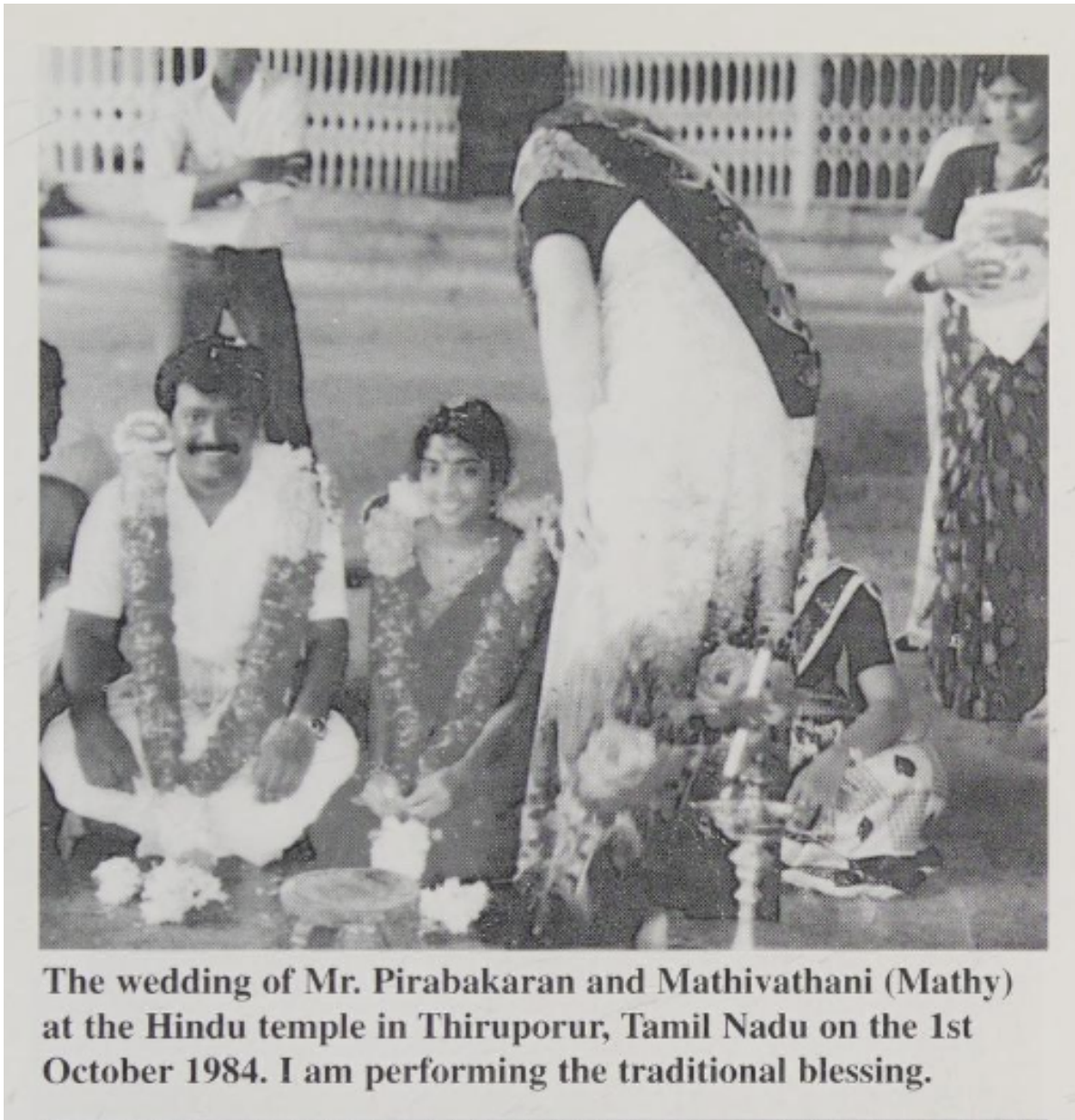


Figuur 2: Onze bruiloft in Zuid-Londen, in 1978.

Met mijn familie in Warragul, Australië in 1989.

!Met mijn familie in Warragul, Australië in 1989. *Van links naar rechts (zittend)* mijn vader, Bruce Wilby, ikzelf, mijn moeder Betty. *Staand: mijn oudere broer Brent, mijn jongere zus Lynley en mijn jongere broer David.*

De bruiloft van de heer Pirabakaran en Mathivathani (Mathy)



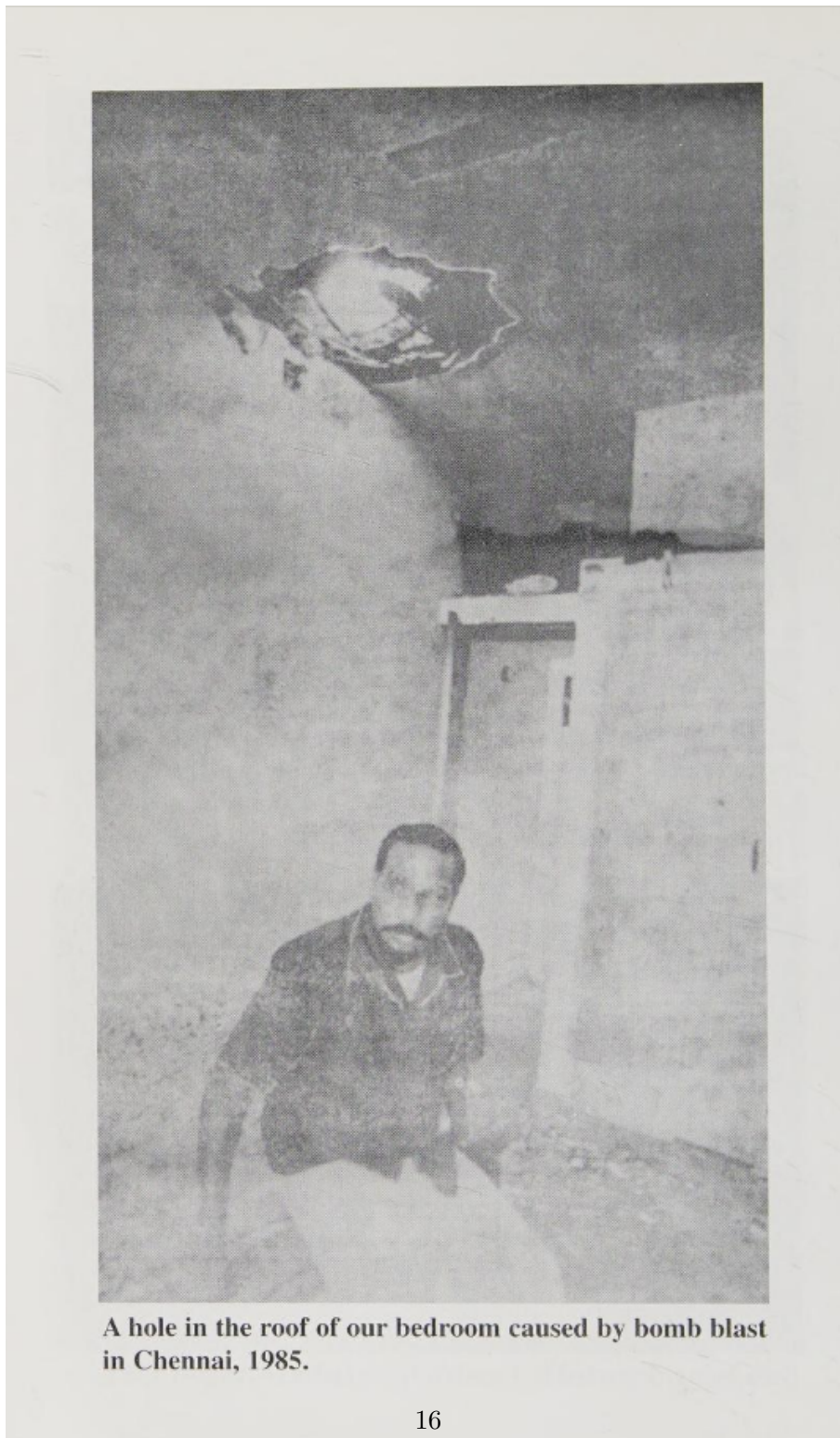
Figuur 3: De bruiloft van de heer Pirabakaran en Mathivathani (Mathy) in de hindoetempel in Thiruporur, Tamil Nadu op 1 oktober 1984. Ik verricht de traditionele zegening.

Bala wordt in augustus 1985 vanuit India naar Londen gedeporteerd.



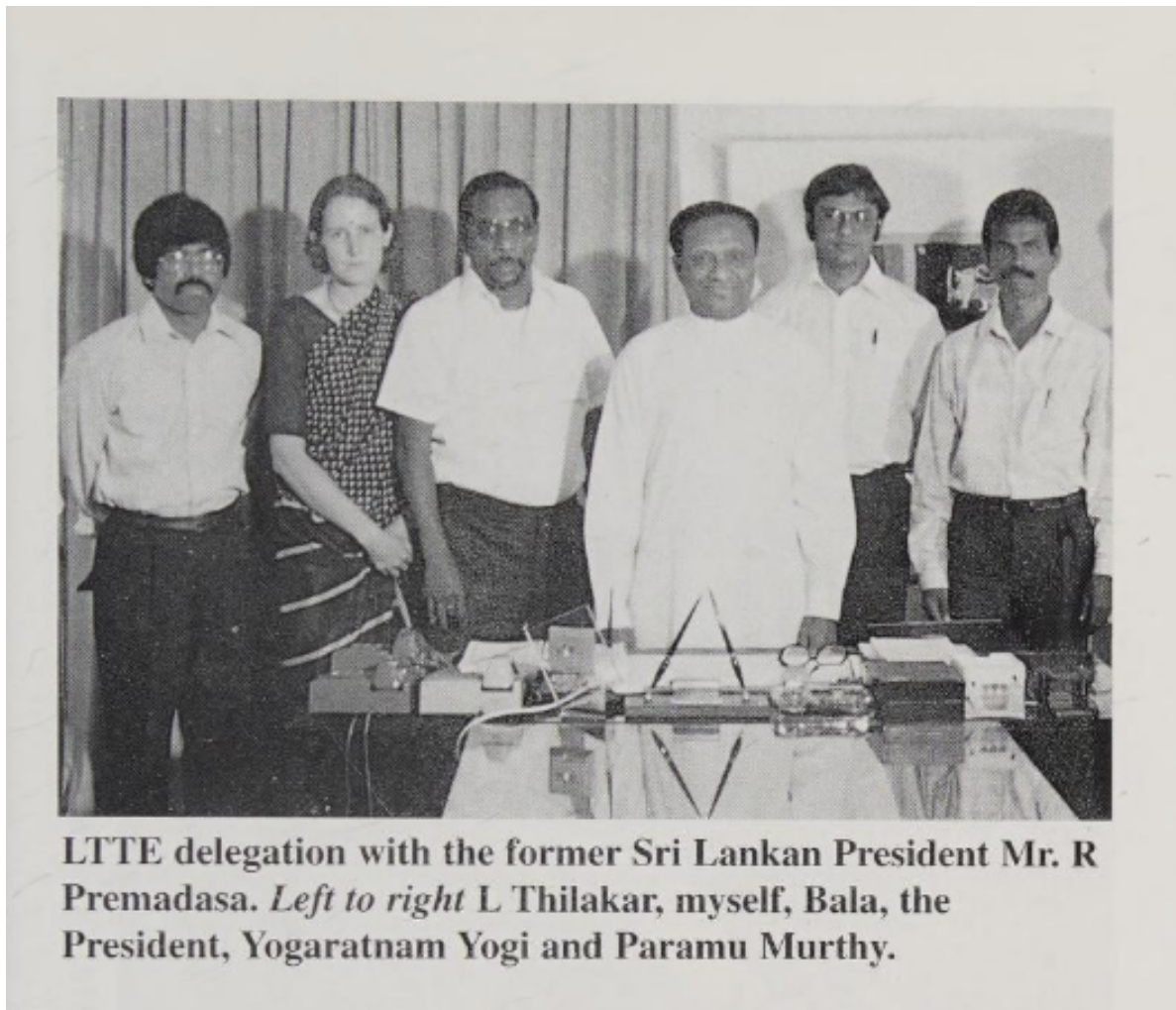
Figuur 4: Bala wordt in augustus 1985 vanuit India naar Londen gedeporteerd.

Een gat in het dak van onze slaapkamer, veroorzaakt door een bomaanslag in Chennai in 1985.



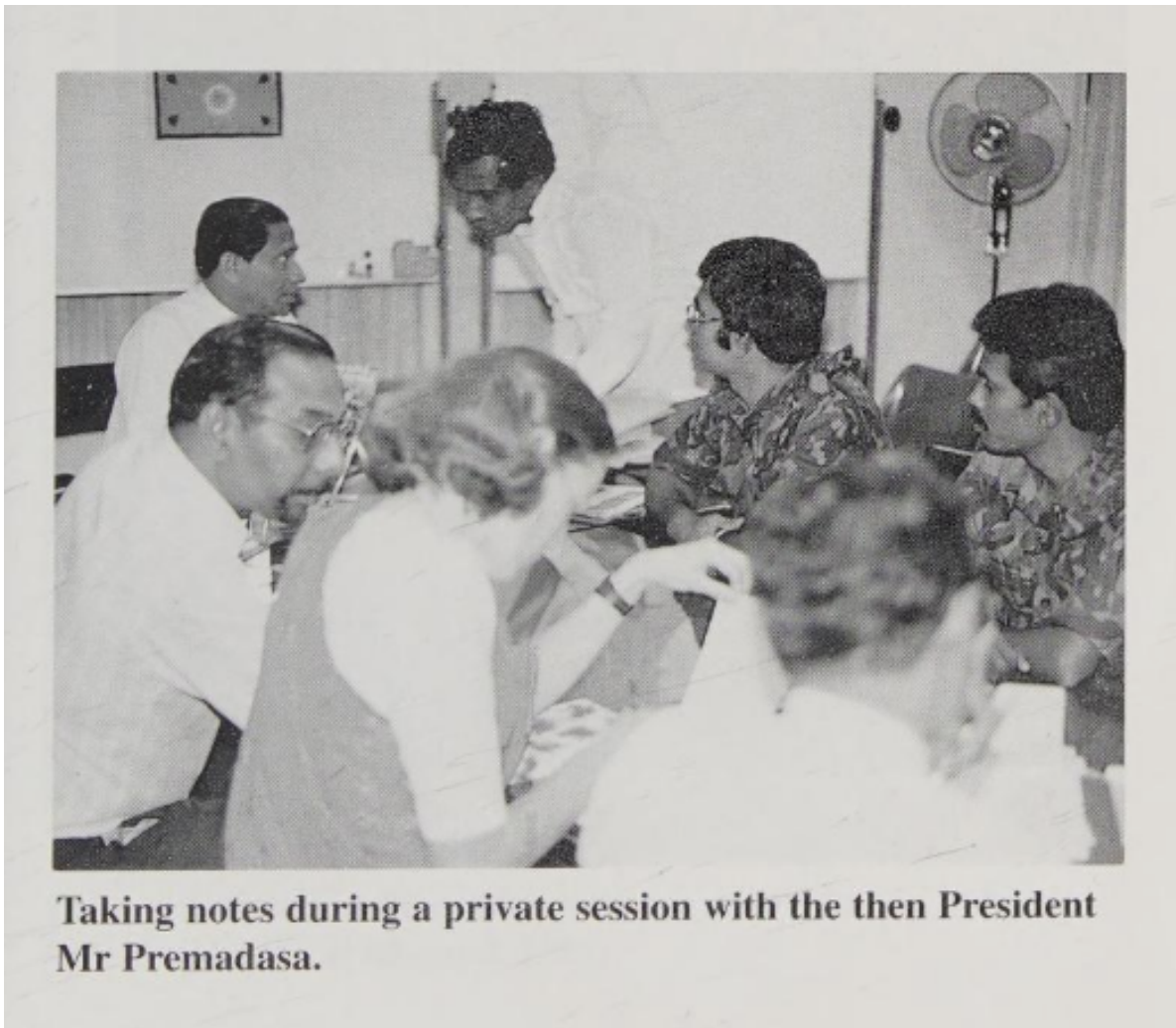
Figuur 5: Een gat in het dak van onze slaapkamer, veroorzaakt door een bomaanslag in Chennai in 1985.

LTTE-delegatie met de voormalige Sri Lankaanse president, de heer R. Premadasa.



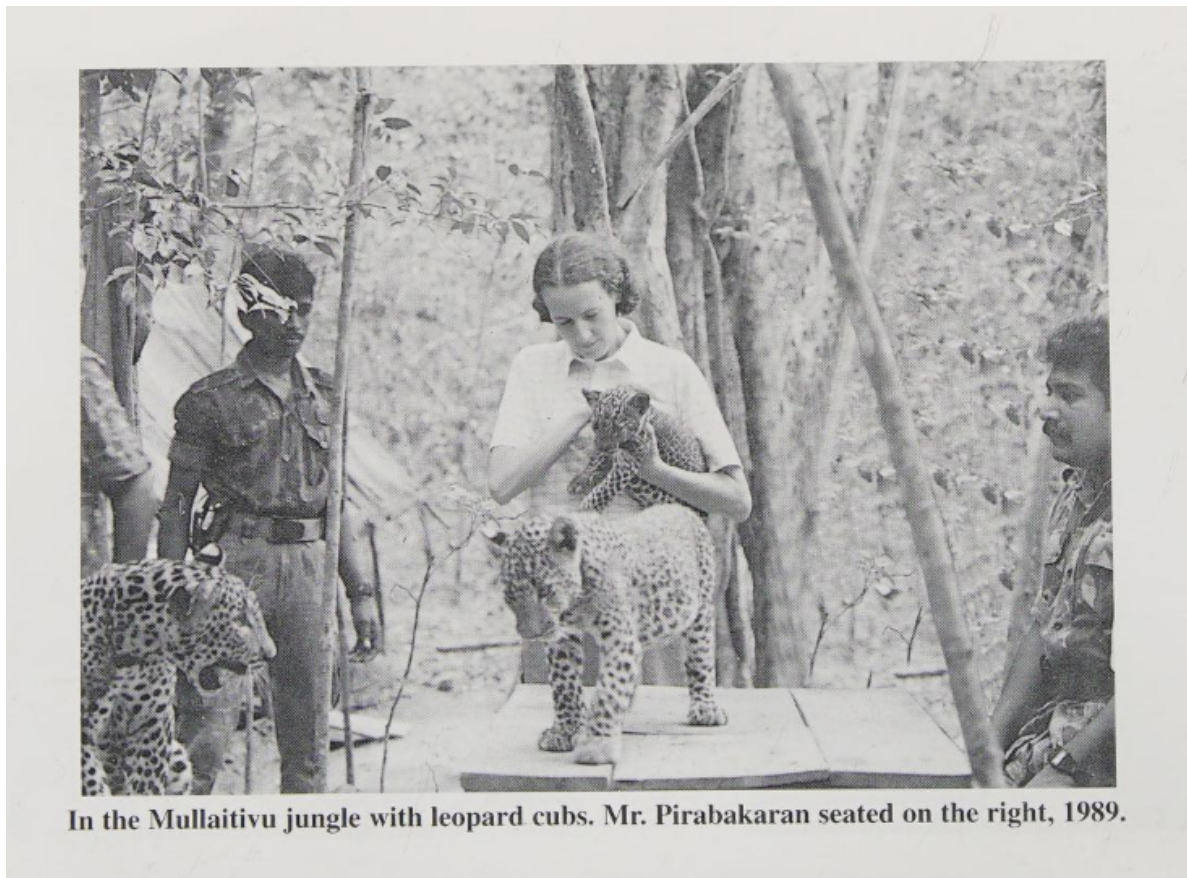
Figuur 6: LTTE-delegatie met de voormalige Sri Lankaanse president, de heer R. Premadasa. Van links naar rechts: L. Thilakar, ikzelf, Bala, de voorzitter, Yogaratnam Yogi en Paramu Murthy.

Notities maken tijdens een privégesprek met de toenmalige president, de heer Premadasa.



Figuur 7: Aantekeningen maken tijdens een privégesprek met de toenmalige president, de heer Premadasa.

In de jungle van Mullaitivu met luipaardwelpen.



Figuur 8: In de Mullaitivu-jungle met luipaardwelpen. Meneer Pirabakaran zit rechts, 1989.

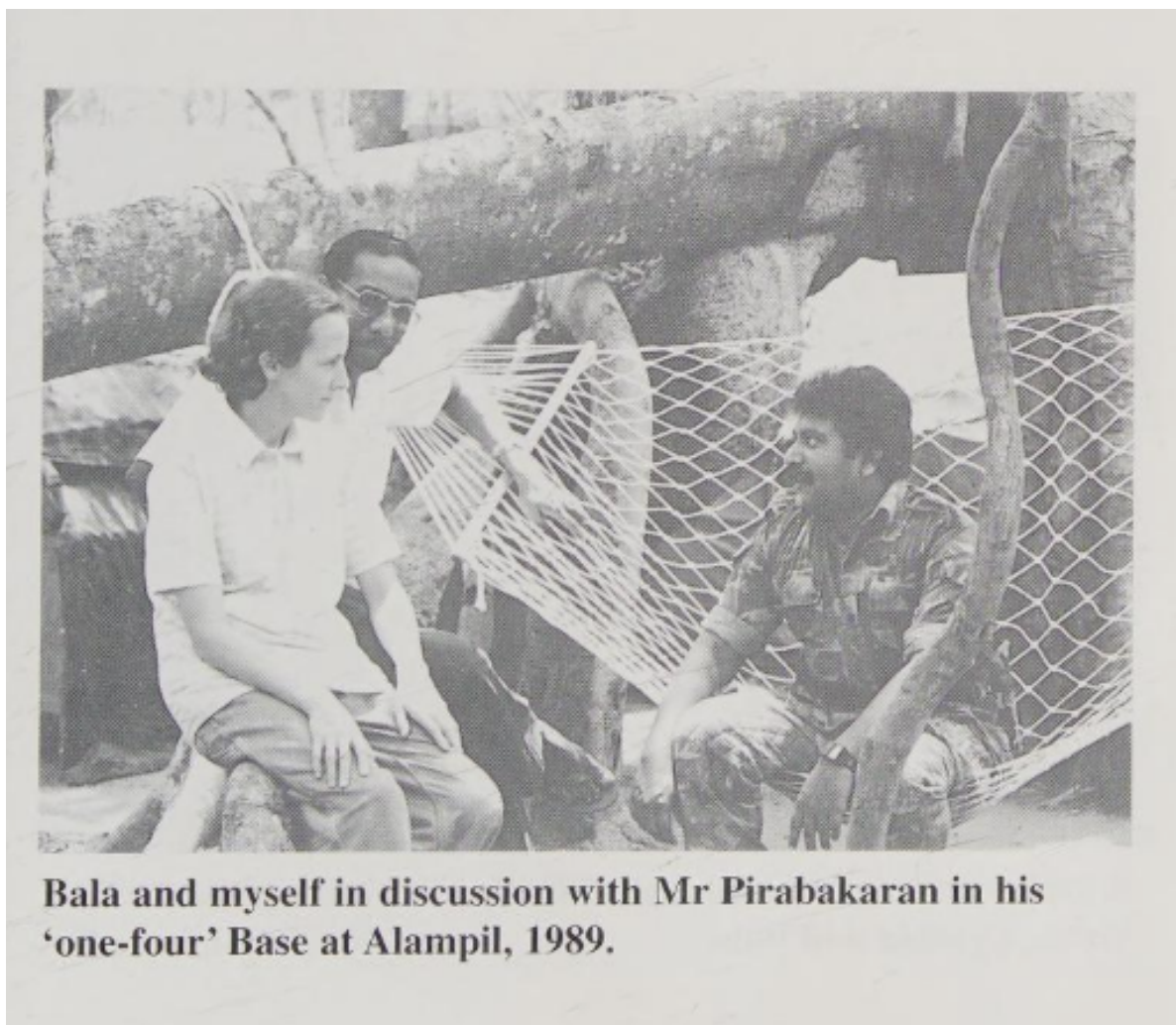
Sugi, de voormalige commandant van de vrouwelijke strijders, leidt me naar het trainingskamp in de jungle, 1989.



Sugi, the former commander of the women fighters, leads me to the jungle training camp, 1989.

Figuur 9: Sugi, de voormalige commandant van de vrouwelijke strijders, leidt me naar het trainingskamp in de jungle, 1989.

Bala en ik in gesprek met de heer Pirabakaran in zijn 'one-four'-basis in Alampil, 1989.



Figuur 10: Bala en ik in gesprek met de heer Pirabakaran in zijn 'one-four'-basis in Alampil, 1989.

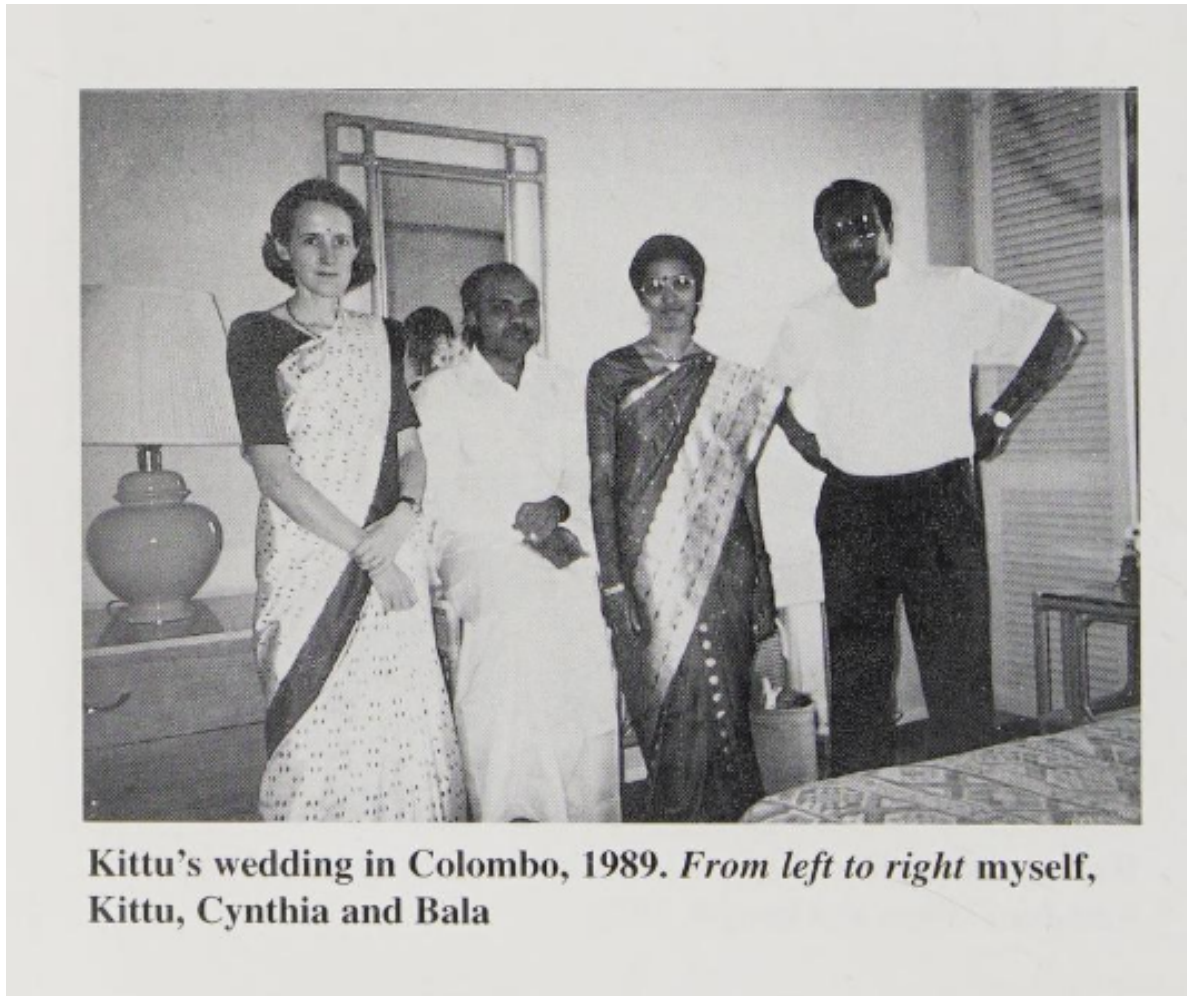
Ontmoeting met de voormalige Chief Minister van Tamil Nadu, de heer Karunanidhi, in Chennai, 1989.



Meeting the former Chief Minister of Tamil Nadu, Mr Karunanidhi in Chennai, 1989. *From left to right, Mr Karunanidhi, Bala, Yogi and myself.*

Figuur 11: Ontmoeting met de voormalige Chief Minister van Tamil Nadu, de heer Karunanidhi, in Chennai, 1989. Van links naar rechts: de heer Karunanidhi, Bala, Yogi en ikzelf.

De bruiloft van Kittu in Colombo, 1989.



Figuur 12: Kittu's bruiloft in Colombo, 1989. Van links naar rechts: ikzelf, Kittu, Cynthia en Bala

De hoofdonderhandelaar voor Sri Lanka, de heer Hameed



The chief negotiator for Sri Lanka, Mr Hameed (*on the right*) in discussion with LTTE delegates in Jaffna, 1990.

Figuur 13: De hoofdonderhandelaar voor Sri Lanka, de heer Hameed (rechts), in gesprek met LTTE-delegaten in Jaffna, 1990.

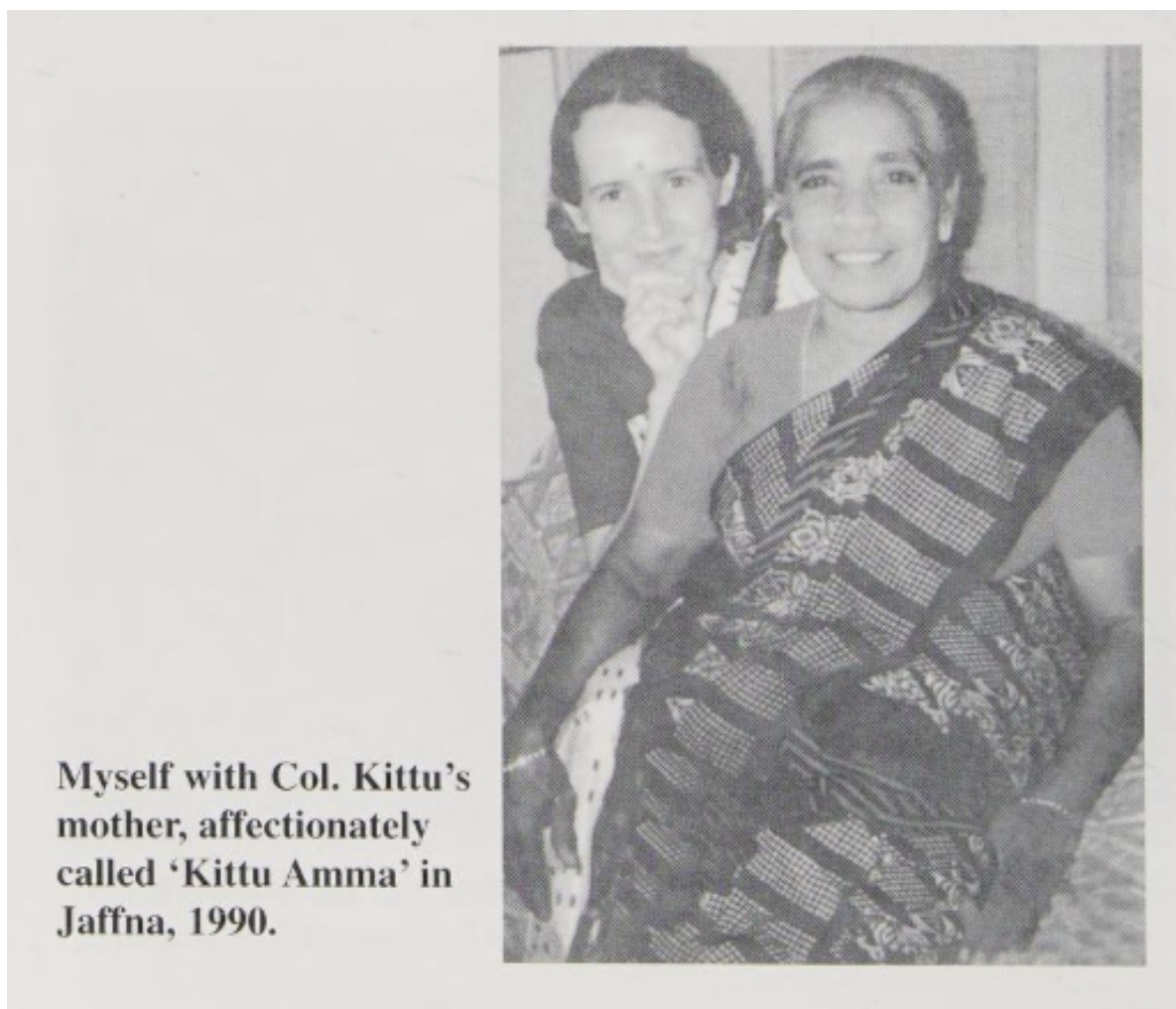
Overleg met functionarissen van het ICRC in Jaffna.

! [In gesprek met functionarissen van het ICRC in Jaffna.] Aan de linkerkant staat Dr. Pathmalojini, 1991.] (./img/discussing-with-icrc-officials-in-jaffna.png)

Toespraak tijdens de vrouwenconferentie in het Windsor Theatre in Jaffna in 1990.

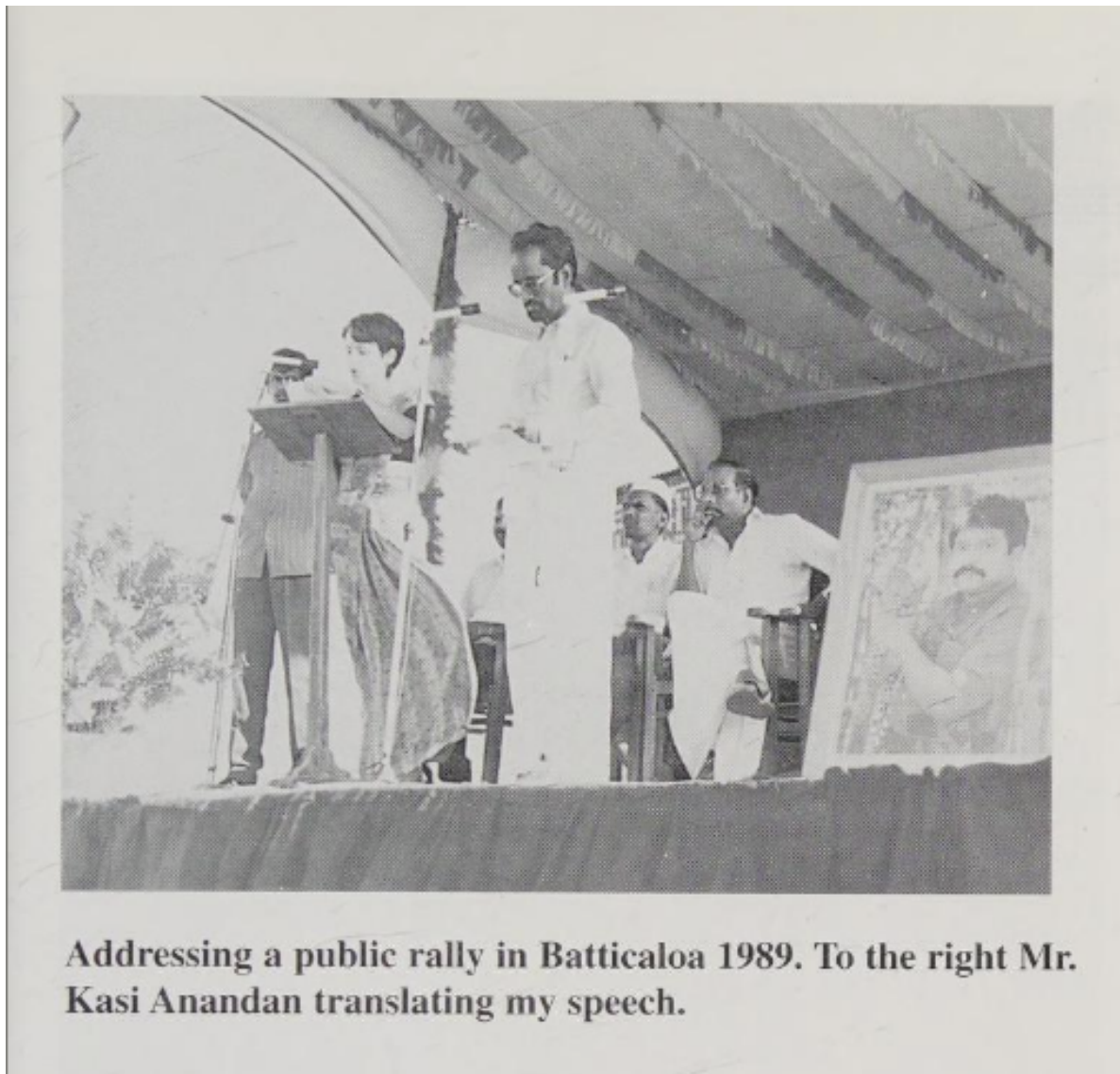
[Toespraak tijdens de vrouwenconferentie in het Windsor Theatre in Jaffna in 1990.](#)

Ikzelf met de moeder van kolonel Kittu, liefkozend ‘Kittu Amma’ genoemd in Jaffna, 1990.



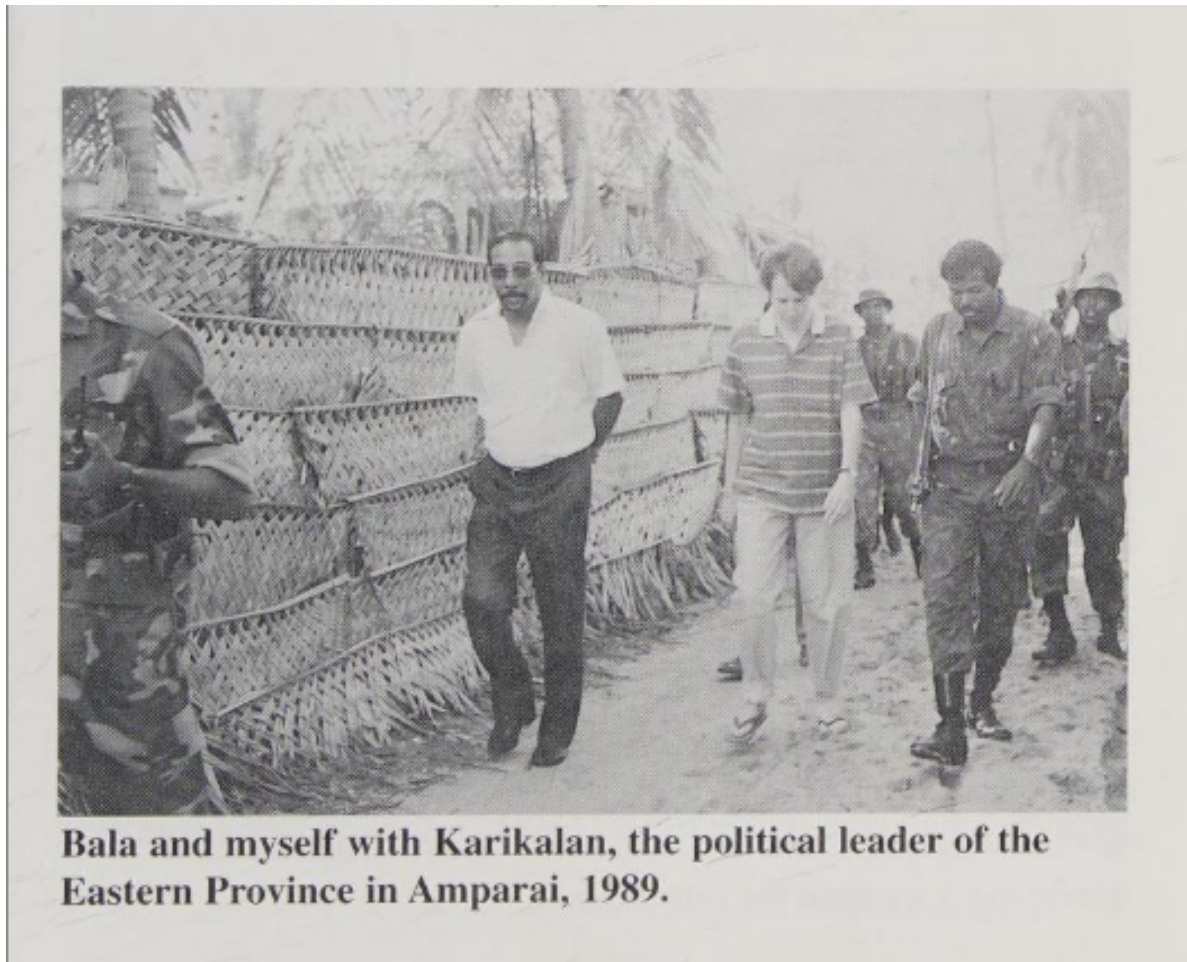
Figuur 14: Ikzelf met de moeder van kolonel Kittu, liefkozend ‘Kittu Amma’ genoemd, in Jaffna, 1990.

Toespraak tijdens een openbare bijeenkomst in Batticaloa in 1989



Figuur 15: Toespraak tijdens een openbare bijeenkomst in Batticaloa in 1989. Rechts vertaalt de heer Kasi Anandan mijn toespraak.

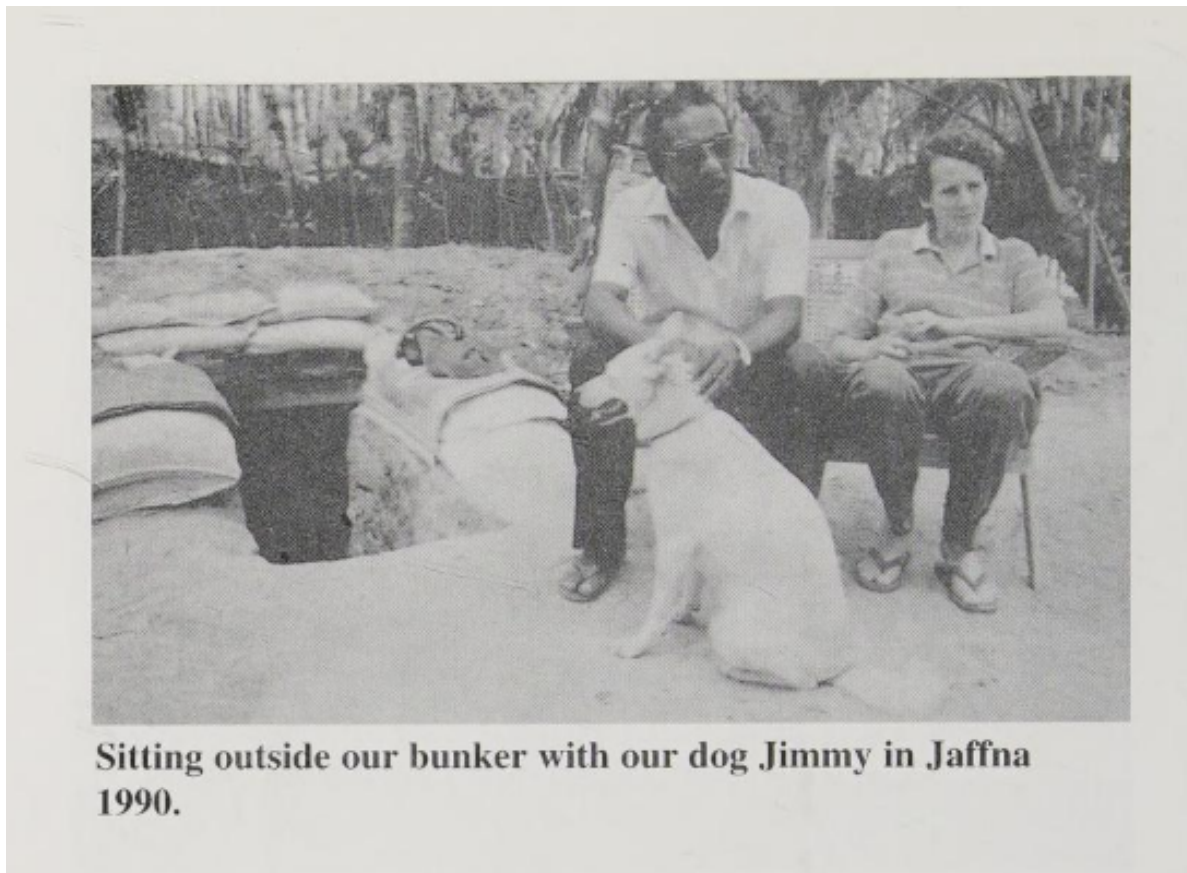
Bala en ikzelf met Karikalan



Bala and myself with Karikalan, the political leader of the Eastern Province in Amparai, 1989.

Figuur 16: Bala en ikzelf met Karikalan, de politieke leider van de Oostelijke Provincie in Amparai, 1989.

Zittend buiten onze bunker met onze hond Jimmy in Jaffna, 1990.



Figuur 17: Zittend buiten onze bunker met onze hond Jimmy in Jaffna 1990.

Het dragen van een wapen ter zelfverdediging, 1991.



Carrying a weapon for self-defence, 1991.

Figuur 18: Het dragen van een wapen ter zelfverdediging, 1991.

Een gesprek met de vrouwelijke strijders van de LTTE in Jaffna in 1990.



Discussing issues with the women fighters of the LTTE in Jaffna 1990.

Kokosnoot schrapen voor een maaltijd in Jaffna, 1993.



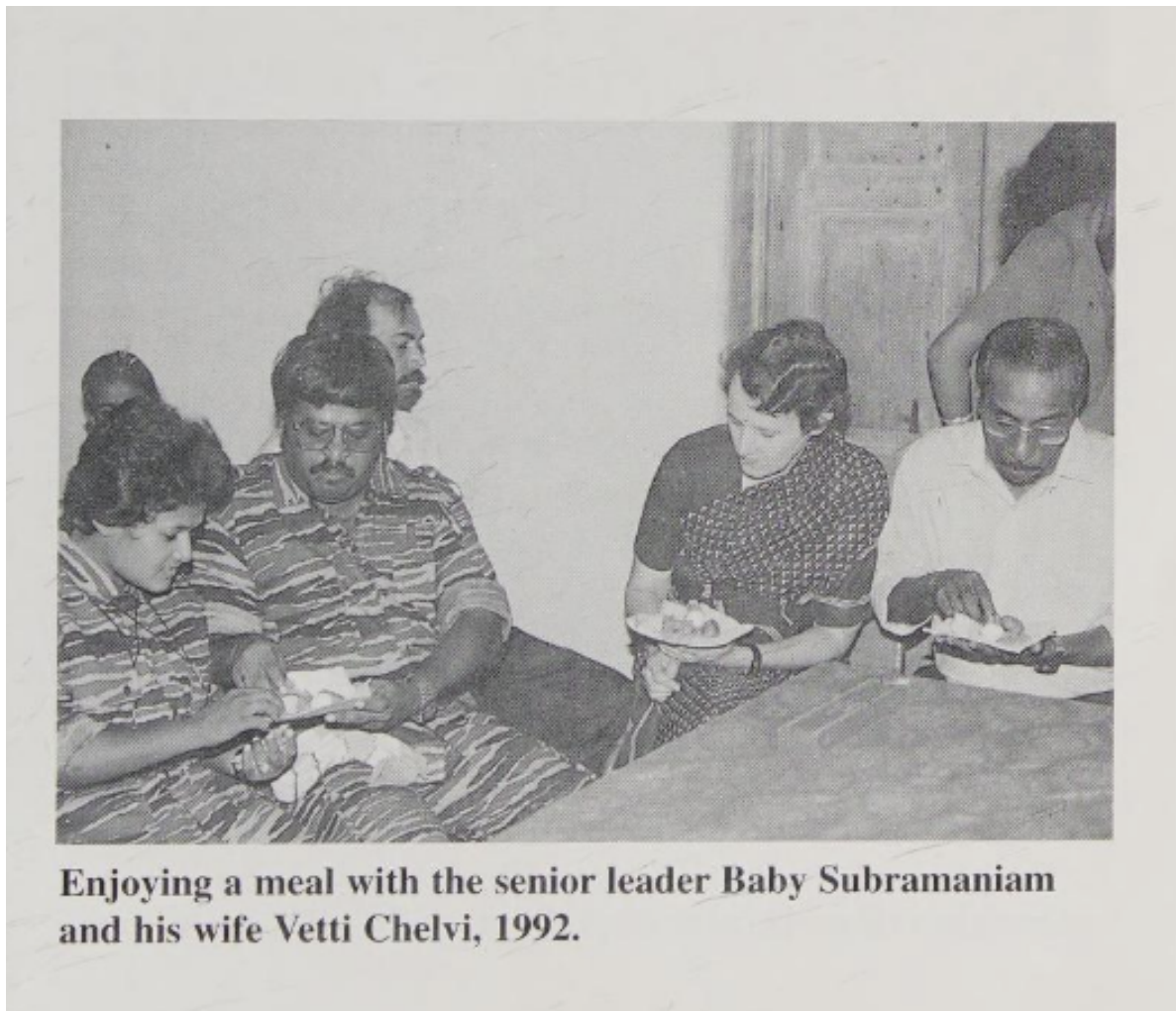
Scrapping coconut for a meal in Jaffna, 1993.

Tijdens een ontmoeting met de heer Thamil Chelvan, leider van de politieke vleugel van de LTTE, 1995.



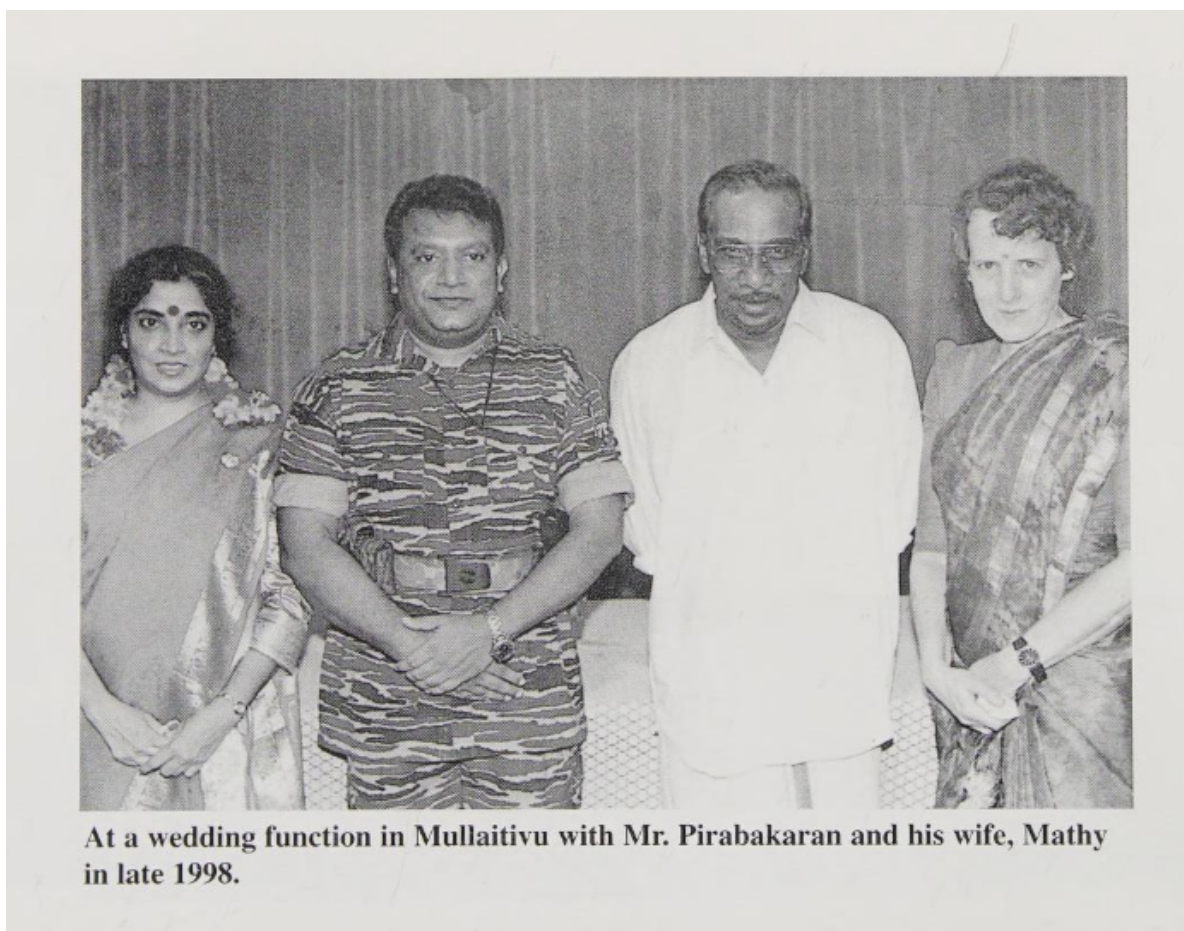
Figuur 21: Tijdens een ontmoeting met de heer Thamil Chelvan, leider van de politieke vleugel van de LTTE, 1995.

Genieten van een maaltijd met de hoge functionaris Baby Subramaniam en zijn vrouw Vetti Chelvi, 1992.



Figuur 22: Genietend van een maaltijd met de senior leider Baby Subramaniam en zijn vrouw Vetti Chelvi, 1992.

Tijdens een bruiloft in Mullaitivu met meneer Pirabakaran en zijn vrouw Mathy eind 1998.



Figuur 23: Op een bruiloft in Mullaitivu met meneer Pirabakaran en zijn vrouw Mathy eind 1998.

Inleiding

Hoewel de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) internationaal bekendstaat als de vrijheidsbeweging die de Tamil-strijd voor zelfbeschikking in Sri Lanka aanvoerde, is er minder bekend over de ware aard en structuur van de organisatie en de kwaliteit van haar leiderschap. Zoals blijkt uit het enorme lijden van het Tamil-volk. Dit gebrek aan transparantie kan worden toegeschreven aan de strenge perscensuur, het verbod op bezoekers aan het oorlogsgebied en de vijandigheid van de internationale media en de wereldregeringen. Deze ondoorzichtigheid heeft diverse analisten, experts en ‘geleerden’ op het gebied van opstandige oorlogsvoering ongehinderd de ruimte gegeven om de organisatie en de Tamil-strijd te verdraaien, te vervalsen en verkeerd voor te stellen. De monsterlijke beelden en indrukken die opzettelijk gecreëerd worden, hebben de waarheid achter het conflict verhuuld. Het doel van dit boek is om het gordijn van mysterie en misrepresentatie dat over de Tamil-strijd hangt, weg te trekken en het ware verhaal te vertellen van de meedogenloze onderdrukking van een volk en hun gewelddadig verzet.

Al meer dan twintig jaar breng ik mijn leven door met de Tamil Tigers. Mijn historische reis door de Tamil-vrijheidsstrijd en mijn unieke ervaringen gedurende die jaren worden in dit boek beschreven. Deze semi-autobiografische, historische schets probeert de levenservaringen, gebeurtenissen en episodes weer te geven zoals ze zich chronologisch hebben ontplooid in de evolutionaire geschiedenis en ontwikkeling van het Tamil-gewapende verzet.

De eerste pagina's van dit werk vertellen het verhaal van een jonge vrouw uit een klein, onbekend dorpje in Australië die een radicale breuk in haar leven teweegbrengt wanneer ze de kusten van haar land verlaat voor een avontuur in Europa. Toen ik dertig jaar geleden in Australië aan boord ging van het vliegtuig richting Europa, had ik er totaal niet aan gedacht dat mijn leven zo radicaal zou veranderen. Maar het gebeurde wel, op een manier die niemand zich ooit had kunnen voorstellen. Het ging veel verder dan alleen mezelf ontwikkelen door te reizen en hoger onderwijs te volgen in Engeland. Mijn wereldbeeld is drastisch veranderd. De belangrijkste factor in mijn leven is mijn echtgenoot, Anton Balasingham. Ons huwelijk in 1978 was een verbintenis van ideologische perspectieven, waarden, aspiraties en overtuigingen. En sindsdien hebben we samen een revolutionair pad bewandeld, verenigd in het licht van uitdagingen en omstandigheden die maar weinig mensen zich zelfs maar kunnen voorstellen. En zo ontplooft zich het verhaal van ons buitengewone leven samen als actieve deelnemers aan de Tamil-vrijheidsstrijd.

Na onze eerste kennismaking met de Liberation Tigers of Tamil Eelam in Londen in 1978, namen we de vastberaden stap om naar India te reizen en de leiders en kaderleden van de

organisatie te ontmoeten. In Chennai, Tamil Nadu, India, ontmoetten we een jonge man, Vellupillai Pirabakaran, de oprichter van de Tijgerbeweging, die in meer dan twee decennia niet alleen is uitgegroeid tot een legendarische figuur, maar ook de nationale leiding van zijn onderdrukte Tamil-volk op zich heeft genomen. In hoofdstuk twee behandel ik onze eerste kennismaking met de heer Pirabakaran en zijn kaders, en bespreek ik ook de interne dynamiek van de LTTE. De vroege geschiedenis van de Tijgerbeweging illustreert de moeilijkheden en problemen waarmee de leiding te maken kreeg bij het opbouwen van een kleine ondergrondse guerrillabeweging tot een nationaal bevrijdingsleger dat in staat was de militaire macht van de Singalese staat uit te dagen. Naast de interne dynamiek die leidde tot veranderingen in de structuur van de organisatie, hadden ook externe factoren, zoals de objectieve omstandigheden van staatsonderdrukking, invloed op de groei en expansie van de LTTE. De anti-Tamil-rellen van 1983 vormden een keerpunt in de relaties tussen de Tamil- en Singalese naties. Dit leidde tot de ineenstorting van de Tamil-parlementaire politiek en de aanvaarding van de gewapende strijd als de vorm van politieke strijd. De interventie van Sri Lanka's machtige buurland India in het etnische conflict op het eiland, na de rellen, had verstrekkende gevolgen. In hoofdstuk drie ga ik gedetailleerd in op de manier waarop de centrale regering van India en de toenmalige premier van Tamil Nadu, de heer MG Ramachandran, ingrepen in het conflict. Het Indiase militaire trainingsprogramma voor Tamil-militanten en de financiële steun van de Chief Minister aan de Tamil Tijgers halverwege de jaren tachtig gaven een ongekende impuls aan de groei en ontwikkeling van de LTTE en de gewapende strijd. Ik heb erop gewezen dat de tegenstellingen die ontstonden tussen de belangen van Delhi en de aspiraties van de Tamil-militante organisaties uiteindelijk tot wederzijdse desillusie hebben geleid. Het werd steeds duidelijker dat India's betrokkenheid bij het etnische conflict draaide om haar eigen bredere geopolitieke en strategische belangen. De heimelijke steun van Delhi aan de Tamil-militanten was erop gericht Sri Lanka binnen de invloedssfeer van India te brengen en onderhandelingen met de militante organisaties mogelijk te maken. De beroemde 'Thimpu-gesprekken', die in 1985 in de hoofdstad van Bhutan plaatsvonden tussen Tamil-vertegenwoordigers en een Sri Lankaanse delegatie, waren het resultaat van India's agressieve diplomatie. India's ongenoegen over het mislukken van de gesprekken leidde tot de deportatie van Bala uit India. Hij werd uitgenodigd om terug te keren naar India om deel te nemen aan verdere dialogen tussen de militante organisaties en de Indiase regering. Drie maanden na zijn terugkeer naar Chennai ontplofte er een bom in ons huis tijdens een mislukte moordaanslag op Bala. De arrestatie van de dader bracht aan het licht dat Julius Jayawardene, een minister in de Sri Lankaanse regering, achter deze aanslag zat. In dit hoofdstuk heb ik ook gebeurtenissen beschreven van intimidatie – door de centrale en deelstaatregeringen van India – van de Tamil Tijgers, die leidden tot een steeds grotere verwijdering tussen Delhi en de LTTE.

In het begin van 1987 vonden er escalerende militaire confrontaties plaats tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten. Uiteindelijk voerden de Sri Lankaanse strijdkrachten een grootschalige invasie van het schiereiland Jaffna uit, met zware burgerslachtoffers tot gevolg. India greep in om een einde te maken aan de escalerende vijandelijkheden. Het Indo-Sri Lanka-akkoord werd tussen de twee staten gesloten. De LTTE werd bij de samenstelling ervan uitgesloten. Volgens de voorwaarden van het akkoord werden Indiase troepen in het noordoosten

van Sri Lanka ingezet onder het mom van een ‘vrede commissie’ om toezicht te houden op het staakt-het-vuren tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten en op de ontwapening van LTTE-wapens. De achtergrond van de ontwikkelingen wordt nader toegelicht in hoofdstuk vier. In dit deel van het werk geef ik een gedetailleerd verslag van de tragische gebeurtenissen die uiteindelijk uitmondde in een gewapende confrontatie tussen de LTTE-strijdkrachten en het Indiase leger, bekend als de Indo-LTTE-oorlog van 1987-1990.

Een van mijn voornaamste drijfveren bij het schrijven van dit boek was om de wereld te laten zien, en voor toekomstig gebruik vast te leggen, hoe groot en heftig de onderdrukking is geweest waaraan het Tamil-volk door de jaren heen is blootgesteld. Ik bevond me in een unieke positie om, te midden van die tragische omstandigheden, verslag te doen van mijn persoonlijke ervaringen en van de ervaringen van getuigen van de terreur en het geweld dat het Indiase bezettingsleger ontketende tegen de burgers van Jaffna. De gruwelijkheden begaan door de Indiase ‘vredehandhavingmacht’ – massale arrestaties, detentie, marteling, buitengerechtelijke executies en de verkrachting van Tamilvrouwen – zijn tot op zekere hoogte in het boek gedocumenteerd. Maar behalve dat we getuige waren van deze afschuwelijke gebeurtenissen, werden Bala en ik zelf het doelwit van een zoek- en vernietigingsoperatie door Indiase troepen. Het verhaal van de jacht die het Indiase leger op ons hield in Vadamarachchi, een sector op het schiereiland Jaffna, wordt gedetailleerd beschreven. Voor mij was de reactie van de mensen op onze benarde situatie belangrijker dan de beproevingen die we hebben doorstaan. Tijdens die maanden van voortvluchtigheid, opgejaagd door de Indiase troepen, riskeerden de Tamils hun leven om ons te beschermen. Ik zal de liefde, vriendelijkheid en grootmoedigheid die de mensen van Jaffna in die gevaarlijke tijden hebben getoond, altijd met dankbaarheid blijven herinneren. Zonder de steun en spontane hulp van het Tamil-volk hadden we het nooit overleefd. Onze succesvolle ontsnapping over de Palkstraat naar de kust van Tamil Nadu was wederom een opmerkelijk verhaal over de veerkracht van de menselijke geest. De gruwel van de beproeving van die oceaanovertocht in een klein bootje tegen alle verwachtingen in wordt ook in dat hoofdstuk beschreven.

Hoofdstuk zes van het boek biedt een uitgebreide analyse van de vredesonderhandelingen tussen Premadasa en de LTTE. Zowel de regering-Premadasa als de LTTE-leiding hadden hun eigen redenen om een onderhandelingsproces aan te gaan om de terugtrekking van het Indiase leger uit Sri Lanka te garanderen. De bezetting van het Tamil-thuisland door de Indiase strijdkrachten heeft de oorlog tussen de Tamil Tigers en de IPKF in het noordoosten doen escaleren. De aanwezigheid van het Indiase leger op het eiland had ook geleid tot opstandig geweld in het zuiden, gepleegd door de Janatha Vimukthi Perumuna (JVP). Het hele eiland werd overspoeld door geweld en onrust van ongekeerde omvang. Zowel de leiders van de Tamil- als de Sinhala-natie, de heer Pirabakaran en de heer Premadasa, wilden dat het Indiase leger zich terugtrok vanwege specifieke belangen van hun volk. Deze gedeelde belangen brachten de Tamil Tigers en de regering van Premadasa aan de onderhandelings tafel in Colombo. Bala speelde een cruciale rol als geaccrediteerd hoofdonderhandelaar voor de LTTE tijdens de dialoog met de Sri Lankaanse delegatie. Ik had het geluk om als secretaris van het onderhandelings team van de LTTE te mogen fungeren. In die hoedanigheid leerde ik enkele van de buitengewone politieke persoonlijkheden kennen die op dat historische moment

aan de top van de macht stonden, zoals de Sri Lankaanse president Ranasinghe Premadasa en zijn belangrijkste onderhandelaar A.C.S. Hameed, de minister van Buitenlandse Zaken Ranjan Wijeratne en anderen. De vredesbesprekingen verliepen hartelijk en constructief. Ze slaagden erin het gemeenschappelijke doel te bereiken om de terugtrekking van de Indiase troepen te bewerkstelligen. Na de uitsluiting van de IPKF liepen de pogingen om het etnische conflict op te lossen ernstig vast toen de heer Premadasa geen enkele bereidheid toonde om te voldoen aan de voorwaarden van de LTTE om tot de politieke mainstream toe te treden en deel te nemen aan verkiezingen. In dit deel van het boek heb ik de verschillende sessies van de gesprekken met de Sri Lankaanse ministers, evenals de privébesprekingen die we met de president en met de heer Hameed hebben gehad, uitvoerig beschreven. Deze periode uit de geschiedenis, met zijn unieke gebeurtenissen, is uitvoerig en gedetailleerd gedocumenteerd. Ik heb ook de oorzaken uitgelegd voor het mislukken van de vredesbesprekingen en het hervatten van de vijandelijkheden in de vorm van de Tweede Eelam-oorlog.

Na de terugtrekking van de Indiase troepen uit het noordoosten keerden Bala en ik terug naar Jaffna om daar te gaan wonen. Hoofdstuk zeven van het boek concentreert zich op onze ervaringen met het leven met het Tamil-volk te midden van een brute oorlog op het schiereiland gedurende de eerste helft van de jaren negentig. Deze periode werd gekenmerkt door grote en beslissende veldslagen tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten om de controle over gebieden op het schiereiland Jaffna. Maar de Sri Lankaanse strijdkrachten beperkten het conflict niet tot het slagveld. De oorlog werd opzettelijk uitgebreid naar burgergebieden met de bedoeling slachtoffers en terreur onder de bevolking te zaaien. Blinde luchtaanvallen en willekeurige artilleriebeschietingen in de dichtbevolkte burgergebieden veroorzaakten grote schade. In dit deel van het boek heb ik de omvang van de onderdrukking waarmee de inwoners van Jaffna te maken kregen, en de gruwel en nachtmerries die zij in deze gevaarlijke tijden hebben meegemaakt, uitvoerig beschreven. Terwijl de oorlog woedde, voerde de LTTE een effectief bestuur uit op het schiereiland en in andere gebieden onder hun controle, een onderwerp waar ik in dit hoofdstuk al op in ben gegaan.

Voor mij als socioloog was de samenleving van Jaffna een nieuw en open laboratorium dat wachtte om onderzocht en vastgelegd te worden. Vrijwel elk aspect van het sociale leven vroeg om onderzoek en commentaar. De vrouwelijke strijders van de Bevrijdingstijgers brachten een nieuwe dimensie in de Tamil-samenleving. Hun historische ingrepen in het leven van Tamilvrouwen moesten worden vastgelegd en de impact ervan op de samenleving moest zorgvuldig worden bestudeerd. Ik schreef een boek getiteld “Vrouwelijke strijders van de Bevrijdingstijgers” waarin ik de vroege geschiedenis van de vrouwelijke strijders documenteerde. Culturele gebruiken zoals de bruidsschat voor vrouwen vormden een enorm maatschappelijk probleem, met name voor Tamilvrouwen. De tegenstelling tussen de radicale betrokkenheid van vrouwen bij de gewapende strijd en het eeuwenoude bruidsschatstelsel schreeuwde om een oplossing. Nadat ze zich hadden geëngageerd tot de afschaffing van het bruidsschatstelsel, eisten vrouwelijke kaderleden dat de LTTE-leiding actie zou ondernemen om hun beleid uit te voeren. Het publieke debat over oplossingen voor het bruidsschatprobleem leverde interessante reacties op, waaruit bleek dat de bruidsschatpraktijk complexer was dan men dacht. De publieke opinie over het bruidsschatstelsel heeft mijn interesse in het onderwerp verder aangewakkerd. Tijdens

mijn onderzoek naar dit onderwerp in de bibliotheek van de Universiteit van Jaffna ontdekte ik een oud matriarchaal systeem van eigendomsverhoudingen binnen de sociale structuur van Jaffna. Vervolgens schreef ik een boek over de bruidsschatpraktijk onder de Tamils van Jaffna, getiteld *Unbroken Chains*. Na het schrijven van het boek heb ik onderzoek gedaan naar huiselijk geweld.

Toen Chandrika Kumaratunga in 1994 aantrad als president van het land, hoopten de Tamils op een einde aan de oorlog wanneer er vredesbesprekingen zouden plaatsvinden tussen de LTTE en haar regering. De weinige gespreksrondes vonden plaats in het begin van 1994 en liepen vervolgens op een mislukking uit, waardoor de weg werd vrijgemaakt voor het uitbreken van vijandelijkheden en de invasie van het schiereiland door de Sri Lankaanse staatsstrijdkrachten. We woonden in Jaffna toen de Derde Eelam-oorlog uitbrak, en we hebben hun aanval overleefd. In hoofdstuk zeven vertel ik het verhaal van hoe de Sri Lankaanse strijdkrachten hun strategisch plan uitvoerden om het schiereiland te veroveren en daarbij het Tamil-volk aan dood en verderf onderwierpen. De dodelijke potentie van de door het Sri Lankaanse leger ingezette vuurkracht toonde aan hoe meedogenloos en gewetenloos het Singalese leger was in het nastreven van zijn militaire doelen. Toen de invallende troepen de stad Jaffna naderden, nam de LTTE-leiding het besluit om de bevolking van Valigamam te evacueren. Een zee van vijfhonderdduizend in paniek geraakte mensen verstikte de wegen vanuit Jaffna in een poging te ontsnappen aan de oprukkende colonnes Sri Lankaanse troepen. De omvang van deze monumentale menselijke tragedie, in de vorm van een massale uittocht van de gehele bevolking van Valigamam en hun ontheemding in Chavakachcheri, wordt in dit hoofdstuk ook levendig beschreven. Ik was een van die half miljoen mensen die Valigamam hebben verlaten; Het enige verschil was dat ik vóór de drukte vertrok, een dag eerder.

Het Sri Lankaanse leger zette zijn opmars voort en uiteindelijk verlieten we het schiereiland en zochten we onze toevlucht in de Vanni. Het laatste hoofdstuk van het boek gaat over ons leven en dat van de ontheemden in Vanni. Deze periode in de geschiedenis werd gedomineerd door militaire confrontaties tussen de LTTE en het Sri Lankaanse leger. De militaire strijdkrachten probeerden een ambitieus militair offensief te lanceren onder de codenaam ‘Jayasukuru’, gericht op de verovering van de A9-snelweg die dwars door het centrum van Vanni liep. Het effectieve verzet van de LTTE transformeerde deze militaire campagne van de regeringsstrijdkrachten in een van de langste en bloedigste veldslagen in de militaire geschiedenis van Zuid-Azië.

Als bevrijdingsorganisatie die het staatsgezag uitdaagde, is de LTTE door verschillende critici op diverse punten aan de tand gevoerd. Een van de gebieden waarop de LTTE zich heeft uitgebreid, en die veel wenkbrauwen heeft doen fronsen, is de instroom van vrouwen in de gewapende strijd. Een van die critici is Radhika Coomaraswamy, de speciale rapporteur van de Verenigde Naties voor geweld tegen vrouwen. In een artikel over vrouwelijke LTTE-strijders in een krant in Colombo schetste mevrouw Coomaraswamy een uiterst negatief en vertekend beeld van de LTTE-vrouwen. Ze sprak zich fel uit tegen geweld en beschuldigde de LTTE-leiding ervan de Tamil-samenleving te militariseren door vrouwen bij het gewapende verzet te betrekken. Mevrouw Coomaraswamy bekritiseert de vrouwelijke strijders als ‘daders van geweld’. Ze typeert de vrouwelijke Tamil Tijgers als ‘gewapende maagden’ en betoogt dat hun deelname

aan de gewapende bevrijdingsstrijd een radicale afwijking is van de Tamil-traditie en -cultuur. In hoofdstuk zeven presenteer ik een uitgebreide en systematische kritiek op haar kritiek. Mijn centrale stelling is dat vrouwen, als integraal onderdeel van de Tamil-nationale vorming, recht hebben op zelfverdediging wanneer zij geconfronteerd worden met genocide die de vernietiging van de gehele samenleving bedreigt. Door te stellen dat de vorm van staatsrepressie waarmee het Tamilvolk te maken heeft een subtiële en geraffineerde vorm van genocide is, bekritiseer ik mevrouw Coomaraswamy omdat zij opzettelijk de harde realiteit van de geschiedenis van de staatsrepressie tegen het Tamilvolk en hun heldhaftige verzet negeert. Ik heb ook geprobeerd om op een aantal van haar andere kritiekpunten met betrekking tot feministische thema's te reageren.

In het vorige hoofdstuk heb ik mijn indrukken en opvattingen over de LTTE-leiding uiteengezet, in het bijzonder over de heer Pirabakaran en andere hoge kaders en veldcommandanten die ons regelmatig bezochten in onze woning in Puthukuddiruppu, Mullaitivu. Op basis van onze nauwe relatie met de heer Pirabakaran, die al meer dan twintig jaar duurt, heb ik geprobeerd zijn bijzondere persoonlijkheid te schetsen. Ik heb ook kort mijn observaties geschetst van enkele hoge militaire commandanten die nu oorlogshelden van het Tamil-verzet zijn geworden. Dit deel van het boek behandelt ook de episode waarin Bala ernstig ziek werd met acuut nierfalen en onze pogingen om hem met de hulp van het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) en de Noorse regering uit Vanni te evacueren. In mijn commentaar op deze kwestie heb ik ook onthuld hoe president Chandrika Kumaratunga onaanvaardbare eisen stelde aan de LTTE-leiding als prijs voor het leven van Bala.

Hoewel dit werk gebaseerd is op persoonlijke ervaringen, vluchtige blikken en observaties van diverse gebeurtenissen, concentreert het zich in essentie op de historische dynamiek van de bevrijdingsstrijd. In deze context kan het worden beschouwd als een historisch werk dat gebeurtenissen documenteert uit een turbulente periode van het Tamil-verzet. Ik ben ervan overtuigd dat de lezer het boek interessant zal vinden vanwege de veelzijdige aspecten, commentaren en onthullingen die relevant zijn voor een dieper begrip van de Tamil-strijd. Een van de belangrijkste doelstellingen van dit boek is om een realistisch beeld te schetsen van de omvang en de ernst van de staatsrepressie waaraan het Tamil-volk in Sri Lanka wordt blootgesteld. De ernst van de onderdrukking, die ik heb proberen te schetsen als een genocide-achtige opzet, is niet volledig begrepen of serieus genomen door internationale humanitaire organisaties en de regeringen van de wereld. De tirannie van de racistische staat en de schendingen van mensenrechten en wreedheden begaan door het Singalese leger in Tamil Nadu blijven India en de westerse mogendheden weigeren de oprechte aspiraties van het Tamil-volk voor politieke onafhankelijkheid te erkennen.

Ondanks de tegenstand tegen hun strijd om hun rechtmatige recht op zelfbeschikking te verwezenlijken, zijn de inwoners van Tamil Eelam vastbesloten om hun politieke project ondanks de enorme obstakels voort te zetten. Ik heb deze ontembare geest, de wil tot vrijheid, gezien bij zowel de strijders als de burgers in Tamil Eelam. Ik ben er zonder enige twijfel van overtuigd dat deze wil tot vrijheid uiteindelijk zal zegevieren.

1 Nieuwe Horizonten

Ik wist dat ons vertrek aanstaande was. Wit, schuimend water borrelde op door de draaiende bladen van de buitenboordmotoren. We zouden vertrekken, weg van het land en de mensen van wie ik hield en met wie ik zeventien jaar had samengeleefd. Leden van de Tamil Tigers - jonge vrouwen en mannen die we kenden, en velen die we niet kenden - en ook oude vrienden, stonden verspreid langs de kustlijn en zwaaiden ons gedag. De motoren voeren soepel voort, vanuit het blauwe water van de kustlagune naar het grijze, steeds dieper wordende water van de Indische Oceaan, terwijl de figuren op het strand vervaagden in het verdwijnende landschap. Het landschap werd een dunne zwarte lijn in mijn met tranen gevulde ogen. Ik liet een deel van mezelf achter.

De oceaan snelde op ons af en liet duidelijk merken dat we op een ongelegen moment waren gekomen en dat het leven de komende uren zwaar zou worden. We waren ongewenste gasten in dat waterrijke gebied, waar de woelige golven ons heen en weer slingerden, duidelijk tot grote ergernis van de bezoekers. Soosai, de commandant van de Sea Tigers, nam een gezaghebbende positie achter in de boot in, waardoor hij dit deel van onze reis effectief kon leiden. Ik keek vol bewondering naar het ogenschijnlijke gemak en de souplesse waarmee Soosai en zijn bemanning door de woelige wateren manoeuvreerden. Ze waren volkomen zeker van hun zaak in een boot op een woelige zee en gingen onverstoorbaar door met hun taken: het vakkundig onderhouden van de motoren en het uitzetten van koers, zonder zich te laten afschrikken door het koude water dat tegen de boot sloeg en hen allemaal doorweekte. De jonge kaderleden, met een behendigheid en zelfvertrouwen die hun leeftijd ver te boven gingen, bewogen zich in harmonie met de zee en de boot, en trotseerden de dreiging en intimidatie van het water. Toen we in de door Soosai aangewezen richting keken, door de grijze nevel heen, zagen we in de verte twee zwarte vlekken achter ons, die echter gelijke tred met ons hielden. Het waren boten - LTTE-boten - dezelfde als die waarin wij reisden, maar kleiner door de afstand, schommelend en rollend terwijl ze zich koppig een weg baanden door het water van Mullaitivu. Dit waren onze begeleiders; Boten volgeladen met moed, opoffering en toewijding, en ook explosieven. Dit waren de kaders van de Zwarte Zee Tijgers die waren ingezet voor onze veiligheid en bereid waren hun leven te geven zodat wij zouden kunnen leven; Jonge mannen en vrouwen stonden klaar om de Sri Lankaanse marineschepen te rammen en te vernielen zodra ze een bedreiging vormden voor onze reis. Het was niet de eerste keer dat ik me onwaardig voelde voor de eer die ons ten deel viel, en nederig was door de mate van opoffering die mensen bereid waren te maken om ons leven te beschermen. Maar ik kende Soosai al jaren en had er alle vertrouwen in dat hij goed op de hoogte was van de dreigingen die de marine vormde vóór ons vertrek en dat

hij eveneens in staat was om met gevaarlijke situaties om te gaan. Voor Bala bestond er een extra gevaar voor zijn leven, en dat gevaar kwam van binnenuit.

Bala had onlangs op wonderbaarlijke wijze een episode van acuut nierfalen overleefd en bevond zich nu in het stadium van chronisch nierfalen. Dat was het medische oordeel van de artsen die hem hadden behandeld. Vijfentwintig jaar diabetes had zijn tol geëist, zeiden ze, maar het ontbreken van diagnostische apparatuur verhinderde een grondig onderzoek en een verklaring voor de acute nierepisode. Pas na de operatie begrepen we ten volle de ernst van de nierobstructie waaraan hij leed, bovenop het chronische nierfalen. Hadden we geweten dat zijn linker nier zo groot was als een kokosnoot en op het punt stond te scheuren, dan hadden we misschien niet de moed gehad om aan een gevaarlijke zeereis te beginnen zonder medische zorg en uitrusting.

Hoewel Bala in Mullaitivu hersteld was van een levensbedreigende aanval van nierfalen, bleef hij extreem ziek en was het puur geluk dat hij het overleefde, waardoor hij de lange zeereis over de Golf van Bengalen kon ondernemen. Malaria, tyfus, hepatitis, virale koorts, alledaagse ziekten in de Vanni, waren al gevaarlijk genoeg voor ‘gezonde’ mensen, maar konden dodelijk zijn voor Bala met een fragiele nieraandoening. Gezien zijn ziekte enerzijds en de gevaren van het tropische klimaat anderzijds, was de unanieme mening van alle geledingen van de organisatie en het publiek dat op de hoogte was van Bala’s snel verslechterende gezondheid, dat we de Vanni zo snel mogelijk moesten verlaten, zolang hij nog in staat was om te reizen. En zo, te midden van zoveel emotie en bezorgdheid, regelde meneer Pirabakaran onze zeereis vanuit Tamil Eelam. We wisten dat zo’n reis risico’s met zich meebracht, maar er was geen alternatief. Hij had twee keuzes: in Mullaitivu blijven en de dood onder ogen zien, of een riskante reis ondernemen, waarbij hij met de juiste medische zorg in het buitenland wellicht langer zou leven. Maar eenmaal op zee duurde het niet lang voordat deze onherbergzame omgeving Bala in een crisis stortte. Terwijl onze kleine boot zich moeizaam een weg baande door de gigantische, woeste zee en de vervagende horizon, werd zijn gezicht steeds bleker. Hij begon zich al snel onwel te voelen tijdens onze reis en de Sea Tiger-leden waren al druk bezig zijn voorhoofd te ondersteunen terwijl hij zijn maaginhoud in hun kommen overgaf. Ook ik had last van dat vreselijke, zinkende gevoel dat zo kenmerkend is voor zeeziekte, toen mijn ergste nachtmerries over de reis werkelijkheid werden. Ik was voor ons vertrek goed geïnformeerd dat ik te maken kon krijgen met drie mogelijke medische crisissituaties. Zouden zijn bloeddrukverlagende medicijnen een hypotensieaanval kunnen veroorzaken, wat op dat tijdstip van de dag wel vaker voorkwam? Zou het braken door zeeziekte hem uitdrogen en een niercrisis veroorzaken? Zou hevig braken een hypoglykemieaanval kunnen uitlokken? Toen ik, ondanks mijn eigen misselijkheid, opkeek en zag dat er zweetdruppels op zijn voorhoofd verschenen, wist ik niet zeker welke van deze aandoeningen de overhand had. Aan Bala’s lijkbleke gezicht kon ik zien dat hij in moeilijkheden verkeerde. De blik op Soosai’s gezicht smeekte me om iets te doen. Bala stak zijn hand uit en wees, waarmee hij aangaf dat hij zich hypoglycemisch voelde en suiker nodig had. Ik worstelde om wat suiker uit een EHBO-doos te halen die ik had klaargelegd. Hij likte dit essentiële goedje op en na een paar minuten waren de zweetdruppels op zijn voorhoofd opgedroogd. Dat was alles wat ik kon doen. Door de instabiele beweging van de boot was zelfs de meest eenvoudige medische ingreep onmogelijk. Hij lag achterover en leunde tegen de zijkant van de boot, maar hij voelde zich helemaal niet

goed. Toen hij zijn hand voor zijn voorhoofd ronddraaide, wist ik dat hij zich duizelig voelde en dat zijn bloeddruk wel gedaald moest zijn. Een paar minuten later moest hij weer overgeven en zakte hij uitgeput achterover. Zijn lichaam was slap en berustend.

We zetten de reis voort, verscheurd tussen de verwachting dat Bala's toestand met de tijd zou verbeteren en stabiliseren, en de beslissing dat hij niet verder kon en we terug moesten keren. De beslissing werd voor ons genomen toen het duidelijk werd dat de afstand achter ons groter was dan de afstand voor ons. We moesten verder; Er was geen weg terug. Hij wist dat er niets meer aan te doen was. Soosai keek me aan en de jongens keken elkaar aan. Soosai, die wanhopig iets wilde doen, schreeuwde tegen de bestuurder dat hij de boot een tijdje moest afremmen. "De marinekanonneerboten hebben Trincomalee verlaten", luidde het antwoord.

Soosai negeerde het gevaar in de verte en riep opnieuw: "Laat de boot een tijdje langzamer varen!" We voeren verder de diepzee in, terwijl de nacht inviel en we de snelheid van onze reis aanpasten aan de weersomstandigheden en Bala's duidelijke fysieke ongemakken. Soosai week geen moment van zijn plek aan de rand van de boot, vanwaar hij de zee overzag, Bala in de gaten hield en de jonge kaders instructies gaf over richting en snelheid. Onvermoeibaar en zich niet bewust van de vijandige omgeving waarin hij en zijn manschappen zich bevonden, en met de kalmte die kenmerkend was voor veteranen van zelfopoffering, werkten Soosai en zijn bemanning als de organen van een lichaam in harmonie. Toen ik dacht dat er geen einde aan de nachtmerrie zou komen, zei Soosai, terwijl hij zich naar me toe boog, boven het lawaai van de motoren uit schreeuwde en naar een paar flikkerende lichtjes aan de horizon wees: "Daar tante!" Hij zei dat, waarmee hij de aanwezigheid van een schip in de duisternis aangaf. Kort daarna worstelden onze kaderleden om onze schommelende boot aan te meren aan de zijkant van een schip. De nacht werd weer licht en het opgewonden geroep van bekende stemmen doorbrak de eentonigheid van de brekende golven en een moeizaam draaiende motor. "Kom tante, kom," riepen stemmen naar me terwijl handen naar me uitreikten om me vast te pakken. Bala was al aan boord. Nadat ze via een walkie-talkie op de hoogte waren gebracht van zijn toestand, daalde een team van kaderleden af naar onze boot, hesen Bala aan boord en brachten hem naar een warme hut waar hij werd schoongemaakt en op een bed kon gaan liggen. De kracht van de jeugd sleepte me aan boord, waarna ik in een kleine hut werd geduwd. Het voelde alsof ik na een koude nacht in de regen een warm huis binnenstapte. Maar ik voelde me zo ziek van de zeeziekte dat ik niet kon gaan liggen. Ik zat op een trede met mijn hoofd tussen mijn knieën. Temidden van mijn eigen afschuwelijke misselijkheid en mijn vragen over wat er met Bala was gebeurd, bereikte een stem mijn oren. 'Tante', hoorde ik, 'ik ga.' Ik keek op naar die stem en zag Soosai staan, leunend op één hand, en op me neerkijkend. "Oké 'thamby' (jongere broer)," was alles wat ik op dat moment kon uitbreken toen ik afscheid nam van een jonge man die niet alleen jarenlang een goede en genereuze vriend was geweest, maar die voor de derde keer een cruciale rol had gespeeld bij het redden van ons leven. Aan zijn gezicht was te zien dat er niets meer te zeggen viel, en hij draaide zich om en liep weg, terwijl hij zijn manschappen aanspoorde zich voor te bereiden op vertrek. Een voor een kwamen de jongens die we zo goed kenden en die voor ons hadden gezorgd en dit deel van de reis met ons hadden gedeeld, ons vaarwel zeggen. Ze haastten zich om zich voor te bereiden op hun lange en gevaarlijke reis

door de pikzwarte nacht en over de ruwe zee terug naar Mullaitivu, voordat ze door de Sri Lankaanse kanonneerboten onderschept zouden worden.

Kort nadat Soosai en zijn bemanning zich op de terugreis veilig van ons schip hadden verwijderd, voelde ik een lichte beweging. Het schip was in beweging. We konden de motor nauwelijks horen, en als het niet zo zachtjes had geschommeld als een baby in een wiegje, had ik niet geweten dat het schip was vertrokken. De motoren konden de zee duidelijk aan en waren net zo goed in staat om het gewicht van deze grote boot te dragen. De bemanning was druk bezig met het vervoer voor het tweede deel van onze reis. Sudaroli, een hooggeplaatst lid van de Sea Tigers, kreeg de verantwoordelijkheid voor onze verzorging tijdens de zeereis. Toen ik Sudaroli vroeg waar Bala was en wat er aan de hand was, antwoordde een bekwame stem: “Het gaat goed met hem. Maak je geen zorgen. Hij slaapt, tante.” Die woorden stelden me voldoende gerust en ik gaf me over aan de warmte van het grotere schip. Zo ontsnapte ik aan de emotie van het afscheid en de angst van de reis die ik net had meegemaakt, en viel ik in slaap.

Ik weet niet hoe lang ik al in mijn diepe slaap was toen iemand zei: “Adele, kun je een kopje thee voor me halen?” Een klaaglijke stem maakte me wakker. Ik was zowel geërgerd als opgelucht door deze verstoring; Geërgerd dat mijn tijdelijke verademing van zeeziekte en mijn zorgen om Bala verstoord waren, maar blij te zien dat hij voldoende was opgeknapt om op te staan en op zoek te gaan naar eten en drinken. Hoe dan ook, hij dronk een warme kop thee en was in een opperbste stemming, duidelijk genietend van de warmte en de grotere stabiliteit van het grote schip. Mijn thee spoelde rond in mijn maag voordat ik door kokhalsreflexen alles weer uitbraakte en het op de grond braakte. Dit waarschuwde me om de komende uren geen voedsel of vocht meer te nuttigen. En die vreselijke zeeziekte bleef me gedurende het eerste deel van de reis achtervolgen. Nu was ik degene die ziek was, ik kon me nauwelijks bewegen. Op het grotere schip wende Bala snel aan de zee en konden we zijn normale observaties en verzorging hervatten.

Terwijl de zon boven de horizon van de Golf van Bengalen opkwam en de hemel verlichtte met haar gouden levensstralen, waardoor het blauw van de zee nog dieper werd, voeren we naar een ander schip dat al meer dan een maand voor anker lag in de diepe Indische Oceaan, wachtend op onze komst. Slecht weer en een nog ruwere zee hadden ons vertrek uit Mullaitivu en de aansluiting met het schip verhinderd. Toen we dichterbij kwamen, stond de bemanning vol spanning op ons te wachten. Ik voelde zowel verdriet als bewondering voor onze bemanningsleden van dit schip, want ze hadden meer dan een maand lang de woeste zeeën van de Golf van Bengalen getrotseerd en de voorraden en watervoorraad waren tot een absoluut minimum geslonken voor de volgende en laatste fase van deze reddingsmissie. Elke verdere vertraging van ons vertrek zou een bevoorradingscrisis voor de bemanning aan boord hebben veroorzaakt. Toen we hen uiteindelijk ontmoetten, was dat dan ook niet zonder enige opluchting bij hen. Drijvend en doelloos ronddobberend midden op een van 's werelds oceanen, berucht om zijn stormachtige weer, zonder ergens heen te kunnen en niets te doen, moet allesbehalve leuk zijn geweest. Desondanks, zoals typisch voor hen, leken de bemanningsleden aan boord kerngezond en zwaaiden ze ons toe toen we hun enorme schip naderden. Maar toen

ik om me heen keek over deze uitgestrekte wateroppervlakten, werd ik overvallen door een vreemd gevoel dat we onbeduidende, kleine wezens zijn in deze grenzeloze oneindigheid.

Toen ons schip probeerde aan te meren bij het vrachtschip om ons in staat te stellen van het ene naar het andere schip over te stappen, werden we geconfronteerd met een onverwacht probleem. De zee was onrustig en bleef niet kalm. De stootkussens van de twee schommelende schepen botsten tegen elkaar, waardoor een enorme kloof als een wig tussen hen ontstond en een veilige overstap van het ene naar het andere schip vrijwel onmogelijk werd. We stonden allemaal aan de rand van het schip en keken vol verwondering naar het gevaar en de kracht van het water zo'n vijftien meter onder ons, gevangen tussen deze machtige ijzeren schepen die met elkaar in botsing kwamen en wedijverden. Het was onmogelijk om een loopplank van het ene schip naar het andere te bevestigen; De instabiliteit van de schepen zou het hebben doen zinken. Wij konden natuurlijk niet met een touw van het ene schip naar het andere slingeren, zoals de kaderleden dat met gemak deden. Allerlei scenario's flitsten door mijn hoofd, terwijl ik me afvroeg hoe Bala de energie zou opbrengen en de inspanning van een sprong zou doorstaan. Ik zag hem al in het woeste water tussen de twee schepen vallen of zichzelf zodanig verwonden dat er weer andere problemen zouden ontstaan. Terwijl de stootkussens van de twee schepen tegen elkaar botsten en van elkaar losraakten, en ze heen en weer slingerden als twee herten in een gevecht op leven en dood, vroegen we ons af hoe we dit probleem konden oplossen. We zouden moeten springen, maar wanneer? We konden niets anders doen dan wachten; Wachten op het moment van stilte en stabiliteit tussen de twee schepen, waardoor we kunnen springen. "Gooi Bala Anna maar weg, dan vangen we hem wel," riepen de bezorgde kaderleden op het vrachtschip met uitgestrekte armen. "Spring!" riepen ze, "we vangen je wel!" Maar een blik op het woelige water tussen de twee schepen was genoeg om ons te laten beseffen dat elke fout tot de dood zou leiden en dat we te ver waren gekomen om nu nog overhaast te handelen. En zo wachtten we op een moment van harmonie tussen de zee en de schepen, en toen dat moment aanbrak, maakte Bala, gesteund door vele sterke spieren die hem van achteren voortstuwden, die cruciale sprong en landde in de armen van de opgeluchte kaders. De bemanningen aan beide zijden ontspanden zichtbaar toen Bala de 'grens', om het zo maar te zeggen, veilig was overgestoken. Het enige wat ons nu nog restte, was dat ik en onze begeleiders de overkant zouden bereiken. De schepen botsten, bonkten en bewogen op en neer, volledig overgeleverd aan de enorme hoeveelheid water onder hen. "Kom op tante, spring," drongen ze aan met stemmen die een zelfvertrouwen uitstraalden dat ik het wel zou redden. En dat was het ook niet. Toen het juiste moment daar was, wierp ik mezelf de lucht in en landde in de betrouwbare klauwen van de wachtende Sea Tiger-kaders.

Eenmaal aan boord van dit enorme ijzeren schip werden we al snel naar onze accommodatie gebracht. Ik was verbaasd over hoe klein de bemanningsverblijven waren, in vergelijking met de grootte van het schip. Hoewel het niet al te moeilijk zou zijn om in deze claustrofobische omstandigheden te leven tijdens een relatief korte reis, had ik wel medelijden met de bemanning die maandenlang in deze kleine ruimtes had doorgebracht zonder ooit land te hebben bereikt. Het was verbazingwekkend dat ze hun moraal nog steeds behielden. Zelfs een simpele handeling zoals koken moet in harmonie zijn met de beweging van het schip. Inderdaad, bij zeer ruwe zee – zoals de bemanning me uitlegde – wanneer het schip bijna verticaal komt te liggen om een

enorme golf te beklimmen, om vervolgens met een klap in het golfdal te belanden, wordt koken onmogelijk en kan het dagen duren voordat ze weer een warme, gekookte maaltijd kunnen eten. De gedachte alleen al aan een reis over zulke zeeën, met metershoge golven die over de boeg van het schip sloegen, vervulde me met afschuw en ik hoopte dat we dergelijke omstandigheden niet zouden hoeven meemaken. Urenlang bracht ik door op het dek, kijkend naar de tijdloze beweging van de eindeloze zee, en ik was diep onder de indruk van de fenomenale kracht en het karakter van het oceaanwater. Vliegende vissen die behendig over de golven scheerden en in het water doken, en vriendelijke dolfijnen die ons schip begeleidden, benadrukten eens te meer dat de zee een ander fascinerend ecosysteem op deze planeet is, waar mensen op zijn best tijdelijke bewoners en op zijn slechtst vijandige indringers zijn.

De dagen verstreken en het schip voer ook verder. Terwijl ik het grootste deel van mijn tijd geboeid en vermaakt door naar de zee te kijken, wist Bala, die niet langer last had van zeeziekte, zich al snel geliefd te maken bij de bemanning en werd hij een nuttige kaartpartner in de hut van de kapitein. Hoewel Bala er tijdens dit deel van de reis niet goed uitzag, deden zich geen ernstige medische problemen voor die aanleiding gaven tot echte bezorgdheid. Omdat ik tijdens de hele reis geen toegang had tot medisch advies, haalde ik diep adem toen ik stukjes schuimrubberen dozen, plastic zakken en flessen op het water zag drijven. Het afval gaf aan dat mijn angst en verantwoordelijkheid ten einde liepen, omdat onze reis meer achter ons lag dan voor ons.

De toenemende hoeveelheid afval die op zee drijft en de ongerepte schoonheid ervan verstoort, deed me beseffen dat we de menselijke samenleving weer steeds verder inperken. Na vele jaren in het door oorlog verscheurde noordoosten van Sri Lanka te hebben gewoond, in een samenleving vol armoede en met zeer weinig consumptiegoederen, was ik het contact met de milieuproblemen die samenhangen met overconsumptie en economische ‘ontwikkeling’ kwijtgeraakt. Bovendien waren de traditionele elementen van de huishoudelijke economie in het Noorden veel meer gericht op een zuinig en veelzijdig gebruik van natuurlijke producten, waardoor er weinig ruimte was voor verspilling. Zo waren er bijvoorbeeld wijdverspreide honger en geldgebrek, waardoor er geen sprake was van overconsumptie of voedselverspilling. De weinige voedselresten die overbleven, werden opgegeten door de natuurlijke aaseters: de kraaien. De elektriciteitsvoorziening naar het noorden was sinds het uitbreken van de oorlog in 1990 afgesneden, waardoor mensen geen nieuwe elektrische apparaten hoefden te kopen en het gebied dus niet geconfronteerd werd met het probleem van de enorme hoeveelheden plastic afval. Maar nu, na jaren op het schiereiland Jaffna en in de noordelijke jungles van Sri Lanka, afgesneden van de rest van de wereld, betraden we de territoriale wateren van een van de opkomende tijgerlanden. De steeds toenemende hoeveelheden afval die de zeeën vervuilden, gaven aan dat de fenomenale materiële rijkdom en het daarmee gepaard gaande hedonistische consumentisme duidelijk ten koste gingen van elke serieuze aandacht voor de natuur.

Ons schip lag aangemeerd in internationale wateren terwijl we wachtten tot de slotfase van deze zeesaga van start zou gaan. Het water was nu volkomen stil en glansde als een spiegel. We waren allemaal ontspannen en blij dat onze missie tot nu toe succesvol was verlopen. Maar het was nog niet voorbij. Het gevaarlijkste deel van de reis lag wellicht nog voor ons. Een paar

dagen later voer een kleine vissersboot in onze buurt en meerde dicht bij het schip aan, klaar om ons naar de kust te brengen. We gingen aan boord van de trawler en vertrokken naar onze eindbestemming, die nog enkele uren voor ons lag. Er waren speciale slaaparrangementen voor Bala getroffen, maar hij zat liever aan de stuurknuppel bij de bemanning om de reis te bekijken. We waren allemaal alert en hielden de kustwacht en de marine in de gaten, want we waren nu – illegaal – de territoriale wateren van een buitenlandse staat binnengedrongen en we wilden voorkomen dat we onderschept werden. Na enkele uren varen richting het vasteland werden we overgezet op een speedboot die ons naar een kleine aanlegsteiger bracht. Maar het was eb toen we midden in de nacht aankwamen en we konden niet dicht bij de kust komen. We waren verbijsterd door deze onverwachte wending, juist nu we zo dicht bij onze bestemming waren. Hoewel het water kalm was, was de situatie dat zeker niet. We dobberden honderden meters van de kust af, zonder toestemming om daar te zijn en zonder geldige juridische documenten voor het geval de kustwacht of marine ons zou onderscheppen en onderzoeken. Plotseling gleed een van onze kaderleden over de rand van de boot het water in en verdween, waardoor ons kleine bootje stuurloos achterbleef. Even later verscheen hij opnieuw, roeiend in een roeiboortje in onze richting. Met veel gewiebel en evenwichtsoefeningen stapten we over in de bijboot en voeren we richting de kust, op zoek naar een aanlegplaats. Terwijl we kort na middernacht op dat onbekende terrein stonden, kwam er een terreinwagen naast ons rijden die ons in veiligheid bracht. We hadden het gehaald.

Ontmoeting Balasingham

Het begon allemaal toen ik in 1978 trouwde met Anton Balasingham, een Tamil man afkomstig van het eiland Sri Lanka. In dat huwelijk trouwde ik met het collectieve bewustzijn en de geschiedenis van een volk: een man die de Tamil-psyche belichaamde met al haar sterke en zwakke punten, grootsheid en tekortkomingen. Die geschiedenis bracht me in contact met de samenleving en cultuur van een van 's werelds oudste oosterse beschavingen; in het land van de oude historische oorsprong van zijn volk, Tamil Nadu, de zuidelijke Dravidische staat van India. Jarenlang woonde ik ook in zijn geboorteplaats, Jaffna, de culturele hoofdstad van het Tamil-volk in het noordoosten van Sri Lanka, ook wel bekend als Tamil Eelam. Ik raakte volledig ondergedompeld in de beproevingen en tegenslagen, de vreugde en de feestelijkheden van een volk dat verwikkeld was in een strijd om te overleven tegen een geraffineerde vorm van genocide. De afgelopen drieëntwintig jaar van mijn leven heb ik vervolgens buitengewone en unieke ervaringen meegemaakt. Allereerst ben ik de enige buitenlander die de afschuwelijke ervaringen van de bevolking met staatsonderdrukking en pogingen tot genocide heeft meegemaakt, gedeeld en er getuige van is geweest, en die de complexe aspecten van hun heroïsche, aanhoudende en verbazingwekkend ingenieuze verzet tegen wat onoverkomelijk leek, tegen alle verwachtingen in, heeft gekend. Meer dan twintig jaar van mijn leven met het Tamil-volk is een eer geweest, om twee redenen. Ten eerste wilde ik getuige zijn van de groei en ontwikkeling van de organisatie die vooropliep in de strijd voor de vrijheid van een volk - de Liberation Tigers of Tamil Eelam - en deel uitmaken van en getuige zijn van de fenomenale historische strijd en de ongelooflijke

offers die door de leden van de organisatie zijn gebracht. Ten tweede, en nog belangrijker, deze bevrijdingsbeweging en het volk als geheel vertrouwden me, respecteerden me en onthulden hun innerlijke ziel aan een 'buitenstaander'. Dat mijn ervaring met het Tamil-volk diepgaand is geweest, werd wellicht het best verwoord door een Tamil-vriendin, die me tijdens een gesprek in de koelte van de sierlijke takken van een mangoboom op haar boerderij in Visvadam, Vanni, plotseling 'de witte Tamil' noemde.

Toen ik Balasingham meer dan twintig jaar geleden ontmoette en verliefd op hem werd, had ik me nooit kunnen voorstellen dat mijn leven zich zo zou ontfouwen. Het is onmiskenbaar dat het feit dat ik trouwde met een man uit een sociaal-culturele omgeving die vrijwel tegengesteld was aan de mijne, op zijn minst een ander 'gewoon' huwelijk voorschreef. Hoe is het dan mogelijk dat twee mensen uit twee verschillende culturen elkaar konden ontmoeten op basis van een gemeenschappelijk huwelijksaanbod? Het kan niet louter fysieke aantrekkingskracht zijn geweest: als dat zo was, zou de relatie niet zo intens en intiem zijn geweest. Wat was het dan dat ons verbond en me samen met hem op zo'n buitengewoon pad bracht?

Hoewel Balasingham in wezen nog steeds de man is met wie ik al die jaren geleden trouwde, hebben tijd en omstandigheden hem gevormd tot de denker en persoonlijkheid die hij vandaag de dag is. Een kwart eeuw geleden was de man met wie ik trouwde wat ik een 'religieuze man' zou noemen; Een 'religieuze' man, niet in de zin van het aanhangen van geïnstitutionaliseerde religies en het naleven van wat hij beschouwde als hun primitieve rituelen en gebruiken, maar eerder een man die zich bezighield met rechtvaardigheid, goedheid en humanisme.

Bala, die zesendertig jaar oud was toen we elkaar voor het eerst ontmoetten, had veel gelezen over oosterse filosofie, met name de Indiase Vedanta-filosofie, en hij had een bijzondere interesse in de leer van de Boeddha. De boeddhistische filosofie fascineerde hem in zijn jonge jaren zozeer dat hij boeddhistische geleerden in Sri Lanka bezocht voor diepgaande filosofische beschouwingen. Hij heeft ook lezingen over het boeddhisme gegeven in openbare fora. Als serieuze student van de boeddhistische filosofie raakte hij diep teleurgesteld in de Sri Lankaanse variant van het boeddhisme, die volgens hem besmet en verdraaid is door racistische en chauvinistische ideologie. Maar het was zijn ervaring met een persoonlijke tragedie die tot diepgaande reflectie leidde en hem confronteerde met zichzelf en de filosofieën die hij zo hartstochtelijk had nagestreefd. Zijn zorg voor rechtvaardigheid en goedheid werd letterlijk op de proef gesteld toen zijn eerste vrouw ernstig ziek werd met chronisch nierfalen, waardoor ze uiteindelijk levensreddende hemodialyse nodig had. De emotionele en mentale belasting van het observeren en verzorgen van zijn mooie jonge vrouw, die op de rand van de dood balanceerde door een chronische ziekte, bracht Bala ertoe diepgaande filosofische zelfreflectie te bedrijven over zichzelf en de menselijke wereld. De desintegratie en transformatie van de menselijke vorm als gevolg van ernstige lichamelijke ziekte, en vooral de voortdurende confrontatie met de dood, brachten hem ertoe diep na te denken over de zin van het menselijk bestaan. Unieke ervaringen en reflecties daarop maakten hem tot een wijs man en verankeren hem als rationalist in de werkelijkheid.

Bovendien was dit een moreel uitdagende periode in Bala's leven en een beproeving van zijn karaktersterkte, aangezien hij worstelde met ernstige economische moeilijkheden en tegelijkertijd moest voorzien in de emotionele en gezondheidsbehoeften van zijn terminaal zieke partner. De

vele sociaal-economische problemen waarmee hij in deze periode van zijn leven te maken kreeg en die hij overwon, brachten alle facetten van zijn wezen tot het uiterste. Uiteindelijk ging hij goedheid en rechtvaardigheid niet langer beschouwen als woorden uit boeken of iets wat ons is ingeprent, maar als een harmonieus geheel van denken en handelen dat voortkomt uit ons wezenlijke wezen. Helaas is zijn vrouw na vijf jaar hemodialyse aan haar ziekte overleden; Het meeste daarvan werd thuis uitgevoerd. Het was tijdens deze zeer veeleisende periode dat hij zich bewust werd van zijn eigen sterfelijkheid: er werd diabetes bij hem vastgesteld. Vervolgens ontstond uit deze verkenning en reflectie van de dynamiek van het persoonlijke zelf deze tamelijk unieke persoonlijkheid, die ik alleen maar als 'religieus' kon omschrijven. En het was dit 'religieuze' type persoonlijkheid waarvan ik wist dat ik die in een partner hoopte te vinden. Maar ik gebruik liever een andere term en beschrijf de man die ik ontmoette en die mijn echtgenoot werd als wat ik een 'echt' mens noem. Toen ik Bala ontmoette, was hij in veel opzichten alles wat ik hoopte dat de man met wie ik zou trouwen zou zijn; Volwassen, wijs, mentaal sterk en, het allerbelangrijkste, zorgzaam. Met 'wijs' bedoelde ik niet intellectueel en met 'mentaal sterk' bedoelde ik niet 'macho', dominant of agressief. Ik hoopte die uitzonderlijke persoon te ontmoeten die bescheiden maar niet zwak is; die eenvoudig maar toch diepgaand is; die assertief is, maar niet egoïstisch; die zelfverzekerd is, maar niet arrogant; die gul was; die trots is, maar niet ijdel; Een persoon die niet egoïstisch en onnadenkend is. Dat was de man die ik jaren geleden ontmoette, en ik wist binnen een paar weken na onze eerste ontmoeting dat Balasingham de juiste plek voor mij was. Een aspect van zijn 'religieuze' neiging was zijn gebrek aan interesse in conventionele levensstijlen, sparen en al die andere dingen die gewone mensen geacht worden te doen. Dit gebrek aan aandacht voor materiële zekerheid bracht ons natuurlijk in een financiële ondergang, maar op de een of andere manier wist Bala het weinige geld dat we hadden altijd zo te beheren dat we konden blijven leven en genieten van de volgende dag.

In zijn zoektocht naar antwoorden over het leven en de waarheid verslond Bala ook talloze werken uit de westerse filosofische traditie. Een van de belangrijkste invloeden die zijn 'religieuze' neigingen in evenwicht brachten, was echter het marxisme en het neomarxistische gedachtegoed, waarmee hij goed bekend was en waarover hij zelf vele bedenkingen en kritiekpunten formuleerde. Dat filosofie 'de wereld zou moeten veranderen' was een van de aspecten van het marxisme die hem aanspraken, in tegenstelling tot filosofie als iets voor intellectuelen in een ivoren toren of als denksystemen die onbegrijpelijk of onhaalbaar zouden zijn binnen het 'normale' menselijke potentieel.

Bala bewandelde, naar mijn mening, de dunne lijn tussen deze twee ogenschijnlijk tegenstrijdige filosofische opvattingen over de weg naar een verheven mensheid. Enerzijds gaf de oosterse filosofie prioriteit aan individuele, subjectieve transformatie als essentiële voorwaarde voor de verlossing van de mens, wat volgens de filosofen idealistisch was, en anderzijds leek het socialistische gedachtegoed, met de nadruk op politieke praktijk door middel van collectieve actie, een groter potentieel te bieden voor daadwerkelijke transformatie van de menselijke conditie. In de periode voordat hij zich volledig in de revolutionaire politiek stortte, probeerde hij deze schijnbare tegenstelling tussen subjectieve en objectieve benaderingen van menselijke ontwikkeling te overbruggen door te beginnen aan een moeilijk proefschrift voor zijn doctoraat

in de filosofie, waarin hij een theoretische verbinding legde tussen Marx en Freud. Maar de eisen van de revolutionaire politiek van de nationale bevrijdingsstrijd van zijn volk speelden voortdurend een rol in zijn onderzoek en onderwijs. Er kwam een moment waarop hij gedwongen werd te kiezen tussen een academische carrière en revolutionaire politiek. Hij koos voor het laatste, omdat hij de zaak van zijn volk als rechtvaardig beschouwde en het zinvol vond om die zaak te dienen.

Het was dus deze progressieve en volwassen persoonlijkheid waar ik van hield. Het was in staat om mijn ietwat onvolwassen en nog niet volledig ontwikkelde persoonlijkheid te ondersteunen en speelde een belangrijke rol in de verdere ontwikkeling ervan. Achteraf bezien was een van de belangrijkste bijdragen die Bala leverde aan de ontwikkeling van mijn persoonlijkheid, dat hij me hielp mijn subtiële gevoelens en emoties in precieze woorden te vatten. Bala's brede intelligentie en persoonlijke ervaring, waaronder zijn psychoanalytische kennis, brachten mijn onuitgesproken 'gevoelens', die door remmingen werden onderdrukt, naar boven en maakten ze behapbaar. Vervolgens kon ik voor het eerst in mijn leven de diepere, 'geheime' kant van mezelf onthullen en me op een intens intieme, ongeremde manier uiten. Deze verbeterde beheersing van de taal heeft onvermijdelijk mijn mogelijkheden en reikwijdte voor relaties, schrijven en conversatie vergroot.

En zo verdiepte mijn relatie met Bala zich, wat mij geluk en tevredenheid bracht. Alleen al zijn aanwezigheid leek voldoende te zijn, en de rusteloze, ontevreden persoon, ondergedompeld in een alledaagse wereld gekenmerkt door consumptisme en materialisme, verdween naar de achtergrond en kreeg prioriteit door een duurzame, intieme relatie met een ander mens. Onze bruiloft op 1 september 1978 was een eenvoudige, ongecompliceerde, formele aangelegenheid met een ceremonie van vijf minuten, voltrokken door een ambtenaar op het gemeentehuis in Brixton, Zuid-Londen. Deze sociale verplichting was met een week uitgesteld. We besloten te trouwen en hoopten de formaliteiten de volgende dag af te ronden, maar we hadden niet genoeg geld voor een ceremonie met een wachttijd van 24 uur; We hadden nog genoeg geld voor het op één na beste: een boeking voor één week. Behalve een paar goede vrienden en familieleden hebben we niemand anders verteld over onze aanstaande bruiloft. Wat mij betreft was het huwelijk een privéaangelegenheid tussen ons. Niettemin, in een gemeenschap waar niets lang geheim blijft, lekte het verhaal uit en 's avonds verzamelde zich een menigte, bereidde een bruiloftsdiner met pittige geitencurry, vergezeld van een flinke hoeveelheid whisky, en vierde een nogal uitbundig feest. Mijn 'bruidsoutfit' bestond uit een bruine corduroy rok en een blouse met print, die ik in allerijl nog maar twee uur voor de ceremonie had gekocht. In dit huwelijk had ik het geluk een partnerschap aan te gaan met, bij gebrek aan een beter cliché, mijn 'soulmate'. Ik denk dat het juist deze fundamentele, diepgaande band was die de onvermijdelijke hobbelijke momenten in onze relatie heeft gladgestreken.

Maar trouwen met Balasingham is één ding; Deelnemen aan een revolutionaire strijd is een andere mogelijkheid. Als ik na mijn huwelijk daartoe geneigd was geweest, had ik een andere weg kunnen inslaan en Bala in een andere richting kunnen proberen te sturen. Maar dat heb ik niet gedaan. Waarom heb ik dan gekozen voor de politieke weg en mijn betrokkenheid bij de strijd van het Tamil-volk? Hoewel het waar is dat Bala me in het begin van onze relatie

hielp ‘stabiliseren’ of aarden in een serieuzere wereld, zal ik nooit de suggestie accepteren dat ik slechts een onbeschreven blad was waarop ideeën netjes en onuitwisbaar werden gekerfd. Ik ben ook niet zomaar vanuit Londen naar India of Sri Lanka gesprongen, waar ik in omstandigheden terecht kwam die mijn bevattingsvermogen te boven gingen, als een naïeve nimf die danste op de zoete akkoorden die uit de snaren van de harp van haar geliefde klonken; Ik ben ook niet van de ene denkwijze naar de andere overgestapt. Mijn betrokkenheid bij de politiek en de bevrijdingsstrijd van het Tamil-volk hield een proces van mentale en emotionele ontwikkeling in, evenals een transformatie van ideeën en denkwijzen, of preciezer gezegd, een proces van persoonlijke groei. De ontplooiing van mijn persoonlijkheid werd zeker bevorderd toen ik het beschermde leven aan de Australische kust achter me liet en de ‘grote’ wereld van Engeland en Europa betrad. Of, wat mij betreft, toen mijn geest zijn bekrompen weerstand begon te verliezen. De kennismaking met de wereldwijde mensheid die je in Engeland vindt, daagde mijn sociale zelf uit, voedde me met nieuwe inzichten, levensstijlen en gedachten en radicaliseerde uiteindelijk mijn opvattingen en mijn kijk op de wereld. Mijn man heeft bijgedragen aan dit proces, heeft me houvast gegeven in een onconventionele levensstijl en me een onbelemmerde emotionele zekerheid geboden op een manier die mijn leven meer heeft verrijkt dan ik me ooit had kunnen voorstellen of verwachten.

Mijn wortels in Australië

Toen mijn moeder op de avond van 30 januari 1950 haar eerste dochttertje liefdevol in haar armen wiegde en op haar neerkijkte in het plaatselijke ziekenhuis van Warragul in Australië, was haar grootste wens ongetwijfeld dat ik een gelukkig en gezond leven zou leiden, een goed en normaal bestaan. Ik ben er absoluut zeker van dat ze zich nooit had kunnen voorstellen dat dit ‘bloempje’, zoals ze me altijd noemde, ooit zo’n leven vol buitengewone ervaringen zou omarmen. Ook mijn vader had niet verwacht dat zijn dochter zo’n radicaal andere levensweg zou inslaan.

Warragul, een klein stadje omgeven door een uitzonderlijk mooi heuvellandschap, ligt verscholen aan de rand van de Latrobe Valley in Gippsland, Victoria. Mijn ouders verhuisden ruim vijftig jaar geleden, kort na hun huwelijk, van Bendigo, het goudmijngebied van Victoria, naar deze stad. Mijn vader begon zijn werkzame leven bij de spoorwegen. Naast mij kregen ze nog drie andere kinderen: Brent, mijn oudere broer, en mijn jongere broer en zus, David en Lynley.

In de eerste jaren van hun huwelijk hadden mijn ouders, Betty Florence Stewart en Albert Bruce Wilby, het moeilijk in de naoorlogse economie om met het inkomen van mijn vader hun vier kinderen op te voeden en de gezinsuitgaven in evenwicht te houden. Het moet niet makkelijk zijn geweest om met het tweewekelijkse loon van mijn vader te voorzien in de behoeften van vier opgroeiende kinderen, maar ik kan me niet herinneren dat ik ooit iets tekort ben gekomen of iets heb moeten missen. Mijn ouders deelden allebei een aantal waarden uit de tijd vóór de verzorgingsstaat, die de ouderlijke plicht om voor hun kinderen te zorgen en de noodzaak van hard werken om die verantwoordelijkheid na te komen, benadrukten.

Economische onafhankelijkheid werd binnen het gezinsleven als een deugd beschouwd en als een prestatie om trots op te zijn. Om deze doelen te bereiken, heeft mijn vader zijn hele leven lang elke dag gewerkt tot aan zijn pensionering op zestigjarige leeftijd. Maar terwijl mijn vader werkte en een vast inkomen verdiende om voor zijn gezin te zorgen, was het mijn moeder die de rekeningen beheerde en de financiën in goede banen leidde, zodat ze nooit in de schulden kwamen en we genoeg te eten hadden. Pas later, toen de kinderen naar school gingen, begaf mijn moeder zich in de maatschappij en ging ze als winkelassistente in de stad werken om het gezinsinkomen aan te vullen.

Maar afgezien van de gedeelde waarden die ze in hun huwelijk meebrachten en aan hun kinderen doorgaven, zijn mijn ouders twee verschillende persoonlijkheden met hun eigen opvattingen en karaktereigenschappen. Maar ik denk dat je gerust kunt stellen dat mijn vader, een spoorwegarbeider en fervent vakbondslid, politiek meer georiënteerd was dan mijn moeder. Mijn vader staat bekend om zijn medeleven met de onderdrukten, en zijn politieke overtuigingen binnen de Labour Party weerspiegelden zijn sterke pleidooi voor de rechten van de werkende klasse. Maar terwijl mijn vader meer op politiek gebied actief was, neigde mijn moeder naar de sociale en filosofische aspecten van het menselijk bestaan. Ze heeft een passie voor het leven, een passie om de menselijke wereld en de zin van het leven te leren kennen en te begrijpen. Terwijl mijn vader zich richtte op de belangen van de werkende massa en hun politieke toekomst, was mijn moeder geïnteresseerd in de waarden en deugden van de ontwikkeling van het individu en de volheid van het leven. Wellicht was het de samenkomst van deze twee specifieke persoonlijkheden die mijn geest beïnvloedde en me in omstandigheden bracht die uiteindelijk zo zijn gelopen. Maar het is moeilijk om het levenspad van een kind te verklaren dat zo afwijkt van dat van de andere broers en zussen en de familiegeschiedenis. Wellicht heeft de wisselwerking tussen de complexe neigingen van mijn ouders de basis gelegd voor de ontwikkeling en vorming van mijn persoonlijkheid. Niettemin, hoewel mijn volwassen leven fundamenteel afwijkt van het pad van mijn andere familieleden en enige controverse met zich meebrengt, zijn mijn ouders nooit in hun steun voor mijn levenskeuzes getrapt en hebben ze een bewonderenswaardige bereidheid getoond om mijn betrokkenheid bij de strijd van het Tamil-volk voor vrijheid te begrijpen en zich erin in te leven.

Mijn basisschooljaren verliepen zonder noemenswaardige gebeurtenissen op de plaatselijke openbare school, waarna ik naar de middelbare school in de stad ging waar ik mijn 'O'-niveau behaalde. De mogelijkheid om hoger onderwijs te volgen was voor mij geen optie. In Australië was er in de jaren 60 geen plaats voor 'ploeteraars' aan de universiteit; Je moest ofwel rijk genoeg zijn om een universitaire opleiding te betalen, ofwel briljant genoeg om een beurs te winnen. Ik voldeed aan geen van beide criteria. In plaats daarvan ben ik een passie gaan volgen die me al sinds mijn kindertijd bezighield en die ik beschouwde als mijn potentieel en mijn 'plaats' in het leven. Ik ben de verpleegkunde ingegaan. Met de kennis van achteraf, en de ervaring van jaren waarin ik mezelf beter heb leren kennen, realiseer ik me nu dat het verpleegkundige beroep twee thema's in mijn persoonlijkheid vertegenwoordigde die me mijn hele leven hebben begeleid: ten eerste een diepgaand medeleven en empathie voor elke vorm van lijden, en ten tweede een verlangen om voortdurend te groeien als mens. De keuze voor het verpleegkundige beroep vervulde niet alleen mijn wens om in de zorg te werken, maar

belangrijker nog, het haalde me weg uit mijn kleine dorpsleven en bracht me in een nieuwe wereld in de stad. Mijn verpleegkundige opleiding, hoe beperkt ook, bouwde voort op de kennis die ik had opgedaan na het afronden van de middelbare school. Niettemin, zoals denk ik voor veel mensen geldt, zou ik, als ik de kans opnieuw zou krijgen, niet voor de verpleegkunde kiezen om die twee ambities te combineren. Ik had waarschijnlijk een minder ondergeschikt beroep gekozen: misschien rechten of een van de natuurwetenschappen die zich bezighouden met de aarde en het leven erop.

Na drie jaar zware opleiding tot verpleegkundige had ik eindelijk mijn diploma op zak en was ik erg blij en trots op mijn prestatie. Een jaar verloskundige opleiding leverde me mijn tweede verpleegkundige kwalificatie op: weer een stapje hoger op de carrière ladder, zowel professioneel als persoonlijk. Maar met die twee diploma's op zak op mijn eenentwintigste, en zonder uitzicht op een huwelijk in de nabije toekomst, leek ik niets meer te kunnen doen in Australië en koos ik voor de populaire - en wat de onvermijdelijke optie leek - om naar het buitenland te reizen. Na overleg met een vriend hebben we plannen gemaakt om Australië te verlaten. Ik had mijn plannen gemaakt zonder enig idee dat deze jonge Australische backpacker zijn reis naar Europa zonder retour zou laten eindigen. En ik kan me de dag nog steeds herinneren waarop ik die noodlottige sprong in de wereld waagde. De emoties die ik op de dag van mijn vertrek uit Australië ervoer waren zo intens dat ik ze vandaag de dag nog net zo sterk voel als toen. Het was een hete, benauwde dag eind januari en ik zou bijna tweeëntwintig jaar oud worden. Ik was nerveus en kon niet eten. Het afscheid was zo emotioneel dat je zou denken dat deze Australiër, die voor het eerst op reis ging, naar een andere planeet vertrok in plaats van naar een ander land, zij het aan de andere kant van de wereld. Aan boord van het vliegtuig nam ik mijn toegewezen stoel achter in de cabine in. Dit betekende dat ik, tot mijn grote teleurstelling, als laatste eten en drinken zou krijgen, want sinds ik aan boord van het vliegtuig was gegaan, voelde ik een enorme emotionele last van mijn schouders vallen en een onverzadigbare eetlust verdrong mijn korte periode van anorexia vóór vertrek.

Mijn besluit om naar het buitenland te reizen bleek een keerpunt in mijn leven te zijn en ik heb er nooit spijt van gehad. Sinds ik het land bijna dertig jaar geleden verliet, ben ik slechts één keer in Australië geweest. Mijn vertrek uit Australië sloot een hoofdstuk af in mijn leven en maakte de weg vrij voor een fundamentele verandering in mijn denken en prioriteiten. Ondergedompeld in de matrix van het leven en blootgesteld aan persoonlijkheden van over de hele wereld, had ik eigenlijk geen andere keuze dan de uitdagingen voor mijn ideeën, denken en gedrag aan te gaan, wilde ik profiteren van deze prachtige en fantastische diversiteit aan ervaringen die me te wachten stond.

Ik heb met een paar vriendinnen uit Australië een reis naar Londen en door Europa gemaakt. Ik had het geluk dat ik tijdens mijn reizen door het continent en mijn verblijf in Engeland niet veel Australiërs heb ontmoet of met hen in contact ben gekomen. Ik zeg gelukkig, omdat dit betekende dat ik mijn Australische cultuur en relaties niet simpelweg van de ene naar de andere omgeving overbracht, maar dat ik juist leefde en werkte tussen de lokale bevolking van de landen die ik bezocht. We hadden bijvoorbeeld een appartement in een flatgebouw en werkten als verpleegkundigen op een privé-afdeling voor kindercardiologie in Rome. Later

heb ik, zij het voor een zeer korte periode, als nanny voor vier kleine Italiaanse kinderen gewerkt! Door in Europese landen te wonen en te werken, kon ik het culturele en taalkundige leven van de bevolking observeren en eraan deelnemen, in tegenstelling tot korte bezoeken aan puur toeristische bestemmingen. Toen we failliet gingen, keerden we terug naar Engeland, spaarden een aardig bedrag bij elkaar dankzij het meer dan bevredigende loon dat we als uitzendverpleegkundigen ontvingen, en vertrokken opnieuw voor een rondreis door Noord- en Centraal-Europa. Ik heb een paar jaar zo geleefd, totdat mijn beide vrienden terugkeerden naar Australië, waardoor ik alleen in Londen achterbleef om mijn toekomst opnieuw te overdenken.

De paar jaar die ik als zigeuner heb doorgebracht, waren een geweldige ervaring en ik zou het voor geen goud hebben willen missen, maar er kwam een moment dat ik voelde dat ik verder moest gaan. Misschien moet ik zelfs weer gaan studeren. Omdat ik mijn chronische gebrek aan zelfvertrouwen nog niet had overwonnen en me bewust was van het feit dat ik geen formele 'A'-levels had behaald, vond ik een universitaire opleiding iets te ambitieus. Vervolgens was een jaar studie in de eerstelijnsgezondheidszorg een mogelijke optie, en dit werd de volgende kleine stap op de ladder van mijn leven. In werkelijkheid was ik uitermate geschikt voor dit gemeenschapsgerichte zorgprogramma. De verpleegkundeopleiding gaf me de basiskennis van de geneeskunde en verloskunde was een must, maar mijn reizen door Europa hadden me bevrijd van elk gevoel van vervreemding jegens mensen van andere culturen en rassen, waardoor ik een ideale kandidaat was voor maatschappelijk werk in een multiculturele samenleving. Deze kwalificaties en ervaring compenseerden het feit dat ik geen formele 'A'-levels had behaald als toelatingseisen voor een academische opleiding, waardoor ik werd toegelaten tot South Bank University voor een studie in de eerstelijnsgezondheidszorg. Een jaar studie voor een diploma in de wijkverpleging heeft me de training en vaardigheden bijgebracht om buiten ziekenhuisinstellingen in de gemeenschap te werken als eerstelijns zorgverlener.

Omdat ik werd toegewezen aan een groot geografisch gebied waar een dwarsdoorsnede van sociale klassen en culturen te vinden was, werd ik geconfronteerd met een veelheid aan complexe en vaak hardnekkige sociale problemen. De institutionele organisatie van de eerstelijnsgezondheidszorg en de sociale vraagstukken waarmee ik te maken kreeg, waren interessant en uitdagend, maar ze riepen ook nieuwe vragen bij me op. Ik begon bijvoorbeeld de beleidslijnen en prioriteiten van de overheidsfinanciering in twijfel te trekken. Ik was kritisch over de efficiëntie van de openbare diensten. Ik was niet tevreden over het proces en de gevolgen van het schrijven van rapporten over mensen en het 'etiketteren' ervan. Met andere woorden, ik begon het hele 'systeem' in twijfel te trekken. Ik was ervan overtuigd dat het in mijn belang zou zijn om de vragen die ik stelde en de kwesties waarover ik nadacht te verduidelijken als ik een dieper inzicht had in de sociale structuur. Ik had het gevoel dat ik onvoldoende kennis had van de dynamiek binnen de maatschappij. Dus ik heb de moed bijeengeraapt en besloten om me aan te melden voor een studie sociale wetenschappen. Mijn streven naar meer gestructureerde, verfijnde en diepgaande kennis van de sociale matrix werd echter nog steeds beperkt door mijn twijfels over mijn vermogen om de intellectuele eisen van een universitaire opleiding aan te kunnen. Toen ik werd toegelaten tot de opleiding Sociale Wetenschappen aan South Bank University, was ik dan ook ontzettend blij dat men me geschikt achtte voor de uitdaging van een academische bacheloropleiding. Het vooruitzicht om een totaal andere sociale omgeving binnen

te stappen, waar kennis in overvloed aanwezig was en waar ik mijn intellectuele vaardigheden moest inzetten – zeker op mijn zevenentwintigste – was een uitdaging waar ik reikhalzend naar uitkeek.

De opleiding sociale wetenschappen aan de South Bank was breed van opzet en met name de sociale theorie was intellectueel gezien behoorlijk pittig. We bestudeerden de microscopische en de macroscopische dimensies van de samenleving; We reisden terug van de pre-industriële wereld naar het ‘postkapitalistische’ tijdperk; We bestudeerden de geschiedenis van continenten en landen, van Afrika tot Azië en Amerika, en we verdiepten ons in denksystemen die zich richtten op de sociale constructie van de individuele psyche tot de massahysterie van nazi-Duitsland. De docenten. Het vertegenwoordigde alle stromingen binnen het politieke spectrum, maar met de ‘linkse’ vleugel in de meerderheid. Met andere woorden, de opleiding bood me een gedegen politieke en theoretische vorming en droeg enorm bij aan een beter begrip van de gang van zaken in de wereld. Ik ontmoette Bala op de South Bank University. Hij werkte aan zijn proefschrift en gaf daarnaast parttime bijles. Ik zat in het tweede jaar van de opleiding sociale wetenschappen. Onze kennismaking op de universiteit groeide al snel uit tot een intieme liefde, die uiteindelijk tot een huwelijk leidde. Bala heeft me geholpen mijn intellect te scherpen en complexe sociale theorieën te begrijpen. De universiteit was ook een broeinest van politiek activisme, met studenten van over de hele wereld die de een of andere strijd propageerden of steunden, waardoor ik kennismaakte met de verschillende mechanismen van sociale en nationale onderdrukking die in de wereld gaande zijn. Het was ook het tijdperk van revoluties: Groot-Brittannië werd geteisterd door de extreemlinkse politiek van vakbondsmacht en militante bewegingen; Veel Derde Wereldlanden in Afrika, Midden- en Zuid-Amerika voerden nationale bevrijdingsstrijden om zich te bevrijden van de archaïsche instellingen van het kolonialisme en de economische uitbuiting door het imperialisme. Vanwege onze diepgewortelde sympathie voor de onderdrukten namen we actief deel aan de demonstraties en bijeenkomsten van het African National Congress (ANC), de Zimbabwe African National Union (ZANU), de South West African Peoples Organisation (SWAPO), Oost-Timorezen, Eritreeërs, Sandinisten, de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO), Salvadoranen, Chilenen, enzovoort. We werkten samen met de Communistische Partij van Groot-Brittannië, marcheerden voor de vrijheid van Nelson Mandela, steunden de Campagne voor Kernontwapening en waren geschokt door de opkomst van racisme in Groot-Brittannië. We nodigden mensen thuis uit voor groepsgesprekken met vertegenwoordigers van enkele van deze bevrijdingsorganisaties. Het feminisme heeft ook veel van mijn eigen gevoelens van onderdrukking ‘verwoord’ en me de woorden gegeven om te verwoorden hoe ik me voelde en hoe ik mijn plaats als vrouw in relaties en de wereld ervoer. Het was in deze omgeving dat mijn losjes gedefinieerde neigingen zich tot een meer samenhangend geheel van ideeën ontwikkelden; ideeën die uiteindelijk leidden tot deelname aan de gewapende strijd van de nationale bevrijdingsbeweging van een derdewereldland.

Hoewel we beiden politiek bewust en actief waren gedurende onze studie jaren, lag onze politieke focus voornamelijk op internationale bevrijdingsstrijden in plaats van binnenlandse politieke kwesties. Wij zijn nooit lid geworden van de Britse Labourpartij en hadden ook niets te maken met de militante tendensen ervan. Samenwerken met de Britse Communistische Partij bleek de minst revolutionaire optie in de Britse politiek en gelukkig was onze relatie niet

diepgaand en beperkt tot een korte periode. De steun van de Sovjet-Unie aan het verzet van de Communistische Partij van Sri Lanka tegen de strijd voor zelfbeschikking en politieke onafhankelijkheid van de Tamils in Sri Lanka, en de trouw en onderdanigheid van de Britse Communistische Partij aan hun meesters in Moskou waren naar onze mening reactionair, frustrerend en politiek incorrect. In de Britse politiek was de toenemende golf van racisme en fascisme in Engeland de belangrijkste kwestie die mij zorgen baarde. Ik vond het weerzinwekkend om te zien hoe een politieke beweging opkwam die een ideologie van haat jegens andere mensen propageerde en een misplaatst idee verkondigde dat ze op de een of andere manier superieur waren aan mensen die anders waren dan zijzelf. Deze xenofobe omgeving had inderdaad een directe invloed op mijn leven en ik had er geen behoefte aan. Ik moest machteloos toezien hoe racisme werd gepleegd tegen Bala en veel van zijn landgenoten in Engeland. Een voorbeeld hiervan is een jonge Tamil-man die op weg was om ons te bezoeken en die door een groep jonge blanke criminelen werd omsingeld en in elkaar geslagen. Hij stond voor onze deur met bloed over zijn gezicht en trillend van angst. Hij was zo bang om ons appartement te verlaten en deed dat alleen als we hem naar het metrostation begeleidde. Ik heb zelf ook racistische bedreigingen ondervonden. Op een avond zaten we rustig thuis te praten met een vriend in ons appartement op de bovenste verdieping. Een groep blanke racisten probeerde de deur in te breken en binnen te komen. Bala, onze vriend, en ik sloegen de aanval af door tegen de deur te duwen om ze buiten te houden en naar elkaar te schreeuwen dat we de politie moesten bellen.

Deze confrontatie met racisme heeft mijn gevoeligheid voor onrecht, schendingen van mensenrechten en gebrek aan respect voor mensen uit andere culturen aangewakkerd. Maar terwijl de ervaring van racisme in Groot-Brittannië mij woedend maakte, was Bala er niet verrast door en accepteerde hij het zoals het was, door het te vergelijken met het racisme in zijn eigen land. Maar waar huidskleur de basis vormde voor racistische ideologieën in Groot-Brittannië, vormden illusies van etnische superioriteit de basis voor het racisme dat tegen Bala's volk in Sri Lanka werd gepleegd. De Sinhala-boeddhistische chauvinistische ideologie, geworteld in de mythologie van een superieur Arisch ras en een ongerepte religie, vormde de basis van racistische praktijken in Sri Lanka. De Singalese staat is de voornaamste dader van racistische misdaden tegen het Tamil-volk. Dit racisme heeft genocidale trekken aangenomen met grove mensenrechtenschendingen, waarbij inmiddels meer dan 70.000 Tamils zijn omgekomen. Zoals we door de geschiedenis heen hebben gezien, zijn de mythe van een superieur ras, die zich manifesteert in de ideologieën van fascisme en chauvinisme, gevaarlijke, destructieve en negatieve krachten die naar mijn mening fel bestreden moeten worden. Ik verafschuw inderdaad chauvinistische ideologieën die niet alleen individuen, maar ook hele naties verstikken en onderdrukken. Door mijn reizen door Europa en mijn werkervaring met mensen van verschillende afkomst in Engeland heb ik een dieper begrip en respect ontwikkeld voor mensen van alle culturen. Het was voor mij vanzelfsprekend dat verbaal of fysiek geweld tegen mensen op basis van racisme niet langer kon worden getolereerd. Als we de hele mensheid overzien, zien we dat racisme een cruciale rol heeft gespeeld in de menselijke geschiedenis en een belangrijke splijtende factor en bron van onmenselijkheid tussen mensen is geweest. Het manifesteert zich in negatieve ideologische percepties van het ene volk ten opzichte van het andere, gebaseerd op dubieuze premissen zoals

huidskleur en onjuiste ideeën over superioriteit en inferioriteit, culturele verschillen, religie, geschiedenis, enzovoort. Naarmate mijn levenservaring is gegroeid, ben ik de planeet gaan zien als de thuisbasis van de mensheid: de natuurlijke leefomgeving van één ras – het menselijk ras – en andere levensvormen die net zoveel recht hebben op bestaan op deze planeet als jij of ik. Culturele diversiteit verrijkt de mensheid, omdat culturen de spirituele ontwikkeling van de mensheid weerspiegelen. Mijns inziens verdienen alle culturen op deze planeet respect en de ruimte om zich te ontwikkelen, willen we vrede, harmonie en een rijker leven kunnen bevorderen.

Strijdbare politiek

De geschiedenis van de brute en onrechtvaardige onderdrukking van het Tamil-volk door de Singalese staat sinds de onafhankelijkheid van het eiland is goed gedocumenteerd door internationale humanitaire organisaties. De systematische onderdrukking door de staat door de jaren heen komt naar mijn mening neer op een poging tot genocide, ook al zullen internationale regeringen deze beschuldiging wellicht niet accepteren. (Ik bespreek de kwestie van genocide later.) De onderdrukking tast de fundamentele basis van de Tamil-nationale identiteit aan, namelijk de taal, cultuur, het economische leven en de historische woonplaats. Daarbij komt nog de massale uitroeiing van het Tamil-volk tijdens rassenrellen en als gevolg van oorlog. De aantasting van de samenhang van de Tamilbevolking door aanhoudende en herhaalde gedwongen verplaatsingen is een andere factor die bijdraagt aan de genocide. De aanhoudende en brute staatsonderdrukking heeft vanaf het begin onvermijdelijk verzet opgeroepen. In de beginfase uitten de Tamils hun verzet tegen de onderdrukking door middel van geweldloze politieke strijd, gebaseerd op de pacifistische filosofie van ‘Ahimsa’, zoals bepleit door de goeroe van de geweldloosheid, Mahatma Gandhi. De morele kracht van geweldloos verzet bleek een ineffectieve, machteloze kracht te zijn tegenover de dwingende macht van de Singalese staat, die de spirituele en morele dimensies van geweldloosheid achteloos negeerde. Alle vreedzame protesten van de Tamilbevolking werden op brute wijze neergeslagen.

De opzegging van politieke pacts en overeenkomsten tussen de leiders van de Tamil- en Singalese naties om het escalerende etnische conflict op te lossen, heeft het klimaat van vijandigheid en wantrouwen tussen de twee volkeren verder versterkt. Willekeurige arrestaties, systematische martelingen, verdwijningen en buitengerechtelijke executies werden onderdeel van de praktijken van de militaire strijdkrachten van de staat. Bovendien hebben, naast de militaire bezetting en overheersing van de Tamil-gebieden, de wrede racistische pogroms door de jaren heen, georkestreerd door de staat en uitgevoerd door bendes Singalese criminelen, geleid tot de uitroeiing van duizenden en duizenden Tamils. Deze toenemende staatsrepressie, in combinatie met een groeiende frustratie en een gebrek aan vertrouwen onder de Tamilbevolking in het chauvinistische Singalese leiderschap, liet de Tamilpolitici weinig andere keus dan zich af te scheiden en een onafhankelijke Tamilstaat te creëren. Het Tamil United Liberation Front (TULF), de parlementaire politieke partij van de Tamils in de algemene verkiezingen van 1977, streefde naar een mandaat van de Tamils om te strijden voor een onafhankelijke staat

gebaseerd op het recht op zelfbeschikking van het Tamilvolk. De TULF behaalde een klinkende overwinning in het noordoosten, veroverde de meerderheid van de zetels en kreeg een breed draagvlak voor de strijd voor politieke onafhankelijkheid en een eigen staat. Maar hoewel de TULF het mandaat van het volk had, ontbrak het de partij aan een samenhangend beleid of een strategie om dit populaire politieke doel te verwezenlijken. Door een gebrek aan strategie en toewijding aan dit vastgestelde doel, werd de partij inactief en machteloos en zocht uiteindelijk haar toevlucht tot samenwerking met de Singalese heersende elite. Deze collaborerende aanpak deed de rebelse jonge Tamils ernstig en onherroepelijk ontgoochelen. Zij eisten een radicale strategie die zou leiden tot de oprichting van een onafhankelijke staat. De Tamil-jongeren, die het zwaarst te lijden hadden onder het staatsgeweld en de onderdrukking, werden steeds onrustiger en cynischer ten opzichte van de parlementaire politiek en de machteloosheid van geweldloze politieke strijd. Zowel de objectieve als de subjectieve voorwaarden voor het ontstaan van gewapende strijd in de Tamil-strijd voor nationale vrijheid waren nu aanwezig. In het noordoosten van Sri Lanka doken talloze jeugdorganisaties op die zich inzetten voor de gewapende strijd voor nationale bevrijding. Het geweld van de onderdrukker moest nu beantwoord worden met het geweld van de onderdrukten.

Veel bevrijdingsorganisaties in het noordoosten van Engeland hadden hun aanhangers en activisten in Londen. De steun kwam voornamelijk van de jonge generatie Tamils die waren gevlucht voor de brute vervolging en rassendiscriminatie in Sri Lanka. Ze behielden bittere en pijnlijke herinneringen aan de ervaringen waaraan ze waren blootgesteld, een sterke identificatie met hun onderdrukte volk en een blijvende emotionele band met hun vaderland.

Onze Tamil-vrienden in Londen waren rond deze tijd, eind jaren 70, allemaal politiek bewuste mensen. De meesten waren naar Londen gekomen om te ontkomen aan discriminatie en vervolging, in welke vorm dan ook, door de Sri Lankaanse staat. Het politieke mandaat van het Tamil United Liberation Front wakkerde hun aspiraties aan en de anti-Tamil-rellen van 1977 na de algemene verkiezingen hielden de Tamil-politiek in Londen levend. Op de universiteit benaderden jonge Tamil-studenten Bala vanwege hun nationale identiteit. Ze waren allemaal vol vuur en enthousiasme. Een jongeman, Ganasekaran, moedigde Bala aan om zijn journalistieke en schrijfvaardigheden en zijn theoretische kennis te gebruiken om een politiek document te schrijven. Dit deed Bala inderdaad, en de brede verspreiding ervan bereikte de LTTE-kringen in Londen. De heer Krishnan, de LTTE-vertegenwoordiger in Londen midden jaren 70, en de heer R. Ramachandran (alias Anton Raja), de officiële woordvoerder, bezochten onze woning en stelden zich voor. De heer Ramachandran (wij noemen hem Ramasar) gaf ons een gedetailleerd en authentiek beeld van de Bevrijdingstijgers en hun leiderschap. We waren overtuigd van de moed, vastberadenheid en toewijding van de Tiger-kaderleden. Onze strijd met de LTTE was begonnen. Ramasar is sindsdien een goede vriend van ons geworden en is woordvoerder van de organisatie in Londen. Maar hoewel we de LTTE steunden, was onze kring breed, en aanhangers van alle Tamil-groeperingen die zich inzetten voor de gewapende strijd, bezochten regelmatig ons huis. Bala gaf politieke lessen aan veel jonge Tamil-studenten van diverse organisaties. We hebben ook vertegenwoordigers van bevrijdingsorganisaties uit andere landen uitgenodigd om deze lessen toe te spreken. Ze namen documentaires over de activiteiten van hun organisaties, propagandamateriaal en posters mee. De Eritreeërs kwamen met de geschiedenis van hun

strijd; De vertegenwoordigers van Oost-Timor vertelden over de genocidale onderdrukking en wreedheden begaan door het Indonesische militaire regime; Het Afrikaans Nationaal Congres was nog twintig jaar verwijderd van de overwinning en hun vertegenwoordigers hielden een toespraak over de strijd tegen de apartheid; De vertegenwoordigers van het Chileense verzet bezochten ons en spraken over de strijd tegen de militaire dictatuur van Pinochet, enzovoort. We hebben ook voor veel van deze organisaties geld ingezameld.

Maar net zoals de Tamils politiek actief waren, gold dat ook voor de Singalese ‘linkse’ beweging. De eis voor een aparte Tamil-staat leidde tot een controversieel debat en de Singalese ‘linksen’ werden geconfronteerd met het dilemma dat ze ‘radicaal’ wilden blijven door het socialistische principe van het recht op zelfbeschikking van het volk te steunen, maar tegelijkertijd het recht van de onderdrukte Tamils om zich af te scheiden moesten afwijzen. Bala ergerde zich aan deze schijnbare theoretische verwarring onder ‘linkse’ Singalese politici en ‘revolutionairen’. We besloten een document op te stellen als reactie op deze theoretische verwarring. Bala wijdde zich met grote toewijding aan dit project en produceerde al snel een overtuigend theoretisch document, waarin hij gebruikmaakte van een marxistisch-leninistisch kader om het recht op zelfbeschikking van het Tamil-volk te legitimeren. Terwijl hij schreef, typte ik, en we hebben ons studietoelagegeld gebruikt om dit document te laten drukken. Het werd uitgebracht en verspreid onder het publiek onder de titel ‘*Over de Tamil-nationale kwestie*’. Hierna publiceerde hij zijn tweede werk in het Tamil, ‘Towards Socialist Tamil Eelam’, dat uiteindelijk terechtkwam bij de heer Vellupillai Pirabakaran, de leider van de Liberation Tigers of Tamil Eelam. De heer Pirabakaran las het boek, was onder de indruk van de inhoud en wilde Bala vervolgens graag ontmoeten. Hij nodigde ons uit naar Chennai in Tamil Nadu, India, waar we voor het eerst de leiding van de organisatie ontmoetten.

2 Binnen in het hol van de tijgers

Toen we in 1979 Londen verlieten om naar India te gaan, brak er een nieuw en fundamenteel ander hoofdstuk in mijn leven aan. Hoewel geen van ons beiden ooit had verwacht dat betrokkenheid bij een bevrijdingsorganisatie en -strijd gemakkelijk zou zijn, hadden we de enorme complexiteit waarmee we uiteindelijk geconfronteerd werden, nooit voorzien. De intriges van de revolutionaire politiek en het sociaal-culturele klimaat van Zuid-India hebben een nieuw bewustzijn in mij gewekt en nieuwe horizons in mijn bewustzijn geopend. Deze ontmoeting met vreemde, buitengewone gebeurtenissen, nieuwe relaties en uitdagingen uit de nieuwe omgeving vormde een gedenkwaardige periode in mijn leven die mijn denken en voelen radicaliseerde, mijn persoonlijkheid verrijkte en me tot een sterker mens maakte. Als ik terugdenk aan de jaren 1979-1987, besef ik hoe enorm de taak was om zoveel turbulente gebeurtenissen, zowel persoonlijk als politiek, in een paar pagina's van een boek samen te vatten. Dat is een ontzagwekkende onderneming. Ik kan slechts een glimp van dat tijdperk schetsen. Het begon allemaal in de tweede helft van 1979.

Het op het spel zetten van iemands vrijheid en leven door actief deel te nemen aan een gewapende revolutionaire strijd is een heel ander fenomeen dan het uiten van subversieve en revolutionaire politiek vanuit de veiligheid van duizenden kilometers verwijderd van het eigenlijke 'oorlogsfront'. Ons vertrek naar India en de ontmoeting met de ondergrondse LTTE-leiding en strijders betekenden een verdieping van onze betrokkenheid bij en deelname aan de bevrijdingsstrijd. Het ging niet langer om politieke spelletjes vanuit de luie stoel in het democratische Engeland, maar we trokken eropuit om vurige jonge rebellen te ontmoeten die door de Sri Lankaanse staat gezocht werden vanwege hun radicale nieuwe politieke opvattingen. De LTTE-leden hadden de strijd van het volk voor vrijheid naar het buitenparlementaire domein verplaatst, naar het domein van de gewapende strijd. In die historische periode waren de LTTE-leden actief betrokken bij kleinschalige guerrilla-operaties tegen de staatsapparaten, de strijdkrachten en de politie. We raakten dus betrokken bij radicale politiek met verstrekkende gevolgen voor het Tamil-volk, de kaderleden en onszelf. Het was geen grap. Hoewel we destijds zelf nog niet de wapens hadden opgenomen, zorgden onze nauwe band met de leiding van de guerrillabeweging en onze kennis van de interne dynamiek ervoor dat we een enorme verantwoordelijkheid voelden jegens de kaders en de strijd. Het feit dat we over 'insiderinformatie' beschikten over de structuur van deze rebellenorganisatie en de identiteit van de ondergrondse leiders kenden, plaatste ons in een delicate situatie.

We arriveerden in Chennai, vergezeld door de heer Krishnan, voor onze ontmoeting met de LTTE en haar leider, de heer Pirabakaran, na een vlucht via Mumbai. De LTTE-leden wisten dat we met de nachtvlucht vanuit Mumbai zouden aankomen, maar er was niemand op de

luchthaven Meenambakkam in Chennai om ons openlijk te verwelkomen. Dit was onze entree in de ondergrondse politiek en sindsdien is de politiek van het geheim een onderdeel van mijn leven geworden.

De onverzettelijke Indira Gandhi stond in 1979 aan het roer van India tijdens ons eerste bezoek aan Chennai. De patriarch van de Tamil-politiek, de heer Karunanidhi, genoot van een van zijn ambtstermijnen als premier van de staat Tamil Nadu. Al sinds die tijd waren de politiek van Tamil Nadu en het buitenlands beleid van India cruciale en bepalende factoren in de strijd van het volk van Tamil Eelam voor vrijheid. Met name dit aspect van het Indiase buitenlandbeleid heeft gevolgen gehad op nationaal, regionaal en internationaal niveau.

Het buitenlands beleid van India in de jaren 70 en 80 werd gevormd door de internationale betrekkingen van de Koude Oorlog en door het beleid van de Beweging van Niet-Gebonden Landen. Als grondlegger van de Beweging van Niet-Gebonden Landen heeft India de idealen van neutraliteit en non-interventie jegens de landen van de Derde Wereld hoog in het vaandel gedragen. Maar India's droom van een nieuwe wereldorde, vrij van de beperkingen van de concurrerende supermachten, stortte in toen China begin jaren zestig haar noordoostelijke grens binnenviel. Als 's werelds grootste democratie en vastbesloten om zich te profileren als wereldmacht en regionale supermacht, voelde India zich bedreigd door de machtsverhoudingen van de as VS-China-Pakistan in Azië. Deze veiligheidszorgen dwongen India ertoe een strategisch partnerschap met de Sovjet-Unie aan te gaan en begin jaren zeventig een proces in gang te zetten om een kernmacht te worden door een kernbom te testen. Hoewel ze bleef pleiten voor non-alignement voor Derde Wereldlanden, schaarde India zich onmiskenbaar in het Sovjetkamp. Bovendien had India, als land dat eeuwenlang onder een uitbuitende koloniale overheersing had geleden en een vrijheidstrijd had gewonnen, sympathie voor en bood het morele en politieke steun aan diverse onderdrukte naties die betrokken waren bij bevrijdingsstrijden. Vervolgens werd India een van de belangrijkste supporters van het Afrikaans Nationaal Congres in zijn strijd tegen het alom veroordeelde apartheidsregime en andere Afrikaanse bevrijdingsstrijden. De consistente en effectieve steun van India aan de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) kan niets minder zijn geweest dan een enorme morele steun voor het Palestijnse volk in een vijandige politiek-diplomatieke wereld die hun strijd als 'terrorisme' beschouwde. Maar terwijl India openlijk en genereus haar morele en diplomatieke steun betuigde aan bevrijdingsstrijden op andere continenten of in andere regio's, speelde ze het spel van de regionale politiek in haar eigen achtertuin met aanzienlijke politieke opportuniteit en scherpzinnigheid. De strijd van het Tamil-volk is daar een treffend voorbeeld van. India was goed op de hoogte van de benarde situatie van de Sri Lankaanse Tamils en van de gewapende strijd van de Bevrijdingstijgers van Tamil Eelam. Bala had inderdaad al in 1978 namens de LTTE aan Indira Gandhi geschreven. Ook politici uit Tamil Nadu, zoals de heer P. Nedumaran, hadden mevrouw Gandhi ingelicht over de Tamil-nationale strijd. Desondanks, ondanks al deze kennis, beperkte India haar bezorgdheid over het lot van de Tamils tot verklaringen waarin ze de tamelijk onschuldige en zeer diplomatieke term 'ernstige bezorgdheid' gebruikte. Net genoeg om de Singalezen te waarschuwen dat India, als regionale supermacht, de gebeurtenissen op het eiland in de gaten hield.

India, dat altijd gevoelig is voor en bezorgd is om geen separatistische neigingen binnen haar eigen grenzen aan te wakkeren of aan te moedigen, was niet van plan steun te verlenen aan de eisen voor een aparte staat die door de Tamils in buurland Sri Lanka werden gesteld. Evenmin kon ze het opruiende en destabiliserende potentieel van zestig miljoen Tamils aan haar zuidelijke flank, die duidelijk sympathiseerden met hun broeders 35 kilometer verderop aan de overkant van de Palkstraat, negeren of onderschatten. Daarbij kwam nog Indira's grote zorg over de openlijke pro-westerse houding van de Sri Lankaanse president J.R. Jayawardene. Ze vreesde dat de Sri Lankaanse leider opzettelijk de voorwaarden schiep voor Amerikaanse hegemoniale dominantie in de regio van de Indische Oceaan, het geografische gebied waar India zijn invloedssfeer wilde behouden. Indira Gandhi, een meester in de kunst van de politieke goochelarij, erkende weliswaar onwrikbaar de soevereiniteit en territoriale integriteit van Sri Lanka, maar stelde de Tamils tevreden door de militanten te 'tolereren'. Dit was een strategie om Colombo onder druk te zetten om terug te keren naar Delhi. Het overkoepelende doel is te voorkomen dat Colombo in de greep van westerse invloeden terechtkomt en de stad terug te brengen in de invloedssfeer van Delhi. In dit geopolitieke scenario beschouwden veel Tamils in het noordoosten van Sri Lanka Tamil Nadu als een veilige haven. Weinigen geloofden dat India hen ooit in de steek zou laten. Voor de LTTE-leden was het niet alleen een veilige schuilplaats, maar ook een veilige 'basis': een plek waar ze konden wonen, zich organiseren en plannen maken zonder angst. En dat is de reden waarom de LTTE-leden in 1979 in Madras waren. Dankzij de discrete steun van politici uit Tamil Nadu vonden de ondergrondse Sri Lankaanse Tamil-opstandelingen in Tamil Nadu een veilige haven om te overleven. Desondanks functioneerden de LTTE-leden, geconfronteerd met problemen veroorzaakt door 'vijanden binnen de gelederen', de nauwe surveillance door de verschillende inlichtingendiensten en de subversieve activiteiten van de Sri Lankaanse ambassade in de staat, als een clandestiene organisatie in Tamil Nadu. Het was in dit scenario dat we op de luchthaven van Meenambakam aankwamen. Deze omstandigheden verklaren waarom, hoewel geen van de kaders ons erkende, twee of drie paar LTTE-ogen, die zich tussen de menigte mengden, ons heimelijk observeerden en al onze bewegingen volgden tot onze uiteindelijke geheime ontmoeting.

Een gammele zwarte taxi hobbelde vanaf de luchthaven Meenambakam door de nachtelijke straten van Chennai en bracht ons naar de ingang van een vooraf aangewezen 'hotel' - of preciezer gezegd, een lodge. Meneer Krishnan boekte ons in de lodge en vertrok naar een onbekende bestemming om de LTTE-leider te informeren over onze verblijfplaats. Deze lodge werd, vermoed ik, uitgekozen vanwege de vermeende onopvallendheid in een arme buurt van de stad. Maar dat bleek onjuist te zijn. Omdat we niet gewend waren aan de verstikkende Indiase hitte, hielden we de ramen van onze kamers voortdurend open. De ramen die uitkwamen op de hoofdstraat boden voorbijgangers een ruim zicht op de gasten. De kamer was zo open dat ik me in de krappe badkamer moest terugtrekken om wat privacy te hebben bij het omkleden. En de badkamer was ook een ramp. Een kraan die constant druppelde hield de vuile vloer nat, waardoor het onmogelijk was om je kleren te verwisselen zonder ze in de viezigheid te laten zakken. Maar nog ernstiger was dat een blanke vrouw met een Tamil-man van deze kamer een paradijs voor voyeurs had gemaakt en wij objecten van nieuwsgierigheid waren geworden - en niet om de juiste reden. Gezien de algemene aanname - en voor grote delen van India

is dat inderdaad zo – dat alle westerlingen rijk zijn, zou het voor de lokale bevolking zeker moeilijk te begrijpen zijn geweest waarom een Tamil-man en een blanke vrouw zo’n armoedige accommodatie in een armere buurt zouden kiezen als ze geen kwade bedoelingen hadden. Toen de LTTE-leden, waaronder meneer Pirabakaran, ons midden in de nacht kwamen opzoeken, heeft dit ongetwijfeld de toch al wantrouwende medewerkers en de lokale bevolking nog verder opgehitst.

Ontmoeting met de heer Pirakaran

Ik had echt geen idee wat ik van de LTTE-leiders kon verwachten toen ik ze voor het eerst ontmoette. Uiteraard was ik op de hoogte van hun militante revolutionaire activiteiten en steunde ik hun gewapende verzetscampagne van harte. LTTE-medewerkers in Londen vertelden me dat de centrale figuur van de Tamil-verzetsbeweging, de heer Vellupillai Pirabakaran, onvermoeibaar gedreven werd door en toegewijd was aan het politieke doel van de bevrijding van zijn onderdrukte volk, en dat hij er vast van overtuigd was dat de oprichting van een aparte Tamil-staat de definitieve en enige oplossing was voor de Tamil-nationale kwestie. Dat hij een strenge disciplinehandhaver was, was zelfs in die beginperiode al legendarisch. Het was juist zijn vermogen om discipline af te dwingen dat hem populariteit en respect opleverde en hem onderscheidde van andere beginnende leiders die worstelden om een guerrillastrijdmacht op te bouwen die in staat was het militaire apparaat van de Sri Lankaanse staat te weerstaan. Maar hij was geen strenge opvoeder omwille van het opvoeden zelf. Hij was ervan overtuigd, en de meeste militairen zouden het daar waarschijnlijk mee eens zijn, dat discipline essentieel was voor het moreel en de goede prestaties van de kaders. Zijn hoge morele karakter, tot op het punt van puritanisme, was de andere eigenschap waar hij om bekend stond. Hij is er wederom van overtuigd dat voorbeeldig gedrag in het privéleven een cruciale factor is voor een leider om zijn gezag te behouden. Geen van deze eigenschappen van zijn persoonlijkheid en gedrag is in de loop der jaren afgenomen. Critici van de heer Pirabakaran hebben deze persoonlijkheidskenmerken vaak aangehaald en hem van autoritarisme beschuldigd. Maar ik zou zelfs durven beweren dat deze twee factoren cruciaal zijn geweest voor zijn aanhoudende steun onder grote delen van de Tamilbevolking. Niettemin ontdekte ik, ondanks de ijzeren reputatie die meneer Pirabakaran had, tijdens onze eerste ontmoeting een warm en betrokken mens. ‘Thamby’ - zoals degenen die ouder zijn of hem goed kennen hem liefkozend noemen - begreep al snel hoe ontoereikend onze accommodatie was en hoe ongemakkelijk en lastig de situatie voor mij was. Hij stuurde prompt een van zijn medewerkers eropuit om een ‘beter’ hotel te vinden en de volgende ochtend werden we overgeplaatst.

De eerste ontmoeting met de heer Pirabakaran (die vergezeld werd door een van de eerste LTTE-kaders, de heer Baby Subramaniam) vond midden in de nacht plaats. We hebben de hele dag in ons armoedige kamertje gewacht, zwetend in de vochtige hitte van Chennai, voordat we meneer Pirabakaran ontmoetten. Als naïeve nieuwelingen in het ondergrondse circuit hadden we geen idee dat we tot het donker moesten wachten om hem te ontmoeten, noch hadden we verwacht dat de ontmoeting zo laat in de nacht zou plaatsvinden. Maar voor

meneer Pirabakaran, die veel waarde hechtte aan veiligheid, was zich in het donker verplaatsen een noodzakelijke gewoonte geworden. Zijn aandacht voor zaken als veiligheid was eveneens een indicatie van de ernst waarmee hij zijn verbintenis beschouwde. Dat vond ik prima. Aangezien hij al zeven jaar, sinds zijn zestiende, in Sri Lanka gezocht werd – en gezien het feit dat belanghebbenden er geen enkel probleem mee zouden hebben om toegewijde bevrijdingsstrijders zoals hij uit de weg te ruimen – was het volkomen terecht dat hij zijn veiligheid waarborgde. Het was overduidelijk dat de strijd voor hem een serieuze zaak was.

Stil en zonder veel ophef verschenen er laat in de nacht twee jonge mannen aan de deur, de ene gekleed in de nationale klederdracht, een witte verti, en de andere in een broek en een lichtgekleurd bedrukt overhemd. Ik moet toegeven dat ik verrast was door hoe jong en onschuldig deze twee ‘terroristen’ eruit zagen. Hun uiterlijk stond inderdaad in schril contrast met hun reputatie. Het waren allebei kleine, keurige mannetjes die eruit zagen alsof ze geen vlieg kwaad zouden doen. Baby Subramaniam droeg een tas vol met allerlei documenten en politieke literatuur. Deze kleine, ietwat gedrongen man in de nationale klederdracht van een witte verti, die een bolle, overvolle tas of aktetas meesjouwde die te zwaar voor hem leek om te dragen, werd een iconisch beeld van Baby Subramaniam. De heer Pirabakaran had er niet zoveel last van. Zijn stijl was anders. Een nauwgezette verzorging is het handelsmerk van meneer Pirabakaran. Voor meneer Pirabakaran is aankleden een gebeurtenis op zich, geen noodzakelijke handeling die snel afgehandeld en achter de rug moet zijn. Maar het jonge gezicht van meneer Pirabakaran was helder en stralend, en zijn grote zwarte ogen hadden een doordringende blik. Je krijgt inderdaad het gevoel dat hij dwars door je heen kijkt, tot in je ziel, en die diepte in zijn ogen weerspiegelt ook zijn geest en denkwijze. In onze lange relatie hebben de ogen van meneer Pirabakaran bij verschillende gelegenheden veel verhalen verteld. Alleen een oplettende toeschouwer zou de bult hebben opgemerkt die veroorzaakt werd door de wapens die ze in hun broekriem hadden gestopt en die verborgen werden door de loshangende shirts die ze droegen. Slim bedacht was ook dat de knopen een rij drukknopen verborgen die eronder genaaid waren en waarmee ze hun shirts konden openscheuren, waardoor ze snel en gemakkelijk bij hun wapens konden komen.

De eerste ontmoeting tussen deze twee inmiddels historische figuren, wier levens met elkaar verweven raakten, de heer Pirabakaran en Bala, was in wezen een wederzijdse aftasting van hun gevoelens. Je kon zien hoe meneer Pirabakaran Bala’s gezicht nauwkeurig bestudeerde. Deze nauwkeurige gezichtsscan door de ogen van meneer P. is een veelvoorkomend aspect in gesprekken met hem, en er is geen enkele manier waarop onwaarheid of bedrog in een gesprek kan sluipen wanneer deze onderzoekende ogen elk woord in de gaten houden.

De eerste vergadering duurde lang, van middernacht tot in de vroege ochtenduren. Bala vertelde me later hoe meneer Pirabakaran hem vragen stelde over zijn persoonlijke geschiedenis en met name over zijn opvattingen over het gewapende Tamil-verzet. ‘Thamby’ had Bala’s politieke geschriften en zijn vertalingen van Che Guevara en Mao Zedong over guerrillaoorlogvoering al gelezen. Maar dit was niet genoeg om meneer Pirabakaran te overtuigen van Bala’s en mijn toewijding. Hij wilde meer te weten komen over de mensen uit Londen om hun potentieel voor een echte, oprechte en blijvende betrokkenheid bij de strijd te kunnen inschatten. Bala bleef

enige tijd bij 'Thamby' om hem te laten inzien hoe belangrijk politieke theorie en praktijk zijn voor het bevorderen van een gewapende revolutionaire strijd. De bijeenkomst verliep succesvol. Hoewel ze elkaar vanaf het begin aardig vonden, duurde het vele jaren voordat ze een unieke vriendschap ontwikkelden, gebaseerd op een diepgaand wederzijds begrip. Ik mocht meneer Pirabakaran ook graag en hij toonde geen enkel openlijk wantrouwen jegens mij. Hij maakte zich duidelijk zorgen over hoe hij me moest aanspreken. In de Tamil-cultuur worden de titels 'meneer' en 'mevrouw' over het algemeen niet gebruikt om mensen aan te spreken. Aanspreektitels zijn verbonden met sociale hiërarchie en sociale en familiale relaties. Omdat onze relatie niet familiair of vertrouwd was, kon hij me niet aanspreken met 'akka' (oudere zus) en tegelijkertijd kon hij ook niet zo formeel zijn om me aan te spreken als mevrouw Balasingham. Omdat ik ouder was dan hij, zou het cultureel gezien niet correct zijn om mij als gelijke aan te spreken door mijn voornaam te gebruiken. 'Thamby' vond een oplossing voor zijn dilemma door me de liefdevolle, maar tegelijkertijd omvattende titel 'Tante' te geven. Afgezien van Bala en een of twee anderen, kennen Tamils van alle leeftijden me als 'Tante' en spreken ze me aan, velen denk ik zonder dat ze mijn echte naam kennen.

Nadat 'Thamby' na de eerste ontmoeting in een 'comfortabeler' hotel was ondergebracht, bezocht hij regelmatig een of meer kaderleden en duurden de gesprekken vaak tot diep in de ochtend. 'Thamby' had Bala veel te vertellen en Bala had op zijn beurt genoeg met hem te bespreken. Er werd tevens besloten dat Bala een reeks politieke lessen zou geven aan de kaderleden in Tamil Nadu. Het hotel werd als een ongeschikte locatie voor deze groepen beschouwd, omdat het grote aantal jonge mannen dat kwam en ging onnodige aandacht en argwaan zou wekken ten aanzien van deze 'subversieven' uit Sri Lanka. Vervolgens werd geregeld dat de lessen zouden plaatsvinden in de privékamer van de heer Senjee Ramachandran in de woonruimte van de leden van de wetgevende vergadering van Tamil Nadu. Uiteindelijk verlieten we de hotelkamer en kregen we onderdak in dit MLA-hostel. De heer Ramachandran was destijds niet de enige fervente aanhanger van de LTTE. De heer Karunanidhi, lid van de deelstaatregering en tevens minister van Landbouw, de heer Kalimuttu, was ook een helper en we hebben hem tijdens ons verblijf daar ook ontmoet. De bekende dichter Pulamai Pithan, een voornaam man met zijn dikke bos golvend, meer wit dan zwart haar en een enorme, eveneens grijzende snor, was ook een fervent aanhanger van de LTTE. We hebben hem een paar keer thuis bezocht.

De lessen van Bala, die een gedegen basis hadden in sociaal-politieke en psychologische theorieën, omvatten uiteenzettingen van hedendaagse nationale bevrijdingsstrijden, toelichtingen op socialistische theorieën en politieke concepten. Hij legde het onderscheid uit tussen het klassensysteem, dat kenmerkend is voor de westerse maatschappij, en het kastenstelsel van Zuid-Aziatische samenlevingen zoals India en Sri Lanka. De verschillende opvattingen over de samenleving, zoals die door westerse sociale denkers werden gedefinieerd, werden ook overgebracht. De nieuwsgierigheid van enkele jonge kaderleden naar meer informatie over seksualiteit bracht Bala ertoe een aantal sessies te organiseren over de basisprincipes van de freudiaanse theorie.

Hoewel veel kaderleden van nature sympathie hadden voor socialistische opvattingen, heeft

geen van hen ooit marxistische standpunten verwoord; Geen van hen leek bovendien op een marxistische revolutionaire in de klassieke zin van het woord. Niemand droeg de lange baard en de slordige kleding die de jonge ‘revolutionairen’ van bijvoorbeeld het EPRLF leken te kenmerken. Sterker nog, zo’n uiterlijk was een gruwel voor de heer Pirabakaran, die, zoals ik al eerder zei, geobsedeerd is door netheid en een verzorgd uiterlijk en deze normen inprent bij zijn kaderleden, met name bij zijn hogere kaderleden van wie hij verwacht dat zij het goede voorbeeld geven. De aandacht voor hygiëne en een onberispelijk uiterlijk is niet alleen een zorg van elke militaire instelling, maar is onmiskenbaar meer geworteld in de realiteit dan de pretentie radicalisme door een slordig, nonchalant voorkomen. Maar belangrijker nog, in de loop der jaren zouden we leren dat het marxisme geen echte aantrekkingskracht had op de Tamil-samenleving, waar religie, met name het hindoeïsme, een diepgewortelde ideologie is geworden die verweven is met het sociaal-culturele leven van de Tamil-bevolking. Bala introduceerde het marxisme bij de LTTE-leden, voornamelijk als een sociale en politieke theorie. Hij gebruikte marxistische concepten om de gewapende strijd te verklaren als de hoogste vorm van politieke strijd. Toch kent ook het marxisme zijn tekortkomingen en beperkingen. Als eurocentrische filosofie is het een ongeschikt theoretisch instrument om een fundamenteel andere sociaal-politieke omgeving adequaat te analyseren. Het is bijvoorbeeld lastig om een sociaal-structurele analyse van de door kasten verdeelde samenleving van Jaffna uit te voeren met behulp van marxistische concepten. Het is ook lastig om de categorieën klasse te gebruiken in een maatschappelijke structuur die noch kapitalistisch noch feodaal is; waar geen duidelijke klasse van bourgeoisie of feodale landeigenaren bestaat, maar die gedomineerd wordt door een middenklasse van hooggeplaatste ‘Vellalas’. Bovendien hebben de Tamils van Jaffna hun eigen geloofsovertuigingen en politieke instincten, en geen enkele theoretische analyse of overredingskracht zal hun denkwijze gemakkelijk beïnvloeden. In de beginfase van haar historische ontwikkeling nam de LTTE categorieën en concepten uit het marxistisch-leninistische gedachtegoed over om de gewapende strijd te legitimeren als een politieke strijd voor zelfbeschikking. Maar later, met de ineenstorting van het communistische systeem, verwierp de organisatie het marxistische gedachtegoed en omarmde het sociaal egalitarisme als ideologie van de beweging. Onmiskenbaar zijn de patriottische gevoelens van de Tamils de drijvende kracht achter de strijd geweest.

Tijdens deze discussies en lessen glipte ik er vaak met een van de kaderleden tussenuit om de bezienswaardigheden van Chennai te bekijken. India was een nieuwe ervaring voor mij en het contrasteerde zo sterk met de westerse wereld dat ik er enorm veel van wilde zien en ervaren. In de loop van de vele jaren die ik in India doorbracht - of meer specifiek in Tamil Nadu - ben ik van het land en zijn inwoners gaan houden. Als de gelegenheid zich had voorgedaan, zou mijn voorkeursverblijfplaats na mijn gedwongen vertrek uit het noordoosten van Sri Lanka in 1999 Chennai zijn geweest, in plaats van terug te keren naar Londen.

Eerste indrukken van India

Gedurende de jaren dat ik van 1979 tot 1987 in India verbleef, leefde ik in een sociaal-culturele omgeving die lijnrecht tegenover die van de westerse wereld stond. De contrasten zijn enorm en complex: het documenteren van de verschillen zou op zich al een boek vullen. Hier kan ik slechts een paar inblikjes geven. Om te beginnen lag het meest directe verschil tussen mijn westerse socialisatie en mijn leven in Tamil Nadu, in de bredere context, in de fundamentele aspecten van sociale verhoudingen. Het westerse maatschappelijke bestaan is gebaseerd op het individu, het kerngezin en privacy. Ook in Tamil Nadu en Sri Lanka, toen ik daar was, bleek elke poging om een geïsoleerd, individueel bestaan te leiden gedoemd te mislukken en een volstrekt onbegrijpelijke ambitie voor de mensen in deze samenlevingen. Een teruggetrokken leven leiden, afgezonderd achter de vier muren van een huis, ongestoord en met bezoek op afspraak, is voor de meeste mensen in Zuid-Azië een ondenkbaar ideaal. En deze fundamenteel afwijkende opvatting van het sociale leven was niet alleen een denkwijze die ik moest overnemen, maar ook een waarmee ik in de praktijk moest leven. Ik zal nooit een vraag vergeten die een jonge Britse journaliste stelde toen ze ons huis in Jaffna, Sri Lanka, bezocht. Tegen die tijd - rond 1991 - was het zo normaal geworden om in een open huis te wonen met constant mensen om ons heen, dat ik al het andere was vergeten. Ik was dan ook nogal verrast toen ze me ineens vroeg hoe ik omging met het gebrek aan privacy. Ze was verbaasd over het aantal mensen dat op de een of andere manier actief was rondom het huis. Ons huis stond volledig open en mensen die we kenden kwamen en gingen op elk moment van de dag. Ik betwijfel eerlijk gezegd of ons huis in India ooit op slot is geweest of leeg is geweest. Aan deze sociale relaties is de rol verbonden die de maatschappij aan het individu toewijst. Zo verleent het moederschap vrouwen bijvoorbeeld een specifieke sociale rol en status, en van hen wordt verwacht dat ze die rol vervullen. Dit brengt op zijn beurt een netwerk van sociale relaties en gezag met zich mee. De oudste zoon krijgt een specifieke rol en status, met de bijbehorende verplichtingen en verantwoordelijkheden. Evenzo heeft ieder individu een specifieke sociale rol en status, en uit deze rollen ontstaan relaties die ook de voortdurende sociale interactie tussen mensen verklaren. Sociale relaties zijn zo complex en veeleisend dat er weinig tijd overblijft voor privé zaken. Vaak is de enige tijd dat een echtpaar de tijd vindt om zaken met elkaar te bespreken, een paar uur 's avonds. Een factor die bijdraagt aan deze over het algemeen meer sociale omgeving is het uitgebreide familiesysteem dat de basis vormt van de sociale relaties in zowel de Indiase als de Sri Lankaanse samenleving.

In de Tamil-maatschappij is het uitgebreide familiesysteem nog steeds de dominante familiestructuur. Daarom woont er in de meeste huizen, naast de ouders en hun kinderen, ook een familielid in een of andere mate van verwantschap met hen. Het komt heel vaak voor dat oudere ouders bij hun broers en zussen wonen, of dat jongere familieleden bij hun oudere broers en zussen en hun gezinnen inwonen. Nichten en neven komen logeren, enzovoort. Door de matriarchale elementen in de Tamil-samenleving is het niet ongebruikelijk dat zussen samenwonen. Een voorbeeld: de ene zus en haar gezin bewonen de begane grond van het huis, terwijl de andere zus en haar gezin de woning erboven betrekken. Ook maaltijden zijn sociale gelegenheden. Het is natuurlijk waar dat mensen worden uitgenodigd voor maaltijden

en dat daar de nodige voorbereidingen voor worden getroffen, maar het is eveneens waar dat voedsel als net zo essentieel voor het menselijk leven wordt beschouwd als water, en op dezelfde manier gedeeld moet worden. In deze context moest ik mijn kookgewoonten dus aanpassen: in plaats van maaltijden te bereiden voor een gezin, moest ik overschakelen op koken voor sociale gelegenheden. En de meeste vrouwen in de Tamil-samenleving koken voor meer dan nodig is voor hun gezinsleden. Dit betekent dat vrouwen bezoekers op elk gewenst moment eten kunnen aanbieden. Het aanbieden en delen van voedsel op elk moment van de dag is een zeer belangrijke uiting van de warme Tamil-gastvrijheid, en vrouwen zijn hierbij in wezen verantwoordelijk en betrokken. Bovendien delen vrouwen vaak ook eten met elkaar. Zo ging er bijvoorbeeld zelden een dag voorbij of een vriendin of buurvrouw stuurde ons een klein beetje van het eten dat ze had gekookt om te proeven, of, als ze een gerecht had gekookt waarvan ze wist dat een van ons het lekker vond, stuurde ze er wat van mee voor een van onze maaltijden. In dorpsgebieden zijn de sociale banden tussen vrouwen in het gezin en met de burens vaak zo hecht dat ze zich totaal niet geremd voelen om een vriendin, familielid of buurvrouw te vragen om eten voor hen te bereiden terwijl ze weg zijn. Als ze onverwacht bezoek krijgen en er niet direct voldoende eten voorhanden is, doen ze een beroep op de keukens van burens of vrienden.

Een ander, wellicht belangrijker, verschil tussen de westerse levensstijl en die van India is de invloed van de maatschappij en de mening van het gezin als een krachtige vorm van sociale beperking op individueel gedrag. De maatschappelijke opinie kan iemands reputatie en daarmee zijn of haar toekomst maken of breken. Dit geldt met name voor vrouwen. De angst voor de mening van de maatschappij is een krachtige en effectieve vorm van sociale controle over vrouwen.

Het enorme aantal mensen in India zorgt voor een contrast met het leven in Europa. Ik betwijfel of er ooit een minuut voorbij zou gaan zonder dat ik een ander mens zou zien. Dat is precies het tegenovergestelde van bijvoorbeeld Engeland, waar het niet ongebruikelijk is om geen medemens op straat tegen te komen. Maar in India zorgt de overvloed aan vriendelijke en gecultiveerde mensen ervoor dat je je nooit alleen voelt. Temidden van zo'n grote mensenmassa in zulke uiteenlopende sociale omstandigheden, was Tamil Nadu een plek waar al mijn emoties en zintuigen voortdurend geprikkeld waren. Dit gevoel kwam niet alleen voort uit de sociale verhoudingen, maar ook uit de voortdurende emotionele belasting die de sociaaleconomische leefomstandigheden van miljoenen mensen teweegbrachten. De verwoestende gevolgen van armoede voor de levens van mensen waren zo overweldigend en schrijnend, en dit lijden heeft me zo diep geraakt, dat ik een fout zou maken als ik er geen commentaar op zou geven.

Mijn opvoeding in het welvarende Westen verklaart ongetwijfeld waarom ik zo geschokt was door de leefomstandigheden van miljoenen mensen. De voorbeelden en incidenten van armoede, sociale uitbuiting, onrecht en tegenstellingen waren zo schrijnend en zo frequent dat men blind moest zijn om ze niet op te merken en ongevoelig om er niet emotioneel door geraakt te worden. En de tijd heeft mijn verontwaardiging over de armoede en uitbuiting nooit weggenomen. Aanvankelijk, tijdens mijn eerste bezoeken, had ik het gevoel dat het niet echt was, dat het vanzelf zou verdwijnen. Maar dat is nooit gebeurd; Het was er al die tijd, het knaagde aan je geweten en sloop je gedachten binnen. Een blik uit het vliegtuigraam bij de landing in

Mumbai onthult het verhaal in een oogwenk. De indrukwekkende oase van wolkenkrabbers zal langzaam plaatsmaken voor een schijnbaar eindeloze strook krotten aan de randen. Zodra je de luchthaven verlaat, zullen tientallen smekende kinderhandjes je verwelkomen.

Een andere vroege confrontatie met mijn geweten vond plaats toen we uit eten waren in een heel gewoon restaurant in Chennai. Het voorrecht dat ik genoot, drong pas echt tot me door toen ik de magere gezichtjes van drie of vier kinderen zag die verwachtingsvol door de restaurantdeur gluurden die ze stoutmoedig op een kier hadden geduwd. Ze keken toe hoe we aten, vermoedelijk in de hoop dat ze wat restjes zouden krijgen. Een ander fenomeen dat nooit verdween en dat me altijd herinnerde aan wijdverbreide sociale achterstand en uitbuiting, waren de bedelaars in Chennai. Omdat ik blank was, was ik natuurlijk een doelwit voor de bedelaars, dus het was voor mij heel normaal om allerlei bedelaars met uitgestrekte handen achter me aan te zien lopen die ‘amma’, ‘amma’ (mevrouw, mevrouw) riepen, vooral als ik in de hoofdstraten van Chennai aan het winkelen was. Het heeft lang geduurd voordat ik mijn schaamtegevoel overwon ten opzichte van mensen die bij me om geld bedelden, en ik maakte me zorgen over hoe ik dit probleem moest aanpakken. Aanvankelijk voelde ik me ongemakkelijk door de aanblik van zulke sjofele en arme mensen die me lastigvielen. Ik had nog nooit zulke armoede zo dichtbij gezien. Bovendien, omdat ik uit het Westen kwam, dacht ik dat de meeste mensen ervan uit zouden gaan dat ik geld had, en ik wilde niet gierig overkomen als ik weigerde een paar piase te geven. Aan de andere kant wilde ik niet gezien worden als een ‘betweter’ die het systeem niet begreep en daarom een industrie aanmoedigde die door het grootste deel van de samenleving wordt afgekeurd; een industrie gebaseerd op de uitbuiting van precies de mensen aan wie we denken iets te geven.

Wat mij betreft voerde ik geen kruistocht om de praktijk van het bedelen af te schaffen. Ik wilde de tegenstrijdigheid oplossen tussen de schaamte die ik voelde bij het simpele feit dat ik over straat liep, omringd door mensen, en tegelijkertijd de wens om die mensen niet af te wijzen en met lege handen weg te sturen. Aanvankelijk gaf ik aan iedereen in de hoop dat de bedelaars zouden vertrekken; Het had het tegenovergestelde effect: het creëerde een domino-effect waardoor nog meer bedelaars zich rond een zachte aanraking verdrongen. Omdat het geven juist de omstandigheden creëerde die ik probeerde te vermijden, besloot ik dat het beter was om niemand iets te geven, iets wat de overheid ook prefereerde. Maar ook dat werkte niet: ik werd gevolgd tot ik uiteindelijk toegaf. Wat moet je in deze verwarrende situatie doen? Ik kon niet stoppen met winkelen vanwege het ongemak dat ik voelde te midden van de bedelaars, en ik kon ook niet voortdurend muntjes blijven uitdelen aan een schijnbaar eindeloze stroom van hen.

Ik heb lang nagedacht over hoe ik dit overduidelijke maatschappelijke probleem moest aanpakken. Ik besepte dat mijn schaamte grotendeels niet werd veroorzaakt door de bedelaars om me heen, maar door het feit dat hun aanwezigheid me bewust maakte van mijn eigen relatieve sociale privileges en geluk in het leven, en van de realiteit en het onrecht van sociale ongelijkheid die me zo recht in het gezicht staarde. In plaats van deze kinderen en vrouwen, gehandicapten en ouderen te beschouwen als een groep mensen die mij lastigvallen en die ik moet negeren en afwijzen, besloot ik dat het beter was om dit conflict in mezelf op te lossen. Ik wist dat

bedelen een industrie op zich is en dat overheden deze praktijk ontmoedigen, maar wat mij betreft was het feit dat mensen geen ander alternatief hadden of dergelijk vernederend werk als passend beschouwden, op zich al afschuwelijk. Hoe dan ook, ik had niets te verliezen door deze mensen een paar paisa te geven. Nadat ik dat probleem in mezelf had opgelost, ontdekte ik dat als ik ze een paar cent gaf en ze in gebrekkig Tamil vroeg weg te gaan, ze het geld beleefd aannamen en rustig vertrokken. Daarom nam ik de gewoonte aan om overal waar ik ging veel muntjes van vijf paisa bij me te hebben, en aan elke bedelaar die me benaderde, gaf ik de paar centen als teken van vermissing en vroeg ik hem weg te gaan; Wat ze ook deden.

In de loop der jaren raakte ik gewend aan de bedelaarsgemeenschap en ontweek ik nooit een bedelaar die mijn kant op kwam of me volgde. Maar voor mij was een van de meest blijvende symbolen van armoede en onderdrukking het meisje of kind met een dikke buik. Haar magere benen en armen, haar spookachtige, ingevallen ogen die uit hun oogkassen staarden, en het verwarde en verwarde bruinzwart haar - zo kenmerkend voor ondervoeding - dat rond haar gezicht hing terwijl ze treurig en lusteloos op de uitstekende heup van haar moeder zat, was een erbarmelijke aanblik. Of de vrouwen al dan niet deel uitmaken van de bedelindustrie is niet de kwestie. Het gaat om de schrijnende situatie van het kleine meisje. De voorkeur voor mannelijke kinderen en het sociale onrecht jegens vrouwen in India is een algemeen bekend feit. Zo ook is het onthouden van voedsel aan meisjesbaby's ten gunste van andere baby's, of, indien nodig, de noodzaak om een ondervoed kind te hebben om medelijden op te wekken.

Problemen binnen de organisatie

Bala en ik slaagden erin een goede band op te bouwen met de leiders en kaderleden van de LTTE. Ze namen ons in vertrouwen, waardoor we enkele gevoelige problemen binnen de machtsverhoudingen van de organisatie aan het licht brachten. In deze periode in de geschiedenis van de LTTE raakte de oorspronkelijke kern van deelnemers aan de Tamil-vrijheidsbeweging verwickeld in machtsstrijd en persoonlijke conflicten, wat leidde tot de fragmentatie, transformatie en uiteindelijke groei van de beweging. Er was een ernstig conflict ontstaan tussen de hoogste leiders en Uma Maheswaran, de voorzitter van het Centraal Comité. Een splitsing binnen de organisatie was aanstaande en Bala werd om advies gevraagd. Een ogenschijnlijke oorzaak van de crisis was een seksuele affaire die verband hield met een schending van de morele gedragscode van de organisatie. De gedragscodes werden beschouwd als cruciaal en essentieel voor de discipline en integriteit van de organisatie waaraan de leden zich hadden verbonden en waaraan ze zich hadden onderworpen om de nobele zaak van de bevrijding van hun onderdrukte volk te verwezenlijken. Wie deze morele codes overtrad, kon disciplinaire maatregelen verwachten. Bij deze gelegenheid werd Uma Maheswaran, een ongehuwde man, beschuldigd van een seksuele relatie met Urmila, een van de eerste vrouwelijke LTTE-leden en een gescheiden vrouw.

Zowel Uma als Urmila waren oorspronkelijk leiders van de jeugdafdeling van het Tamil United Liberation Front (TULF) en werden door Pirabakaran gerekruteerd voor de LTTE om het

internationale propagandawerk van de organisatie te bevorderen. Ze woonden beiden, samen met de andere kaderleden, in een huis in Chennai. De kaderleden hadden Uma en Urmila in een seksueel compromitterende situatie gezien en de zaak aan de leiding gemeld. Om deze reden waren de heer Pirabakaran en andere leiders genoodzaakt vanuit Jaffna te komen om de zaak te onderzoeken. Buitenechtelijke of voorhuwelijkse seksuele activiteiten waren verboden volgens de disciplinaire regels van de organisatie. Er werd een grondig onderzoek ingesteld naar de beschuldigingen en Uma werd opgeroepen om met Urmila te trouwen of af te treden als voorzitter van het Centraal Comité. Uma, een veel wereldser man dan de andere kaderleden, ontkende de relatie ten stelligste en weigerde zijn functie neer te leggen, wat een grote crisis binnen de groep veroorzaakte. Urmila ontkende de affaire eveneens stellig. Bala, die om advies werd gevraagd, besprak de kwestie met zowel Uma als Urmila. Bala was van mening dat de situatie opgelost kon worden als het stel de affaire zou toegeven en zou besluiten te trouwen, wellicht op een later tijdstip. Het echtpaar bleef hun onschuld volhouden en de getuigen van de affaire bleven bij hun versie van de gebeurtenissen. Uiteindelijk ging de meerderheid van de rechters in tegen de uitleg van het echtpaar en besloot het Centraal Comité dat Maheswaran zijn functie moest opgeven en ontslag moest nemen uit de organisatie. Maheswaran verwierp het besluit categorisch, met als gevolg dat hij uit de organisatie werd gezet. Later vernamen we dat Uma Maheswaran en Urmila waren teruggekeerd naar Vavuniya en dat Urmila ernstig ziek was geworden door hepatitis en was overleden in Gandhi Illam, een liefdadigheidsinstelling onder leiding van Dr. Rajasundaram.

Desondanks keerden we, ondanks deze ernstige organisatorische problemen, met warme herinneringen aan ons eerste bezoek aan India terug naar Londen. We wisten ook dat, hoewel we een goede band en bewondering hadden voor de leiders en kaderleden van de LTTE, er veel politiek werk nodig zou zijn om de organisatie te ontwikkelen tot een nationale bevrijdingsbeweging. Maar het was nog vroeg en 'grote bomen groeien uit kleine eikels'. We waren niet ontmoedigd en bereid om door te vechten, en wat ons betreft bood de LTTE de beste mogelijkheden.

We hebben actief voor de organisatie gewerkt in Londen en contact onderhouden met de leiding, en twee jaar later, in 1981, zijn we voor de tweede keer teruggekeerd naar Chennai. De organisatie werd opnieuw geconfronteerd met ernstige problemen. Het was in deze periode dat de heer Pirabakaran een alliantie aanging met de Tamil Eelam Liberation Organisation (TELO). Sri Sabaratnam stond tijdelijk aan het hoofd van TELO, omdat de oprichters, Thangathurai en Kuttimani, door het Sri Lankaanse leger waren gearresteerd en gevangengezet op grond van de terrorismewetgeving in Sri Lanka. Vervolgens werden er stappen ondernomen om de LTTE en TELO in één organisatiestructuur samen te voegen om de gewapende verzetsstrijd te versterken en uit te breiden. Deze initiatieven om eenheid te smeden werden gedwarsboomd door de sinistere acties van Uma Maheswaran, die de leiding van de LTTE opeiste. De heer Pirabakaran en zijn aanhangers, die hun geschiedenis van gewapende strijd onder de vlag van de LTTE wilden behouden, namen Maheswaran het kwalijk dat hij de LTTE-titel eenzijdig opeiste. Het vormen van een nieuwe organisatie door de LTTE en TELO samen te voegen, zou Maheswaran destijds echter in staat hebben gesteld de titel en het leiderschap van de LTTE over te nemen. Hoge leiders en kaderleden van de LTTE waren er niet voorstander van de ontmanteling van de organisatie totdat de zaak van Maheswaran was opgelost. Er werd

overeengekomen de vorming van de fusieorganisatie uit te stellen en zowel de LTTE als de TELO te versterken, terwijl de bewering van Maheswaran in diskrediet zou worden gebracht. Sri Sabaratnam was niet blij met het uitstel van de fusie, maar hij begreep de logica achter de beslissing. Vervolgens lanceerden Bala en Baby Subramaniam een effectieve mediacampagne in Chennai om de valse bewering van Uma Maheswari te ontkrachten. Intussen werden er brieven gestuurd naar LTTE-aanhangers over de hele wereld waarin de reden voor Uma's ontslag werd uitgelegd. Uiteindelijk gaf Uma Maheswaran zijn aanspraak op het leiderschap van de LTTE op en richtte een onafhankelijke militante organisatie op, genaamd PLOTE (People's Liberation Organisation of Tamil Eelam). Maar de gebeurtenissen hebben zich verder ontwikkeld en de samenwerking tussen de LTTE en de TELO is niet gerealiseerd.

Meer leren

Terwijl al dit politieke drama zich binnen de leiding afspeelde tijdens ons bezoek in 1981, hield ik me bezig met de andere collega's. Voor dit bezoek hadden de kaderleden een huis gehuurd in Varasalavaakkam, aan de rand van Chennai, en ondanks de politieke intriges die er speelden, heerste er een grote mate van kameraadschap in het huis. Onder ons verbleven personen die op de een of andere manier historische figuren of belangrijke LTTE-kaderleden zouden worden. Een daarvan was Baby Subramaniam (alias Ilam Kumaran), een levenslange landgenoot van Pirabakaran. Baby was als jonge kaderlid een expert in explosieven en de werking van tijdbommen, maar desondanks is hij een buitengewoon zachtmoedig persoon. Van alle kaderleden in de lange geschiedenis van de strijd is Baby Subramaniam – de meesten zullen het erover eens zijn – een man die nooit een ander kwaad zou doen door kleinzielige of gemene roddels, of zich zou mengen in persoonlijke machtsstrijd. Baby, een bescheiden personage, is letterlijk een wandelende encyclopedie van kennis over de geschiedenis van de strijd en de LTTE. Als levenslange, strikte vegetariër verbaasde hij me in de keuken toen hij groene pepers bakte en vervolgens vijf of zes sjalotten met rijst at als zijn hoofdmaaltijd van de dag. Ondanks zijn eigenaardigheden is hij altijd een standvastig en zeer betrouwbaar lid van de LTTE gebleven, en een oude vriend.

Iemand die een goede vriend bleef maar geen lid meer was van de LTTE, was Nesan (Ravindran Ravithas), die nu in het buitenland woont. Nesan, een slimme jongeman die zijn passie voor geneeskunde had opgegeven, stopte met zijn studie geneeskunde om zich bij Pirabakaran aan te sluiten in de strijd. Nesan, ooit een vertrouweling van Pirabakaran, was in ongenade gevallen. Hij kon de complexiteit en intriges van de interne dynamiek van de organisatie niet meer aan en voelde zich meer aangetrokken tot spiritualiteit, waardoor hij koos voor een andere, vredige levensstijl.

Ook Shankar, de eerste LTTE-strijder die sneuvelde en op wiens sterfdag de LTTE de Dag van de Helden viert, was destijds bij ons. Shankar werd in 1982 in zijn buik geschoten door het Sri Lankaanse leger tijdens een razzia in het huis waar hij verbleef. Hij werd voor behandeling naar India gebracht, maar door vertraging in de medische zorg kreeg hij buikvliesontsteking

en bloedvergiftiging, waaraan hij overleed. Ik vond het ontzettend moeilijk om zijn dood te rijmen met de knappe, atletische jongeman die ik in 1981 in Chennai altijd zag binnenkomen na zijn dagelijkse hardlooptochtje. Zijn dood maakte me pijnlijk duidelijk dat gewapende strijd betekende dat er jonge mensen zouden sterven. Ragu, die jarenlang Pirabakaran's lijfwacht en vertrouwde luitenant was, deelde de verantwoordelijkheid voor Pirabakaran's veiligheid in die tijd in Chennai met zijn jeugdvriend Shankar. Vele jaren later overtrad Ragu de regels en werd hij uit de organisatie gezet. En het derde lid van dit drietal dorps- en jeugdvrienden was Pandithar.

Toen ik naar Chennai ging, sprak ik geen woord Tamil en Pandithar had absoluut geen verstand van Engels. Desondanks leken we een goede band op te bouwen en konden we redelijk goed met elkaar communiceren door middel van gebarentaal en wat gelach. Maar telkens als ik aan Pandithar denk, moet ik denken aan een jonge man die hevig aan astma leed. Er ging nauwelijks een dag voorbij of het stof uit India of de chilidampen van het koken verstikten de luchtwegen van Pandithar. Maar hij liet zich door dit duidelijke fysieke ongemak niet ontmoedigen en weigerde toe te staan dat de ziekte zijn politieke activiteiten belemmerde. Hij overleed voordat ik de gelegenheid kreeg hem in Jaffna te ontmoeten. Desondanks kan ik me goed voorstellen hoe hij hijgend en puffend zijn fiets voortduwde tijdens die gevaarlijke dagen, toen hij als hoofd van de politieke afdeling van de LTTE in het district Jaffna een gezochte man was. Het was een droevige dag voor me toen ik in januari 1985 hoorde van zijn overlijden in Atchuvely, Jaffna. Het duurde inderdaad een aantal dagen voordat meneer Pirabakaran me over Pandithar's dood informeerde. Misschien dacht hij dat ik van streek zou raken door het trieste nieuws. Ik was op de hoogte gebracht van de razzia van het leger op zijn ondergrondse cel, nadat een legerinfiltrant hem in Jaffna had verraden. Tijdens de inval in zijn huis, zo werd mij verteld, waren slechts één of twee mensen ontsnapt en zij wachtten op nieuws over de verblijfplaats van Pandithar. Het ongemak van meneer Pirabakaran en zijn vage informatie maakten me wantrouwig over het hele verhaal en ik betwijfelde of Pandithar aan de razzia was ontkomen. Als leider van de LTTE en een vertrouwde en gewaardeerde collega van Pirabakaran, zou zijn verblijfplaats als eerste bekend zijn geworden. Mijn vermoeden bleek juist te zijn en een paar dagen later kwam Baby Subramaniam naar ons appartement en vertelde me dat hij inderdaad was vermoord. De legerinformant is ontsnapt en er is voor het laatst iets van hem vernomen als korporaal of met een andere rang in het Sri Lankaanse leger. Pandithar was een van de eerste LTTE-leden die om het leven kwam. Gelukkig was hij slechts enkele maanden voor zijn dood nog naar Chennai gereisd om ons te bezoeken. Toen ik in 1987 zijn huis in Valvetti bezocht, was ik verbijsterd over de emotionele pijn die zijn moeder had doorstaan. Zijn kamer was sinds zijn dood afgesloten en onaangeroerd gebleven; zijn moeder had er een grafmonument van gemaakt als herinnering aan het leven van haar zoon. Een foto van hem hing prominent in het midden van de ingang van zijn zeer armoedige kamer. We waren allemaal in tranen tijdens het bezoek.

Onder de TELO-kaderleden die bij ons verbleven, was Sri Sabaratnam, die later de leider van de organisatie werd. Sri was een stille man, die alleen om politieke en strategische redenen bij ons was. Sri had de bekende Valvettiturai-rebellen Thangathurai en Kuttimani van de TELO als zijn politieke leiders omarmd en plande hun ontsnapping uit de Welikade-gevangenis na hun

arrestatie in de noordelijke zeeën van Sri Lanka. Sri was zelf geen briljant militair strateeg en had nog minder militaire ervaring, maar hij wist wel waar hij de benodigde vaardigheden voor zo'n gevaarlijke militaire missie kon opdoen. Pirabakaran's militaire planningsvaardigheden en de bewezen moed van de Tamil Tijgers om elke strategie uit te voeren, waren van vitaal belang voor hem. De tussenkomst van Bala weerhield Pirabakaran ervan om aan een overduidelijk gevaarlijke zelfmoordmissie te beginnen, zowel voor hemzelf als voor zijn manschappen. Het plan is uiteraard nooit gerealiseerd. Maar afgezien van de politieke spelletjes en intriges, was Sri buitengewoon aardig voor ons, vooral tijdens een incident waarbij Bala ernstig ziek was met hoge koorts en diarree. Bala kon niet lopen, dus Sri droeg hem in zijn armen naar de auto die we hadden gebeld om hem naar het ziekenhuis te brengen, en vervolgens van de auto naar de spreekkamer van de dokter. Helaas verhinderden complexe tegenstellingen in de politiek en persoonlijkheden een nauwere relatie met Sri, maar we koesterden nooit persoonlijke vijandigheid jegens hem en ik was blij hem weer te zien toen we elkaar kort ontmoetten op het politieke kantoor van de LTTE, waar hij in 1985 een politieke bijeenkomst met Bala in Chennai had. Hij werd later gedood tijdens een vuurwissel in de brute interne oorlog tussen de LTTE en TELO.

Hoewel het aantal jonge mannen dat in 1981 daadwerkelijk als LTTE-kaderleden kon worden beschouwd zeer klein was, toonde de heer Pirabakaran zijn leiderschapstijl, organisatiemethoden en nadruk op discipline ook aan deze weinige kaderleden. Desondanks ontbrak het ons nog aan de jarenlange ervaring die nog zou komen, en als kleine groep konden we gemakkelijk het etiket 'onschuldig' opplakken. Dus, ongeacht de posities, rollen en functies die aan de leden werden toegekend, waren er elementen van gelijkheid, oprechtheid in relaties en uitingen van genegenheid onder ons in Varasalavaakkam. Zoals in de meeste huizen het geval was, was de keuken de ontmoetingsplaats en was samen eten een gedeelde vreugde. Bala, Pandithar, Shankar, Ragu, Baby, Nesan en ik waren vaak te vinden terwijl we lachend en grappend voor iedereen kookten. Bala sneed de vis in stukken en ging vervolgens op de zak rijst in de hoek van de kamer zitten om grappen te vertellen; Afgaande op het gelach van de kaderleden moeten het wel vuile grappen zijn geweest. Ik zou die vervelende kleine uitjes pellen; Nesan hurkte op de grond en schraapte de kokosnoot eraf; Pandithar zwoegde en blies zich een slag in de rondte boven de petroleumkachels in zijn rol als chef-kok; Ragu sneed de groenten fijn volgens de instructies van Pandithar, en Shankar deed hetzelfde. Sri nam soms de rol van chef-kok op zich en bereidde zijn specialiteit. Pirabakaran deed ook vaak mee aan de gezelligheid en kookte daarbij regelmatig zijn favoriete kipcurry. Hoewel dit allemaal normaal klinkt, was het in feite een uiting van de manier waarop meneer Pirabakaran zijn kaders trainde. Pirabakaran had al zijn manschappen ingeprent dat koken voor ieder van hen een fundamentele vereiste was voor een guerrillastrijder. Dit gold ook voor de heer Pirabakaran. Nadat de zware klus van het koken en opruimen geklaard was en iedereen zich had gewassen en opgefrist, spreidden we de matten op de grond uit en gingen we er allemaal omheen zitten, met de benen gekruist, om samen van de maaltijd te genieten. Alle kaderleden, inclusief meneer Pirabakaran, die echt van heerlijk, smakelijk eten houdt, waren bekwame koks. Maar Pandithar was, in onderling overleg, de beste.

Om te kunnen eten, moesten we niet alleen koken, maar eerst boodschappen doen. Anders

dan in het Westen, waar voedsel in grote hoeveelheden wordt ingekocht en in koelkasten wordt bewaard, is het in India noodzakelijk om dagelijks verse vis, vlees en groenten te kopen. Het was dan ook niet ongebruikelijk om meneer en mevrouw Balasingham, Pandithar en iedereen die mee wilde, in de hete Indiase ochtendzon naar de markt te zien gaan. We wandelden op ons gemak de kilometer of meer naar de bushalte en wachtten. Bij het zien van de grote, logge grijsgroene bus die zich voortsleepte, stapte een van ons uit en gebaarde hem te stoppen. Omdat we niet gewend waren aan wat leek op een opstapje van een meter hoog, klauterden Bala en ik de bus in en namen plaats in het voertuig met de open ramen. Na een reis van drie kwartier en talloze tussenstops door het landelijke binnenland bereikten we de lokale markt van Per Oor, die vol zat met mensen. Met een budget van tien roepies per persoon per dag wist Bala, dankzij zijn scherpe blik en vlotte onderhandelingsvaardigheden, Pandithar te ontlasten van de verantwoordelijkheid om de meest verse vis voor de beste prijs uit te zoeken.

De middaghitte in Tamil Nadu is genadeloos voor wie zich gedeisd wil houden en eraan wil ontsnappen. Behalve voor degenen die door een of andere noodzaak gedwongen worden, kiezen de meeste mensen voor beschutting - meestal een dutje - als de beste optie om zich te beschermen tegen de brandende middagzon. Terwijl wij een dutje deden, zat Pandithar, ondanks zijn zeer beperkte kennis van wiskunde, elke dag nauwgezet de gelden te tellen en te hertellen, de rekeningen van de organisatie op te tellen en af te trekken en zijn budget en boekhouding in evenwicht te brengen.

Maar zodra de felheid van de dagzon afneemt en verandert van een flikkerende hel in een weldadige karmozijnrode pracht die over ons allen waakt, ontstaat er hernieuwde energie, klaar om te genieten van de koelte van de avond. En zo gingen we allemaal naar de bioscoop, inclusief meneer Pirabakaran, en voegden ons bij de menigte die dezelfde kant op ging. Hoewel de Tamil-filmindustrie de belangrijkste en populairste vorm van entertainment in Tamil Nadu is, is ze populairder vanwege de fantasie dan vanwege de inhoudelijke aspecten. De knappe en aantrekkelijke filmsterren en de subtiele seksuele suggesties in een seksueel onderdrukte samenleving prikkelen de fantasieën, betoveren het publiek en trekken miljoenen mensen naar de bioscoop. De heer Pirabakaran en zijn medewerkers gaven de voorkeur aan Engelstalige films, met name oorlogsfilms. Maar als we niet naar de bioscoop gingen, zaten we allemaal boven op het platte dak van een typisch Indiaas huis. En hier zouden we kunnen genieten van een wonderbaarlijke vertoning van het onbekende. De wolkenloze hemel bood een blik in de oneindigheid en onthulde talloze sterren, die ons eraan herinnerden hoe klein we zijn in het universum en hoe weinig we eigenlijk weten. En voor degenen die niet geïnteresseerd waren in filosofische speculaties, vermaakte Bala de kaderleden met zijn geestige antwoorden op hun vragen over de meer intieme aspecten van het leven. Kaartspelen, een andere hobby van Tamil-mannen, was verboden door meneer Pirabakaran, maar Bala, een fervent speler in zijn jeugd, kon de enthousiaste kaders gemakkelijk overhalen tot een clandestien spelletje als meneer Pirabakaran niet thuis was. Als hij onverwachts terugkeerde, zou Thamby lachen, Bala gekscherend berispen omdat hij de jongens op het verkeerde pad had geleid, en zelf ook meedoen.

Zoals ik al eerder aangaf, was het budget van de organisatie krap. Er werd tien roepie per

persoon per dag aan voedsel uitgegeven. De kaderleden mochten twee setjes kleding per persoon meenemen. Er werden twee keer per jaar nieuwe kleren gekocht. Iedereen kreeg zakgeld om één keer per week naar de bioscoop te gaan. Roken en alcoholgebruik waren altijd al verboden voor de kaderleden van de organisatie, dus er werd nooit geld verspild aan die uitgaven. Maar de beweging was gul voor me. Ik was wat in het Tamil een ‘chella pullai’ wordt genoemd, oftewel ‘een bevoorrecht kind’. En die genegenheid kwam tot uiting doordat ze me meenam om te winkelen en sari’s of wat ik maar wilde te kopen. Bala was helemaal opgedoft met een nieuwe bril en er werd genegenheid getoond door bezorgdheid te uiten over zijn grijze haar en hem aan te moedigen het te verven, wat hij uiteindelijk ook toestond. Ook het overschrijden van het budget voor eten en af en toe uit eten gaan waren manieren waarop men zorg voor ons toonde. Dat was prima voor meneer Pirabakaran, wiens favoriete tijdverdrijf het uitproberen van allerlei soorten eten is, met name buitenlands eten.

Tijdens dit bezoek maakte ik kennis met wapens en begon ik ermee te leven. Toen ik betrokken raakte bij de LTTE en de gewapende strijd voor nationale vrijheid, wist ik dat ik mijn leven op het spel zou zetten. Er kan geen sprake zijn van volledige toewijding aan een gewapende strijd, tenzij men de mogelijkheid begrijpt en bereid is het eigen leven te verliezen. Toen ik met wapens begon te werken, beschouwde ik dat als een noodzakelijk onderdeel van de strijd en zag ik wapens als een noodzaak voor zelfverdediging en een instrument voor bevrijding. In de Tamil-strijd zijn wapens inderdaad van essentieel belang voor zelfverdediging. Pirabakaran, Ragu, Pandithar, Shankar en Baby droegen allemaal revolvers bij zich voor hun eigen veiligheid; Maar ze hadden ook hun ‘zware’ wapens. Daarom werd besloten om ‘Tante’ wat schietoefeningen te laten doen; Maar eerst moesten de wapens uit hun verborgen plek worden gehaald. Pandithar en Ragu gingen ze halen en op onze afgesproken plek zag ik twee onschuldig ogende jongemannen nonchalant voorbij slenteren met twee zeer lange, in krantenpapier gewikkelde pakketten in hun handen. Deze pakketjes bevatten de ‘goed verborgen’ wapens en ik moest er in mezelf om lachen. Ik vroeg me af hoe mensen zouden reageren als ze wisten dat twee gezochte ‘terroristen’ met automatische geweren op weg waren naar een schietoefening op slechts een paar kilometer buiten Chennai.

We reisden een paar kilometer zuidwaarts vanuit Chennai naar de kust, en daar, in een jonge cipressenplantage, stond het doelwit opgesteld en werd ik geïnstrueerd in de kunst van het schieten. Pirabakaran gaf me instructies en demonstreerde hoe ik de revolver moest gebruiken. Vervolgens gaf hij me het wapen. Ik voelde me natuurlijk onhandig in de omgang ermee, maar ik dacht dat ik moest leren hoe ik het kon gebruiken als onderdeel van mijn deelname aan de strijd. Ik mikte en raakte het doel minstens één keer van de zes schoten. Vervolgens stapten we over op het automatische geweer en dat was een geweldige ervaring. De terugslag was zo krachtig dat ik het wapen bijna liet vallen. Het gebruik van het wapen stoorde me niet, maar iedereen die ooit een geweer heeft vastgehouden, voelt direct de vernietigende kracht ervan. Wapens, groot of klein, zijn precies zoals ze bedoeld zijn: dodelijk. Maar wat ik van deze oefening leerde, was niet zozeer mijn respect voor wapens, maar eerder de prijs die je betaalt voor een paar minuten oefening en het voorrecht waaraan je was blootgesteld. De zes kogels die ik zo gemakkelijk had afgevuurd, kostten 25 roepies per stuk en waren in die tijd uiterst zeldzaam. In de beginfase van de groei van de beweging oefenden LTTE-leden met schieten

ongeveer één of twee schoten per week, en de aanschaf van een eenvoudige revolver werd met veel enthousiasme ontvangen. Daardoor heerste er grote discipline tijdens deze oefening. Vanwege de schaarste aan munitie benutten de kaderleden elke schietoefening optimaal om bij elk schot maximale nauwkeurigheid te bereiken. Het gevolg van dit voortdurende tekort aan munitie en de moeilijkheid om wapens en nieuwe munitievoorraden te verkrijgen, was het inboezemen van een gevoel van verantwoordelijkheid en waardering voor het wapen bij de kaders, en dit blijft een van de belangrijkste principes van de LTTE. Maar door de jaren heen is het wapen steeds waardevoller geworden, omdat algemeen bekend is dat veel strijders hun leven op het slagveld hebben opgeofferd om wapens te bemachtigen voor de uitbreiding van de strijd. Het wapen was toen, en is dat vandaag de dag nog meer, synoniem met de strijd, de vrijheid van het volk en het offer van de kaders. Bovendien is de heer Pirabakaran, zelf een man met interesse in wapens en een uitstekende schutter, zich terdege bewust van het dodelijke potentieel van wapens en heeft hij zijn manschappen strikte procedures en discipline bijgebracht met betrekking tot de omgang ermee. De dood van een kaderlid door een mislukt schot onderstreept de regels en procedures die van hen worden verwacht bij het hanteren van wapens. Het leven met wapens werd dus een onderdeel van mijn leven. Toen ik in 1983 terugkeerde naar Chennai, was ik de eerste vrouw die een wapen droeg nadat meneer Pirabakaran mij een SIG Sauer-pistool had gegeven voor zowel Bala's als mijn zelfverdediging. Ik droeg het pistool overal mee naartoe in mijn handtas. Uiteindelijk, jaren later, werd het dragen van een automatisch geweer en het slapen met zo'n geweer op mijn kamer de normaalste zaak van de wereld. En ik was altijd dankbaar dat ik er een tot mijn beschikking had.

Tijdens ons bezoek in 1981 bevonden zich nog diverse andere historische LTTE-leden in Tamil Nadu. Mathaya (Mahendrarajah), de ongelukkige vice-leider van de LTTE die in 1994 wegens verraad werd geëxecuteerd, bracht ook enkele dagen bij ons door. Het waren inderdaad prijzenswaardige omstandigheden die hem daar brachten. De familie van een van de helpers van de LTTE werd in Jaffna door het Sri Lankaanse leger onder huisarrest gehouden. Mathaya was moedig genoeg om een vrouw en haar vier kinderen te helpen ontsnappen aan het leger, hen over zee te brengen en hen veilig af te leveren bij haar man in Chennai. Mathaya's verblijf was erg kort en ik heb toen niet de gelegenheid gehad om hem goed te leren kennen en zijn persoonlijkheid te begrijpen. Hij sprak zachtjes, was gereserveerd en voerde lange gesprekken met Pirabakaran, waarschijnlijk over kwesties in Tamil Eelam. Ook in latere jaren was mijn band met hem nooit zo hecht als met andere leiders en kaderleden. Dit had meer te maken met kansen dan met politieke of persoonlijke verschillen. Maar hij was altijd beleefd tegen me tijdens zijn frequente bezoeken aan ons huis om Bala te zien.

Een andere legendarische figuur uit de begintijd was de onverzettelijke en joviale Kittu. We ontmoetten hem voor het eerst in het LTTE-kamp in Madurai tijdens ons bezoek aan India in 1981. Kittu was in zijn jeugd een echte grappenmaker en genoot ervan de lokale bevolking te choqueren en hun conservatisme uit te dagen. Hij droeg de heilige witte draad van de brahmanen, ging naar een restaurant, bestelde geitencurry en gefrituurde kip en at het met veel smaak op, terwijl de verbijsterde vegetarische gemeenschap afkeurend toekeek. Maar Kittu was onmiskenbaar een jonge man met een enorm leiderschapstalent. Zijn leiderschap over de militaire campagne in Jaffna van 1983 tot 1987 bezorgde hem onder zijn volk de

reputatie van zowel een moedige guerrillastrijder als een slimme strateeg. Zijn charismatische persoonlijkheid stelde hem in staat om strenge discipline te combineren met een vriendelijke en innemende persoonlijkheid. Maar ik herinner me Kittu vooral vanwege zijn onverbloemde en hartstochtelijke liefde voor zijn manschappen, zijn volk en zijn vaderland. Toen Kittu ons in 1985 in Chennai kwam bezoeken, had hij inderdaad het plan om Bala en mij mee terug te nemen naar Jaffna, waar hij dacht ons te kunnen beschermen en mij zijn geliefde Jaffna te kunnen laten zien. De ongeveer honderdduizend mensen die na zijn tragische dood door toedoen van de Indiase marine in 1993 naar zijn herdenkingsdienst in zijn geboorteplaats Velvettiturai kwamen, waren niet alleen een eerbetoon, maar ook een bewijs van de wijdverspreide aantrekkingskracht en steun voor deze ware zoon van het land. Ponnammann, een andere vertrouwde luitenant van Pirabakaran, was in 1981 samen met Kittu in Madurai. Ponnammann was een zachtmoedig persoon die zeer gerespecteerd en geliefd was bij de kaderleden van de beweging. Ponnammann behoorde tot de eerste lichte kaderleden die in 1983 door India militair werden opgeleid en was verantwoordelijk voor de oprichting van de trainingskampen in Tamil Nadu. Hij kwam om het leven bij een accidentele explosie in Jaffna.

Definitieve beslissingen

Bij onze terugkeer naar Londen hadden we de unieke eer de legendarische heer Pirabakaran en de ITPE-guerrillastrijders te ontmoeten en met hen samen te leven. In Londen keken we vol verwachting uit naar de dag dat we zouden terugkeren naar Chennai of misschien zelfs Jaffna. Na ons bezoek aan India waren we niet alleen volledig politiek, maar ook emotioneel betrokken en gaven we er de voorkeur aan om direct 'in het veld' betrokken te zijn in plaats van speculatieve, theoretische politiek te bedrijven, duizenden kilometers verwijderd van het slagveld. We bleven in contact met de organisatie en zetten ons politieke werk in Londen voort, terwijl Bala halfslachtig doorploeterde met een proefschrift dat hij nu beschouwde als abstracte theorievorming en van weinig nut voor wie dan ook. Ik keerde terug om de kost te verdienen door nachtdiensten te draaien als verpleegkundige in een van de grote ziekenhuizen in Londen. Het besef dat we op een dag snel zouden terugkeren naar India of Sri Lanka hield me op de been, want ik was fysiek en emotioneel uitgeput van het verplegen. Ik had diverse professionele en academische kwalificaties op zak, waarvan verpleegkunde de meest basale was, dus het was niet erg bemoedigend dat ik die niet kon benutten of verder kon ontwikkelen. Het enige voordeel dat ik als verpleegkundige had, was de vrijheid om mijn eigen werktijden te bepalen. Los daarvan was het beroep voor mij een ware sleur geworden.

Los van deze professionele impasse waarin ik me bevond, moest ik ook eens nadenken over mijn biologische klok. Het krijgen van kinderen was al jaren niet meer serieus in me opgekomen. Natuurlijk, als tiener en jonge vrouw praatte en fantaseerde ik wel over het krijgen van kinderen, maar om heel eerlijk te zijn, hoe ouder ik werd, hoe minder ik moederschap als een optie voor mezelf zag, of preciezer gezegd, ik dacht er niet eens aan, laat staan dat ik het overwoog. Maar op mijn eenendertigste, drie jaar getrouwd en op het punt om alles achter me te laten en me in een gewapend conflict te mengen, dacht ik dat ik al mijn opties moest overwegen, waaronder het

moederschap. De kaderleden in Chennai waren nieuwsgierig waarom ik nog niet zwanger was geraakt; Maar dat was begrijpelijk. In de Tamil-cultuur worden huwelijken snel gevolgd door zwangerschap en moederschap. Van vrouwen wordt verwacht dat ze binnen de eerste twee jaar van hun huwelijk een kind baren. De meeste vrouwen krijgen hun eerste kind binnen het eerste jaar van hun huwelijk. Het krijgen van kinderen versterkt de relatie binnen een gearrangeerd huwelijk en creëert een gezinssituatie die hen verbindt aan wederzijdse verantwoordelijkheden waar ze niet gemakkelijk aan kunnen ontkomen als de relatie niet zo goed verloopt als een van beiden zou willen. Maar mijn doel met het huwelijk was niet om kinderen te krijgen. Ik ben inderdaad getrouwd om maatschappelijk geaccepteerd te worden en samen te leven met de man van wie ik hield. Ik ben niet getrouwd om kinderen te krijgen en een gezinsleven te beginnen. Ik was eigenlijk verbaasd toen ik me realiseerde hoe diep mensen gehecht zijn aan gevestigde levensstijlen. Ik had aangenomen dat de wereld 'progressiever' was in haar tolerantie ten opzichte van verschillende levensstijlen, maar je leert pas hoe diepgeworteld maatschappelijke opvattingen zijn als je er buiten treedt. Ik kon de vragen van de kaderleden over het feit dat ik kinderen had, nog wel verdragen toen we in Chennai waren. Hun vragen weerspiegelden hun culturele opvattingen over het huwelijk en vrouwelijkheid. Zij zouden de keuze om geen kinderen te krijgen beschouwen als een rechtvaardiging voor onvruchtbaarheid. In Engeland werd ik door collega's meermaals geconfronteerd met de dominantie van het moederschap. Sommige vrouwen vonden dat ik op de een of andere manier tekortschoot omdat ik niet meteen voor het moederschap koos. Maar anderen waren ronduit vijandig. Nog voordat ik de definitieve beslissing had genomen, herinner ik me nog goed een moment waarop we met vier of vijf collega's bij elkaar zaten en over kinderen praatten. Toen ik zei dat ik geen kinderen had, sprong een van mijn collega's, gesteund door een paar anderen, op en beschuldigde me van egoïsme en hebzucht omdat ik werkte en geld spaarde in plaats van kinderen te krijgen. Ze hadden natuurlijk geen idee dat we failliet waren, en ik zou zeker niet 's nachts hebben gewerkt als dat niet zo was.

Deze tirannie van de voortplanters verraste me behoorlijk en dwong me na te denken over hoe mensen mij zagen en of hun kritiek wel terecht was. Maar uiteindelijk hadden hun kritiekpunten geen invloed op mijn beslissing. Lang voordat dat incident plaatsvond, was de verheerlijking van zwangerschap, bevalling en geboorte al enigszins aangetast door mijn werkervaring. Als jonge vrouw van eenentwintig vond ik het erg leuk om als verloskundige te werken, maar zwangerschap, bevalling, kraamperiode en al die dingen die met het moederschap te maken hebben, trokken me weinig aan. Als wijkverpleegkundige vond ik het helemaal niet aantrekkelijk om vrouwen thuis te zien die constant bezig waren met hun kinderen. Ik dacht echt dat er meer in het leven moest zijn. Misschien was het anders gelopen als ik rond mijn tweeëntwintigste of drieëntwintigste was getrouwd, maar toen ik trouwde, begon mijn leven pas echt vorm te krijgen. Ik begon op mijn zevenentwintigste aan mijn universitaire studie, een tijd waarin ik nooit aan kinderen dacht, en vervolgens belandde ik in een totaal andere wereld toen ik de politiek inging. Om het botweg te zeggen: ik was erg gelukkig met mijn man, voelde me goed over mezelf en, voor mij het allerbelangrijkste, ik voelde me vrij en ik kon me niet voorstellen dat ik me zou binden aan één of twee kinderen, terwijl de hele wereld voor me open leek te liggen. Mijn gedachten waren inmiddels mijlenver afgedwaald en ik verlangde naar een leven

buiten mijn persoonlijke gezinsleven: of, om het eerlijker te zeggen, mijn bewustzijn was meer gericht op de onderdrukten en de armen en ik wilde iets voor hen betekenen. Ik had veel gelezen over vrouwen in nationale bevrijdingsstrijden en bevrijdingsstrijden in het algemeen, ik was redelijk politiek bewust en ik vond dat ik mijn leven het beste kon besteden aan het dienen van mensen die het slechter hadden dan ik; onderdrukte mensen, de armen, enzovoort.

Ik had het geluk een man te vinden die niet alleen mijn standpunten deelde, maar ook in de positie verkeerde om onze ambities te verwezenlijken. Ook hij hechtte geen belang aan het krijgen van nakomelingen, maar de uiteindelijke beslissing om geen kinderen te krijgen was de mijne. En ik heb er nooit spijt van gehad. Zoals ik in de loop der jaren heb ondervonden, is een van mijn meest gekoesterde principes in het leven mijn persoonlijke vrijheid, en op verschillende manieren merk ik dat ik naarmate ik ouder word, vrijer ben geworden. Een van de wegen naar vrijheid is het loslaten of het ontbreken van emotionele banden, en het niet krijgen van kinderen heeft mij bevrijd van een enorme emotionele ballast. Maar dat gezegd hebbende, zou ik nooit de pretentie hebben om mijn mening op te leggen of mijn levensstijl aan iemand op te dringen. Naar mijn mening zijn het recht om te kiezen en de controle over het voortplantingspotentieel fundamentele rechten van vrouwen en essentieel voor een verbreding van de beslissingsvrijheid die vrouwen over hun leven kunnen nemen. Bovendien zou ik nooit de pretentie hebben om vrouwen die voor het moederschap kiezen te kleineren. Niet alleen zou het me in conflict brengen met 99% van de vrouwen (wat ik niet wil), het zou ook een hoop verkeerde signalen afgeven over mijn standpunten. Het bepleiten van kinderloosheid als een keuze voor vrouwen lijkt een ontkenning te impliceren van de charme en vertedering van kinderen en de overduidelijke vreugde die kinderen in het leven van mensen en de samenleving in het algemeen brengen. Bovendien zou het het enorme respect en de bewondering die ik voor de schepping heb, ondermijnen. Nee. Het krijgen van kinderen is essentieel voor het menselijk voortbestaan en het sociale leven, dus vrouwen moeten kinderen baren; En als ze dat voor zichzelf willen, moeten ze kinderen krijgen en een gezinsleven opbouwen. Maar dat was niet wat ik wilde en, net zoals ik hun beslissing om kinderen te krijgen respecteer, verwacht ik van mensen, zelfs als ze het hartgrondig met me oneens zijn, dat ze op zijn minst mijn recht op keuze respecteren.

De wachttijd

Onze betrokkenheid bij de Tamil-strijd en onze reizen naar India om LTTE-leiders te ontmoeten, brachten ons in contact met verschillende Tamil-groepen in Londen. We kenden vrijwel alle jongeren die zich inzetten voor een aparte Tamil-staat. Onder de aanwezigen bevonden zich vertegenwoordigers uit Londen van het Eelam People's Revolutionary Front (EPRLF), de People's Liberation Organisation of Tamil Eelam (PLOTE) en de Tamil Eelam Liberation Organisation (TELO). We kenden de Eelam Revolutionaire Organisatie (EROS). Toen, net als nu, hadden ze allemaal verschillende ideologieën en uiteenlopende opvattingen over hoe de strijd of de gewapende strijd gevoerd moest worden. Ze hadden om uiteenlopende redenen kritiek op de LTTE. De belangrijkste kritiek die ze op de LTTE uitten, was haar totale toewijding aan de

gewapende strijd ten koste van de politiek. Maar de tijd heeft bewezen dat deze critici beter waren in het praten over politiek dan in het organiseren van een effectieve nationale beweging voor nationale vrijheid. Pas recentelijk hebben sommige militante organisaties ingezien hoe zinloos samenwerking met de Singalese staat is en zijn ze meer sympathie gaan voelen voor de zaak van de LTTE.

Hoewel ik persoonlijk geen hekel heb aan deze zogenaamde revolutionairen, verbaast het me dat we zoveel tijd hebben verspild aan deze lege hulzen die nu in verschillende stadia van moreel en emotioneel verval in Londen ronddwalen. Maar pretentieuze revolutionairen met een opgeblazen ego waren niet de enigen die ernaar streefden betrokken te zijn bij de strijd van hun volk. De LTTE heeft, naar mijn ervaring, de gave om enkele van de meest toegewijde, gedreven en fatsoenlijke jonge mannen en vrouwen in haar gelederen te rekruteren. Dit gold in Londen en was zeker ook het geval in Chennai en Sri Lanka.

Van de Londense groep keerden twee jonge mannen, die regelmatig bij ons thuis over de vloer kwamen, terug naar Sri Lanka en werden populaire en historische figuren in de geschiedenis van de LTTE. Een van hen was Ratna, die later beter bekend werd als Murali. Ratna, een jonge man die naar het buitenland was gedreven op zoek naar betere kansen waar hij veilig kon werken en geld kon verdienen voor zijn arme familie, vond nooit echt zijn draai in Londen en verlangde ernaar terug naar huis te keren. En dat deed hij. Enkele maanden na de anti-Tamil-rellen in Sri Lanka in 1983 volgde Ratna ons naar Chennai, waar we sinds augustus 1983 verbleven. Hij keerde terug naar Jaffna en werd de eerste organisator van de Student Organisation of the Liberation Tigers (SOLT) in Jaffna. Hij was een van die gelukkige mensen die snel vrienden maakte en geliefd werd bij het volk, en hij slaagde erin de studenten in Jaffna te mobiliseren voor de strijd. Ratna was een van de eerste LTTE-strijders die sneuvelde in de strijd bij Kopay, aan de voorste verdedigingslinie tegen de opmars van het Indiase leger naar de stad Jaffna. Het andere kader dat naar Jaffna terugkeerde om aan de strijd deel te nemen, was Baheen.

Baheen reisde met ons mee toen we terugkeerden naar Chennai tijdens de tumultueuze onrust van de anti-Tamil-rellen. De rellen maakten Baheen erg verdrietig en ik heb nog levendige herinneringen aan hem, zittend naast Ratna op de vloer van ons appartement in Londen, ontroostbaar huilend en smekend of we hem mee wilden nemen als we een paar dagen later terug naar Chennai zouden gaan. Niets kon hem troosten, en hij accepteerde geen nee als antwoord. Uiteindelijk gaven we toe aan zijn verzoek. Maar we hadden één probleem met Baheen. Baheen had zijn verblijfsvergunning in Engeland overschreden en zijn paspoort was verlopen. Om dit probleem op te lossen, hebben enkele van zijn vrienden op onhandige wijze de vervaldatum op zijn paspoort gewijzigd. Toen we door de immigratiecontrole op Heathrow Airport gingen, liepen Bala en ik voor Baheen uit en wachtten we tot hij ons volgde. Met grote spanning keken we toe hoe Baheen zijn paspoort overhandigde aan de niet bepaald vriendelijke immigratieambtenaar. Hij bestudeerde het paspoort aandachtig en bladerde door de pagina's, waarbij hij af en toe opkeek naar Baheen. Baheen, die er alles aan wilde doen om te voorkomen dat iets zijn vertrek in de weg zou staan, reageerde onverschillig. Een oplettende immigratieambtenaar zou meteen hebben opgemerkt dat er met het paspoort was geknoeid, maar ik veronderstel dat hij dacht dat het duurder was om deze man vast te houden dan

hem het land te laten verlaten, dus liet hij Baheen doorrijden. We slaakten een zucht van verlichting toen hij klaar was en liepen, enigszins zelfvoldaan, naar het vliegtuig naar Chennai. In Chennai begon Baheen meteen aan zijn fysieke conditie te werken en bleef hij iedereen lastigvallen om hem naar Jaffna te sturen. Uiteindelijk keerde hij, vol vreugde, terug naar zijn dorp in Velvettiturai. Maar het duurde niet lang voordat hij voorgoed verdwenen was. Baheen was een van de vele jonge mannen die werden gearresteerd tijdens een razzia van het leger in Valavettiturai. Omdat hij niet kon ontsnappen, beet Baheen in zijn cyanidecapsule en werd hij de eerste LITE-strijder die zelfmoord pleegde.

Het was tijdens deze ‘wachtp periode’ vóór 1983 dat ik enorm veel las. Een van onze grootste, eenvoudige genoegens was tijd doorbrengen in een boekwinkel, bladerend door boeken en ze kopend. Heel onbewust koos ik voor boeken geschreven door vrouwen, of ik bevond me in winkels waar ik boeken van vrouwelijke auteurs bekeek. Ik bewonderde het werk van Doris Lessing en Doris Lessing zelf; In het bijzonder haar vermogen om te herkennen wat er mis is en om beslissingen te nemen om haar leven te veranderen en te leven zoals ze zelf wil, ongeacht de persoonlijke emotionele pijn of de pijn van anderen. De geschriften van Elizabeth Croll over vrouwen in China, met name haar boek *Feminism and Socialism in China*, dat een interessant beeld schetst van de vrouwenbeweging in China en waarin ze ingaat op het belangenconflict tussen de strijd van vrouwen en de sociale strijd, evenals de problemen waarmee vrouwen in een socialistische samenleving te maken krijgen, waren absoluut de moeite waard om te lezen. *Vrouwen en staatsocialisme: sekseongelijkheid in de Sovjet-Unie en Tsjechoslowakije* van Alena Heitlinger spreekt voor zich en is tevens zeer informatief en tot nadenken stemmend. Het werk van Susan Brownmiller over verkrachting, *Against Our Will*, is uitgegroeid tot een grote klassieker. De sociologische studies van Ann Oakley over vrouwen waren altijd interessant. De boeken *Sandino's Daughters*, *Third World Second Sex* en vele andere die de triomfen en tegenslagen van vrouwen in strijd beschrijven, waren boeken waarmee we ons konden identificeren en die ons inspireerden. Het lijkt allemaal alweer zo lang geleden: de boeken van gisteren schetsen ongetwijfeld een heel andere realiteit in de strijd.

Nadat ik een behoorlijk uitgebreide lijst boeken had gelezen – bijna als een onderzoeksproject – begon ik te spelen met het idee om zelf te gaan schrijven. Veel zelfverzekerder dan in mijn jongere jaren besloot ik de ervaringen van vrouwen in de strijd samen te vatten in een klein boekje voor vrouwen in Tamil Eelam die geïnteresseerd zijn in deelname aan de strijd. Er zijn zoveel gemeenschappelijke problemen tussen vrouwen over de hele wereld en ik wilde dat de vrouwen hun ervaringen konden delen en zich solidair konden voelen met andere vrouwen die met dezelfde problemen worstelen. Maar voordat ik aan een boek kon beginnen, braken de anti-Tamil-rellen uit en keerden we in augustus 1983 terug naar Chennai. Ik liet al mijn naslagwerken in Londen achter en nam slechts een paar aantekeningen mee, die uiteindelijk het kleine boekje ‘Vrouwen en Revolutie’ vormden.

Het keerpunt: Zwart juli 1983

De gewelddadige gebeurtenissen die in juli 1983 in Sri Lanka uitbraken in de vorm van anti-Tamil rassenrellen, brachten tumultueuze veranderingen teweeg in de Tamil politieke strijd. Hoewel er sinds 1958 periodieke pogroms tegen de Tamils hadden plaatsgevonden, was de rassenholocaust van juli 1983 de ergste in de geschiedenis van Sri Lanka vanwege de wreedheid, brutaliteit en barbaarsheid ervan. Anti-Tamil-rellen teisterden het hele eiland en de historische haat van de Singalezen barstte los in een vulkanisch geweld dat op ongekende schaal dood en verderf zaaide. Enkele duizenden weerloze Tamil-burgers werden afgeslacht door de plunderende, bloeddorstige menigte. De onmenselijkheid van de Singalezen, de genocidale intentie van de rellen, de gewelddadige woede van het racisme schokten het geweten van de beschaafde wereld. Deze rassenstrijd maakte van de Singalese natie de zieke man van Zuid-Azië.

Deze uitbarsting van rassenhaat was de reactie van de Singalezen op een guerrilla-aanval in de noordelijke stad Jaffna. Op 23 juli 1983 overviel een commando-eenheid van de LTTE onder direct bevel van de heer Pirabakaran een legerkonvooi bij Tirunelveli, Jaffna, waarbij dertien soldaten ter plekke om het leven kwamen. Wat de LTTE betreft, was het een succesvolle guerrilla-operatie. Voor de Singalese regering was het een vernederende militaire nederlaag. Dit was de eerste keer dat het Sri Lankaanse leger zware verliezen leed. De regering van Jayawardene was woedend. De Singalese media besteedden veel aandacht aan het incident en schreven opruiende berichten die de spanningen tussen de bevolkingsgroepen in de Singalezen aanwakkerden. De regering kondigde aan dat de gesneuvelde soldaten de dag na het incident een staatsbegrafenis zouden krijgen. Het evenement was aangekondigd als een dag van 'nationale rouw'. Maar de Singalese politici, de boeddhistische priesters, de politie en de strijdkrachten hadden een andere agenda, een geheime agenda. Voor hen was het een dag om de gesneuvelde soldaten te wreken.

De staatsbegrafenis van de 'gevallende helden' ontaardde in door de staat gesponsord massaal geweld tegen het Tamil-volk. Woedende bendes, aangevoerd door politici en priesters (boeddhistische monniken), gesteund en aangemoedigd door de politie en het leger, bestormden Tamil-huizen, winkels, gebouwen en bedrijven, plunderden de eigendommen en vermoordden de weerloze Tamils. De leiders van de oproerige menigten beschikten over nauwkeurige informatie over de woningen en eigendommen van de Tamils. De meeste van hen werkten met kiezerslijsten om de Tamil-huizen te identificeren. Voor degenen die in Colombo en in het zuiden van het land onder de Singalezen woonden, was het onmogelijk om aan identificatie te ontkomen. Er hebben zich onbeschrijfelijke gruweldaden afgespeeld. Onschuldige Tamils werden geslagen en met messen vermoord. Honderden van hen werden levend verbrand. Terwijl de Tamil-slachtoffers in doodsangst schreeuwden, dansten de Singalese reischoppers in extase. In Colombo raakte een groep buitenlandse toeristen diep geschokt en misselijk toen ze zagen hoe een minibus vol Tamils levend werd verbrand, terwijl een Singalese menigte in een waanzinnige dansbui uitbarstte. De regering bewaarde achtenveertig uur lang een weloverwogen stilte, waardoor de gewelddadige menigte de tijd kreeg om de gesneuvelde soldaten te wreken. De prominente politici die het bloedbad beraamden, zorgden niet alleen voor de massamoord op Tamils, maar

ook voor de grootschalige vernietiging van Tamil-eigendommen, waardoor de economische basis van de Tamil-zakelike in Colombo werd weggevaagd. Op 26 juli, toen president Jayawardene eindelijk een avondklok afkondigde, was er al enorme schade toegebracht aan het leven en de eigendommen van de Tamilbevolking. Zelfs de Tamil-politieke gevangenen in de Welikade-gevangenis werden op brute wijze aangevallen en vijfendertig van hen kwamen op 25 juli om het leven; Een afschuwelijk bloedbad dat plaatsvond met medeplichtigheid van de gevangenisbewaarders.

De Zwarte Juli van 1983 heeft een diepe wond achtergelaten in de ziel van de Tamil-natie. De Tamils waren van mening dat samenleven tussen de twee naties onmogelijk was. Het evenement gaf een nieuwe impuls aan de Tamil-strijd voor zelfbeschikking en politieke onafhankelijkheid. De invoering van het zesde amendement op de grondwet, kort na de anti-Tamil-rellen, dwong het gematigde Tamil United Liberation Front (TULF) de parlementaire politiek op te geven en hun toevlucht te zoeken in Tamil Nadu. De deuren van de constitutionele politiek waren gesloten voor de Tamils. De gewapende strijd voor zelfbeschikking werd het enige haalbare alternatief. De gruwelijke gebeurtenissen van juli 1983 markeerden aldus een keerpunt in de geschiedenis van de Tamil-politieke strijd en leidden tot een overgang van democratische parlementaire politiek naar een revolutionaire gewapende verzetsstrijd.

Toen het schokkende nieuws over de rellen in Colombo en elders in Zuid-Sri Lanka Londen bereikte, raakte de hele Tamil-gemeenschap in een staat van grote onrust en angst. Iedereen haastte zich om te weten te komen wat er aan de hand was. In paniek probeerden mensen wanhopig contact op te nemen met hun familie in Sri Lanka. Maar bovenal waren de mensen verontwaardigd en woedend. Ironisch genoeg had een brute racistische uitbarsting, die in gang was gezet met als doel de Tamils een lesje te leren omdat ze hun rechten uitten of ernaar streefden, en die erop gericht was hen te intimideren, het tegenovergestelde effect. De rassensholocaust heeft de waardigheid en trots van een volk in nationale solidariteit tegen een gemeenschappelijke vijand aangewakkerd en de omstandigheden verergerd die de Singalese politici probeerden te onderdrukken. De pogroms dreven een diepe, onoverbrugbare kloof tussen de twee volkeren en versterkten en escaleerden de strijd van het Tamil-volk voor politieke onafhankelijkheid in een bevrijde Tamil-staat.

Vrienden en collega's kwamen en gingen in ons appartement gedurende deze emotioneel beladen periode van de rellen. LTTE-leden uit Europa haastten zich naar Londen voor overleg over de volgende stappen. De fondsenwerving voor de gewapende strijd werd opgevoerd en zowel LTTE-aanhangers als nieuwe bekeerlingen tot Eelam gaven gul. Het was een tijd waarin veel Tamil-emigranten die lange tijd een afwachende houding hadden aangenomen, nu van die afwachende positie afstapten en partij kozen. Voor velen waren de rellen overtuigend bewijs dat het voor de Singalezen onmogelijk was om in veiligheid te leven. De heer Pirabakaran stuurde een dringend bericht waarin hij ons verzocht terug te keren naar Chennai. We regelden onze persoonlijke zaken ter voorbereiding op de mogelijkheid dat we nooit meer naar Londen zouden terugkeren, pakten onze koffers en vertrokken naar Chennai. Bijna twaalf uur later landden we in Chennai, waar honderdduizenden mensen de straat op waren gegaan om hun

steun en solidariteit te betuigen aan de Tamils in Sri Lanka. Ons leven zou nooit meer hetzelfde zijn.

3 Turbulente tijden in India

Baby Subramaniam, gekleed in een sjofel wit overhemd, een bruin shirt en met een donkere schaduw op zijn gezicht, stond ons op te wachten op de luchthaven Meenambakam in Chennai in augustus 1983. Zijn verwaarloosde uiterlijk was ditmaal geen weerspiegeling van persoonlijke verwaarlozing, maar veeleer de emoties die hij had doorstaan en de intense activiteiten waarmee hij zich de weken voorafgaand aan onze aankomst had beziggehouden. Tamil Nadu was in rep en roer door de anti-Tamil-rellen in Sri Lanka, en politici van alle gezindten leidden massale demonstraties en protesten tegen de Singalese staat. Grote mensenmassa's verstopten de straten van Chennai; Zwarte vlaggen wapperden aan gebouwen en van motorkappen van auto's; Dravidische sympathisanten, in symbolische zwarte hemden, waren in grote aantallen aanwezig.

Omdat we bij aankomst in Chennai in het Woodlands Hotel moesten verblijven, vermoedden we dat de LTTE niet goed vertegenwoordigd was in Tamil Nadu. Zoals we later zouden ontdekken, was er zelfs geen politiek bureau opgericht. En toen oude vrienden ons kwamen opzoeken - met name Nesan - werden onze vermoedens bevestigd. Het bleek dat er slechts een handjevol kaderleden verspreid over Tamil Nadu actief waren op politiek gebied, meestal op een bescheiden manier. Er was inderdaad slechts een zeer klein aantal mensen in Tamil Nadu aanwezig. Meneer Pirabakaran had het grootste deel van de kaderleden meegenomen naar Jaffna.

Deze situatie had mogelijk verstrekkende gevolgen voor de LTTE. De anti-Tamil-rellen hadden een golf van politiek-diplomatieke activiteit op hoog niveau teweeggebracht, zowel in Tamil Nadu als in Delhi. Alle andere militante organisaties - TELO, PLOTE, EPRLF en EROS - hadden contacten gelegd met de Research and Analysis Wing (RAW), de persoonlijke inlichtingendienst van mevrouw Gandhi, en waren betrokken bij een militair trainingsproject.

De omvang van het geweld tegen de Tamils tijdens de rellen van 1983 en de golf van emoties in Tamil Nadu als gevolg van de onverschillige reactie van de Sri Lankaanse president Jayawardene op de schandalige gebeurtenissen in zijn land, rechtvaardigden voor Delhi om een actievere rol te spelen bij het beteugelen van zijn weerbarstige buurland. Delhi koos voor een tweeledige strategie van diplomatie en militaire druk om de meest gewelddadige en langdurige etnische crisis in Sri Lanka het hoofd te bieden. De diplomatie zou openlijk en transparant verlopen, terwijl de militaire strategie in het geheim zou plaatsvinden. Mevrouw Gandhi koos niet voor een directe militaire invasie zoals ze in Bangladesh had gedaan, uit angst dat dit een vijandige reactie in de westerse wereld zou uitlokken als een ernstige aantasting van de soevereiniteit van Sri Lanka. De militaire druk moest worden uitgeoefend door de Tamil-militante organisaties door hun

gewapend verzet te intensiveren. De strategie van India was om het Tamil-verzet te steunen door militaire training en wapens te verstrekken. Dit moest op een uiterst geheime manier gebeuren, zonder enige verdenking te wekken van een heimelijke inmenging van India. Het uiteindelijke strategische doel was om Sri Lanka binnen de invloedssfeer van India te brengen en het Singalese regime te dwingen een onderhandelde politieke oplossing met de Tamils te zoeken. Centraal in deze bedrieglijke strategie stond de veronderstelling dat de militanten vervolgens loyaal en onderdanig zouden zijn aan hun militaire weldoeners en gemanipuleerd konden worden in overeenstemming met de algemene geopolitieke en nationale belangen van India. Alle Tamil-militante organisaties waren op de hoogte van het clandestiene Indiase programma voor militaire training. Vervolgens breidden deze organisaties hun ledenaantal razendsnel uit door nieuwe kaderleden te werven in het noordoosten van Sri Lanka. De afwezigheid van gezaghebbende LTTE-leiders in Tamil Nadu ontnam de LTTE de mogelijkheid om haar standpunten effectief kenbaar te maken op zowel staats- als federaal overheidsniveau, en liet de deur wijd open voor andere organisaties om het trainingsprogramma te domineren. Een bijkomend probleem voor de LTTE was het ontbreken van een politiek kantoor via welk de LTTE gecontacteerd kon worden. Geconfronteerd met deze moeilijkheden, zijn Bala en ik, met de hulp van Baby Subramaniam en Nesan - die het meeste uitvoerende werk deden - en de in Londen ingezamelde fondsen voor de LTTE, aan de slag gegaan om deze ontoereikende situatie te verbeteren. We hebben allemaal hard gewerkt om contacten te leggen met bekende mensen in de Tamil-diaspora om de financiële steun te vergroten en te verzekeren. Bala begon onmiddellijk met het schrijven van het omvangrijke document 'De Bevrijdingstijgers en de Tamil-vrijheidstrijd'. Elke pagina die hij schreef, werd onmiddellijk uitgetypt en naar de drukker gestuurd om te worden opgemaakt. (Er bestonden destijds geen geavanceerde drukpersen. Elk woord werd met de hand geschreven.) De tekst zou onmiddellijk worden nagelezen en gecorrigeerd. Dit ging dag en nacht door en binnen een paar dagen was het document klaar. Het werd onmiddellijk verspreid om de doelen, de doelstellingen en de politieke ideologie van de LTTE te promoten. Het derde en belangrijkste wat we deden, was nieuwe huisvesting vinden. Van daaruit legden we contact met journalisten, politici en inlichtingendiensten.

Kort nadat we in een tweekamerappartement in Santhome waren ingetrokken, stuurde de inlichtingendienst van de speciale afdeling van Tamil Nadu - die blijkbaar getipt was over onze verblijfplaats - een agent, de heer Jumbo Kumar, om met Bala te praten en erachter te komen wat we in Tamil Nadu deden. De regelmatige ontmoetingen tussen de twee leidden tot een vriendschap. Meneer Kumar introduceerde Bala vervolgens aan de hooggeplaatste inlichtingenofficieren van de Special Branch. DIG Alexander, die verantwoordelijk was voor de zaken van de staatspolitie in Sri Lanka, raakte ook goed bevriend met Bala. Uiteindelijk wist Bala, met de hulp van DIG Alexander, contacten te leggen met RAW, de Indiase tegenhanger van de Amerikaanse Central Intelligence Agency. Bala wist de RAW-officieren ervan te overtuigen dat de LTTE, die in tegenstelling tot de andere organisaties al in een gewapende strijd verwickeld was, ook recht had op deelname aan het militaire trainingsprogramma.

Nadat Delhi ermee had ingestemd de LTTE militaire training te geven, was het voor de heer Pirabakaran noodzakelijk terug te keren naar India om het programma in de praktijk uit te voeren. Pirabakaran had op dat moment een trainingskamp in Vanni. Bala stuurde hem een

bericht waarin hij hem informeerde over de bereidheid van RAW om LTTE-leden militaire training te geven en hem verzocht naar India te komen. Pirabakaran stuurde twee van zijn luitenanten, Ragu en Mathaya, naar Chennai om Bala te ontmoeten en details te achterhalen over het aanbod van India. Mathaya en Ragu ontmoetten Bala en mij in een hostel in Madurai. Bala gaf hen een gedetailleerde uitleg over het Indiase trainingsprogramma. Toch waren ze ertegen dat Pirabakaran terugkeerde naar India, waar hij op dat moment gezocht werd. Ze waren zeer sceptisch en beschouwden het aanbod van training als een list om hem terug naar India te lokken voor zijn arrestatie. Bala schreef aan Pirabakaran om hem gerust te stellen dat hij zich in het politieke klimaat van die tijd geen scenario kon voorstellen waarin de LTTE-leider zou worden gearresteerd. Ragu en Mathaya keerden terug naar Jaffna met de correspondentie in hun handen. De heer Pirabakaran vertrouwde op Bala's oordeel en er werden voorbereidingen getroffen om hem terug naar India te brengen en in contact te brengen met RAW. Dit alles moest natuurlijk topgeheim blijven en er vonden veel geheimzinnige activiteiten plaats. Na de aankomst van de heer Pirabakaran in India werd een ontmoeting geregeld met hoge functionarissen van RAW in Pondicherry, de buurstaat van Tamil Nadu. Midden in de nacht stapten Bala, ikzelf en een paar lijfwachten in een auto en reden de lange afstand naar Pondicherry voor de 'geheime' ontmoeting met de LTTE-leiders en de kopstukken van RAW. Op een afgesproken tijdstip vond de cruciale ontmoeting plaats tussen de heer Pirabakaran, Bala en de RAW-functionarissen. De lachende gezichten van Bala en Thamby bij hun terugkeer naar onze kamers gaven aan dat de bijeenkomst een succes was. De LTTE stond op het punt deel te nemen aan het Indiase militaire trainingsprogramma.

Eind 1983 was ons tehuis in Santhome alom bekend en erg overvol. In dit kleine appartement met twee slaapkamers zouden wel twintig mensen gepropt kunnen worden. Deze overbevolking belemmerde serieus werk en vormde mogelijk ook een bedreiging voor de persoonlijke veiligheid van de heer Pirabakaran. Bala en ik besloten daarom opnieuw op huizenjacht te gaan in Chennai. We vonden een klein huis in Thiruvannamur, een buitenwijk van Chennai. Het huis was bedoeld als geheime residentie voor meneer Pirabakaran, Bala en mijzelf: noch geheimhouding, noch privacy was er sprake van. Het duurde niet lang voordat de meest vertrouwde en hooggeplaatste kaderleden van meneer Pirabakaran het huis begonnen te bezoeken, en een eindeloze stroom kaderleden kwam en ging op alle uren van de dag. Een van mijn favoriete bezoekers was Ranjan. Ranjan, een kleine, zeer donkere jongeman, zat dan bij me en liet me zien hoe explosieven tot ontploffing werden gebracht. Zijn uiterlijk verbloemde zijn persoonlijkheid niet, want hij was een stoere, dappere kleine kerel. Santhosam, wat geluk betekent, was zoals je je kunt voorstellen: altijd lachend. Beide jongemannen zijn later overleden. Ranjan kwam om het leven toen hij werd neergeschoten terwijl hij over een hoog hek klom in een poging te ontsnappen aan een razzia van het Sri Lankaanse leger in Vadamachchi. Santhosam sneuvelde in 1987 in een gevecht met het Indiase leger. Hoewel afkomstig uit Ariyalai, Jaffna, had Santhosam jarenlang de leiding over de LTTE-leden in Trincomalee voordat hij stierf.

Naast onze eigen woning huurden we nog een groot huis in Adyar en richtten daar een politiek kantoor in. Hier konden we meer contacten leggen met de lokale en internationale media. Nesan was verantwoordelijk voor de financiën en typte honderden brieven naar het buitenland met verzoeken om financiële steun. In de tussentijd kwamen kaderleden uit Sri Lanka, op weg naar

hun militaire training in Noord-India, langs om instructies te krijgen van de heer Pirabakaran. Het was erg interessant om deze kaderleden te ontmoeten, want de meesten van hen waren inderdaad harde kernleden. We maakten kennis met verschillende hoge functionarissen die nauw hadden samengewerkt met de heer Pirabakaran. Een van de mannen was eind veertig toen hij voor de training kwam. Hij was jarenlang een trouw lid van het ondergrondse LTTE in Jaffna geweest. Hij stond bekend als Appiah Anna, een expert op het gebied van landmijnen.

De beginperiode: Dimensies van de strijd

In de vele jaren dat ik me met deze strijd heb beziggehouden, heb ik veel geleerd over de complexiteit van menselijk gedrag en de subtiliteiten van interpersoonlijke relaties. De strijd zelf werd een open universiteit waar ik diepere aspecten van het menselijk leven kon leren kennen. Er bestaat ongetwijfeld een geromantiseerd beeld van een volksstrijd, of liever een nationale bevrijdingsstrijd, bij buitenstaanders die een organisatie en een volk zien strijden voor een nobele zaak. Maar deel uitmaken van de mainstream van de bevrijdingsstrijd is een totaal andere zaak; Het brengt een unieke reeks ervaringen en uitdagingen met zich mee.

Een nationale bevrijdingsstrijd is een complex en veelzijdig fenomeen. Ten eerste is er de revolutionaire organisatie die de strijd aanvoert. Ten tweede de sociale dimensie van de bevrijdingsstrijd en ten derde de individuele mate van deelname aan de strijd. De nationale bevrijdingsorganisatie voert haar strijd op politiek-militair niveau. In een gewapende revolutionaire strijd voor politieke vrijheid zijn de militaire en politieke aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden. De militaire strijd wordt hét instrument om het politieke doel van de bevrijding te bereiken. De bevrijdingsorganisatie en haar leiderschap dragen daarom de enorme verantwoordelijkheid om de militaire en politieke strategieën uit te stippelen die gericht zijn op het uiteindelijke doel van de emancipatie. De bevrijdingsstrijd betreft onmiskenbaar een collectief van mensen. Om preciezer te zijn: een natie van mensen voor wier politieke vrijheid de strijd wordt gevoerd. De strijd groeit en ontwikkelt zich in de vorm van verzet - gewapend verzet tegen staatsrepressie. Deze cyclus van onderdrukking en verzet heeft gevolgen voor het sociaal-economische en culturele leven van de mensen, waardoor ze, afhankelijk van hun keuzes, op verschillende niveaus als deelnemers betrokken raken bij de dynamiek van de strijd. Daarna komt het individuele participatieniveau aan bod. Ik doel hier op het individu dat betrokken was bij de nationale bevrijdingsbeweging. Het individu is gedwongen zijn of haar eigen strijd te voeren binnen de totaliteit van de algemene strijd, in de context van een veelheid aan conflicterende situaties, uitdagingen en relaties. Of, eenvoudiger gezegd, de individuele strijd loopt parallel aan de ontwikkeling en vooruitgang van de nationale bevrijdingsbeweging. En zo werd ik in de jaren 1984 en 1985 geconfronteerd met gebeurtenissen die niet alleen historische mijlpalen vormden in de ontwikkeling van de strijd en de beweging, maar die ook een beroep deden op mijn emotionele en mentale reserves en me uiteindelijk sterker maakten voor de komende jaren van de strijd. Ze effenden de weg voor een fenomenale veerkracht en vasthoudendheid in tijden van allerlei tegenspoed.

1984 was een ongekend jaar vanwege de snelle expansie en groei van de LTTE. Er waren twee cruciale factoren die deze fenomenale transformatie van een kleine guerrillagroep in een nationaal bevrijdingsleger kunnen verklaren; Ze kwamen op een specifiek moment samen. Een cruciale factor in de ontwikkeling van de LTTE als bevrijdingsleger was het door India gesponsorde trainingsprogramma, dat voortbouwde op de kennis en expertise van de LTTE-leden en zo een enorme impuls gaf aan de militaire capaciteit en het potentieel van de LTTE. Maar het Indiase militaire programma was beperkt. Het bood opleidingsfaciliteiten aan slechts ongeveer tweehonderd kaderleden. Het programma alleen had niet kunnen bijdragen aan de enorme uitbreiding van de militaire macht van de LTTE, zonder de financiële steun die de heer Pirabakaran destijds van de Indiase regering ontving om voort te bouwen op de mogelijkheden die hij daar ondervond. Die financiële steun kwam van de machtigste en meest welgestelde persoon in Tamil Nadu: de Chief Minister, de heer M.G. Ramachandran. Het was begin 1984. Op uitnodiging van de Chief Minister bezocht een LTTE-team onder leiding van Bala, bestaande uit Baby Subramaniam, Sankar en Nithiyandandan, hem in zijn woning. De ontmoeting was zeer vruchtbaar. Bala overtuigde meneer Ramachandran van de noodzaak en de rationaliteit van de gewapende strijd van de LTTE voor de bevrijding van de Tamils in Eelam. Tijdens de allereerste bijeenkomst bood de minister-president financiële steun aan ter waarde van miljoenen roepies. Hij was diep ontroerd door de foto's en video's die hem werden getoond en die de dood en verwoesting in beeld brachten die het Singalese leger in Tamil-gebieden had aangericht. De onvoorwaardelijke steun en de ongekende tussenkomst van een gerespecteerde figuur in Tamil Nadu op dat cruciale moment was een gelukje voor de LTTE. Het genereuze gebaar van M.G.R. bracht de heer Pirabakaran in een hechte en intieme relatie met de legendarische leider. Doordat de persoonlijke fondsen van de heer Ramachandran miljoenen in de kas van de LTTE stroomden, kon de heer Pirabakaran zijn visionaire programma verwezenlijken om de LTTE uit te breiden tot een authentieke nationale bevrijdingsbeweging. De LTTE-leider gebruikte de fondsen op slimme wijze om verschillende trainingskampen in Tamil Nadu op te zetten, een groot aantal nieuwe kaderleden te rekruteren en nieuwe wapensystemen aan te schaffen. Er werden ook fondsen toegewezen aan de politieke structuur voor meer structurele politieke campagnes en propagandawerk. Het is geen overdrijving om te zeggen dat de financiële steun en de politieke steun van de heer M.G. Ramachandran speelde een cruciale rol in de groei en ontwikkeling van de LTTE op dat belangrijke historische moment. De LTTE wist nieuwe en dynamische persoonlijkheden en mensen met een enorm menselijk potentieel aan te trekken. 1984 was een belangrijk jaar voor de consolidatie van een politiek-ideologische agenda.

In die beginperiode van de groei van de beweging was ik de enige vrouw met toegang tot de leiding en de interne dynamiek ervan. Maar afgezien daarvan had ik ook mijn eigen ideologische standpunten en verwachtingen ten aanzien van de beweging en de strijd. Centraal in de bloeiperiode van mijn ideologie en politiek stond 'feminisme'. Ik had tijdens mijn studie een aanzienlijke hoeveelheid feministische literatuur gelezen en had 'vrouwen in de samenleving' als een van mijn keuzevakken gekozen. In die roerige dagen van modieuze politiek in een democratische samenleving was het makkelijk om het label 'feminist', 'marxist', 'marxistisch/feminist', 'socialistisch/feminist' of God weet welke labels we onszelf nog meer opplakten, te dragen. De meeste van mijn vrouwelijke Engelse vriendinnen op de universiteit

waren feministen van de een of andere ‘stroming’. Hoewel ik me nooit bij een feministische groepering heb aangesloten, sympathiseerde ik wel met bepaalde feministische campagnes, en met name met revolutionaire strijd in ontwikkelingslanden, in tegenstelling tot de reformistische feministische politiek die zo kenmerkend was voor het westerse feminisme. Maar over twintig jaar zou ik terughoudend zijn om mezelf een label op te plakken, laat staan het label ‘feminist’. Dit betekent niet dat ik mijn bezorgdheid over de onderdrukking van vrouwen heb laten varen, integendeel. Dit betekent dat ik genderverhoudingen ben gaan bekijken vanuit een perspectief dat voortkomt uit concrete sociaal-culturele observatie en analyse, in plaats van uit het klassieke feministische dogma.

Het waren deze weloverwogen feministische standpunten die de hoop op een vrouwenrevolutie in de Tamil-nationale bevrijdingsstrijd aanwakkerden. Ik heb mijn visie op de relatie tussen nationale bevrijding en vrouwenemancipatie uiteengezet in een klein boekje getiteld ‘Vrouwen en Revolutie’, dat in 1983 in Chennai werd gepubliceerd. In dit boek betoogde ik dat vrouwen, als onderdeel van de nationale massa, het recht hebben om hun patriottisme te verwezenlijken en zichzelf te verdedigen tegen een aanval op hun volk. De deelname van vrouwen aan de gewapende strijd versterkte de krachten voor nationale vrijheid en bood hen de ruimte om ook te strijden voor de emancipatie van vrouwen in een bevrijde samenleving. De heer Pirabakaran vertelde me dat veel jonge vrouwen, met aanzienlijk risico voor hun leven, al betrokken waren bij verschillende activiteiten van de strijd door de hulp die ze boden aan de LTTE-leden in Jaffna, en dat hij van plan was een programma op te zetten om vrouwen bij de gewapende strijd te betrekken. Hij las me ook brieven voor van vrouwelijke activisten uit Jaffna, waarin ze hem vroegen om militaire training voor hen te regelen en ruimte te bieden voor een grotere rol in de verdediging van het volk tegen de brute onderdrukking om hen heen en in de strijd voor vrijheid. Maar voorlopig, en terecht zo bleek later, was zijn voornaamste zorg in de tweede helft van 1983 om optimaal te profiteren van de gouden kans die het militaire trainingsprogramma hem bood, dat hem door de Indiase overheid werd aangeboden. Vervolgens werden honderden jonge mannen uit het noordoosten die een militaire opleiding zochten, gerekruteerd door de LTTE onder leiding van de hogere kaders van de heer Pirabakaran en voor de duur van het programma naar Noord-India gestuurd. Nadat hij een aanzienlijk aantal van zijn kaderleden een militaire training had bezorgd op Indiase militaire bases, richtte de heer Pirabakaran zijn aandacht op de oprichting van militaire kampen in Tamil Nadu. Van daaruit wilde hij zijn militaire macht versterken door de verantwoordelijkheid voor de vakkundige militaire training van nieuwe rekruten over te dragen aan geselecteerde, in India opgeleide kaderleden. Temidden van al die hectische activiteiten en plannings, eind 1983, werd ik door meneer Pirabakaran geïnformeerd dat ik binnenkort gezelschap zou krijgen, aangezien er vier meisjes uit Jaffna naar Chennai zouden komen. Maar hoewel deze vier jonge vrouwen sympathie hadden voor de strijd, kwam geen van hen specifiek naar India voor een militaire training door de LTTE. De luitenanten van meneer Pirabakaran hadden deze jonge vrouwen van de dood gered toen ze in hongerstaking waren gegaan aan de universiteit van Jaffna uit protest tegen het gebrek aan onderwijsfaciliteiten voor Tamil-studenten. Meneer Pirabakaran maakte zich zorgen om het welzijn van deze vier vrouwelijke studenten, die nu zonder familie en vrienden zaten, en besloot dat ze bij ons in onze ‘geheime’ residentie in Thiruvananthapuram zouden worden ondergebracht.

wanneer ze vanuit Jaffna zouden komen. Onder de directe verantwoordelijkheid van de heer Pirabakaran, en omdat Bala en ik een getrouwd stel waren, werd het wonen bij ons gezien als de beste sociaal-culturele situatie voor de jonge vrouwen. Maar hoewel hun komst naar Chennai en hun onmiddellijke contact met de leider van de LTTE niet gebaseerd was op ideeën over ‘feminisme’ of de betrokkenheid van vrouwen bij de strijd, ontketenden deze meisjes - Mathy, Vinoja, Jeya en Lalitha - onbedoeld een kleine revolutie binnen de organisatie.

Zelfs in deze historische fase van de strijd handhaafde de LTTE een strikte morele gedragscode onder haar kaderleden. Voorhuwelijkse scheiding tussen mannen en vrouwen is een diepge wortelde culturele norm onder de conservatieve delen van de hindoeïstische samenleving in Jaffna, en de heer Pirabakaran was zich bewust van het belang van deze opvatting onder de Tamilbevolking. Hij toonde aanzienlijk politiek inzicht door deze sociaal-culturele factor als cruciaal te beschouwen, wilde hij de brede steun van het volk die de LTTE in die fase genoot behouden en het wervingsniveau voor de organisatie op peil houden. Hoewel het onderdak bieden aan deze vier onbekende meisjes in strijd lijkt met de gedragscode en hun verblijf in de woning van meneer Pirabakaran haaks lijkt te staan op zijn veiligheidszorgen, is het niet verrassend gezien zijn gevoel van verantwoordelijkheid en inherente plicht als Tamil-man, ‘anna’ (oudere broer) en leider van een organisatie om het welzijn van deze vier jonge, ongehuwde vrouwen te waarborgen. Maar naarmate de tijd verstreek en meneer Pirabakaran deze jonge vrouwen beter leerde kennen, werd het duidelijk dat hij een bijzondere voorliefde voor een van de studenten had ontwikkeld. Mathy (Mathivathani) had zijn hart veroverd. We waren niet verbaasd toen we van deze relatie hoorden, want Mathy was niet alleen een mooie jonge vrouw, maar ook buitengewoon zachtvaardig en zorgzaam, en leidde een vroom leven volgens de morele voorschriften van het hindoeïsme. Mathy, die de revolutie in de heer Pirabakaran en daarmee impliciet de hele beweging op gang bracht, studeerde landbouwwetenschappen toen ze, weg van de studentenprotesten in Jaffna, de geschiedenis in werd gesleurd.

Hoewel Bala en ik het eens waren met de LTTE-leiders en -kaders dat een nationale bevrijdings-beweging hoge normen van organisatorische en persoonlijke discipline en morele gedragscodes moest handhaven, passend bij kaders die de aspiraties en belangen van hun volk vertegenwoordigen en bevorderen, voelden we ons nooit op ons gemak bij het gebrek aan flexibiliteit van de regels. Wij waren van mening dat de vastgestelde morele gedragscodes niet gebaseerd waren op een realistisch of volwassen begrip van menselijke emoties en relaties, noch op de waarschijnlijkheid dat de regels op de lange termijn zouden worden nageleefd. De natuur zelf zou, ondanks persoonlijke inspanningen om discipline te bewaren, naar onze mening de relaties tussen de seksen bevorderen. Bala en ik waren ons er terdege van bewust dat wanneer deze krachtige en meeslepende liefdeskrachten de heer Pirabakaran zouden treffen, hij overweldigd zou worden door hun intensiteit en vasthoudendheid. En zo geschiedde het. Zijn hart was vervuld van liefde voor een vrouw en hij was helemaal verliefd op Mathy, en zij op hem. Het was voor ons ook van cruciaal belang dat deze relatie, in het belang van de organisatie en de kaderleden op de lange termijn, zou uitmonden in een huwelijk. Als meneer Pirabakaran zijn kuisheid had behouden, had hij moeten voldoen aan het beeld van een heilige, en zouden alle kaderleden, toen en nu, veroordeeld zijn geweest tot emotionele steriliteit en frustratie. In politieke zin was de relatie tussen de heer Pirabakaran en Mathy een cruciaal, gezond

en vooruitstrevend element in de perceptie van hem als leider. De Tamil-gemeenschap, die ongehuwde mensen als niet volledig volwassen beschouwt, zou meer vertrouwen hebben in het oordeel van een leider die door de diepgaande emotionele ervaringen en verantwoordelijkheden van het huwelijk en het gezinsleven is gerijpt en gevormd. Maar aangezien de relatie van de heer Pirabakaran met Mathy in strijd was met de gedragscode van de organisatie, was hij zich ervan bewust dat hij te maken zou krijgen met hevige kritiek, zelfs met wrok onder zijn kaderleden. De heer Pirabakaran wendde zich tot Bala voor hulp, niet alleen om deze relatie te verdedigen tegenover de leiders en kaderleden van de organisatie, maar ook om het stel gelegenheid te bieden om elkaar het hof te maken.

Zoals verwacht veroorzaakte de relatie tussen de heer Pirabakaran en Mathy een storm van protest en stuitte op veel tegenstand van zijn hogere collega's en binnen het kader. Toen Mathy's familie op de hoogte werd gebracht van deze ernstige ontwikkeling in het leven van hun dochter, haastten ze zich vanuit Jaffna naar Chennai om meer te weten te komen over de aard van de relatie en de mogelijke gevolgen daarvan voor hun dochter in de toekomst. Maar toen ze de gevoelens en toewijding van hun dochter vernamen, en na lange gesprekken tussen Bala en Mathy's vader, gaven de ouders uiteindelijk toestemming voor de relatie. De ouders van Mathy hebben de verantwoordelijkheid voor het welzijn van de relatie van hun dochter met meneer Pirabakaran aan ons overgedragen en zijn tevreden teruggekeerd naar Jaffna. Wat nog restte, was een verduidelijking en uitleg van de affaire aan de hogere collega's van de heer Pirabakaran en de kaderleden binnen de organisatie.

De belangrijkste en meest nabije medewerkers van de heer Pirabakaran werden vanuit Jaffna naar Chennai geroepen en op de hoogte gebracht van zijn romantische relatie met Mathy en het waarschijnlijke huwelijk in de nabije toekomst. Sommige hoge kaderleden die hun liefdesrelaties hadden opgegeven om zich aan de gedragscode van de organisatie te houden, waren niet blij met de romantische relatie van hun leider. Bala legde uit dat de oude morele code van de organisatie star en puriteins was en moest worden aangepast om met de tijd mee te gaan. Hij betoogde tevens dat romantiek en heldenmoed waarden waren die in de Tamil-cultuur hoog in het vaandel stonden. De liefdesrelatie van meneer Pirabakaran had de potentie om de organisatie te revolutioneren door de kaderleden de mogelijkheid te bieden om in de toekomst ook een bevredigende liefdesrelatie, een huwelijk en een gezinsleven te hebben. Deze gang van zaken moet worden gezien als een positieve ontwikkeling voor de groei en het imago van de organisatie, betoogde Bala. De oudere collega's accepteerden met tegenzin het onvermijdelijke einde van de celibataire dagen van hun leider. De romance en het huwelijk van de heer Pirabakaran brachten een diepgaande verandering teweeg binnen de organisatie, aangezien steeds meer kaderleden verliefd werden en wilden trouwen. Het huwelijk en het gezinsleven zijn inmiddels de norm binnen de organisatie.

Naarmate de beweging zich uitbreidde, werd ons huis in Thiruvannamur te klein en ontoereikend voor het werk dat gedaan moest worden. We besloten een groter huis te huren dat als basis zou dienen voor meer vrouwen die zich bij de beweging zouden aansluiten. Het huis dat we vervolgens huurden, was ruim genoeg en geschikt voor de huisvesting van meerdere vrouwelijke kaderleden. In dit nieuwe huis hadden Bala en ik een kamer op de bovenverdieping, die uitkwam

op een balkon. Naarmate meer jonge vrouwen zich bij de LTTE aansloten en bij ons kwamen wonen, werd deze kamer een plek van afzondering voor Bala en mij, en brachten we vele uren door met lezen en in besloten kring op het balkon in de koelte van de avond.

Na de anti-Tamil-rellen van juli 1983 werden verschillende jonge, enthousiaste vrouwen uit het noorden van Sri Lanka gerekruteerd door de TELO-organisatie van Sri Sabarantam en over de Palkstraat naar Tamil Nadu gebracht voor een militaire training. Kort na hun aankomst in Tamil Nadu ontdekten de jonge vrouwen dat TELO geen organisatiestructuur voor vrouwen had opgezet waar ze een plek konden vinden en dat er niemand was aangesteld die verantwoordelijk was voor hun onderhoud en verzorging. Er was een grote mate van desillusie onder hen ontstaan. Enkele katholieke priesters hebben namens de TELO-meisjes geprobeerd hen over te halen zich bij de LTTE aan te sluiten. Toen meneer Pirabakaran van deze situatie hoorde, stemde hij ermee in dat ze zich bij de organisatie konden aansluiten en verzekerde hij hen dat ze zouden worden opgenomen in een militair trainingsprogramma zodra er voldoende vrouwen waren gerekruteerd om het eerste trainingskamp te starten. Kort nadat we onze nieuwe woning betrokken, sloten deze ontevreden TELO-meisjes zich aan bij de vier vrouwelijke studenten die bij ons inwoonden. Onder deze meisjes bevond zich Sothia, die enkele jaren later de zeer populaire en bekwame eerste vrouwelijke leider van de vrouwelijke militaire vleugel van de LTTE werd. De zelfredzame Sugi, die een uitstekende scherpschutter werd en de eerste RPG afvuurde op een vitaal wachtpunt, waarmee ze de eerste zelfmoordaanslag op het legerkamp in Nelliady in 1985 aankondigde, behoorde ook tot deze groep. Theepa uit Mullaitivu maakte ook deel uit van de TELO-groep en werd later instructrice in het eerste trainingskamp in Jaffna dat door vrouwelijke kaderleden werd geleid. Imelda gaf haar leven voor de strijd in Jaffna en Vasanthi, een buitengewoon getalenteerde en atletische jonge vrouw, raakte verlamd na een ongelukkige schietpartij door haar broer. Twee van de vrouwelijke studenten uit Jaffna hebben later ook een roemrijke carrière binnen de LTTE gehad. Jeya, die politicologie studeerde voordat ze zich bij de organisatie aansloot, werd bekend door haar ondergrondse activiteiten in Jaffna tijdens de bezetting door het Indiase leger. Later, in 1993, werd ze hoofd van de politieke afdeling van de vrouwenvleugel van de LTTE. Ze trouwde later en verliet vervolgens de organisatie. Lalitha, een veteraan van diverse militaire campagnes na 1990, heeft zich nu teruggetrokken van het slagveld en wijdt zich nu volledig aan een langgekoesterde passie: haar liefde voor kinderen. Ze heeft nu de leiding over SenCholai, een internaat voor weesmeisjes en -kinderen. Shanti liep over van een kleine militante groep in Batticaloa naar de LTTE en werd uiteindelijk hoofd van de vrouwelijke inlichtingendienst. Ze verliet de organisatie vele jaren later.

Het samenwonen van een groep jonge vrouwen onder één dak bleek een bijzondere ervaring, vooral omdat ze zo dicht bij een leider woonden die ze bewonderden. De officiële bezoeken van meneer Pirabakaran aan Bala en zijn romantische bezoeken aan Mathy zorgden ervoor dat de jonge vrouwen zich haastten om snacks te bereiden die hij lekker vond. Hoewel we een rustig leven leidden, ons best deden om onze omgeving te onderhouden en geen onnodige aandacht wilden trekken, dwong de locatie van ons huis ons wel rekening te houden met de sociale context waarin we leefden. Onze woning bevond zich te midden van een grote familie van conservatieve brahmanen, dus moesten we rekening houden met hoe de lokale bevolking ons zou kunnen

zien. De aanwezigheid van een witte vrouw in de buurt was, vanzelfsprekend, op zich al een bezienswaardigheid. Een huis vol jonge vrouwen gekleed in rokken en blouses, in tegenstelling tot de gebruikelijke bescheiden halfsari die zo kenmerkend is voor jonge Indiase vrouwen en traditionele brahmaanse meisjes, zorgde voor extra verwarring en wekte de nieuwsgierigheid van onze burens. De frequente bezoeken van meneer Pirabakaran en zijn auto vol lijfwachten op alle uren van de dag droegen niet bij aan een positief beeld en klimaat rondom onze aanwezigheid in de buurt. Vervolgens zag Bala zich genoodzaakt om meneer Pirabakaran beleefd voor te stellen dat het in ieders belang zou zijn als hij zijn bezoeken tot de daglichturen zou beperken. Naast onze zorgen over hoe mensen in de omgeving over ons dachten, kwam daar nog de onaangename ervaring bij die we in ons eerste huis in Thiruvananthapuram hadden meegemaakt. De onwetende lokale bevolking had een totaal verkeerd beeld van ons verblijf in Thiruvananthapuram, met name van mijn rol daarin.

Tijdens mijn eerste bezoek aan Chennai in 1979 om de heer Pirabakaran te ontmoeten, werd ik voor het eerst geconfronteerd met misverstanden door de lokale bevolking. Mensen die langs onze lodge liepen, keken ons strak aan, met hun hoofden naar onze kamer gericht. Maar deze tweede episode van twijfels over mijn aanwezigheid in Thiruvananthapuram in 1984 was veel ernstiger. De lokale gemeenschap was, door een combinatie van verdenking en deductie, tot de conclusie gekomen dat ik de eigenaresse van een bordeel was. Als je achteraf ons huis bekijkt door de ogen van de lokale bevolking, is het moeilijk te begrijpen waarom zij tot een andere conclusie zouden zijn gekomen. Vanuit hun perspectief woonde een blanke vrouw te midden van Tamilmannen in een gehuurd huis, samen met vier mooie jonge Tamilvrouwen, en verschillende mannen bezochten de plek regelmatig, zelfs tot laat in de nacht. Maar in plaats van rechtstreeks bij ons navraag te doen en hun vermoedens en zorgen over onze aanwezigheid op te helderen, verzonnen kwaadwillende geesten in de gemeenschap een sappig verhaal en hitsten ze de lokale bevolking op met allerlei ideeën over losbandigheid die zich in hun buurt zou afspelen. In een samenleving die de maagdelijkheid en kuisheid van vrouwen, monogamie en seksuele onthouding vóór het huwelijk als fundamentele en leidende morele principes beschouwt, wekte de mogelijkheid dat deze waarden openlijk zouden worden geschonden door een witte vrouw die een bordeel in hun eigen buurt runde, grote verontwaardiging bij de lokale gemeenschap. In een vlaag van morele verontwaardiging sloegen sommige buurtbewoners de handen ineen en marcheerden naar ons huis om te protesteren tegen onze aanwezigheid. Op dat moment waren noch Bala, noch meneer Pirabakaran, noch enige van de mannelijke kaderleden in het huis aanwezig. De jonge vrouwen stonden binnen, versteend van angst, bij het zien van de woedende menigte voor ons huis. Ik kon de beledigende taal die naar me werd geslingerd niet verstaan, maar ik zag wel de woede en razernij op hun gezichten. De menigte werd onrustig en gewelddadig, en iemand gooide stenen naar het huis. Tot onze grote opluchting kwam meneer Ponnambalam, een vooraanstaand leider en vertrouwde rechterhand van meneer Pirabakaran, met enkele kaderleden in een jeep naar het huis. Ze waren woedend en verontwaardigd toen ze de afschuwelijke misvatting van het publiek en de aantijgingen aan het adres van onze reputatie ontdekten. Ponnambalam schreeuwde naar de menigte en vertelde wie we waren, waarbij hij als bewijs zijn pistool liet zien. De gewelddadige menigte werd stil, bood haar excuses aan en begon zich te verspreiden toen hen werd verteld dat wij Tamil Tigers waren, vrijheidsstrijders uit Tamil Eelam die deelnamen aan een militair

trainingsproject in India.

Deze ervaring heeft een bittere nasmaak achtergelaten en ik was niet van plan om aanleiding te geven tot herhaling van dergelijke misvattingen, noch tot herhaling van een dergelijk onaangenaam en vijandig incident. Dit incident heeft inderdaad een ingrijpende verandering teweeggebracht in mijn kijk op de positie van vrouwen in de samenleving; Het was voor mij een uitgebreide en diepgaande sociaal-culturele les over de nadruk die het Tamil-volk legt op morele waarden. De publieke opinie als middel om vrouwen sociaal te controleren was een kwestie die in verschillende mate en vormen steeds weer de kop opstak gedurende mijn leven in India en Sri Lanka. En, om de nieuwsgierigheid of woede van feministen die dit lezen op te wekken, wil ik hieraan toevoegen dat dit een probleem is dat grotendeels door vrouwen zelf wordt veroorzaakt. Maar ik raak het onderwerp hier slechts even aan; In werkelijkheid is het een veel complexer en ingewikkelder maatschappelijk vraagstuk, verbonden met het hele fenomeen van vrouwen in de samenleving, en zou op zich al een boek vereisen om het onderwerp recht te doen. Het spreekt voor zich dat aantijgingen aan het adres van het morele karakter van vrouwen een doodsteek betekenen voor het onderhouden of opbouwen van geloofwaardige vriendschappen en respect binnen de gemeenschap. Zodra een vrouw in de Tamil-samenleving als 'slecht' wordt bestempeld, verliest ze haar morele autoriteit. Als een van de jonge vrouwen bij ons ten onrechte van prostitutie was beschuldigd, zou dat verstekkende negatieve gevolgen hebben gehad voor de toekomst van vrouwen binnen de LTTE. Zo'n onjuist en gemeen stukje roddel zou zich als een lopende brand verspreiden en zelfs een rationele verklaring zou niet volstaan om die perceptie volledig uit te wissen. Er zouden twijfels zijn blijven bestaan. In de Tamil-samenleving hoeft een vrouw geen echte prostituee te zijn om als 'slecht' te worden bestempeld. Het begrip 'slecht' karakter wordt losjes gebruikt en is breed toepasbaar. De sociale grenzen waarbinnen een vrouw zich kan bewegen voordat ze als een 'slecht' persoon wordt beschouwd, zijn inderdaad smal naar westerse maatstaven. Een ongehuwd meisje dat bijvoorbeeld vaak met jongens praat, loopt het risico als een 'slecht' persoon te worden beschouwd. Een meisje dat een vriend heeft en niet met hem trouwt, kan er min of meer zeker van zijn dat ze als een 'slecht' persoon wordt bestempeld. Maar het incident in Thiruvananthapuram heeft me extreem gevoelig gemaakt voor hoe anderen ons gedrag beoordelen, en ik ben me bewust geworden van de macht en de potentiële verwoestende invloed van de publieke opinie op het leven van een vrouw. Het was van onschatbare waarde vanwege wat ik ervan heb geleerd met betrekking tot het begrijpen van de problemen die gepaard gaan met het mobiliseren van vrouwen voor een politieke strijd. Ongeacht hoe 'revolutionair' we onszelf ook vinden, of hoe bereid we ook zijn om de consequenties te dragen van het negeren van sociale en culturele normen, het is belangrijk om de waarden en normen van een samenleving te begrijpen en te respecteren. We moeten manieren vinden om via het culturele systeem te werken als we sociale verandering willen bewerkstelligen. Het overtreden van maatschappelijke normen levert absoluut niets op als iemand daardoor politiek machteloos wordt.

Moeilijke tijden

Tijdens onze radicale periode in Londen waren we voortdurend betrokken bij propaganda tegen de Sri Lankaanse staat. We protesteerden tegen de wreedheden begaan door het Sri Lankaanse leger en voerden campagnes tegen geïdentificeerde Singalese chauvinistische politici. Toen we het bericht ontvingen dat twee priesters, twee artsen en twee docenten van de Universiteit van Jaffna waren gearresteerd op grond van de Wet ter voorkoming van terrorisme en gevangen zaten in de beruchte Welikade-gevangenis in Sri Lanka, hebben we in Londen hard gewerkt om hun zaak onder de aandacht van de internationale gemeenschap te brengen. Een van de gearresteerde Tamilvrouwen was Nirmala Nithyananthan, een docent en gerenommeerd Tamilschrijfster.

Nirmala Nithyanandan werd neergezet als een literaire figuur en feministe, die illegaal gevangen werd gezet vanwege haar politieke opvattingen en schending van haar mensenrechten, en die het risico liep aan onmenselijke behandelingen te worden onderworpen. Er werd een internationale campagne voor haar vrijheid gestart. De voortdurende gevangenschap van Nirmala was een bron van grote bezorgdheid, met name tijdens de anti-Tamil-rellen van 1983, toen Singalese gevangenen en gevangenisbewaarders Tamil-politieke gevangenen afslachtten. Ze zat in de vrouwenvleugel van de gevangenis en had het geluk te ontsnappen aan de kwellingen van vrouwelijke gevangenen. Uiteindelijk werd ze, samen met de overgebleven Tamil-gedetineerden, overgebracht naar de gevangenis van Batticaloa. De LTTE-leden in het district Batticaloa planden een aanval om de resterende Tamil-politieke gevangenen te bevrijden. Toen ik hoorde dat ze midden 1984 door een van onze kaderleden tijdens een gewaagde ontsnappingsoperatie uit de gevangenis van Batticaloa was bevrijd, was ik dolenthousiast en haar moed vergrootte mijn respect voor haar. Ik ontving van de heer Pirabakaran het nieuws dat ze naar Chennai zou komen om voor de organisatie te werken, en ik keek daar met grote verwachting naar uit. Ik keek ernaar uit om samen te werken met een Engelssprekende collega met wie ik veel zaken kon bespreken.

De heer Pirabakaran was weinig enthousiast over het vooruitzicht dat Nirmala zich bij de LTTE zou aansluiten, en een tegenstrijdigheid in feministische opvattingen was duidelijk zichtbaar. Volgens hem strookte Nirmala's opvatting en visie op vrouwenemancipatie niet met zijn eigen visie op de emancipatie van Tamilvrouwen. Vanuit het ideologische perspectief van de heer Pirabakaran vertegenwoordigde Nirmala's idee van vrouwenemancipatie meer het stereotiepe beeld van westerse vrouwenemancipatie dan een emancipatie waarmee de massa Tamil-vrouwen zich kon identificeren en die zij als de hunne konden omarmen. Het delegeren van de taak om de vrouwenafdeling van de LTTE op te bouwen aan Nirmala paste niet in de plannen van de heer Pirabakaran. Meneer Pirabakaran bleek gelijk te hebben met zijn mening dat Nirmala ongeschikt was voor welke rol dan ook in de vrouwenafdeling. Niet alleen hij, maar ook de meisjes die bij ons waren, hadden moeite om zich in te leven in Nirmala's 'radicalisme' en het te begrijpen. Ze was een wereld van verschil met de meisjes uit het dorp die zich bij de strijd hadden aangesloten en voor hun vaderland hadden gevochten, en die geen flauw benul hadden van vrouwenemancipatie, noch er per se naar streefden. Meneer Pirabakaran was inderdaad

veel effectiever in het aanboren van de gevoelens en denkwijzen van de jonge Tamil-vrouwen en het winnen van hun steun. Hij bleef zich inzetten voor de oprichting van een vrouwenafdeling en heeft vervolgens de rol van leider en mentor van deze afdeling op zich genomen. Zelfs Nimala's dappere strijd tegen de staatsmacht kon haar isolement niet wegnemen of enig vertrouwen in de emancipatie van vrouwen wekken. Nimala toonde zich een felle criticus van de organisatie, maar was volstrekt niet in staat om een realistisch, haalbaar alternatief te bieden dat de bevolking zou mobiliseren om de toenemende onderdrukking waaraan ze werden blootgesteld het hoofd te bieden. De afkeer van de jonge vrouwen voor Nirmala, en vele andere kwesties die tot controverse leidden, resulteerden uiteindelijk in haar vertrek uit de organisatie. Maar terwijl Nirmala's relatie met de LTTE in wezen onproductief was, was de rol die haar echtgenoot, de heer Nithyanandan (liefkozend Nithy genoemd), speelde creatief en productief. Als redacteur van de officiële krant van de organisatie, *Viduthalai Puligal* (Bevrijdingstijgers), schreef hij verschillende artikelen waarin hij het standpunt van de LTTE vertegenwoordigde en andere nationale bevrijdingsstrijden introduceerde bij onze kaderleden en lezers. Hoewel de krant sinds 1984 als officieel orgaan van de LTTE heeft bestaan, is de heer Nithyanandan dat niet. Hij verliet de organisatie samen met zijn vrouw aan het eind van 1984.

Maar mijn politieke bezorgdheid over de mobilisatie van vrouwen voor deelname aan de beweging was slechts één aspect van de innerlijke strijd die ik voerde. Door mijn meegaande persoonlijkheid had ik geen echte problemen om met de meeste mensen die ik ontmoette in contact te komen, en ik genoot van de warmte van de kaderleden die begrip toonden voor mij als westerse vrouw in een nieuwe wereld. Er bestond nooit enige twijfel over mijn toewijding, want zij beseften maar al te goed, als vluchtelingen uit de Sri Lankaanse staat, welke offers er nodig waren om deel te nemen aan een gewapende volksstrijd voor nationale vrijheid. Niettemin, hoewel ik India al eerder had bezocht en een 'gevoel' had ontwikkeld voor de sociaal-culturele context en levensstijl, bleek mijn kennis van de nuances van de samenleving en cultuur uiterst beperkt te zijn. Als Bala er niet was geweest om me door het ingewikkelde culturele netwerk te leiden, weet ik zeker dat ik verkeerd begrepen zou zijn, niet in staat zou zijn geweest om met mensen om te gaan, en misschien zelfs onbedoeld mensen zou hebben beledigd. Kort gezegd was het acculturatieproces aanvankelijk een enorme cultuurschok. Het kwam erop neer dat ik een compleet nieuwe sociaal-culturele wereld leerde kennen. Ik heb hierdoor een nieuw perspectief op moraliteit en waarden leren kennen en begrijpen. Ik heb mijn gedrag enigszins aangepast. Ik ontwikkelde een andere, complexere manier van denken. Veel van mijn ideeën werden herwerkt; Mijn levensstijl veranderde volledig en mijn kijk op kleding veranderde ook. Daardoor heb ik in de loop der jaren geleerd dat het een groot verschil is om een land voor een korte periode te bezoeken of om in je eigen gemeenschap in een vreemd land te wonen; Het is echt een heel andere zaak om deel uit te maken van een andere gemeenschap.

Op dit vlak waren mijn ervaringen in India en Sri Lanka ronduit uitzonderlijk. Uiteindelijk zag ik de wereld door Tamil-ogen, voelde ik wat de Tamil-gemeenschap voelt en dacht ik zelfs op veel vlakken hetzelfde. Ik deelde de gedachten en gevoelens van de mensen over de aard van de onderdrukking waaraan ze dagelijks werden blootgesteld, en voelde me ermee verbonden. Daardoor had ik het gevoel dat de reacties van de mensen authentiek en logisch waren. Los daarvan moest ik ook simpele dingen leren, zoals hoe je boodschappen doet en afdingt. Hoewel

ik zelden werd opgelicht tijdens het winkelen, vond ik het noodzakelijk om te laten zien dat ik verschillende verkooptechnieken kende om te voorkomen dat ik een gemakkelijk doelwit voor oplichters zou worden.

Een verandering van levensstijl

Mathy en Pirabakaran trouwden op 1 oktober 1984 in een eenvoudige tempelceremonie in de Murugan-tempel in Thiruporur. Ze kregen een zoon, die vernoemd werd naar Charles Anthony Seelan, een goede vriend van Pirabakaran en een van de eerste LTTE-strijders die omkwam in een confrontatie met het Sri Lankaanse leger. Kort daarna werd een dochter geboren, Thuwaraha, die vernoemd werd naar een van Mathy's lijfwachten die tijdens militaire operaties in Jaffna was omgekomen. Hun derde kind werd tien jaar later geboren en draagt de naam van Mathy's jongere broer, Balachandran, een LTTE-strijder die door het Indiase leger werd gedood. Het vernoemen van hun kinderen naar gevallen helden van de strijd is een gebruik dat door LTTE-leden is overgenomen om de herinnering aan en de geschiedenis van familieleden, vrienden of naaste collega's levend te houden. Door Mathy als zijn vrouw te kiezen, was meneer Pirabakaran meer dan gezegend, want gedurende hun huwelijk heeft ze hem onvoorwaardelijke liefde gegeven en hem omringd met de veiligheid en warmte van een gezinsleven; vaak onder zeer moeilijke omstandigheden en situaties. Het is geen gemakkelijke tijd geweest voor Mathy. Ze heeft een zeer zachtvaardig en teder karakter, maar heeft in veel situaties de uitdagingen moeten aangaan en diverse emotioneel belastende omstandigheden moeten overwinnen. Het werk van meneer Pirabakaran heeft ertoe geleid dat het echtpaar lange tijd van elkaar gescheiden was. In de beginperiode van hun huwelijk kreeg Mathy te maken met periodes van pijnlijke eenzaamheid. Maar ze heeft tijdens de bezetting van het noordoosten door het Indiase leger veel emotioneel leed doorstaan. Bij het uitbreken van de oorlog tussen India en de LTTE bevonden Mathy en haar kinderen zich als vluchtelingen in de Nallur Kandasamy-tempel. Mathy liet vervolgens haar twee kinderen achter bij haar ouders en voegde zich bij meneer Pirabakaran in de Alampil-jungle van Manal Aru in het district Mullaitivu. De meedogenloze artillerieaanvallen op hun kamp in Alampil, de scheiding van een jonge moeder van haar peuters en de tragische dood van haar geliefde jongere broer in de strijd tegen het Indiase leger, eisten hun tol van Mathy. Later werd ze herenigd met haar kinderen en vertrok ze naar het buitenland, waar ze zich in Zweden vestigde. Maar Mathy leidde een geheim leven in Zweden met twee kleine kinderen, was onbekend met de cultuur, gescheiden van een echtgenoot die constant in gevaar verkeerde en miste de steun van naaste familieleden. Hierdoor werd ze opnieuw blootgesteld aan zware emotionele spanning en stress. Toen de LTTE in 1989 in Sri Lanka onderhandelingen aanknoopte met de regering van Premadasa, regelde Bala de terugkeer van Mathy naar Sri Lanka. Tijdens een van onze terugreizen naar Sri Lanka voegden Mathy en haar kinderen zich bij ons op de overstap op de luchthaven van Singapore en vlogen ze naar Colombo. De regering van Premadasa regelde een helikopter om haar familie samen met ons naar de Alampil-jungle te vervoeren, waar ze in 1989 herenigd werd met meneer Pirabakaran. Gedurende haar hele huwelijk heeft Mathy nooit een vast thuis en een veilig

gezinsleven gekend. Desondanks heeft ze de rol van echtgenote van een guerrillaleider met grote moed en waardigheid vervuld en zich voortdurend ingezet om een stabiel leven voor haar kinderen te creëren. Kort nadat Mathy ons huis verliet om te trouwen, werden de overgebleven jonge vrouwen in oktober 1984 naar Madurai in Tamil Nadu gestuurd voor het eerste militaire trainingsprogramma voor vrouwelijke LTTE-leden.

Toen het vrouwenkamp naar Madurai verhuisde, was ons huis te groot en leeg en niet meer bruikbaar voor ons. Daarom besloten we een woning te zoeken die geschikt was voor ons tweeën. Onze vriend Nesan heeft een prachtig appartement met twee slaapkamers aan zee gevonden in Besant Nagar, een buitenwijk van Chennai. Hier kon Bala zijn band met een van de liefdes van zijn leven – de natuur – herstellen, en ook ik kon de complexiteit van het afgelopen jaar in een meer ongecompliceerde omgeving ontrafelen. Een nieuwkomer in ons gezin, die op een onderbreking van twee jaar na tot de laatste maanden van haar vijftienjarige leven onafscheidelijk van ons zou blijven, is onze hond Jimmy. Tijdens een bezoek aan een van de kantoren van de organisatie zag Bala een klein wit puppy'tje dat verwoed aan de ketting trok waarmee het vastgebonden was. Bala kon de gevangenschap van het kleine hondje en zijn zielige, smekende gedrag niet langer verdragen, dus bukte hij zich, maakte het los en nam het mee naar huis. Op een dag kwam Bala, volkomen onverwacht, het huis binnen met een witte, pluizige bal onder zijn arm. Hij kwam naar me toe en duwde dit pluizige bolletje in mijn handen. 'Hier', zei hij, 'Dit is voor jou. Een vriend om je gezelschap te houden.' En daar had hij gelijk in; Jimmy bleek een echte vriend te zijn: loyaal en vergevend voor fouten of onbedoelde wreedheden, oneindig geduldig en onvoorwaardelijk vertrouwend. Zo begon een reis in en een waardering voor de dierenwereld, die er uiteindelijk toe leidde dat ik vegetariër werd. Maar de onschuld van dit kleine hondje was zo verfrissend na de politieke gebeurtenissen van dat jaar, en haar behoeften dwongen ons er ook toe om meer tijd door te brengen in de natuur op het strand voor ons huis.

Een van de meest aangename aspecten van de levensstijl in India - en trouwens ook in Sri Lanka - is de gewoonte om 's ochtends vroeg op te staan. De tijd waarop de zon opkomt in India varieert niet gedurende de seizoenen. De zon komt elke ochtend tussen 5.30 en 6.00 uur op, dus wakker worden is geen probleem. Het is inderdaad vrij gebruikelijk dat mensen al om 3.30 uur 's ochtends opstaan; Maar 4 uur zou een redelijke tijd zijn. Vrouwen staan vroeg op om het erf rondom het huis te vegen, het ontbijt voor het gezin klaar te maken, enzovoort. Sommige mensen staan liever vroeg op en doen zoveel mogelijk werk voordat de felle zon opkomt. Vroeg opstaan wordt ook beschouwd als het beste moment van de dag voor mentale alertheid, en studenten besteden over het algemeen vele uren aan studeren in de frisse ochtendlucht. Andere mensen vinden het gewoon fijn om 's ochtends vroeg te sporten, en grote aantallen regelmatige wandelaars waren een veelvoorkomend gezicht langs de strandweg voor ons appartement. Maar de vroege ochtenden aan zee, met de zon die langzaam boven de horizon opkwam en haar glinsterende stralen over de hemel verspreidde, en het zachte klotsen van de golven op het witte zand, lokten ons naar de rust en pracht ervan. Dus wandelden we naar de oceaan en lieten we Jimmy een tijdje zijn gang gaan. Als puppy kon ze haar vreugde nauwelijks bedwingen en barstte ze van geluk uit op het strand. Mocht het ons om de een of andere reden niet lukken om de ochtendzon te begroeten, dan zouden we er 's avonds hoogstwaarschijnlijk wel zijn om

haar uit te zwaaien. Een gunstig gelegen eetgelegenheid vlak bij het strand, met heerlijke Tamil-gerechten voor een zeer lage prijs, verleidde onze vrienden er altijd toe om 's avonds ook bij ons aan te schuiven. Als aanvulling op deze over het algemeen zeer aangename en hartelijke omgeving, klonk er Carnatische muziek - klassieke Tamil-muziek - uit de luidsprekers van een nabijgelegen tempel. De ongecompliceerde onschuld en schoonheid van de natuur compenseerden dus de turbulentie in mijn innerlijke wereld, veroorzaakt door de politieke intriges.

Nieuwe regering in Delhi

En bovendien ging de geschiedenis van de strijd onverbbiddelijk verder, met eigen wendingen en ontwikkelingen, gevormd door buitengewone gebeurtenissen. Het politieke toneel in Delhi veranderde drastisch na de tragische moord op Indira Gandhi in oktober 1984. Indira's zoon, Rajiv Gandhi, zette de Nehru-dynastie voort toen hij zijn moeder opvolgde als premier van India. Het plotselinge en onverwachte overlijden van de politiek begaafde en intelligente mevrouw Gandhi was een zware klap voor de Tamil-vrijheidsbeweging. Mevrouw Gandhi had een diepgaand begrip van de geschiedenis en de complexiteit van de Tamil-strijd voor zelfbeschikking. Ze had een hekel aan het onderdrukkende beleid van Jayawardene en leefde mee met de benarde situatie van de onderdrukten. Ze steunde de gewapende Tamil-verzetscampagne tegen de Singalese staat. Vanwege haar sympathie voor de Tamil-zaak nam mevrouw Gandhi het moedige besluit om de Tamil-strijdersbeweging militair te trainen en te bewapenen, om zo een krachtige verzetsmacht te creëren die het regime van Jayawardene zou dwingen een rationeel politiek pad te bewandelen en de militaire optie te laten varen. De nieuwe Indiase premier was een groentje wat betreft de ingewikkelde en complexe manieren waarop de wijze oude dame het buitenlands beleid bepaalde. De jonge, onervaren Rajiv kon de geopolitieke en strategische motieven achter India's heimelijke betrokkenheid bij de actieve ondersteuning van het gewapende Tamil-verzet in Sri Lanka niet meteen doorgronden. Zijn gebrek aan kennis over de geschiedenis van de Tamil-politieke strijd en zijn onbegrip voor het enorme lijden van het onderdrukte Tamil-volk brachten hem ertoe een strenger interventionistisch beleid te voeren. Vervolgens was de regering van Rajiv van mening dat de tijd rijp was om de militaire steun aan de militanten op te schorten en hen over te halen een staakt-het-vuren af te kondigen en een onderhandelde politieke oplossing voor het etnische conflict te zoeken.

In navolging van dit beleid van de nieuwe Indiase regering onder Rajiv Gandhi, adviseerden de Indiase inlichtingendiensten de Tamil-militante organisaties om hun eis voor een onafhankelijke Tamil-staat op te geven en zich voor te bereiden op een onderhandelde politieke oplossing binnen de eenheidsstructuur van de Sri Lankaanse staat. De militante organisaties, die campagne voerden, rekruteerden en vochten voor de zaak van politieke onafhankelijkheid en staatsvorming, waren diep teleurgesteld. Afgezien van de LTTE-leiding, die vanaf het begin een duidelijke visie had op India's strategische plannen, waren de andere organisaties er tot dan toe van overtuigd dat India zou helpen bij het creëren van een onafhankelijke staat voor de Tamils, zoals het Bangladesh had gecreëerd voor de Oost-Bengalen. De LTTE wist van meet af aan dat

India's steun aan het Tamil-verzet bedoeld was om militaire druk uit te oefenen op president Jayawardene en de onderhandelingspositie van de Tamils te versterken, maar zeker niet om een onafhankelijke Tamil-staat in Sri Lanka te creëren. Desondanks heerste er grote teleurstelling onder de LTTE-leiders toen de Indiase regering druk begon uit te oefenen op de militante organisaties om een verzoenende houding ten opzichte van de Singalese staat aan te nemen. India's agressieve aandringen op een vredesproces veroorzaakte consternatie onder militante groeperingen, die wisten dat de sluwe 'oude vos', J.R. Jayawardene, niet eerlijk en rechtvaardig zou zijn tegenover de Tamils. Bala was van mening dat er een grote tegenstrijdigheid begon te ontstaan tussen de Tamil-zaak en India's strategische belangen op het eiland; Hoe zo'n tegenstrijdigheid te verzoenen, was het grootste probleem dat hem destijds bezighield.

Intussen begon de LTTE aan een grootschalig programma om de politiek-militaire structuur van de organisatie uit te breiden. De heer Pirabakaran had al diverse militaire trainingskampen opgezet in de afgelegen jungles van Tamil Nadu, en er was een constante stroom jonge kaderleden uit Tamil Eelam die daar een militaire opleiding volgden. Met de enorme financiële steun van MGR kocht de LTTE wapens in het buitenland. Op een gegeven moment lagen de kamers in ons huis inderdaad vol met AK-47's en raketwerpers. Op dezelfde manier lagen er ook miljoenen roepies in de kledingkast van onze kamer: een ware schat voor elke dief. Het politieke bureau was gegroeid en had een gevestigde positie verworven. Journalisten van over de hele wereld waren er regelmatig te gast. De organisatie publiceerde haar officiële orgaan in het Tamil. Ik hielp Bala bij de productie en publicatie van de Engelstalige uitgave van de LTTE, 'Voice of Tigers'. Het was deze publicatie die me naar de vluchtelingenkampen in Tamil Nadu bracht.

Vluchtelingen in Tamil Nadu

Tamilvluchtelingen uit Sri Lanka hebben Tamil Nadu altijd als een veilige haven beschouwd. De taal, cultuur, religie, enzovoort hebben ervoor gezorgd dat het een 'thuis ver van huis' is geworden voor duizenden vluchtelingen die op de vlucht sloegen voor hun eigen leven en dat van hun familie. Veel Sri Lankaanse Tamil-vluchtelingen hebben kleine bedrijven opgezet, huizen gekocht en zijn goed gesetteld in Tamil Nadu. Maar velen hebben minder geluk gehad. Begin 1985 vluchtten naar schatting twintigduizend Tamils uit het kustgebied van het eiland Mannar de zee op. Dit werd wel de Tamil-equivalent genoemd van de Vietnamese 'bootvluchtelingen' die op de vlucht waren voor de vervolging door het Sri Lankaanse leger in dat gebied. Deze plotselinge massale toestroom van behoeftige en getraumatiseerde Tamil-vluchtelingen die aan land kwamen aan de oostkust van Tamil Nadu, trof de autoriteiten van de staat totaal onvoorbereid op zo'n enorme humanitaire tragedie. De silo-achtige structuren van cycloonschuilplaatsen, gebouwd ter bescherming van de lokale bevolking tijdens klimaatnoodsituaties, waren verspreid over de kuststrook en boden onderdak aan duizenden Tamil-vluchtelingen uit Mannar. Ik besloot naar Kovalam in Tamil Nadu te reizen om hun verhalen te horen, hun leefomstandigheden te bekijken en een artikel te schrijven voor 'Voice of Tigers'.

De cycloonopvangcentra zijn ronde, kamerloze constructies die verspreid liggen langs de oostelijke kuststrook van Tamil Nadu. Ze zijn hier geplaatst als beschutting voor de omliggende dorpelingen mochten cyclonische winden het kustgebied teisteren, zoals gebeurde kort na de dood van Indira Gandhi in 1984 in Tamil Nadu. Na deze angstaanjagende episode van natuurrampen te hebben meegemaakt, die alles wat op hun pad kwam verwoestten en het gebied overstroomden met smerig, kniehoog water, terwijl de storm zich een weg baande door Chennai, kon ik de noodzaak van stevige schuilplaatsen maar al te goed inzien. Maar hoewel ze geschikt waren als tijdelijke noodopvang tegen cycloonwinden en regen, waren ze absoluut ontoereikend als permanente huisvesting voor vluchtelingen. Mijn moed zakte me in de schoenen toen ik het gebouw binnenliep. Overal waren zwermen vliegen. De kamerloze opvang was veranderd in een doolhof van rafelige en kleurrijke sari's. Het is een van de ironieën van het menselijk bestaan dat mensen, ondanks de overeenkomsten in situaties van collectief leven, altijd weer terugkeren naar hun fundamentele sociale cel: het gezin. In een wanhopige poging tot privacy had elk gezin een klein gebied afgebakend - soms slechts een paar vierkante meter - door hun minst gebruikte sari's aan elkaar te knopen en op te hangen als een soort muren, waarmee ze zich van hun burenscheidden. Achter deze afgeschermden muren probeerden gezinnen van vijf, zes, zeven, acht, misschien zelfs meer, hoogbejaarden, pasgetrouwen en pasgeborenen een plek te bemachtigen om te overleven. De rook en dampen van petroleumkachels of geïmproviseerde houtkachels maakten de plek niet alleen onheilspellend, maar ook ongezond en gevaarlijk. Maar toen ik met de mensen begon te praten en om me heen keek, zag ik meteen dat de bevolking niet genoeg te eten had. Kleine, bolbuikige baby's met dunne armen en benen en vaalzwart haar waren een veelvoorkomend gezicht; Dat is niet verwonderlijk, aangezien melk en melkpoeder schaars waren en moeders hun baby's zwarte thee met een beetje suiker of het water van de gekookte rijst gaven. Hoesten en verkoudheid, een loopneus, koorts, schurft en diarree, waarvoor geen medicijnen beschikbaar waren, waren grote gezondheidsproblemen.

Ik voelde me zowel schuldig als machteloos toen ik deze menselijke tragedie zag: schuldig omdat ik er niet bij hoorde en machteloos omdat ik niets kon bijdragen. Maar bovenal werd ik nederig, en dat zou ik gedurende mijn vele jaren in India en Sri Lanka herhaaldelijk ervaren. Temidden van deze armoede en ontberingen is het verbazingwekkend hoe mensen hun menselijkheid behouden en ernaar streven hun waardigheid en beschaving te bewaren. Bij deze gelegenheid, toen schaarste duidelijk voelbaar was, toonden de mensen, met de typische Tamil-gastvrijheid en -vrijgevigheid, zich bereid om met ons te delen wat ze hadden en boden ze ons zoete thee aan, ongetwijfeld iemands dagelijkse rantsoen.

Het was voor mij vrij gemakkelijk om over deze menselijke tragedie te schrijven in een artikel voor de krant, maar het was niet zo eenvoudig om de verontrustende beelden van de algemene, onmenselijke omstandigheden waarin de mensen leefden, van me af te zetten. Ik maakte me zelfs grote zorgen over de prognose van veel van de jonge baby's. Omdat de vluchtelingen deel uitmaakten van de natie waarvoor we streden, kon ik deze situatie niet zomaar negeren. Een bevrijdingsbeweging, die pretendeert haar volk te vertegenwoordigen, is verplicht om, naast het voeren van de strijd op politiek-militair gebied, ook zorg te dragen voor hun welzijn. Omdat ik wist dat meneer Pirabakaran, ondanks het krappe budget waarmee hij de organisatie leidde, me best een klein bedrag van 5000 roepies kon missen, heb ik hem met het probleem geconfronteerd

toen hij ons kwam bezoeken en hem gevraagd om het geld om in ieder geval wat voedsel en medicijnen voor dit ene kamp te kunnen kopen. Hij stemde meteen in. Dr. Jeykularajah, die ook uit de gevangenis van Batticaloa was ontsnapt, stemde er maar al te graag mee in om mij te vergezellen bij medische controles in de vluchtelingenkampen en om de zieke kinderen te verzorgen. Door middel van fondsenwerving en donaties werd het werk uitgebreid en bezocht onze groep vele vluchtelingenkampen in heel Tamil Nadu. Uiteindelijk besloten we ons werk te formaliseren. Bala schreef een statuut en ons werk werd geregistreerd als een liefdadigheidsinstelling onder de naam Tamil Rehabilitation Organisation, met als doel hulp te bieden aan de duizenden Sri Lankaanse Tamil-vluchtelingen in India. Dr. Jeykularajah werd een actieve medewerker van deze organisatie en na verloop van tijd werd de verantwoordelijkheid voor het beheren en plannen van de programma's en projecten uiteindelijk aan anderen overgedragen. In de loop der jaren is de TRO uitgegroeid tot een effectieve, onafhankelijke liefdadigheidsorganisatie die diverse vormen van hulp biedt aan de duizenden ontheemde Tamils in hun thuisland in het noordoosten van Sri Lanka.

India is een land vol paradoxen. De meest raadselachtige tegenstrijdigheid die elke buitenstaander verbaast aan het Indiase sociale leven, is de onoverbrugbare kloof tussen rijk en arm. In India zijn er zowel uitzonderlijk rijke mensen als extreem arme mensen - de ware verdrukten der aarde. Tussen deze tegengestelde uitersten bevindt zich de dominante Indiase middenklasse. Het is niet mijn bedoeling om een klassenanalyse van extreme armoede te geven. Ik wil slechts benadrukken dat men in India dit buitengewone fenomeen aantreft van buitensporige rijkdom en extreme armoede. Het klopt dat ik diep bedroefd was over de overvolle en onmenselijke omstandigheden waarin de Tamil-vluchtelingen in India leefden. De armoede in Tamil Nadu was echter ook een verontrustende factor. Een beeld dat me diep heeft geraakt, achtervolgt me nog steeds.

Ons appartement aan het strand in Besant Nagar bleek een geweldige plek om de wereld aan je voorbij te zien trekken, en er leek altijd wel iets te gebeuren dat me herinnerde aan sociale onrechtvaardigheid en armoede. Ik stond op een middag lui en peinzend uit het raam van mijn appartement te kijken. In de verte, verderop in de straat voor me, zag ik een magere figuur zigzaggend over het voetpad lopen. Toen de figuur dichterbij kwam, herkende ik een jonge man van rond de dertig jaar. Zijn haar was lang en onverzorgd; Zijn ribben waren door zijn huid heen zichtbaar. Hij deed me eigenlijk erg denken aan het magere, langharige beeld van Jezus Christus dat we vaak aan het kruis zien hangen op foto's en in kerken. Op een bepaald moment realiseerde ik me dat deze jongeman stilstond bij de enorme, buisvormige vuilnisbakken die op verschillende plaatsen langs de weg stonden. Toen ik hem beter kon zien, merkte ik dat hij in de vuilnisbakken naar etensresten aan het zoeken was. Hoewel het in India niet ongebruikelijk was om mensen naar voedsel te zien zoeken, was het tafereel dat volgde dat wel. Uiteindelijk liep deze jongeman richting de vuilnisbelt voor ons appartement. Tegelijkertijd kwam er een koe uit een andere richting aanlopen en de twee ontmoetten elkaar bij dezelfde vuilnisbelt, waarna ze samen genoten van de hoop rottend afval. Terwijl de jongeman knabbelde aan restjes eten die hij uit de vuilnisbak had gehaald, beet de koe aan de andere kant van de vuilnisbak en kauwde ze gretig op wat erin zat. Deze scène staat in mijn geheugen gegrift als een weergave van extreme armoede, ontbering en de vernedering van een mens.

Eenheid en scheiding

1985 kende zo zijn eigen wendingen. De Tamil-militante organisaties werden geconfronteerd met nieuwe politieke en diplomatieke uitdagingen in hun onderlinge relaties en in hun omgang met de Indiase en Sri Lankaanse regeringen. Nadat de jonge Rajiv Gandhi aan de macht was gekomen als premier van India, benoemde hij zijn eigen vertrouwelingen in de regeringsstructuur en verwijderde hij enkele getalenteerde en ervaren personen die loyaal waren aan zijn moeder en jarenlang met haar hadden samengewerkt. In dit opzicht beging de nieuwe premier een ernstige blunder door zijn adviseur, de wijze G. Parthasarathy, te vervangen door de onervaren en onstuimige Romesh Bhandari als minister van Buitenlandse Zaken. Parthasarathy was een ervaren en bekwame diplomaat met een diepgaand begrip van de etnische crisis in Sri Lanka. Hij verachtte het racistische beleid van het Jayawardene-regime en sympathiseerde met de Tamil-zaak. Meneer Parthasarathy vond het belangrijk om meneer Pirabakaran en Bala in zijn privéwoning te ontmoeten wanneer zij Delhi bezochten. Bala vertelde me dat meneer Parthasarathy Jayawardene niet vertrouwde en Rajiv had gewaarschuwd voor de sluwheid van de 'oude vos'. Helaas negeerde en onderschatte Rajiv het weloverwogen advies van de heer Parthasarathy en liet hem uiteindelijk in de steek. Het verdwijnen van deze twee invloedrijke persoonlijkheden - Indira Gandhi en Parthasarathy - uit de machtscentra van Delhi, stelde Jayawardene in staat zijn kunst van politieke misleiding toe te passen op de impulsieve, onervaren Rajiv. De machiavellistische Jayawardene manipuleerde Bhandari op sluwe wijze om Rajiv over te halen tot zijn snode plan om de Indiase staat tegen de Tamil-verzetsbeweging op te zetten.

De Tamil-bevrijdingsorganisaties die in Tamil Nadu, India, hun kamp hadden opgeslagen, keken met zowel nieuwsgierigheid als scepsis toe hoe een onheilge alliantie tussen Rajiv Gandhi en Jayawardene werd gevormd. Hun toekomst hing aan een zijden draadje. Bala volgde de gebeurtenissen met grote belangstelling en voorzag een scenario waarin India zijn spierkracht zou gaan tonen om de gewapende bevrijdingsorganisaties te dwingen de strijd voor zelfbeschikking op te geven en te kiezen voor een politieke oplossing binnen de unitaire structuur van de Sri Lankaanse staat. Hoe een confrontatie met de Indiase regering te vermijden terwijl het politieke project van de LTTE, namelijk zelfbeschikking en politieke onafhankelijkheid, werd nagestreefd, was de kwestie die Bala in deze periode obsedeerde. We wisten dat India de regionale supermacht was en een cruciale rol speelde bij het bepalen van de oplossing van het etnische conflict, en dat elke verstoring van de relatie tot een ramp kon leiden. Hoewel Bala en de heer Pirabakaran hoge regeringsleiders, partijleiders, ministers en topfunctionarissen van de inlichtingendiensten ontmoetten en hun pleidooi voor zelfbeschikking van de Tamils hielden, stuitten ze op negatieve reacties. India had zelf ernstige interne redenen om zich te verzetten tegen separatistische bewegingen in de regio, hoewel er in sommige kringen wel sympathie bestond voor het lot van de Tamils die te lijden hadden onder de genocidale onderdrukking door de Singalese staat. De dreigende druk vanuit India en het mogelijke belangenconflict dat zou kunnen ontstaan tussen de Indiase regering en de Tamil-vrijheidsbeweging, deden Bala beseffen hoe belangrijk een verenigd front van Tamil-organisaties was om een gezamenlijk standpunt te formuleren. Hij was van mening dat de LTTE alleen niet in staat was om de

politiek-diplomatieke uitdaging aan te gaan die India mogelijk binnenkort zou vormen. In april 1984 was er al een alliantie gevormd tussen TELO, EPRLF en EROS onder de koepelorganisatie Eelam National Liberation Front (ENLF). Bala was van mening dat de LTTE zich bij de ENLF moest aansluiten om de Tamil-verzetsbeweging te versterken en de Tamil-strijd voor zelfbeschikking een enorme impuls te geven. Het allerbelangrijkste is dat de eenheid tussen Tamil-bevrijdingsorganisaties die zich inzetten voor een gemeenschappelijk politiek-militair programma, een effectief schild zou vormen tegen de politiek-diplomatieke uitdagingen van de regering-Rajiv.

Bala slaagde er uiteindelijk in om meneer Pirabakaran over te halen zich bij de ENLF aan te sluiten. Hij besprak de kwestie ook met de leiders van de aangesloten organisaties van de ENLF, en zij waren verheugd de LTTE in hun gelederen op te nemen. De eenheid tussen de organisaties zou stap voor stap, in de loop der tijd, tot stand komen. De vier organisaties zouden aanvankelijk overeenstemming bereiken over specifieke politieke doelstellingen, vervolgens werken aan de oprichting van één militaire structuur en uiteindelijk zou de financiering worden geregeld via een centraal administratief systeem. De gesprekken ter versterking van het verenigde front leidden tot een historische ontmoeting tussen de leiders Pirabakaran van de LTTE, Sri Sabaratnam van TELO, Padmanaba van EPRLF en Balakumar van EROS. De geheime bijeenkomst vond plaats in een hotelsuite in Chennai in april 1985. De vier leiders ondertekenden een alliantieverklaring en een gezamenlijk politiek programma waarin ze beloofden te strijden voor de politieke onafhankelijkheid van het Tamil Eelam-volk.

Intussen hadden de frequente reizen van de Indiase minister van Buitenlandse Zaken Bhandari naar Colombo hun vruchten afgeworpen. Hij wist president Jayawardene te overtuigen om namens de Sri Lankaanse regering rechtstreeks te onderhandelen met de Tamil-militante organisaties in India. De afspraak was dat India zou stoppen met het militair steunen van Tamil-militanten en zich zou verzetten tegen hun eis voor een aparte staat. Hoewel het klopt dat India militaire training en wapens leverde aan de Tamil-militante groeperingen, was dit, zoals ik al eerder aangaf, onderdeel van India's agressieve diplomatie. Maar wat betreft Jayawardene's tweede voorwaarde, die de Tamil-eis voor een aparte staat op het eiland betreft, heeft India nooit enige sympathie getoond voor de separatistische beweging. Nu Bhandari de instemming van Jayawardene had verkregen om met de Tamil-groeperingen te onderhandelen, stond de Indiase regering op het punt hard op te treden tegen de gewapende bevrijdingsorganisaties. Vervolgens, kort nadat de LTTE zich bij de ENLF had aangesloten, werd in april/mei 1985 een staakt-het-vuren tussen de gewapende Tamil-organisaties en de Sri Lankaanse regering voorgesteld en in juni 1985 van kracht, waarna in juli/augustus 1985 onderhandelingen volgden. Deze gesprekken vonden plaats onder auspiciën van India in de Bhutaanse hoofdstad Thimpu, waarbij de Bhutaanse regering gastheer was voor de onderhandelende partijen. De door India gesponsorde onderhandelingen in 1985 tussen de Tamil-politieke organisaties en de Sri Lankaanse regering werden bekend als de 'Thimphu-gesprekken'.

De Thimpu-besprekingen bleken een opmerkelijke gebeurtenis in de Tamil-politieke geschiedenis: voor het eerst besloten de vertegenwoordigers van alle gewapende Tamil-bevrijdingsorganisaties en de gematigde politieke partij TULF gezamenlijk en unaniem om de grondbeginselen van de

Tamil-nationale kwestie naar voren te brengen en erkenning te zoeken. De kerneisen achter de nationale kwestie – het recht op zelfbeschikking – waren al door het Tamil-volk ingeroepen en bekrachtigd tijdens de algemene verkiezingen van 1977. Op basis van dat recht op politieke keuze formuleerden de Tamil-vertegenwoordigers vier fundamentele principes, die de basis vormden van het etnische conflict. Dit zijn:

1. Het Tamil-volk vormt een aparte natie of nationaliteit.
2. De Tamils hebben een historisch toegekend thuisland, een identificeerbaar territorium waarover zij een onvervreemdbaar recht hebben.
3. De Tamils hebben als volk recht op zelfbeschikking.
4. Het Tamil-volk heeft recht op alle fundamentele mensenrechten en burgerlijke vrijheden.

Na te hebben opgeroepen tot erkenning van deze principes, hebben de Tamil-vertegenwoordigers de Sri Lankaanse regering volstrekt duidelijk gemaakt dat elke zinvolle en duurzame oplossing voor de Tamil-nationale kwestie op deze fundamentele gebaseerd moet zijn.

In Thimpu werd de Sri Lankaanse delegatie niet geleid door een hoge politicus, maar door Hector Jayawardene, de advocaatbroer van president Julius Jayawardene. In reactie op de fundamentele principes die door de Tamil-delegatie werden verkondigd, weigerde Hector Jayawardene te accepteren dat de Tamils een natie vormen, dat ze een historisch thuisland hebben of dat ze recht hebben op zelfbeschikking. Hector betoogde verder dat de door de Tamils geformuleerde principes een ontkenning vormden van de soevereiniteit en territoriale integriteit van Sri Lanka en daarom volstrekt onaanvaardbaar waren. De Sri Lankaanse regering en de Tamil-politieke organisaties hielden vast aan hun standpunten, waardoor de gesprekken vastliepen. De heer Bhandari, die als bemiddelaar optrad, miste de onderhandelingsvaardigheden en diplomatieke scherpzinnigheid om tot verzoening te komen. In plaats daarvan maakte hij enkele ondoordachte opmerkingen en werd hij terechtgewezen door de heer Nadesan Satyendra, die TELO vertegenwoordigde bij de gesprekken in Thimpu.

Bala had frequent telefonisch contact met Thilakar en Anton, de LTTE-vertegenwoordigers die deelnamen aan de gesprekken in Thimpu. Er werd een 'hotline' opgezet tussen de hoofdstad van Bhutan en Chennai, zodat ENLF-leiders in Tamil Nadu met hun afgevaardigden konden communiceren. Deze clandestiene 'hotline' betekende uiteraard een rechtstreeks kanaal naar Indiase inlichtingendiensten die informatie afluisterden. Bala's toegang tot de 'hotline' bleek voor ons van cruciaal belang. Wetende dat de Indiase buitenlandse inlichtingendienst RAW zeer nieuwsgierig zou zijn naar de aard van het gesprek tussen de leiders van de ENLF en hun vertegenwoordigers in Thimpu, gaf Bala alleen boodschappen door en vermeid hij elke uiteenzetting over de achterliggende gedachtegang achter de beslissingen en strategie van de ENLF-leiding.

Op 17 augustus 1985, toen de onderhandelingen in Thimpu op het punt stonden te mislukken, vond er een brute slachting plaats in de noordelijke stad Vavuniya. Sri Lankaanse militairen zijn tekeer gegaan en hebben tientallen Tamil-burgers afgeslacht. Het was een ernstige schending van

de wapenstilstandsovereenkomst, die de basis vormde voor de gesprekken in Thimpu. De heer Pirabakaran was woedend en eiste krachtige maatregelen als protest. Vervolgens besloten de heer Pirabakaran en andere leiders van de ENLF-leiding gezamenlijk hun afgevaardigden op te dragen de Thimpu-besprekingen uit protest te verlaten. Bala werd gevraagd de boodschap via de 'hotline' aan de ENLF-vertegenwoordigers over te brengen. Bala deed dit. Afgevaardigden van alle zes Tamil-politieke organisaties verlieten gezamenlijk de besprekingen in Thimpu, waardoor deze mislukten. Delhi was verontwaardigd. De politieke adviseur van de LTTE werd door RAW verantwoordelijk gehouden voor het mislukken van de onderhandelingen in Thimpu.

Deportatie van Bala

Omdat veel van onze trainingskampen goed gevestigd zijn in Tamil Nadu, waren we ons ervan bewust dat als India zou besluiten haar spierkracht te tonen en onze aanwezigheid in Tamil Nadu te gebruiken als drukmiddel voor politiek-diplomatieke druk, we in een uiterst kwetsbare positie zouden verkeren. Terwijl Romesh Bhandari de dreiging van verdere steun aan de Tamil-militanten gebruikte als drukmiddel richting Colombo, gebruikte Delhi de dreiging van het ontmantelen van kampen en verdrijving uit Tamil Nadu als drukmiddel om de militante groeperingen te dwingen met Colombo te praten. Voorafgaand aan de gesprekken in Thimpu hebben hoge functionarissen van de Indiase inlichtingendienst dit standpunt op gepaste wijze kenbaar gemaakt aan de LTTE en andere Tamil-militante organisaties in Delhi. Nu we de besprekingen in Thimpu hadden afgebroken en de deals zonder pardon hadden beëindigd, wisten we dat we India's ongenoegen hadden opgewekt. Het mislukken van de gesprekken in Thimpu heeft een kloof gecreëerd tussen Delhi en de Tamil politiek-militaire organisaties. India vond dat haar bemiddelende rol werd ondermijnd en dat de Tamil-gewapende organisaties een storende factor waren geworden in haar streven naar machtspositie in Zuid-Azië. We hadden verwacht dat India haar ongenoegen zou uiten door middel van een of andere vorm van strafmaatregel tegen ons. Bala en ik hadden het scenario voorafgaand aan de gesprekken besproken en nu, na het mislukken ervan, vroegen we ons af wat we konden verwachten. Bovendien wisten we dat RAW de rol van Bala bij het overbrengen van berichten en instructies van de ENLF-leiding aan haar vertegenwoordigers in Thimpu verkeerd had geïnterpreteerd. Kort daarna zagen we het resultaat.

Ironisch genoeg hadden we tijdens de lunch de mogelijkheid besproken dat de Indiase overheid ons zou deporteren, een optie die voor ons een mogelijkheid was. Het was een erg warme dag en Bala was even een dutje gaan doen. Hij was nog maar net wakker geworden, had zich gewassen en maakte zich klaar om naar kantoor te gaan, toen een colonne politiejeeps ons appartement binnenstormde. Agenten in kaki uniformen sprongen uit hun voertuigen en namen posities in, waarbij ze de uitgangen van het gebied afsloten. Een delegatie politieagenten beklom de trappen en klopte op de deur. Zoals vaak het geval is bij delicate of onaangename situaties, worden geschikte personen zorgvuldig uitgekozen om het slechte nieuws over te brengen. En zo werd meneer Jumbo Kumar, een vriend van Bala van de inlichtingendienst van Tamil Nadu die

we kenden sinds onze aankomst in Chennai in 1983, samen met een politiepatrouille eropuit gestuurd om een schijn van beschaving te brengen in een verder vijandige actie van de Indiase staat. De verontschuldigende en beleefde toon van de heer Kumar verzachtte de klap toen hij ons meedeelde dat de Indiase regering een deportatiebevel tegen Bala had uitgevaardigd. Bala en ik keken elkaar aan en hij liep nonchalant de deur uit, als een man die zich bij zijn lot had neergelegd, begeleid door autoritaire politieagenten die vastbesloten waren het bevel uit te voeren. Hij moest in politiehechtenis wachten op de volgende vlucht naar Londen.

De arrestatie van Bala verliep snel en doortastend. De politie arriveerde bij ons appartement, zette hem de deur uit en hij was weg. Mijn positie werd niet vermeld, dus ik ging ervan uit dat ik niet onder dit deportatiebevel viel. Ik nam onmiddellijk een autoriksjā en haastte me naar ons politieke kantoor om de heer Pirabakaran en andere hoge functionarissen over de gebeurtenis te informeren. De heer Pirabakaran, die zich in trainingskampen bevond, dook onmiddellijk onder uit angst voor strafmaatregelen tegen hem.

Ik wachtte op het politieke kantoor in Adyar op nieuws over Bala en het tijdstip van zijn deportatie. Ik was naïef genoeg om te geloven dat de politie de juiste juridische procedure zou volgen en mij zou informeren over zijn verblijfplaats, enzovoort. Maar naarmate de duisternis inviel, groeide ook mijn bezorgdheid, want ik was niet op de hoogte gesteld van zijn verblijfplaats en ik begon de meest negatieve scenario's te bedenken. Hoe kon ik er zeker van zijn dat er, gezien de politieke intriges, geen 'ongeluk' zou gebeuren en hij niet om het leven zou komen, enzovoort? Gelukkig stonden enkele kaderleden aan wie Bala politieke lessen had gegeven en met wie hij in het politieke kantoor had samengewerkt, klaar om me te helpen en bleken ze loyale en betrouwbare vrienden te zijn. Ik hield Guru tegen, de jonge kaderlid uit Trincomalee die ons elke dag van huis kwam ophalen en naar het politieke kantoor bracht, en reed zo snel mogelijk naar het hoofdkwartier van de 'Q'-afdeling van de politie, tegenover Marina Beach. Het was donker toen we aankwamen, en mijn humeur was ook somber. Ik maakte me niet alleen zorgen over de behandeling die hij mogelijk zou ondergaan tijdens zijn isolatie, maar ook over het feit dat hij het huis had verlaten zonder zijn insuline. Toen ik bij de inlichtingendienst van de politie aankwam, was ik een woedende vrouw met een missie, gedreven door vastberadenheid en onbevreesd om de zaken recht te zetten en erachter te komen waar Bala was, om te eisen hem te zien en te weten te komen welke plannen ze met hem hadden. Dit was mijn eerste confrontatie met de 'autoriteiten', om het zo maar te zeggen, en ik had het gevoel dat ik in een 'wij'-tegen-'zij'-situatie terecht was gekomen, waardoor al mijn rebellie in me tot uiting kwam. Ik wist dat de politie haar plicht had verzaakt en Bala min of meer had ontvoerd en hem in isolement vasthield, en die wetenschap vervulde me met een enorme morele kracht. Vragen werden aanvankelijk beantwoord met een samenzwering van stilte. Alle politieagenten en hun ondergeschikten wisten over wie ik het had, maar vragen over Bala werden beantwoord met ontkenningen dat ze wisten wat er was gebeurd en waar hij was. Ze schoven de verantwoordelijkheid naar elkaar door. Gelukkig wist ik wie het hoofd van de inlichtingendienst van de politie in Tamil Nadu was en hoe hij in feite de staat bestuurde namens de Chief Minister, de heer M.G. Ramachandran, en dat hij ongetwijfeld op de hoogte moest zijn van wat er gaande was. Toen ik een hoge politiefunctionaris die ik kende in het vizier kreeg, heb ik hem aangehouden. Ik heb hem zonder enige twijfel gezegd dat hij naar zijn baas

moest gaan, die zich naar mijn idee op de bovenverdieping bevond, om hem te vertellen dat hij verantwoordelijk zou worden gehouden als er iets mis zou gaan met Bala en dat ik van plan was een persconferentie te beleggen. Ik had geen illusies dat mijn dreigementen op zich effectief zouden zijn, maar ik moet een gevoelige snaar hebben geraakt, want na wat overleg boven met zijn superieuren, kwam de politieagent terug en bevestigde dat Bala in politiehechtenis zat en niet zou worden vrijgelaten. Hij stemde ermee in dat ik Bala's insuline aan hem kon overhandigen, maar ook ik zou in hechtenis worden gehouden tot na Bala's deportatie. Ik ging hiermee akkoord.

Door deze aflevering kreeg ik enig inzicht in de angst, vrees en frustratie die veel gewone mensen moeten voelen wanneer ze geconfronteerd worden met een samenzwering van stilte als ze op zoek gaan naar 'vermisten' op politiebureaus of, wat vaker voorkomt in Sri Lanka, in legerkampen.

Ik sprong meteen in een klaarstaande politieauto en werd naar huis gebracht. Ik heb Bala's insuline en een paar kleren opgehaald en ben naar de plek gebracht waar hij werd vastgehouden. Tot mijn verbazing was zijn 'gevangeniscel' een kamer in een afgelegen, modern huis met twee verdiepingen aan de rand van Chennai. Ik begreep aanvankelijk niet waarom de politie onofficiële woningen zou gebruiken om hem gevangen te houden, maar de ervaring heeft me inmiddels geleerd dat inlichtingendiensten en de politie vaak naamloze huizen gebruiken voor illegale ondervragingen. Toen we het huis naderden, was ik verbaasd om honderden politieagenten te zien die het gebouw en de omgeving bewaakten. Ook binnen in het huis waren overal politieagenten. Ik trof Bala alleen aan in een kamer op de bovenverdieping. Hij was niet van streek of bezorgd, maar hij was blij me te zien en had zich zorgen gemaakt dat hij zijn insuline niet bij zich had. Hij had geen enkel letsel opgelopen; In werkelijkheid was het precies andersom. Hij werd goed verzorgd door zijn ietwat beschaamde vriend, inspecteur Jumbo Kumar, die regelmatig langskwam en hem alles gaf wat hij nodig had. Tijdens het gesprek merkte hij op dat de zware beveiliging een voorzorgsmaatregel was tegen een mogelijke aanval van de LTTE op het huis om Bala te bevrijden.

De vroegste vlucht naar Londen was de volgende avond, dus we bleven in hechtenis tot een paar uur voor zijn vertrek. Toen werd ik opnieuw naar huis gebracht om Bala's paspoort te zoeken en wat kleren voor hem in te pakken. Er werd gesuggereerd dat ik met hem mee zou kunnen reizen, maar ik weigerde: ik wilde Tamil Nadu noch de strijd verlaten, en aangezien ik geen uitzettingsbevel had ontvangen, besloot ik niet te gaan.

Ik had het gevoel dat het deportatiebevel tegen Bala een uiting was van India's ongenoegen over het mislukken van de gesprekken in Thimpu, en dat hij zou worden teruggedroepen als de regering van Rajiv serieus een onderhandelde oplossing wilde bereiken. Bala moedigde me ook aan om te blijven en verzekerde me dat hij binnen een paar weken terug naar India zou gaan. Vlak voor zijn vertrek naar het vliegveld verzocht Bala inspecteur Kumar om hem toe te staan het politieke kantoor van de LTTE te bezoeken om een belangrijke boodschap over te brengen aan Pirabakaran, die was ondergedoken. In het politieke kantoor had Bala een korte ontmoeting met LTTE-leden, terwijl de politie het gebouw bewaakte. Hij legde de bezorgde kaderleden de redenen voor de deportatie uit en gaf hen advies over de campagne voor zijn

terugroeping. Bala stuurde ook een bericht naar Pirabakaran via een geheim kanaal. Daarna vertrokken we naar het vliegveld, gevolgd door een konvooi van politie- en LTTE-voertuigen.

De volgende ochtend besteedden vrijwel alle Indiase nationale kranten, zowel de Engelstalige als de Tamil-edities, aandacht aan de deportatie van Bala. De krantenberichten toonden sympathie voor de LTTE. Sommige opiniestukken bekritiseerden de regering van Rajiv vanwege de 'haastige, ondoordachte actie'. Kort na Bala's uitzetting uit India, grepen politieke partijen in Tamil Nadu de kwestie aan. Er werden massale demonstraties georganiseerd om te protesteren tegen de deportatie van Bala en om zijn terugkeer te eisen.

Het mislukken van de gesprekken in Thimpu, de deportatie van Bala en de onderduik van Pirabakaran maakten feitelijk een einde aan toekomstige onderhandelingen met Sri Lanka - een situatie waar India niet op had gerekend - tenzij Bala naar India werd teruggestuurd. De heer Pirabakaran, evenals de andere leiders van de ENLF, eisten de terugkeer van Bala als er opnieuw een dialoog met India of Sri Lanka moest worden opgestart. En dus stuurden de Indiase inlichtingendiensten mij geruststellende berichten dat Bala spoedig naar India zou terugkeren. Uiteindelijk verstrekte de Indiase Hoge Commissie in Londen hem een visum en een vliegticket voor de vlucht naar Delhi. Intussen regelden Indiase functionarissen dat ik naar Delhi kon reizen om hem te ontmoeten.

Hoewel Bala was teruggekeerd, was de relatie tussen India en de LTTE gespannen, met een groeiend wantrouwen jegens de intenties van India. India, dat zich profileerde als een regionale supermacht, streefde er consequent naar de LTTE te onderwerpen aan zijn strategische en nationale belangen. Desalniettemin, zich bewust van deze precaire situatie, zette de LTTE haar activiteiten in India voort. Ook Sri Lanka zette zijn agressieve strategie voort. Enerzijds deed Jayawardene alsof hij India's streven naar een onderhandelde oplossing voor het etnische conflict steunde. Maar aan de andere kant versterkte hij systematisch het Sri Lankaanse leger voor grootschalige militaire offensieven in het Tamil-thuisland. Ondertussen bleven we onwetend van een snoed plan dat werd beraamd door een minister in Sri Lanka: de moord op Balasingham. De aanslag op Bala's leven op 23 december 1985 vond plaats drie maanden na de intrekking van zijn deportatiebevel. Het was de bekroning van een hectisch jaar voor ons en leerde ons nog veel meer over de wanhopige en gewetenloze aard van de satanische krachten waarmee we geconfronteerd werden.

De moordaanslag

Een vast onderdeel van elke strategie van een onderdrukkende staat om opstandelingen te bestrijden, is de mogelijkheid om de leiders van de verzetsbeweging te liquideren. Bala en ik bespraken vaak deze nogal meedogenloze en wanhopige tactiek die door staten over de hele wereld wordt toegepast. Achteraf bezien was het nogal dom van ons om niet alerter te zijn op mogelijke moordaanslagen. De heer Pirabakaran leeft met de dreiging en past zijn beveiliging aan om deze te voorkomen. Maar Bala, wellicht iets te bescheiden, vond zichzelf niet belangrijk genoeg om iemand de moeite te laten nemen een complot tegen hem te smeden en hem te

vermoorden. Als ze dat deden, zo vond hij, dan maakte dat deel uit van de strijd. Hijzelf heeft zich nooit al te veel zorgen gemaakt over zijn eigen veiligheid en liet dat liever aan anderen over. Het was in deze nogal onachtzame en onbewaakte omgeving dat de aanslag op zijn leven werd gepleegd. Het complot werd bedacht door Lalith Athulathmudali, de voormalige Sri Lankaanse minister van Nationale Veiligheid en een vertrouweling van president Jayawardene.

Ironisch genoeg kende Bala de dader van de aanslag op zijn leven al persoonlijk sinds de moordenaar in 1984 in Chennai aankwam. Zijn naam was Kandasamy, een voormalig inlichtingenofficier uit Sri Lanka. Hij was een van die gewetenloze personen die anderen gebruiken en zelf ook gebruikt worden om informatie te verzamelen en te verspreiden voor hun vele opdrachtgevers. Ik noem ze ‘inlichtingenprostituees’. Tijdens zijn wandelingen op het strand van Besant Nagar drong hij zich aan Bala op. Aan de hand van de gesprekken die hij voerde, vermoedde Bala dat hij een dubbelagent was. Hoewel Bala sterk twijfelde aan de integriteit van deze persoon, legde hij pas na de moordaanslag een verband tussen de achtergrond van de man en de poging tot moord. Het was Bala’s juiste inschatting van het karakter van deze man die ertoe leidde dat hij werd meegenomen voor ondervraging door agenten van de speciale inlichtingendienst van Tamil Nadu, waar hij bezweek onder de druk, een bekentenis aflegde en werd aangeklaagd voor poging tot moord.

Zo is het gegaan. Ongeveer twee weken voor de moord was ik aan het vegen bij de voordeur van ons appartement. Ik zag een prachtig geklede jonge vrouw de volgende trap oplopen, van onze verdieping naar het dak van ons appartement. Ze schrok toen ze me zag en vroeg of er iemand boven woonde. Toen ik ontkennend antwoordde en zei dat er alleen een dak boven was, draaide ze zich om en liep nonchalant de trap af en de ingang van het flatgebouw uit. Dit was de eerste keer dat ik iemand de trap langs ons appartement naar het dak zag oplopen. Zelfs de eigenaren van het twee verdiepingen tellende gebouw, die beneden woonden, maakten geen gebruik van het dak en kwamen niet in de buurt van ons appartement. Ik vond dit ongebruikelijk en merkte in een luchtig gesprek over de gebeurtenissen van die dag tegen Bala op dat er een onbekend, mooi meisje op de trap was gezien. Hij nam het incident niet serieus.

Een soortgelijke situatie deed zich voor op de avond vóór de bomaanslag. Ik was rond 7 uur ‘s avonds alleen thuis. Ik verwachtte Bala thuiskomen van het politieke kantoor toen ik iemand op de trap hoorde lopen. Ik gluurde door het glazen kijkgaatje in de deur en zag een jonge vrouw de trap naar het dak opgaan. ‘Dat is vreemd’, dacht ik bij mezelf, ‘misschien brengen de mensen van beneden iets naar het dak’. Ik ging naar mijn kamer om wat zaken af te handelen, toen ik het hek beneden hoorde kraken. Omdat ik dacht dat Bala vast thuis was aangekomen, keek ik uit het raam om te zien of hij het was. Tot mijn verbazing zag ik deze jonge vrouw het appartement verlaten. Maar wat mijn nieuwsgierigheid wekte, was de richting die ze insloeg nadat ze de poort uit was gegaan. Als ze beneden bij het gezin op bezoek was geweest, zou ze zich naar hun deur hebben omgedraaid. Maar deze vrouw draaide zich om en verdween in het donker. Bala kwam niet veel later thuis en ik vertelde hem het verhaal opnieuw. Ik was niet bang en ik dacht ook niet dat deze jonge vrouw verkenningswerk deed voor een huurmoordenaar. Ik vond het gewoon vreemd gedrag. Het verhaal werd nog ingewikkelder toen ik rond tien uur ‘s avonds de deur naar het dak hoorde dichtklappen door de wind. De deur heeft alleen een slot

aan de binnenkant en ik hield deze deur altijd goed op slot, zodat hij 's nachts niet dichtklapte en als extra beveiliging. Toen besepte ik dat deze jonge vrouw het gebouw was binnengegaan en deze deur had geopend. Daarmee maakte ze het mogelijk om het appartementencomplex te bereiken via de personeelsingang aan de achterkant van het gebouw. Met andere woorden: iedereen kon het dak bereiken door de trap aan de achterkant van het gebouw te beklimmen. De onvergrendelde deur op het dak gaf toegang tot het flatgebouw, tot aan onze voordeur, vervolgens de trap af en naar buiten via de ingang op de begane grond, die ook alleen een slot aan de binnenkant had. Ik vroeg mijn neef, die bij ons woonde, om naar boven te gaan en de deur op slot te doen; wat hij ook deed.

Op de ochtend van de moordaanslag begon onze trouwe hond Jimmy, geheel tegen zijn gewoonte in, te blaffen en tegen een van de ramen op te springen. Ik stond op en keek op de klok; Het was precies 5.55 uur 's ochtends. Ik liep naar de hond toe en aaide haar. De hond sprong vervolgens terug op haar stoel en bleef stil. Ik keek uit het raam om te zien wat haar zo bezorgd maakte. Ik kon niets zien; Maar ik hoorde het hek wel piepen. Ik schreef de overlast toe aan enkele van onze kaderleden die 's ochtends vroeg op het strand gingen sporten en hun fietsen beneden hadden laten staan. Het was fris, dus ik pakte een laken, dekte Bala ermee toe en ging er zelf ook weer bij liggen. Ik lag daar om zes uur 's ochtends in een heerlijk ontspannen halfslaap te luisteren naar de gezangen uit de tempel via de luidspreker, toen het leek alsof de hele wereld explodeerde. Ons appartement schudde hevig en ik zag de ramen versplinteren; De kamer was gevuld met rook en stof; Jimmy rende voor haar leven. Mijn eerste gedachte was: "Mijn God, de gasfles is ontploft." Toen ik opstond, hoorde ik overal om me heen het getinkel van gebroken glas afkomstig van de verbrijzelde ramen. Ik keek naar Bala. Het laken waarmee ik hem had toegedekt, was nu zwaar door het gebroken glas en hield hem vastgeklemd. Het verbrijzelde raam was over me heen gevlogen - het dichtst bij het raam - en op Bala terechtgekomen. Ik trok het vel papier terug en wikkelde daarbij het glas in. Vol ongeloof gingen we naar de woonkamer om te zien wat er gebeurd was. Rook en stof vertroebelden de lucht en overal lag afval. Toen besepte ik dat er een bomaanslag was geweest. Mijn neefje, zichtbaar geschrokken en van top tot teen bedekt met wit stof, liep verdwaasd rond. Hij kreeg de volle impact te verduren: de bom was ontploft op het dak recht boven zijn kamer. Slechts een week eerder hadden we van kamer geruild zodat we uitzicht op het strand zouden hebben. Omdat we nog leefden, vroeg ik me af of de moordenaars niet voor de zekerheid nog een bom hadden geplaatst, en of we in de woonkamer stonden te wachten om door een volgende explosie te worden weggeblazen. Ik heb ook geroepen dat ze niet naar buiten moesten gaan; De huurmoordenaar had ons wellicht opgewacht om ons neer te schieten als we naar buiten renden. Binnen enkele minuten stonden agenten in uniform op de trap en had zich buiten een menigte verzameld. Onze kaderleden brachten de heer Pirabakaran op de hoogte, die de explosie in zijn huis had gehoord, enkele kilometers van ons appartement vandaan.

Het was duidelijk dat de moordenaar via de achtertrap naar het dak was gekomen en, toen hij de deur van het appartement op slot aantrof, in paniek de tijdbom op het dak had geplaatst voordat hij in de richting vluchtte waar hij vandaan kwam. Als de deur op het dak open had gestaan, zoals de vrouwelijke verkenner had geregeld, zou de moordenaar de flat zijn

binnengegaan, de bom voor onze deur hebben geplaatst en de trap zijn afgedaald om de deur naar de ingang van een vluchtmotor te ontgrendelen.

Opmerkelijk genoeg had de potentiële moordenaar een paar dagen voor deze operatie gevraagd om Bala om 22.00 uur alleen op het strand voor ons huis te ontmoeten. Het was meneer Pirabakaran die hem adviseerde om ofwel niet te gaan, ofwel een kaderlid mee te nemen. Bala werd begeleid door een van onze kaderleden; Anders zou hij ongetwijfeld nooit meer van de afspraak op het strand zijn teruggekeerd.

Toen het stof was neergedaald, de rook was opgetrokken en de eerste schok voorbij was, bekeken we de schade aan het appartement. Alle ramen waren gebroken; De deuren waren verdwenen. Elke muur had een scheur van verschillende ernst. Maar het was in de slaapkamer van onze neef dat de volle impact van de explosie duidelijk werd. De kracht van de explosie had het gaas en de ijzeren staven van de constructie, evenals ongeveer 30 centimeter cement, weggerukt, waardoor een gat met een diameter van 1,2 meter ontstond dat de hemel door het plafond heen zichtbaar maakte. Ook de trap was zwaar beschadigd. Er was een enorm gat in de muur geblazen. Als de moordenaar de bom voor onze deur had geplaatst, zou het hele gebouw zijn ingestort, waardoor niet alleen wij, maar ook het gezin dat beneden woonde, om het leven zouden zijn gekomen.

Mensen uit heel Tamil Nadu kwamen ons bezoeken om hun bezorgdheid te uiten. Honderden mensen passeerden ons huis direct na het incident. De leiders van alle organisaties, Padmanaba van EPRLF, Sri Sabaratnam van TELO, Bala Kumar van EROS, Sidharthan van PLOTE en de heer Sivasithampuram van TULF, waren aanwezig om hun solidariteit met de Tamils te tonen. De premier van Tamil Nadu, de heer G. Ramachandran, zou ons bezoeken, maar heeft zijn bezoek om veiligheidsredenen geannuleerd. De politie startte een onderzoek. Ze hoorden mijn verhaal aan en lieten me een blanke vrouw zien ter identificatie. Het onderzoek nam een andere wending toen de politie vermoedde dat de explosie een interne aangelegenheid van de LTTE was. Uiteindelijk werd, op suggestie van Bala, de echte dader in de gaten gehouden en betrapt toen hij een telefoongesprek voerde met zijn Singalese baas in Colombo: Lalith Athulathmudali. De potentiële moordenaar werd meegenomen voor ondervraging en, overmand door schuldgevoel, brak hij in tranen uit en vertelde hij zijn verhaal. Zijn vrouwelijke medeplichtige was zijn nicht.

De dader zat maandenlang vast in de centrale gevangenis van Chennai. Alle pogingen van de staatspolitie om een zaak van poging tot moord te registreren, werden gedwarsboemd door de autoriteiten van de centrale overheid, omdat het een hoge minister uit het kabinet van Jayawardene betrof, met verstrekkende gevolgen voor de betrekkingen tussen de staten. Beide regeringen spannen samen om de hele affaire in de doofpot te stoppen, waarna meneer Kandasamy uiteindelijk werd vrijgelaten en op mysterieuze wijze naar Sri Lanka vertrok om daar in vrede te leven, zonder het stigma van criminaliteit.

De LTTE moest de enorme verbouwing van het appartement bekostigen, maar dat was niet genoeg om de huisbaas ervan te overtuigen ons in zijn zeer geschikte woning te laten blijven. De eigenaar woonde beneden met zijn jonge kinderen en zij bleven na de explosie beven en in

angst leven. Het is begrijpelijk dat verhuurders in Chennai na de bomaanslag niet erg happig waren om hun pand aan de Balasinghams te verhuren. Uiteindelijk was er een moslimfamilie die de moed had om dat te doen. Onze nieuwe accommodatie was gunstig gelegen vlakbij het politieke kantoor en omringd door onze kaderleden. Maar deze nieuwe woonplaats stelde me opnieuw bloot aan nieuwe ervaringen in India.

Huishoudelijke arbeid in India

In dit boek heb ik af en toe kort ingegaan op voorvallen of observaties beschreven die wijzen op wijdverspreide sociale tegenstellingen en armoede in Tamil Nadu. Afgezien van de middenklasse en de rijken die in eigen huizen en huurappartementen in de steden wonen, woont het merendeel van de armen in dorpen en sloppenwijken. Door sociaaleconomische achterstand en ontberingen zijn miljoenen mensen in Tamil Nadu gedwongen te leven in de beperkte ruimte van kleine hutten met rieten daken. Deze hutten hebben geen slaapkamers, keukens of badkamers. Het zijn eenvoudige gebouwen met één kamer waar het gezin kookt, eet en slaapt. Er is geen gas- of elektriciteitsvoorziening. Struiken, heesters of lang gras die handig achter de hut groeien of op loopafstand daarvan, dienen als toilet. Huishoudelijk afval vervuult vaak de omgeving. Temidden van deze armoede en ellende worstelen vrouwen om hun waardigheid te behouden en hun gezin in leven te houden. Deze moeilijke leefomstandigheden worden nog verergerd door het feit dat er in de hut geen directe toegang is tot een waterbron. De meeste van deze gezinnen halen hun dagelijkse waterbehoefte uit een gemeenschappelijke waterpomp in de buurt en over het algemeen is water halen het werk van de vrouw. Vrouwen worden al op zeer jonge leeftijd ingewijd in deze huishoudelijke taak. Het is inderdaad niet ongebruikelijk om meisjes van slechts zes of zeven jaar oud water te zien pompen en de potten naar huis te dragen. In de rij staan en water pompen kost vrouwen veel tijd en geduld. Als, zoals vaak het geval is in de zomer, de watervoorziening onvoldoende is om aan de behoeften van de plaatselijke bevolking te voldoen, zijn vrouwen gedwongen om in de buurt op zoek te gaan naar een waterbron. Vaak verzamelden zich groepen arme vrouwen die op zoek waren naar water bij onze voordeur en vroegen of ze de waterpomp op het erf voor ons huis mochten gebruiken. Ook in de zomer worden gezinnen uit de middenklasse getroffen door het watertekort. Zij hebben dan geen andere keus dan op zoek te gaan naar water of te wachten tot een watertankwagen de buurt met gerantsoeneerd water komt bevoorraden.

Het probleem van een adequate en schone watervoorziening is van cruciaal belang in India. Het is heel gebruikelijk dat vrouwen op het platteland lange afstanden afleggen om een paar potten drinkwater te halen. Tijdens de eerste dagen van onze bezoeken aan Tamil Nadu werden we ons bewust van de potentiële invloed van water op de kwaliteit en de levensstandaard in Chennai. Het spreekt vanzelf dat toen we ons permanent in Tamil Nadu vestigden, een van onze eerste prioriteiten bij het zoeken naar een woning was om te informeren naar de watervoorziening van het huis en in de omgeving. Gewapend met kennis van dit sociale probleem konden we een accommodatie vinden met een betrouwbare wateraansluiting, en bleef ik de voortdurende zorgen van veel vrouwen over het onderhoud van deze basisvoorziening in huis bespaard. Maar

onze woning bevond zich na de bomaanslag in een gebied waar de watervoorziening vaak onbetrouwbaar en schaars was, vooral tijdens de lange, hete zomermaanden. Het duurde dus niet lang na de verhuizing naar het nieuwe huis voordat een heleboel problemen met de waterleiding mijn levenskwaliteit begonnen te beïnvloeden.

Hoewel ik het een groot voorrecht vond om een handpomp in de voortuin van mijn huis te hebben, was de watertoevoer onregelmatig en nam deze geleidelijk af naarmate de Indiase zomer steeds heter werd. Aan het begin van de zomermaanden werd de watertoevoer naar ons huis beperkt tot een half uur per dag. Gedurende die tijd verzamelde ik alle waterkannen, pompte ik water met de hand op en bewaarde het voor huishoudelijk gebruik die dag. Uiteraard was er geen stromend water in de keuken noch in de badkamer. Pas toen ik geen onbeperkte toegang meer had tot stromend water, begreep ik hoe deze vanzelfsprekende hulpbronnen en gemakken onze levensstijl en levensstandaard beïnvloeden. Hoewel het voor de lezer wellicht onbeduidend lijkt, is het opmerkelijk hoe een als vanzelfsprekend beschouwde hulpbron zoals water een belangrijk vraagstuk kan worden, dat iemand bezighoudt bij het bedenken van strategieën om water te besparen en bij het aanpassen van kook- en schoonmaakprocedures, zodat de ene emmer water die voor het koken is gereserveerd, zuinig wordt gebruikt. Allerlei afgwastechieken worden toegepast om te leren wat de beste methode is om de afwas te doen en de keuken schoon te maken met de beperkte hoeveelheid water die beschikbaar is. Uiteindelijk bleek de eenvoudigste strategie om de vuile potten en pannen naar buiten te dragen, op een laag krukje te gaan zitten, het keukengerei in te zepen, af te spoelen en in de hete zon te laten drogen, alvorens ze terug in de keuken op te stapelen.

Een bijkomend probleem was de badkamer boven, waar het water naartoe moest worden gebracht. Het was verbazingwekkend om te ontdekken dat één emmer water voldoende kan zijn om jezelf te wassen. Maar gelukkig kon ik me met deze ene emmer tenminste dagelijks afkoelen in de verzengende hitte. Over het algemeen was ik, hoewel mijn leven door het waterprobleem minder comfortabel werd, toch bevoorrecht in vergelijking met de benarde situatie van miljoenen vrouwen in India, die veel tijd en energie steken in het verkrijgen van deze basisvoorziening voor hun gezinnen.

Maar met of zonder waterprobleem is huishoudelijk werk in India, naar mijn mening, zwaar werk. Koken is bijvoorbeeld arbeidsintensief en voor vrouwen uiterst laagwaardig werk. Kokosnoten schrapen, kleine uitjes pellen, vlees in blokjes snijden, vis schoonmaken, groenten fijnhakken, rijst koken en afgieten zijn tijdrovende onderdelen van het koken die door de monotone en repetitieve aard van de voorbereiding doodsaai kunnen worden. De kooktijd wordt nog verlengd doordat men hoogstwaarschijnlijk een gasfornuis met slechts twee branders moet gebruiken; Eén straal wordt een half uur gebruikt om de rijst te koken (afhankelijk van de kwaliteit van de rijst), waardoor er nog maar één straal overblijft voor het bereiden van de hoofdgerechten. Een andere optie is een houtkachel met één, twee of, als je geluk hebt, drie kookzones. Het daadwerkelijke koken van de maaltijd is echter slechts een onderdeel van de voedselbereiding, en dat is de hoofdverantwoordelijkheid van de vrouw. Aan deze lijst met noodzakelijke handelingen bij de voedselbereiding worden toegevoegd: het wassen en drogen van rijst voor het malen of stampen, het bruinen van ingrediënten voor chilipoederbereidingen, het voorkoken van meel

voor speciale gerechten, het weken van granen, het malen van voedsel tussen twee stenen (ammi) als bijgerecht bij het hoofdgerecht, enzovoort.

Tijdens onze jaren in India hadden we ook geen toegang tot wasmachines. We wassen onze kleren thuis met de hand in koud water, behalve als ik lui was en geen zin had om te wassen of me zorgen te maken over de watervoorziening. Ik liet mijn bezorgdheid varen en gaf mijn jurken en Bala's overhemden aan een vrouw die op bepaalde dagen van de week langskwam om de kleren op te halen en te wassen. Mijn enige zorg was of de kleding wel gewassen zou worden in ondiepe vijvers met vies water en het risico op infectie dat daarmee gepaard ging. Maar de kleren werden altijd gewassen, gestreken en netjes opgevouwen aan mij teruggegeven, en daar was ik tevreden mee. Daar kwam nog bij dat er dagelijks boodschappen gedaan moest worden voor verse groenten, vis of vlees. Deze uiterst onbeduidende, routinematige en saaie huishoudelijke klusjes leggen een enorme druk op de tijd, energie en mentale ontwikkeling van vrouwen en veroordelen hen tot een leven van louter overleven. Er waren dus veel momenten waarop ik nadacht over Marx' axioma, dat het de sociale omstandigheden zijn die het bewustzijn bepalen, en tot de conclusie kwam dat hij volkomen gelijk had. De eentonigheid en het voortdurende werk in de huishouding laten weinig ruimte voor 'hogere' gedachten. Deze ervaring met alledaags huishoudelijk werk in India bracht een beter begrip met zich mee van waarom veel vrouwen, als ze de middelen hebben, er de voorkeur aan geven om huishoudelijk personeel in dienst te nemen. Ik droomde vaak van een bekwame huishoudster aan wie ik alles kon toevertrouwen; Maar ik heb er nooit een gehad. Als feministe was ik principieel fel gekant tegen het in dienst nemen van een vrouwelijke huishoudster. Het idee alleen al om een andere vrouw te gebruiken om te koken en mijn vuil en afval op te ruimen, was voor mij weezinwekkend. Ik ben altijd van mening geweest dat alle leden van een huishouden moeten meehelpen in het huishoudelijk werk. Ten tweede wilde ik de arbeid van deze zeer arme vrouwen niet uitbuiten door hen het schamele loon te betalen dat ze gewoonlijk als dienstmeisjes verdienen. Bovendien vond ik het in dienst nemen van een jong meisje als huishoudhulp voor een nog lager loon, iets wat veel mensen doen, volstrekt onaanvaardbaar. Een van de grootste tegenstellingen die ik elke ochtend vroeg opmerkte terwijl ik op de veranda thee dronk, was dat veel kleine meisjes van zes tot tien jaar naar hun werk als dienstmeisje gingen, terwijl aan de andere kant kleine meisjes uit rijkere families in hun smetteloze uniformen naar school vertrokken. De tegenstrijdigheid is schrijnend wanneer we een situatie bekijken waarin een jong meisje, dat als dienstmeisje werkt, 's ochtends vroeg bij een huis aankomt om te helpen met het klaarmaken van het ontbijt van een leeftijdsgenoot die zich klaarmaakt om naar school te gaan. Het dienstmeisje zal dan hoogstwaarschijnlijk het uniform en de kleren van haar schoolgaande werkgever wassen.

Gespannen relaties

Hoewel de door India gesponsorde Thimpu-besprekingen van augustus 1985 er niet in slaagden de Sri Lankaanse regering en de Tamil-militante organisaties dichter bij een onderhandelde oplossing te brengen, zette India haar diplomatieke inspanningen voort om een politieke oplossing voor het etnische conflict te vinden. Diverse bezoeken van Indiase ministers en

functionarissen aan Colombo resulteerden in conferenties en dialogen met de Singalese leiders, en in het uitwerken en herzien van ideeën en voorstellen voor grondwetswijzigingen in Sri Lanka. Intussen is de relatie tussen Delhi en de LTTE nooit meer teruggekeerd naar het niveau van 1983. Hoewel Delhi ontevreden was over het mislukken van de gesprekken in Thimpu, werd de LTTE steeds sceptischer over de stappen van Delhi na de deportatie van Bala en de relatie met Colombo. Een duidelijke aanwijzing dat de LTTE en andere militante organisaties niet langer konden rekenen op de steun van Tamil Nadu en Delhi, werd afdoende aangetoond door een grootschalige ‘veiligheidsoperatie’ van de politie van Tamil Nadu onder leiding van de D.I.G. Mohandas op 8 november 1986.

De politie en inlichtingendiensten van Tamil Nadu waren al nerveus en bezorgd over het groeiende aantal gewapende leden van Tamil-militante organisaties en hun bewegingsvrijheid waarbij ze dodelijke wapens tentoonspreidden. Hoewel de LTTE in Tamil Nadu een hoge mate van discipline handhaafde en een goede reputatie had op het gebied van public relations, waren er incidenten van geweld gepleegd door andere gewapende groeperingen die de staatspolitie irriteerden. Op 1 november 1986 vond er in Choolaimedu, in het hart van Chennai, een ernstig gewelddincident plaats dat de politie van Tamil Nadu dwong tot krachtig ingrijpen. Tijdens een kleine woordenwisseling met een autoriksjachauffeur opende Douglas Devananda, een vooraanstaand lid van de EPRLF (nu minister in de Sri Lankaanse regering), het vuur met een automatisch geweer, waarbij een jonge Tamil-advocaat op slag dood was en tientallen andere burgers gewond raakten. Het incident leidde tot grote verontwaardiging in Tamil Nadu en de media eisten onmiddellijke strafmaatregelen. Voor D.I.G. Mohandas, hoofd van de inlichtingendienst van Tamil Nadu en de voornaamste bewaker van de wet en orde binnen de MGR-regering, was het incident een gunstig moment om hard op te treden tegen de Tamil-militanten uit Sri Lanka. Dit schietincident, in combinatie met een verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken van de centrale overheid om strenge veiligheidsmaatregelen te treffen voor de aanstaande SAARC-conferentie in de naburige staat Karatar-aka, waar de Sri Lankaanse president J.R. Jayawardene aanwezig zou zijn, vormde de aanleiding voor grootschalige, draconische ontwapeningsoperaties tegen de Sri Lankaanse Tamil-militante organisaties. Hoewel de LTTE-leden op geen enkele wijze betrokken waren bij de tragische dood van de jonge advocaat, bestempelde de bevolking alle militante organisaties over het algemeen als ‘Tijgers’. De ontwapeningsoperatie van de Sri Lankaanse militante organisaties op 8 november 1986 door de politie van Tamil Nadu kreeg daarom de kwalijke bijnaam ‘Operatie Tijger’.

Het was rond 6 uur ‘s ochtends toen we een groep politieagenten door onze voordeur zagen stormen. De haast waarmee ze zich bewogen, wees erop dat er iets ernstigs aan de hand was. We hadden geen idee wat er aan de hand was of waarom ze gekomen waren, maar gezien de agressieve binnendringing in onze woning vermoedden we dat het geen vriendelijke daad jegens ons was. Omdat ik aanvoelde dat we gearresteerd zouden kunnen worden, haastte ik me om mijn pistool te verbergen om te voorkomen dat het in beslag genomen zou worden. Ik greep het en gooide het op het dak, in de hoop het later terug te kunnen vinden. Eenmaal binnen in het huis begonnen de politieagenten zonder toestemming het huis te doorzoeken. Het huis werd grondig doorzocht. Mijn ouders, die vanuit Australië op bezoek waren, stonden verbijsterd toe

te kijken hoe de hordes politieagenten zonder pardon het huis bezetten en overnamen, waardoor niemand erin of eruit kon. Ze stonden verbijsterd toe te kijken hoe de politie de inhoud van hun koffers en tassen leegkiepte en hun bezittingen doorzocht. Ze hadden weliswaar gelezen of gehoord dat dit soort dingen anderen overkwamen, maar ze hadden nooit durven dromen dat ze zelf aan zulke hardhandige politiemethoden zouden worden blootgesteld. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hun mening over het politiekorps van Tamil Nadu al snel verslechterde. We hadden nog steeds geen idee waar ze naar op zoek waren, aangezien ons huis op dat moment niet werd gebruikt voor de opslag van wapens of explosieven. Buiten het huis zagen we dat politieauto's en politie-eenheden het hele gebied hadden afgezet en dat er een grootschalige zoekactie gaande was in alle woningen van de LTTE. Een grootschalige razzia in alle kampen van de militante groeperingen was in volle gang, die zich in de vroege ochtenduren over de hele staat uitstreckte. Nadat ze ons huis hadden doorzocht en alleen het pistool hadden gevonden dat ik voor zelfverdediging gebruikte, vroeg de dienstdoende politieagent Bala om met hem mee te gaan naar het politiebureau. Op het plaatselijke politiebureau werd Bala enorm vernederd en gekleineerd toen de politie foto's en vingerafdrukken van hem nam. De heer Pirabakaran werd op een ander politiebureau aan dezelfde vernederende behandeling onderworpen nadat hij onder vergelijkbare omstandigheden was gearresteerd. Na enkele uren van ondervraging mochten Bala en Pirabakaran naar huis terugkeren, maar ze werden onmiddellijk onder huisarrest geplaatst. Een groep politieagenten met geweren nam posities in op de oprit van het huis en Bala mocht bezoekers ontvangen, maar mocht het huis niet verlaten. Aan de heer Pirabakaran werden dezelfde voorwaarden opgelegd. Dit, zo betoogden ze, was voor Bala's 'veiligheid'. Van wie en waarom de beveiliging op dit moment nodig was, terwijl hij al het doelwit was geweest van een moordaanslag, konden ze niet uitleggen.

Zowel Bala als de heer Pirabakaran waren verontwaardigd en teleurgesteld over wat zij beschouwden als een opzettelijke daad van intimidatie en pesterij door zowel Tamil Nadu als Delhi. Niemand van ons was zo naïef om te geloven dat zo'n grootschalige politieoperatie met verstreckende politieke gevolgen kon worden uitgevoerd zonder dat zowel de deelstaat- als de centrale overheid daarvan op de hoogte waren. Hoewel politieke verschillen vaak een rol speelden in de relatie tussen de LTTE en Delhi, was dergelijk agressief politieoptreden in de ogen van de LTTE onnodig. Eventuele veiligheidsrisico's hadden besproken kunnen worden, zodat er passende afspraken gemaakt konden worden. De aard van deze agressieve actie tegen de LTTE en haar leiders toonde aan dat de inlichtingendienst van de politie slechts een beperkt begrip had van zowel Bala als Pirabakaran. Had de politie van Tamil Nadu enig dieper inzicht gehad in de mentaliteit van Jaffna, dan hadden ze geweten dat een dergelijke vernedering, in plaats van Bala en Pirabakaran te intimideren en te onderwerpen, hun trots en waardigheid zou aantasten en hen uitdagend, defensief en vijandig zou maken - wat ook gebeurde. Bovendien bevestigde een dergelijke actie ongetwijfeld veel van de vermoedens die Bala en Pirabakaran al koesterden over India's betrokkenheid bij het Tamil-volk en de werkelijke bedoelingen van Delhi. Desondanks pakten de agenten die een week later voor ons huis de wacht hielden plotseling hun spullen en vertrokken net zo snel als ze gekomen waren, en werd het huisarrest opgeheven, zonder enige uitleg van wie dan ook.

De diplomatieke inspanningen tussen Delhi en Colombo om een politieke oplossing voor het

etnische conflict te vinden, zodat er tijdens de SAARC-conferentie in Bangalore een doorbraak kon worden aangekondigd, waren al maanden aan de gang. Deze inspanningen werden ingegeven door de ambitie van Rajiv Gandhi om politiek kapitaal te vergaren op de SAARC-top, wat een aankondiging van een doorbraak zeker zou hebben opgeleverd. Sri Lanka diende voorstellen in, waaronder een plan om de Oostelijke Provincie in drieën te verdelen, samen met verschillende suggesties voor decentralisatie. De Indiase en Sri Lankaanse functionarissen brachten dit volstrekt onaanvaardbare voorstel naar Bangalore, waarna Bala en Pirabakaran naar de hoofdstad werden gevlogen om de kwestie te bespreken. De ‘nabijheidsbesprekingen’ over de voorstellen hebben niet geleid tot de verwachte aankondiging van een doorbraak. De gesprekken werden bekend als de ‘Bangalore-gesprekken’. De heer M.G. Ramachandran, de premier van Tamil Nadu, werd ingeschakeld om zijn morele invloed op de LTTE-delegatie uit te oefenen, terwijl de Indiase minister van Buitenlandse Zaken, de heer Venkadeswaran, een Tamil, werd betrokken om de Tamil Tijgers te overtuigen met de argumenten van een rationele dialoog. De LTTE vond de voorstellen volstrekt onaanvaardbaar en weigerde ze met Sri Lankaanse leiders te bespreken. In tegenstelling tot wat algemeen wordt aangenomen, is meneer M.G. Ramachandran stemde in met de uitleg van de LTTE-delegatie voor de afwijzing van de voorstellen.

Het mislukken van de gesprekken in Bangalore ontnam Rajiv Gandhi de politieke lof die hij had kunnen oogsten als hij tijdens de top een diplomatieke doorbraak had aangekondigd in de zoektocht naar een oplossing voor het etnische conflict. Integendeel, hij was behoorlijk in verlegenheid gebracht toen Jayawardene besloot het toppodium te gebruiken voor een uitvoerig betoog over India’s steun aan ‘terrorisme’. Hiermee wordt uiteraard verwezen naar India’s geheime steun aan de gewapende Tamil-bevrijdingsorganisaties.

De compromisloze afwijzing door de LTTE van de politieke voorstellen die als basis voor een oplossing werden aangedragen, stelde de Indiase regering zeer teleur en droeg bij aan een verdere verschuiving in de relatie tussen India en de LTTE. De Indiase regering en inlichtingendiensten hebben, met medeweten van de premier van Tamil Nadu, besloten een duidelijke en ondubbelzinnige boodschap van afkeuring aan de LTTE te sturen en alle militante organisaties duidelijk te maken dat hun aanwezigheid in India niet vanzelfsprekend was. De Indiase regering heeft, in samenwerking met de inlichtingendiensten en de politie van Tamil Nadu, een tweede cruciale operatie gelanceerd om belangrijke communicatieapparatuur van de LTTE in beslag te nemen.

Verdiepende crisis

De inbeslagname van de communicatielijn van de heer Pirabakaran naar het noordoosten van Sri Lanka, als uiting van India’s afkeuring van de afwijzing door de LTTE van de politieke voorstellen in Bangalore, was een nieuwe klap voor de relatie tussen de LTTE en Delhi. Dit was letterlijk de druppel die de emmer deed overlopen wat betreft Pirabakaran’s perceptie van

India's intenties, en leidde uiteindelijk tot een diepgeworteld scepticisme ten aanzien van alles wat met India te maken had.

Hoewel Bala en de heer Pirabakaran zich bewust waren van India's ongenoegen over de uitkomst van de dialoog in Bangalore, waren zij op hun beurt ontmoedigd en diep teleurgesteld over de politieke verwachtingen die India van hen had. Een driedeling van de Oostelijke Provincie - een van de geopperde voorstellen - in het Tamil-thuisland stond haaks op hun streven naar erkenning van het Noorden en het Oosten als één Tamil-territorium. Als Delhi een dergelijk Sri Lankaans voorstel om de Oostelijke Provincie te verdelen zou kunnen steunen, gingen Bala en Pirabakaran ervan uit dat de kloof tussen de verwachtingen van India en het doel van de LTTE onoverbrugbaar groot was. De beslissing om de communicatieapparatuur van de heer Pirabakaran in beslag te nemen na de gesprekken in Bangalore bevestigde hun zorgen en verslechterde de toch al gespannen relatie.

Meneer Pirabakaran stormde ons huis binnen voor overleg met Bala nadat het nieuws over de inbeslagname van zijn apparatuur hem had bereikt. Hij was woedend op Delhi voor het nemen van zo'n drastische en schadelijke beslissing en geërgerd aan premier M.G. Ramachandran omdat hij de politie toestemming had gegeven om de operatie uit te voeren. Bovendien leidde deze actie tegen hem tot de overtuiging dat zijn leven in de toekomst in gevaar zou kunnen komen. Zijn voornaamste zorg was echter het terugvinden van zijn communicatieapparatuur voordat hij zijn kampen zou afbreken en naar Jaffna zou terugkeren. Die onwrikbare en onverzoenlijke weerstand, zo kenmerkend voor de persoonlijkheid van meneer Pirabakaran, borrelde in hem op en hij besloot te vasten tot de dood, met de eis zijn apparatuur terug te geven. Zijn grote, donkere, uitpuilende ogen gloeiden van woede toen hij zijn tirade tegen India afstak en zwoer dat alleen zijn lijk ons huis zou verlaten als India weigerde zijn apparatuur terug te geven. Vanaf dat moment begon hij een hongerstaking tot de dood in ons huis, en hij at noch dronk. Bala kon niets doen tegen zo'n koppige vastberadenheid, maar had tegelijkertijd wel begrip voor Pirabakaran's standpunt. Politici, politieke activisten, journalisten en sympathisanten uit alle lagen van de bevolking uit Tamil Nadu bezochten massaal ons huis om Pirabakaran hun steun te betuigen. Enkele van zijn commandanten smeekten om zich bij hem aan te sluiten in het protest. De demonstraties ter ondersteuning van zijn hongerstaking en ter kritiek op de regering van Tamil Nadu en Delhi kregen steeds meer deelnemers, en er verzamelden zich vaak menigten voor ons huis die hun goedkeuring voor zijn actie uitten.

De Chief Minister, M.G. Ramachandran, bevond zich in Salem, enkele honderden kilometers van Chennai, toen de apparatuur van Pirabakaran in beslag werd genomen. Geconfronteerd met een potentieel explosieve situatie, ontkenden zowel hij als Delhi kennis te hebben van het incident en schoven ze de schuld op elkaar af. M.G.R. was ontzet toen hij vernam dat Pirabakaran, die hij liefhad en respecteerte, een hongerstaking tot de dood was begonnen als protest. Hij wist ook dat de leider van de Tijgers het bloedserieus meende als hij tot zo'n actie was overgegaan. Er was al sprake van groeiend verzet vanuit bredere lagen van de Tamilbevolking tegen de provocerende actie van de deelstaatregering. Hij was zich er ook van bewust dat er verstrekkende politieke gevolgen zouden zijn als er iets zou gebeuren. aan de legendarische held van de Eelam Tamils. Op de tweede dag van de vastenperiode ontving

Bala een dringend telefoontje van de minister-president. M.G.R. Hij smeekte Bala om meneer Pirabakaran over te halen de hongerstaking te staken en beloofde dat hij later de LTTE-leider zou ontmoeten om de reden voor het politieopt optreden uit te leggen. Bala vertelde de minister-president ronduit dat de leider van de Tamil Tigers zijn hongerstaking niet zou staken tenzij de communicatieapparatuur werd terugggegeven. M.G.R. besepte de ernst van de situatie en beval de onmiddellijke teruggave van de in beslag genomen apparatuur. Een vermoeide, maar vastberaden en strijdbare heer Pirabakaran beëindigde zijn hongerstaking achtenveertig uur later, te midden van uitgebreide persaandacht, de steun van lokale politici en een grote menigte supporters. Enkele weken later gaf de minister-president, na een langdurig gesprek met Pirabakaran en Bala, opdracht tot de teruggave van alle in beslag genomen wapens van de Tamil Tijgers - evenals de wapens van de andere militante organisaties - aan de LTTE.

Binnen enkele weken na de hongerstaking had de heer Pirabakaran, altijd een fervent voorstander van zelfredzaamheid in de strijd, de plannen afgerond om de bescherming van India te verbreken en hun onafhankelijke bestaan in Jaffna te herstellen. Begin 1987 verliet hij in het geheim India om terug te keren naar zijn geboorteland. Bala en ik werden gevraagd om in Chennai te blijven om het politieke werk voort te zetten tot het moment van ons vertrek aanbrak. Deze lange en vaak bittere ervaring met de intimidatie en agressieve diplomatie van Rajivs regering bracht binnen de gelederen van de LTTE een helder inzicht in de complexiteit van het Indiase politieke systeem teweeg. De vooruitzichten op een onderhandelde politieke oplossing van het conflict, bemiddeld door India, leken op korte termijn uitgesloten. 1987 bleek een gedenkwaardig en turbulent jaar te zijn in de geschiedenis van de Tamil-politieke strijd sinds de anti-Tamil-rellen van 1983. Gedurende deze periode nam de Indiase interventie een onverwachte en verwoestende wending met diepgaande gevolgen voor de psyche en de politiek van de Sri Lankaanse Tamils.

4 De Indo-LTTE-oorlog

“Is dat onweer?” Ik stelde een vraag aan een van de kaderleden die bij ons in ons huis in Valvettiturai in Jaffna verbleven, terwijl ik op de veranda stond en probeerde de wolkenloze ochtendhemel te verbinden met het verre gerommel dat mijn oren bereikte. ‘Nee tante’, antwoordde hij met een ontzette toon in zijn stem, ‘dat zijn de Indiërs. Ze beschieten de stad Jaffna vanuit het legerkamp Pallaly’. En het gedreun van artilleriegranaten die op de stad Jaffna insloegen, vulde dagenlang de lucht. Hoe de rollen zijn omgedraaid: van de tijd dat het Indiase leger onze kaderleden militaire training gaf, tot nu, waarin ze hun militaire wapens en expertise tegen ons inzetten. Een onverwachte wending: een van de grillen van het Aziatische politieke toneel. Een regelrechte oorlog tussen de LTTE en de Indiase ‘vredeasmacht’ was het hoogtepunt van de vaak stormachtige, tegenstrijdige en wantrouwende relatie tussen de LTTE en Delhi sinds de gebeurtenissen in Chennai. Het was oktober 1987.

Wanneer we terugblikken op deze specifieke periode in de lange en turbulente geschiedenis van de strijd van het Tamil-volk voor vrijheid, doen we dat met gemengde en zelfs tegenstrijdige gevoelens. Afgezien van de uiteenlopende en in wezen tegenstrijdige politieke belangen die India, Sri Lanka en de LTTE in die periode in het Tamil-thuisland nastreefden, kan de oorzaak van de oorlog achteraf gezien worden toegeschreven aan een reeks misverstanden en angsten. Niettemin, ongeacht de beweringen en tegenbeweringen over wie de schuld draagt, waren het in wezen de Tamils die het zwaarst te lijden hadden onder deze meedogenloze oorlog. Bovendien, hoewel de menselijke en materiële verliezen voor de natie onbetwistbaar fenomenaal en onvervangbaar waren, is het de bevolking van Tamil Eelam tot blijvende eer dat zij als natie standvastig bleven onder belegering, weigerden zich te laten intimideren en tijdens deze crisisperiode in hun geschiedenis een werkelijk verbazingwekkende en prijzenswaardige veerkracht en vindingrijkheid, een onmetelijke kracht en opmerkelijke moed toonden tegenover een meedogenloze en brute vijand.

Een reeks tragische gebeurtenissen wekte enerzijds het collectieve bewustzijn en mobiliseerde de nationale gevoelens van het volk ten aanzien van politieke emancipatie, maar genereerde anderzijds ernstige misverstanden en tegenstellingen tussen de IPKF en de LTTE, wat leidde tot een gespannen en vijandige relatie tussen beide. Ik deelde de collectieve woede en het verdriet over de onnodige en vermijdbare dood van enkele vooraanstaande en populaire LTTE-leden, die niet alleen oorlogshelden waren, maar ook onze naaste collega's. Niettemin bleef het, ondanks deze diep tragische nationale incidenten, onbegrijpelijk hoe de relatie tussen de guerrillabeweging en de regionale supermacht, die beschikte over een van de grootste legers ter wereld, was verslechterd van een niveau van onherstelbare dialoog tot een regelrechte militaire

confrontatie. De daaropvolgende uitbarsting van gewapende conflicten tussen de Tamil Tigers en de Indiase vredestroepen op 10 oktober 1987 schokte de Tamil-natie.

In de beginfase van het uitbreken van de oorlog hoorden we in Valvettiturai, waar ik woonde, niets anders dan het onophoudelijke artillerievuur. De intensiteit en de omvang van het conflict waren voor ons nog niet zichtbaar. We waren totaal onwetend van de mislukte poging van het Indiase leger om te landen op het sportterrein van de Universiteit van Jaffna in de achtervolging van meneer Pirabakaran, noch van hun aanvallen vanuit verschillende richtingen op de stad Jaffna vanuit het legerkamp in Pallaly. Maar naarmate de dagen verstreken, begonnen er verontrustende berichten door te sijpelen over een groeiend aantal burgerslachtoffers en slachtoffers onder de LTTE. Het was het aanhoudende gerommel van artillerievuur en het nieuws over de steeds hoger oplopende aantallen slachtoffers dat de situatie pijnlijk duidelijk maakte en alle hoop op een redding de kop indrukte. Bala bevond zich in de stad Jaffna toen de vijandelijkheden uitbraken. Ik kreeg pas een duidelijk beeld van de oorlogssituatie en de ontwikkelingen voor en na het uitbreken ervan toen hij, samen met een paar kaderleden, wist te ontsnappen aan de Indiase militaire omsingeling van Jaffna en terugkeerde naar onze woning in Valvettiturai. Hij was emotioneel en intellectueel uitgeput toen hij thuiskwam en diep ontzet en teleurgesteld over de rampzalige ontwikkelingen. Bala was intensief betrokken geweest bij alle contacten tussen de LTTE, Indiase diplomaten en militaire commandanten en hij kon inschatten dat de politieke situatie snel verslechterde en een militaire confrontatie onvermijdelijk leek. Maar het was geen oorlog die hij wilde en hij deed wat hij kon, waarbij hij zijn diplomatieke vaardigheden en overredingskracht maximaal benutte, om een oorlog met India te vermijden. Helaas en tragisch genoeg leidden de gebeurtenissen - en de reacties daarop - onvermijdelijk tot een confrontatie tussen de LTTE en de Indiase vredesmacht. We begrepen beiden de gevolgen op lange termijn die een oorlog zou hebben, niet alleen voor de toekomstige betrekkingen tussen India en de LTTE en de strijd, maar ook, meer direct, voor het oorlogsmoeë Tamil-volk. Het was wederom een verwoestende tegenslag voor hen.

Hoewel de verwachtingen en het beeld dat de bevolking van Jaffna had van de IPKF en Delhi al waren aangetast door gebeurtenissen buiten hun controle, was het feit dat het Indiase leger dodelijke wapens tegen hen inzette toen het gewapende conflict daadwerkelijk uitbrak, ronduit ongelooflijk. Mentaal en emotioneel waren de mensen niet bereid om zo'n hardhandige militaire actie goed te keuren. Ze waren in staat de haat en het racisme van hun historische vijand, de Singalezen, te begrijpen, maar toen een geliefde buurman met wie ze cultureel en etnisch verwant waren zich gedroeg als een dodelijke vijand, reageerden de mensen met bitter verraad en volslagen ongeloof. Geconfronteerd met het politieke en militaire geweld van decennialange onderdrukking door de Singalese staat en een langdurige oorlog, genoten de Tamils van een korte periode van vrede onder het staakt-het-vuren dat was ingeluid door het Akkoord tussen India en Sri Lanka. Ze waren diep geschokt door het uitbreken van een oorlog met India, waarvan ze maar al te goed begrepen dat die verstreckende gevolgen zou hebben voor hen en voor hun strijd. In Valvettiturai verzamelden de mensen zich in stilte en plechtig in kleine groepjes op straathoeken en in huizen om na te denken over de fenomenale tragedie die hen overkwam. LTTE-contingenten die in Vadamarachchi waren gestationeerd, waren gemobiliseerd voor de gevechten in de stad Jaffna en waren te zien marcheren, in een enkele rij, met hun

geweren over hun schouders. Enkele paniekerige mensen renden hier en daar rond, wanhopig op zoek naar informatie over wat er met hun familieleden in Jaffna was gebeurd. Er gingen talloze geruchten rond over hevige gevechten tussen LTTE-strijders en het Indiase leger; van een enorm aantal burgerslachtoffers; Huizen en eigendommen zijn tot puin gereduceerd en de straten zijn volgestouwd met paniekerige mensen die op de vlucht zijn voor een veilig heenkomen.

Uiteindelijk, tweeënhalf jaar later, toen het Indiase leger door een buitengewone wending gedwongen werd het Tamil-thuisland te verlaten, was Delhi – of preciezer gezegd, de regering van Rajiv – schuldig aan misdaden tegen de menselijkheid, aan de zinloze slachting van 6.000 Tamil-burgers, de onschatbare vernietiging van hun zuurverdiende bezittingen, de arrestatie, detentie en marteling van duizenden mensen en de groepsverkrachting van talloze Tamil-vrouwen. Kort gezegd gedroeg de Indiase vredesmacht zich als een zoveelste meedogenloos bezettingsleger in het Tamil-thuisland. Tot op de dag van vandaag heeft Delhi de Tamilbevolking niet naar behoren kunnen uitleggen waarom het nodig was om zo'n massaslachting en grootschalige vernietiging van eigendommen te plegen. Een ironische wending in deze tragische saga is dat, ondanks dit pijnlijke historische verraad door hun machtige buurland, het Tamil-volk zich ervan bewust is dat India een vriendelijke bondgenoot en een cruciale speler moet blijven in de bepaling van hun politieke toekomst.

Het uitbreken van de oorlog tussen India en de LTTE was het gevolg van de opeenstapeling van politiek-militaire gebeurtenissen in een zeer gedenkwaardig jaar, een jaar vol monumentale tragedies in de geschiedenis van de Tamil-strijd. Het was het jaar 1987.

Militaire aanval van Sri Lanka

Toen de heer Pirabakaran in januari 1987 India verliet, deed hij dat met een bittere smaak in zijn mond vanwege de agressieve diplomatie van India. Hij kon echter onmogelijk weten dat het onvriendelijke scenario dat hij achter zich liet, zou worden overtroffen door nog kritiekere en vijandigere situaties voor de strijd en voor India in de toekomst. Wij ook niet. Maar we waren ons ervan bewust dat noch India, noch Sri Lanka de politieke en militaire situatie op zijn beloop zouden laten. Pogingen tot politieke onderhandelingen waren mislukt en de LTTE had haar militaire campagne geïntensiveerd. Ook de heer Pirabakaran had zijn eigen ideeën over hoe hij de strijd wilde voeren na zijn terugkeer naar Jaffna. Maar het duurde niet lang voordat zich een nieuw en ernstig scenario ontvouwde als gevolg van politieke ontwikkelingen en militaire operaties. Kort na zijn aankomst in Jaffna deelde de heer Pirabakaran ons mee dat het Sri Lankaanse leger een massale mobilisatie van troepen was begonnen ter voorbereiding op een groot militair offensief op het schiereiland. We waren zeer bezorgd dat dergelijke vergeldingsacties van de Sri Lankaanse strijdkrachten in de dichtbevolkte gebieden van het schiereiland Jaffna zouden leiden tot een groot aantal burgerslachtoffers. Naast het plan voor een militaire invasie legde de Singalese regering ook een meedogenloos economisch embargo op aan het noorden, wat onnoemelijk veel leed aan de bevolking heeft toegebracht. In de strijd tegen de LTTE maakte de Sri Lankaanse regering gebruik van de Israëliëse expertise op het

gebied van contra-insurgentie. Een essentieel onderdeel van hun tactiek tegen de opstandelingen was het ondermijnen van de steun van de bevolking door te proberen een wig te drijven tussen de guerrillastrijders en het volk. Om dit doel te bereiken, had de Sri Lankaanse staat, op advies van de Israëliërs, in de loop der jaren de praktijk aangenomen om de gehele bevolking te straffen voor guerrilla-aanvallen en staatsvijandige activiteiten; een strategie ter bestrijding van opstanden die bekend staat als ‘collectieve bestraffing’. Het doel was om de wil van het volk te breken. Door een economisch embargo tegen het noorden in te stellen en het Tamil-volk aan immens lijden te onderwerpen als een vorm van ‘collectieve bestraffing’, ging de regering-Jayawardene er ten onrechte van uit dat de burgerbevolking zich tegen de LTTE-guerrilla’s zou keren. Tegen hun verwachtingen in keerde de publieke woede zich tegen de Singalese staat. In de eerste helft van 1987 zetten de staatsstrijdkrachten hun militaire offensieve operaties voort. De LTTE-guerrilla’s boden fel verzet. De offensieve en defensieve oorlog tussen het Sri Lankaanse leger en de LTTE-strijders intensiverde en escaleerde, en het bloedige gewapende conflict werd het dominante kenmerk in het Tamil-thuisland. Vanuit Chennai zagen we dit toenemende geweld en vreesden we dat Jayawardene militaire operaties met genocidale bedoelingen aan het uitvoeren was. Het geweld en het daaropvolgende tegengeweld bereikten begin 1987 een hoogtepunt op 26 mei 1987, toen de Sri Lankaanse regering uiteindelijk een grootschalig militair offensief inzette. De Singalese staat koos de volstrekt ongeschikte titel ‘Operatie Bevrijding’ om te beschrijven wat neerkwam op een grootschalig offensief van ongekeende omvang om het schiereiland Jaffna binnen te vallen.

De volstreekte minachting van de Sri Lankaanse staat voor de Tamilbevolking bleek toen zij de volle macht van haar gecombineerde strijdkrachten ontketende in het dichtbevolkte gebied Vadamarachchi. Vadamarachchi was de woonplaats van meneer Pirabakaran en vele andere LTTE-leiders. Een van de belangrijkste doelen van de operatie was om de bevolking van Vadamarachchi te straffen en hun wil te breken om de LTTE-guerrilla’s te blijven steunen. Maar de omvang van de operatie door de Sri Lankaanse strijdkrachten stond volstrekt niet in verhouding tot de militaire sterkte van de LTTE in het gebied op dat moment. Berichten die ons vanuit het schiereiland bereikten, gaven aan dat enkele duizenden troepen hevige aanvallen hadden uitgevoerd, waarbij zware burgerslachtoffers vielen en op grote schaal materiële schade werd aangericht. De doelbewuste, willekeurige luchtaanvallen met brandbommen en aanhoudende artilleriebeschietingen op een klein geografisch gebied waren erop gericht een zware tol te eisen. De beschietingen van onbeschermden kustdorpen door marineschepen vanaf de kust waren gericht tegen de burgerbevolking. De zoekacties, razzia’s en massale arrestaties van gezonde jonge Tamilmannen en hun overplaatsing naar diverse gevangenissen in het zuiden van Singalees gebied na de bezetting van Vadamarachchi door het Sri Lankaanse leger, waren een angstaanjagende ontwikkeling en een verdere aanwijzing dat de operatie gericht was op de burgerbevolking. De verdwijning van Tamil-jongeren tijdens militaire razzia’s en in diverse detentiecentra en gevangenissen in het Singalese zuiden is goed gedocumenteerd door mensenrechtenorganisaties.

Na Vadamarachchi te hebben bezet, richtten de Sri Lankaanse strijdkrachten zich op het dichter bevolkte gebied van het schiereiland Jaffna, Valigamam. De LTTE infiltreerde op haar beurt weer in Vadamarachchi en voerde haar stedelijke guerrillatactieken op om het bezettingsleger

te bestoken en zware verliezen toe te brengen. In een grootschalig tegenoffensief tegen de agressor zette de LTTE voor het eerst haar zelfmoordeenheid in, de Zwarte Tijgers. Tijdens een verwoestende aanval op het hoofdkwartier van het leger in Vadamarachchi offerde kapitein Miller zijn leven op en werd hij de eerste Zwarte Tijger van de LTTE. Kapitein Miller, een inwoner van Karaveddy in Vadamarachchi, reed met een vrachtwagen vol explosieven het Central College in Nelliady binnen, waar het nieuwe hoofdkwartier van het Sri Lankaanse leger was gevestigd. De explosie verwoestte het gebouw en doodde honderden soldaten tijdens een operatie die de militaire bezetting van het gebied door het leger destabiliseerde. Het was 5 juli 1987, een historische datum in de geschiedenis van de strijd tegen de LTTE.

Delhi volgde met terechte bezorgdheid de ontwikkelingen in de militaire campagne van de Sri Lankaanse staat. De toenemende omvang van de mensenrechtenschendingen tegen Tamilburgers door de Sri Lankaanse strijdkrachten tijdens ‘Operatie Bevrijding’, in combinatie met de verwoestende gevolgen van het economische embargo voor de bevolking, deed de alarmbellen rinkelen in Delhi. De bewoordingen die Delhi gebruikte in haar veroordeling van de militaire operaties van Colombo op het schiereiland bevatten insinuaties van pogingen tot genocide door de Sri Lankaanse ‘veiligheidstroepen’. Ondertussen, gefrustreerd door de terughoudendheid van Colombo om te reageren op India’s grote bezorgdheid over de Tamil-burgerdoden en zwichtend voor de toenemende druk vanuit grote delen van de Indiase bevolking om in te grijpen en een einde te maken aan het bloedbad, stuurde Delhi op 2 juni 1987 een vloot boten met humanitaire hulp naar de belegerde Tamils in Jaffna. Het doel was om de bevolking te voorzien van broodnodige levensonderhoud en hulp te bieden in hun nood, veroorzaakt door zowel de economische blokkade als de militaire offensieven. De Indiase vloot werd echter belemmerd de territoriale wateren van Sri Lanka binnen te varen en zonder pardon teruggestuurd naar India door een vijandige en vastberaden Sri Lankaanse marine. Vernederd door de afwijzing van Sri Lanka van haar humanitaire gebaar jegens de Tamils op het schiereiland, verhoogde India de diplomatieke spanning door als reactie gevechtsvliegtuigen van de Indiase luchtmacht in te zetten om een luchttransport van essentiële voedselvoorraden naar de belegerde bevolking in Jaffna te begeleiden. De verontwaardigde Singalese regering beschuldigde India van een flagrante schending van het Sri Lankaanse luchtruim. Deze beschuldiging van schending van de soevereiniteit van Sri Lanka, te midden van tegenbeschuldigingen van genocide, leidde tot hevige politiek-diplomatieke spanningen tussen de twee buurlanden.

Het Indo-Sri Lanka-akkoord

Kittu was tijdens deze turbulente tijden bij ons in Chennai komen wonen. Nadat hij op wonderbaarlijke wijze aan een moordaanslag was ontsnapt, was hij naar Chennai gekomen voor medische behandeling van het been dat hij had verloren tijdens een aanslag op zijn leven in Jaffna. Intussen gaven persberichten over een intensivering van de diplomatieke activiteiten tussen Sri Lanka en India aan dat er stappen werden ondernomen om een politieke oplossing te vinden voor het nationale conflict in Sri Lanka. Het was ook duidelijk dat de geopperde politieke voorstellen in wezen tussen Delhi en Colombo tot stand kwamen, zonder serieus overleg met de

LTTE. Bala was niet blij met deze nieuwe politieke ontwikkeling en sceptisch over hoe de twee staten tot een politieke oplossing zouden kunnen komen als ze de LTTE niet meenamen in hun plannen. Het feit dat de LTTE werd buitengesloten van serieuze gesprekken, gaf aan dat elke overeenkomst tussen Delhi en Colombo aan de LTTE en het Tamil-volk zou worden opgelegd, waarmee hun democratisch recht op discussie en debat over de kwesties die hun land aangaan, werd geschonden. Terwijl wij ons zorgen maakten over deze ontwikkeling, werd Bala door de staatspolitie meegenomen voor overleg met de Chief Minister van Tamil Nadu. Tijdens dit overleg werd hem meegedeeld dat de heer Pirabakaran en zijn delegatie vanuit Jaffna naar India werden gevlogen. Bala werd gevraagd zich bij hen te voegen op de luchthaven van Chennai en hen te vergezellen naar Delhi voor politieke besprekingen. Tot de delegatie van de heer Pirabakaran behoorden Yogi en de politieke leider Thileepan uit Jaffna. Vanuit Delhi liet Bala me weten dat er een nieuw pakket voorstellen, vastgelegd in een overeenkomst genaamd het Indo-Sri Lanka-akkoord, aan hen was voorgelegd ter goedkeuring. Hij zei dat de LTTE het raamwerk onaanvaardbaar vond. Bala vertelde me ook dat ze in hun hotelkamer opgesloten zaten, omringd door commando's van 'Black Cat'. Yogaratnam Yogi was botter. Hij onthulde dat de delegatie werd geïntimideerd en onder huisarrest stond. Hij klonk behoorlijk geagiteerd aan de telefoon en liet doorschemeren dat ik mogelijk een tijdje niets van Bala zou horen, omdat ze vanuit hun hotel geen externe telefoongesprekken mochten voeren. Toen ze een paar dagen later terugkeerden uit Delhi, dacht Bala diep na over de aard van de politieke gesprekken die ze in Delhi hadden gevoerd en uitte hij zijn ernstige bedenkingen over het Indiaas-Sri Lankaanse akkoord dat door Jayawardene en Rajiv Gandhi zou worden ondertekend. Bala gaf tegenover mij toe dat de LTTE-delegatie in Delhi onder zware druk stond. Ze werden in isolement gehouden en onder strenge bewaking op hun hotelkamers opgesloten. Ze kregen slechts een paar uur de tijd om de inhoud van het akkoord te bestuderen en hun goedkeuring te geven. De heer Dixit, de Indiase hoge commissaris in Sri Lanka en de sleutelfiguur bij de totstandkoming van het Indo-Sri Lanka-akkoord, dreigde de LTTE-delegatie met ernstige maatregelen als zij het akkoord niet zouden onderschrijven. De heer Dixit vertelde hen ronduit dat het Akkoord zou worden ondertekend en uitgevoerd, ongeacht of ze het accepteerden of niet. De heren Pirabakaran en Bala waren geërgerd door de agressieve, op escalatie gerichte diplomatie van de heer Dixit. De LTTE-leider had de Indiase diplomaat categorisch verteld dat noch de LTTE, noch de Tamils van Eelam het kader van het Akkoord zouden accepteren, omdat het verre van vol voldeed aan de politieke aspiraties van de Tamils. De LTTE week niet af van haar standpunt, ondanks de zware druk, overreding en intimidatie waaraan ze werden blootgesteld. Ten slotte nodigde de Indiase premier, de heer Rajiv Gandhi, de heren Pirabakaran en Bala uit in zijn residentie. Bala en Pirabakaran verduidelijkten het standpunt van de LTTE over het Akkoord en legden de beperkingen en tekortkomingen uit van het provinciale kader dat in het Akkoord was voorzien. Het noorden en oosten vormen één geïntegreerd territoriaal thuisland voor de Tamilsprekende bevolking, en het was oneerlijk en onaanvaardbaar om de kwestie van territoriale eenheid aan een referendum te onderwerpen, zoals voorgesteld in het Akkoord, zo betoogden zij. Meneer Gandhi werd verteld dat de Tamils Jayawardene niet vertrouwden en dat hij de aspiraties van de Tamils nooit zou erkennen. Aan de Indiase leider werd tevens uitgelegd dat de eis tot ontwapening van de Tamil-verzetsbeweging binnen 72 uur na de ondertekening van het document, zoals vastgelegd in het Akkoord, vóór de implementatie van het beoogde

kader, een ernstige fout was. Hoewel ze de inhoud ervan niet konden accepteren, drong Rajiv Gandhi er bij hen op aan zich niet tegen het Akkoord te verzetten en beloofde hij de LTTE een prominente rol in een interim-regering in het noordoosten. Bala vertelde me dat meneer Pirabakaran sceptisch stond tegenover Rajivs belofte, maar dat ze toch met zijn voorstellen instemden om een confrontatie met de Indiase regering te vermijden. De heer Pirabakaran was niet tevreden met de gebeurtenissen die zich in Delhi hadden afgespeeld. Toen hij bij ons thuis in Chennai aankwam, werd hij door zijn aanhangers omsingeld. Ze wilden graag weten wat de inhoud van de overeenkomst tussen Colombo en Delhi betekende voor de strijd. Zowel Bala als Pirabakaran waren woedend over wat zij beschouwden als de intimiderende tactieken en arrogantie van de Indiase functionarissen. Deze gevoelens domineerden de relaties met Indiase functionarissen gedurende de gehele periode van de implementatie van het Akkoord. Hoewel Dixit door velen als een slimme diplomaat werd beschouwd, werd hij door de LTTE-leiding gezien als arrogant en manipulatief, en niet te vertrouwen. Gezien de verreikende gevolgen van het Akkoord voor het Tamil-volk en de vooraanstaande positie die de LTTE innam in de Tamil-strijd, is het ronduit ongelooflijk hoe slecht de LTTE-leiders in Delhi werden behandeld, zonder dat hen voldoende tijd en ruimte werd geboden voor een behoorlijke bespreking van het Akkoord. Cruciaal voor het begrip van deze hele historische gebeurtenis is het feit dat de LTTE nooit een ondertekenaar van het Akkoord is geweest en min of meer van de totstandkoming ervan was uitgesloten. Uiteindelijk betaalde India een hoge prijs, zowel politiek als militair, voor zijn arrogante houding ten opzichte van de vertegenwoordigers van de LTTE en hun strijd.

Het Indo-Sri Lanka-akkoord werd ondertekend te midden van veel controverse aan beide zijden van de etnische scheiding. In het Singalese zuiden laaide een golf van anti-Indiase sentimenten op, met demonstraties en protesten tegen wat zij beschouwden als Indiase inmenging in de interne aangelegenheden van het eiland. Aanvankelijk verwachtten de Tamils in het noorden en oosten, die India van oudsher als een bondgenoot en potentiële redder beschouwden, een periode van veiligheid en vrede met de aanwezigheid van de Indiase vredesmacht om het staakt-het-vuren tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten te bewaken. Ze overlaadden de troepen dan ook met bloemenkransen toen ze op 30 juli 1987 na hun landing op de luchthaven van Pallaly het schiereiland Jaffna betraden. Binnen drie maanden na de aankomst van de Indiase vredesmacht zagen we echter een complete ommekeer in de houding van beide gemeenschappen. De Tamils in het noordoosten stonden vijandig tegenover de bezettende Indiase troepen en koesterden wrok, terwijl sommige delen van de Singalezen juist blij waren dat de Indiase troepen hun oorlog tegen de LTTE voerden. Bovendien was de LTTE zich er totaal niet van bewust dat de Indiase vredesmacht, naast het handhaven van het staakt-het-vuren tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten, door Delhi werd beschouwd als een middel om de LTTE te dwingen haar wapens te laten ontmantelen als ze zich niet aan het akkoord zou houden. De enige aanleiding tot verdenking was de zware militaire uitrusting die door de Indiërs werd uitgeladen op de luchtmachtbasis Pallaly. Men vroeg zich af hoe tanks en zware artilleriestukken verenigbaar konden zijn met de rol van ‘vredeshandhaving’.

Na de aankomst van de Indiase troepen in Jaffna sprak de heer Pirabakaran op 4 augustus zijn volk toe. Een enorme menigte stroomde samen naar een openbare bijeenkomst in Suthumalai

in Jaffna om hem zijn beroemde 'Ik hou van India'-toespraak te horen houden, waarin hij zijn standpunt uiteenzette met betrekking tot het Akkoord en de overdracht van LTTE-wapens aan de Indiase vredesmacht. Hoewel hij erkende dat zijn mogelijkheden beperkt werden door de politieke en militaire macht van India, weigerde hij desondanks zijn strijd voor een aparte Tamil-staat op te geven. Deze zorgvuldig opgestelde historische toespraak moest echter rekening houden met de aspiraties van het Tamil-volk en de delicate balans erkennen tussen de strategische invloed van India en de Tamil-strijd voor zelfbeschikking. Naarmate de gebeurtenissen zich ontvouwd, bleek dit de realiteit te zijn. De uitvoering van het Akkoord verliep vanaf het begin rommelig en weerspiegelde meer de belangen van Sri Lanka en India dan die van de benadeelde Tamilbevolking. Zo zorgden de militaire commandanten van de IPKF en de Sri Lankaanse functionarissen er snel voor dat de verplichtingen van het Akkoord, waaronder het neerleggen van de wapens door de LTTE, werden nagekomen, maar vertraagden ze opzettelijk de invoering van het interim-bestuur zoals beloofd door Rajiv Gandhi. Dit wekte terecht wantrouwen op binnen de gelederen van de LTTE en onder de Tamilbevolking. Nadat ze een aanzienlijk deel van hun wapenarsenaal hadden ingeleverd en alle gewapende operaties tegen de Sri Lankaanse staat hadden opgeschort, keken de leiders en kaderleden van de LTTE naar de Indiase regering om een tijdelijke bestuurlijke structuur in het noordoosten in te stellen. Tot hun grote ontsteltenis zwegen de Indiërs terwijl de Sri Lankaanse president Jayawardene de kolonisatieplannen van de Singalezen in Tamil-gebieden intensiverde en nieuwe politiebureaus in het oosten opende.

Thileepans vasten tot de dood

Thileepan, de jonge Tamil Tijgerleider van Jaffna, betrad op 14 september het podium bij de Nallur Kandasamy-tempel om zijn hongerstaking tot de dood te beginnen. Deze hongerstaking was een protest tegen het niet nakomen van Indiase beloften en een poging om de gefrustreerde gevoelens van de Tamils te mobiliseren tot een nationale massale opstand. De geweldloze strijd van Thileepan was uniek en buitengewoon vanwege de grote toewijding die eraan werd getoond. Hoewel hij een gewapende guerrillastrijder was, koos hij voor de spirituele weg van 'ahimsa', zoals verwoord door de grote Indiase leider Mahatma Gandhi, om India de ellende en benarde situatie van de bevolking van Tamil Eelam duidelijk te maken. De mate waarin het Tamil-volk, of meer specifiek de LTTE-leden, bereid zijn te gaan voor hun vrijheid, weerspiegelt niet alleen een diep verlangen naar bevrijding, maar geeft ook de fenomenale mate van onderdrukking aan waaraan ze zijn blootgesteld. Alleen zij die een ondraaglijke onderdrukking van een dergelijke omvang ervaren, die met uitsterven worden bedreigd, zijn in staat tot de ultieme vormen van zelfopoffering, zoals we hebben gezien in de episode met Thileepan.

Thileepan, die als onderdeel van de delegatie van de heer Pirabakaran naar Delhi was gereisd vóór de ondertekening van het akkoord, werd op de hoogte gebracht van de inhoud van het gesprek dat had plaatsgevonden tussen de Indiase premier en de LTTE-leider. Wetende dat er een ongeschreven overeenkomst bestond tussen Rajiv Gandhi en Pirabakaran en dat deze niet was nagekomen, voelde hij zich verraden door zijn volk en de strijd, en besloot hij tot een

hongerstaking tot de dood om de nakoming van de beloften te eisen. Toen het nieuws over Thileepans hongerstaking tot de dood en de verslechterende politieke situatie tussen de LTTE en de Indiase vredesmacht ons bereikte, besloten we India te verlaten en naar Jaffna te gaan.

Na de ondertekening van het Indo-Sri Lanka-akkoord organiseerden de Indiase autoriteiten een aantal pendelvluchten vanuit Chennai om de terugkeer van enkele in India verbannen Eelam-Tamils naar hun huizen in het noordoosten van Sri Lanka te vergemakkelijken. Ik had geen enkele behoefte om van deze gelegenheid gebruik te maken. In de loop der jaren hebben veel kaderleden die ons in Chennai bezochten, verhalen verteld over de moeilijkheden en gevaren die ze hadden overwonnen tijdens de overtocht over de Palkstraat van en naar Jaffna, en ik zag geen reden waarom wij van dergelijke risico's zouden worden uitgesloten. Tot ons grote geluk waren het klimaat en de zeeomstandigheden perfect toen we de onstuimige wateren van de Palkstraat overstaken naar Jaffna, onder een sterrenhemel en op spiegelglad water. De korte tocht bleek meer een pleziervaart te zijn dan een confrontatie met gevaar. Toen we in september 1987, na de korte overtocht over de Palkstraat, in het donker aan land gingen op de witte zandstranden van Valvetitturai, was een van mijn langgekoesterde wensen in vervulling gegaan. Maar mijn vreugde bij het bereiken van de kusten van Tamil Eelam na zoveel jaren van steun aan de strijd werd getemperd door de somberheid die in de lucht hing. Thileepan was al een paar dagen bezig met zijn hongerstaking tot de dood en de bevolking van het schiereiland was ernstig bezorgd en stond van harte achter de geweldloze campagne van één individu dat gerechtigheid zocht in 's werelds grootste democratie. Na onze aankomst op het schiereiland was onze eerste prioriteit een bezoek te brengen aan Thileepan, die hun kamp hadden opgeslagen bij de historische Nallur Kandasamy-tempel, het culturele en spirituele centrum van de Tamils van Jaffna.

Thileepans besluit om eigenhandig de geloofwaardigheid van de Indiase staat op het spel te zetten, was niet in tegenspraak met zijn verleden van verzet tegen staatsonderdrukking als kaderlid van de LTTE. Hij had tijdens het bewind van Kittu meerdere keren deelgenomen aan veldslagen ter verdediging van Jaffna en daarbij ernstige buikwonden opgelopen. Hij stond bekend om zijn scherpzinnige inzicht in de politiek en de mentaliteit van zijn volk en ontpopte zich als een radicale politieke leider. De hooggeplaatste vrouwelijke kaders van de LTTE spreken vaak over zijn onwrikbare pleidooi voor de deelname van vrouwen aan de nationale strijd, en hij wordt herinnerd als een van de grondleggers van de bevordering van vrouwenrechten. Met zo'n achtergrond is het geen wonder dat hij niet alleen de kaderleden, maar ook de bevolking van Jaffna voor zich wist te winnen. Bala ontmoette Thileepan tijdens de onderhandelingen voorafgaand aan het akkoord, toen hij een hotelkamer met hem deelde in Delhi, en raakte al snel erg gesteld op deze aimabele man. Het was een uiterst pijnlijke en emotionele ervaring voor Bala om hem opnieuw te ontmoeten in Jaffna, onder volstrekt ongunstige omstandigheden, terwijl Thileepans leven langzaam wegebde.

Bij aankomst op het terrein van de Nallur Kandasamy-tempel werden we geconfronteerd met een zee van mensen die op het witte zand zaten onder de brandende zon. De sfeer was doordrenkt van collectieve emotie en plichtigheid. Deze verbleekte jongeman op het perron belichaamde overduidelijk de politieke gevoelens en aspiraties van zijn volk. Maar het was meer

dan dat. De vastenactie van Thileepan had de geest van de Tamil-natie geraakt en de bevolking gemobiliseerd tot ongekennde solidariteit. Men kon voelen hoe dit buitengewone offer van een fragiele jonge man plotseling een formidabele kracht was geworden, namelijk de collectieve kracht van zijn volk. Thileepans vasten was een ultieme daad van overstijging van individualiteit ten dienste van een collectief doel. Het was letterlijk een daad van zelfkruisiging, een nobele daad waarmee deze dappere jongeman zichzelf ter dood veroordeelde, zodat anderen in vrijheid en waardigheid konden leven. Met diepe nederigheid betraden Bala en ik het podium om tot de overleden Thileepan te spreken. Thileepan had al dagen geen eten of drinken gehad en zijn mond was droog en gebarsten, waardoor hij alleen nog maar kon fluisteren. Bala boog zich dichterbij naar de verzwakte Thileepan toe en wisselde woorden met hem. Thileepan informeerde uiteraard naar de politieke ontwikkelingen. We vertrokken kort daarna en hebben hem nooit meer levend teruggezien.

Naarmate Thileepans vasten voortduurde, was hij niet langer in staat het publiek vanaf het podium toe te spreken en bracht hij het grootste deel van zijn tijd liggend door, terwijl zijn toestand gestaag verslechterde. Naarmate Thileepan voor de ogen van zijn volk zichtbaar verzwakte, groeide hun woede en wrok jegens India en de IPKF. Het feit dat deze populaire jongeman op zo'n gruwelijke manier mocht sterven, wekte ongeloof op over de diepe onverschilligheid van de Indiase regering en de Indiase vredesmacht. Het enige dat nodig was om Thileepans tanende leven te redden, was dat de Indiase Hoge Commissaris, de heer Dixit, zich zou vernederen, Thileepan zou ontmoeten en hem zou verzekeren dat de Indiase regering haar beloften aan de Tamils zou nakomen. In eerste instantie negeerde Delhi de hongerstaking van Thileepan als een geïsoleerde eigenaardigheid van een individu, maar later raakte de stad ernstig bezorgd toen de gebeurtenis aan kracht won en uitgroeide tot een nationale opstand met anti-Indiase sentimenten. De bezorgdheid in Delhi dwong de heer Dixit ertoe een bezoek aan Jaffna te brengen om 'de situatie te bestuderen'. Op 22 september, de achtste dag van Thileepans vasten, arriveerde meneer Dixit op de luchthaven van Pallaly, waar hij werd opgewacht door meneer Pirabakaran en Bala. Bala vertelde me later dat meneer Dixit onbeleefd en rancuneus was en Thileepans vastenactie veroordeelde als een provocerende actie van de LTTE, bedoeld om de Tamil-bevolking tegen de Indiase regering op te hitsen. De heer Pirabakaran toonde opmerkelijk veel geduld en smeekte de Indiase diplomaat om Nallur te bezoeken en met de stervende jongeman te praten, hem te overtuigen zijn hongerstaking te staken en hem te verzekeren dat India zijn beloften zou nakomen. Met zijn gebruikelijke arrogantie en onbuigzaamheid verwierp de heer Dixit het verzoek van de LTTE-leider, met het argument dat dit niet binnen het mandaat van zijn bezoek viel. Had de heer Dixit de situatie correct ingeschat en oprecht oog gehad voor de gevoelens van het Tamil-volk in deze cruciale periode, dan is het zeer waarschijnlijk dat de hele episode van India's directe interventie in het etnische conflict een andere wending had genomen. Maar Thileepans bereidheid om op zo'n manier zijn leven op te offeren raakte de mensen diep, en zijn onnodige, tragische dood op 26 september zaaide diepe onvrede over de Indiase vredesmacht. De gebeurtenissen die volgden, versterkten alleen maar hun al gebroken vertrouwen in de Indiase 'vredeshandhavers' en Delhi.

Ik bleef in Valvettiturai na de dood van Thileepan. Ik voelde me op mijn gemak en veilig in

dit rustige vissersdorpje aan de kust. Valvettiturai, dat gebukt gaat onder de verzenigende tropische hitte, herbergt een unieke gemeenschap van trotse mensen met buitengewone moed en een geschiedenis van strijdbaarheid en verzet tegen onderdrukking die een heel geschiedenisboek zou kunnen vullen. En het was in deze eeuwenoude en historische stad dat ik mijn laatste eer betoonde aan deze opmerkelijke vrijheidsstrijder, Thileepan. Voor elk huis in het dorp, net als overal op het schiereiland, waren kleine, met kaarsen verlichte altaartjes met een afbeelding van Thileepan opgericht. Gevlochten gedroogde kokosbladeren, de traditionele Tamil-versiering die rouw symboliseert, hangen tussen palen en sieren de bermen. Uit de luidsprekers van tempels en scholen schalde begrafenismuziek. Het verminkte lichaam van Thileepan was gekleed in een volledig militair uniform en bedekt met de insignes van de LTTE. De met slingers versierde rouwstoet trok langzaam van dorp naar dorp over het schiereiland, waar menigten samenstroonden om hun diepe respect te betuigen aan deze legendarische martelaar. Het sombere ritme van de militaire trommels kondigde de verplaatsing van de stoet aan, van de rustplaats in Valvettiturai door het dorp naar de volgende bestemming. Terwijl de open stoet van Thileepan voor de laatste keer door de hoofdstraat van het dorp kroop, stond ik zwijgend tussen de menigte langs de straat om een laatste saluut te brengen aan een jonge man wiens vasten en opoffering die van de goeroe van de satyagraha, Mahatma Gandhi zelf, hadden overtroffen. Thileepan overtrof Gandhi in zijn daad van zelfverloochening door niet alleen voedsel, maar ook vloeistoffen te weigeren.

Tragedie treft hoge commandanten

Een van de bekendste inwoners van Valvettiturai was Kumarappa, een hooggeplaatst LTTE-lid en commandant van Jaffna. Hij woonde daar met zijn hele familie. Kumarappa was een oude vriend van ons uit de late jaren 70, uit de tijd dat we in Chennai woonden. Begin jaren tachtig ging hij naar Ierland om scheepsbouwkunde te studeren en hij bezocht ons regelmatig in Londen. Toen in 1983 de anti-Tamil-rellen uitbraken, stopte hij met zijn studie en volgde ons naar Chennai, vanwaar hij verder reisde naar Jaffna om de strijd daar weer op te pakken. Vanuit Jaffna werd hij naar Batticaloa gestuurd. Daar ontmoette hij zijn vrouw, Ranjini, en werd verliefd op haar. In de meer optimistische dagen direct na de ondertekening van het Akkoord kwam Ranjini naar Valvettiturai voor haar huwelijk met Kumarappa. Toen Bala vanuit Chennai een politiek bezoek aan Jaffna bracht, greep Kumarappa de gelegenheid aan en vroeg hem om als hoofdgetuige op zijn huwelijk aanwezig te zijn. Ik was in Chennai voor de bruiloft en had Ranjini nog niet ontmoet. Maar een van de eerste dingen die Kumarappa deed toen ik in Valvettiturai aankwam, was een ontmoeting regelen met zijn nieuwe vrouw. Ik was ontzettend blij toen hij zijn bruid mee naar ons huis nam om haar aan mij voor te stellen. Om onverklaarbare redenen staat de simpele gebeurtenis van mijn ontmoeting met Ranjini me nog helder en levendig voor de geest. Misschien was het de manier waarop het zilverachtige maanlicht Kumarappa's gezicht verlichtte en voor een vluchtig moment de schoonheid onthulde die we zien in een jeugdig gezicht wanneer het vol geluk is, of misschien was het hun genegenheid voor elkaar die af te lezen was aan Ranjini's verlegenheid. Maar de nacht was vol sterren en het

was warm en vredig. Kumarappa en Rajini zaten op een tweepersoonsbank. Hij had zijn arm om haar schouders geslagen en ik zie de bruidegom nog steeds stralend naar zijn bruid kijken. Maar Kumarappa's verantwoordelijkheden als commandant van Jaffna lieten hem weinig tijd over om met zijn nieuwe vrouw door te brengen. Bala reisde regelmatig met Kumarappa van en naar de stad Jaffna. Ik bezocht Ranjini vaak thuis tijdens de afwezigheid van Kumarappa. Alles leek zo normaal en aangenaam. Wie had kunnen voorspellen dat een tragedie hen zou overkomen, hem het leven zou kosten en Ranjini's hart zou breken?

Ik ging rond 17.30 uur naar Ranjini toe. We zouden een idyllische avondwandeling over het strand maken. Kumarappa was in het huis en zei dat hij rond 18.00 uur weg moest. Op zijn aandringen maakten Ranjini en ik een korte wandeling terwijl hij zich klaarmaakte om te vertrekken. We keerden snel terug van onze wandeling en, aangezien het een jong, pasgetrouwd stel was, vertrok ik discreet. Op de terugweg van mijn bezoek aan Ranjini zag ik de commandant van Trincomalee, Pulendran, met hoge snelheid over de hoofdstraat rijden op een grote motorfiets. Hij genoot zichtbaar van de kracht van zijn motor en de wind in zijn gezicht. Ik had geen idee dat hij dezelfde kant op ging als Kumarappa en dat ik hem over een paar minuten zou ontmoeten. Toen ik met mijn fiets een rijstrook opdraaide, zag hij me, en een brede, witte glimlach verscheen op zijn gezicht. Hij zwaaide terwijl hij verder fietste. Pulendran was ook slechts enkele weken voor Kumarappa getrouwd. Bala had wederom een belangrijke rol gespeeld bij het tot stand komen van het huwelijk. We woonden het huwelijk van Pulendran en Suba bij in de Murugan-tempel in Thiruporur, Tamil Nadu, dezelfde locatie als de bruiloft van meneer Pirabakaran een paar jaar eerder.

De volgende dag liet Bala me weten dat de Sri Lankaanse marine Kumarappa, Pulendran en vijftien andere hoge LTTE-leden op zee had onderschept, nabij de kustwateren van Point Pedro. Ze werden vastgehouden op de militaire basis in Pallaly, onder de hoede van Sri Lankaanse en Indiase militairen. Ik was verrast en verontrust, maar niet ernstig van streek. Ik dacht dat het een klein incident was en dat ze vrijgelaten zouden worden. De situatie in Jaffna was rustig en stabiel. Er werd een staakt-het-vuren afgekondigd. De IPKF handhaafde de vrede en de Sri Lankaanse troepen bleven in de kazernes. Bovendien kregen de LTTE-strijders algemene amnestie nadat ze hun wapens aan India hadden overgegeven, zoals vereist door de verplichtingen van het Indiaas-Sri Lankaanse akkoord. De objectieve omstandigheden die destijds heersten, waren zodanig dat niemand na de arrestatie een ernstige wending verwachtte. Als hoge LTTE-commandanten waren Kumarappa en Pulendran goed bekend bij de IPKF-functionarissen, dus we hadden er vertrouwen in dat de Indiërs ervoor zouden zorgen dat hen geen kwaad zou worden gedaan. We gingen ervan uit dat hun vrijlating slechts een kwestie zou zijn van het ophelderen van de verwarring rond hun arrestatie bij de Indiase autoriteiten. Dat was inderdaad de boodschap die Bala via mij overbracht aan Kumarappa's bezorgde jonge bruid. Maar Bala was gespannen en ernstig gestemd toen hij de volgende dag thuiskwam na zijn bezoek aan hen in de gevangenis op de basis in Pallaly. Hij was verontrust door de manier waarop ze als criminelen werden vastgehouden, omringd door grimmig uitziende Singalese troepen met gericht geweer. Indiase militaire officieren en een klein contingent troepen waren buiten het gebouw gestationeerd. De commandant van de IPKF, generaal-majoor Harkirat Singh, vertelde Bala dat de Sri Lankaanse regering een harde lijn had ingenomen en eiste dat de LTTE-leden

voor ondervraging naar Colombo zouden worden gestuurd. Bala raakte gealarmeerd door de nieuwe wending in de gebeurtenissen. Hij nam onmiddellijk contact op met de heer Dixit, de Indiase hoge commissaris, en drong er bij hem op aan zijn diplomatieke invloed aan te wenden om de vrijlating van de LTTE-strijders te bewerkstelligen. Hij waarschuwde de heer Dixit ook voor ernstige gevolgen als onze kaderleden, van wie sommigen hoge commandanten en oorlogshelden waren, iets zou overkomen. De heer Dixit verzekerde Bala dat hij zijn best zou doen om hun vrijlating te bewerkstelligen.

De regering van Jayawardene, of preciezer gezegd de hardliner onder minister van Nationale Veiligheid Lalith Athulathmudali, eiste dat de gearresteerde kaderleden naar Colombo zouden worden gebracht voor ondervraging over vermeende ‘misdaden’ die in het verleden, vóór het akkoord tussen India en Sri Lanka, zouden zijn gepleegd. Kumarappa en Pulendran waren hoge commandanten van de districten Batticaloa en Trincomalee en vochten met succes in vele veldslagen. Ze werden door de Tamils in de Oostelijke Provincie zeer gewaardeerd als oorlogshelden. Athulathmudali, die al jaren tevergeefs op jacht was naar deze beroemde guerrillaleiders, had eindelijk geluk toen deze commandanten werden gearresteerd en in hechtenis werden genomen door zijn soldaten. We waren ons volledig bewust van het grote gevaar dat hun leven bedreigde als ze naar Colombo zouden worden gestuurd voor ondervraging door de beruchte inlichtingenofficieren van Athulathmudali, die vastbesloten was wraak te nemen. Het woord ‘verhoor’ had een andere betekenis binnen het jargon van het Sri Lankaanse politieapparaat: marteling, en in het geval van verdachten van LTTE-verhoor, standrechtelijke executie. Gezien de afschuwelijke geschiedenis van grove schendingen van de mensenrechten van gedetineerden door de Sri Lankaanse politie en militaire autoriteiten, bestond er weinig twijfel dat onze kaderleden in hechtenis zouden worden onderworpen aan marteling en buitengerechtelijke executies. Met toestemming van de IPKF bezocht Bala Kumarappa, Pulendran en de andere kaderleden, van wie de meesten ons bekend waren, en bracht hun de onverwachte, dramatische wending in hun situatie over. Ze waren geschokt en onrustig. Ze wisten dat ze een zeer pijnlijke dood tegemoet zouden gaan als ze voor ‘verhoor’ naar Colombo werden gebracht. Ze bespraken hun lot onderling en namen een unaniem besluit. Zij brachten hun wensen over aan hun leider, de heer Pirabakaran, in brieven die aan hem waren gericht. Bala bracht de heer Pirabakaran op de hoogte van deze tragische en kritieke ontwikkelingen en overhandigde hem de brieven. De brieven brachten de LTTE-leider op de hoogte van een unaniem en geheim besluit van de kaders dat zij, volgens de LTTE-traditie, liever zelfmoord zouden plegen dan te worden uitgeleverd aan de Singalese staat en te worden onderworpen aan barbaarse martelingen en mogelijk de dood onder het mom van verhoor. Ze wilden een eervolle dood sterven, zo benadrukten ze in hun brieven, in plaats van toe te geven aan de eisen van de racistische Singalese staat die hun lange en vastberaden geschiedenis van verzet tegen hun vijand in diskrediet zou brengen en ondermijnen. Ze eisten cyanidecapsules.

De heer Pirabakaran was diep bedroefd en verontrust door de verwoestende wending van de gebeurtenissen. Hij was van mening dat de IPKF verantwoordelijk was voor het handhaven van de vrede in de Tamil-gebieden en dat het de plicht en verantwoordelijkheid van het Indiase leger was om de vrijlating te bewerkstelligen van zijn kaderleden die gratie hadden gekregen in het kader van een algemene amnestie. Hij verzocht Bala om maximale druk uit te oefenen

op de heer Dixit om hun vrijlating te bewerkstelligen. De volgende ochtend haastte Bala zich naar de luchtmachtbasis Pallaly om contact op te nemen met meneer Dixit in Colombo. Geconfronteerd met de mogelijkheid van een nieuwe ramp van nog grotere omvang dan het Thileepan-incident, smeekte, dreigde en beargumenteerde Bala met de Indiase diplomaat om de veilige vrijlating van de LTTE-strijders te bewerkstelligen, om een nieuwe grote crisis in de betrekkingen tussen India en de LTTE te voorkomen. Bala wist meneer Dixit ervan te overtuigen dat de vrede in het Tamil-thuisland verstekkende gevolgen zou kunnen hebben als de Indiase regering er niet in zou slagen de LTTE-leden vrij te krijgen. Meneer Dixit, zo vertelde Bala me bij zijn thuiskomst 's avonds, was gespannen en angstig en zijn wanhopige pogingen om Jayawardene ervan te weerhouden deze gevaarlijke en drastische stap te zetten, waren tevergeefs. De crisis werd gecompliceerd door de onvriendelijke en gespannen relatie tussen de heer Dixit en de IPFK-commandant, die pertinent weigerde bevelen van de Indiase diplomaat aan te nemen. De tijd begon te dringen. De heer Dixit slaagde er niet in de hogere machthebbers in Delhi volledig op de hoogte te stellen van de explosieve wending en waande zich schuldig in de gedachte dat hij invloed kon uitoefenen op de sluwe 'oude vos' die het slinkse plan van zijn minister van Oorlog volledig steunde. Twee jaar later vernamen we van de Sri Lankaanse president, de heer Premadasa, tijdens de onderhandelingen met de regering in Colombo, dat Lalith Athulathmudali in de eerste plaats verantwoordelijk was voor de harde lijn van Jayawardene. De heer Premadasa vertelde ons uitvoerig hoe de minister van Nationale Veiligheid, met een onwrikbare vastberadenheid, Jayawardene manipuleerde en zelfs dreigde zijn portefeuille neer te leggen als niet aan zijn eis werd voldaan om de LTTE-leden naar Colombo te laten brengen. Uiteindelijk zwichtte Jayawardene voor de dreiging van Lalith en weigerde hij de smeekbeden van de Indiase Hoge Commissaris in overweging te nemen. De heer Dixit vertelde Bala dat zijn pogingen bij de regering van Colombo om de LTTE-strijders vrij te krijgen een mislukking waren en dat ze op 5 oktober 's avonds naar Colombo zouden worden gevlogen.

De heer Pirabakaran was woedend toen hij van de definitieve beslissing op de hoogte werd gesteld. Hij voelde zich verplicht om de laatste wensen van zijn gevangengenomen manschappen te vervullen. De heer Pirabakaran en zijn commandanten haalden elk hun cyanidecapsule af en hingen die om de nek van Bala en Mathaya, met de instructie om die aan de gevangengenomen strijders te overhandigen. Met cyanidecapsules als krans brachten Bala en Mathaya met tegenzin en aarzeling een bezoek aan de kaderleden op de cruciale dag van hun overplaatsing. Kumarappa gaf instructies aan zijn vrouw. Pulendran deed hetzelfde. Haran, een getrouwde man met twee jonge kinderen, sprak zijn wensen uit voor hun toekomst. En zo was het lot van de LTTE-leden bezegeld. Enkele minuten voor de geplande vlucht naar Colombo beten Kumarappa, Pulendran en de andere vijftien kameraden tegelijkertijd in de cyanidecapsules. Toen de Sri Lankaanse troepen die de LTTE-gevangenen omsingelden zich realiseerden welke catastrofe zich voor hun ogen voltrok, stortten ze zich in een vlaag van woede op hen en begonnen de LTTE-strijders met geweerkolven te slaan in een wanhopige poging de collectieve zelfmoord te voorkomen. Maar het was allemaal voorbij. Twaalf kaderleden, onder wie Kumarappa en Pulendran, kwamen ter plekke om het leven. Vijf kaderleden overleefden de beproeving en herstelden in het ziekenhuis.

Het was de avond van 5 oktober toen het nieuws over de collectieve zelfmoord van de LTTE-strijders aan het publiek en aan mij werd bekendgemaakt. Vanuit de LTTE-basis in Valvettiturai werd het nieuws via onze portofoon doorgegeven en werden de namen langzaam en weloverwogen voorgelezen: Kumarappa, dood; Pulendie Amman, overleden, en vervolgens de ene naam na de andere, totdat de lijst van deze tragedie compleet was. Ik zat daar verdoofd, ik kon mijn oren niet geloven. Hoe kon dit gebeuren? Dat kan toch niet waar zijn. Wat is er gebeurd? En toen klonk er in de verte een zwak gehuil. De vrouw van Kumarappa, die op ongeveer 400 meter van ons huis woonde, was op de hoogte gebracht. En vanuit een andere richting klonk dat onmiskenbare gehuil van ondraaglijke emotionele pijn en verdriet: weer een familie was op de hoogte gebracht, en toen nog een en nog een, totdat het dorp een openluchtbegrafenis was geworden.

In de Tamil-gemeenschap is het gebruikelijk dat mensen de huizen van de overledenen bezoeken om hun respect te betuigen en de nabestaanden te condoleren, vooral in een klein dorp zoals Valvettiturai waar de meeste mensen elkaar kennen. In een situatie waarin de gesneuvelde strijders nationale helden waren geworden, wilde iedereen hun moed eren en de families respect betuigen, en hun verdriet met hen delen. De volgende avond bezochten we vervolgens, samen met een Singalese vriendin, Vaneetha - de vrouw van een hooggeplaatst LTTE-kaderlid, de heer Nadesan - die in Valvettiturai woonde, alle families van de gesneuvelde kaderleden. Ook de dorpsbewoners gingen van huis tot huis om samen te komen en deze onwerkelijke situatie te bespreken. Ongeloof en verdriet waren de twee overheersende emoties. De mannen stonden dicht bij elkaar en fluisterden, terwijl de vrouwelijke familieleden en vriendinnen samen op de grond zaten, jammerend en op hun borst bonzend in een uiting van collectief verdriet.

Ik wachtte tot Bala thuis was voordat ik de volgende ochtend Ranjini, de jonge bruid van Kumarappa, ging opzoeken. Ik zag er enorm tegenop. Hoe moesten we deze jonge vrouw onder ogen zien? Wat zouden we kunnen zeggen? Mijn maag draaide zich om toen we ons aankleedden en klaarmaakten om naar haar huis te vertrekken. Mijn lichtgekleurde sari gaf aan dat ik in rouw was.

Bala en ik liepen de korte afstand door het door verdriet geteisterde en geschokte dorp naar het huis van Kumarappa, waar Ranjini met zijn gezin woonde. Naarmate we dichterbij het huis kwamen, maakten we deel uit van een grote menigte die dezelfde kant op liep. Het gehuil werd steeds luider naarmate we de woning naderden. Toen we de overvolle laan naar de voordeur van Kumarappa's huis opliepen, week de menigte uiteen zodat we ongehinderd konden passeren. Ranjini was radeloos, ijde van verdriet en wist niet waar of hoe ze haar ondraaglijke pijn moest uiten. Een paar meter van de poort zag ze ons en sprong op me af, omhelsde me, duwde me tegen het hek en schreeuwde het uit van de pijn. "Tante, tante!", schreeuwde ze, "Mijn man, mijn man!", snikte ze onbedaarlijk op mijn schouder. Ik nam haar mee naar binnen, waar het huis vol zat met talloze vrouwelijke familieleden die op de grond zaten om steun te bieden en het verdriet van Ranjini en Kumarappa's familie te delen.

Ranjini's emotionele kweiling duurde de hele nacht voort. Terwijl ik probeerde te slapen, werden mijn emoties wakker gehouden door het smekende geluid van Ranjini die "Aththan, Aththan, Aththan" riep, wat door de stilte van de nacht klonk. (In de Tamil-cultuur gebruikt een

vrouw niet de vertrouwde voornaam om haar echtgenoot aan te spreken, maar de respectvolle aanspreekvorm ‘Aththan’.)

Maar het delen van verdriet in Ranjini’s huis betekende niet het einde van het rouwproces. De belangrijkste uitvaartdienst zou de volgende avond plaatsvinden. Het zou een openbare, grootschalige begrafenis worden op het sportveld van het dorp. Hoe zou ik met de emoties van zo’n gebeurtenis omgaan? Maar ik moest het wel doen, net als iedereen. In de tussentijd, terwijl de voorbereidingen werden getroffen voor een nationaal afscheid van de gesneuvelde LTTE-strijders, werden de geborgen lichamen voor de laatste nacht naar huis gebracht.

Een grote menigte stroomde naar het terrein van Valvettiturai voor een laatste eerbetoon aan de twaalf gevallen helden. De sfeer was somber toen mensen langs de opgestelde open doodskisten liepen, waarbij velen stil bleven staan om te huilen aan de voet van een kaderlid dat ze in het bijzonder kenden. Ranjini en Suba (Palendrans vrouw) waren hysterisch en werden door hun familieleden in bedwang gehouden. Kuha, de vrouw van Haran, en haar twee kinderen bevonden zich ook in de menigte van nabestaanden, gesteund door familie en vrienden. Van alle kanten klonk gehuil en geklaag. Lofredes in de vorm van gedichten, liederen en toespraken schalden door de luidsprekers. Ironisch genoeg zou Santhosam, een van de belangrijkste sprekers van de LTTE die een lijkrede hield, enkele weken later zelf sneuvelen in een gevecht met het Indiase leger. Een neerslachtige en moedeloze heer Pirabakaran en de LTTE-leiding liepen langzaam voorbij, af en toe stilstaand om te reflecteren aan de voet van de doodskisten van enkele van de meest loyale, betrouwbare en hooggeplaatste LTTE-leden die hem door de jaren heen waren gevolgd.

Kort na het vertrek van meneer Pirabakaran werden Ranjini, Suba en Kuha, volgens de Tamil-traditie, van de rouwplek weggevoerd voorafgaand aan de crematie. Ranjini moest worden vastgehouden en weggeleid, omdat ze zich wanhopig vastklampte aan de kist die in de tegenovergestelde richting bewoog. “Aththan, Aththan,” schreeuwde ze, in oren die haar wanhoop niet langer konden horen. Suba moest in bedwang worden gehouden toen ze zich wanhopig probeerde vast te grijpen aan Pulendrans kist, die voorgoed uit haar zicht werd weggevoerd. De doodskisten werden in een waardige rij naar de klaarstaande brandstapels gedragen. Gekleed in de traditionele Tamil-kleding van witte verti en met ontbloot bovenlijf stonden de bejaarde vaders zwijgend en verbijsterd aan het hoofd van de doodskisten van hun zonen. Ze kregen brandende fakkels aangereikt en, terwijl de militaire saluut door de lucht galmde, stapten ze eensgezind naar voren en wierpen het vuur in de brandstapel, waarmee ze de definitieve uitroeiing van hun nageslacht in gang zetten. Een dikke, grijze rookwolk die de lucht in steeg, deed de mensen spontaan opstaan en een kreun klonk uit de grote, bedroefde menigte. Het leek allemaal een nachtmerrie. Hoe heeft het zover kunnen komen? Waarom werden zoveel mensen op deze manier emotioneel gemarteld? Wat hadden die mensen gedaan om zo’n verlies en pijn te verdienen? Het was inderdaad een grote paradox dat de bevolking aan zulke emotionele stress was blootgesteld en de strijd onder zulke druk was komen te staan, terwijl er juist een staakt-het-vuren van kracht had moeten zijn. Dat deze ramp zo snel na het offer van Thileepan kon plaatsvinden, vergrootte de verbijstering van het volk. De Indiase vredesmacht en Delhi waren in de ogen van het publiek volledig in diskrediet geraakt. Het

wantrouwen jegens Colombo nam alleen maar toe. Er zijn wonden toegebracht die, naar mijn mening, nooit volledig zullen genezen.

Ik verliet de plek van de begrafenis emotioneel uitgeput. Ik kon de blijde bruidegoms die ik slechts enkele dagen eerder had gekend, en de brede, frisse glimlach van Pulendran en Kumarappa, niet rijmen met de levenloze lichamen in de kisten en het tafereel dat ik zojuist had gezien. Ik kende ook de andere kaderleden uit Chennai en Valvettiturai en ik voelde een enorm gevoel van verlies en verdriet. Ik heb een droevige en bittere les geleerd over de wisselvalligheden en de kwetsbaarheid van het leven.

De gebeurtenissen van de afgelopen dagen hebben de politieke situatie min of meer in een onomkeerbare neerwaartse spiraal gebracht. De relatie tussen de LTTE en de IPKF was daarna nooit meer hetzelfde, en zou dat ook nooit meer worden. De etnische conflicten en de daaropvolgende moorden op onschuldige Singalezen waren betreurenswaardige uitingen van nationaal verdriet. Het klimaat was extreem explosief. De spanning tussen de LTTE en de IPKF nam toe. In Jaffna hebben zich diverse geweldsincidenten voorgedaan. De bevolking, woedend over de tragische gebeurtenis, verzette zich openlijk tegen de Indiase troepen. Ondertussen gaf de regering van Jayawardene de LTTE de schuld van de moord op Singalese burgers en eiste dat India militair zou optreden tegen de Tamil Tijgers. De Indiase legerchef, generaal Sundaraji, en de Indiase minister van Defensie, de heer K.C. Pant vloog naar Colombo en had geheime ontmoetingen met president Jayawardene. Colombo werd op de hoogte gesteld van het Indiase besluit om militaire offensieve operaties te lanceren en de LTTE te ontwapenen. Jayawardene was verheugd dat zijn strategie eindelijk had gewerkt. oftewel: de wapens van het Indiase leger richten tegen de Tamil Tijgers, die door het leger zelf waren getraind, bewapend en gesteund. Het was een diplomatieke overwinning voor Jayawardene, maar het betekende de ondergang voor de Tamils. 10 oktober was de datum die was vastgesteld voor de Indiase militaire inval in Jaffna om de LTTE met geweld te ontwapenen. Om het Tamil-publiek in het ongewisse te laten over hun militaire manoeuvres en om lokale en internationale kritiek op mogelijke militaire excessen en oorlogsmisdaden te onderdrukken, lanceerde het Indiase leger in de vroege ochtenduren van 10 oktober een plotselinge en snelle operatie tegen de vrije media in Jaffna, slechts enkele uren voor de grootschalige militaire aanval. De drukkerijen van 'Elamurasu' en 'Murasoli' werden met explosieven opgeblazen en de journalisten werden gearresteerd. Radio- en televisiestations werden aangevallen en alle uitzendfaciliteiten werden buiten werking gesteld. De grootste democratie ter wereld heeft de afschuwelijke misdaad begaan om het instrument van de democratie zelf, de media van de inwoners van Jaffna, plat te leggen om hun vrijheid van meningsuiting te beknotten. Gewapende LTTE-eenheden boden fel weerstand aan de Indiase troepen op de ochtend van 10 oktober toen deze probeerden de stad binnen te marcheren vanuit het beroemde Nederlandse fort in Jaffna. De oorlog tussen India en de LTTE brak in alle hevigheid uit en stortte de Tamil-natie in een nieuwe en ongekende cyclus van geweld, dood en verwoesting.

‘Operatie Pawan’

Bij de overwegingen voorafgaand aan de inzet van Indiase troepen als vredesmacht in het noordoosten van Sri Lanka, conform de voorwaarden van het Indo-Sri Lanka-akkoord, bleek de inschatting van de Indiase militaire top dat er 72 uur nodig zou zijn om de LTTE met geweld te ontwapenen indien de omstandigheden dit vereisten, een grove militaire misrekening en een onderschatting van de vuurkracht, tactieken en vastberadenheid van de LTTE. Toen de vijandelijkheden vervolgens op 10 oktober 1987 in Jaffna uitbraken, ging het Indiase leger ervan uit dat hun taak beperkt zou blijven tot het snel uitschakelen van een kleine guerrillagroep. De operatie, met de codenaam ‘Operatie Pawan’, was in eerste instantie een krachtige actie van de Indiase troepen om LTTE-leden te ontwapenen. Het doel was om de top van de organisatie uit te schakelen door de LTTE-leiding gevangen te nemen. De Indiërs waren van mening dat, nu het hoofd weg was, de LTTE-strijders gedesorganiseerd en gedemoraliseerd zouden raken en zich uiteindelijk zonder verzet zouden overgeven. Maar vanaf het begin van hun campagne stuitte het Indiase leger op een onverwachte felheid van het LTTE-verzet. Met als doel de heer Pirabakaran en zijn hooggeplaatste commandanten gevangen te nemen, lanceerden de Indiërs op 12 oktober een luchtaanval met commando’s op de universiteit van Jaffna. Ze beseften al snel dat het ontwapeningsproces niet zo eenvoudig zou zijn als ze hadden verwacht. De operatie bleek een van de grootste militaire mislukkingen in de geschiedenis van het Indiase leger te zijn.

De Indiase inlichtingendienst had informatie verkregen dat het hoofdkwartier van de heer Pirabakaran gevestigd was in Pirambady Lane in Kokkuvil, een voorstad van Jaffna, op korte afstand van de Universiteit van Jaffna en de Faculteit Geneeskunde. De open ruimte tussen dit complex van bouwwerken bood een ideale landingszone voor een luchtlandingsoperatie en verleide de Indiërs tot een roekeloze en riskante militaire onderneming. Meneer Pirabakaran had, dankzij zijn scherpe instinct voor militaire strategie en tactiek, het veld al aangewezen als de meest waarschijnlijke locatie voor een grootschalige commando-aanval op zijn hoofdkwartier. In afwachting daarvan plaatste hij zijn selecte groep kaderleden in de universiteitsgebouwen rondom het veld en wachtte af. Toen helikopters in de vroege ochtenduren van 12 oktober troepen van het 13e Sikh Light Infantry Regiment en parachutisten afzetten op het aangewezen open terrein, werden ze begroet met fel en meedogenloos vuur van de wachtende LTTE-machinegeweren. Even ernstig voor de troepen was de schade die de Indiase helikopters opliepen door de machinegeweren, waardoor verdere landingen van troepen om hun collega’s, die in het LTTE-vuur waren beland, te versterken en te ondersteunen, feitelijk onmogelijk werden. De Indiase soldaten, omsingeld en geïsoleerd, vochten tot halverwege de ochtend van 12 oktober voor hun leven, toen hun laatste kogel werd afgevuurd. In een laatste poging om te overleven, lanceerden de troepen een wanhopige bajonetaanval. Slechts één Indiase soldaat overleefde de mislukte operatie en kon het verhaal ervan navertellen. In deze slag kwamen 29 speciaal getrainde Sikh-commando’s om het leven. Ondertussen hadden de parachutisten, vastberaden in het nastreven van hun militaire doel om meneer Pirabakaran uit te schakelen, zich afgescheiden van het Sikh-peloton en trokken verder in de richting van hun doelwit. Bij aankomst op zijn hoofdkwartier ontdekten ze dat meneer Pirabakaran er slechts enkele uren voor aanvang van de Indiase

operatie stiekem vandoor was gegaan. Maar deze overmoedige, slecht doordachte militaire onderneming legde de basis voor een van de ergste gevallen van wreedheden tegen Tamil-burgers door het Indiase leger tijdens de ontwapeningscampagne tegen de LTTE. De geteisterde en nerveuze Indiase parachutisten, die in het donker ronddwaalden in onbekend gebied op zoek naar een doelwit dat ze nog nooit hadden gezien, schoten genadeloos alle Tamil-burgers in de omgeving van deze zinloze militaire operatie dood. De mortier- en artillerieondersteuning voor de gestrande parachutisten droeg bij aan het aantal burgerslachtoffers. Een contingent tanks, afkomstig van het nabijgelegen Nederlandse fort in Jaffna, was ingezet om de wanhopige en geïsoleerde parachutisten te redden en te ondersteunen. De tanks maaiden mensen neer alsof het grassprietjes waren, waardoor het aantal burgerslachtoffers verder opliep. Verminkte lichamen en met kogels doorzeefde lijken lagen verspreid over het gebied nadat de Indiase troepen waren vertrokken van het bloedbad dat ze onnodig hadden aangericht. In totaal kwamen veertig Tamil-burgers om het leven en raakten tientallen gewond als gevolg van deze militaire blunder.

Naarmate ‘Operatie Pawan’ vorderde en intensiever werd, bleven artilleriegranaten neerkomen op dichtbevolkte gebieden in de Valigamam-sector van het schiereiland, waarbij eigendommen tot puin werden gereduceerd, mensen uiteengereten werden en anderen blijvend verminkt raakten. De moedwillige slachting van Tamil-burgers door Indiase troepen ging hand in hand met hun veelzijdige opmars langs de belangrijkste verkeersaders van het schiereiland richting de stad Jaffna. Tijdens hun opmars naar de stad Jaffna lieten de soldaten een spoor van gruwelijke sterfgevallen en willekeurige moorden op Tamil-burgers achter, gepleegd door schietgrage troepen. De Indiase troepen gedroegen zich als een buitenlands bezettingsleger en eisten hun buit op. Talloze Tamil-vrouwen schreeuwden het uit van angst en afschuw toen bendes soldaten van de binnenvallende Indiase colonne hen aan bruut seksueel geweld onderwierpen; Hun kreten van angst galmden herhaaldelijk door de lucht toen de ‘vredeshandhavers’ datgene schonden wat Tamilvrouwen als het meest heilige beschouwen: hun bescheidenheid, waardigheid en trots. Elk huis langs de route van de binnenvallende hordes werd geplunderd en leeggeroofd. Alle huishoudens werden beroofd van contant geld, sieraden en andere waardevolle spullen. De inval in Jaffna leverde het Indiase leger een grote buit op, maar voor de burgers van Jaffna was het een schok, een bron van terreur en vernedering. De algemene teleurstelling en wrok jegens de Indiase ‘vredestichtende’ troepen sloeg om in sympathie en steun voor de LTTE-vrijheidsstrijders. Geconfronteerd met een grootschalige conventionele militaire aanval waarbij de Indiërs gevechtshelikopters, artillerie, mortiergranaten en tanks inzetten, maakten de LTTE-strijders gebruik van hun territoriale overwicht en klassieke stedelijke guerrillatactieken. Uiteindelijk slaagden ze erin de geplande operatie van drie dagen te vertragen tot een campagne van twee weken. De door de oorlog geteisterde Tamil-burgers, die zware verliezen en enorme verwoestingen van hun eigendommen hadden geleden door toedoen van de Sri Lankaanse strijdkrachten, bevonden zich nu midden in een nieuwe militaire bezetting van hun land door een vijand van ongekende wreedheid: het Trojaanse paard van de ‘vredeshandhaving’.

‘Operatie Pawan’, ogenschijnlijk gelanceerd om de LTTE te ontwapenen, heeft niet alleen in de beginfase een onaanvaardbaar aantal burgers vermoord en verminkt, maar heeft ook grote delen van de bevolking tijdelijk of permanent ontheemd. Inwoners van Jaffna vluchtten naar daarvoor

bestemde vluchtelingenkampen, terwijl anderen hun toevlucht zochten buiten het belangrijkste oorlogsgebied. Degenen die achterbleven, riskeerden hun leven en verwondingen door toedoen van de onvoorspelbare en agressieve Indiase troepen. In deze vijandige situatie werd het noodzakelijk om gewonde LTTE-strijders vanuit het algemene ziekenhuis van Jaffna te evacueren naar lokale ziekenhuizen in de districten Vadamarachchi en Chavakachcheri op het schiereiland. De lokale ziekenhuizen waren klein en slecht uitgerust en hadden moeite om de slachtoffers van de LTTE en het groeiende aantal zwaargewonde burgers op te vangen. Veel ontheemden vonden onderdak bij familie en vrienden in Valvettiturai, in de sector Vadamarachchi. Enkele LTTE-leden keerden terug naar hun thuisstaat Valvettiturai en namen hun collega's mee. En de inwoners van Valvettiturai reageerden op deze nationale crisis door blijk te geven van diep patriottisme en grote moed, aangezien veel families in het geheim onderdak en beschutting boden aan gewonde LTTE-strijders. Een van deze mensen, Kittu's moeder, liefkozend 'Kittu Amma' genoemd, een standvastige en onwrikbare voorvechter van Tamil Eelam en een betrouwbare steunpilaar van de LTTE, opende gewillig haar huis en hart voor de behoeften van de strijd. Deze opmerkelijke matriarch, die al lange tijd LTTE-leden van voedsel en steun voorzag, werd beschouwd als het veiligste huis voor de hooggeplaatste veteraan Pottu Amman, die ernstig gewond was geraakt bij de LTTE-aanval op Indiase soldaten bij de medische faculteit van Jaffna. Pottu Amman was het eerste LTTE-lid dat gewond raakte tijdens deze campagne. Hij werd met spoed naar het algemeen ziekenhuis van Jaffna gebracht, waar hij een levensreddende spoedoperatie onderging vanwege een ernstige buikwond. Na zijn eerste herstel van de operatie werd hij overgebracht naar de veiligere omgeving van het huis van Kittu Amma in Valvettiturai. Twee andere hogere kaderleden voegden zich bij Pottu Amman in het huis van Kittu Amma. Maar Pottu Amman had nog meer verwondingen. De kogels uit een automatisch geweer hadden de tricepsspieren opengereten en de ernstige verwonding vereiste constante verzorging en grondige reiniging. Hij had een lichte verwonding aan zijn been en voet. Hij was, met andere woorden, zwaargewond.

Beruchte bloedbaden

Toen we vernamen dat Pottu Amman en andere LTTE-leden werden ondergebracht in het huis van Kittu, op slechts een paar honderd meter van het onze, gingen we kijken hoe het met hen ging. We troffen het huis aan dat was omgebouwd tot een geïmproviseerd ziekenhuis, en de gewonde strijders lagen op hun bedden te rusten. Kittu's moeder had de leiding. Kittu Amma, een vrouw van in de zestig, ontfermde zich met warme, moederlijke genegenheid over deze kaderleden en vrolijkte hun humeur op met haar kleurrijke taalgebruik, levendige gevoel voor humor en heerlijk ondeugende lach, vierentwintig uur per dag. Familieleden en burens in de buurt schoten haar te hulp door eten te brengen en boodschappen te doen. Dankzij mijn verpleegkundige vaardigheden kon ik haar bijstaan en de druk op het medische team van de LTTE verlichten door een deel van de medische zorg voor Pottu Amman en de overige strijders op me te nemen. De buikwond van Pottu Amman is goed genezen. Maar zijn armwond was ernstig. De hoeveelheid dressing was enorm en het liep eruit. De armblessure van Pottu

Amman was zo ernstig en pijnlijk dat hij regelmatig onder narcose in het plaatselijke ziekenhuis moest worden gebracht voor een grondig onderzoek en reiniging van de wond. Ik begeleidde de zwaargewonden, onder wie Pottu Amman, naar het Point Pedro Base Hospital (ook wel bekend als het Manthikai-ziekenhuis) voor behandeling.

In het Manthikai-ziekenhuis in Vadamarachchi werd de volle omvang van de oorlog duidelijk. De ziekenzalen waren gevuld met burgers met granaatschervenwonden en gewonde strijders. De middelen van dit plaatselijke ziekenhuis waren tot het uiterste opgerekt. Een team van toegewijde artsen en verpleegkundigen van de internationale medische organisatie Artsen zonder Grenzen, die beiden Nobelprijswinnaars voor de Vrede zijn, hielp het lokale personeel om de tekorten aan medisch personeel en andere medewerkers in het ziekenhuis op te vangen. Tijdens een routinebezoek aan de kliniek van Pottu Amman zag ik een constante stroom gewonden, onder het bloed, bloedend en kreunend van de pijn door afschuwelijke wonden, het ziekenhuis binnenkomen. Ze hadden een reis van tien mijl afgelegd vanuit het district Chavakachcheri om het Manthikai-ziekenhuis te bereiken voor spoedeisende medische hulp. De ontredderde en geschokte patiënten en hun familieleden vertelden ons dat er een grote aanval op burgers had plaatsgevonden door de Indiase 'vredeshandhavers' in Chavakachcheri. Het was 27 oktober 1987, een dag van schande in de geschiedenis van het Indiase leger en een dag van afschuw in de pijnlijke geschiedenis van het Tamil-volk. Indiase gevechtshelikopters waren naar het stadje Chavakachcheri gevlogen en cirkelden vervolgens continu boven de plaatselijke markt. De markt was gevuld met mensen die op hun gemak boodschappen deden voor hun gezin. Er brak chaos uit toen de gevechtshelikopters plotseling het vuur openden op de nietsvermoedende winkelende mensen. Raketten werden vanuit de helikopters afgeschoten en explodeerden midden in de menigte, waardoor paniek en chaos op de markt ontstonden. De doodsbange en geschrokken menigte verspreidde zich en zocht dekking. Toen deze zwevende doodsmachines eenmaal van het toneel verdwenen waren, werd de omvang van de slachting duidelijk. Verminkte lichamen lagen verspreid over het gebied; De gewonden kronkelden van de pijn en de shock, bloedend uit hun ernstige en vaak dodelijke verwondingen. De mensen probeerden halsoverkop voertuigen te vinden om de gewonden naar het ziekenhuis te vervoeren. Vervolgens werd het ziekenhuis overspoeld met ernstig gewonde patiënten. Ik bood aan om te helpen tijdens deze crisis in het ziekenhuis. De gewonde burgers weigerden naar het algemene ziekenhuis van Jaffna in het centrum van de stad te gaan, ondanks de beschikbaarheid van betere medische voorzieningen. De mensen hadden nog vers in het geheugen liggen van een ander bruut bloedbad dat slechts een week eerder, op 21 oktober, in het ziekenhuis van Jaffna had plaatsgevonden. Bij deze uitbarsting van militaire wreedheid werden 21 artsen, verpleegkundigen en arbeiders, evenals zieke patiënten die in hun bed lagen, afgeslacht toen Indiase troepen het ziekenhuis bestormden. De hel brak los toen de troepen het ziekenhuis binnenvielen en met automatisch geweervuur en granaten op patiënten en personeel begonnen te schieten. Het mortiervuur dat vanuit de achtergrond opsteeg, verwoestte de ziekenzalen en verstikte de lucht met rook en stof. De Indiase 'vredeshandhavers' reageerden met vuurwapens van dichtbij en granaatontploffingen op het personeel dat met opgeheven handen een gebaar van vrede en overgave maakte. Tijdens deze grove daad van ongeprovokeerde barbaarsheid door de Indiase troepen raakten nog eens vijfenveertig ziekenhuismedewerkers en patiënten ernstig gewond. Het was daarom niet moeilijk

te begrijpen waarom mensen zich zorgen maakten over een bezoek aan het algemene ziekenhuis van Jaffna.

Voordat we de tijd hadden om ons voor te bereiden op een grote medische noodsituatie, lagen de opnameafdeling en de enige operatiekamer al vol met gewonde burgers die allemaal dringend geopereerd moesten worden. Gewonde patiënten van alle leeftijden, samen met hun wanhopige familieleden die streden om de medische zorg die het leven van hun dierbaren zou kunnen redden, stonden dicht op elkaar gepakt in de operatiekamer. Een jonge vrouw met ernstige buikwonden lag op de operatietafel. Haar gescheurde darmen werden ontdaan van granaatscherven en de vele scheuren werden gehecht. Een familielid drukte op de bloedende slagader in het been van een andere patiënt terwijl hij wachtte tot de artsen de verwonding behandelden. De dertigjarige mannelijke patiënt die ik verzorgde, had een gat in zijn borst en snijwonden in zijn buik. De artsen waren bezorgd dat hij al buikvliesontsteking had ontwikkeld. Het bloedverlies uit zijn linkerzijde wees op ernstig letsel onder de snijwonden die we slechts vaag konden zien. Een met bloed bevuurd verband dat als eerstehulpmaatregel om zijn hoofd was aangebracht op het moment van het letsel, verhulde de ernst van de schedelwond. Terwijl ik daar stond en me afvroeg uit welke richting het stromende water kwam, voelde ik iets warmes op mijn voet stromen. Ik keek naar beneden en zag bloed uit het hoofd van de patiënt stromen. Bij het verwijderen van het verband kwam een lange, onbehandelbare hoofdwond aan het licht. Niemand kon iets voor deze ongelukkige man doen: zijn einde was nabij. Zijn familieleden, met bezorgde gefronste voorhoofden, keken door het raam van de operatiekamer en schreeuwden het uit van verdriet toen ze zagen dat hij dood was. In een andere hoek van de wachtkamer stond een groep bezorgde moslimmannen gebogen over het uiteengereten lichaam van een naaste verwant, in de hoop dat de artsen het wonder zouden kunnen verrichten om de afgescheurde lichaamsdelen weer aan elkaar te hechten. Tevergeefs. De dood had gezegevierd. Uit pure wanhoop brachten familieleden de halve romp van een van hun familieleden. De geamputeerde ledematen vulden de vuilnisbakken. De vloer was plakkerig van het gemorste bloed. De spanning en angst waren voelbaar in de lucht. Dertig Tamil-burgers werden die dag in Chavakachcheri vermoord door de Indiase ‘vredeshandelaars’ en nog eens vijfenzeventig raakten zwaargewond.

Uren en tientallen slachtoffers later, toen het herstellen van gebroken en verminkte lichamen voor die dag was voltooid en de patiënten terugkeerden naar de afdeling om hun strijd om te overleven voort te zetten, restte alleen nog het opruimen van dit chirurgische slagveld. Ik stond daar en keek naar de veelgebruikte kamer. De witte mozaïekvloer was bezaaid met kronkelende bloedstroompjes. Overvolle vuilniszakken waaruit verminkte ledematen staken, bezorgden je de rillingen over de rug. Bloeddoordrenkte gaasjes die losjes in emmers lagen, vertelden het verhaal van wanhopige chirurgische ingrepen. De kommen met water om de handen te wassen waren nu stoffig roze. Gebruikte chirurgische handschoenen, net zo levenloos als de ledematen die ze hadden helpen amputeren, hingen hulpeloos aan rekken te wachten om na reiniging weer bruikbaar te worden gemaakt. Men kon alleen maar woedend zijn over de gebeurtenissen van die avond. Dat het menselijk verstand een rationele rechtvaardiging kon vinden voor zulke afschuwelijke wreedheden tegen onschuldige mensen leek onbegrijpelijk. Het willekeurige karakter van de slachtoffers dwong me na te denken over mijn eigen geluk en

de kwetsbaarheid van mijn eigen leven. Ik had geen enkele reden om aan te nemen dat ik op enigerlei wijze anders was dan de slachtoffers die ik die dag had gezien en dat ik beschermd zou zijn tegen zulke verwoestende gebeurtenissen. Waarom zou ik dat zijn? In dit geval had ik het geluk dat ik niet op het verkeerde moment op de verkeerde plaats was. Maar terwijl ik de pijn en het lijden van deze mensen aanschouwde, werd ik gedwongen na te denken over de logica achter de krachten die juist deze gemeenschap hadden uitgekozen om deze tirannieke vervolging en terreur van de buitenlandse bezetting te ondergaan. Voor mij betekende de wrede aard van de onderdrukking en het bloedbad waaraan het Tamil-volk werd blootgesteld, dat zij het politieke recht hadden verworven om hun eigen lot te bepalen.

Met Valigamam als militair epicentrum richtten de Indiase troepen hun blik noordwaarts op Vadamarachchi en zuidwaarts in de richting van Chavakachcheri in de regio Thenmarachchi, als het volgende strijdtoneel van de militaire campagne om de LTTE te ontwapenen. Chavakachcheri was de eerste die in handen viel van de Indiase troepen. De willekeurige moorden op burgers, de verkrachtingen van Tamilvrouwen en de plundering van de eigendommen van het Tamilvolk tijdens zoek- en vernietigingsoperaties in dat gebied zijn goed gedocumenteerd.

De inwoners van Chavakachcheri hebben een lange en unieke geschiedenis van buitengewone moed en toewijding tijdens de jaren van de nationale strijd. Het is de thuisbasis geweest van een groot aantal LTTE-leden en vele martelaren. Vervolgens vormde het verzet van de LTTE, dat werd volgehouden en gesteund door de bevolking van Chavakachcheri, een bedreiging voor de Indiase troepen. De LTTE-leden hergroepeerden en organiseerden zich voortdurend en lanceerden sporadische guerrilla-aanvallen in de steden. Het feit dat de LTTE-leden erin slaagden de zware bezetting van Chavakachcheri door het Indiase leger te overleven, getuigde van hun moed en vastberadenheid. De commandant van de LTTE-guerrilla's in Chavakachcheri tijdens deze periode van Indiase militaire bezetting. Dat was Tamil Chelvan, het huidige hoofd van de politieke sectie van de LTTE.

De toegenomen luchtactiviteit boven het district Vadamarachchi, en de sporadische waarnemingen van Indiase patrouilles te voet die verkenningmissies uitvoerden aan de rand van Vadamarachchi, waren aanwijzingen dat de Indiase militaire top haar aandacht had gericht op dit LTTE-bolwerk. We kunnen in de nabije toekomst een intensivering van haar aanwezigheid en activiteiten in het gebied verwachten. Toen onze verkenners ons lieten weten dat er een Indiase patrouille langzaam over de hoofdweg tussen Jaffna en Uduppitty reed, wisten we dat ons moment was aangebroken: we moesten ons huis verlaten en verder het binnenland van Vadamarachchi in trekken. Dit was de enige optie die ons restte. Ten noorden van ons vasteland lag een uitgestrekte zee, de Palkstraat, een deel van de Indische Oceaan dat Zuid-India en Sri Lanka scheidde. De patrouille van Sri Lankaanse en Indiase oorlogsschepen in de noordelijke wateren heeft de expedities naar de open zee voorlopig effectief geblokkeerd. Bovendien lag aan het einde van de noordelijke horizon India, dat met ons in oorlog was. Een permanent guerrillaberschap diep in de jungle van Vanni was voor ons ook geen realistische optie. Het eerste waar we rekening mee moesten houden, was Bala's gezondheid. Als hij jonger en in betere gezondheid was geweest, was het natuurlijk een mogelijkheid geweest. En ten tweede, omdat we beiden meer aan de politieke dan aan de militaire kant van de organisatie stonden,

konden we nuttiger zijn voor de strijd door samen te werken met de mensen in de samenleving of met de internationale gemeenschap, in plaats van ondergronds te opereren te midden van guerrilla-oorlogvoering in de jungle. En uiteraard was een belangrijke zorg de toegang tot een regelmatige insulinetoevoer. Er was geen garantie dat we een constante aanvoer van insuline voor Bala in de junglegebieden konden verzekeren. Maar afgezien van die overwegingen was onze voornaamste zorg en aspiratie om tussen de mensen te leven, en we dachten dat we een ondergronds bestaan in Vadamarachchi zouden kunnen overleven. Bovendien koesterde Bala in de beginfase van het conflict de hoop dat hij door de heer Pirabakaran zou worden gevraagd om met het Indiase leger over een staakt-het-vuren te onderhandelen, maar de Indiërs waren niet geïnteresseerd in het staken van hun militaire campagne. In deze fase van het Indiase militaire offensief had de heer Pirabakaran, het voornaamste doelwit van Operatie Pawan, het schiereiland verlaten en bevond hij zich diep in de jungles van Vanni, waar hij zowel stedelijke als jungle-guerrilla-oorlogvoering organiseerde en uitvoerde tegen het Indiase bezettingsleger.

5 Opgejaagd door het Indiase leger

Soosai, de ervaren commandant van de Zeetijgers, had de leiding over Vadamarachchi ten tijde van het uitbreken van de vijandelijkheden. Hij kwam regelmatig bij ons thuis en nam de verantwoordelijkheid voor onze veiligheid in Vadamarachchi op zich. Het was Soosai die Bala regelmatig op de hoogte hield van de militaire ontwikkelingen op het schiereiland en van elke beweging van de oprukkende Indiërs richting Vadamarachchi. Ze bespraken regelmatig de militaire sterkte van de LTTE in de Vadamarachchi-sector en de wijze waarop ze zich tegen het Indiase leger zouden verzetten. Gezien de beperkte manschappen en vuurkracht van de LTTE in het gebied, meende Bala dat het zinloos zou zijn voor onze strijdkrachten om de oprukkende Indiase colonnes openlijk te confronteren in een conventionele oorlogsvoering en het risico te lopen zware verliezen te lijden. Gezien de brute geschiedenis van de militaire opmars van het Indiase leger in Valigamam en Chavakachcheri, zou een conventionele vorm van LTTE-verzet, naar onze inschatting, zijn beantwoord met een spervuur van willekeurige artillerie op Vadamarachchi vanuit de legerkampen Pallaly en Valvettiturai om de LTTE-verdediging te verzwakken alvorens een grootschalige aanval op de sector zou plaatsvinden. Een dergelijke situatie zou ongetwijfeld tot onaanvaardbare burgerslachtoffers hebben geleid. Geconfronteerd met zo'n militaire aanval en zware burgerlijke verliezen, zou de LTTE uiteindelijk gedwongen zijn geweest zich uit het district terug te trekken. Wij vonden het onnodig om de bevolking aan zulke verwoesting bloot te stellen, terwijl de LTTE een alternatieve en duurzame militaire strategie kon hanteren. Bovendien zou het voor de bevolking een ondraaglijke kwelling zijn om zo kort na 'Operatie Bevrijding' door de Sri Lankaanse strijdkrachten - de militaire campagne die naar onze mening de Indiase interventie teweegbracht - aan een dergelijke vernietiging van leven en eigendom te worden blootgesteld. Na diepgaand beraad accepteerde Soosai de rationele argumenten van Bala, waardoor het gebied gespaard bleef van het geweld van artilleriebeschietingen. Samen met zijn manschappen zette hij het verzet tegen de bezetting voort als een ondergrondse stedelijke guerrillastrijdmacht gedurende de hele periode dat het Indiase leger in Vadamarachchi aanwezig was.

Een deel van het Indiase leger was sinds hun aankomst op het schiereiland Jaffna gelegerd op de Sri Lankaanse legerbasis aan de rand van Valvettiturai. Maar afgezien van een kleine poging van een verkenningspatrouille bij het uitbreken van de vijandelijkheden, was er vanuit die basis geen grote opmars geweest om Valvettiturai in te nemen en te bezetten. Een guerrilla-aanval op de verkennings soldaten had hen halsoverkop terug naar hun post doen vluchten. Toen het leger uiteindelijk arriveerde, begon het zijn militaire opmars naar Vadamarachchi vanuit een andere richting: langs de hoofdweg tussen Jaffna en Valvettiturai.

Omdat het Indiase leger letterlijk voor de deur stond, vonden we het verstandig om te vertrekken en naar veiliger gebied te gaan. Geconfronteerd met dit levensbedreigende scenario bekeek ik mijn bezittingen en bagage en realiseerde ik me dat de objectieve omstandigheden waarmee ik geconfronteerd werd, niet te verenigen waren met de last van mijn eigendommen. Ik kon niets doen om de situatie waarin ik me bevond te veranderen, dus moest ik de op één na beste optie kiezen. Het was tijd om mijn spullen af te geven. Ik richtte mijn aandacht op het wegdoen van overbodige bezittingen, of liever gezegd, op het selecteren van de meest essentiële spullen. Een snelle blik op de volgepakte Hiace-bestelwagen maakte duidelijk dat de dozen met boeken als eerste eruit moesten. We hadden een uitgebreide verzameling dure studieboeken en fictie die vanuit Londen naar India waren gestuurd, en die hebben we meegenomen naar Jaffna. We wilden deze verzameling kennis, die we in de loop der jaren hadden opgebouwd, eigenlijk niet kwijt, maar sentimentaliteit was geen optie. Het waren de gemakkelijkste spullen om weg te gooien en de handigste om op te bergen. Maar toen we de boeken uitdeelden, moesten we ervoor zorgen dat ze bij goed opgeleide gezinnen terechtkwamen. Dozen Engelse boeken in een huishouden zonder opleiding zouden de bewoners namelijk aan aanzienlijk gevaar hebben blootgesteld, omdat ze dan wellicht verdacht zouden worden door achterdochtige Indiërs die op zoek waren naar aanwijzingen over onze verblijfplaats. Keukengerei was onhandig en moest ik achterlaten, en ik had er geen moeite mee om het weg te gooien. De kleding werd gesorteerd op prioriteit. Ik gunde mezelf het kleine plezier om een paar kledingstukken uit te kiezen die ik bijzonder mooi vond. Maar de meesten werden gekozen vanwege hun geschiktheid voor de omstandigheden. Ik pakte onze kleren in twee tassen, één voor Bala en één voor mezelf. Er was geen elektriciteitsvoorziening in het gebied, dus zaklampen en batterijen waren essentieel voor ons overleven. Ik was er ook op voorbereid om de petroleumlamp die we thuis gebruikten mee te nemen. Ik stopte een paar kaarsen en doosjes lucifers in een hoekje van de tas, voor het geval ze in noodsituaties nodig zouden zijn. Uiteindelijk kwamen ze toch van pas. De overgebleven spullen werden in koffers gepropt en over verschillende huizen verdeeld. Als gevolg van deze 'opruimactie' was vier vijfde van mijn spaargeld verdwenen. Ik moest nog één laatste ding loslaten: mijn fotoalbum. Mijn familiealbum, met ingelijste schoolfoto's uit mijn jeugd, trouwfoto's en al die andere historisch-sentimentele spullen, werd ingepakt in lagen plastic en een groep mensen bracht het naar een stuk land. Daar, in het donker, begroef hij de foto's zonder pardon om elk spoor van hun gezochte eigenaar uit te wissen. Ik hoopte dat ze het zouden overleven. Uiteraard deden ze dat niet. Toen ik twee jaar later terugkeerde naar Vadamarachchi, werden de foto's opgegraven uit hun vochtige graf en bleken ze in een vergevorderd stadium van ontbinding te verkeren. Schimmel was door het plastic heen gegroeid en ontsierde geliefde gezichten, gedenkwaardige scènes en kostbare momenten. Ik had het gevoel alsof ik mijn verleden kwijt was.

We dachten dat het voor ons het veiligst zou zijn om weg te trekken van de hoofdwegen en de kustgebieden naar het binnenland van Vadamarachchi. Het bijzondere netwerk van smalle straatjes dat zich door Vadamarachchi slingert, gaf ons een geografisch voordeel en was een belangrijke factor bij de beslissing waar we ons zouden vestigen. Dit klonk allemaal heel logisch en vertrouwd voor Bala, want niet alleen woonden zijn familie en vrienden in dit deel van Vadamarachchi, maar hij had er als kind ook jarenlang met plezier gespeeld en kende het

terrein dus uit eigen ervaring. Zijn oude vrienden, huizen, winkels, scholen die hij bezocht, het doolhof van steegjes, de geur van de buurt riepen nostalgische gevoelens op bij Bala, terwijl het gevaar waarin we verkeerden hem terugwierp naar zijn jeugd.

Kort nadat we Valvettiturai hadden verlaten, slopen de Indiase troepen binnen, richtten wachtposten en controlepunten op strategische locaties in en versterkten hun posities. Vervolgens breidden ze hun aanwezigheid stap voor stap uit, totdat de bezetting compleet was en de soldaten de stad en de belangrijkste wegen in handen hadden.

Verhuizen naar Karaveddy

In deze cruciale fase van ons leven greep Sukla in, een ervaren en hooggeplaatst LTTE-lid dat de leiding had over de politieke afdeling in de Karaveddy-sector, in het hart van Vadamarachchi. In deze strijd werd een ervaren lokale kaderlid met zijn gedetailleerde kennis van de geografie en de bevolking een bepalende factor in ons leven. Sukla vond een huis voor ons op ongeveer zes kilometer van Valvettiturai en hij nam de verantwoordelijkheid voor onze veiligheid op zich. Dit ongewoon moderne huis in Kaladdi, Karaveddy, bood meer dan voldoende onderdak aan Pottu Amman en de andere gewonde strijders, die door de oprukkende Indiase troepen ook gedwongen waren een veilige plek te zoeken. Van hieruit kon Pottu Amman voorlopig verder reizen naar het ziekenhuis in Manthikai voor de verzorging van zijn wond. We waren in feite een groep die bestond uit steeds wisselende aantallen mensen, die kwamen en gingen, verenigd door het gemeenschappelijke gevaar waarin we verkeerden en onze dringende behoefte aan onderdak en veiligheid.

De Indiase militaire opmars in het Vadamarachchi-gebied verliep gestaag en systematisch. De Indiërs hadden weinig tot geen kennis van het geografische terrein en de buitengewone en unieke, webachtige complexiteit van het wegennet in de dorpsgebieden is verwarrend voor een nieuwkomer. Hoewel dit een nadeel bleek voor de bezettingstroepen, gaf het de LTTE-guerrilla's een tactisch voordeel en bood het de dorpelings manieren om de Indiase troepen te ontwijken. Voor de indringers was tijd nodig om te leren hoe ze zich moesten oriënteren op deze aloude paden. De verbijsterde indianen beperkten hun routinepatrouilles daarom in de beginperiode van hun bezetting tot de hoofdwegen. En dat kwam ons perfect uit. In eerste instantie kregen de gewonde kaderleden, met name Pottu Amman, meer tijd om te herstellen. Ten tweede hadden Bala en ik de ruimte om de situatie en de ontwikkelingen te bestuderen zonder ons al te veel zorgen te hoeven maken over de verblijfplaats van het Indiase leger.

De voormalige EROS-leider, Bala Kumar, die ook uit Vadamarachchi komt, bezocht Bala in die periode in ons nieuwe kamp. Bala Kumar was een bekende van Bala uit zijn tijd in India en hij stond sympathiek tegenover de politieke opvattingen van de LTTE. Omdat zijn organisatie niet in conflict was met de Indiase 'vredeshandhavers', was hij gunstig gelegen om berichten van de Indiase militaire leiding aan de LTTE over te brengen. Bovendien voelde hij zich als patriot meer verbonden met de LTTE dan met de vijandige Indiërs, en bracht hij cruciale informatie mee over het denken en de bewegingen van de Indiase strijdkrachten. Een van de meest

interessante berichten die hij van de Indiase commandanten in Vadamarachchi ontving, was een voorstel voor een ontmoeting tussen Bala en het Indiase militaire opperbevel. Bala, enigszins sceptisch over de oprechtheid van een dergelijke ontmoeting, maar desalniettemin bezorgd dat er een mogelijkheid zou zijn om de oorlog te beëindigen, bracht deze boodschap over aan de heer Pirabakaran. De altijd voorzichtige Pirabakaran zag dit aanbod terecht als een list om Bala gevangen te nemen en raadde hem aan de Indiase commandanten niet te ontmoeten. De heer Pirabakaran had gelijk in zijn oordeel. De Indiërs maakten gebruik van deze misleiding om een hooggeplaatst LTTE-lid in Batticaloa vast te houden. Gelukkig zijn we er niet ingetrapt. De verovering van Bala zou een grote propagandazege voor de Indiase campagne hebben betekend en we waren niet van plan daaraan bij te dragen. Hun propagandamachine was volledig gemobiliseerd. Colombo beheerste de ether en werkte samen met de Indiërs, waarbij het Tamil-publiek voortdurend werd overspoeld met verhalen over fantastische militaire successen en overdreven aantallen gevangengenomen, gedode of zich overgeevende LTTE-strijders. De 'nieuws'-verslaggeving was een effectieve methode van desinformatie en een integraal onderdeel van de oorlog, gericht op het demoraliseren van zowel de Tamil-bevolking als de LTTE-leden. In deze context waren we vastbesloten om de Indiase propagandamachine geen primeur te verschaffen door toe te staan dat Bala of Pottu Amman gevangen genomen of gedood zouden worden. Noch Bala, noch ik waren van plan om levend gevangen genomen te worden door het Indiase leger.

Het Indiase leger intensiveerde zijn militaire bezetting en verstevigde zijn greep op Vadamarachchi door zijn aanwezigheid op te voeren en kampen op te zetten in strategische steden. Point Pedro, Nelliady, Polygandy, Udupitty en Tunnalai waren slechts enkele plaatsen waar de belangrijkste Indiase militaire bases waren gevestigd. Udupitty groeide uit tot een van de vele beruchte detentie- en martelcentra. Zwaarbewapende soldaten bemanden wachtposten op de belangrijkste kruispunten en waren verspreid over het hele gebied. De vijandige en nerveuze troepen bij de vele controleposten droegen allemaal bij aan de opvallende en dreigende aanwezigheid van de Indiase 'vredeshandhavers'. Door de steeds intensievere militaire aanwezigheid in Vadamarachchi werd de veiligheid die het geografische terrein ons bood een minder belangrijke factor voor ons voortbestaan. De Indiase troepen kregen steeds meer zelfvertrouwen en durf en begonnen hun aanwezigheid uit te breiden, tot diep in de dorpen. Om hun gebrek aan directe kennis van het gebied te compenseren, bestudeerden ze uiteraard hun kaarten. De soldaten kozen een geografisch gebied uit, patrouilleerden in de zijwegen van de hoofdwegen, verkenden het nieuwe terrein, leerden de richting van de paden kennen en drongen elke dag een stukje verder door in het binnenland van Vadamarachchi. Vol vertrouwen in hun nieuwe kennis van een specifiek gebied, vielen de troepen binnen, omsingelden het gebied en voerden zoek- en vernietigingsoperaties uit. Dit was een gevaarlijke ontwikkeling in de manier waarop het Indiase leger opereerde en, op basis van onze observaties van troepenbewegingen, werd het voor ons noodzakelijk om noodplannen op te stellen en alternatieve kampementen te zoeken in geval van nood.

De mensen in het gebied brachten ons voortdurend nieuwe informatie over de bewegingen van de troepen. Kleine kinderen, die zo hard renden als hun dunne beentjes hen konden dragen, kwamen vaak ons huis binnenstormen om ons te waarschuwen voor de ongewone aanwezigheid

van soldaten in de buurt, hoeveel het er waren, hoe lang ze zouden blijven en in welke richting ze uiteindelijk zouden vertrekken. Andere LTTE-leden die ondergedoken zaten in Vadamarachchi en beschermd werden door hun familie en vrienden, kwamen ons vaak bezoeken en brachten hun inlichtingenrapporten mee. Op basis van de verzamelde informatie konden we de bewegingen van de troepen volgen. Maar hoewel er altijd een spontane informatiestroom naar ons toe was, was er ook, in gelijke mate, informatie die in de tegenovergestelde richting naar de Indiërs ging. In kleine, hechte gemeenschappen blijft er niet veel lang geheim, dus we twijfelden er niet aan dat het publieke geheim van onze verblijfplaats ook buiten de directe omgeving bekend was geworden. Onze voortdurende aanwezigheid in Vadamarachchi was een gespreksonderwerp binnen de gemeenschap en de Tamil-regimenten van de Indiase troepen konden gemakkelijk onschuldige gesprekken van burgers opvangen.

Een andere ernstige ontwikkeling was de informatie van Bala Kumar dat de Indiërs op de hoogte waren geraakt van onze aanwezigheid in het Karaveddy-gebied en dat er bevelen tot onze arrestatie waren uitgevaardigd. De jacht was geopend. Zulk nieuws bracht een mentaliteitsverandering bij ons teweeg. Onze kans om gevangen genomen te worden was niet langer willekeurig. De Indiërs hadden ons tot hun doelwit gemaakt. Maar de meeste soldaten hadden Bala nog nooit gezien en hadden geen idee wie hij was. De meest voor de hand liggende link met Balasingham was zijn blanke vrouw. Aanvankelijk vielen de troepen huizen binnen waarvan de bewoner Balasingham heette. Enkele onschuldige mensen werden meegenomen voor identificatie en vervolgens weer vrijgelaten. Ze kozen er ook voor om rechtstreeks bij het publiek te informeren naar de verblijfplaats van een blanke vrouw in het gebied. Naarmate de zoektocht intensiever werd, hoorden we berichten over soldaten die huis-aan-huis onderzoek deden en aan de bewoners vroegen: “Heeft u een blanke vrouw in de buurt gezien?” Uiteraard vormde mijn huidskleur een gevaar voor iedereen die met ons meereisde, en naarmate de tijd verstreek en de jacht heviger werd, begon ik een afkeer te krijgen van, ja zelfs een hekel te hebben aan, mijn witte huid. Maar dat is een ander verhaal. Voorlopig waren de intensievere cordon- en zoekacties in het gebied en de frequentere helikoptervluchten boven ons huis voldoende om ons te waarschuwen dat het Indiase leger dichterbij ons kamp kwam. Onze vermoedens bleken volkomen terecht toen ons kamp vanuit een helikopter onder vuur werd genomen.

Vanaf het begin van de vijandelijkheden was het Indiase luchtverkeer boven Vadamarachchi zeer intensief. Het Indiase leger zette helikopters in voor allerlei doeleinden, van het vervoeren van militair materieel tot luchtaanvallen. Ze kwamen en gingen gedurende het grootste deel van de dag en minder vaak 's nachts. Hun aanhoudende gezoem werd zo onderdeel van de omgeving. Dat we alert moesten zijn wanneer het verre gezoem van helikopters overging in een gebrom, hoorde ook bij ons dagelijks leven. Helikopters verraadden altijd hun afstand en bedoelingen door de hoeveelheid lawaai die we ervan konden horen. Maar juist op deze dag, laat in de middag, toen de laagvliegende helikopter ons gebied binnenkwam en langzaam zijn koers veranderde van een rechte lijn over ons huis naar een cirkelvormige baan eromheen, wisten we meteen dat er problemen op komst waren. Met deze agressieve houding maakten de mensen, die zich bewust waren van het potentiële gevaar van helikopters, zich schrap in afwachting van wat er zou komen. Onze kaderleden stopten met wat ze aan het doen waren en renden hals over kop naar de veiligheid achter de meest solide gebouwen. De gewonde LTTE-strijders bevonden

zich in een kleine, met beton ommuurde ruimte in relatieve veiligheid. Bala en ik waren buiten in de tuin toen de helikopter voorbij kwam razen. We renden weg om dekking te zoeken toen we zagen dat hij langzaam in de richting van ons huis draaide. We zochten dekking achter de stevige betonnen poot van de watertoren op het terrein. Met onze rug tegen de betonnen pilaar bewogen we ons in een cirkel, synchroon met de vliegende moordmachine, en bleven we buiten zijn zicht. Automatisch geweervuur vanuit de helikopter scheurde door de lucht en bestookte onze woonwijk. Tevreden dat ze ofwel de beoogde verliezen hadden toegebracht, ofwel ons voldoende angst hadden ingeboeid, zette de grote helikopter koers naar zijn basis.

Verplaatsing van huizen

Verbazingwekkend genoeg raakte geen van onze kaderleden of mensen in onze omgeving gewond tijdens deze aanval. Afgezien van enkele gebroken dakpannen op ons huis en versplinterde bananenbomen, waren de meeste dodelijke kogels in de omliggende moestuinen terechtgekomen. Maar we waren allemaal woedend en vervloekten de Indiase troepen voor deze brutale, onverantwoordelijke aanval op een woonwijk. Deze luchtaanval bevestigde onze vermoedens dat het niet lang meer zou duren voordat de indianen dieper ons gebied in zouden trekken voor een zoek- en vernietigingsmissie. We hadden geen andere keus dan naar veiliger gebied te trekken. Er ontstond consensus dat een kleinere groep een veel grotere kans had om niet gevangen genomen te worden dan een grote groep. Het zou ook makkelijker zijn om veilige huizen te vinden. We besloten elk onze eigen weg te gaan. De gewonde strijders hadden hun toevlucht gezocht in een veilig huis buiten het gebied waar het Indiase leger zich niet op de zoekactie concentreerde. Sukla had tijdens zijn verkenning overdag een ander huis voor ons gevonden. Dus pakten we onze weinige spullen in en vertrokken. We ploeterden door de smalle straatjes, omzoomd door hoge muren, naar een huis in Karaveddy; Een flink bakstenen huis op een groot erf met een grote waterput aan de achterkant en een groep kokospalmen die schaduw bieden.

Toen we bij ons veilige huis aankwamen, troffen we een oudere dame aan die wat rondliep op haar terrein. Het huis was leeg en donker, op een paar persoonlijke bezittingen van de vrouw na. Het huis was donker, niet vanwege te veel schaduw of omdat het slecht gebouwd was, maar als gevolg van een astrologische configuratie. De eigenaresse van het huis was een praktiserende hindoe en geloofde in astrologie. Voordat ze het huis bouwden, raadpleegde de familie de astroloog voor advies over de indeling. Op zijn advies werden de plannen voor het huis opgesteld, waarbij rekening werd gehouden met de gunstige oriëntatie van de keuken en andere kamers. Als gevolg van deze astrologische berekeningen werden sommige kamers in eeuwige duisternis gehuld, terwijl andere ondraaglijk zonnig en heet waren.

En niet lang nadat we allemaal een kamer hadden gevonden en ons in het nieuwe veilige huis hadden geïnstalleerd, vertelde de vriendelijke oudere dame haar verhaal; Een verhaal dat niet ongebruikelijk was voor veel oudere mensen in Vadamarachchi in die tijd. Haar licht gebogen houding, haar ietwat warrige, meer grijze dan zwarte, dunner wordende knot en de losvallende

plooien van haar katoenen sari gaven aan dat deze dame al op leeftijd was. De eenvoud en lichte kleur van de sari en de afwezigheid van een 'thali' - het symbool van het huwelijk - om haar nek, waren verdere culturele aanwijzingen dat het niet nodig was om haar naar haar echtgenoot te vragen. Ze droeg niet alleen het imago van ouderdom, maar ook van weduwschap met zich mee. Ze was een Vellala-vrouw, afkomstig uit de hoogste kaste in de sociale structuur van Jaffna. En met het zelfvertrouwen van haar leeftijd vertelde ze de geschiedenis van haar familie, waarbij ze alle sociologische kenmerken van de typische Jaffna Vellala-gemeenschap onthulde. Als traditionele landeigenaren investeerden zij en haar man een groot deel van hun vermogen in de opleiding van hun kinderen. Een van de kenmerkende eigenschappen van de Tamils in Jaffna is hun passie voor onderwijs, dat ze met interesse en vastberadenheid nastreven. De hindoegodin van het onderwijs, 'Sarasvati', wordt zeer vereerd en festivals ter ere en verering van haar worden enthousiast bijgewoond en beoefend, met name door de vrouwen in de samenleving van Jaffna. Bovendien is de samenleving van Jaffna, naar mijn ervaring, uniek in haar opvatting van plezier en genot in het leren en het nastreven van kennis. Dat mensen ernaar zouden moeten streven om te leren, wordt als vanzelfsprekend beschouwd en als een verwachte menselijke waarde gezien. Voor de Tamils van Jaffna is onderwijs de sleutel tot sociale mobiliteit, materiële welvaart en een hoge sociale status. Het wordt ook beschouwd als cruciaal voor een beschaafd leven en fatsoenlijk sociaal gedrag en verantwoordelijkheidsgevoel. Als jonge moeder zou deze trotse vrouw waarschijnlijk de interesses van haar zoon hebben gekanaliseerd naar een geliefd beroep binnen de ambitieuze Tamil-gemeenschap: de geneeskunde. Als dominante moederfiguur, die er hartstochtelijk op gebrand was een welvarende toekomst voor haar zoon te verzekeren, zou ze veel tijd en energie hebben gestoken in het aanmoedigen van hem en hem de ruimte te bieden om vele uren in zelfstudie door te brengen. Ze zou hem 's ochtends vroeg wakker hebben gemaakt, thee, koffie of melk voor hem hebben klaargezet als hij dat wilde, en hem hebben aangemoedigd om optimaal gebruik te maken van de koele, frisse ochtend voordat hij naar school ging, om extra te studeren. Bijlessen na schooltijd in de avond zouden zijn academische prestaties ten goede zijn gekomen. En deze routines en verplichtingen zou ze, in meer of mindere mate, met al haar kinderen hebben nageleefd. En ze had succes: haar zoon behaalde zijn artsdiploma aan de Universiteit van Jaffna en, via de beste carrièreweg die de Tamil-gemeenschap in Sri Lanka ter beschikking stond, vertrok hij naar het buitenland. Al haar kinderen waren inmiddels naar het buitenland vertrokken. Maar de keerzijde van haar succesverhaal was de eenzaamheid en isolatie waaraan ze nu was blootgesteld. Deze waardige, oudere dame belichaamde de tragedie van vele ouders die hetzelfde pad hadden bewandeld. En nu, op deze hoge leeftijd, nu het levenslicht langzaam vervaagt, mist ze de vreugde, de emotionele warmte, de zorg en de geborgenheid van haar kinderen, kleinkinderen, misschien zelfs haar achterkleinkinderen. Opgesloten in de beslotenheid van haar voorouderlijk land en huis, was ze veroordeeld tot een leven van eenzaamheid en ellende. Een vleugje wrok en verdriet was te bespeuren toen ze klaagde over het feit dat ze zelden een brief uit het buitenland ontving. Maar het lot van deze stoïcijnse, onafhankelijke, statige oude dame, en vele anderen zoals zij, was een product van de tijd. De staatsonderdrukking en vervolging van de Tamil-gemeenschap verhinderden haar om haar aspiraties voor een gestage sociale en economische vooruitgang van haar kinderen in haar eigen thuisland te verwezenlijken. Zo gaf ze op latere leeftijd het comfort van haar uitgebreide familie op en koos ervoor om haar kinderen naar het buitenland te sturen,

waar ze geloofde dat ze een betere toekomst zouden hebben. Bovendien, emotioneel gehecht aan haar eeuwenoude, erfelijke land en bezittingen, en aan de vertrouwde en veiligheid van haar cultuur, zou ze er de voorkeur aan geven om daar te blijven. Toen we het huis binnenkwamen, troffen we dit kleine vrouwtje aan, met een matje om op te slapen en een lakentje om zich 's nachts warm te houden, terwijl ze in het donker van de keuken een paar kleine klusjes aan het doen was. Maar ze deed wat de maatschappij van een vrouw van haar leeftijd verwachtte, en behandelde ons met de vriendelijkheid van een grootmoeder.

Terwijl Pottu Amman naar een onderduikadres in een ander gebied ging, bleef Nadesan, een hooggeplaatst kaderlid uit Valvettiturai, bij ons. Hij werd gedwongen zijn vrouw en kinderen achter te laten en een veiliger plek op te zoeken nadat de Indiase troepen de zoekacties in zijn dorp hadden opgevoerd. Nadesan bracht vele uren door verscholen tussen de planken in de muren van zijn huis, terwijl de Indiase troepen het huis doorzochten op zoek naar hem. Tamilenth, een vertrouweling van de heer Pirabakaran en een hooggeplaatst LTTE-kaderlid verantwoordelijk voor de financiën van de hele organisatie, had zich ook bij ons aangesloten. Zijn enige bagage bestond uit een leren tas vol contant geld en sieraden, het geld dat de LTTE bijeenbracht, die hij altijd dicht bij zich droeg. Tamilenth kwam en ging af en toe bij onze groep, maar beseftte dat het te gevaarlijk was om in Vadamarachchi te blijven en verliet ons uiteindelijk om naar de jungles van Vanni te trekken. Helaas werd hij onderweg tijdens een razzia door het leger opgepakt en gevangengezet in de gevangenis van Kankesanthurai gedurende de gehele periode van de bezetting van Jaffna. Deze man met een ijzeren wil werd door de indianen zwaar gemarteld. Desondanks bleef Tamilenth vastberaden en slaagden ze er niet in hem te breken. Hij gaf geen woord uit. Hij werd vrijgelaten toen de Indiërs zich terugtrokken uit Jaffna en hij haalde het geld snel van de verborgen plek terug en overhandigde het aan meneer Pirabakaran. Hij blijft een trouwe aanhanger van de LTTE en beheert nog steeds de financiën van de organisatie. Maar het was Tamilenth die, toen hij het gevaar zag waarin we verkeerden, een dringend bericht stuurde naar meneer Pirabakaran in de jungle van Vanni om onmiddellijk regelingen te treffen zodat we uit het gebied konden worden geëvacueerd. Het moeizame communicatienetwerk vertraagde een reactie en we werden gedwongen nog veel meer gevaren te trotseren voordat we uiteindelijk antwoord kregen.

Hoewel ik de waarde van de steun van de mensen voor ons moreel in onze situatie ten volle beseftte, had ik de volledige omvang van het leven ondergronds nog niet begrepen. Toen Sukla me vertelde dat we waarschijnlijk binnen een paar dagen weer moesten verhuizen, begreep ik dat een ander cruciaal aspect van overleven onder de grond het vinden van een balans was tussen op één plek blijven en constant in beweging blijven. Het is vanzelfsprekend dat te lang op één plek blijven risico's met zich meebrengt. Maar te vaak van plek veranderen kan er ook toe leiden dat iemand in de greep raakt van precies die krachten die men probeert te vermijden. We hadden berekend dat het slechts twee of drie dagen zou duren voordat onze aanwezigheid in een gebied algemeen bekend zou worden. Een van de redenen hiervoor was mijn huidskleur. Terwijl de meeste kaderleden overdag in burgerkleding rondliepen in Vadamarachchi, en Bala er ook in slaagde zich effectief te vermommen met een boerendoek om zijn hoofd, een geschoren gezicht en een slordig uiterlijk, lukte mij dat niet. Het enige wat nodig was, was dat de mensen me naar het buitentoilet zagen lopen, dan was onze aanwezigheid verraden en moesten we

overwogen om weer verder te gaan. Zodra de informatie bekend werd bij het volk, verspreidde die zich als een lopend vuur, waardoor we kwetsbaar werden voor razzia's door het leger. Maar tot nu toe waren we er relatief goed in geslaagd om de Indiërs steeds een stap voor te blijven. Vervolgens verplaatsten we ons van Karaveddy naar Navindal, een dorp een paar kilometer verderop, dat tot dan toe vrij was van Indiase invloed.

Ons Navindal-huis herenigde ons met Pottu Amman. Toen we hem weer ontmoetten, voelde hij zich duidelijk ongemakkelijk en vroeg hij me om zijn etterende okselwond te verzorgen. Het hete, klamme weer had zijn natte verbanden al snel veranderd in een broedplaats voor infecties. Pottu Amman had ook een secundaire complicatie ontwikkeld als gevolg van zijn buikwond en hij had last van pijn aanvallen. Zonder toegang tot diagnoseapparatuur hadden we geen idee wat de oorzaak van het probleem was of hoe we het moesten aanpakken. Ik heb hem een lichte injectie gegeven, maar dat had weinig effect. Hij kreunde de hele nacht door, wat de gevaarlijke situatie nog vergrootte. Afgezien van blaffende honden, die onze belangrijkste informatiebron vormden over de bewegingen van de Indiase troepen, was Vadamarachchi 's nachts doodstil, waardoor zijn gekreun als echo's in een kloof klonk en gemakkelijk door troepen kon worden opgevangen als ze zich in de buurt bevonden. Door zijn verwondingen was Pottu Amman gemakkelijk te herkennen en kwetsbaar, en hij kon geen lange afstanden lopen: hij moest van de ene naar de andere plek gedragen worden, in een enorme rieten stoel op de schouders van onze kaderleden. Om mijn verblijfplaats geheim te houden, moest ik ofwel in het donker reizen, ofwel mijn kleur verbergen door een laken om me heen te wikkelen, zoals een zieke doet. We besloten om in het donker naar onze volgende locatie in Nelliady te gaan.

Aanhangers van de LTTE hadden ons een klein huisje op hun grond in Nelliady aangeboden om in te verblijven. Het was een kleine, traditionele woning waarvan het karakter door de tijd was gevormd. Het moet ongeveer honderd jaar oud zijn geweest. De duurzaamheid ervan is te danken aan de lokale grondstoffen die bij de constructie zijn gebruikt. De stenen waren aan elkaar gecementeerd met 'chonampu', de lokaal gemalen kalksteen, een van de belangrijkste natuurlijke grondstoffen van Jaffna. Met hetzelfde materiaal werden de muren gepleisterd en gladgestreken, waardoor een sterke en duurzame constructie ontstond. Zoals typisch was voor oude huizen, had het twee kleine kamers met kleine raampjes en een kleine kookhoek. De kachel was gewoon gemaakt van lokaal klei, gevormd tot potsteunen. Het huis stond in de hoek van een stuk grond, in de schaduw van een statige oude margosaboom, waarschijnlijk even oud als het huis zelf. In de achtertuin, op loopafstand van de kookplek, bevond zich een flinke waterput met volop koel, schoon en fris water.

We genoten van de steun van de mensen in dit gebied en we hadden het gevoel dat we veilig zouden zijn en een paar dagen in het huis konden blijven voordat we weer verder zouden reizen. Sukla was bezig met het regelen van ons volgende kamp en had tijd nodig om de afspraken te bevestigen. Onze kaders voerden verkenningswerkzaamheden uit en we vonden geen aanwijzingen voor troepenbewegingen in het gebied. Maar zoals we uit deze ervaring hebben geleerd, was er geen plaats voor zelfgenoegzaamheid of overmoed. Om te overleven, moest men te allen tijde voortdurend alert en waakzaam blijven.

Een inval in ons huis

Het incident vond wederom laat in de middag plaats. Ik was bezig met het verzamelen van brandhout uit de omgeving. Onverwacht kwamen er een paar kleine kinderen naar het huis gerend, opgewonden en buiten adem, die ons probeerden duidelijk te maken dat een patrouille van Indiase soldaten zich stiekem een weg baande door het straatje in de richting van ons huis. Nauwelijks hadden de kinderen hun informatie gegeven, of er kwamen al andere buurtbewoners aanrennen met het nieuws dat ook zij een legerpatrouille hadden gezien, maar vanuit een andere richting. Pottu Amman hoorde dit en ging rechtop zitten, gealarmeerd. Zijn jarenlange ervaring met het slim af zijn en zich een weg banen uit razzia's van het Sri Lankaanse leger op zijn junglebases in Batticaloa, had hem geleerd wanneer hij zich zorgen moest maken over de informatie die hij ontving over de bewegingen van troepen. Er kwam ook een melding binnen van troepen die vanuit een andere richting oprukten. Er ontstond al snel een beeld van een grootschalige inval van Indiase troepen in ons huis. Het leek erop dat ze in grote aantallen vanuit verschillende richtingen oprukten, ons kamp omsingelden en systematisch de vluchtroutes afsloten. De situatie was ernstig en gespannen. Mijn gedachten ordenden zich snel en, anticiperend op het feit dat we moesten vertrekken, en wel snel, bracht ik Bala's insulinetas direct binnen handbereik, als het belangrijkste item dat ik moest meenemen als we er vandoor wilden gaan. Op dat moment kwam Sukla in sneltempo op een fiets terug om ons te laten weten dat contingenten Indiase troepen zich op slechts een paar honderd meter afstand bevonden en snel oprukten. Ik greep de medicijntas, we trokken onze rubberen slippers aan en Bala en ik renden het huis uit. Pottu Amman kwam moeizaam overeind en strompelde, leunend op een kaderlid dat hem hielp, het huis uit, terwijl hij zijn buik vasthield. Kandiah, een van de lokale kaderleden die bij ons was, schoof naar voren en speurde de omgeving af naar een vluchtroute, terwijl hij ons gebaarde hem te volgen zodra het veilig was. Gelukkig voor ons maakte een contingent soldaten een ernstige fout. Ze namen traag hun posities in en hadden de omsingeling nog niet voltooid, waardoor we net genoeg tijd hadden om die cruciale doorgang over te steken. We zagen de troepen verderop in de straat van huis tot huis gaan en een zoekactie uitvoeren. We vertrouwden erop dat ze zich op hun werk zouden concentreren, en een voor een staken we de rijbaan over en ontsnapten we aan de omsingeling. De lokale bevolking, die de situatie waarin we ons bevonden begreep, wees ons zwijgend de weg van de Indiase troepen.

Terwijl we ons uit de woning verwijderden en ontsnapten, hoorden we een salvo geweervuur in de richting van het huis dat we net hadden verlaten. Later hoorden we van de lokale bevolking het volledige verhaal over de afgebroken razzia. Eenheden soldaten, geleid door een informant van de EPRLF, vielen de plek binnen en namen posities in in een dichte cirkel rond het huis, met hun vuurwapens in de aanslag. De nerveuze agenten schreeuwden vervolgens dat we één voor één naar buiten moesten komen met onze handen omhoog. Het was volkomen stil en er bewoog niets in het huis. De 'vredeshandhavers' verloren hun geduld en openden het vuur met hun automatische wapens op het lege huis. Ze beseften al snel hun fout. We waren de Indiase patrouilles te slim af geweest.

De troepen namen wraak op de eigenaar van het huis, meneer Markundu. De heer Markundu,

destijds assistent-overheidsagent, werd gearresteerd en vervolgens op brute wijze mishandeld. Na een paar dagen van mishandeling in hechtenis werd hij vrijgelaten met de waarschuwing dat er ernstige gevolgen zouden zijn als hij ooit weer betrappt zou worden op het verlenen van hulp aan of het onderdak bieden aan LTTE-leden. Dit was een serieuze zorg voor de heer Markundu. Hij had een tienerdochter en zijn zoon Vijayan was een kaderlid van de LTTE. Gezien de beruchte geschiedenis van verkrachtingen door Indiase troepen tijdens hun militaire campagne in Jaffna, was hij buitengewoon bezorgd dat zij in de toekomst gestraft zou kunnen worden. Maar deze genereuze en moedige man liet zich nooit intimideren. Omdat het leger de plek continu in de gaten hield, hebben we er nooit aan gedacht om nog eens naar zijn huis terug te keren.

Het was duidelijk, gezien de kritieke situatie waaruit we ternauwernood waren ontsnapt, dat Pottu Ammans verwondingen zijn bewegingsvrijheid beperkten. Het afzetten van de belegeringszone en zoekacties werden dagelijkse kost toen de troepen hun jacht op LTTE-strijders in Vadamarachchi opvoerden. Het was van het grootste belang voor Pottu Amman om het gebied te verlaten, zodat hij de juiste medische zorg en rust kon krijgen om te overleven. Uiteindelijk werden er afspraken gemaakt om hem voor medische behandeling over zee naar Tamil Nadu in India te vervoeren, waarna hij onze groep verliet. De andere gewonde kaderleden hadden hun eigen contacten en bronnen en waren bij hen in behandeling gegaan. We zetten onze strijd om te overleven voort.

De indianen zetten hun zoektocht naar ons voort en wij bleven in beweging. Als politiek leider in het gebied werd Sukla ook door de Indiërs opgejaagd, waardoor zijn regelmatige uitstapjes om nieuwe schuilplaatsen op te zetten aanzienlijke risico's met zich meebrachten. Dankzij zijn kennis van het gebied wist hij voorlopig uit handen van de politie te blijven. Hij kon zich bijvoorbeeld niet openlijk bewegen in het centrum van de stad Nelliady. Omdat de soldaten absoluut geen idee hadden hoe hun vijand eruitzag, maakten ze gebruik van de listige strategie om gemaskerde informanten in bevolkte gebieden te stationeren, om LTTE-leden en helpers te identificeren. Als een vermoedelijk LTTE-lid werd gespot, werd van de informant verwacht dat hij de troepen dit door middel van een knikje in de richting van de verdachte kenbaar maakte. De geïdentificeerde verdachte wordt vervolgens gearresteerd en in hechtenis genomen. De Tamils noemen deze verachte informanten 'thalaiyardis', wat letterlijk in het Engels 'iemand die knikt' betekent. Gelukkig werden onze kaders altijd gewaarschuwd als het leger een 'thalaiyardi' (een soort bewakingspost) op de markt of bij wachtposten had gestationeerd, waardoor ze het gebied volledig vermeden.

Sukla regelde ook via zijn vrouwelijke familieleden en vrienden dat er eten voor ons zou worden verzorgd. Vadamarachchi staat bekend om zijn zeer pittige currygerechten en we kregen dan ook een ruime keuze aan verschillende gerechten voorgeschoteld. Ik heb geen idee hoeveel loyale en zorgzame anonieme vrouwen tijd hebben besteed en hun leven hebben geriskeerd om met zorg smakelijke gerechten voor ons te bereiden. Kandiah kreeg de taak om het eten te verzamelen. Hij moest zich een weg banen door de steegjes naar de huizen waar het eten was bereid en het vervolgens naar ons allemaal terugbrengen. Ook op andere manieren waren de mensen gul in hun steun en hulp. Zo is bijvoorbeeld de middagthee een speciaal moment

van de dag waarop Tamilvrouwen vaak zoetigheden of hartige gerechten bereiden om bij de thee te eten. Als de mensen wisten dat we in de buurt waren, was het niet ongebruikelijk dat een jongetje of meisje naar me toe kwam rennen, voorzichtig een gevlochten doosje dragend met daarin versgebakken snoep of een hartig gerecht dat zijn of haar moeder had meegebracht. Als vrouwen kookten voor tempelfeesten, stuurden ze me steevast een zilveren schaal met daarop keurig gerangschikte bananen en een klein kommetje zoete rijst, ‘pukai’ genaamd, of een speciaal bereid zoet gerecht genaamd ‘morthagam’, dat een van mijn favorieten was. Ik had deze dames nog nooit ontmoet, maar ze waren zo aardig om aan me te denken en hun familiemaaltijden met ons te delen. Zulke kleine gebaren van vriendelijkheid waren cruciaal om me het gevoel te geven dat ik erbij hoorde en deel uitmaakte van de groep.

Doordat Sukla en onze kaders voortdurend onder de bevolking in contact kwamen, bleven we goed op de hoogte van de militaire campagne in Vadamarachchi. Afzettings- en zoekacties waren in het hele gebied routinematige militaire procedures geworden. Hoe meer onderzoek ze deden, hoe meer we te weten kwamen over hun werkwijze. We constateerden dat ze de afzettingsoperaties uitvoerden met behulp van twee verschillende strategieën. Troepencontingenten kwamen plotseling (meestal vroeg in de ochtend) vanuit verschillende richtingen aanstormen, zetten een gebied af en begonnen hun zoektocht. Maar vaker rukten kleine patrouilles troepen vanuit verschillende richtingen op - misschien zelfs vanuit verschillende kampen - trokken onopvallend een gebied binnen, namen posities in, isoleerden een gebied, beletten de mensen om in en uit te gaan, en voerden vervolgens huis-aan-huis en gebouw-aan-gebouw zoekacties uit. Het is duidelijk dat de Indiase militaire top deze operaties als essentieel beschouwde voor een succesvolle strategie tegen opstandelingen. Maar in werkelijkheid vormden deze aanhoudende zoekacties juist hun grootste zwakte. Deze vorm van militaire intimidatie werd een impopulaire praktijk en kostte de Indiërs definitief het vertrouwen van het Tamil-volk. Tijdens deze operaties drongen troepen met geweld de huizen van mensen binnen en schonden hun privacy, en vonden enkele van de ergste excessen van de indianen plaats. De Indiase commandanten en soldaten, van wie de meesten afkomstig waren uit de conflictgebieden van Noord-India en naar het Tamil-thuisland waren gestuurd, waren vreemd aan het leven, de taal en de cultuur van deze vredelievende gemeenschap, die trots was op haar waarden en tradities. Geconfronteerd met een onzichtbare vijand die voortdurend oplost en verdwijnt in de zee van burgers, begon het buitenlandse leger alle Tamils te beschouwen als potentiële Tamil Tijgers of aanhangers van de Tijgers. De onwetende soldaten hadden geen flauw benul van de aard en de geschiedenis van de Tamil-vrijheidsbeweging. Bovendien, en dit is het allerbelangrijkste, waren de ‘vredeshandhavers’ het doel en de betekenis van hun mandaat in de Tamil-gebieden kwijtgeraakt. Zonder enige leiding van een gedisciplineerde commandostructuur zwierven de Indiase soldaten doelloos door de dorpen en vervolgden ze de burgers op onmenselijke wijze onder het mom van tijgerjacht. Eenmaal binnen in de huizen veranderden de Indiase soldaten in meedogenloze beesten die de meest elementaire normen van menselijk fatsoen schonden. Verkrachting, diefstal, geweldpleging en mishandeling van onschuldige mensen werden een vast onderdeel van de zogenaamde zoekacties. Om één verdachte te identificeren, werden complete dorpen ontruimd en werden duizenden mensen in grootschalige identificatieparades naar openbare terreinen gebracht. Verschillende ouderen hebben mij verteld dat de Indiase soldaten hen

uit hun huizen hebben gedreven en hen urenlang in de brandende zon langs de weg hebben laten knielen. Ongeacht hun leeftijd ondergingen alle burgers ervaringen van volstrekte vernedering. Degenen die op verdenking werden gearresteerd, werden in verschillende detentiecentra in volledige isolatie vastgehouden. Marteling tijdens verhoor was een routinepraktijk. Vrouwen waren kwetsbaar en weerloos tegenover gewapende soldaten, en ondanks hun smeekbeden om genade werden velen mishandeld en op brute wijze groepsverkracht. Een zestigjarige vriendin van ons vertelde me in het geheim over de vernedering die ze had ondergaan toen drie jonge, gewapende soldaten haar huis binnendrongen, haar met geweld scheidden van haar zieke en invalide bejaarde echtgenoot, haar een kamer in sleepten en haar groepsverkrachtten. Deze gereserveerde en waardige oudere dame hield haar tranen met moeite in terwijl ze haar pijnlijke ervaringen met mij deelde. De privacy van mensen werd verder geschonden doordat kledingkasten en keukenkastjes werden geplunderd en kostbare sieraden, geld en alles wat ze maar wilden, onderdeel werden van de oorlogsbuit. Het stelen van huisdieren van landgoederen om het legerrantsoen aan te vullen, was een routineonderdeel van de troepenoperaties. Dit onbehoorlijke, ongedisciplineerde gedrag, in combinatie met willekeurige brutaliteit en seksueel geweld door de soldaten in het noorden en oosten van het land, terroriseerde en vernederde de nationale trots van het Tamil-volk diep, en voedde tegelijkertijd een diepe haat en een broeiende wrok jegens het Indiase bezettingsleger.

Naarmate de dagen in weken veranderden, ging de escalatie van de militaire operaties gepaard met een toename van de angst onder de bevolking. Niettemin staan mensen in crisistijden vaak op en pakken ze de uitdaging van de situatie op onverwachte en opmerkelijke manieren aan. Voorbeelden van moed en opoffering kwamen uit onverwachte hoeken naar voren en over het algemeen bleef, ondanks de militaire onderdrukking, de wil van het volk onbreekbaar. Ondanks de alomtegenwoordige angst in het gebied waren er gelukkig altijd moedige en meelevende mensen die ons toestonden hun huizen als veilige plekken te gebruiken. Bovendien, omdat we wisten waar de Indiërs opereerden en bekend waren met de manier waarop ze hun omsingelings- en zoekstrategie uitvoerden, probeerden we voortdurend gebieden te vermijden waar we in de problemen zouden kunnen komen. Maar nadat de Indiërs hun systematische zoektocht in Vadamarachchi hadden voltooid, voegden ze een strategie van willekeurige omsingelings- en zoekacties toe aan hun campagne tegen de opstandelingen. Dit bracht een nieuwe complicatie met zich mee in onze strijd om te overleven in Vadamarachchi. Elk gebied kon worden geïdentificeerd en geselecteerd voor doorzoeking. We moesten nu op onze hoede blijven, in de verwachting dat er op elk moment van de dag of nacht een inval bij ons huis zou plaatsvinden. En zo geschiedde het.

Eigendom in Jaffna

We zijn naar een veilige plek in Karanavai East gegaan. De familiestructuur op deze specifieke plek was in grote lijnen representatief voor de sociale structuur van Jaffna. De familieverhoudingen binnen dit opvanghuis vertoonden alle kenmerken van een matriarchaal familiesysteem in de praktijk. In de sociale structuur van Jaffna, waar het matriarchale systeem van erfopvolging

overheerst, is het gebruikelijk dat vrouwen en hun nakomelingen in twee of drie huizen naast elkaar wonen binnen de grenzen van één stuk grond. Hier hadden we twee gemiddeld grote huizen op een flink stuk grond. Het moderne huis behoorde toe aan de jongere vrouw en haar drie kinderen, en het oudere, traditioneel ontworpen huis was van de bejaarde moeder van de vrouw. Hoewel ik me liever niet met hun privéleven bemoeide, konden we er vrijwel zeker van zijn dat de huizen eigendom waren van de vrouwen in deze familie, omdat huizen bij het huwelijk aan vrouwen worden geschonken. Zonder twijfel zou een van de huizen en al het land toevallen aan de enige dochter van het gezin. En zo zouden de traditionele, eeuwenoude wetten betreffende de erfopvolging van eigendom door vrouwen, zoals beschreven in de Thesawalamai, in stand worden gehouden. Net zo kenmerkend als de familierelaties op dit land was de organisatie van een kleine, zelfvoorzienende huishoudelijke economie. Allereerst waren er de kokosbomen - waarschijnlijk geplant door de oudere dame toen ze jong was - die het gezin voorzagen van een overvloedige voorraad kokosnoten, een essentieel ingrediënt in alle Tamil-gerechten. Van deze boom droogden de zuinige dames de stengels van de kokosbladeren, waardoor het gezin altijd over brandhout beschikte. Het resterende deel van het blad wordt een paar dagen in de hete zon te drogen gelegd en vervolgens gevlochten en gebruikt voor daken van kleine schuurtjes of voor schuttingen rondom het huis, of wordt verkocht voor een klein inkomen. Om de procedure nog een stap verder te brengen, wordt het groene deel van het blad verwijderd, waardoor een taaie, lange naald zichtbaar wordt. Deze naald kan, wanneer hij tot een bundel wordt gebonden, als handbezem worden gebruikt om het terrein te vegen. De meest veelzijdige boomsoort is de palmyra, dat kenmerkende natuurlijke symbool van Jaffna: een hoge, rechte boom die in het wild groeit in Jaffna. Elk onderdeel van deze bijzondere plant, van de bladeren tot de wortels, heeft een functie voor de mens. De bladeren worden gebruikt voor dakbedekking, omheiningen en veevoer. De vrucht is sappig en zoet. De stengel van de bloem wordt gebruikt om de lokale alcoholische drank 'toddy' te maken. De bast wordt gebruikt als brandhout. De sterke, robuuste stam vormt al eeuwenlang de centrale pilaar van Tamil-huizen, en de wortels worden gedroogd en in verschillende vormen gegeten. Deze veelzijdige, majestueuze bomen vormen de ruggengraat van de plattelandseconomie. De producten van deze bomen hielden de vrouwen des huizes de hele dag bezig. Op het erf van het huis was een klein stukje grond ontbost en er groeiden uien en groene pepers - essentiële ingrediënten om mee te koken. De aubergineplanten stonden op het punt te bloeien en de vruchten ervan zouden een vast onderdeel van de currygerechten van het gezin worden. De overproductie van aubergines werd op de markt verkocht om het gezin een klein inkomen te verschaffen. De bananenbomen rondom de waterput tierden welig dankzij het water dat via kleine irrigatiekanaaltjes, speciaal aangelegd om het vuile water rond de put af te voeren, naar binnen stroomde. Bananen worden gegeten na de maaltijd of met een speciaal gerecht van bloem genaamd 'pittu' als ontbijt of avondmaaltijd. Extra trossen bananen werden ook op de lokale markt verkocht. De bloem van de bananenboom wordt op een speciale manier bereid en gekookt voor een smakelijk groentegerecht. Nadat de bananen zijn geoogst, wordt de bananenplant tot op de grond afgesneden en aan de koeien gevoerd. De nieuwe bananenboom die uit de wortel ontspruit, wordt vervolgens met rust gelaten om verder te groeien. Kippen leverden de eieren en het vlees voor de currygerechten. Geiten gaven melk en mest, en de koe ook.

Maar ondanks al deze roerende en onroerende goederen, ontbrak het het gezin aan één essentieel goed: contant geld. En dat was de reden waarom de vader van de kinderen niet thuis was en zijn vrouw de leiding over het huishouden op zich nam. De vader van deze drie kinderen - een jongetje, een kind van ongeveer veertien jaar en een tienermeisje van ongeveer dertien jaar - zou in de toekomst om verschillende redenen geld nodig hebben. Hun eerste zorg zou de hogere opleiding van hun kinderen zijn. Als de kinderen erin slagen de toelatingseisen voor de Universiteit van Jaffna of een andere universiteit in Sri Lanka te halen, hoeft hun toekomstige opleiding geen probleem te zijn. Maar omdat de Tamils hogere cijfers moesten halen dan hun Singalese tegenhangers om een plek op de universiteit te bemachtigen, was de concurrentie moordend. Van de duizenden studenten die streden om een plek aan de universiteit, werden er slechts een paar toegelaten. Als de zoon wel slim was, maar niet briljant genoeg om de vereiste hoge cijfers te halen voor een universitaire opleiding, zouden de ouders er onmiddellijk naar streven om hem naar het buitenland te sturen voor een studie. De zoon zou op zijn beurt, als hij zijn beroepskwalificatie behaalde, geld verdienen en sparen voor de opleiding van zijn broer en, even belangrijk, de bruidsschat van zijn zus. En de bruidsschat voor de dochter zou de tweede grote zorg van de ouders zijn. Het jonge meisje mag dan wel een professionele carrière ambiëren, maar voor de ouders in Jaffna was het regelen en verzekeren van een succesvol en welvarend huwelijk voor hun dochter de grootste verplichting die ze jegens haar hadden. Om dat te realiseren, zou het gezin geld nodig hebben, en veel geld. Hoewel de dochter gegarandeerd zou zijn van haar erfgoed, zou dit wellicht onvoldoende zijn om te voldoen aan de buitensporig hoge bruidsschatten in Jaffna. Er zou contant geld nodig zijn om de bruidsschat van de dochter op te bouwen of aan te vullen. Om aan deze ouderlijke verplichtingen en hoge maatschappelijke ambities te voldoen, was het voor de vader des huizes noodzakelijk geweest om het land te verlaten op zoek naar werk. Om uiteenlopende sociale redenen – weduwschap, scheiding, verdwijning of echtgenoten in het buitenland – zijn gezinnen met een vrouw aan het hoofd een veelvoorkomende gezinsstructuur geworden binnen de Tamil-gemeenschap in het noorden en oosten van India. De bejaarde dame was al vele jaren weduwe. We hadden hier dus een sociale situatie waarin twee veerkrachtige en sterke vrouwen het gezin en hun bezittingen beheerden onder uiterst ongunstige omstandigheden.

Ons kleine groepje ging logeren in het huis van de oudere dame. Ondanks hun zware verantwoordelijkheden waren deze twee dames buitengewoon gastvrij en zo vriendelijk om voor ons te koken en hun eten met ons te delen. De kinderen, met name de oudste jongen, kwamen ons regelmatig bezoeken. Maar ondanks de warme sociale omgeving bracht dit huis ons ongeluk. We werden bij verschillende gelegenheden het doelwit van razzia's door het leger. Op een gegeven moment kregen we de tip dat er aanwijzingen waren voor een militaire razzia in dat gebied in de vroege ochtend. Het was al laat in de nacht toen we dit nieuws ontvingen, maar we moesten wel in actie komen. Onze groep, waarvan de silhouetten afstaken tegen de maanverlichte hemel, liep langs de oevers van rijstvelden terwijl we van de ene plek naar de andere trokken. We ploeterden door de kronkelende straatjes en balanceerden wankelend op fietsstuurstangen terwijl kaderleden ons naar onze volgende bestemming duwden. Maar naarmate de tijd verstreek en de spanning opliep, was onze vastberadenheid om niet van elkaar gescheiden te worden belangrijker voor Bala en mij dan de dood. De angst dat een

van ons van de ander gescheiden zou raken, gepakt zou worden of gedood zou worden, was zo overweldigend dat we als nooit tevoren tot elkaar werden gedreven. Onze voornaamste zorg tijdens een extreme crisis was dan ook om dicht bij elkaar te blijven en op elkaar te letten. Alle suggesties dat een scheiding onze overlevingskansen zou vergroten, werden resoluut afgewezen en nooit meer geopperd. Mij werd aangeraden dat ik veilig zou zijn in een katholiek klooster in Karaveddy, waar ik me als non zou kunnen voordoen. Ik weigerde pertinent.

's Nachts fungeerde ik vaak als Bala's ogen en leidde ik hem door de smalle straatjes en over de rijstvelden. Bala, die slecht zag in het donker, legde vaak zijn arm op mijn schouder en ik leidde hem door de steegjes. Ook voor mij, als enige vrouw in de groep, was de intimiteit die door het huwelijk ontstond van onschatbare waarde, omdat Bala mij hielp mijn waardigheid en privacy te waarborgen. Voor mij waren het de kleine dingen die ertoe deden. Hij zorgde er altijd voor dat er eerst toiletvoorzieningen voor mij beschikbaar waren, en ook wanneer ik ze nodig had. Het was niet ongebruikelijk om Bala tegen iemand te horen schreeuwen dat diegene uit het toilet moest komen omdat 'Tante' daar stond te wachten. Hetzelfde gold toen ik in bad ging. De meeste huizen in Jaffna, met name de oudere, hebben geen badkamer binnenshuis. Mensen wassen zich bij de waterputten achter het huis. Water scheppen en jezelf overgieten met emmers koel, fris water terwijl de zachte wind over je lichaam waait, is een bijzonder aangename verbinding met de natuur, die alleen begrepen kan worden door wie het zelf heeft ervaren. Jongemannen verzamelen zich bij de waterput, gekleed in hun sarongs of onderbroeken, om zich op hun gemak te wassen en het kan ze eigenlijk niet schelen wie hen ziet. Vrouwen worden beperkt door een sarong die om hen heen gewikkeld is en aan de voorkant bij de borst vastgebonden, en wassen is over het algemeen minder een gebeurtenis dan voor mannen. Maar ik was deze manier van wassen niet gewend en ik ben er ook nooit aan gewend geraakt. Ik was meer vertrouwd met het uitkleden en me wassen met emmers water in de privacy van een badkamer. Meestal wachtte ik dus tot 's avonds om te baden, en Bala joeg dan iedereen weg en maakte de omgeving vrij zodat ik in alle rust kon wassen. Vervolgens haalde hij langzaam emmers met koel water uit de put en goot dat over me heen; En tijdens die momenten overpeinsden we onze omstandigheden en ons leven. Maar er was ook een overlevingsaspect aan dit proces verbonden. Het waren juist deze wasbeurten waarop we het meest kwetsbaar waren en hij moest in de gaten houden of er een razzia door het leger plaatsvond. Een van mijn grootste angsten was dat het leger me zou arresteren terwijl ik poedelnaakt stond te wassen of op het toilet was. Om die reden deden we onze toiletbezoekjes vaker wel dan niet gehaast in plaats van rustig aan.

Een zachtaardige vrouw

Inmiddels hadden we onze overlevingstactieken in de ondergrondse schuilplaatsen aangepast aan de verschillende operationele manoeuvres van het leger en aan de heersende angst onder de bevolking. We verplaatsten ons 's nachts van schuilplaats, of, om verwarring te zaaien, soms zelfs vóór zonsopgang. We sloten reizen overdag niet helemaal uit, maar reserveerden het voor noodgevallen of uitzonderlijke omstandigheden. De angst voor strafmaatregelen van het

Indiase leger zorgde ervoor dat veel mensen hun deuren voor ons gesloten hielden, waardoor we in de onbevredigende situatie terechtkwamen dat we onverstandig genoeg terugkeerden naar oude bekende plekken. De regelmatige waarnemingen van patrouilles van het Indiase leger, waar we ook gingen, hielden ons 24 uur per dag in staat van paraatheid. Met andere woorden, we konden verwachten dat het leger op elk moment en op elke plek zou opduiken, hoewel routinematige nachtpatrouilles nog geen onderdeel van hun strategie waren geworden. Toen we 's avonds laat, doorweekt na een moessonbui vanuit Karaveddy, bij Radhi's huis in Navindil aankwamen, een van onze supporters, ervoer ik haar gastvrijheid als een van de warmste en meest memorabele momenten van mijn leven.

Radhi verwachtte ons al toen we bij haar huis aankwamen. We werden verwelkomd door de warme geur van 'pittu' die op het fornuis stond te koken. Ze zat zelf op de grond met een flikkerende kaars als lichtbron en was bezig om nog meer van dit meelgerecht voor ons klaar te maken. Haar drie jonge kinderen omringden haar; Aan ieder was een kooktaak toegewezen. Enkele van onze kaderleden hielpen haar ook op verschillende manieren. Ze kwam meteen naar ons toe en, hoewel we doorweekt waren, begeleidde ze ons voorzichtig naar de kamer die ze speciaal voor ons had klaargemaakt. Toen ik de kamer binnenkwam, was ik verrast door de overweldigende sfeer van hartelijkheid en sociale interactie. De kamer was eenvoudig en brandschoon. Er stonden twee bedden, één aan elke kant van de kamer, en naast elk bed stonden kleine nachtkastjes: vergelijkbaar met een eenvoudige hutkamer. Maar Radhi had er een persoonlijk tintje aan gegeven door kleine flesjes warm water met suiker en thee en een potje melkpoeder op het nachtkastje te zetten. Het geheel zorgde voor een sfeer van 'je bent van harte welkom'.

Radhi nam me mee naar buiten, naar een enorme 'thoddi', een betonnen badachtige constructie, gebouwd en gebruikt door de boeren om water op te slaan voor irrigatie en vaak ook om zich te wassen. Het zat tot de rand vol met water. Ze bracht me een handdoek en een nieuw stuk zeep, gaf me een kom om water mee op te scheppen en ik stond in de warme moessonregen om me te wassen. Het is in Jaffna niet ongebruikelijk om je te wassen in de waterput terwijl de warme regen met bakken naar beneden komt, vooral onder jongeren. Hoewel deze praktijk een tegenstrijdigheid inhoudt, is het een van die ervaringen die het leven in Jaffna zo bijzonder maken. Nadat ik mezelf had opgefrist, serveerde Radhi ons een maaltijd: warme, luchtige 'pittu' met een omelet gemaakt met veel fijngehakte uien en groene pepers, gevolgd door een rijpe, zoete 'cathaly'-banaan. Omdat we net bij dit huis waren aangekomen en het onwaarschijnlijk was dat iemand van onze aanwezigheid afwist, en het leger nog geen nachtpatrouilles uitvoerde, dacht ik dat ik rustig kon slapen. Het was het besef van een gevoel van vrede vlak voordat ik mijn ogen sloot, dat me deed beseffen dat ik onder extreme mentale stress had geleefd.

Dit betonnen huis, hoewel niet erg groot, stond in schril contrast met Radhi's economische omstandigheden. Radhi, een slanke vrouw van eind twintig, zag haar leven sinds haar huwelijk gekenmerkt worden door bedrog, teleurstellingen en financiële crises. Aangezien haar oudste zoon ongeveer acht of negen jaar oud was, kunnen we aannemen dat Radhi begin twintig is getrouwd. Haar echtgenoot was een zakenman die het grootste deel van zijn zaken in Zuid-India deed. Zijn bezoeken aan huis werden steeds minder frequent, totdat hij uiteindelijk helemaal

niet meer terugkwam. Radhi's echtgenoot had een 'tweede' vrouw in Zuid-India. Hij heeft Radhi en haar drie jonge kinderen in de steek gelaten. Omdat Radhi geen vaardigheden bezat waarmee ze een inkomen kon verdienen, werd haar leven een voortdurende strijd om haar kinderen te voeden en te kleden. Het is opmerkelijk dat Radhi, ondanks al haar moeilijkheden, zich inzette voor de opleiding van haar kinderen en weigerde toe te staan dat haar armoede hun onderwijskansen in de weg stond. Volgens de typische Tamil-denkwijze, en met name in haar situatie, zag Radhi de verlossing van haar familie in de opleiding van haar kinderen. Ze heeft al haar middelen en mogelijkheden ingezet om dit mogelijk te maken. Ondanks de onderbrekingen in hun leven als gevolg van de oorlogen, zorgde Radhi er met vastberadenheid voor dat de kinderen hun studies konden voortzetten. Tijdens ons verblijf vertelde Radhi haar verhaal over hoe ze had gestreden om haar kinderen te beschermen tegen de lucht- en artillerieaanvallen van het Sri Lankaanse leger tijdens 'Operatie Bevrijding'. Omdat er geen bunker in haar huis in Valvettiturai was, zochten zij en haar doodsbange kinderen beschutting onder de dunne bedden. Haar levensverhaal was aangrijpend en ik vroeg me af waar ze de mentale en emotionele kracht vandaan haalde om met haar tragedie om te gaan. De sociaaleconomische omstandigheden van verlaten vrouwen in Jaffna verschillen aanzienlijk van die van verlaten vrouwen in het Westen. Als de uitgebreide familie niet bereid is deze vrouwen financieel te ondersteunen, wordt hun situatie nijpend. Zij hebben geen recht op ondersteuning vanuit het staatssteunstelsel. Radhi zocht naar een of ander eenvoudig baantje waarmee ze genoeg geld kon verdienen om haar kinderen te voeden.

Op een avond kwam Soosai, de Vadamarachchi-commandant van de LTTE, ons opzoeken. Soosai was zelf ternauwernood aan arrestatieoperaties ontsnapt. Dankzij het snelle handelen van zijn beschermers kon hij zich verstoppen achter een opgerolde slaapmat met daarop een stapel kleren, wat de indianen gelukkig over het hoofd zagen. Misschien was de 'schuilplaats' zo voor de hand liggend dat ze niet konden geloven dat er iemand zou zijn en er daarom niet aan hebben gezeten. In die tijd deden er talloze ongelooflijke verhalen de ronde over ontsnappingen op het nippertje en originele, onvindbare schuilplaatsen. Sommige kaderleden brachten lange uren door verscholen op de daken van huizen, terwijl de Indiërs in de kamers eronder hun zoektocht uitvoerden. Van anderen is bekend dat ze zich in hooibergen en tabaksbladeren hebben begraven. Uit pure wanhoop hadden kaderleden hun toevlucht gezocht in septische tanks. Het was dus verstandig van Soosai om zijn bewegingen te beperken tot de dekking van de duisternis. Hij deelde ons mee dat de LTTE-leiding opdracht had gegeven ons per boot naar India te sturen zodra de weers- en zeeomstandigheden gunstig waren. Maar, voegde hij eraan toe, we zouden het nog wel even moeten volhouden.

Onze paar dagen in Radhi's huis verliepen zonder problemen of complicaties. Maar om ons geluk te beproeven en langer te blijven, zou onnodig gevaar voor ons allemaal hebben opgeleverd. We gingen verder.

Toddy Tappers

Onze ervaring als voortvluchtigen voor de indianen kende veel nadelen. Maar er waren ook voordelen. Ik kreeg de gelegenheid om een dwarsdoorsnede van mensen uit verschillende sociale situaties binnen de maatschappij van Jaffna te ontmoeten. Toen we in een oud dorp in Tunnalai, in het hart van Vadamarachchi, verbleven, had ik het geluk de mensen van de palmwijnapgemeenschap te ontmoeten en van hun gastvrijheid en vrijgevigheid te genieten. Deze specifieke, uitgebreide familie was een fervent aanhanger van de LTTE. Ze woonden in wat je een familiedorpje zou kunnen noemen. Een van hun huizen was een kleine constructie van cement met twee kamers die uitkwamen op een veranda, die over de hele breedte van het huis liep. De keuken was een nette, aparte lemen hut met één ruimte. Het was hier dat de vrouwen van de familie samenkwamen en kookten boven een klein houtvuur. Twee enorme mangobomen vormden een verkoelend bladerdak boven het huis. Net buiten het complex bevond zich een oerwoud van palmbomen met dichte, doornige struiken als ondergroei. De eigenaar van het huis was zo vriendelijk om zijn gezin tijdelijk bij een familielid achter in de tuin onder te brengen, zodat wij zijn huis konden gebruiken. Het huis van de familielid was een lemen huisje met een rieten dak. Een schutting van palmbladeren scheidde de twee huizen. De grote open waterput bevond zich op het terrein van dit huis.

Deze specifieke gemeenschap behoort tot de toddy-tapkaste in de sociale structuur van Jaffna. Zij winnen een natuurlijke alcoholische drank genaamd 'toddy' uit de stengels van zowel kokosnoten als palmyrabloemen. Deze troebele drank is populair bij de mannen van Jaffna en wordt veel gedronken, vooral tijdens de lunch en laat in de avond, kort nadat de 'toddy' vers is geoogst. Er is een constante vraag naar alcoholische dranken. Sommige mannen zijn regelmatige gebruikers van het drankje en laten dagelijks flessen verse toddy bezorgen, net als melk. Maar vaker zie je rond lunchtijd mannen in één richting lopen, hun fietsen duwend naar de plaatselijke, aftandse toddywinkel ergens aan de rand van de stad of in een haastig gebouwd schuurtje op een ongebruikt stuk grond. Dus als je in Jaffna bent en tientallen fietsen geparkeerd ziet staan voor wat op een hutje lijkt, en het is bijna middag, dan kun je er gerust van uitgaan dat het om de toddywinkel gaat.

Deze families hielden zich echter niet alleen bezig met het oogsten en verkopen van palmwijn, maar ook met andere kleinschalige huisnijverheden die draaiden om de veelzijdige grondstoffen van de palmyraboom. Om het duidelijker te zeggen: deze familie was hardwerkend en ondernemend. Hun inkomen was voldoende om hun financiële onafhankelijkheid en waardigheid te behouden. Maar ze waren verre van rijk. Ironisch genoeg werden deze bekwame, hardwerkende en trotse mensen onderaan de sociale ladder van de gemeenschap in Jaffna geplaatst. Tijdens mijn jaren in zowel India als Sri Lanka heb ik mijn afkeer van het kastenstelsel nooit kunnen overwinnen. Een sociaal systeem dat mensen vanaf hun geboorte veroordeelt tot een specifieke sociale status, is zowel primitief als onderdrukkend. Hoewel dit systeem diep verankerd is in het economische en culturele leven van de Jaffna-samenleving, is het kastenstelsel de tegenpool van het moderne gedachtegoed dat waardigheid en respect voor menselijke arbeid vooropstelt. Tijdens mijn observaties van de Jaffna-samenleving ontdekte ik dat de indeling

van bepaalde gemeenschappen als ‘hoog’ en ‘laag’ gebaseerd was op onjuiste criteria. Zou er enige rechtvaardiging kunnen zijn om een gemeenschap van hardwerkende, zelfvoorzienende, vindingrijke en maatschappelijk productieve mensen als ‘minderwaardig’ te bestempelen? Maar tijdens mijn verblijf bij dit gezin zou ik nog veel meer leren over de tegenstrijdigheden in de Jaffna-maatschappij. Ik vond het best grappig en moest lachen toen ik ontdekte dat de zogenaamde ‘hoge’ kaste Vellala-mannen elke avond stiekem dit naburige toddyhuis binnenslopen. Urenlang dronken ze toddy uit een komvormig vat gemaakt van palmyrabladeren, en aten ze snacks zoals gebakken vis en garnalen, bereid door de ‘onreine’ handen van deze vrouwen uit de ‘lage’ kaste. Het was geruststellend om te weten hoe snel deze sociaal geconstrueerde categorieën en gebruiken van ‘hoog’ en ‘laag’ verdwijnen onder invloed van een goed drankje. Nog interessanter was de fascinerende politieke analyse van de huidige situatie. Het was een sociologisch onderzoek uit de eerste hand naar de publieke opinie: naar wat mensen dachten en voelden. Er vonden debatten, discussies en verhitte argumenten plaats. De Indiase ‘vredeshandhavers’ en hun wreedheden vormden het voornaamste onderwerp van discussie en kritiek. Maar uit het dronken gebrabbel van de toddydrinkers konden we een algemene sympathie voor de LTTE-leden opmaken, of, in de volksmond, ‘de jongens’. Ook de leiding van de LTTE ontkwam niet aan de scherpe kritiek van de aangeschoten consumenten. Desondanks, volkomen onbewust van onze aanwezigheid, hielden de ongeremde gesprekken van de klanten van de toddy-tappers ons geboeid en vermaakt tijdens onze verder nietsdoende avonden. Hoewel we enigszins verleid waren door de aangename omgeving, werden we ruw teruggeroepen naar de realiteit toen enkele kaderleden aan kwamen rennen om ons te waarschuwen voor een naderende patrouille van het Indiase leger. We pakten meteen onze koffers in en maakten ons klaar om te vertrekken. Intussen, toen we op het punt stonden te vertrekken, kwam de huiseigenaar binnenstormen en zei dat we niet overhaast te werk moesten gaan: de soldaten zochten een plek om toddy te drinken. Dus, terwijl de huiseigenaar en zijn gezin de Indiase patrouille koelbloedig en zelfverzekerd van toddy voorzagen achter in het huis, wachtten wij alert af voor het huis en ontspanden ons pas toen de dronken soldaten in de duisternis verdwenen.

Tijdens mijn verblijf tussen deze mensen stuitte ik op een klein, maar zeer gênant probleem. Er waren geen toiletten in dit huis of in de omliggende huizen. Voor de meeste mensen in de gemeenschap is dit zelfs geen probleem. De struiken in de palmyrahwouden vervullen dit doel prima en worden daarom nooit gekapt. Ook voor Bala was het geen probleem; Hij hoefde alleen maar terug te keren naar zijn kindertijd om zich te herinneren hoe hij het moest aanpakken. Voor mij was het een specifiek probleem dat door mijn huidskleur nog werd versterkt. Het groene gebladerte bood onvoldoende camouflage voor de witte billen, die ongetwijfeld de aandacht van voorbijgangers zouden hebben getrokken. Dus wederom speelde de intieme band tussen Bala en mij een rol. De enige optie voor ons was om heel vroeg in de ochtend, vóór zonsopgang, op te staan en de ‘rij’ naar de struiken voor te zijn. Normaal gesproken staan vrouwen vroeg op om zich te wassen en de ruimte vrij te maken voordat de mannen aan hun beurt zijn. Tegen de tijd dat de mannen een ongebruikte struik bezoeken, zitten er al tientallen kraaien in de takken te wachten op hun ontbijt. Bala en ik stonden dus om 4 uur ‘s ochtends op, terwijl iedereen die normaal gesproken ook rond die tijd wakker zou zijn, beleefd deed alsof ze nog sliepen. Ik heb hem een kopje thee gegeven om zijn stoelgang te bevorderen, zodat

hij overdag niet in de bosjes hoeft te plassen. Ik ben ervan overtuigd dat Balasingham vond dat hurken in de struiken veel hilariteit en nieuwsgierigheid bij de dorpsbewoners zou hebben opgewekt. Bala zag zo'n scenario ook niet zitten. Na de thee ging ik naar de put en schepte ik langzaam een emmer water. Zodra het water voor de wasbeurt klaar was, nam Bala de lantaarn in de ene hand en een stok van zes voet in de andere. Hij liep voor me uit, slingerend over een smal zandpad, en sloeg met zijn bungelende stok op het struikgewas voor zich, terwijl ik hem op de voet volgde met de emmer water. Ik vroeg hem naar de reden waarom hij met de stok op de grond tikte. Hij legde uit dat het gebied wemelde van de cobra's en dat het tikken met de stok op de grond ze zou afschrikken, waardoor ze uit onze weg zouden glijden. Ik vond dit een goede gedachte. Ik had geen zin dat een woedende slang zijn giftige tanden in mijn blote billen zou zetten. Op een paar meter van ons huis vonden we een 'kraakplek' en Bala ging weg, terwijl ik de andere kant op ging, maar wel dichtbij genoeg om een paar lichtstralen van de lantaarn op te vangen. Het was absoluut geen bevredigende regeling. Ik denk dat ik van deze oefening alleen maar heb geleerd hoe geremd ik eigenlijk was. Desondanks deden we wat we moesten doen, en via hetzelfde pad en dezelfde kloptechniek, en nadat we een paar vrouwen tegenkwamen die naar dezelfde plek gingen als waar we geweest waren, keerden we terug naar het huis.

De ervaring had me geleerd dat een van mijn eerste taken bij aankomst in een safehouse was om de omgeving te verkennen op zoek naar schuilplaatsen en vluchtroutes. Er leken in dit gebied niet veel plekken te zijn om je te verstoppen. Toen ik dus een paar verzonken graven zag met gapende gaten die de aarde van de grafsteen scheidden, dacht ik dat er in ieder geval één van ons wel in zou passen. Ik twijfelde er niet aan dat de troepen niet in de buurt van de kleine, vervallen begraafplaats zouden komen. Godzijdank heb ik nooit gebruik hoeven maken van deze afschuwelijke schuilplaats.

Hoewel we tijdens ons verblijf bij deze mensen relatief weinig last hadden van militaire aanwezigheid, moet ik helaas constateren dat dit na ons vertrek voor het gezin anders was. Maar dat is wederom vooruitlopen op het verhaal. We hebben deze familie echter na onze terugkeer naar Jaffna in 1990 bezocht om hen te bedanken voor hun gastvrijheid.

Kritieke dagen

De Indiase militaire campagne tegen de LTTE-strijders in Vadamarachchi had slechts beperkt succes wat betreft het toebrengen van verliezen aan de LTTE-zijde. Enkele kaderleden werden gedood tijdens arrestatieacties; Sommigen werden gevangengenomen en in hechtenis genomen. Maar in wezen slaagden de troepen er niet in om het netwerk van kaderleden uit hun goed beschermde schuilplaatsen te verdrijven. De ontwapeningsoperaties werden een grootschalige campagne tegen de guerrillastrijders, die, in klassiek maoïstisch jargon, als vissen in de zee waren. Een groot deel van het succes van de LTTE in het ontwijken van de vastberaden Indiërs kan worden toegeschreven aan de loyaliteit en moed van het Vadamarachchi-volk. We moeten onze eer betuigen aan de talloze patriottische burgers die hun leven riskeerden

door de voortvluchtige LTTE-strijders onderdak te bieden in hun huizen en die spontaan informatie over troepenbewegingen verstrekten. Door zulke onbaatzuchtige daden van moed en deelname aan de strijd zijn vele levens gered. Ook burgers die gevangen werden genomen en in detentiekampen moesten doorstaan vanwege hun hulp aan 'onze jongens', toonden een opmerkelijke veerkracht bij het doorstaan van de vernederingen en martelingen waaraan ze werden blootgesteld. Voor de Indiërs was het enige 'succes' dat ze zichzelf konden toeschrijven het terroriseren van de onschuldige bevolking. Deze terreurcampagne van de Indiase troepen tegen de bevolking bereikte een hoogtepunt toen de troepen hun campagne tot in de nacht voortzetten.

Sinds het begin van de oorlog tussen India en de LTTE geldt er een dagelijkse avondklok van twaalf uur, die om 18.00 uur ingaat en het gebied rond Vadamarachchi vrijwel volledig lamlegt. Afgezien van LTTE-leden en mensen zoals wij die van de ene plek naar de andere trokken, was het gebied 's nachts gehuld in de stilte van een kerkhof. De avondklok maakte het voor het Indiase leger gemakkelijker om onze kaderleden eruit te pikken. De Indiërs gingen er automatisch van uit dat iedereen die de avondklok overtrad, wel een LTTE-lid moest zijn. In een belangrijke ontwikkeling in de strijd tegen de LTTE intensiverden de Indiase militairen hun campagne in het donker. Dit vergrootte het lijden van de mensen. Uit angst voor de inval van Indiase troepen in hun huizen tijdens grootschalige zoekacties, konden de mensen 's nachts niet meer rustig slapen. Het Indiase leger werd steeds slimmer en introduceerde nachtpatrouilles. Niemand wist zeker waar de troepen zich bevonden of wanneer ze zouden verschijnen. Maar een oplossing voor het probleem van het volgen van de bewegingen van troepen 's nachts kwam uit een onverwachte hoek.

Onze kaders hielden, voor zover mogelijk, wachtposten in hun schuilplaatsen. Maar niets kon tippen aan de hulp bij de nachtelijke beveiliging die die oeroude vriend van de mens, de hond, bood. Opvallend en onverwacht bleken juist de grote populatie huishonden en zwerfhonden in Vadamarachchi 's nachts de meest effectieve bewakers in het gebied te zijn. We hadden geconstateerd dat de honden in het dorp zelden een beslissende reactie gaven op onze kaderleden wanneer die zich in het donker bewogen. Maar de aanwezigheid van grote aantallen Indiase troepen die met hun zware laarzen stampten, veroorzaakte een luidruchtig geblaf dat de troepen bleef achtervolgen tijdens hun patrouilles in het gebied. Aan het geluid van de blaffende honden konden we gemakkelijk inschatten hoe dicht de troepen bij ons kamp waren. En inderdaad, er waren menig nacht dat we dankbaar waren voor die trouwe dieren, terwijl we wakker lagen en de bewegingen van de troepen volgden aan de hand van het wisselende geluid van blaffende honden.

Maar patrouilleren was niet de enige militaire optie die de Indiërs hadden in hun nachtelijke campagne tegen de LTTE-strijders. De Indiërs, duidelijk hongerig naar een hoger dodental, breidden hun nachtelijke campagne uit door troepen in hinderlagen te plaatsen in greppels langs wegen en paden en onder bruggen, in een wanhopige poging onze strijders gevangen te nemen. Deze tactiek maakte het natuurlijk steeds gevaarlijker voor iedereen om 's nachts op pad te gaan. Aanvankelijk wierp het verrassingselement in de legerstrategie zijn vruchten af. Totdat algemeen bekend werd dat de Indiase troepen 's nachts hinderlagen hadden opgezet,

werden veel nietsvermoedende burgers, die door de omstandigheden gedwongen waren om zich in het donker op straat te begeven, gevangengenomen, mishandeld en door de IPKF-troepen als LTTE-verdachten in hechtenis genomen. Maar het waren juist deze intensievere nachtelijke operaties die de Indiërs hun grootste vangst opleverden en ons in een laatste strijd op leven en dood stortten.

Tegen de tijd dat de Indiase jacht op ons ten einde liep, waren de inwoners van Vadamarachchi zo geterroriseerd door de Indiase troepen dat ze voorzichtig en bang waren voor represailles als de troepen erachter zouden komen dat we ons in een bepaald gebied bevonden. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de mensen bang waren voor onze aanwezigheid in hun omgeving. De diepte van de angst van de mensen werd ons op aangrijpende wijze duidelijk toen we noodgedwongen onze toevlucht moesten zoeken in een huis in een klein dorp. Dat iemand de bron zou zijn van het verstoren van de vrede van de mensen en het opwekken van de pijnlijke emotie van angst bij de mensen, knaagde aan mijn geweten. Maar ik kwam in een ongemakkelijke situatie terecht toen de voltallige dorpsbevolking, uit angst voor brute militaire represailles, onmiddellijk het gebied verliet zodra ze erachter kwamen dat we in hun dorp verbleven. Bovendien vreesden we dat deze plotselinge ontruiming van het dorp het leger zou kunnen alarmeren, en daarom bleven we de hele nacht wakker in afwachting van een inval in ons kamp. Afgezien van de verwachting dat het leger ons spoedig zou overvallen, wilden we de overlast voor de bevolking niet verlengen en vonden we het onmogelijk om in dit huis te blijven. Maar deze ervaring maakte me pijnlijk duidelijk hoe gevaarlijk mijn 'blanke huidskleur' voor anderen kan zijn. Elk van de andere kaderleden had zich gemakkelijk en volledig onopgemerkt in Vadamarachchi kunnen bewegen. Maar mijn huidskleur bracht de hele groep in gevaar. Ik begon erover na te denken mezelf lichtjes in te smeren met modder of me zo te kleden dat er maar een minimale hoeveelheid van mijn huidskleur zichtbaar zou zijn. Misschien, dacht ik, zou niemand me herkennen als ik een laken droeg dat op een semi-islamitische manier was gestyled en mijn uitstekende voeten bedekt waren met sokken. Zieken werden vaak op deze manier warm gehouden, dus er was niets bijzonders aan. Uiteindelijk deed ik een zielige poging om mezelf te verbergen door een gekleurd laken om me heen te draperen en verlieten we het dorp rond 4 uur 's ochtends. Enkele uren later werd het dorp afgezet en werd er een grootschalige zoekactie uitgevoerd.

En de jacht op ons werd meedogenloos. We waren constant onderweg en bleven soms maar een paar uur op één plek. Desondanks voelde Bala zich, ondanks de druk waaronder we stonden, genoodzaakt een kritiek op het Indiaas-Sri Lankaanse akkoord voor het publiek te schrijven. Zodra we bij het veilige huis aankwamen, pakte Bala pen en papier en begon, worstelend bij het zwakke licht van een lantaarn, in het Tamil een uitgebreide kritiek op het Akkoord te schrijven. Na voltooiing van het werk werd de handgeschreven Tamil-tekst naar een typiste gestuurd om te worden uitgetypt. Terwijl we wachtten tot de typiste het script had opgehaald, maakten we een tussenstop bij het huis van de familie Karanavai, waar een moeder en haar drie kinderen ons eerder onderdak hadden geboden. Toen Sukla, onze hoofdlijfwacht, rond 20.00 uur ons onderkomen verliet om de tekst van de kritiek op het Akkoord bij de typiste op te halen, hadden we geen idee dat deze vertrouwde man nooit meer naar huis zou terugkeren.

Close Encounter

We waren geïnformeerd dat de troepen hun militaire operaties in het gebied hadden geïntensifieerd en dat ze zowel overdag als 's nachts de steegjes en straten patrouilleerden. De situatie was uiterst gevaarlijk geworden. Desondanks was Sukla ervan overtuigd dat het gevaar overdag groter was dan de risico's van het zich 's nachts verplaatsen. Bovendien was hij ervan overtuigd dat hij het terrein goed kende en dat hij aan gevangenneming kon ontkomen. Hij besloot naar het huis van de typiste te gaan om de kritiek op het Akkoord op te halen. We verwachtten dus dat hij deze taak snel zou uitvoeren en spoedig naar de basis zou terugkeren. In deze steeds gevaarlijker en gespannener situatie verdween hij in het donker, met het advies van ons geen onnodige risico's te nemen en alert te blijven. Niemand van ons was blij dat hij zichzelf in zo'n gevaar bracht. Hij was immers de meest deskundige persoon in onze groep als het ging om de geografie van het gebied en de locaties van de schuilplaatsen. Helaas bleek onze bezorgdheid over zijn nachtelijke uitstapje terecht. Naarmate de nacht vorderde, was Sukla, ongebruikelijk genoeg, nog steeds niet teruggekeerd. De bezorgdheid over zijn veiligheid nam toe. Onze bezorgdheid sloeg om in angst naarmate de tijd verstreek en er nog steeds geen spoor van hem te bekennen was. Overmand door onzekerheid over Sukla's lot, dook Ananth, een van de kaderleden die bij ons was, de duisternis in om te proberen te achterhalen wat er met hem was gebeurd. Het feit dat Ananth niet terugkeerde, vergrootte de onrust. Een gevoel van onheilspellendheid hing als een donkere wolk boven ons. De omstandigheden hadden ons ingehaald. Het enige geruststellende element in de zich ontvouwende saga was de afwezigheid van geweerschoten, en dit gaf ons hoop dat ze nog in leven waren. Maar hun verdwijning gaf aanleiding tot talloze vermoedens en speculaties over hun lot en hoe we daarop zouden moeten reageren. Waren ze simpelweg vertraagd? Misschien zouden ze snel terugkeren. Moet iemand anders eropuit gaan om ze te zoeken? Zou het leger, als ze gepakt waren, verder zijn gegaan en ons gebied hebben omsingeld op basis van het vermoeden dat er ergens in de buurt nog meer LTTE-leden ondergedoken zouden zitten? En dan de allerbelangrijkste vraag voor ons: waar gaan we heen als we het huis verlaten? Alleen Sukla wist wat onze volgende stap zou zijn. Al deze ideeën werden onder ons besproken, de duisternis in het huis weerspiegelde onze stemming. Plotseling, als een bliksemflits uit de hemel, stormde Ananth het huis binnen. De arme jongeman was in paniek. Hij gebaarde ons snel onze koffers te pakken en ons klaar te maken om te vertrekken, waarna hij fragmenten van het verhaal en Sukla's situatie stamelend uit zijn mond liet komen. De Indiase troepen waren overal, begon hij, en Sukla was in een hinderlaag gelokt en werd niet ver van het huis gevangen gehouden. Ook burgers waren opgepakt, zei hij. Hij was zelf in dezelfde hinderlaag gelopen en gearresteerd. Hij had Sukla ontmoet op de plek waar de troepen de gevangengenomen mensen vasthielden. Ze waren vastgebonden en zaten bij elkaar. Samen smeedden ze een plan om hem te laten ontsnappen en ons te waarschuwen voor het gevaar. Door puur geluk waren de Indiase troepen minder alert. Hij had de touwen waarmee hij vastgebonden zat langzaam losgemaakt. Op het moment dat de bewakers even niet naar hun gevangenen keken, greep hij zijn kans en sprong stoutmoedig op om uit de gevangenschap te ontsnappen en naar ons huis te vluchten om ons te waarschuwen voor de gevaren die ons bedreigden. Hij was ervan overtuigd dat de indianen hem volgden.

Onze eerste impuls was om het huis te verlaten. Ik pakte Bala's tas met insuline op; We trokken onze rubberen slippers aan en haastten ons de nacht in. Onze groep splitste zich in tweeën en ging elk onze eigen kant op, in de hoop dat tenminste een aantal van ons het zou overleven. We tastten in het donker voort, zonder te weten waar we waren of waar we naartoe wilden. Na een korte wandeling en nadat de frisse lucht onze gedachten had verhelderd, werd het duidelijk dat we door blind en doelloos in het donker rond te dwalen het slechtst denkbare scenario hadden gecreëerd. Als we verder over de smalle weggetjes waren gelopen, waren we in de handen gevallen van de Indiase troepen die we juist probeerden te ontwijken. Onze eerste prioriteit was om van de rijstroken af te komen. Naar aanleiding van die suggestie klommen we meteen over een hek en een moestuin in, een paar meter van het pad af. Zittend tussen de chiliplanten begonnen we na te denken over onze situatie. We wisten dat er overal troepen waren; We hadden nergens heen te gaan en Sukla was gevangengenomen. We zaten stil, de mogelijke opties afwegend, toen ik in de verte een gemompel hoorde. Ik maande iedereen tot stilte en gebaarde dat ze stil moesten blijven en bevroren. Ik hoorde in de verte het geluid van pratende mensen. Naarmate het gesprek dichterbij kwam, gebaarde ik iedereen om plat op de grond te gaan liggen. We lieten ons plat op de grond vallen en deden alsof we niet gezien konden worden onder de chiliplanten. Het gepraat in het Hindi werd steeds luider; Het geluid van zware laarzen veranderde in een slepend geluid. Niemand van ons wilde ademen. De sterren bleven schijnen boven onze versteende lichamen. En de patrouille, op slechts enkele meters afstand, liep langs ons heen en verdween in de verte. Het geluk was aan onze zijde. De troepen waren incompetent. Ze hebben de bermen niet gescand. We gingen rechtop zitten, haalden diep adem en telden onze zegeningen. Bala en de anderen trokken meteen hun lichtgekleurde shirts uit, zodat ze niet als een baken in het donker zouden opvallen; En we wachtten. Enkele minuten later hoorden we opnieuw gepraat en het lawaai van de troepen. Dezelfde patrouille was omgedraaid en kwam in onze richting; En ze liepen ons voorbij, zoals ze dat eerder ook hadden gedaan. In de verte klonk een schot. Ik heb geen idee wie die ongelukkige ziel was.

Het was duidelijk dat we niet konden blijven waar we waren. Bij het aanbreken van de dageraad zouden we een gemakkelijk doelwit voor de troepen zijn geweest. Een zwak licht aan de overkant van het veld bood een sprankje hoop. Een van onze kaderleden vond de boerderij er bekend uitzien. Maar om daar te komen moesten we het open veld oversteken. Onze opties waren uiteraard vrijwel nihil, dus besloten we het erop te wagen. We ploeterden voort over het geploegde land, struikelden over kluiten aarde en bleven zo laag mogelijk bij de grond. Een paar meter leek wel een kilometer. Gelukkig kenden we de boerderij en de mensen die er woonden, dus we bleven er overnachten.

Toen het daglicht aanbrak, gingen we terug naar Radhi's huis. Maar niet voor lang; De jacht was weer in volle gang. Rond zes uur 's avonds renden paniekerige mensen door het dorp, terwijl ze de gevreesde woorden "Leger, leger" riepen, om iedereen te waarschuwen. We hadden geen flauw benul dat de razzia in haar huis onderdeel was van een grootschalige actie in onze oude stamkroegen. De jagers onderzochten systematisch de bekende schuilplaatsen van hun prooi.

Kingsley sprong op een fiets, Bala ging op het stuur zitten en ze reden weg. Ik klauterde naar

de volgende. We gingen overal naartoe waar de kaders ons heen brachten. Maar op dat moment had ik geen angst voor de troepen achter ons; Waar ik me meer zorgen over maakte, was om Bala bij te houden op de motor voor me, terwijl we met hoge snelheid door de smalle straatjes scheurden, weg van de soldaten.

Intussen was er in Vadamarachchi een gelijktijdige, gecoördineerde inval in onze schuilplaatsen in volle gang. Nadat wij vertrokken waren, stroomden troepen Radhi's huis binnen. Desondanks, met al haar moederlijke energie gericht op het ene, allesoverheersende doel om haar kinderen te beschermen, en met de jarenlange ervaring om te overleven in een moeilijke wereld onder uitzonderlijk ongunstige omstandigheden, putte Radhi uit haar moed en snelle denkvermogen. Ze wist met succes een potentieel brute represaille te ontlopen. Ze kwam er vanaf met een strenge waarschuwing en gelukkig is haar en haar kinderen niets overkomen. De palmwijnappers in Tunnalai hadden minder geluk in hun confrontatie met de soldaten. Tijdens een grootschalige razzia in hun gebied vielen vijandelijke troepen hun huizen binnen op zoek naar bewijsmateriaal ter ondersteuning van de informatie die ze hadden over de schuilplaats die het gezin ons had gegeven. Omdat ze vermoedden dat hun tienerzoon het meest voor de hand liggende doelwit zou zijn voor Indiase represailles, ondernamen de ouders onmiddellijk actie om hem te beschermen en stuurden hem weg om zich te verstoppen voordat de troepen bij hun huis arriveerden. Hij vluchtte weg en ontkwam aan arrestatie. Maar het was voor het hele gezin onmogelijk om in veiligheid te komen. De vader, die verantwoordelijkheid droeg voor de vrouwen in het gezin en voor hen zorgde, bleef thuis om hun veiligheid te waarborgen en de onvoorspelbare Indiase troepen het hoofd te bieden. Toen ze vervolgens zijn huis omsingelden, kreeg hij de volle laag van de wraakactie van de troepen. Omdat ze geen enkel doorslaggevend bewijs konden vinden dat we daar daadwerkelijk hadden verbleven, richtten de soldaten hun woede en ergernis op de eigenaar van het pand. Ze sloegen hem ter plekke op brute wijze in elkaar en voerden hem naar het nabijgelegen kamp, waar hij werd gemarteld. Deze onschuldige man werd vastgehouden en zes maanden later vrijgelaten. De vrouw die het hoofd van het gezin was en drie kinderen had, werd ook overvallen. Ik heb nooit kunnen achterhalen aan welke vergelding ze werden blootgesteld. Het lege Kaladai-huis, waar we in de beginperiode met de gewonde kaderleden hadden gewoond, werd een kamp van het Indiase leger. En zo ging het verder gedurende de hele periode van Vadamarachchi. Al onze schuilplaatsen waren bezet of doorzocht, op één na.

De confrontatie met de dood

Kingsley, onze lijfwacht van Karaveddy, bracht ons terug naar het huis van de dokter, pal voor het huis van zijn ouders. Toen we daar laat in de avond aankwamen, was het er rustig. We voelden ons niet erg op ons gemak om terug te keren naar een plek waarvan iedereen wist dat we er vaak waren geweest. Maar we hadden geen keus. Er was geen andere plek om naartoe te gaan. Maar ons ongemak sloeg om in regelrechte paniek toen, ongeveer een uur na aankomst, het geluid van blaffende honden in de verte, in het donker, te horen was. Gealarmeerd vroegen we ons af waar het leger naartoe ging. Maar toen het geblaf luider werd en onze kant op leek te komen, vermoedden we dat het leger op weg was om ons huis te omsingelen. We klauterden de

achtertuin uit en liepen zo'n dertig meter van het huis af naar een leegstaand schuurtje dat als opslagplaats diende, naast een cadjan huisje dat toebehoorde aan de familie Kingsley. Omdat we de hele dag niets gegeten hadden, knaagde de honger aan Bala's maag. Het water liep hem in de mond bij het vooruitzicht om de heerlijke kipcurry en string hoppers (een traditioneel Tamil gerecht gemaakt van rijstmeel) te eten die we van het fornuis van Kingsleys moeder konden ruiken. Maar de situatie in het huishouden van Kingsley veranderde snel toen de Indiase troepen plotseling het huis van de naburige dokter binnenvielen. Alle families in het gebied wachtten vol spanning af wat er midden in de nacht met de zoekactie zou gebeuren. We zagen Kingsley's moeder een gat graven achter het huis. Bala's gezicht betrok toen hij zag dat de oude vrouw de heerlijke curry en string hoppers, die speciaal voor hem waren klaargemaakt, aan het begraven was. Het zou lastig zijn om aan argwanende soldaten uit te leggen dat er midden in de nacht grote hoeveelheden vers bereid voedsel in een klein gezin zouden staan. Daarom werd het voedsel weggegooid om onnodige vragen te voorkomen. De situatie waarin we ons nu bevonden, was gevaarlijker dan de pijn van de honger. We waren omsingeld door Indiase troepen en er leek deze keer geen ontsnapping mogelijk.

Kingsley kwam aanrennen om ons te waarschuwen dat een grote groep soldaten de laan afkwam, in de richting van het huis van zijn ouders. Het was duidelijk dat we niet langer in een positie verkeerden om ons eigen lot te bepalen; De omstandigheden lagen buiten onze macht. Het leek erop dat we oog in oog stonden met India, of liever gezegd, met de dood zelf. Als we hadden geprobeerd onze schuilplaats te verlaten, zouden de soldaten ons zeker hebben gezien en doodgeschoten. We lagen op een oud bed in deze verlaten schuur, berustend in ons lot. "Maak je geen zorgen. Een paar kogels in je lichaam kunnen even pijnlijk zijn, maar dat is alles", fluisterde Bala tegen me. Ik was niet bang voor dit vooruitzicht. Terwijl de soldaten het huis van zijn ouders doorzochten, verstopte Kingsley zich bij ons in de schuur, in de verwachting dat ook zijn dagen geteld waren. We bleven ter plaatse en zwegen. Misschien, heel misschien, zien ze ons niet. Dat was onze enige greintje hoop. Of het nu pure berusting was, een onbewuste acceptatie van de naderende dood, of gewoon het feit dat we samen zouden sterven, dat kan ik niet zeggen, maar er was bij niemand van ons sprake van paniek of angst toen we ons neerlegden bij de gebeurtenissen die zich ontvouwd. De mensen in de omliggende huizen maakten zich klaar voor wat er zou komen. We hoorden de soldaten in het Hindi brabbelen terwijl ze het huis van Kingsley doorzochten, en we wachtten tot ze vervolgens naar ons gebouw zouden gaan. En toen waren ze daar. Zaklampen flitsten door het raam en verlichtten onze ruimte, en we hielden onze adem in. Toen het sluipende geluid van legerlaarzen onze schuilplaats naderde, voelde ik de dood naderen. 'Ze komen eraan,' fluisterde Bala en sloeg zijn arm om me heen terwijl ik een laken over mijn hoofd trok, omdat ik de kogelregen die ik verwachtte niet wilde zien. Maar precies op het moment dat de troepen op het punt stonden de deur binnen te gaan, greep een stem in; Het was de zwager van Kingsley. Deze sneldenkende, moedige man stapte naar voren en leidde de troepen af door te suggereren dat het geen zin had om die lege schuur te doorzoeken. Er kon onmogelijk iemand in die schuur zijn, suggereerde deze redder aan het leger en wees hen een andere richting aan. Uit angst deze man het voordeel van de twijfel te gunnen, keerden de soldaten zich af van de schuur waar ze zich bevonden. De nacht werd weer donker en ze sjokten in een andere richting, naar huizen verderop in de straat, weg van ons.

De zwager van Kingsley had ons leven gered. Nauwelijks waren de troepen verder het gebied in getrokken om hun zoektocht voort te zetten, of de familie van Kingsley kwam de schuur binnenstormen. Terwijl de troepen in één richting verder trokken, leidde Kingsleys zwager ons in de tegenovergestelde richting weg. Iedereen was in rep en roer en probeerde een plek te vinden waar we ons konden verstoppen voor het geval de troepen terug zouden komen. Maar waar moeten we ons verstoppen? We konden niet naar het huis van de dokter gaan; Het leger was daar gelegerd. Iedereen was het erover eens dat de enige realistische mogelijkheid om aan de troepenrazzia te ontkomen, was om dekking te zoeken in het rijstveld een paar meter aan de overkant van het pad. Zodra het voorstel was gedaan, liep Kingsley voor ons uit naar een kokosplantage waar zijn grootvader op hem wachtte. Er was veel moed voor nodig van deze lange, oude man - een gemakkelijk doelwit, afgetekend tegen de zilverachtige nacht tussen de palmbomen - om op de uitkijk te staan voor het leger en ons naar de oever van het pad te leiden. Soldaten patrouilleerden in de wirwar van paden rondom het rijstveld waar we naartoe gingen. Hadden ze deze eenzame figuur in het donker gezien, dan hadden ze hem zonder enige scrupules doodgeschoten. We aarzelden, bang dat een patrouille ons zou onderscheppen of opmerken als we de grens overstaken. We beseften dat ons leven ervan afhing of we dit pad zouden bewandelen. Gedreven door ons overlevingsinstinct stapten we één voor één naar buiten en staken we over, omhoog naar de doornige, struikachtige ondergroei aan de oever van het veld en verdwenen we in de duisternis tussen de stengels van de pas ontkiemde rijst.

Terwijl we dieper het rijstveld in liepen, verloor Bala zijn evenwicht en gleed hij uit in het enkeldiepe, met larven besmette, stilstaande water, waarbij de zwarte modder over zijn voeten spatte. Zittend op de oever, bijkomend van het plotselinge verlies van zwaartekracht, sprong hij geschrokken op toen een waterslang zich om zijn benen wikkeld en wegsloopt. Terwijl we aan de ene kant de slangen en muggen bestreden, doken we weg bij een onverwachte lichtflits. De een na de ander verlichtte met fakkels de huizen van de mensen, terwijl de troepen hun terreinen bezetten en naar ons op zoek gingen. Deze routine werd urenlang in het holst van de nacht opgevoerd, terwijl wij op een aarden wal zaten en met een ironische blik toekeken hoe er naar ons werd gezocht. We konden niets anders doen dan wachten. Bala wees naar een grijs, oud gebouw aan het uiteinde van het rijstveld en zei: "Dit is het beroemde Vigneswara College in Karaveddy".

Het vervagen van de duisternis en de eerste zonnestralen aan de horizon brachten ons weg van het heden en aan het denken over onze volgende stap. Daglicht en rijstvelden zouden geen bescherming bieden wanneer helikopters het gebied verkenden. Kingsley besloot naar huis terug te keren om de situatie te beoordelen. Volgens zijn ervaring zouden de troepen na afloop van hun zoekacties naar hun kamp zijn teruggekeerd. Maar de af en toe opduikende gemompel uit verschillende richtingen dwongen me ertoe mijn mening te herzien. Er waren naar mijn mening nog steeds troepen in het gebied.

Door het opkomende daglicht moesten Bala en ik schuilen onder doornstruiken aan de rand van het rijstveld, in afwachting van Kingsleys terugkeer. Het was een stille opluchting toen we hem enige tijd later in onze richting zagen komen. Hij bevestigde ons vermoeden dat de troepen de hele nacht in het huis van de dokter hadden gewacht om ons te arresteren als we

daarheen zouden terugkeren. We vermoedden dat ze het huis hadden verlaten in de hoop ons daar terug te lokken, om vervolgens snel het gebouw weer te omsingelen en ons gevangen te nemen. Maar volgens zijn inschatting waren er op dat moment geen troepen in het gebied te bekennen. Hij achtte het veilig genoeg om het rijstveld te verlaten, naar huis terug te keren en na te denken over zijn volgende bestemming.

Moe en hongerig hoopten we even een dutje te kunnen doen en iets te eten voordat we ons zouden buigen over de serieuze kwestie van onze volgende stap in de strijd om te overleven. We schakelden de directe urgentie even uit en dommelden weer weg op het bed in de lege schuur. Kingsleys zus bracht ons de heerlijkste kop gloeiendhete, zoete zwarte thee die ik ooit in mijn leven heb geproefd. Het af en toe snurken van Bala gaf aan dat hij van zijn dommelende fase overging in een diepe slaap. Ook ik stond op het punt mijn bezorgdheid over onze veiligheid te laten varen en toe te geven aan de verleiding om te gaan slapen, toen dat gevreesde woord weer door de lucht zweefde. ‘Leger’. Ik schudde mezelf wakker uit mijn sluimer, stond op en keek door het raam. Tot mijn grote ontsteltenis renden mensen alle kanten op. Het was overduidelijk dat er iets ernstigs aan de hand was. Terwijl ik Bala wakker maakte en hem vertelde dat het leger in de buurt was, kwam Kingsley aanrennen en spoorde ons aan om te vertrekken, omdat de troepen vlakbij het huis van de dokter waren. Het gebied werd opnieuw afgesloten.

Onderweg

Een dorpsbewoner bood Kingsley snel zijn fiets aan en Bala klom erop, klaar om te vertrekken, toen Chandran, een andere LTTE-strijder en vriend van Kingsley uit de buurt, plotseling uit het niets aan kwam rennen en me zei dat ik ook moest opstappen. We zagen in de verte een khaki-agent de straat afkomen. Een van de nerveuze dorpsvrouwen snelde bezorgd naar me toe en wikkelde, in een poging mijn huidskleur en identiteit te verbergen, snel een donker laken om mijn hoofd. Kingsleys opmerkelijk kalme zus, die een uitweg uit de omsingeling waarin we verstrikt waren voorzag, greep het initiatief en snelde voor ons uit naar de hoofdweg. De dorpsbewoners waren in paniek en duidelijk verontrust door de grote concentratie troepen in het gebied. De zus van Kingsley keek de hoofdstraat in en herkende een vrouw die ze kende. Zonder aarzeling reageerde deze vrouw op het verzoek van haar vriendin en begreep ze intuïtief dat er een crisis op handen was. Ze bekeek de weg en, nadat ze zich ervan had verzekerd dat er geen Indiaanse troepen waren, gaf ze ons een teken om verder te gaan. Zij zwaaide op haar beurt naar een andere vrouw, en toen de kust veilig was, wenkte ze ons om te komen. En zo redde deze spontane, initiatiefrijke actie van deze moedige vrouwen ons van gevangenneming, doordat ze ons uit de cruciale eerste omsingeling van een omvangrijke, drieledige militaire razzia in het gebied leidden. We baanden ons een weg door het netwerk van troepen en, nogal toevallig, kwamen we tot een einde aan ons avontuur bij een hindoetempel in Kilavi Thoddam, Karaveddy.

Terwijl we op de koele, smetteloos schone cementvloer van de tempel ‘maddam’ zaten, hadden we het gevoel dat we aan het einde van de weg waren gekomen. Al onze schuilplaatsen waren

door de troepen overvallen en Kingsley was niet erg bekend met dit gebied van Vadamarachchi. Op basis van een vermoeden reden Kingsley en Chandran weg om met een gezin te praten dat ze over het algemeen als behulpzame mensen beschouwden. Ze hoopten dat dit gezin ons tijdelijk onderdak zou bieden totdat we onze gedachten op een rijtje hadden en een oplossing hadden gevonden voor de benarde situatie waarin we ons bevonden. Ze gaven ons de instructie om bij de tempel op hun terugkeer te wachten. Nadat ze in het doolhof van steegjes waren verdwenen, kwamen de nieuwsgierige plaatselijke bewoners langzaam uit hun huizen tevoorschijn en begonnen zich bij de tempel te verzamelen. Het duurde niet lang voordat er een menigte stond te kijken naar ons. Er ontstond snel een potentieel gevaarlijke situatie. De indianen hadden hun kamp opgeslagen bij een grote militaire basis, een paar kilometer verderop. Als er een legervoertuig langs de tempel was gereden of een patrouille te voet was geweest, zou de menigte zeker hun aandacht hebben getrokken en het leger ter plaatse hebben gebracht. Maar op dat moment, zonder ergens heen te kunnen en zonder ons te kunnen verstoppen, zo kwetsbaar als we waren, wendde ik me tot Bala en merkte op dat ons leven volledig in de handen van de mensen lag. Als er een informant was geweest of iemand die zich tegen ons verzette, hadden ze slechts een paar minuten nodig gehad om de militaire autoriteiten op de hoogte te stellen van onze aanwezigheid in de tempel. Nauwelijks had ik deze opmerking aan Bala gemaakt, of een heer van middelbare leeftijd, die plotseling een ingeving kreeg en zich realiseerde welk gevaar de groeiende menigte voor ons vormde, stapte naar voren en verzocht de menigte rustig en beleefd uiteen te gaan. Ook de mensen, alsof ze zich plotseling bewust werden van de situatie, begrepen onmiddellijk wat er aan de hand was en verdwenen snel, duidelijk om ons niet in gevaar te brengen. Vervolgens waren er veel nieuwsgierige ogen te zien vanachter de ramen en over de hekken.

Ons werd een verblijfplaats voor een dag aangeboden in het huis van de grootmoeder van een van onze kaderleden. Deze oude dame was hartelijk en vriendelijk. Kenmerkend voor haar leeftijd en cultuur reageerde ze met grote menselijkheid en empathie toen ze hoorde dat we door de indianen waren opgejaagd, twee dagen niet hadden gegeten en doodmoe waren. Ze bracht ons naar de waterput en liet ons op ons gemak de modder en het vuil van de vorige nacht in het rijstveld afspoelen, terwijl zij, gebruikmakend van haar jarenlange kookervaring, de tijd nam om een van haar lekkerste maaltijden voor ons te bereiden. Nadat we van deze heerlijke maaltijd hadden genoten, sliepen we ongestoord door tot laat in de avond. Tegen het vallen van de avond kwam een vriend van Bala het huis binnenstormen om ons te vertellen dat hij dacht dat het leger informatie had over waar we ons bevonden. Hij vond dat we onmiddellijk moesten verhuizen van de plek waar we verbleven. En we ploeterden door de smalle weggetjes naar waar we maar een plekje konden vinden (we hadden overwogen om weer in de rijstvelden te slapen als we geen huis konden vinden). De mensen vertelden ons dat er een legerpatrouille vlak voor ons langs was gereisd. We konden hun schoenafdrukken zelfs in het zand zien. Omdat het bijna donker was en we wisten dat de troepen aan hun nachtronde waren begonnen, doken we een vervallen huis in en wachtten daar. Kandiah, die zich weer bij ons had gevoegd, verdween plotseling in de duisternis. We wachtten vol spanning op zijn terugkeer en, naarmate het later werd, vermoedden we dat ook hij door de patrouillerende troepen was gepakt. Als dat zo was, dachten we, bestond er een grote kans dat we 's nachts opgepakt zouden worden. We waren

bereid deze tegenslag te accepteren toen Kandiah stilletjes door de deur kwam. Hij droeg een grote rieten boodschappenmand vol met eten. Kandiah was naar een vriendin gegaan en had een maaltijd voor ons geregeld. En opnieuw werd ik verrast door de vrijgevigheid en de betrokkenheid van de mensen.

We pakten mijn TL-lamp en zetten die midden op de vloer, zodat we konden zien wat er in de mand zat. Toen ik de schalen met eten voorzichtig op tafel zette, werd het duidelijk dat een attente en zorgzame vrouw de maaltijd had klaargemaakt. En toen haalde ik uit de bodem van een mand iets tevoorschijn waarvan ik dacht dat het een steen was. Ik haalde het eruit, hield het in mijn handpalm en bekeek het verbaasd. Tot mijn grote verbazing zag ik dat het een klein stukje houtskool was. Ik begreep niet waarom deze overduidelijk nette en zorgzame vrouw een klein stukje houtskool bij het eten had gedaan. Volgens het lokale geloofssysteem, zo werd mij verteld, is houtskool (of 'kari' in het Tamil) een beschermend middel dat de kracht heeft om boze geesten af te weren die voedselpakketten vergezellen als deze 's nachts het huis uit worden gebracht. Het was niet het bijgelovige geloof dat me interesseerde, maar de zorg en bezorgdheid van de persoon die vond dat we tegen het kwaad beschermd moesten worden. Het was geruststellend te weten dat er ergens in dat dorp, in de duisternis, een vrouw was die zich zorgen maakte over ons lot op die noodlottige nacht.

Het was algemeen bekend in de omgeving dat we als dieren werden opgejaagd en in grote moeilijkheden verkeerden. Iedereen die ons in zijn of haar huis opnam, stelde zichzelf bloot aan buitengewoon gevaar. Niettemin is het potentieel van de menselijke geest soms ondoorgrondelijk en manifesteert het zich op grootse en magnifieke wijze op onverwachte momenten. We waren dan ook zowel ontzettend dankbaar als bezorgd toen we werden opgenomen in het huis van een gepensioneerd politieagent en zijn twee dochters van begin twintig. We waren dankbaar dat deze mensen ons onderdak boden en bezorgd over de veiligheid van onze twee dochters als het leger onze verblijfplaats zou ontdekken. Ik was vastbesloten dat mijn aanwezigheid in huis deze meisjes niet in gevaar zou brengen, en daarom bleef ik overdag in onze kamer en waste ik me alleen 's nachts. Hoewel er in dit huis niet meer gevaar was dan normaal, wisten Bala en ik allebei dat we de spanning van de omstandigheden voelden. We konden niet rustig slapen. Het feit dat we 's nachts vaak naar de wc moesten om te plassen, was een betrouwbare indicator van de spanning en druk waaronder we gebukt gingen. Door het geblaf van de honden wisten we dat het leger de straatjes rondom ons huis patrouilleerde terwijl we probeerden te slapen.

Twee rustige dagen verliepen onder de waakzame hoede van deze genereuze en zorgzame jonge vrouwen. Het zou voor iedereen riskant zijn als we langer in het huis zouden blijven. Maar deze familie maakte zich geen zorgen over het gevaar en verzekerde ons dat we zo lang als nodig mochten blijven. Gelukkig werden onze vragen over onze volgende woning beantwoord toen Soosai ons kwam bezoeken. Hij was goed op de hoogte van de escalerende crisis waarmee we te maken hadden, en nu het weer en de zeeomstandigheden verbeterd waren, werden er voorbereidingen getroffen om Vadamarachchi te verlaten. Dit nieuws van Soosai toverde een glimlach op onze gezichten en hij verzekerde ons dat hij de volgende dag terug zou komen met de definitieve afspraken. Ondertussen werd in het nieuws het overlijden van de Chief Minister van Tamil Nadu, de heer M.G., bekendgemaakt. Ramachandran op 23 december 1987.

Een dag van nationale rouw en een staakt-het-vuren werden afgekondigd. Uit respect voor de minister-president zouden de IPKF-troepen in de kazerne blijven. Het leek een speling van het lot dat deze eerbiedwaardige oude man, die gedurende onze jaren in Tamil Nadu een cruciale rol had gespeeld in de groei en ontwikkeling van de organisatie en de medische zorg voor Bala in Chennai had gesponsord, nu, zelfs na zijn dood, zo'n vitale rol zou spelen in het geven van leven aan ons.

Soosai vertelde ons dat we ons moesten voorbereiden op het laatste deel van onze saga. Op de middag van 24 december kwamen twee kaderleden op fietsen ons ophalen voor de lange rit van een hoek van Vadamarachchi naar een wachtende boot in Thikkam, aan de noordkust. Ik wist niet goed hoe ik mijn dankbaarheid en waardering moest uiten aan deze uitzonderlijke jonge vrouwen en hun vader toen het tijd was om afscheid te nemen. Ze wisten dat we vurig hoopten dat hun na ons vertrek geen kwaad zou overkomen; En dat is ook nooit gebeurd. De wetten van rechtvaardigheid hadden gezegevierd. De indianen hebben nooit geweten van ons toevluchtsoord in het huis van deze goede mensen. Met een brede glimlach wensten we elkaar het beste en fietsten we weg. Omdat de patrouillerende troepen een dag lang niet aanwezig waren, verzamelden de mensen zich bij de voordeur van hun huizen en praatten met elkaar. Toen ik, balancerend op het stuur van mijn fiets, langs hen fietste, wensten ze me hartelijk gedag.

De laatste uitdaging

Wonderbaarlijk genoeg hadden we een aanhoudende en gecoördineerde klopjacht door een meedogenloze en machtige organisatie overleefd. Er konden zich toch geen gevaarlijkere en levensbedreigendere omstandigheden voorstellen dan die waarmee we geconfronteerd waren en die we overwonnen hadden? Het ergste lag achter ons, dacht ik. De aanstaande zeereis over de Palkstraat naar Tamil Nadu, hoewel geen luxe cruise, zal een onbeduidende gebeurtenis zijn in vergelijking met de gebeurtenissen van de afgelopen maanden. Zodra we op zee waren en op weg naar India, zouden we nog maar een paar uur verwijderd zijn van de veiligheid, verwachtte ik. Maar wat had ik het mis. Onze strijd om te overleven op het land had zich nu naar de zee verplaatst en onze reis zou een eigen reeks problemen en gevaren met zich meebrengen. De komende reis zou net zo gevaarlijk zijn als de reizen die we tot dan toe hadden ondernomen en overwonnen.

Aan de kust bij Thikkam werden we herenigd met een aantal oude vrienden die ook op de vlucht waren en wachtten om samen met ons aan de zeereis te beginnen. Soosai was er ook, hij zorgde voor de laatste voorbereidingen voordat we vertrokken. Omdat ik me mentaal wilde voorbereiden voordat we de zee op gingen, vroeg ik Soosai hoeveel uur hij dacht dat het zou duren voordat we de kust van Tamil Nadu zouden bereiken. "Vier uur," antwoordde hij prompt. 'Vier uur. Dat is een stuk langer dan het uurtje dat we erover deden om vanuit India naar Jaffna te komen, maar ik red me wel met deze laatste horde,' dacht ik stilletjes bij mezelf. Maar toen we in de laatste momenten voor ons vertrek naar het witte zand afdaalden, overviel

me een gevoel van angst. Hoewel de moessonregens even waren opgehouden, hadden de koude winden de zee flink opgezweept en zou de overtocht zowel uitdagend als ontmoedigend worden. Terwijl ik daar stond en uitkeek over het woelige water in de verte, probeerde ik alle scepsis en angsten die ik had over de reis naar de achtergrond te verdringen. Na de gevaren van de afgelopen maanden te hebben doorstaan, overtuigde ik mezelf ervan dat de zee slechts een nieuwe hindernis was die ik moest overwinnen. Maar mijn zelfvertrouwen kreeg een flinke deuk toen ik de boot zag die ons over deze woeste oceaanvlakte zou brengen. Het was slechts een kleine polyester bijboot, met twee motoren van elk acht pk aan de achterkant. Hoe, vroeg ik me vol verbazing af, zou dit ooit bestand zijn tegen de enorme uitdaging die deze ongetemde zee vormt? Ik had geen andere keus dan te vertrouwen op Soosai's ervaring en vaardigheid. Ik was ervan overtuigd dat hij ons niet op een pad naar de ondergang zou sturen. Immers, zo veel van onze kaderleden hadden dezelfde boot gebruikt en de overtocht overleefd. Ook veel vissers hadden de enorme kracht van deze natuurkrachten in boten als deze onder ogen gezien. Ik moest mezelf geruststellen dat, mochten we deze strijd met de natuur winnen en erin slagen India te bereiken, we daar tenminste tussen de talloze miljoenen mensen zouden kunnen verdwijnen en een kans op overleven zouden hebben. Maar achter ons, op het vasteland van Jaffna, dreigde de dood. Een kleine kans was beter dan geen, dus, de gevaren die voor ons lagen bagatelliserend, zette ik onze tassen in de boot en maakte me klaar om te vertrekken.

De duisternis viel snel over de horizon waar we naartoe gingen en de enkele zwarte wolken die in de lucht zweefden, droegen bij aan de overwegend grijze atmosfeer. Naarmate de tijd verstreek en we nog niet vertrokken waren, begon er een gevoel van urgentie te ontstaan. Onze kaderleden wilden van de plek des onheils zijn voordat de troepen 's avonds op pad gingen. Dus we klommen in de boot en zochten een plekje om te zitten op de bodem. Kort daarna duwden Soosai en tientallen kaderleden ons door de brekende golven, de grillen van de grote oceaan in. De motoren werden gestart en het leek erop dat we op weg waren. Maar toen we ons van de kust verwijderden, werd ik plotseling overvallen door een diep gevoel van schuld en emotie. De voortdurende golven van crisis waaraan we waren blootgesteld, brachten me in contact met bijzondere mensen die het beste van de mensheid hadden laten zien. Veel mensen putten uit hun diepste innerlijk om de offers te brengen en de risico's te nemen die ze voor ons hebben genomen, en ik voelde een diepe verbondenheid met hen. Toen ik de kustlijn uit het zicht zag verdwijnen, had ik echt het gevoel dat ik onze vertrouwde vrienden in de steek liet en ze een onzekere toekomst tegemoet gingen. Jarenlang had ik ernaar uitgekeken om me bij de mensen in hun strijd aan te sluiten, en zelfs in die paar maanden in Jaffna had ik al iets van de onderdrukking en het trauma van de samenleving ervaren. Het deed me dan ook pijn om hen in hun benarde situatie achter te laten. Uiteraard was er ook een gevoel van opluchting dat de druk van de jacht was weggefallen. Maar mijn gevoel van opluchting bleek voorbarig en volkomen misplaatst.

Nadat we de brekende kustgolven met succes hadden getrotseerd, probeerden we de rollende, diepe, grijze oceaan die ons omringde te bevatten. Maar slechts een paar kilometer verderop verschoof onze aandacht naar een urgent probleem. Het werd duidelijk dat een van onze motoren niet naar behoren functioneerde. Het hoestte en sputterde, en dan ging het een klein stukje weer goed, om vervolgens weer te sputteren. Onze 'otti' (bootbestuurders) maakten

zich zorgen of de motor de afstand naar India wel zou halen, en er werd gemompeld dat we misschien terug naar de wal moesten. Volgens hun ervaring zou het onverstandig en gevaarlijk zijn om een reis voort te zetten met slechts één motor die naar behoren functioneert. Het was een gangbare praktijk onder bootbestuurders om niet zonder twee motoren de open oceaan op te gaan. De gedachte hierachter was dat als één motor halverwege uitviel, er altijd nog de tweede was om op terug te vallen. Omdat we nog maar een paar kilometer van de bewoonde wereld waren, was het te vroeg op de reis om het risico te nemen de lange afstand af te leggen met slechts één werkende motor. Als het zou mislukken, zouden we zomaar midden op de oceaan kunnen stranden. Het idee was beangstigend. Ze knutselden aan de motor en die kwam weliswaar een paar meter ver, maar ze waren er absoluut niet tevreden mee. We stonden nu voor een enorm dilemma en keken elkaar aan, benieuwd wat ze zouden besluiten te doen. We zaten letterlijk klem tussen de duivel en de diepblauwe zee. Voor ons lagen onbekende gevaren en achter ons de bekende risico's. We zagen er enorm tegenop om terug te moeten keren. Via communicatie met onze kaders aan land werden we geïnformeerd dat er Indiase troepen in het gebied aanwezig waren. Zonder precies te weten waar ze zich bevonden, zou het uiterst gevaarlijk zijn om te landen en te wachten terwijl er pogingen werden gedaan om de motor te repareren of te vervangen. We liepen het risico rechtstreeks in hun handen te vallen. Maar in werkelijkheid was er geen andere keuze: we moesten terug naar de kust. Onze moed zonk ons in de schoenen toen de boot langzaam draaide en weer richting de kust voer. We wisten dat we allemaal weer in gevaar waren en nog niet aan de jacht van de indianen waren ontkomen. De 'otti' heeft het motorprobleem doorgegeven aan onze manschappen die beschut aan wal wachtten. Zij brachten onze 'otti' op hun beurt verder op de hoogte van de troepenbewegingen. Een paar kilometer uit de kust werden de motoren uitgezet en we vroegen ons af wat er nu zou gebeuren.

De nacht was gevallen en onze boot dreef stuurloos rond op de ruige kustzee. Tot onze verbazing gleed vervolgens een van de 'otti's in het ruige water. Ik nam aan dat hij van plan was naar de kust te zwemmen, het strand te verkennen op troepenbewegingen en hulp te zoeken om de motor te repareren, maar tot mijn grote verbazing deed deze moedige jongeman precies het tegenovergestelde. Rijdend en peddelend over de golven worstelde hij om de niet-werkende buitenboordmotor los te maken, nam het volle gewicht van de motor op zijn schouder en peddelde zich zijwaarts naar het strand. Hij was van plan een vervangende motor te vinden bij een van de vele vissers in het dorp en, om te voorkomen dat we een gevaarlijke landing op het strand moesten maken, ermee terug te zwemmen en hem op de boot te monteren. Ik had me niet eens kunnen voorstellen hoe deze jongeman zo iets voor elkaar zou krijgen. Het was donker, het winterwater moet koud voor hem zijn geweest en het Indiase leger bevond zich ergens in de buurt op het strand. Desondanks, en volkomen voorbijgaand aan het gevaar voor zichzelf, zette hij het plan onverminderd voort. En terwijl hij worstelde met de deining in het water, wachtten wij in zee op zijn terugkeer. Op en neer, als een reis door glooiende heuvels, bewoog ons kleine bootje zich mee met de stemming van de zee. Ik braakte mijn maaginhoud in het water. Maar pas toen de koplampen van de voertuigen die over de kustweg reden feller en duidelijker zichtbaar werden, beseften we dat de getijstroom de zee, en daarmee ook onze boot, onverbiddelijk naar de kust trokken, mogelijk recht in de handen van de Indiase

troepen. Uit angst de troepenkonvoien die over de kustweg reden te alarmeren, konden we de resterende motor niet starten en verder de zee op varen. We konden de getijstroom evenmin beheersen. De tijd sleepte zich voort terwijl we vol wanhoop wachtten op de afloop van de race tussen het getij dat ons enerzijds naar het Indiase leger trok en anderzijds de terugkeer van onze bootbestuurder met een nieuwe motor. Het leek erop dat we ten onder zouden gaan toen we tot op enkele honderden meters van de kust afdreven. We bleven allemaal stil om geen aandacht op ons te vestigen. Toen flitste er in de duisternis een lichtje aan en uit. Het was het signaal van de 'otti' aan wal dat hij een nieuwe motor had en op het punt stond terug te keren naar de boot. Onze hoop laaide weer op en korte tijd later zagen we een hoofd op en neer bewegen tussen de golven. In al mijn ervaringen met de Tamil-vrijheidsstrijd, was het beeld van deze jonge man die zich door het water naar onze boot worstelde met de nieuwe motor op zijn schouder een van de mooiste voorbeelden van menselijke moed, opoffering en vastberadenheid. Het was buitengewoon om te zien hoe deze jonge man de kracht van de zee trotseerde en er uiteindelijk als overwinnaar uit tevoorschijn kwam. Met twee soepel draaiende motoren vertrokken we. Vanaf de kust kregen we berichten dat de troepen enkele minuten na ons vertrek op het strand van Thikkam waren aangekomen. We hadden ze opnieuw verslagen. De troepen waren kennelijk getipt dat er overdag een blanke vrouw was gezien die zich richting de kust begaf.

We voeren de zee op, in de wetenschap dat er geen terugkeer mogelijk was. Het was nu erop of eronder. 'Nog maar een paar uurtjes,' bleef ik tegen mezelf zeggen, 'hou vol meid, nog maar een paar uurtjes'. Maar zodra we het motorprobleem hadden opgelost en een flink stuk op zee waren, werd we geconfronteerd met een ander, al even gevaarlijk probleem. Onze 'otti' reisde zonder kaarten of bewakingsapparatuur. Ze baseerden hun navigatie op de stand van de sterren en hun jarenlange ervaring had hen het verschil geleerd tussen Sri Lankaanse en Indiase schepen. Toen we allemaal dat donkere, dreigende beeld aan de horizon zagen opdoemen, beseften we dat we recht op een Indiaas oorlogsschip afkoersten. Het was ronduit een ongelooflijk toeval dat de Indiase marine de jacht op zee overnam van waar de troepen op het land waren gebleven. We hebben een kleine koerswijziging gemaakt, waardoor we buiten het bereik van de radarbewaking van het schip kwamen. En toen dit donkere, gezichtsloze zeemonster in de nacht verdween, wisten we dat we aan zijn gevaarlijke greep waren ontsnapt. Maar er was geen tijd om van onze kleine overwinning te genieten. Nadat we een schip hadden ontweken, zagen we nu een patrouilleboot van de Sri Lankaanse marine. De aanwezigheid ervan veroorzaakte paniek toen we dichterbij kwamen. Het geluk was aan onze zijde, want de patrouilleploeg zag ons niet in het donker en reed ons voorbij. Met het gevoel dat het ergste achter de rug was, voeren we verder de Palkstraat in.

Naarmate de afstand achter ons groter werd, omhulde de duisternis ons en ontnam de kou ons onze warmte. Door koude winden opgezweept zee, die golfde en rolde, duwde ons in en uit diepe dalen. Dikke, zwarte wolken hingen in de lucht en werden steeds zwaarder. De pikzwarte nacht strekte zich eindeloos uit, voorbij wat het oog kon zien. Geen enkel lichtpuntje gaf ons ook maar enige hoop. We hadden ongetwijfeld vier uur doorgebracht in deze eeuwigheid. 'Hoe ver moeten we nog?', vroeg ik ongeduldig. 'Niet ver, tante', loog onze 'otti'. Maar de woelige zee was slechts één van onze veldslagen. De wanhoop sloeg opnieuw toe toen een van de motoren

haperde en bezweek onder de uitputting van zijn taak. Zou de overgebleven motor van acht pk de schijnbaar onmogelijke opgave te boven komen? Na alles wat we in Vadamarachchi hadden overleefd, waren we toch zeker niet voorbestemd om in de eenzame duisternis, midden op de oceaan, te sterven? Alleen de 'otti' konden de sterren lezen en wisten in welke richting we ons bevonden en hoe ver we nog moesten gaan voordat we weer land zouden bereiken. Grote golven rezen voor ons op en sloegen over onze boot heen, waarna ze zich in poelen onder ons verzamelden. We grepen alles wat voorhanden was en schepten verwoed het stijgende water eruit om de boot van extra gewicht te ontdoen. Deze ontmoedigende en wanhopige situatie veranderde in een regelrechte nachtmerrie toen we zagen hoe een van de motoren plotseling van de achtersteven losliet en in het water viel, waardoor onze boot tot stilstand kwam. Was het de functionerende motor of was het de motor die kapot was gegaan en over de rand was gevallen? We hielden allemaal onze adem in en wachtten tot onze 'otti' de overgebleven motor aan de praat kreeg. Het was overduidelijk wie er was gedoken. Opgelucht vervolgden we onze uitdaging op zee. Inmiddels hadden we al urenlang tegen de oceaan en het weer gestreden, en werd blootstelling aan de elementen onze volgende dodelijke vijand.

Niemand van ons was specifiek voorbereid op deze lange zeereis. We droegen allemaal dunne katoenen kleren en rubberen slippers aan onze voeten; Geschikt voor de hitte in Jaffna, maar totaal ongeschikt voor de omgeving en het weer waaraan we werden blootgesteld. En terwijl de kou van de nacht de steeds dieper wordende oceaan vergezelde, beseften we hoe dwaas we waren geweest. De zee was meedogenloos en aanhoudend, zwol voor onze ogen aan en dreigde ons elk moment te verzwelgen. We waren inmiddels al vele uren op zee. De brekende golven beukten tegen ons kleine bootje en het zeewater doordrenkte ons tot op het bot. De gure wind die over onze natte kleren blies, maakte de kou ondraaglijk. Zittend aan de zijkant van de boot, kreeg ik de volle laag van de brekende golven en de wind te verduren. Ik had het zo koud dat mijn tanden oncontroleerbaar klapperden en ik verstijfde van schrik, waardoor ik de zijkant van de boot niet eens los kon laten. Maar mijn greep symboliseerde ook mijn vasthoudendheid aan het leven. In die positie wist ik dat ik nog leefde en ik vreesde dat als ik losliet, ik alles wat me nog restte aan warmte en kracht zou verliezen. Het besef dat ik mijn klapperende tanden niet onder controle kon houden, vertelde me ook dat ik nog leefde. Bala had het koud en rilde. Doorweekt en misselijk dachten we dat de reis nooit zou eindigen. De tijd werd eeuwigheid. We waren al meer dan vier uur op zee, onze reis was vast en zeker bijna voorbij. "Een half uur. Een half uur", bleef de 'otti' tegen me liegen. Het enige waar ik aan kon denken was om van deze woeste zee af te komen en uit de ijskoud te ontsnappen. Een van de 'otti' spoorde me aan door te wijzen op de eerste glimp van licht aan de horizon. In de verte voor ons verschenen de lichtjes van de kustdorpen van Tamil Nadu, die zich aan ons openbaarden als een god aan de ongelovigen. Omdat het er zo dichtbij uitzag, dachten we dat het slechts een kwestie van minuten zou zijn voordat we van zee af en terug in de warmte zouden zijn. Maar 'thambi' vertelde me niet dat die lichten nog uren op zich lieten wachten. Door onze onervarenheid met zeereizen en ons slechte inschattingsvermogen van afstanden op zee raakten we volledig op het verkeerde spoor. Naarmate de tijd verstreek, beseften we dat het nog uren en ijskoud zou duren voordat we dat aantrekkelijke baken in de nacht zouden zien. Niettemin had die gloed van potentiële warmte het levensreddende effect dat de hoop in ons weer oplaaide.

Toen we de kust naderden, beseften we dat we op onze hoede moesten zijn en moesten uitkijken voor Indiase marine- en kustwachtboten. Maar de dreiging die uitging van deze patrouilles verbleekte in vergelijking met de belofte van deze stralende warmte voor ons. Ik had het ijskoud en kon mijn hoofd nauwelijks bewegen om rond te kijken naar patrouilleboten. Het was voor ons ook van cruciaal belang om onze aankomst precies voor zonsopgang te plannen. Op elk moment daarna zouden we gemakkelijk opgemerkt kunnen worden door patrouillerende boten en gearresteerd kunnen worden.

De twee 'otti' waren voldoende bekend met deze wateren om ons voorzichtig te kunnen navigeren in richtingen waarvan ze wisten dat de kustwacht en douanepatrouilles er 's ochtends vroeg het minst waarschijnlijk zouden zijn. Gelukkig zagen we aan deze kant van de zee geen boten. Desondanks wilden we niets aan het toeval overlaten, dus sloegen we de handen ineen en hielden we onze ogen open voor elke mogelijke bedreiging die ons op wrede wijze de laatste etappe van onze reis zou kunnen belemmeren. Een paar regendruppels deden de alarmbellen rinkelen. De donkere wolken vormden nu een reële bedreiging en we hoopten allemaal dat de regen zou wegblijven voor onze laatste sprint naar droog land. We lieten ons door de brekende golven naar het ondiepe kustwater brengen. Verstijfd van de kou klommen we uit de boot en stapten we in de enkeldiepe modder die we onder water niet konden zien. En de hemel opende zich en de regen stortte neer. Doorweekt tot op het bot en vastzittend in de kleverige modder ploeterden we weg van onze kleine redder. Maar terwijl wij het overleefden, deed het dappere bootje het niet. Een enorme golf kwam achter ons opzetten, slingerde de bijboot de deining in en sloeg hem ondersteboven. Het was een abrupt einde aan onze onvergetelijke tien uur durende zee-saga en het begin van een nieuwe fase in ons ondergrondse bestaan als voortvluchtigen.

Metro in India

In een ware paradox zochten en vonden we uiteindelijk onze toevlucht in India. Bovendien bleven, terwijl het Indiase leger de oorlog tegen de LTTE in Tamil Nadu voerde, veel LTTE-leden in Tamil Nadu wonen. Niettemin stond hun aanwezigheid in Tamil Nadu in schril contrast met de jaren waarin de LTTE de bescherming genoot van Tamil Nadu-politici en de steun van de volksmassa. Ze leefden nu onder voortdurend toezicht van politie en inlichtingendiensten, en de dreiging van arrestatie en detentie hing als een donkere wolk boven hun hoofden. Al onze kaders waren voorzichtig en alert, in de verwachting dat de autoriteiten hen zouden overmeesteren, arresteren en in hechtenis nemen, wat ook gebeurde tijdens een grootschalige razzia op LTTE-kaders in de hele staat in augustus 1988. Maar naar onze mening was de oorlog met de Indiase staat één ding; Onze achting voor de bevolking van Tamil Nadu en India bleef onveranderd, ondanks de gebeurtenissen in ons thuisland.

Bij aankomst in Vetharniyam werden we naar huizen van sympathisanten gebracht, waar de mensen ons beschermden tegen de plaatselijke politie en douanebeambten. Maar omdat Vetharniyam een relatief kleine stad was, waren de huizen van deze mensen goed bekend bij de lokale autoriteiten en was de kans dat we ontdekt zouden worden extreem hoog. Daarom werd

ons aangeraden te verhuizen. Aangezien Bala een bekend figuur was in Tamil Nadu en mijn huidskleur ons een gemakkelijk herkenbaar stel maakte, besloten we de staat te verlaten en een ondergronds leven te leiden in Bangalore in de staat Karnataka, waar Bala niet zo bekend was. Na een kort verblijf in een safehouse in Tiruchi zijn we naar Bangalore verhuisd, waar we een huis hebben gehuurd in Jayanagar.

Kort nadat we ons in Bangalore hadden gevestigd, besloten meer ondergrondse LTTE-leden in Tamil Nadu om naar Bangalore te verhuizen en zich bij ons aan te sluiten. In de eerste dagen in Bangalore heb ik er alles aan gedaan om de aandacht van de staatsautoriteiten niet op ons te vestigen. Ik beperkte de meeste van mijn activiteiten tot het huis. Maar na verloop van tijd werd deze situatie ondraaglijk: ik was praktisch een gevangene in huis en mijn geduld en verdraagzaamheid werden tot het uiterste op de proef gesteld. Bala en ik besloten alle voorzichtigheid overboord te gooien en de stad in te trekken, te winkelen en parken te bezoeken, enzovoort. We volgden de gebeurtenissen in zowel Tamil Eelam als India op de voet, in de hoop dat er misschien een staakt-het-vuren zou komen en de oorlog zou eindigen, zodat we naar Jaffna konden terugkeren. Maar het mocht niet zo zijn. Omdat er geen uitzicht was op een einde aan de oorlog in de nabije toekomst, stuurde meneer Pirabakaran een bericht naar Bala waarin hij ons aanspoorde India te verlaten en naar Londen te gaan, waar we de Tamil-diaspora konden informeren over de politieke en militaire gebeurtenissen en ontwikkelingen in de oorlog van de LTTE tegen India. En nu, nadat het besluit was genomen dat we India moesten verlaten, vroegen we ons af hoe we het land konden verlaten zonder onderschept te worden door de verschillende Indiase inlichtingendiensten. De enige manier voor ons om het land te verlaten was via de internationale luchthaven van Chennai. Met het oog op het regelen van een manier om India te verlaten zonder gearresteerd te worden op de vertrekterminal, keerden we midden in de nacht terug naar Chennai en bleven we bij een vriend logeren.

Kittu stond onder huisarrest in Chennai. Verschillende politieagenten hielden 24 uur per dag de wacht bij zijn woning. Maar we moesten eerst nog onze oude vriend en de man die de politiek in Tamil Nadu leidde ontmoeten voordat we naar Londen vertrokken. Kittu woonde op de bovenverdieping van een huis met twee verdiepingen. Terwijl hij boven woonde, woonden de politieagenten op de begane grond. Kittu werd op de hoogte gesteld van ons verzoek om hem te zien. Kittu, een man met innovatieve ideeën, bedacht een sluw plan om de aandacht van de dienstdoende politieagenten af te leiden. Hij huurde een paar populaire Tamil-films in en organiseerde die avond een speciale videofilmvoorstelling als entertainment voor de politieagenten. Terwijl alle politieagenten, inclusief die bij de poort, gebiologeerd naar een Tamil-film keken, klommen we over het prikkeldraadhek en glipten we via de trap achter het huis naar de bovenverdieping. We hebben ons doel bereikt om Kittu te ontmoeten zonder door de politie van Tamil Nadu te worden aangehouden. We ontmoetten ook een oude Indiase vriend, een hoge functionaris van de inlichtingendienst die Bala goed kende uit de tijd van de vriendschappelijke betrekkingen met India. Bala mocht deze beschaafde heer graag en had veel respect voor hem. Op zijn suggestie beperkten we onze bewegingen in Chennai in die cruciale laatste dagen tot bepaalde gebieden en tot een minimum om te voorkomen dat we door de agenten van de 'Q'-afdeling van Tamil Nadu zouden worden opgespoord. We hebben hem op de hoogte gebracht van ons plan om India te verlaten en hij zorgde er handig voor dat hij bij

de incheckbalie en de immigratiecontrole aanwezig was. Onze bezoekersvisa waren beide al vele jaren verlopen. We kwamen zo onopvallend mogelijk en precies op het inchecktijdstip aan bij de ticketbalie. We hadden onder een andere naam ingeboekt en waren nogal verbaasd toen de loketmedewerker onze tickets teruggaf met de woorden: “Goede reis, meneer Balasingham”. Na het inchecken restte ons alleen nog de immigratiecontrole. We gaven onze paspoorten aan een nogal plichtsgetrouwe immigratieambtenaar, die ze nauwkeurig bekeek, ons streng aankeek en vervolgens, tot onze opluchting, zijn blik richtte op een figuur die op de achtergrond stond. Na een knikje van de man sloot de agent onmiddellijk onze paspoorten en gaf ze ons vlotjes terug, waarna hij ons doorliet. De doorslaggevende figuur in de schaduw was onze goede vriend, de Tamil inlichtingenofficier. Kort daarna zaten we in de lucht, op weg naar Londen. Ons leven had een volledige cirkel doorlopen.

6 Premadasa - LTTE-gesprekken

Niets brengt ironieën zo duidelijk aan het licht als oorlog. Ook de geschiedenis kent zo haar eigenaardigheden. Het is dan ook geen verrassing dat we, na van het eiland Sri Lanka te zijn ontsnapt, nu waren teruggekeerd, maar ditmaal onder heel andere omstandigheden. Onze basis was niet Tamil Eelam, maar het Sinhala-zuiden. We werden ook niet opgejaagd in smalle straatjes en velden, maar genoten van het comfort van een vijfsterrenhotel in Colombo. We hadden niet te maken met een bondgenoot die een vijand was geworden, maar met een vijand die een bondgenoot was geworden. Bovendien waren we niet op een oorlogsmissie, maar op een vredesmissie. Dit waren mijn overpeinzingen op 3 mei 1989, toen we in een Bell-helikopter van de Sri Lankaanse luchtmacht naar Vanni vlogen om LTTE-delegatieleden te evacueren voor hun deelname aan vredesbesprekingen in Colombo. We vlogen vanuit Colombo het luchtruim van het door India bezette gebied Tamil Eelam binnen. Een select team van journalisten uit Colombo vloog met ons mee in een andere helikopter.

Twee gigantische MI24-gevechtshelikopters van de Indiase luchtmacht onderschepten ons toestel en volgden het op afstand. Het was een belediging van de Indiërs om zich aan onze vlucht op te dringen, want we wisten dat de Sri Lankaanse luchtmacht geen toestemming van India had gevraagd voor deze missie. Hun commandanten waren van mening dat ze soevereine rechten hadden om over hun eigen grondgebied te vliegen en geen toestemming van India nodig hadden om het luchtruim van Tamil Eelam binnen te gaan. Het is niet verwonderlijk dat de Sri Lankanen geschrokken waren van de plotselinge en onverwachte dreiging die uitging van de zwaar bewapende Indiase helikopters. Desondanks, en ondanks deze vijandige indringing, bleven de Sri Lankaanse piloten kalm en zetten ze koers naar hun bestemming, terwijl ze een kaart van Vanni nauwkeurig bestudeerden.

Naar onze mening was het opzettelijk markeren van onze vlucht een onvriendelijke daad van de Indiërs, die aangaf dat zij de prille relatie tussen de LTTE en de regering-Premadasa met enig ongenoegen en scepsis bekeken. De actie stuurde een boodschap naar de heer Premadasa en de LTTE dat, hoewel India publiekelijk de opening van een dialoog tussen de twee partijen in dit etnische conflict verwelkomde, het land privé verbitterd was en zich als supermacht in de regio zou profileren en tevens een belangrijke speler zou blijven in de turbulente politiek van Sri Lanka. De Indiase helikopters, met hun onmiskenbare boodschap overgebracht, verdwenen in de blauwe nevel. We zetten ons project voort en vlogen over de door de zon verschroeide rijstvelden en gehuchten met lemen hutten, op weg naar onze bestemming in de jungle van Nedernkerni. Vanuit de lucht gezien vormde het dichte, groene oerwoud, afgewisseld met tinten van moerassige meren en drassige gebieden en nuances van open velden, samen een enorm lappendeken. En ergens diep onder het dichte groene bladerdak, verscholen in de grond,

bevonden zich honderden van onze guerrillastrijders, die toekeken hoe onze helikopters boven hen cirkelden. We waren het ophaalgebied binnengegaan.

Voor ons vertrek uit Colombo was met de Sri Lankaanse militaire top afgesproken dat onze kaderleden een groot wit kruis zouden markeren op een open plek in de jungle om de helikopterpiloten hun locatie en een veilige landingszone aan te geven. Maar terwijl de helikopters herhaaldelijk rondcirkelden, bleef het witte kruis ongrijpbaar. Tijdens de vlucht van het ene gebied naar het andere verbruikte de helikopter veel brandstof, terwijl we de jungle beneden afspeurden naar een teken van de landingszone. Naarmate de zoektocht vorderde, nam onze opwindings over het vooruitzicht onze kaderleden weer te ontmoeten af, omdat we ons afvroegen of de brandstof wel voldoende zou zijn om het uitgestrekte oerwoudgebied tot aan de horizon te doorkruisen. Had de piloot de instructies verkeerd begrepen, of was het onze instructeurs die een fout hadden gemaakt? Het maakte eigenlijk niet uit; Wat ons het meest bezighield, was het zo snel mogelijk vinden van de landingszone, zolang we daar nog brandstof voor hadden. Net toen de piloot overwoog de missie af te breken, zagen we een rode stip in de verte. Terwijl de Bell-helikopter met een puffend geluid dichterbij kwam, veranderde hij in een jonge man die wild met een rode vlag zwaaide om onze aandacht te trekken. Langzaam werd een wit kruis zichtbaar door het groen heen. Het moesten onze kaderleden zijn. Bala pakte de portofoon, toetste het codenummer in en glimlachte toen hij hoorde: “Hallo Bala Anna, we ontvangen u”.

Terwijl de twee helikopters langzaam daalden, werden de gezichten van onze kaderleden zichtbaar tussen de bomen en struiken van de dichte jungle die het open landingsveld omringde. Een snelle blik om ons heen herinnerde ons eraan dat we nog steeds in oorlog waren met zowel India als Sri Lanka. Honderden zwaarbewapende strijders waren ingezet om het gebied te verdedigen in geval van een plotselinge militaire operatie door het Indiase leger. De voorzichtige LTTE-leden, ervan overtuigd dat de passagiers in de helikopters echt waren en niet een list om hen in een kogelregen te lokken, stormden vanuit hun schuilplaats in de jungle naar voren met dienbladen vol gebak en koekjes voor hun gasten. De kaderleden toonden de legendarische Tamil-gastvrijheid zelfs midden in de afgelegen jungle en serveerden de journalisten en piloten eten, gevolgd door frisdrank en ‘elani’ (jong kokoswater) ter verfrissing. Ook de kaderleden waren nieuwsgierig. Ze zaten immers al achttien maanden in hun schuilplaats in de jungle en dit was het eerste vriendschappelijke bezoek in die periode. Maar de meeste belangstelling ging uit naar de Sri Lankaanse helikopters en hun piloten. Het was nogal ironisch dat het toestel een niet-vijandige missie uitvoerde boven Tamil-gebied. De beruchte klokken waren onder de Tamilbevolking synoniem geworden met terreur en dood en werden met argwaan bekeken. Machinegeweren van kaliber 50 en raketwerpers die aan de helikopter waren bevestigd, hadden talloze Tamils vanuit de lucht gedood en verminkt en honderden gebouwen tot puin gereduceerd. Ironisch genoeg begroetten Sri Lankaanse piloten en LTTE-strijders elkaar terughoudend, een schril contrast met hun recente geschiedenis van wederzijdse vuurwisselingen in een poging elkaar te doden.

De heren Yogaratnam Yogi en Paramu Murthy, hoge kaderleden van de politieke tak van de LTTE die waren aangesteld om het onderhandelingssteam van de Tamil Tijgers uit te breiden

en Bala bij te staan, kwamen samen met hun lijfwachten en Jude, de communicatieman, in camouflage-uniformen uit de jungle tevoorschijn: zij waren de mensen voor wie deze hele expeditie was ondernomen.

Na het uitwisselen van groeten en het maken van foto's, stonden de ietwat nerveuze piloten te popelen om hun stationair draaiende helikopters weer de lucht in te krijgen en boven vriendelijker gebied te vliegen voordat de brandstof opraakte. Binnen een half uur na onze landing in Nederkerni waren Yogi en Murthy al onderweg naar Colombo, de hoofdstad van de Singalese leeuw, om een nieuw en buitengewoon hoofdstuk te openen in de geschiedenis van het brute conflict tussen de LTTE en de Sri Lankaanse staat. Twee uur later landden de helikopters op het terrein van het hoofdkwartier van de luchtmacht van Colombo, in het centrum van de hoofdstad. Na een gesprek met de mediavertegenwoordigers op het terrein van de luchtmacht werden we naar een vooraf afgesproken locatie gebracht (het Colombo Hilton Hotel), waar strenge beveiliging was geregeld door de Special Task Force (STF), ter voorbereiding op de historische eerste onderhandelingen tussen de LTTE en het regime van Premadasa.

Onrust in het Noorden en het Zuiden

Na onze wonderbaarlijke ontsnapping uit Jaffna en onze terugkeer naar het westen, hebben Bala en ik vele landen bezocht. Daar ontmoetten we de Tamil-diaspora en diverse overheidsfunctionarissen en niet-overheidsfunctionarissen. We legden de problemen uit die waren ontstaan door de Indiase interventie en de tragische gebeurtenissen die culmineerden in het onverwachte uitbreken van vijandelijkheden tussen de LTTE en de Indiase 'vredeasmacht'. Tijdens deze propagandatournee in het buitenland verslechterde de situatie in Sri Lanka en zonk het eiland steeds dieper weg in een moeras van escalerend geweld en politieke instabiliteit. De interventie van India in het etnische conflict en de inzet van het Indiase leger op het eiland waren de oorzaak van het Tamil-verzet in het noordoosten en de openlijke rebellie van de ontevreden jongeren in het zuiden. De inzet van het Indiase leger als 'vredeasmacht' onder de voorwaarden van het India-Sri Lanka-akkoord, waarbij de diepte van de nationalistische gevoelens en het politieke bewustzijn van de bevolking van beide landen volledig werd onderschat, bleek een van de ernstigste politieke, diplomatieke en militaire blunders van de regering-Rajiv Gandhi. Ironisch genoeg bleken de Indiase troepen die als vredeasmacht naar het eiland waren gekomen juist de katalysator te zijn van het brute geweld in zowel het noorden als het zuiden, waardoor het oorspronkelijke karakter van de vredeasmacht veranderde in dat van een macht van onderdrukking en geweld. Op twee fronten, in het noorden en het zuiden, lieten uiteenlopende politieke en militaire strijdpunten hun verzet zien tegen de Indiase interventie in de interne aangelegenheden van zowel de Tamils als de Singalezen.

De Sri Lankaanse regering negeerde de aspiraties van het Tamil-volk en ging, in samenwerking met de Indiase strijdkrachten, door met de uitvoering van het Indo-Sri Lanka-akkoord, door te proberen een provinciale raad op te richten voor het burgerlijk bestuur van het noordoosten. De provinciale raadsverkiezingen van 19 november 1988, gehouden onder omstandigheden van

oorlog, angst en intimidatie, georkestreerd en begeleid door het Indiase militaire bestuur, maakten een aanfluiting van het democratische proces. Verkiezingsfraude, het vullen van stembussen met valse biljetten en andere misstanden lagen ten grondslag aan de verkiezingswinst en de machtsovername door het nu door India gesteunde Eelam People's Revolutionary Liberation Front (EPRLF) in het noordoosten. De installatie van een pro-Indiase Tamil-politieke partij om de Noordoostelijke Provinciale Raad in de Tamil-gebieden te besturen, met een marionet-politicus aan het roer, heeft de scepsis niet weggenomen, maar juist woede en kritiek op India onder de Tamil-bevolking opgewekt.

Het provinciale bestuur van de EPRLF functioneerde als een politieke verlenging van de Indiase militaire bezetting van het Tamil-thuisland. Het diende voornamelijk de belangen van India. Het werd ingesteld als rookgordijn om de militaire repressie en vervolging door de IPKF te verbergen en om het inmiddels beruchte Indiaas-Sri Lankaanse akkoord te legitimeren. De gewapende EPRLF-leden fungeerden als huurlingen in dienst van het Indiase leger en werkten mee aan de campagne om de LTTE te verpletteren en kritiek op hun regime de kop in te drukken. Hun verraderlijke politiek leverde de EPRLF de wrok en haat van het volk op. Uiteindelijk fungeerde de EPRLF als doodseskaders voor het Indiase bezettingsleger. Critici en dissidenten verdwenen plotseling spoorloos en er werd nooit meer iets van hen vernomen, terwijl prominente LTTE-aanhangers vermoord in hun huis of op straat werden aangetroffen. Deze terreurperiode voedde de steun onder de bevolking voor de verzetsstrijd van de LTTE tegen de Indiase militaire bezetting en het door India gecontroleerde politieke regime. Vervreemd van het Tamil-volk, in de steek gelaten door de Sri Lankaanse regering en in conflict met de LTTE, kon het bestuur van de Noordoostelijke Provincie onder Varatharaja Perumal niet functioneren te midden van de bevolking. In plaats daarvan beperkte het zich tot een gebied van een vierkante mijl in de stad Trincomalee, onder de bescherming van het Indiase bezettingsleger.

De ongekende sociale en politieke chaos die het eiland in deze periode verscheurde, was de politieke erfenis van twaalf jaar bewind van de United National Party (UNP), die J.R. Jayawardene overdroeg aan zijn opvolger, de heer Ranasinghe Premadasa. Toen de heer Premadasa op 20 december 1988 werd gekozen tot de tweede uitvoerende president van Sri Lanka, bevond hij zich in een buitengewone situatie, geconfronteerd met eilandbrede onrust, beroering en ongekend geweld. In het noordoosten woedde de oorlog tussen India en de LTTE onverminderd voort. De IPKF, bestaande uit meer dan honderdduizend manschappen, had grote moeite om de vastberaden LTTE-guerrilla's in bedwang te houden, die te midden van een meewerkende bevolking opereerden. In het zuiden van Sri Lanka was er sprake van opstandig geweld - een gewapende rebellie van het Janatha Vimukthi Perumuna (Volksbevrijdingsfront) - tegen de staat. De marxistische rebellengroep, beter bekend als de JVP, herrees na te zijn neergeslagen tijdens een opstand tegen het regime van mevrouw Srimavo Bandaranaike in 1971 en bracht chaos en anarchie naar verschillende Singalese districten. Door de bevolking te terroriseren met moord en geweld hadden deze 'marxistische revolutionairen' verschillende regio's in het zuiden 'bevrijd' en het bestuurlijke apparaat van de regering lamgelegd. Duizenden mensen kwamen om het leven in een orgie van gruwelijk geweld. Politieke moorden, moorden op lantaarnpalen, massagraven, gemartelde en verminkte lichamen die in rivieren drijven, brandstapels van brandende banden die de straten bezaaien en verdwijningen kenmerkten het opstandige geweld van de JVP en de

brute contra-insurgentiestrijd van de staatsveiligheidsdiensten. Op het hoogtepunt verlamden de door de opstandelingen uitgeroepen hartals (stakingen) het maatschappelijk middenveld en ontwrichtten ze het openbaar bestuur ernstig, waardoor de samenleving volledig tot stilstand kwam. De represailles voor het niet voldoen aan de eisen van de opstandelingen waren hevig en zaaiden angst onder de bevolking. Naarmate het geweld van de JVP zich uitbreidde, werden politiebureaus aangevallen, universiteiten en hogescholen gesloten en het openbaar vervoer langelegd. Met uitzondering van de hoofdstad Colombo werden de meeste regionale centra ernstig getroffen door de JVP-opstand. Door het klassieke maoïstische guerrillamodel te volgen, waarbij de stad wordt omsingeld door het platteland te veroveren, vormde de JVP een dringende en directe bedreiging voor het nieuw aangetreden regime van Premadasa. Anders dan in 1971, voerde de JVP het probleem van de klassentegenstelling en de proletarische revolutie niet aan als centraal thema van hun gewapende opstand tegen de kapitalistische staat. De voornaamste kwestie was ditmaal de Indiase militaire bezetting van Noordoost-Sri Lanka. De burgerlijke klasse binnen de UNP had volgens de JVP de 'Indiase imperialisten' toegestaan het 'heilige land van het Singalese volk' te bezetten. De Singalese bevolking, die van oudsher wantrouwend staat tegenover de intenties van India, liet zich meeslepen door deze ultranationalistische propaganda. De JVP-leiding veroordeelde het Indo-Sri Lankaanse akkoord ook als een 'document van overgave' van de soevereiniteit van Sri Lanka aan een buitenlandse supermacht. Het 'rode leger' van de JVP stond op het punt de hoofdstad binnen te vallen toen Premadasa aan de macht kwam als staatshoofd.

De heer Premadasa was een scherpzinnige en ervaren politicus die de onderliggende oorzaak van de oorlog van de LTTE in het noorden en de opstand van de JVP in het zuiden begreep. Hij concludeerde terecht dat de aanwezigheid van de Indiase vredesmacht, die vrijwel alle acht districten van de noordelijke en oostelijke provincies, inclusief de strategisch belangrijke havenstad Trincomalee, onder controle had, de aanleiding was voor het escalerende geweld in zowel het noorden als het zuiden. Premadasa vreesde dat de Indiase troepen voor onbepaalde tijd op Sri Lankaanse bodem zouden blijven, aangezien de strijd tegen de LTTE was veranderd in een uitputtingsslag, een langdurig conflict met lage intensiteit. Hij was van mening dat noch het Indo-Sri Lankaanse akkoord, noch de Indiase militaire aanwezigheid het etnische probleem hadden opgelost. Hij meende dat het gebrek aan visie en wilskracht van de Singalese politieke leiders had geleid tot buitenlandse militaire interventie en bezetting. Zijn voornaamste zorg was het verdrijven van de Indiase troepen uit het land en het uitnodigen van de rebellen uit het noorden en zuiden voor vredesbesprekingen en verzoening.

Hoewel Premadasa door zijn afkomst dichterbij de 'gewone' mens stond, is het niettemin waar dat de 'gewone' mens in Premadasa diepgewortelde Singalese boeddhistische gevoelens belichaamde. Dit bleek overduidelijk uit zijn keuze voor de Tempel van de Tand, de Dalada Malagawa, in Kandy, het hart van het Singalese boeddhisme, voor zijn inauguratieceremonie op 2 januari 1989. Deze historische Singalese locatie was tegelijkertijd een verlengstuk en een verwoording van zijn politieke doelstellingen. Zijn keuze voor de Tempel van de Tand voor zo'n belangrijke dag in zijn persoonlijke leven, duidde op zijn toewijding aan het boeddhisme en aan de boeddhistische traditie om religie boven staatszaken te stellen. Het was tevens een dramatische evocatie van historisch diepgewortelde Singalese nationalistische sentimenten.

Door het argument nog een stap verder te trekken, kunnen we concluderen dat Premadasa de wijdverbreide gevoelens van onvrede deelde die op het hele eiland heersten over de bezetting van het noordoosten door het Indiase leger. Politieke commentatoren zouden hebben opgemerkt dat Premadasa, door voor Kandy te kiezen, met zijn geschiedenis van verzet tegen buitenlandse invasies, duidelijk aangaf dat ook hij de bezetting door Indiase troepen op het eiland betreunde en van plan was deze te verdrijven. Premadasa's aanhoudende verzet tegen het Indo-Sri Lanka-akkoord en elke politieke overeenkomst die de Indiase inmenging op het eiland zou vergroten, was inderdaad algemeen bekend in politieke kringen in Colombo.

Uitnodiging voor vredesbesprekingen

In een toespraak tot de natie vanuit de Dalada Maligawa op 2 januari 1989 nodigde president Premadasa zowel de LTTE als de JVP uit voor gesprekken. Hij haalde fel uit naar India en verklaarde dat de etnische kwestie een interne aangelegenheid was die zonder tussenkomst van externe krachten moest worden opgelost. Bovendien zwoer hij dat hij geen centimeter Sri Lankaans grondgebied aan buitenlanders zou afstaan. Wat de LTTE-leiding betreft, was de boodschap duidelijk. Ze beseften dat de nieuwe president een confronterende koers ten opzichte van India insloeg; Een kwestie die serieus overwogen moest worden gezien de kritieke situatie waarin de LTTE zich bevond. Bala – die op dat moment in Londen was – en meneer Pirabakaran stonden met elkaar in contact en ik wist dat Bala positief stond tegenover het idee om met het regime van Premadasa te praten. Als de LTTE erin zou slagen de IPKF met de medewerking van de nieuwe president uit het Tamil-thuisland te verdrijven, zou dat een opmerkelijke prestatie zijn, merkte Bala tegen mij op. We wachtten op verdere ontwikkelingen in Colombo voordat we een reactie gaven. In de tussentijd hief de heer Premadasa de noodtoestand op en beval hij, als gebaar van goede wil, de vrijlating van 1800 harde kernleden van de JVP. Deze maatregelen dwongen de JVP om hun terreurcampagne in het zuiden een paar maanden op te schorten, maar ze hervatten hun opstandige strijd tegen Premadasa met volle kracht nadat ze hun gelederen hadden gemobiliseerd en versterkt met de vrijgelaten strijders. De heer Premadasa besepte dat zijn beleid van verzoening met de JVP niet zou werken en dat hij geen andere keus had dan hen militair te onderdrukken. In zijn strategie om de JVP-opstand in het zuiden te onderdrukken – die nu een grote bedreiging vormde voor zijn bewind – moest hij de terugtrekking van de IPKF bewerkstelligen. Daartoe had hij de steun van de LTTE nodig.

Zoals ik tijdens ons gesprek met hem uit de eerste hand vernam, bewonderde meneer Premadasa de LTTE voor hun vastberadenheid, toewijding, moed en opoffering. Hij was zich volledig bewust van de objectieve omstandigheden van de repressie door de Singalese staat die de aanleiding vormden voor de gewapende bevrijdingsstrijd van de Tamil Tijgers. Hij was ervan overtuigd dat hij met de LTTE een positieve dialoog kon aangaan en het conflict kon oplossen door middel van overleg, compromis en consensus, zijn beroemde drie C's voor conflictbeslechting. Nadat hij publiekelijk had aangekondigd de Tamil Tijgers uit te nodigen voor gesprekken, deed hij wanhopige pogingen om rechtstreeks contact op te nemen met de LTTE. De leiders van de Eelam Revolutionary Organisation (EROS), de heren Balakumar en Pararajasingham,

vertelden de heer Premadasa op de vraag hoe contact met de LTTE te leggen was, dat Bala in Londen beschikbaar was en dat hij de enige hoge LTTE-leider buiten Sri Lanka was die contact had met de leiding in Vanni. Op de een of andere manier is meneer Premadasa erin geslaagd ons telefoonnummer te bemachtigen. Daarna belde hij Bala regelmatig op en bouwde een vriendschappelijke band met hem op. Bala vertelde hem dat de leiding in Vanni zijn oproep tot vredesbesprekingen in overweging nam en dat er op een geschikt moment een passende beslissing zou worden genomen. Hij vertelde het ook. Hij vertelde hem dat de LTTE het zou waarderen als de president publiekelijk zou beloven de Indiase troepen uit het Tamil-thuisland terug te trekken. Daarna wachtte de LTTE op het antwoord van de heer Premadasa. Op 12 april 1989 kondigde de heer Premadasa eenzijdig een staakt-het-vuren af tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE ter gelegenheid van het Tamil-Singalese Nieuwjaar en riep hij de IPKF op om dit voorbeeld te volgen. In reactie op de actie van Premadasa verwierp de LTTE in een scherpe open brief aan de Sri Lankaanse president zijn aanbod van een staakt-het-vuren, met het argument dat 'zolang het Indiase leger van onderdrukking ons land niet verlaat, er geen sprake zal zijn van een staakt-het-vuren'. In de brief werd Premadasa ook bekritiseerd omdat hij terugkwam op zijn verkiezingsbelofte om de terugtrekking van het Indiase leger te bewerkstelligen. De heer Premadasa begreep de boodschap en de wrok van de Tijgers. Premadasa's nationalistische en anti-Indiase sentimenten zorgden voor sympathie voor de gewapende verzetsstrijd van de LTTE tegen het Indiase bezettingsleger. Hij beseftte ook dat hij publiekelijk de terugtrekking van Indiase troepen moest toezeggen om de LTTE tevreden te stellen en hun vertrouwen in zijn regering te winnen. Daarom deed de heer Premadasa op 13 april 1989, tijdens een bijeenkomst in een tempel aan de rand van Colombo, een openbare verklaring waarin hij eiste dat de Indiase regering de IPKF binnen drie maanden volledig uit Sri Lanka zou terugtrekken. Op dezelfde dag bracht de Sri Lankaanse minister van Buitenlandse Zaken, Ranjan Wijeratne, namens de regering een verklaring uit waarin hij de LTTE uitnodigde voor vredesbesprekingen. Tevreden met de ontwikkelingen stuurde de LTTE-leiding via haar hoofdkantoor in Londen een brief naar de Sri Lankaanse president waarin zij de uitnodiging voor gesprekken accepteerde en de regering verzocht de nodige regelingen te treffen om deze gesprekken mogelijk te maken. De brief werd al snel bevestigd door de leiding van de LTTE, die Bala aanstelde als geaccrediteerd vertegenwoordiger en hoofd onderhandelaar. Na deze wending hebben Bala en ik voorbereidingen getroffen voor een vredesmissie naar Sri Lanka. We arriveerden op 26 april 1989 in Colombo en werden ondergebracht in het Colombo Hilton. Een regeringsdelegatie, bestaande uit de heer K HJ Wijayadasa, secretaris van de president, generaal Sepala Attygalle, staatsminister van Defensie, en de heer Felix Dias Abeysinghe, een hoge functionaris van het ministerie van Buitenlandse Zaken, bracht 's avonds een beleefdheidsbezoek. Tijdens een korte ontmoeting deelde de heer Wijayadasa ons mee dat de president verheugd was over de bereidheid van de LTTE om te onderhandelen. Ons werd verteld dat de president de LTTE-delegatie zou ontmoeten wanneer andere kaderleden naar Colombo zouden worden gebracht. De volgende dag bezochten de heer Sepala Attygalle en generaal Ranatunga ons in het hotel om de datum, locatie en andere details te bespreken voor de overbrenging van de LTTE-delegatie uit de noordelijke jungle. Er werd besloten om de Vanni-missie media-aandacht te geven en een team van geselecteerde journalisten mee te nemen in de helikopters. De missie zou plaatsvinden op 3 mei 1989.

Ontmoeting met Premadasa

Kort na onze aankomst in het hotel kregen we te horen dat er een ontmoeting met president Premadasa was gepland voor de volgende dag, 4 mei om 17.00 uur. We besloten de vergadering met een positieve instelling te benaderen en ons vooral te concentreren op zaken van wederzijds belang. Wij waren van mening dat dit kon leiden tot een constructieve dialoog met positieve resultaten. We waren vastbesloten om in dit stadium van de dialoog geen politieke tegenstellingen toe te laten. Beide partijen hadden veel te verliezen bij het succesvol afronden van de gesprekken. Om ons doel te bereiken, was het cruciaal dat we een goede band met de heer Premadasa zouden opbouwen. Bala gaf ons een uitgebreide toelichting over de heer Premadasa - de man, zijn persoonlijke geschiedenis en politieke filosofie. Bala kende hem persoonlijk uit zijn tijd als jonge journalist in Colombo. Premadasa, geboren in een achtergestelde kaste met een bescheiden achtergrond, klom door hard werk, doorzettingsvermogen en zelfdiscipline op tot de hoogste machtspositie in het land. Hij was ook dichter en romanschrijver. Hoewel hij in zijn jonge jaren een rechtse kapitalistische partij (UNP) aanhing, wijdde hij zich later aan een socialistische politieke filosofie en zette hij zich met toewijding in voor de sociaal-economische ontwikkeling van de armen. Als minister van Lokale Overheid en later als premier lanceerde de heer Premadasa eilandbrede maatschappelijke welzijnsbewegingen om economische gelijkheid en rechtvaardigheid te bevorderen. Het beroemde 'plan voor honderdduizend huizen' maakte hem populair als 'man van het volk'. Hoewel de heer Premadasa progressieve politieke ideeën uitdroeg, beperkte zijn werkterrein en invloed zich tot het zuiden, voornamelijk onder de Singalese boeren en de arbeidersklasse. Ondanks zijn lange en complexe politieke ervaring had hij een zeer beperkt inzicht in de dynamiek achter de Tamil-bevrijdingsstrijd. Hij was gekant tegen elke vorm van regionale autonomie of zelfbestuur voor de Tamils. Voor hem waren het concept van een Tamil-thuisland en afscheiding godslasterlijk, aangezien hij altijd sprak over één volk, één natie en één thuisland. In essentie was de heer Premadasa een Singalese boeddhistische nationalist met een sterk chauvinistisch element, dat hij slim wist te verbergen achter het politieke ideaal van een eenheidsstaat. Gedurende zijn lange politieke carrière heeft hij nooit actief belangstelling getoond voor de oplossing van het Tamil-conflict, maar fungeerde hij eerder als een stille medeplichtige in de duistere geschiedenis van staatsrepressie onder het UNP-regime. Zijn ultranationalistische gevoelens maakten hem bang voor en wantrouwig jegens India, waarvan hij vond dat de machtsvergroting in de regio een bedreiging vormde voor Sri Lanka. Zijn felle verzet tegen het Indiaas-Sri Lankaanse akkoord en de inzet van Indiase vredestroepen, en zijn vastberadenheid om het Indiase leger van het eiland te verdrijven, waren de uiterlijke manifestatie van zijn innerlijke angst voor Indiase hegemonie. Er was dus onmiskenbaar sprake van een samenloop van belangen tussen de LTTE en de heer Premadasa wat betreft het terugtrekken van het Indiase bezettingsleger, dat een ernstige bedreiging vormde voor onze politieke strijd. Vanwege deze gedeelde interesse waren we ervan overtuigd dat we zaken konden doen met de heer Premadasa.

Bala, ikzelf, de heer Yogaratanam Yogi en de heer Paramu Murthy werden in een konvooi van STF-commando's naar de privéwoning van president Premadasa, 'Suchitra', gebracht. Precies om 17.00 uur brachten zijn assistenten ons naar zijn vergaderruimte. Afgezien van de Sri

Lankaanse vlag aan de ene kant, het presidentiële embleem aan de muur en een paar foto's van de heer Premadasa tijdens ontmoetingen met internationale hoogwaardigen, straalde de kamer weinig macht en autoriteit uit. De president kwam uit deze eenvoudige omgeving naar voren om ons te begroeten.

Meneer Premadasa was precies zoals op alle foto's die ik van hem had gezien: onberispelijk verzorgd, glanzend zwart haar zonder een plukje uit model, en een smetteloos schone witte nationale klederdracht. Zijn uiterlijk bevestigde inderdaad de algemene opvatting dat de heer Premadasa een nauwgezet man was, zeer gedisciplineerd in zijn persoonlijke gedrag en dat hij hetzelfde verwachtte van de mensen om hem heen.

De president deed geen enkele poging om me de hand te schudden toen we zijn kantoor binnenkwamen, maar begroette me liever op typisch Aziatische wijze. (Volgens de Tamil- en Singalese gebruiken schudden mannen en vrouwen elkaar niet de hand bij een ontmoeting, maar vouwen ze hun handen samen bij de kin met een lichte buiging van het hoofd.) Een vleugje schuldgevoel, of misschien wel hypocrisie, bekreep me tijdens deze begroeting, want hier stond ik dan, beleefdheden uit te wisselen met iemand die ik had bekritiseerd als een van de voornaamste daders van de onderdrukking van de Tamils. Ik ontdekte dat mijn 'tegenstander' een aangename en gastvrije man was. Maar je wordt niet zomaar president door louter sociale hoffelijkheden, en ik wilde graag meer te weten komen over het brein achter deze schijn van perfectie. Uiteraard gaf hij, zoals de diplomatieke etiquette voorschrijft, in zijn openingswoorden blijk van zijn tevredenheid over de positieve reactie van de LTTE op zijn uitnodiging tot gesprekken. Bala beantwoordde dit door zijn waardering uit te spreken voor de heer Premadasa, die geen voorwaarden had gesteld voor de gesprekken.

Aanvankelijk probeerde de heer Premadasa de LTTE-afgevaardigden ervan te overtuigen dat hij een vriend van de Tamils was en hun benarde situatie en hun politieke strijd begreep. In zijn simplistische opvatting was het etnische conflict een probleem tussen de grote broer en de kleine broer, een intern, broederlijk probleem dat door de conflictpartijen zelf moest worden opgelost. Hij gaf voormalig president Julius Jayawardene de schuld van het creëren van een politieke ruimte die India in staat stelde zich te bemoeien met de interne aangelegenheden van Sri Lanka; Een blunder die eilandwijd geweld ontketende, een bloedbad veroorzaakte en chaos teweegbracht. Hij benadrukte zijn drievoudige principes van overleg, compromis en consensus en zei dat het etnische conflict naar tevredenheid van alle gemeenschappen in de 'eilandnatie' kon worden opgelost, een concept dat hij consequent benadrukte om ons duidelijk te maken dat er een oplossing moest worden gevonden binnen de eenheidsgrondwet. Bala, als hoofd onderhandelaar, was geneigd om controversiële onderwerpen te vermijden en verlegde de aandacht naar de directe en dringende kwesties: de problemen van de Indiase militaire bezetting, de verzetsstrijd en het lijden van de Tamil-burgerbevolking – kwesties die zowel de LTTE als de Tamils grote zorgen baarden. Op basis van feiten en cijfers uit de eerste hand kon Bala de heer Premadasa een uitgebreide analyse geven van de situatie in het noordoosten en het lijden van de Tamil-burgers die onder de Indiase militaire bezetting en vervolging leven. De Indiase interventie heeft de Tamil-kwestie niet opgelost, maar het conflict juist tot een gevaarlijk niveau verergerd. Het Tamil-volk heeft enorm geleden en duizenden zijn

omgekomen. De IPKF had een ijzeren gordijn over het noordoosten getrokken en verhinderde dat nieuws naar de buitenwereld uitlekte, legde Bala uit tot verbazing van de president. Hij benadrukte ook het belangrijke punt dat, hoewel er in het zuiden wijdverspreide protesten, verzet en rebellie waren tegen de Indiase militaire bezetting, het de LTTE was die betrokken was bij een gewapende verzetscampagne tegen het bezettingsleger en daarom geprezen moest worden voor oprecht patriottisme. Dit punt werd goed ontvangen door de nationalistische kant van de heer Premadasa, die snel reageerde met waardering voor de heer Pirabakaran en zijn guerrillastrijders vanwege hun moed, toewijding en patriottisme. Hij veroordeelde de JVP-rebellen als lafaards en betoogde dat ze onschuldige burgers doodden, maar te bang waren om een steen naar het Indiase bezettingsleger te gooien. Verder legde Bala aan de president uit dat de LTTE zich fel verzette tegen de Indiase pogingen om de controle van de EPRLF over de Noordoostelijke Provinciale Raad te consolideren door middel van de oprichting van een privé-militie onder de naam Civilian Volunteer Force (CVF), door middel van gedwongen rekrutering van studenten. De heer Premadasa werd verteld dat het bestuur van de Noordoostelijke Provincie een frauduleus gekozen orgaan was en door het Tamil-volk werd veracht. Een ander belangrijk punt dat opgehelderd moest worden voordat de gesprekken van start konden gaan, zo benadrukte Bala tegenover Premadasa, was het kader voor de gesprekken. Hij benadrukte stellig dat de LTTE geenszins van plan was de gesprekken te beperken tot de voorwaarden van het Akkoord van India en Sri Lanka. De LTTE had het Akkoord van meet af aan verworpen en zou het niet 'via een achterdeur' accepteren. Premadasa leek zich op zijn gemak te voelen met deze standpunten en vertelde dat hij het verzoek van de Indiase minister van Buitenlandse Zaken, de heer Singh, om de dialoog te beperken tot de uitgangspunten van het Akkoord, al had afgewezen tijdens een recente briefing na de aankondiging van de gesprekken. Daarmee kwam er een einde aan de twee uur durende constructieve dialoog. Beide partijen waren tevreden over de eerste bijeenkomst. Tot slot verzekerde de heer Premadasa de LTTE-delegatie dat hij hen regelmatig zou ontmoeten om het vredesproces te bevorderen. Hij gaf Bala ook de opdracht om rechtstreeks telefonisch contact met hem op te nemen als er zich problemen zouden voordoen tijdens de gesprekken.

Een bezettingsleger

De volgende dag, 5 mei, vond de eerste ronde van gesprekken tussen de regeringsdelegatie en de LTTE plaats in het Hilton Hotel. De regering werd vertegenwoordigd door de heer K HJ Wijayadasa, presidentieel secretaris, de heer Bernard Tilakaratna, minister van Buitenlandse Zaken, de heer Bradman Weerakoon, adviseur van de president voor internationale zaken, generaal Cyril Ranatunga, secretaris van de minister van Defensie, generaal Sepala Attiygalle, minister van Defensie, de heer W T Jayasinghe, secretaris van de subcommissie van het kabinet en de heer Felix Dias Abeysinghe, verkiezingscommissaris. Het regeringsteam stelde daarom een tweede delegatie samen van hoge functionarissen die tevens vertrouwelingen van de heer Premadasa waren. Het doel van de bijeenkomst was om de modaliteiten en de agenda voor verdere dialoog vast te stellen. Tijdens de ruim twee uur durende besprekingen lichtte de

LTTE-delegatie de wreedheden en mensenrechtenschendingen van de IPKF toe en betoogde dat de terugtrekking van het Indiase leger het centrale thema van de dialoog moest vormen. De rol van het provinciale bestuur, het probleem van de Singalese kolonisatie in Tamil-gebieden, de problemen van de Tamil-vluchtelingen, de rehabilitatie en wederopbouw van het noordoosten werden ook op de agenda gezet als kwesties die onmiddellijke actie vereisten. Nadat de agenda was vastgesteld, werd de volgende vergadering gepland voor 11 mei.

Tijdens een korte ontmoeting met de president op de 11e, een uur voor aanvang van de gesprekken, legde de heer Premadasa duidelijk uit hoe hij verwachtte dat de gesprekken zouden verlopen. Als pragmaticus en sluwe strateeg had de heer Premadasa zorgvuldig een eigen plan uitgewerkt voor de onderhandelingen met de LTTE. Het betrof een systematische en geleidelijke uitbreiding van het regeringsteam, van een bureaucratisch niveau naar een politiek niveau, waarbij hoge ministers betrokken waren. De eerste fase van de dialoog moet zich richten op de dringende existentiële problemen van de bevolking in het noordoosten, waarna politieke discussies zullen volgen – in latere fasen gericht op het oplossen van het etnische conflict, zo meende hij. Hij opperde ook dat er tussen de gespreksrondes pauzes zouden worden ingelast, zodat de LTTE-afgevaardigden de noordelijke jungle konden bezoeken om met de heer Pirabakaran te overleggen. De heer Premadasa liet ons ook weten dat hij zijn onderhandelingsteam had opgewaardeerd naar ministerieel niveau, maar dat de geaccrediteerde hoge functionarissen van het eerste team de ministers zouden bijstaan tijdens de onderhandelingen. Hij introduceerde de vier ministers die aan de zitting van die dag en de daaropvolgende zittingen zouden deelnemen. Afhankelijk van het onderwerp van de discussie zouden er in dit proces nieuwe ministers worden benoemd, zei hij. De heer Premadasa had de heer A C S Hameed, de voormalige minister van Buitenlandse Zaken in de regering van Jayawardene en nu minister van Hoger Onderwijs, Wetenschap en Technologie, aangewezen als hoofd onderhandelaar om de regeringsdelegatie te leiden. De andere ministers waren de heer Ranjan Wijeratne, minister van Buitenlandse Zaken, de heer Ranil Wickremasinghe, minister van Industrie, en de heer Sirisena Cooray, minister van Volkshuisvesting en Bouw. President Premadasa adviseerde beide delegaties om open en eerlijk te zijn tijdens de gesprekken en een constructieve dialoog aan te gaan in plaats van een debat te voeren. Na een korte uiteenzetting van zijn driedelige principes (de drie C's), gaf hij beide teams toestemming om naar het Hilton Hotel te gaan voor verdere besprekingen.

Er vonden verschillende gespreksrondes plaats met het ministeriële team, en ook afzonderlijk met de president, in totaal negen sessies van 4 mei tot en met 30 mei 1989. Tijdens onze dialoog met de ministeriële delegatie concentreerden we ons voornamelijk op de Indiase militaire bezetting van het Tamil-thuisland en de wreedheden die tegen het Tamil-volk werden begaan. Voor de Tamil Tijgers en het Tamil-volk waren dit cruciale problemen, kwesties van leven en dood. We waren van plan de kwestie van de Indiase militaire interventie te internationaliseren door de grove mensenrechtenschendingen door de IPKF aan het licht te brengen. De internationale gemeenschap was in de veronderstelling gebracht dat de Indiase troepen uitstekend werk verrichtten bij het handhaven van de vrede op het onrustige eiland Sri Lanka. Voorheen waren we niet in staat geweest om de formidabele propagandamachine van de Indiase regering en haar wereldwijde diplomatieke netwerk te weerleggen. Pas nu, met de opening van een vredesdialoog in Colombo en met de steun van de nieuwe regering onder leiding van de heer Premadasa,

die onze gevoelens deelde, hadden we een forum om onze standpunten kenbaar te maken en de waarheid aan het licht te brengen. Tijdens de sessies van de eerste gespreksronde met de Sri Lankaanse ministeriële delegatie presenteerde Bala, als hoofd van de LTTE-delegatie, het Tamil-perspectief op de Indiase militaire dictatuur in het noordoosten. Zijn belangrijkste argument was dat de Indiase troepen die in het Tamil-thuisland in Noordoost-Sri Lanka waren gestationeerd, niet als vredeshandhavende troepen konden worden beschouwd, maar een bezettingsleger vormden. Uit mijn aantekeningen van deze bijeenkomsten geef ik de argumenten van Bala als volgt weer.

‘De VN heeft een duidelijke opvatting over wat een vredesoperatie inhoudt.’ Er bestaan internationaal aanvaardbare normen en standaarden voor het beheersen van conflicten en het bevorderen van vrede. Een vredesleger is een neutrale strijdmacht die zich tussen twee of meer conflicterende partijen of strijders bevindt. De belangrijkste functie van een vredesoperatie is het handhaven of herstellen van de vrede in conflictgebieden. Een vredesoperatie is een oefening in conflictbeheersing. Een vredesmacht heeft, volgens de traditie van de VN, de taak om escalatie van een conflictsituatie te voorkomen en gunstige vredesomstandigheden te creëren. Een vredesoperatie houdt de inzet in van militair personeel zonder handhavingsbevoegdheden. Militairen zijn niet bevoegd om geweld te gebruiken, behalve ter zelfverdediging, en ze dragen altijd lichte verdedigingswapens bij zich. Een vredesmacht mag op geen enkele manier de machtsverhoudingen tussen de conflictpartijen beïnvloeden. Dit zijn basisrichtlijnen en -principes die de werking van vredeshandhaving bepalen. Dit zijn de internationaal geaccepteerde normen. Volgens deze richtlijnen en normen kwam het Indiase leger niet in aanmerking voor de status van vredesmacht. Oorspronkelijk werd, volgens de voorwaarden van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka, een Indiaas militair contingent naar Sri Lanka gestuurd voor een vredesmissie om toezicht te houden op en te garanderen dat de vijandelijkheden tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE-strijders zouden worden beëindigd. Maar kort daarna nam het Indiase leger een totaal andere rol aan en werd het een actieve en dominante deelnemer aan een gewapend conflict met een van de strijdende partijen, de LTTE. Hoewel het gewapende conflict aanvankelijk werd gekarakteriseerd als een ontwapeningsproces, onttaarde het al snel in een regelrechte oorlog tussen de Indiase troepen en de Tamil Tijgers. De oorlog woedt al twintig maanden onverminderd voort en het Indiase leger en de LTTE zijn de strijdende partijen geworden. Doordat een neutrale vredesbemiddelaar zich direct in een militair conflict heeft gemengd, is de status van de Indiase vredesmissie twijfelachtig geworden. De militaire interventie van India en de bijbehorende offensieve operaties hebben alle aanvaardbare normen en gebruiken van vredeshandhaving geschonden. Het Indiase leger dat actief is in Tamil Nadu-gebieden is niet langer een neutrale macht. Het beheerst geen conflicten en bevordert geen vrede. In plaats van de escalatie van het conflict te voorkomen, heeft het gedrag van de Indiase troepen het geweld juist aangewakkerd en het conflict verergerd. Het Indiase leger heeft buitengewone bevoegdheden verworven en bemoeit zich direct met de binnenlandse aangelegenheden van het land. De LTTE is van mening dat de Indiase troepen in de Tamil-gebieden geen vredesmacht vormen, maar een bezettingsleger.

De diepgaande kritiek van de LTTE-delegatie op de rol en functie van de Indiase strijdkrachten tijdens de vredesbesprekingen in Colombo, en de gezamenlijke verklaringen die het thema en de

inhoud van de gesprekken onthulden, zorgden voor spanningen in de diplomatieke betrekkingen tussen de regering van Rajiv Gandhi en het regime van Premadasa. Het Indiase ministerie van Buitenlandse Zaken heeft krachtig geprotesteerd tegen Sri Lanka omdat het land een platform bood aan de LTTE om Delhi in diskrediet te brengen. Volgens de Indiase opvatting werd het IPKF naar Noordoost-Sri Lanka gestuurd in overeenstemming met de bepalingen van het India-Sri Lanka-akkoord. Met andere woorden, de IPKF werd opgericht om Sri Lanka te helpen de vrede te bewaren door de wapens van de LTTE te ontmantelen. Maar nu had Colombo de handen ineengeslagen met zijn historische vijand en bracht het de Indiase strijdkrachten, die namens Sri Lanka hadden gevochten, in diskrediet. Toen de kwestie van de Indiase protesten ter sprake kwam tijdens de dialoog, reageerde de LTTE-delegatie door te stellen dat de IPKF jammerlijk had gefaald in haar taken om de vrede te bewaren en de LTTE te ontwapenen. Integendeel, de oorlog was geëscaleerd en de Indiase troepen richtten hun wapens op Tamil-burgers om hun verliezen te wreken. De LTTE-afgevaardigden voerden verder aan dat meer dan vijfduizend Tamil-burgers het leven hadden verloren tijdens deze vredesmissie en dat het de plicht en verantwoordelijkheid van de Sri Lankaanse staat was om de levens van het Tamil-volk te beschermen als zij hen als burgers beschouwde.

De rol van de heer Hameed

Na de uiting van ongenoegen vanuit Delhi werd het opstellen van gezamenlijke persberichten na elke sessie een lastige opgave. Meneer Hameed, Bala en ik kregen deze gevoelige taak toegewezen. Aangezien de kritiek op het Indo-Sri Lanka-akkoord, de wreedheden begaan door Indiase troepen en de eis tot terugtrekking van de IPKF de belangrijkste thema's waren die de dialoog domineerden, was het opstellen van gezamenlijke verklaringen die de Indiase regering niet zouden beledigen of provoceren een lastige opgave. Soms kostte het uren om een paar zinnen te formuleren. Bala stond erop dat het thema en de inhoud van de discussies in de gezamenlijke verklaringen zouden worden opgenomen. Meneer Hameed wilde controverses met India vermijden en schrapte daarom de essentie van de dialogen, waardoor er slechts een skelet overbleef. Bala was bezorgd over het lot en de benarde situatie van zijn volk en betoogde dat de werkelijkheid aan de wereld onthuld moest worden. Met zijn ruime ervaring in de diplomatie was de heer Hameed zich bewust van de gevoeligheden in internationale betrekkingen en wilde hij Delhi niet voor het hoofd stoten. Hoewel het tijd en geduld vergde, was het een genoegen om met de heer Hameed samen te werken. Hij was een meester in het oplossen van tegenstrijdigheden.

De keuze voor de heer Hameed was een slimme daad van diplomatie en politiek van de heer Premadasa. Het staat buiten kijf dat de indianen zich wellicht nog steeds in het noordoosten zouden bevinden als meneer Hameed niet ter plaatse was geweest. Uiteraard werd de heer Hameed gekozen omdat hij lid was van de moslingemeenschap in Sri Lanka. Meneer Premadasa ging er vermoedelijk van uit dat de gemeenschappelijke band als leden van de Tamilsprekende gemeenschappen op het eiland een basis zou vormen voor een goede verstandhouding en een werkrelatie tussen de LTTE-afgevaardigden en meneer Hameed. Dat was zeker een relevant

punt. Het succes van de heer Hameed in de gesprekken met de LTTE kan echter niet alleen worden toegeschreven aan zijn empathie met de Tamils, maar ook aan zijn opmerkelijke persoonlijke eigenschappen. Hoewel hij klein van stuk was, was meneer Hameed naar mijn mening een man van grote statuur. Of het nu zijn geduld was dat bijdroeg aan zijn bekwame diplomatie, of dat zijn jarenlange ervaring als minister van Buitenlandse Zaken zijn oneindige geduld had aangewakkerd, mijn kennis van hem was onvoldoende om dat te kunnen vaststellen. Maar geduld was ongetwijfeld een bewonderenswaardige eigenschap van meneer Hameed: het maakte hem ook een wijs man. Zijn intellect was vlijmscherp. Toen meneer Hameed aan de onderhandelingstafel plaatsnam, was hij goed voorbereid met concrete doelstellingen en een doordachte strategie om die te bereiken. Hij had zijn betoog inderdaad zo opgebouwd alsof hij een schaakspel speelde. Als secretaris van de LTTE-delegatie kreeg ik de gelegenheid om als waarnemer aanwezig te zijn terwijl de heer Hameed het dialoogproces leidde zoals bedoeld. Hij woog elk woord zorgvuldig af, in afwachting van een verwachte reactie, waarop hij een noodantwoord paraat had. En zo werkte hij zich een weg naar de conclusie die hij voor ogen had. Bala was op de hoogte van de doelstellingen van de heer Hameed en bereidde zich voor. Het intellectuele duel tussen de twee tijdens de gesprekken ontwikkelde zich tot een fascinerende strijd. De heer Hameed trof zijn meerdere aan en had het snijpunt perfect in de gaten. Als leider van het Sri Lankaanse team had hij een goed gevoel voor de reacties en gevoelens van zijn collega's en vermeed hij handig tegenstrijdigheden om te voorkomen dat de toon van de gesprekken zou verzuurd raken en potentiële overeenkomsten zouden mislukken. In een andere slimme zet hield de heer Premadasa de radicale racisten Lalith Athulathmudali en Gamini Dissanayake buiten de gesprekken. Als we tegenover elkaar aan tafel hadden gezeten, is het twijfelachtig of de gesprekken verder zouden zijn gekomen dan de eerste ronde, zo groot was de vijandigheid tussen ons.

Maar zoals de meeste ervaren diplomaten maar al te goed weten, is wat er aan de 'openbare' onderhandelingstafel wordt gezegd en becommentarieerd niet altijd het hele verhaal. De tijd die besteed wordt aan onderhandelingen achter gesloten deuren is vaak net zo belangrijk, zo niet belangrijker, dan de tijd die besteed wordt aan onderhandelingen in het openbaar. De heer Hameed was een voorstander van particuliere diplomatie. Voor hem konden ingewikkelde, subtiële en omstreden kwesties het beste in besloten kring worden besproken, buiten het zicht van het publiek. In het kader van deze strategie ontmoette hij Bala 's avonds vaak in ons hotel voor privégesprekken. En het was in deze periode dat Bala en meneer Hameed een goede band en wederzijds respect ontwikkelden. Hoewel het klopt dat de heer Hameed kwesties wilde aankaarten zoals het bestuur van het noordoosten na de terugtrekking van de Indiase troepen, bracht Bala tegelijkertijd het standpunt van de LTTE over dit en vele andere zaken over. De volwassenheid van zowel de heer Hameed als Bala betekende dat er waarschijnlijk geen onaangename publieke debatten of schadelijke politieke gevolgen zouden ontstaan als gevolg van grote meningsverschillen. Maar over het algemeen was de heer Hameed populair en werd hij persoonlijk gerespecteerd door Bala en mijzelf, en door de LTTE in het algemeen. Het feit dat hij de LTTE-delegatie trakteerde op heerlijk bereide islamitische buriani en geitenvleescurry, voegde die broodnodige menselijke toets toe aan een verder berekend politiek proces. Bovendien was het de grote waardering die de heer Pirabakaran voor de heer Hameed had, die de twee bij

elkaar bracht en ervoor zorgde dat de gesprekken zo lang konden voortduren. De Sri Lankaanse politiek mist sinds zijn onverwachte en trieste overlijden ongetwijfeld mensen van zijn kaliber en statuur. We miss hem.

Naarmate de vredesbesprekingen tussen de regering en de LTTE vorderden, waarbij de focus vooral lag op de misstanden en excessen van het Indiase leger in het Tamil-thuisland, werd Delhi ongerust en geërgerd. Voor de regering van Rajiv Gandhi was het een ernstige diplomatieke blamage. Hoewel de gezamenlijke persberichten streng werden beperkt door de voorzichtige censuur van de heer Hameed, kregen ze zowel lokaal als internationaal publiciteit en brachten ze oorlogsmisdaden van Indiase troepen aan het licht. De onvrede van Delhi werd scherp geuit in een persinterview met de Indiase Hoge Commissaris in Colombo, de heer Lakan Lal Mehrotra, op 14 mei 1989. Hij verdedigde daarin de rol en functie van de IPKF en bekritiseerde de LTTE voor het verspreiden van 'desinformatie'. Omdat het interview van de heer Mehrotra veel publiciteit kreeg in de lokale media en volkomen misleidend was, bracht de LTTE-delegatie de kwestie ter sprake tijdens de ministeriële vergadering op 16 mei en eiste dat hun reactie volledig en zonder strenge censuur in het gezamenlijke persbericht zou worden opgenomen.

De LTTE-afgevaardigden verwierpen het centrale argument van de Indiase gezant, namelijk dat het Indiase leger de vrede en harmonie in het noordoosten had hersteld. Integendeel, zo betoogden de Tamil Tijgers, het Indiase leger had "het geweld en de terreur geïntensiveerd en de oorlog woedde onverminderd voort in de Tamil-provincies". De vertegenwoordigers van de Tamil Tijgers verwierpen Mehrotra's bewering dat het Indiase leger minimale geweldsinspanningen had geleverd bij de ontwapeningsoperaties tegen de LTTE. In plaats daarvan stelden ze dat de Indiase troepen maximale geweldsinspanningen hadden geleverd met zware wapens, waaronder veldartillerie, zware mortieren, tanks en gevechtshelikopters. De LTTE omschreef de verklaring van de Hoge Commissaris dat het aantal burgerslachtoffers minimaal was als een opzettelijke verdraaiing van de waarheid en verklaarde dat zij al concreet bewijs hadden overlegd dat de dood van meer dan vijfduizend Tamil-burgers bevestigde. De Tamil Tijgers verwierpen de bewering van de gezant dat het Indiase ontwapeningsproject een succes was en dat de LTTE haar gevechtskracht had verloren en in de jungle gemarginaliseerd was. In plaats daarvan verklaarden ze dat hun guerrilla-eenheden het Indiase leger in het hele noordoosten bestreden, aanzienlijke verliezen toebrachten en de troepen demoraliseerden. De LTTE-afgevaardigden vroegen zich ook af waarom het Indiase leger, dat ontwapeningsoperaties tegen de LTTE uitvoerde, andere Tamil-groeperingen bewapende en een vrijwilligersleger rekruteerde, genaamd het Tamil National Army. De afgevaardigden van de Tamil Tijgers betoogden dat dergelijke activiteiten in strijd waren met de geest en de fundamentele verplichtingen van het Akkoord tussen India en Sri Lanka. De LTTE-afgevaardigden gaven ook een gedetailleerd verslag van de extreme ontberingen die het Tamil-volk ondervond als gevolg van diverse beperkingen en verboden die het Indiase leger oplegde aan de dagelijkse economische activiteiten, waardoor de landbouw, industrie en visserij in het noordoosten ernstig werden ontwricht. Aan het eind van de bijeenkomst hebben we met succes de heer Hameed overgehaald om de meeste van onze standpunten, die we in reactie op de Indiase Hoge Commissaris hadden geformuleerd, in het gezamenlijke persbericht op te nemen.

Kritiek van Delhi op de gesprekken

Het gezamenlijke persbericht, dat zowel lokaal als internationaal veel publiciteit kreeg, lokte een kritische reactie uit van de regering van Rajiv Gandhi via haar Hoge Commissie in Colombo. In het Indiase persbericht stond:

“De Hoge Commissie van India heeft met spijt kennisgenomen van de communiqué’s van de Sri Lankaanse regering, waarin het standpunt van één partij bij de gesprekken over de rol en functie van de IPKF in Sri Lanka wordt weergegeven en waarin onterechte beschuldigingen aan het adres van de IPKF worden geuit. De Hoge Commissie merkt op dat in deze communiqué’s geen melding wordt gemaakt van de omstandigheden waaronder de IPKF naar dit land is gekomen, het mandaat dat haar gezamenlijk door de regeringen van India en Sri Lanka is verleend, de immense moeilijkheden van haar taak en de enorme offers die zij heeft gebracht in een poging de eenheid en integriteit van Sri Lanka te bewaren. Hierdoor kan een misleidende indruk bij de bevolking ontstaan. Het was onze indruk dat het doel van de huidige gesprekken niet was om een propagandaforum te bieden, maar om alle betrokkenen te betrekken bij het democratische proces door geweld af te zweren en zich te verbinden aan de eenheid en integriteit van Sri Lanka. Als er ongegronde beschuldigingen worden geuit, mag men verwachten dat er een reactie komt om de feiten recht te zetten.”¹

Tijdens de ministeriële vergadering, die op de ochtend van 18 mei werd hervat, werden twee nieuwe ministers geïnstalleerd: de heer U B Wijekoon, minister van Openbaar Bestuur, Provinciale Raad en Binnenlandse Zaken, en de heer P Dayaratne, minister van Land, Irrigatie en Mahaveli-ontwikkeling. De LTTE-afgevaardigden wilden de kwesties bespreken die door de Indiase regering waren aangekaart in haar kritiek op de vredesbesprekingen tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering. Bala betoogde als hoofdonderhandelaar van de LTTE dat het mandaat van het Indiase leger was om de vrede, normaliteit en harmonie in de Tamil-regio’s te herstellen, en niet om oorlog te voeren tegen het Tamil-volk. De inzet van Indiase troepen met een mandaat voor vredeshandhaving heeft in het noordoosten tot oorlogsomstandigheden geleid en in het zuiden tot onrust en rebellie, aldus Bala. De heer Hameed betoogde dat de Indiase

¹Kanapathipillai Poopathy, liefkozend en eerbiedig bekend als ‘Poopathy Amma’ onder het Tamil-volk, is een van de meest opmerkelijke vrouwen in de geschiedenis van de Tamil-vrijheidstrijd. Poopathy Amma werd geboren in het dorp Kiran in Batticaloa op 3 november 1932. Op 19 maart 1988 hield de 56-jarige grootmoeder Poopathy Amma een hongerstaking tot de dood bij de Mahmangam Pillayar-tempel, waarbij ze een onmiddellijk en onvoorwaardelijk staakt-het-vuren eiste tussen de LTTE en de IPKF en onvoorwaardelijke gesprekken tussen de LTTE en de Indiase regering. Het leven van Poopathy Amma was er een van zowel persoonlijk leed als moed. Twee van haar zonen werden gedood tijdens militaire operaties en razzia’s in dorpen door de Sri Lankaanse strijdkrachten, en een derde werd gearresteerd en gemarteld. Ze ontpopte zich tot een uitgesproken criticus van mensenrechtenschendingen door de Sri Lankaanse strijdkrachten en was politiek activiste en maatschappelijk werkster. Ze was woedend over de dood en het geweld dat de IPKF tijdens de oorlog tussen India en de LTTE had aangericht. Toen het Indiase leger politieke activiteiten verbood, negeerde Poopathy Amma de bevelen en organiseerde ze demonstraties en protesten tegen de wreedheden van de IPKF. Toen de IPKF vastende vrouwenprotestanten lastigviel, begon Poopathy Amma een hongerstaking om haar politieke doelen te bereiken. Dertig dagen lang weigerde Poopathy Amma voedsel en vocht, voordat ze uiteindelijk overleed. Haar hongerstaking tot de dood duurde langer dan de strijd van Thillepan in september 1987, waarover ik in hoofdstuk IV heb geschreven.

troepen niet alleen de opdracht hadden om de vrede te bewaren, maar ook om alle militante organisaties, waaronder de LTTE, te ontwapenen. Waarop Bala antwoordde dat de tijd die de Indiase troepen volgens het Akkoord hadden gekregen om de militanten te ontwapenen, precies 72 uur bedroeg, maar dat de Indiërs de Tamil Tijgers zelfs na twintig maanden nog niet hadden kunnen ontwapenen en dat de Indiase regering daarom haar mandaat niet had vervuld. De afgevaardigden van de Tamil Tijgers wezen er ook op dat India en Sri Lanka, volgens een clausule in het Akkoord, verplicht waren samen te werken om de fysieke veiligheid van alle inwoners van de Noordoostelijke Provincie te waarborgen. De LTTE bekritiseerde de Sri Lankaanse regering voor haar weloverwogen stilzwijgen, terwijl het overduidelijk was geworden dat duizenden burgers waren omgekomen en de veiligheid van de Tamils ernstig in gevaar was. De Tamil Tijgers klaagden er ook over dat het Indiase leger een formidabele militaire machine, het Tamil National Army, aan het opbouwen was door Tamil-jongeren met geweld te rekruteren, op te leiden en te bewapenen om het provinciale bestuur van de EPRLF te beschermen en in stand te houden. De vorming van een militair apparaat zou leiden tot een burgeroorlog en een bloedbad in de Tamil-gebieden, waarschuwden de vertegenwoordigers van de LTTE.

Verwijzend naar de kritiek van de Indiase Hoge Commissie verklaarde de LTTE-delegatie dat de Indiase autoriteiten hun missie verkeerd hadden begrepen. De LTTE-onderhandelaars herhaalden dat ze in Colombo waren om een einde te maken aan de oorlog en het geweld dat het Tamil-thuisland had verwoest en de Tamil-bevolking onnoemelijk veel leed had berokkend. Het doel van hun missie was om via onderhandelingen tot een politieke oplossing te komen die tegemoet zou komen aan de nationale aspiraties van de Tamils, zo verklaarden ze.

Op 23 mei 1989 stonden de discussies tijdens de ministeriële vergadering in het teken van de Singalese kolonisatie in Tamil-gebieden, met name in de Oostelijke Provincie. De LTTE-delegatie presenteerde een uitgebreid document met statistieken en kaarten en betoogde dat er sinds de onafhankelijkheid sprake was van voortdurende kolonisatie in de Oostelijke Provincie en dat deze kolonisatieprojecten door de staat werden gesponsord. Geplande kolonisatie was volgens hen een van de belangrijkste oorzaken van het etnische conflict. Dit had niet alleen de demografische patronen van de Tamil-gebieden veranderd, maar ook een drastische invloed gehad op het sociale, economische en politieke leven van de Tamil-sprekende bevolking. Duizenden Tamils en moslims waren verdreven uit hun historische woongebieden als gevolg van het meedogenloze beleid van discriminerende kolonisatie, betoogde de LTTE-delegatie. Het onderwerp leidde tot een langdurige en verhitte discussie, waarna uiteindelijk werd besloten de kwestie aan de president voor te leggen.

Op 27 mei 1989, toen de heer Hameed de LTTE-delegatie ontmoette om vragen te beantwoorden die de Tijgers tijdens eerdere bijeenkomsten hadden gesteld, verzekerde hij ons opnieuw dat de president vastbesloten was de Indiase troepen van het eiland te verwijderen. De heer Hameed zei ook dat de president de details van specifieke kolonisatieplannen wilde bestuderen alvorens actie te ondernemen om ze te stoppen. De heer Hameed onthulde ook dat de heer Premadasa voorstander was van een officieel staakt-het-vuren tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten. De LTTE-afgevaardigden zeiden dat ze met de heer Pirabakaran

moesten overleggen over de kwestie van het staakt-het-vuren. Er was al sinds het begin van de gesprekken een onofficieel staakt-het-vuren van kracht, zeiden ze. De heer Hameed vertelde de LTTE-afgevaardigden dat de president er zeer op gebrand was dat de LTTE in de reguliere politiek zou toetreden zodra de IPKF het eiland zou verlaten. Hij voegde eraan toe dat de heer Premadasa bereid was de Provinciale Raad van Noordoost-Nigeria te ontbinden als de LTTE belofde deel te nemen aan de verkiezingen. De LTTE-afgevaardigden gaven aan dat ze eerst met de leiding in Vanni moesten overleggen voordat ze toezeggingen konden doen over de kwesties die door de heer Hameed waren aangekaart.

De laatste sessie van de eerste gespreksronde vond plaats op 28 mei 1989. Het was een afsluitende bijeenkomst om de voortgang van de gesprekken te evalueren. Beide partijen waren het erover eens dat de tot nu toe gehouden sessies de weg hadden vrijgemaakt voor een beter begrip en waardering van de betrokken kwesties en een solide basis hadden gelegd voor toekomstige onderhandelingen. De twee delegaties waren het erover eens dat het fundamentele probleem een etnische aard had en moest worden opgelost door middel van directe onderhandelingen in een geest van tolerantie en begrip.

Pirakaran ontmoeten in de jungle

Op 30 mei 1989 werden Bala, ikzelf, Yogi, Murthy, Jude en onze lijfwachten per helikopter van de Sri Lankaanse luchtmacht naar Vanni gebracht om met de heer Pirabakaran te overleggen. Ook wij koesterden de wens om meneer Pirabakaran en onze kaderleden weer te ontmoeten, oude vriendschappen te hernieuwen en ervaringen uit te wisselen die we allemaal hadden meegemaakt sinds het uitbreken van de Indo-LTTE-oorlog in 1987. Het kamp waar we naartoe gingen was de basis 'One Four', het hoofdkwartier van meneer Pirabakaran. De Indiërs hadden een reeks operaties tegen de kampen in dit gebied gelanceerd. Nadat het Indiase leger er tijdens 'Operatie Pawan' op het schiereiland Jaffna niet in was geslaagd de LTTE te vernietigen, richtte het zich op de LTTE-bases in de Vanni-jungle, waardoor het gebied veranderde in een uitgestrekt toneel van een brute en bloedige oorlog. Er werden grootschalige militaire operaties uitgevoerd met als strategisch doel de LTTE-guerrilla's en hun leiderschap uit te schakelen en te vernietigen. Duizenden en duizenden verse Indiase troepen werden gemobiliseerd om deze operaties uit te voeren. Speciale commando-eenheden met expertise in de bestrijding van opstanden werden ingezet. Gepantserde voertuigen en gevechtshelikopters werden ingezet voor troepenverplaatsingen en offensieve aanvallen. Tienduizenden Indiase troepen waren verspreid over het gebied, van Mullaitivu aan de oostkust tot Ottusuddan in Vanni, en strekten zich uit naar het noordoosten richting Killinochchi. Er vonden grootschalige en intensieve cordon- en zoekacties plaats. Bij deze operaties vielen veel burgerslachtoffers, maar de belangrijkste doelwitten – de LTTE – bleven beschermd en actief in de diepe jungle.

Nadat het Indiase leger er niet in was geslaagd de LTTE bij deze eerste aanvallen te verdrijven, plande het opperbevel verdere operaties. Vanaf juni 1988 lanceerde het Indiase leger een reeks operaties met de codenaam 'Schaakmat'. Tijdens die operaties richtte het Indiase leger zich

specifiek op de LTTE-bases in de Alampil-jungle. Het gebied werd zwaar gebombardeerd vanuit de lucht en met artillerie. Duizenden tonnen krachtige bommen en artilleriegranaten regenden dag en nacht neer op de posities van de LTTE. Deze intensieve campagne bleek echter een mislukking en het aantal slachtoffers aan LTTE-zijde bleef verrassend laag. Tijdens de grondgevechten leden de speciale commando-eenheden van de Indiase troepen, ondanks hun ervaring in jungleoorlogvoering, vernederende nederlagen tegen de LTTE-guerrilla's. Ook Sri Lankaanse troepen leden verliezen in het gebied rond Manal Aru toen op 15 april een gemengde eenheid van mannelijke en vrouwelijke guerrillastrijders hun patrouille aanviel en 21 soldaten ter plekke doodde.

Aangezien de goed versterkte kampen van de heer Pirabakaran diep in de jungle lagen, werd besloten dat onze helikopterlandingsplaats in de Alampil-jungle in Mullaitivu zou zijn, en niet bij Nederkerni zoals de vorige keer. Op deze manier werd de wandelafstand naar het basiskamp van de heer Pirabakaran aanzienlijk verkort. Op de landingszone stonden tientallen kaderleden klaar om onze aankomst af te wachten. We waren nog steeds in oorlog met India en er was absoluut geen reden om aan te nemen dat ze geen militaire campagne in het gebied zouden beginnen. Gezien de anti-Indiase houding die uit de gesprekken in Colombo naar voren kwam, waren we bezorgd dat de IPKF zou proberen wraak te nemen tijdens onze landing in Alampil. Vandaar de sterke aanwezigheid van onze kaderleden. Kort na de landing verscheen Sothia - die we al kenden uit onze tijd in Chennai - uit de jungle, aan het hoofd van een groep gewapende vrouwelijke strijders die deel uitmaakten van de escorte. Haar houding verraadde een enorme groei in zelfvertrouwen. Bovendien was ze inmiddels een geharde strijder, die ervaring had opgedaan in gevechten tegen zowel het Sri Lankaanse als het Indiase leger. Maar bovenal was ze enorm populair onder de vrouwelijke vechters en was ze unaniem gekozen als hun leider. Ze was gepromoveerd tot leider van de vrouwelijke strijders. Sothia overleed later aan een hartstilstand na een fatale virusinfectie die haar hart aantastte toen ze zich in de Alampil-jungle bevond tijdens de bezetting door het Indiase leger. Door Sothia's dood verloren de vrouwelijke strijders een charismatische persoonlijkheid en een getalenteerde leider. Sothia's rechterhand was Sugi, haar vriendin uit de tijd in Chennai toen ze zich samen bij de LTTE aansloten. Ze werd de tweede leider van de vrouwelijke LTTE-strijders.

Zoals we al snel zouden ontdekken, was onze vliegreis van Colombo naar Alampil veel korter dan de wandeling naar het junglekamp van meneer Pirabakaran. Urenlang ploeterden we voort over gecamoufleerde junglepaden, staken beekjes over en baanden ons een weg door dicht oerwoud. Bala, die aan diabetes leed, kon de afstand niet lopen. Er werd een stoel tussen twee palen geplaatst waarop hij kon zitten, terwijl een team van kaderleden om de beurt de stoel op hun schouders droeg. De man die verantwoordelijk was voor de beveiliging die ons bij deze gelegenheid naar het kamp van meneer Pirabakaran begeleidde, was de ervaren Shankar. De relatie van Shankar met de beweging en met meneer Pirabakaran gaat terug tot de tijd dat meneer Pirabakaran een kleine groep guerrillastrijders trainde in de jungle van Vanni. Vervolgens verbleef hij enige tijd in Canada, waar hij luchtvaarttechniek studeerde. Net als veel Tamils was hij woedend over de anti-Tamil-rellen van 1983 en reisde hij naar Chennai om zich weer bij de heer Pirabakaran en de gewapende strijd aan te sluiten. De heer Shankar heeft een lange staat van dienst met gevechtservaring en blijft een van de meest vertrouwde en loyale

manschappen van de heer Pirabakaran. Tijdens een informeel gesprek op weg naar de basis van meneer Pirabakaran, adviseerde Shankar me om niet van het pad af te wijken en merkte hij terloops op dat de Indiërs tijdens hun frequente invallen in het gebied een groot aantal antipersoneelsmijnen hadden geplaatst. Het zou gemakkelijk zijn geweest om bij het vernemen van deze informatie in paniek te raken, maar dat zou geen enkel nut hebben gehad. Al onze kaderleden liepen onbezorgd verder, zonder zich iets aan te trekken van het gevaar waarin ze zich bevonden, dus waarom zou ik me zorgen maken? Ik dacht dat de risico's voor iedereen hetzelfde waren. In dergelijke omstandigheden bereidt men zich mentaal voor op elke mogelijke uitkomst, accepteert deze en gaat er vervolgens bovenuit. Angst zou niet geholpen hebben om de mijnen te vermijden; Het zou een verder aangename reis alleen maar in een stressvolle hebben veranderd. Het Indiase leger heeft ook op andere manieren zijn stempel gedrukt. Grote stukken jungle met gebroken bomen en diepe kraters - sommige gevuld met water - waren het gevolg van zware luchtbombardementen en onophoudelijke artilleriebeschietingen van het gebied.

Naarmate we dieper de jungle introkken, stuitten we op patrouilles van kaderleden die langafstandstochten maakten om voorraden in te slaan, waardoor we beseften dat we ons diep in LTTE-gebied bevonden. Het af en toe zien van gewapende en gecamoufleerde wachters wees er verder op dat we LTTE-bases moesten naderen. Her en der doken goed versterkte wachtposten op. We liepen steeds verder, slingerend ons een weg door de jungle. Vervolgens verschenen er door het gebladerte glimpen van hutachtige vormen. Al snel naderden we een zwaar gecamoufleerd huisje. Meneer Pirabakaran was kennelijk op de hoogte gehouden van onze nadering en verscheen snel ter plaatse nadat we bij het kamp waren aangekomen. Gekleed in junglegroen, maar er ondanks zijn meer dan een jaar durende verblijf in de jungle nog steeds stralend uitzien, begroette hij ons hartelijk. Het leek meer op een uitgestrekt dorp dan op een guerrillakamp; de omgeving was netjes, wat erop wees dat de heer Pirabakaran, ondanks alle beproevingen en tegenslagen, het moreel van zijn manschappen hoog had gehouden. Maar de netheid van het kamp weerspiegelde geenszins de fenomenale strijd die onze kaders hadden geleverd en de moeilijkheden die ze hadden overwonnen om het te realiseren. Dit uitgestrekte complex was ontdaan van oerwoud, waarbij alleen de eeuwenoude, massieve bomen als beschutting overbleven – om het bewoonbaar te maken. Teams van kaderleden hadden samengewerkt om stenen te verwijderen en diepe gaten in de grond te graven op zoek naar water. Bij diverse gelegenheden werden moeizaam putten van zestig tot zeventig voet diep gegraven, om vervolgens te ontdekken dat er op die plek geen water was. Het proces werd vervolgens op een andere locatie herhaald totdat een betrouwbare waterbron werd gevonden. In de beginperiode van het kamp waren er nog geen regelmatige voedselvoorraden en moesten de kaderleden het doen met één dagelijkse maaltijd van rijst en dahl, zonder zout. Om deze moeilijkheid te overwinnen, moesten de kaderleden lange afstanden afleggen door de met mijnen bezaaide jungle om nieuwe routes te openen en aan te leggen voor de aanvoer van rantsoenen. Het verkrijgen van rantsoenen kon een dagreis in beslag nemen, waarbij de kaderleden vaak moesten zien te voorkomen dat ze door Indiase junglepatrouilles werden onderschept. Zakken rijst, meel, suiker en andere voorraden werden op de schouders gedragen tijdens de lange reis terug naar de basis. Ook de vrouwelijke kaderleden namen om de beurt deel aan deze

gevaarlijke missies. Nu de jungle getemd was en het kamp bewoonbaar gemaakt, was het leven daar kennelijk in orde en routine gestabiliseerd toen we aankwamen. De aanwezigheid van een groot aantal bunkers die in de junglebodem waren uitgegraven, benadrukte de dreiging van beschietingen en bombardementen. Opmerkelijk genoeg vielen er maar weinig slachtoffers door de aanhoudende beschietingen van het kamp van de heer Pirabakaran. Er waren slechts twee vrouwelijke kaderleden op die basis omgekomen. Door zijn manschappen de discipline bij te brengen om dekking te zoeken en te blijven totdat de artillerieaanvallen ophielden - zelfs als dat betekende dat ze uren in de bunkers moesten doorbrengen zonder eten en drinken - slaagde Pirabakaran erin zijn verliezen te beperken. De aard en structuur van onze ondergrondse accommodatie maakten ons ook duidelijk aan welke gevaren de kaders waren blootgesteld door de meedogenloze artilleriebeschietingen en luchtaanvallen. Uit voorzorg, voor het geval de Indiërs het gebied tijdens ons verblijf in de jungle zouden beschieten, vroeg meneer Pirabakaran ons om in een diepe ondergrondse schuilplaats te verblijven. We hadden gelezen over de verbazingwekkende prestatie van duizenden Vietnamese guerrillastrijders die kilometerslange tunnels en bunkers groeven om de veiligheid en mobiliteit van de Viet Cong te vergroten tijdens de bevrijdingsoorlog tegen Amerika. Nu zouden we met eigen ogen een voorbeeld zien van zo'n opmerkelijke menselijke prestatie. Terwijl we via nauwkeurig uitgehouwen treden afdaalden in de diepte van de aarde, konden we alleen maar bewondering hebben voor de vindingrijkheid, het geduld en de collectieve geestdrift van de kaderleden die deze gigantische taak hadden ondernomen en volbracht. Onze kaderleden leidden ons de trap af naar een ruimte zo'n negen tot twaalf meter onder de grond. Tot onze grote verbazing zagen we dat dit ondergrondse toevluchtsoord van tunnels en kamers was uitgehouwen in de rotsen van dit deel van de jungle. Onze kamer was hoog genoeg om rechtop te kunnen staan en groot genoeg om comfortabel in te bewegen. Via de smalle tunnel verlieten we de kamer en kwamen we in een kleinere ruimte terecht; Het was een speciaal daarvoor gebouwd toilet. De kamer van meneer Pirabakaran lag nog dieper onder de grond dan die van ons. Laagliggende daken boven de bunkers en aardse wallen om het water af te leiden, voorkwamen dat de moessonregens naar binnen stroomden en de bunkers overstroomden. Sterker dan beton, doorstond deze ondergrondse granieten constructie de hevige moessonregens, toen de hele jungle in een modderig moeras veranderde. Er was slechts één probleem met deze ingenieuze opzet, een moeilijkheid die onze kaders, indien mogelijk, zeker hadden overwonnen. Maar op dit vlak hadden ze geen zeggenschap. Omdat we diep onder de grond zaten, waar de warmte van de zon niet doordringt, was het in de kamer ijskoud, vooral 's nachts. Mijn botten deden pijn van de kou en ik vroeg me af hoe je dat langdurig zou kunnen volhouden. Maar het was overduidelijk wel gebeurd, en zonder nadelige gevolgen.

Er waren diverse keukens ingericht met grote eethoeken. Sommige kaderleden hielden zich bezig met het repareren en onderhouden van de wapens in een wapenkamer. Er was een kleine apotheek en een ziekenhuis gebouwd. Een netwerk van paden verbond de verschillende delen van het kamp. Er was een speelveld voor teamspellen. Nog aangrijpender was de kleine, keurig onderhouden begraafplaats waar enkele van de in de strijd gesneuvelde strijders in vrede rustten.

Ook de vrouwelijke kaderleden waren actief en hadden een enorm kamp opgezet op slechts een

paar minuten lopen van de hoofdbasis. De gebruikelijke faciliteiten van Premadasa - LTTE Talks, zoals de keukens, het medisch centrum, de kleermakerij, de wapenkamer, enzovoort, functioneerden allemaal naar behoren. Delen van hun kamp waren bestemd voor militaire training en er was een compleet hindernisparcours aangelegd voor dit doel. In tegenstelling tot de verwachting van veel analisten was de rekrutering voor de LTTE niet afgenomen. In werkelijkheid was het precies andersom. Veel families gaven er de voorkeur aan dat hun zonen en dochters zich bij de LTTE aansloten, in de overtuiging dat ze een grotere overlevingskans hadden in de LTTE-kampen dan in de dorpen, waar ze werden blootgesteld aan de brutaliteit van de IPKF en de gedwongen rekruteringscampagne van de EPRLF. Nieuwe kaderleden waren bezig met hun training, terwijl anderen wachtten om in de volgende lichting te beginnen. In een ander deel van de jungle, op enige afstand, was een geavanceerde training voor vrouwelijke kaderleden aan de gang. Jeyanthi had de leiding over deze commando-opleiding en zij volgde Sugi op als leider van de vrouwelijke militaire vleugel na de terugkeer van de LTTE naar Jaffna. Tot deze groep vrouwelijke topkaders behoorde Vidusa, de huidige leider van de vrouwelijke LTTE-strijders. De meeste van deze dappere jonge vrouwen vochten vervolgens vele heldhaftige veldslagen die op zichzelf inspirerende en legendarische verhalen werden. Helaas zijn er van deze eerste geavanceerde commando-opleiding voor vrouwen nog maar weinig in leven.

We waren ook blij Kittu op het kamp te zien. Kittu werd in 1988 gearresteerd en vastgehouden in Chennai tijdens een razzia op LTTE-leden in Tamil Nadu, slechts enkele dagen na onze ontsnapping uit India. Hij werd vervolgens teruggebracht naar Jaffna, en vanwege zijn fysieke handicap werd hij door het opperbevel van de IPKF vrijgelaten. Hij wist onmiddellijk zijn weg terug te vinden naar meneer Pirabakaran en de LTTE-strijders in de jungles van Mullaitivu. Kittu was een geweldige morele steunpilaar en inspireerde de kaderleden toen hij in die tijd met meneer Pirabakaran in de jungle was. Kittu was altijd leergierig en een groot voorstander van zelfontwikkeling. Hij besteedde tijd aan het geven van lessen aan de kaderleden en toonde over het algemeen interesse in hun activiteiten. Als fervent fotograaf maakte hij veel foto's, waaronder foto's van meneer Pirabakaran en van ons tijdens ons verblijf daar.

Pottu Amman was ook in Alampil. Destijds was hij actief als veldcommandant op het schiereiland Jaffna. Hij was uitgenodigd voor overleg met de heer Pirabakaran. Volledig hersteld van zijn verwondingen, voerde hij actief een succesvolle stedelijke guerrillastrijd tegen de IPKF in Jaffna. Kapil Amman, een andere hoge LTTE-kaderlid met een lange staat van dienst in de strijd en onze trouwe vriend van vroeger, al sinds onze tijd in Chennai, is vanuit de jungle van Trincomalee naar Mullaitivu getrokken om ons te bezoeken.

Terwijl ik tijd doorbracht met de vrouwelijke kaderleden, voerde Bala overleg met de heer Pirabakaran en andere leiders. Volgens Bala was meneer Pirabakaran zeer geïnteresseerd in meneer Premadasa – zijn ideeën, zijn strategie en vooral zijn opvattingen over de Indiase militaire bezetting en het gewapende Tamil-verzet. Bala gaf hem een uitgebreide briefing over wat er zich had afgespeeld tussen de heer Premadasa en de LTTE-delegatie. Vanuit Colombo had Bala korte, gecodeerde berichten naar meneer Pirabakaran gestuurd, maar nu kon hij een grondige analyse geven van persoonlijkheden, hun manier van denken, hun verwachtingen en hun angsten. Hij wist de LTTE-leider ervan te overtuigen dat de heer Premadasa vastbesloten

was de terugtrekking van de Indiase troepen te bewerkstelligen om zijn persoonlijke macht in Colombo te consolideren, waarvoor hij de onwrikbare steun van de LTTE nodig had. Hij vertelde de heer Pirabakaran ook dat de president bereid was het provinciale bestuur van de EPRLF te ontbinden als de LTTE zou toetreden tot de Sri Lankaanse politiek en aan verkiezingen zou deelnemen. Ten slotte werd de LTTE-leiding meegedeeld dat de heer Premadasa een staakt-het-vuren wilde tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten, zodat hij India onder druk kon zetten om de gewapende vijandelijkheden tegen de Tamil Tijgers te beëindigen. Volgens Bala stond de heer Pirabakaran positief tegenover het idee van een staakt-het-vuren en een tijdelijke politieke oplossing met de regering van de heer Premadasa, mits Colombo oprecht en serieus was. Al met al kreeg Bala van de LTTE-leiding groen licht om de gesprekken voort te zetten die de terugtrekking van de Indiase troepen moesten bewerkstelligen en om tot een politieke overeenkomst met de regering van Premadasa te komen.

Voordat we naar Colombo vertrokken voor de tweede gespreksronde, vertelde de heer Pirabakaran ons dat het Indiase leger de offensieve operaties tegen de LTTE had geïntensiveerd met de steun van het Tamil National Army, wat een ernstige bron van ergernis was geworden. Geërgerd en vernederd door de aanhoudende vredesbesprekingen, was de regering van Rajiv vastbesloten om de LTTE-leiding en hun strijdkrachten uit te schakelen. Geconfronteerd met een tekort aan wapens en munitie, verzocht de heer Pirabakaran Bala om hulp te zoeken bij Premadasa en de gewapende weerstandscampagne van de LTTE tegen de hevige Indiase militaire aanvallen voort te zetten. Er bestond echt gevaar. We voelden de ijzige sfeer in de schuilplaatsen in de jungle toen de gebieden systematisch werden gebombardeerd vanuit de lucht en met artillerie. Geconfronteerd met drie strijdkrachten – India, Sri Lanka en het Tamil Nationale Leger – beleefden de LTTE-guerrilla's de moeilijkste periode in de geschiedenis van hun gewapende strijd tot dan toe. De militaire dreiging vanuit Sri Lanka zou kunnen worden afgewend door een staakt-het-vuren-akkoord te sluiten met Premadasa. Desondanks vormden de Indiase troepen en het Tamil Nationale Leger een geduchte bedreiging. De LTTE beschikte over een strijdmacht van moedige, zeer gedisciplineerde guerrillastrijders. Maar om het op te nemen tegen een geducht conventioneel leger hadden ze wapens en munitie nodig. Ze moesten in ieder geval volhouden totdat de Indiërs zich uit het Tamil-thuisland hadden teruggetrokken. Naast zijn rol als hoofd onderhandelaar van de LTTE kreeg Bala nu een uiterst gevoelige taak: het verkrijgen van wapens van de tot dan toe gekoesterde vijand van de beweging.

Vijandigheid tussen Delhi en Colombo

Terwijl wij genoten van een rustpauze in de Alampil-jungle van Mullaitivu met de guerrillaleiders en -strijders, vonden er in Colombo nieuwe ontwikkelingen plaats die de relatie tussen de regering van Rajiv en het regime van Premadasa ernstig onder druk zetten. De Sri Lankaanse president kondigde tijdens een boeddhistische ceremonie aan de rand van Colombo aan dat hij van de Indiase premier zou eisen dat de Indiase troepen zich vóór eind juli 1989 uit Sri Lanka zouden terugtrekken. De heer Premadasa zei dat hij van plan was de bijeenkomst van de staatshoofden van de Zuid-Aziatische Associatie voor Regionale Samenwerking (SAARC) in

november van dat jaar te organiseren, maar dat dit niet mogelijk was zolang een buitenlands leger Sri Lankaans grondgebied bezette. De volgende dag, op 2 juni, stuurde de heer Premadasa een brief aan de heer Rajiv Gandhi waarin hij hem verzocht de IPKF vóór 31 juli terug te trekken. De terugtrekking van het IPKF zou Sri Lanka in staat stellen de SAARC-top in november van dat jaar in een rustig klimaat te organiseren, schreef de heer Premadasa. Hij stelde dat de aanwezigheid van de IPKF een ‘zeer verdeeldheid zaaiende en verbitterde kwestie’ was geworden en betoogde dat de volledige terugtrekking van de troepen zou helpen de situatie te stabiliseren. Geïrriteerd door Premadasa’s eis om de troepen binnen twee maanden terug te trekken, reageerde Rajiv Gandhi niet direct. Maar de functionarissen van South Block in Delhi gaven verklaringen af waarin ze wezen op logistieke problemen bij het terugtrekken van enkele duizenden Indiase troepen binnen de door Premadasa geëiste tijd. Op 14 juni sprak de Indiase premier een openbare bijeenkomst toe in Bangalore en verwees daarbij naar de eis van Premadasa. Hij zei dat de IPKF niet zou worden teruggetrokken totdat er substantiële bevoegdheden zouden worden overgedragen aan het provinciale bestuur van de EPRLF en de veiligheid van de Tamils gegarandeerd zou zijn. Hij stelde ook voor om verder intergouvernementeel overleg te plegen over de kwestie van de terugtrekking van troepen. Tegen deze achtergrond van diplomatieke spanningen tussen Delhi en Colombo arriveerden we op de avond van 14 juni in de Sri Lankaanse hoofdstad en werden we naar onze voormalige accommodatie, het Colombo Hilton, gebracht. Voor de tweede gespreksronde hebben we onze delegatie uitgebreid met de heren Lawrence Thilagar, S. Karikalan, Sammun Hassan en Abubakar Ibrahim.

Op de ochtend van 15 juni nodigde de heer Premadasa ons uit in zijn woning ‘Suchitra’ voor een privégesprek dat bijna anderhalf uur duurde. Hij leek verontrust door de verklaring die Rajiv Gandhi de vorige dag in Bangalore had afgelegd, waarin hij voorwaarden stelde voor de terugtrekking van de IPKF. Premadasa betoogde dat India dergelijke voorwaarden niet kon stellen. Zijn redenering was dat voormalig president Jayawardene de Indiase troepen had uitgenodigd en dat de huidige president wilde dat ze vertrokken, en dat de Indiase regering geen andere keuze had dan de troepen terug te trekken. Hij zei dat de heer Gandhi nog niet had gereageerd op zijn officiële brief en in plaats daarvan een openbare verklaring had afgelegd waarin hij onaanvaardbare voorwaarden stelde die angst en verwarring onder de bevolking hadden gezaaid, namelijk de vrees dat het Indiase leger voor altijd op het eiland zou blijven. De heer Premadasa stelde voor dat de LTTE een wapenstilstand met de Sri Lankaanse strijdkrachten zou afkondigen, zodat hij India kon aansporen alle vijandelijke militaire operaties tegen de Tamil Tijgers te staken en de troepen terug te trekken, aangezien hun belangrijkste verplichting om vrede te stichten volgens het Akkoord was nagekomen.

De eerste twee sessies van de tweede ronde vredesbesprekingen, die plaatsvonden op 16 en 19 juni tussen vertegenwoordigers van de LTTE en de Sri Lankaanse ministeriële delegatie, concentreerden zich voornamelijk op de toenemende diplomatieke confrontatie tussen Sri Lanka en India over de kwestie van de terugtrekking van troepen en de gedwongen rekrutering van Tamil-jongeren, met name studenten in het noordoosten, voor het Tamil National Army onder de naam Civilian Volunteer Force (CVF). Twee nieuwe Sri Lankaanse ministers, de heer Festas

Perera, minister van Energie, en de heer Monsoor, minister van Handel en Scheepvaart, werden voor deze besprekingen geïnstalleerd.

Tijdens de eerste sessie gaf de heer Hameed, als hoofd van de Sri Lankaanse delegatie, een gedetailleerde uiteenzetting van de groeiende diplomatieke vervreemding tussen India en Sri Lanka. Volgens de analyse van de heer Hameed was de aandrang van de heer Premadasa op de terugtrekking van de IPKF gebaseerd op zijn vaste overtuiging dat de aanwezigheid van het Indiase leger op Sri Lankaanse bodem de oorzaak was van de oorlog in het noordoosten en de opstand in het zuiden. Omdat het Akkoord niet langer geldig was en de politieke situatie in Sri Lanka volledig was omgeslagen, waarbij de conflictpartijen (LTTE en Sri Lanka) vredesonderhandelingen voerden om een politieke oplossing te vinden, had de IPKF geen rol meer te spelen, legde de heer Hameed uit. Omdat de heer Premadasa de SAARC-top in november wilde organiseren, eiste hij dat het IPKF zich vóór eind juli zou terugtrekken. De vraag had ernstige problemen voor India veroorzaakt, aldus de heer Hameed. Hij legde ook uit dat het logistiek onmogelijk zou zijn om duizenden troepen en het oorlogsmateriaal binnen twee maanden te herplaatsen. India stelde voorwaarden om tijd te winnen en een vernederende terugtrekking van troepen te voorkomen, die de verkiezingskansen van Rajiv in december ernstig zou ondermijnen, aldus de heer Hameed. De heer Hameed vroeg de LTTE-afgevaardigden naar hun perceptie van de huidige situatie. Hoewel de LTTE-afgevaardigden de uitleg van de situatie door de heer Hameed accepteerden, betoogden ze dat de regering van Rajiv Gandhi zich ook zorgen maakte over de toekomst van het provinciale regime van de EPRLF. De Noordoostelijke Provinciale Administratie was het enige overblijfsel van het Akkoord tussen India en Sri Lanka en zou als een kaartenhuis in elkaar storten zodra de IPKF het eiland zou verlaten, aldus de Tamil Tijgers. Rajiv wilde de IPKF behouden totdat er een sterke paramilitaire eenheid was gevormd om het kwetsbare bestuur van de EPRLF te beschermen, zo betoogden LTTE-afgevaardigden.

De zitting van 19 juni was voornamelijk gewijd aan de kwesties rond de paramilitaire strijdkrachten van de EPRLF en de vraag naar een staakt-het-vuren tussen de LTTE en de Sri Lankaanse veiligheidsdiensten. De LTTE-afgevaardigden klaagden dat de Indiase militaire autoriteiten, in samenspraak met het provinciale bestuur van de EPRLF, betrokken waren bij een programma voor massale rekrutering van Tamil-jongeren voor de burgerlijke vrijwilligersmacht. In de week ervoor waren 4.500 jonge mannen, voornamelijk schoolgaande tieners, door gewapende leden van de EPRLF opgepakt en met geweld naar verschillende Indiase legerkampen in Trincomalee, Batticaloa en Amparai in de Oostelijke Provincie gebracht. Dit was een probleem geworden in Tamil-gebieden en duizenden bezorgde ouders stroomden naar Indiase legerkampen om te smeken om de vrijlating van hun kinderen. De LTTE-delegatie informeerde naar het standpunt van de Sri Lankaanse regering over deze kwestie. De Sri Lankaanse ministeriële delegatie was het erover eens dat de overeenkomst geen bepalingen bevatte voor de oprichting van een strijdmacht voor het provinciaal bestuur van het noordoosten. De heer Hameed verzekerde ons dat de president de kwestie met de Indiase premier zou bespreken.

Tijdens de bespreking van de kwestie van een wapenstilstand tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE, drong de regeringsdelegatie er bij de LTTE op aan om eenzijdig een

staakt-de-vijandelijkheden af te kondigen, wat op een later tijdstip door Sri Lanka beantwoord zou worden. De LTTE-delegatie betoogde dat er sinds het begin van de gesprekken al een informeel, niet-officieel staakt-het-vuren van kracht was tussen de Tamil Tijgers en de Sri Lankaanse strijdkrachten. Het zou gepast zijn als beide partijen een bilateraal staakt-het-vuren zouden afkondigen om de internationale gemeenschap te laten zien dat de protagonisten van het conflict de vrede in acht nemen en onderhandelen over een politieke oplossing. In zo'n kennelijk gunstige atmosfeer was er volgens de Tamil Tijgers geen behoefte aan een externe macht om een vredesleger in stand te houden. De ministers gaven aan dat ze de president over de kwestie zouden raadplegen.

Op 20 juni reageerde de heer Gandhi op de brief die de heer Premadasa op 2 juni had geschreven. Hoewel de brief van de heer Gandhi in diplomatiek jargon was geformuleerd, prees hij de grote prestaties van het IPKF bij het tot stand brengen van vrede en normaliteit in de Tamil-gebieden, ondanks de zware verliezen die dit met zich meebracht. De heer Gandhi herinnerde de heer Premadasa eraan dat Sri Lanka zich bewust moest zijn van zijn verantwoordelijkheden en verplichtingen onder het India-Sri Lanka-akkoord en stelde voor om overleg te voeren om een gezamenlijk overeengekomen schema op te stellen voor de terugtrekking van de IPKF en voor de volledige uitvoering van het akkoord. Tot grote ergernis van de heer Premadasa stond de Indiase premier erop dat de uitvoering van het Akkoord en de terugtrekking van de Indiase troepen 'parallele processen' moesten zijn.

Uit de scherp geformuleerde brief van de heer Gandhi werd zeer duidelijk dat de Indiase troepen niet vóór eind juli zouden worden teruggetrokken, zoals de heer Premadasa had geëist. India wilde het provinciale regime van Varatharaja Perumal beveiligen en stabiliseren alvorens zijn troepen terug te trekken. Maar de methoden die het Indiase militaire bestuur hiervoor hanteerde, wekten wrok op bij het Tamil-volk. Om aan gedwongen dienstplicht te ontkomen, bleef een groot deel van de studentenpopulatie in verschillende regio's thuis. Een aanzienlijk deel van hen, dat was gearresteerd en onder dwang was getraind, deserteerde en sloot zich aan bij de LTTE. Hoewel het Indiase leger en het EPRLF heel goed wisten dat de gedwongen rekrutering van onwillige, ontevreden Tamil-jongeren geen partij zou zijn voor de geharde Tamil Tijgers die fel toegewijd waren aan hun zaak, zetten ze desondanks hun dienstplicht voort. Hoewel Gandhi meer bevoegdheden voor het Perumal-bestuur eiste, ondermijnde de Sri Lankaanse regering systematisch alle bestuurlijke bevoegdheden en blokkeerde zelfs de financiële middelen, waardoor de Provinciale Raad van Noordoost-Sri Lanka in een permanente staat van faillissement terechtkwam.

Confrontatiecursus

Woedend over de vijandige reactie van de heer Gandhi, stuurde de heer Premadasa via de heer Hameed een boodschap naar de LTTE-delegatie dat de Tijgers formeel een wapenstilstand met de Sri Lankaanse strijdkrachten moesten afkondigen. Dientengevolge hebben de LTTE en

de Sri Lankaanse regering gezamenlijk een bilaterale wapenstilstand afgekondigd. Het werd openbaar gemaakt via een gezamenlijk persbericht op 28 juni.

Tevreden met deze ontwikkeling stuurde de heer Premadasa op de 29e een kort bericht aan de heer Gandhi waarin hij hem meedeelde dat er vrede was gesloten tussen de Tamil Tijgers en de Sri Lankaanse strijdkrachten en dat het onderhandelingsproces werd voortgezet om de politieke kwesties op te lossen. De heer Premadasa drong er bij de Indiase premier op aan om de IPKF opdracht te geven alle offensieve acties tegen de LTTE te staken die de lopende politieke onderhandelingen zouden kunnen schaden.

De volgende dag (30 juni) ontving de heer Premadasa een kort antwoord van de heer Rajiv Gandhi. De brief, geschreven in een vijandige, sarcastische toon, bagatelliseerde de betekenis van het staakt-het-vuren tussen de LTTE en Sri Lanka en eiste dat de LTTE zijn wapens zou overgeven. Om de relevante alinea's uit de brief te citeren:

“De overeenkomst tussen India en Sri Lanka voorziet in een staakt-het-vuren tussen de Tamil-militante groeperingen en de Sri Lankaanse strijdkrachten, en ook in het verblijf van de Sri Lankaanse strijdkrachten in kazernes in de noordoostelijke provincie. Beide punten werden op 30 juli 1987 bereikt. Er is dus feitelijk al een staakt-het-vuren tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE. Ik ben blij dat de LTTE deze realiteit nu formeel heeft erkend.”

We hopen dat de formele overeenkomst van de LTTE om de vijandelijkheden te staken duidelijk hun toewijding aan de eenheid en integriteit van Sri Lanka impliceert, evenals hun afzwering van geweld en respect voor democratische processen. Wij vertrouwen erop dat de LTTE, na het staken van het geweld, de wapenlevering via de Sri Lankaanse regering zal hervatten – een proces dat op 5 augustus 1987 is begonnen en nog niet is voltooid. “Tenzij de LTTE zich ertoe verbindt hun wapens in te leveren en geweld af te zweren, niet alleen tegen de Sri Lankaanse regering, maar ook tegen de andere burgers van de Noordoostelijke Provincie, zou hun aankondiging van een staakt-het-vuren betekenisloos zijn.” ²

Uit de brief van Rajiv bleek duidelijk dat Delhi geen wapenstilstand met de LTTE wilde. India wilde dat aan alle verplichtingen van het Akkoord was voldaan voordat zij dat in overweging zou nemen. Die verplichtingen waren opgenomen in een reeks eisen die volstrekt onaanvaardbaar waren voor de Tigers. Het ging om (a) het overgeven van wapens, (b) het opgeven van hun strijd voor zelfbeschikking en het accepteren van de eenheid en integriteit van Sri Lanka, (c) het afzweren van geweld tegen andere burgers (waarmee de paramilitairen van de EPRLF werden bedoeld). In de brief had de heer Rajiv Gandhi ook om opheldering gevraagd aan de Sri Lankaanse president over de kwesties die hij had aangekaart.

De vredesbesprekingen in Colombo op 2 juli tussen de Sri Lankaanse regeringsdelegatie en de LTTE concentreerden zich op de controversiële brief van de Indiase leider. In reactie op de gestelde vragen en de eisen van Rajiv uitten de LTTE-delegatieleden hun spijt dat India de bilaterale wapenstilstand tussen Sri Lanka en de LTTE had genegeerd en gebagatelliseerd. De

²Adele Ann. ‘Vrouwelijke strijders van de Bevrijdingstijgers’ 1993. Thasan Press 1993. Hoofdstuk één: Historische achtergrond’ Pagina 1.

bewering van de heer Gandhi dat het Akkoord een effectieve beëindiging van de vijandelijkheden tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE-guerrilla's had verzekerd, was feitelijk onjuist en misleidend, betoogden de Tamil Tijgers. De in het Akkoord voorziene wapenstilstand was niet effectief uitgevoerd. Er waren verschillende confrontaties geweest tussen de Sri Lankaanse troepen en de LTTE-strijders, waarbij aan Sri Lankaanse zijde aanzienlijke verliezen waren geleden. De Indiase strijdkrachten waren er jammerlijk niet in geslaagd dit geweld in te dammen, hoewel ze de verantwoordelijkheid op zich hadden genomen om de vrede tussen de conflictpartijen te bewaren.

Wat een staakt-het-vuren tussen de IPKF en de LTTE betreft, had de heer Gandhi twee voorwaarden gesteld, zo betoogden de Tamil Tijger-afgevaardigden. Een van de eisen was dat de LTTE haar wapens moest inleveren, en de tweede was dat ze geweld tegen alle andere burgers van het noordoosten moest afzweren. De ontwapeningsoperatie van de IPKF is volledig mislukt. Het ontmantelingsproces zelf onttaardt in een bloedige oorlog; Het conflict escaleerde in een langdurige oorlog, de IPKF veranderde in een moordmachine en duizenden onschuldige Tamils kwamen daarbij om het leven. Sinds de vredesbesprekingen door de Sri Lankaanse president waren geïnitieerd, was er een dramatisch nieuwe situatie ontstaan en India zou die objectieve realiteit onder ogen moeten zien. De onderhandelingen tussen de Sri Lankaanse regering en de LTTE vonden onvoorwaardelijk plaats, zonder de verplichte beperkingen van het Indiaas-Sri Lankaanse akkoord. De kwestie van het al dan niet in bezit nemen van wapens was nu een twistpunt tussen Sri Lanka en de LTTE en moest worden opgelost door middel van onderhandelingen tussen de conflictpartijen. Daarom stelden de LTTE-afgevaardigden voor dat de Sri Lankaanse regering India duidelijk zou maken dat de verantwoordelijkheid voor het oplossen van het wapenprobleem bij de Sri Lankaanse regering lag. Bovendien drongen de Tamil Tijgers er bij de regering op aan om krachtig te protesteren bij Delhi tegen de opbouw van een machtig militair apparaat onder de naam Tamil National Army. Onder het mom van een ontwapeningsproces was de IPKF actief betrokken bij een grootschalig militariseringsprogramma in het noordoosten, zo beweerden de Tamil Tigers. Wat de tweede eis betreft, was de LTTE bereid het staakt-het-vuren uit te breiden tot 'alle burgers van het noordoosten als India garandeert dat de IPKF en haar collaborateurs de gewelddadigheden tegen de Tamil Tijgers staken', aldus de LTTE-afgevaardigden. De Tamil Tijgers waren ook bereid om deel te nemen aan het democratische politieke proces. Maar dat was alleen mogelijk als de Indiase strijdkrachten, die het Tamil-thuisland bezetten, zich volledig terugtrokken, verklaarden de Tamil Tijgers. De regeringsdelegatie verzekerde de LTTE dat president Premadasa de door de LTTE aangekaarte kwesties met de Indiase premier zou bespreken.

In zijn brief van 4 juli maakte de heer Premadasa de heer Rajiv Gandhi ondubbelzinnig duidelijk dat het de exclusieve verantwoordelijkheid van de Sri Lankaanse regering was om de veiligheid van alle burgers in Sri Lanka te waarborgen en dat het Indo-Sri Lanka-akkoord India geen mandaat gaf om beschermende bevoegdheden over Sri Lankaanse burgers uit te oefenen. De heer Premadasa betoogde dat India er de afgelopen twee jaar niet in was geslaagd de LTTE te ontwapenen en wees erop dat de Tamil Tijgers in politieke onderhandelingen waren met Sri Lanka en hun wapens zouden neerleggen zodra de Indiase strijdkrachten zich terugtrokken. Premadasa waarschuwde dat elke claim op een verplichte rol voor de Indiase regering of haar

strijdkrachten binnen Sri Lanka onder het Akkoord een ‘ernstige inmenging in de interne aangelegenheden van een bevriend soeverein land’ zou vormen.³

De vijandige toon en inhoud van de brief gaven aan dat de heer Premadasa een confronterende koers had gekozen ten opzichte van de regering van Rajiv Gandhi in zijn poging om de Indiase strijdkrachten uit Sri Lanka terug te trekken. Ook meneer Gandhi nam een even vijandige positie in. In reactie op de Sri Lankaanse leider herinnerde Gandhi de heer Premadasa in zijn brief van 11 juli eraan dat er een getekende overeenkomst tussen de twee landen bestond en dat India op grond van dat akkoord verplichtingen had als garantsteller om de veiligheid van de bevolking van het noordoosten te waarborgen. Hij bekritiseerde Sri Lanka ook omdat het land de decentralisatie naar de Noordoostelijke raad niet had doorgevoerd zoals beloofd. Wat de terugtrekking van de Indiase troepen betreft, herhaalde de heer Gandhi dat het terugtrekkingsschema in gezamenlijk overleg moest worden vastgesteld, samen met een gelijktijdig schema voor de uitvoering van het Akkoord tussen India en Sri Lanka.⁴ In de slotparagraaf van de brief haalde de heer Gandhi uit naar de heer Premadasa omdat hij alle correspondentie tussen hen openbaar had gemaakt, in strijd met de standaard diplomatieke praktijk van ‘het bewaren van de vertrouwelijkheid van officiële correspondentie tussen staatshoofden’.⁵

Rajivs koppigheid en zijn onbuigzame houding maakten Premadasa woedend. Hij beseftte dat het schrijven van brieven aan de Indiase premier, waarin hij hem aanspoorde de Indiase troepen terug te trekken, geen zin had. Uit pure wanhoop koos meneer Premadasa voor een andere strategie. De heer Premadasa nam de rol op zich van opperbevelhebber van alle strijdkrachten op het eiland, inclusief de IPKF, en stelde een ultimatum aan de bevelvoerende officier van de IPKF, luitenant-generaal Kalkat, waarin hij eiste dat de Indiase troepen zich vóór eind juli zouden terugtrekken of naar de kazernes zouden worden gestuurd. Dit ultimatum, in de vorm van een juridisch document, werd op 23 juli in Trincomalee aan luitenant-generaal Kalkat overhandigd. Generaal Kalkat reageerde hierop door Premadasa te waarschuwen dat de IPKF gedwongen zou zijn tot offensieve actie als de Sri Lankaanse troepen hun kazernes zouden verlaten. De strategie van de heer Premadasa om de grenzen te verleggen, heeft dus niet gewerkt.

Verzoek om gewapende assistentie

Na het ultimatum van Premadasa intensiveerden de Indiase strijdkrachten hun offensieve operaties tegen de Tamil Tijgers in de jungles van Noord-Mullaitivu. In een andere stap kondigde EPRLF-leider Varatharaja Peramul aan dat het Tamil National Army samen met de IPKF operaties tegen de LTTE zou beginnen. Hij verklaarde tevens dat hij een aparte staat ‘Eelam’ zou uitroepen als de regering van Premadasa de verplichtingen van het Indo-Sri

³Ibid. Pagina iv.

⁴Coomaraswamy, Radhika. LTTE-vrouwen: Is dit bevrijding? The Sunday Times, 5 januari 1997.

⁵Lemkin, Raphael. Hoofdstuk IX ‘Genocide’ in ‘De heerschappij van de Asmogendheden in bezet Europa: Wetten van bezetting’. Washington, D.C. Carnegie Endowment for International Peace, 1944. Pagina 79.

Lanka-akkoord niet zou nakomen. Deze cruciale ontwikkelingen vormden de aanleiding voor Bala om de heer Hameed dringend te verzoeken om een ontmoeting in zijn hotelkamer, om de mogelijkheid van militaire steun van de overheid voor de LTTE te bespreken, zodat zij de militaire dreiging van de Indiase strijdkrachten en het Tamil National Army het hoofd kon bieden. Meneer Hameed kwam die dag rond 9 uur 's avonds naar onze kamer en ontspande zich zoals gewoonlijk in de fauteuil, terwijl hij aan zijn lange Cubaanse sigaar lurkte en geduldig luisterde naar wat Bala te zeggen had. Het was een gevoelig onderwerp en bovendien zeer controversieel. Bala gebruikte zowel Tamil als Engels om de realiteit en de ernst van de situatie ter plaatse uit te leggen, met name in het oorlogsgebied van Mullaitivu. De LTTE had een tekort aan munitie en de IPKF had grote aantallen gevechtstroepen, samen met contingenten Tamil-paramilitairen, in de jungles van Mullaitivu gestationeerd, vertelde Bala aan de heer Hameed. Woedend over de agressieve diplomatie van de heer Premadasa waren het Indiase leger en de Tamil-huurlingen vastbesloten om de Tamil Tigers-guerrilla's en hun leiderschap te vernietigen. De onthulling van wreedheden door de IPKF tijdens de gesprekken in Colombo en de eis van de Sri Lankaanse president tot hun terugtrekking hadden Delhi ernstig in verlegenheid gebracht, en hun woede richtte zich nu tegen de LTTE. Was het voor meneer Premadasa mogelijk, vroeg Bala, om wapens en munitie aan de LTTE te leveren zodat ze zich konden verdedigen tegen de huidige gezamenlijke aanval van de IPKF en het Tamil National Army?

De heer Hameed dacht er diep over na en zei dat het een serieuze en delicate kwestie was. Zelfs als Premadasa zou besluiten de LTTE te steunen, zou het Sri Lankaanse militaire establishment zich daar wellicht tegen verzetten, merkte de heer Hameed voorzichtig op. De inzet van de heer Premadasa om de terugtrekking van de IPKF te bewerkstelligen zou nooit gerealiseerd worden als de LTTE, de enige patriottische strijdmacht die zich verzette tegen de buitenlandse bezetting, zou worden uitgeroeid, benadrukte Bala. Na een langdurig gesprek stemde de heer Hameed er uiteindelijk mee in om ons verzoek aan de president over te brengen. De volgende avond kwam meneer Hameed samen met generaal Attygalle, de minister van Defensie, naar ons hotel. Ze vertelden Bala dat de president bereid was te helpen. Omdat de kwestie zeer gevoelig en controversieel was, moest deze met uiterste vertrouwelijkheid worden behandeld. Het leger zou woedend zijn. Maar het zou in het geheim kunnen gebeuren, zei de generaal. Advocaat Attygalle wilde een lijst met eisen. Bala en Yogi namen via ons communicatiekanaal contact op met de heer Pirabakaran en leverden een lijst met wapens aan. Binnen een week werd een aanzienlijke hoeveelheid wapens en munitie aan de Tamil Tijgers geleverd via een aangrenzend Sri Lankaans legerkamp in de sector Manal Aru (Welioya) in het district Mullaitivu.

Naarmate de D-dag (eind juli 1989) voor de terugtrekking van de IPKF, zoals geëist door de heer Premadasa, naderde, drong het besef in Colombo door dat de evacuatie van de Indiase troepen alleen kon worden bereikt door wederzijds overleg, zoals Delhi wenste, en niet door dreigementen en ultimatum. Premadasa slikte zijn trots in en stemde in met het idee van onderhandelingen met de regering van Rajiv. Vervolgens werd op 29 juli een machtige Sri Lankaanse delegatie, bestaande uit de heer Ranjan Wijeratne, minister van Buitenlandse Zaken, de heer A C S Hameed, minister van Hoger Onderwijs, de heer Bernard Tilakaratna, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, dr. Stanley Kalpage, Sri Lankaanse Hoge Commissaris

in India, de heer Bradman Weerakoon, presidentieel adviseur voor internationale zaken, de heer Sunil De Silva, procureur-generaal, de heer W T Jayasinghe, kabinetssecretaris en de heer Felix Dias Abeysinghe, secretaris van het Comité voor de Vrede, naar Delhi gestuurd. De Sri Lankaanse delegatie had diverse ontmoetingen met de Indiase premier, de heer P.V. Narasimha Rao, de minister van Buitenlandse Zaken en de heer K.C. Pant, de minister van Defensie. De discussie werd op 4 augustus afgesloten. De Indiase en Sri Lankaanse delegaties bespraken vier hoofdpunten. Ten eerste, de voorbereiding van een schema voor de terugtrekking van de IPKF uit Sri Lanka. Ten tweede, de stopzetting van de militaire operaties tegen de LTTE. Ten derde een evaluatie van de uitvoering van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka, en ten vierde de veiligheid van alle burgers van de Noordoostelijke Provincie.

Na de succesvolle besprekingen in Delhi stemde de Indiase regering ermee in om de IPKF stapsgewijs en volgens een vastgesteld schema terug te trekken. India verzekerde de Sri Lankanen dat alles in het werk zou worden gesteld om het proces van de-inductie van de IPKF te versnellen, zodat dit uiterlijk 31 december volledig afgerond zou zijn – wat nog na de SAARC-bijeenkomst was. Delhi stemde er ook mee in om de offensieve militaire operaties van de IPKF vanaf 20 september op te schorten. De Sri Lankaanse zijde beloofde dat er stappen zouden worden ondernomen om het decentralisatieproces snel te implementeren, zodat de provinciale raad van Noordoost-Kenia effectief kan functioneren. Beide partijen besloten een ‘Coördinatiegroep Veiligheid’ op te richten, bestaande uit de Sri Lankaanse minister van Defensie, de Sri Lankaanse staatssecretaris van Defensie, de commandant van de IPKF en de premier van de provincieraad van Noordoost-Sri Lanka. Deze groep zou verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de openbare orde in het noordoosten en de veiligheid van alle burgers in de provincie waarborgen.

De heer Premadasa was tevreden met de overeenkomst tussen Delhi en Colombo. Tijdens een privéontmoeting in zijn residentie vertelde de president ons dat hij als overwinnaar uit het diplomatieke touwtrekken met Rajiv Gandhi was gekomen en dat het lot van de IPKF bezegeld was. Hoewel de Sri Lankanen hadden beloofd het provinciale bestuur van de EPRLF te versterken met meer bevoegdheden, had de heer Premadasa zijn eigen plannen. Ook het LTTE-team was tevreden, aangezien hun politieke strategie om de IPKF uit het Tamil-thuisland terug te trekken nu werkelijkheid was geworden.

Nadat hij een overeenkomst met de Indiase regering had bereikt die de gefaseerde terugtrekking van de Indiase troepen volgens een vast schema garandeerde, stond de heer Premadasa nu voor het cruciale dilemma hoe hij de politieke leegte moest opvullen zodra de IPKF het Tamil-thuisland zou verlaten. Hoewel hij Gandhi beloofde dat Perumals provinciale bestuur versterkt en geconsolideerd zou worden met voldoende bevoegdheden en een politiesysteem, was Premadasa zich er terdege van bewust dat het regime van de EPRLF als sneeuw voor de zon zou verdwijnen zodra de Tamil Tijgers uit hun jungleholen naar de steden zouden trekken om het vacuüm op te vullen dat de Indiërs achterlieten. Hoewel hij de moed, vastberadenheid en toewijding van de LTTE bewonderde, was hij fel gekant tegen de Tamil-eis voor een eigen thuisland en zelfbeschikking. Naarmate de terugtrekking van de Indiase troepen vorderde, werden de ideeën en plannen van de heer Premadasa steeds duidelijker. Tijdens privégesprekken

benadrukte de heer Premadasa dat een permanente oplossing voor het etnische conflict alleen gevonden kon worden binnen de eenheidsgrondwet van Sri Lanka. Sinds de Indiërs het eiland begonnen te verlaten, was het volgens hem tijd voor de LTTE om concrete stappen te ondernemen om in de politieke mainstream te integreren. Met de overweldigende steun van het Tamil-volk zou de LTTE via verkiezingen de macht in het noordoosten kunnen grijpen. Hij adviseerde de LTTE-afgevaardigden om een politieke partij op te richten en deze bij de kiescommissie te registreren.

Politieke partij van de LTTE

Meneer Hameed vertelde Bala tijdens zijn privégesprekken ook dat meneer Premadasa argwaan had gekregen over de uiteindelijke bedoelingen van de LTTE. Sommige ministers hadden de president gewaarschuwd dat de LTTE geen oplossing binnen de grondwettelijke structuur zou zoeken, maar vastbesloten was een onafhankelijke Tamil-staat te creëren, aldus de heer Hameed. De heer Hameed vertelde ons dat het imago van de LTTE, zowel lokaal als internationaal, zou verbeteren als de Tijgers zich kandidaat zouden stellen voor de verkiezingen van de Noordoostelijke Provinciale Raad en zouden winnen. Tenzij de LTTE-leiding met dit plan instemt, zal het voor de president uiterst moeilijk zijn om de regering van Perumal te ontbinden en de weg vrij te maken voor de machtsoverdracht aan de Tamil Tijgers. Bala vertelde meneer Hameed dat de LTTE-leiding positief stond tegenover het idee om een politieke partij op te richten. De Tamil Tijgers waren ook bereid deel te nemen aan de provinciale verkiezingen om zowel de Singalese meerderheid als de internationale gemeenschap te bewijzen dat zij de enige en authentieke vertegenwoordigers van het Tamil-volk waren, aldus Bala. Hij vertelde meneer Hameed ook dat de LTTE eveneens wantrouwend stond tegenover de uiteindelijke bedoelingen van de regering-Premadasa. Hij vroeg zich af of de heer Premadasa in staat zou zijn de Provinciale Raad van Noordoost-Nigeria te ontbinden, het Zesde Amendement op de Grondwet in te trekken, de strijdkrachten in de kazernes te houden en een vreedzame machtsoverdracht aan de LTTE mogelijk te maken. De reactie van de heer Hameed was positief. Hij zei dat de heer Premadasa overtuigd kon worden als we bereid waren om toe te treden tot de democratische politieke hoofdstroom.

Bala had al toestemming gevraagd aan de heer Pirabakaran en andere leiders toen we het junglehoofdkwartier van de LTTE in Mullaitivu bezochten voor de oprichting van een politieke partij. Nadat Bala via ons communicatienetwerk opnieuw met de heer Pirabakaran had gesproken, kreeg hij de goedkeuring voor de naam van de partij en de bestuursleden. Het enige dat nog restte, was het opstellen van de partijgrondwet. Gebruikmakend van zijn eerdere studies naar partijstatuten, stelde Bala het document op, terwijl ik hem hielp met de redactie en het typen. De politieke partij kreeg de naam Volksfront van de Bevrijdingstijgers (PFLT). De heer Mahendraraja (Mathaya), vice-leider van de LTTE, kreeg de functie van partijvoorzitter en de heer Yogaratnam Yogi werd benoemd tot secretaris-generaal. De grondwet bood de basis voor een echte democratische partij, die de vertegenwoordiging en participatie van alle lagen van de bevolking mogelijk maakte. Een exemplaar van de grondwet werd ter registratie overhandigd

aan de kiescommissaris. Hij registreerde de partij en keurde, na overleg met de president, met tegenzin het tijgerembleem goed als symbool van het Volksfront van de Bevrijdingstijgers.

De heer Premadasa was zeer verheugd dat de LTTE een nieuwe politieke partij had opgericht, wat aangaf dat ze bereid waren om toe te treden tot de reguliere politiek. Hij drong er bij de LTTE-afgevaardigden op aan deel te nemen aan de conferentie van alle partijen die hij wilde organiseren om verschillende kwesties te bespreken waarmee het land als geheel te kampen heeft. Het was ook een poging om de LTTE als geregistreerde politieke partij in een open politiek forum te introduceren en zo aan het land een belangrijk politiek resultaat van de vredesbesprekingen te laten zien. De LTTE-afgevaardigden stemden ermee in om als 'waarnemers' aan de openingsvergadering deel te nemen. De conferentie van alle partijen werd op 12 augustus gehouden met ongeveer honderd afgevaardigden van zesentwintig politieke partijen. De heer Yogaratnam Yogi was als vertegenwoordiger van de PFLT aanwezig op de conferentie als 'waarnemer'. De inaugurele toespraak van de heer Premadasa behandelde zijn visie op conflictoplossing en gaf een uiteenzetting van zijn beroemde drie 'C's. De conferentie besprak alle kwesties behalve de hoofdzaak - het etnische conflict - en liep al snel op niets uit door een duidelijk gebrek aan overleg, compromissen en consensus.

Zoals beloofd in de gezamenlijke overeenkomst tussen de regering van Rajiv en Premadasa, begon de ontmanteling van de IPKF begin oktober 1989. Het was een langzaam proces. Toen de Indiase troepen zich in fases, district voor district, terugtrokken, bezette het Tamil Nationale Leger hun kampen en versterkte het zijn posities. Ten eerste heeft het Indiase leger zijn posities in Amparai en Batticaloa in de Oostelijke Provincie verlaten. In paniek en verwarring door de mogelijkheid van een grootschalige aanval van de LTTE op posities van het Tamil National Army (TNA) in de Oostelijke Provincie, voerde de regering van Perumal haar meedogenloze beleid van massale dienstplicht op. EPRLF-kaders pakten met geweld alle gezonde jongemannen op straat op, uit hun huizen en scholen, in een poging de manschappen van hun militie te vergroten en zo hun fragiele, wankelende regime te beschermen. Deze wanhopige poging van de EPRLF om aan de macht te blijven door onnodig een groot aantal ongetrainde rekruten zonder gevechtservaring op te offeren, leverde Perumal de woede van het Tamil-volk op. De leiding van de LTTE bevond zich in een zeer delicate situatie. In de hoop onnodig bloedvergieten te voorkomen, stuurde de heer Pirabakaran via Bala een dringend bericht naar de Sri Lankaanse president dat de Singalese strijdkrachten zich niet moesten mengen in de confrontatie tussen de LTTE en de TNA. Hij kondigde tevens een amnestie aan voor alle gewapende kaders van de TNA die zich zouden overgeven. Hierna, begin november 1989, trokken de guerrillastrijders van de LTTE door de Oostelijke Provincie, eerst in Amparai en in de weken daarna in Batticaloa, waarbij ze met gemak alle militaire bases van het TNA veroverden. Duizenden jonge TNA-rekruten gaven zich over aan de oprukkende colonnes van de Tiger-strijders. Alleen de meest fanatieke EPRLF-leden boden weerstand. Alle overgevers werden onmiddellijk vrijgelaten en teruggebracht naar hun opgeluchte ouders in de oostelijke districten. Sommigen van degenen die zich overgaven, sloten zich aan bij de LTTE.

Na de ineenstorting van het provinciale bestuur in het oosten deed de heer Perumal wanhopige oproepen aan de heer Gandhi en de heer Premadasa om in te grijpen en te voorkomen dat

de LTTE-guerrilla's het bestuur overnamen in de districten die door het Indiase leger waren verlaten. Geconfronteerd met algemene verkiezingen en beschuldigingen van corruptie in het Bofors-schandaal, gaf de heer Gandhi er de voorkeur aan om niet in te gaan op het verzoek van Perumal. Hoewel de heer Premadasa op de hoogte was van de situatie, maakte hij zich meer zorgen over de vertraging in de uitbetalingsprocedure. Hij vermoedde dat de vertraging in de deactivering van de IPKF een berekende zet van Delhi was om Perumal de ruimte te geven zich te hergroeperen, te reorganiseren en zijn wankelende militaire apparaat te consolideren.

Nadat de Tamil National Army uit de districten Amparai en Batticaloa was verdreven, begon de LTTE haar gezag in het gebied te consolideren. Bala, Yogi en ik vlogen met een helikopter van de luchtmacht naar Batticaloa om deel te nemen aan de nationale Heldendag. De heer Pirabakaran had 27 november uitgeroepen tot nationale dag ter ere van de gemartelde LTTE-strijders, en 1989 was de eerste herdenkingsdag. De Dag van de Helden, gekozen ter nagedachtenis aan Shankar, het eerste LTTE-lid dat sneuvelde in de strijd, is uitgegroeid tot de belangrijkste dag op de nationale kalender van de LTTE. Sinds de oprichting in 1989 is Heroes' Day uitgegroeid van een eendaags evenement tot een week vol activiteiten, met als hoogtepunt de bijeenkomst van families bij de oorlogsmonumenten op 27 november en het luiden van de klokken in het hele gebied.

Om deze dag van nationale opstand te vieren, vertrokken we vanuit Batticaloa naar Pottuvil in het district Amparai. Op de route naar Amparai was de opluchting en vreugde van de bevolking over het vertrek van de Indiase troepen uit het district duidelijk merkbaar. Uitzinnige menigten hielden ons konvooi voertuigen tegen en versierden de LTTE-strijders met bloemenkransen, waardoor onze reis uiteindelijk twee keer zo lang duurde als gepland. Tijdens onze reis door het gebied kwamen mensen massaal hun huizen uit om ons te feliciteren en hun waardering uit te spreken voor het feit dat de onderhandelingen er eindelijk in waren geslaagd de Indiase troepen uit hun thuisland te verdrijven. In heel Amparai, van de ene plaats naar de andere, stonden gedenktekens en wapperde de rood-gele vlag van de LTTE. Groepen mensen kwamen samen om de Dag van de Helden te vieren. Grote menigten waren op komen dagen om de LTTE-leiders te horen vertellen dat de strijd voor hun rechten nog niet voorbij was en op een ander niveau zou worden voortgezet. In Akkarapattu en Thirukovil aan de oostkust nabij de stad Batticaloa verlieten schoolkinderen hun klaslokalen en renden naar de grote menigte die stond te wachten om de LTTE-strijders en hun leiders te zien en te horen. Mensen stonden in de rij bij de verzamelplaatsen in de hoop hun waardering te kunnen uiten door de LTTE-leden te versieren met jasmijnbloemen.

Tijdens onze privégesprekken met de heer Premadasa uitte hij de oprechte wens om de LTTE-leider, de heer Pirabakaran, te ontmoeten. Hij vertelde ons dat geen van de Singalese leiders de man ooit had ontmoet en daarom een vertekend beeld van de Tamil Tijgerleider had. Hij zei dat hij met Pirabakaran wilde praten om hem grondig te leren kennen en een goede werkrelatie met hem op te bouwen. In zijn visie waren persoonlijke relaties gebaseerd op empathisch begrip cruciaal in de politiek. De heer Premadasa bewonderde Pirabakaran om zijn militaire bekwaamheid en zijn moed en vastberadenheid om het op te nemen tegen geduchte tegenstanders. Hij vroeg zich af hoe een jonge jongen van eenvoudige afkomst kon uitgroeien

tot een populaire, legendarische guerrillaleider. Tot zijn teleurstelling moesten we de president duidelijk maken dat de heer Pirabakaran om veiligheidsredenen niet naar Colombo kon komen. Toen we in het basiskamp van Mullaitivu waren, vertelde Bala aan Pirabakaran dat meneer Premadasa hem heel graag wilde ontmoeten. Pirabakaran opperde dat we de heer Mahendraraja, zijn plaatsvervanger, mee zouden nemen op onze volgende reis naar Colombo en hem aan de president zouden voorstellen. Om die reden kwam Mathaya in december 1989 naar Colombo en ontmoette hij meneer Premadasa tijdens zijn privésessies. Kittu kwam ook naar Colombo, maar om een heel andere reden.

Begin oktober brachten we ons tweede bezoek aan de Mullaitivu-jungle om de heer Pirabakaran te ontmoeten en met hem te overleggen. Tijdens het bezoek deelde meneer Pirabakaran aan Bala zijn wens mee om Kittu voor behandeling van zijn geamputeerde been naar Londen te laten gaan. Toen Kittu hoorde van het besluit om hem naar het buitenland te sturen, was hij duidelijk in tweestrijd. Hij verlangde ongetwijfeld naar een geschikte prothese die hem zou helpen bij het lopen en zijn mobiliteit. Maar hij was een man die emotioneel gehecht was aan zijn kaders en zijn vaderland, en het vooruitzicht om van hen gescheiden te worden was voor hem een duidelijke bron van verdriet. Kittu bloeide op in een omgeving waar hij zijn kaderleden kon onderwijzen en hen kon aanmoedigen in hun interesses, en hij initieerde vaak nieuwe projecten waar ze zich mee bezig konden houden. En zo, naarmate de dag van zijn vertrek dichterbij kwam, werd hij stiller; net als veel van zijn kaderleden. En ik denk dat een van de meest aangrijpende taferelen die ik me kan herinneren, is hoe deze legendarische guerrillastrijder huilend op de schouder van meneer Pirabakaran leunde op de dag dat we hem uit de Alampil-jungle zouden halen. Zijn manschappen droegen hem in een stoel op hun schouders - op dezelfde manier als waarop ze Bala eerder hadden gedragen - naar de wachtende helikopter. Op typische Kittu-wijze zette hij tijdens de tocht uit de jungle een dapper gezicht op voor zijn manschappen en uitte hij zijn genegenheid voor hen in de grappen die hij maakte.

Kort na zijn aankomst in Colombo hebben we Kittu naar de Britse Hoge Commissie begeleid. Na overleg met de Britse ambassadeur werd Kittu's visum voor het Verenigd Koninkrijk goedgekeurd. Maar Kittu had nog één belangrijke zaak af te handelen voordat hij naar Londen vertrok. Toen Kittu na zijn vrijlating uit de gevangenis van IPKF naar de jungle van Mullaitivu ging, raakte hij gescheiden van zijn vriendin, Cynthia, die geneeskunde studeerde. Nu verlangde hij ernaar om weer met haar herenigd te worden. Op zijn verzoek reisde ze van Jaffna naar Colombo om hem te ontmoeten. Kort daarna besloten ze te trouwen. Kittu's moeder haastte zich van Valvettiturai naar Colombo om de ceremonie bij te wonen. Cynthia's ouders waren al in Colombo. En zo vond op 25 oktober in een van de kamers van het hotel waar het LTTE-team tijdens de gesprekken verbleef, de officiële registratie van het huwelijk tussen Kittu en Cynthia plaats. Een paar dagen later vloog Kittu naar Londen en Cynthia voegde zich bij hem nadat de reisarrangementen waren getroffen.

Ontmoeting met Karunanidhi in Chennai

Bij de algemene verkiezingen in India in december 1989 leed de Congrespartij een nederlaag en trad Rajiv Gandhi af. De heer V.P. Singh werd de nieuwe premier. Voor de regering van V.P. Singh was de betrokkenheid van Rajiv Gandhi in Sri Lanka een ernstige diplomatieke ramp. De heer Singh wilde de erfenis van Rajivs blunder niet voortzetten, maar streefde er juist naar goede betrekkingen met Sri Lanka en andere buurlanden op te bouwen. Toen de heer Singh beseftte dat er opzettelijk vertraging werd ingeboet bij de ontmanteling van de IPKF, gaf hij de Indiase troepen opdracht zich vóór 31 maart 1990 terug te trekken. Deze ontwikkeling betekende het versnelde einde van het al wankelende provinciale bestuur van de EPRLF. In paniek door deze wending reisde de heer Perumal naar Delhi en Chennai (Madras) om de Indiase leiders te smeken het Indiase leger niet uit Sri Lanka terug te trekken. De nieuwe premier, de heer Singh, die een niet-interventionistische, vriendschappelijke relatie met Sri Lanka wilde aangaan, verwierp het verzoek van de heer Perumal. Omdat hij geen steun vond bij de nieuwe regering, haastte de EPRLF-leider zich naar Tamil Nadu en drong er bij de Chief Minister, de heer M. Karunanidhi, op aan hem te helpen zijn provinciale bestuur te beschermen. De heer Karunanidhi, die openlijk kritisch was over het optreden van het Indiase leger tegen de Tamils in Eelam, adviseerde Perumal om een overeenkomst te sluiten met de LTTE en het provinciale bestuur van Noordoost-India aan de Tamil Tijgers over te dragen. Perumal smeekte meneer Karunanidhi om als bemiddelaar op te treden en tot een schikking te komen. In deze omstandigheden ontving Bala in zijn hotelkamer een dringend telefoontje van de premier van Tamil Nadu, de heer Karunanidhi – die Bala persoonlijk had leren kennen tijdens ons verblijf in Tamil Nadu – met het verzoek zo snel mogelijk naar Chennai te komen. Hij maakte niet bekend waar het om ging, maar liet doorschemeren dat het zeer urgent en belangrijk was. Bala kon het verzoek van de machtige premier van Tamil Nadu niet weigeren en stemde ermee in om te gaan. Nadat we toestemming hadden gekregen van de heren Pirabakaran en Premadasa, vlogen Bala, Yogi en ik binnen een paar dagen naar Chennai.

In Chennai werden we ondergebracht in het Port Trust Guest House, waar strenge beveiliging gold. De minister-president en zijn neef, de heer Murasoli Maran, hebben ons tijdens ons verblijf drie keer bezocht. De heer Karunanidhi informeerde of de LTTE de macht zou delen met de EPRLF als de Provinciale Raad van Noordoost-India opnieuw zou worden samengesteld. Hij zei dat de EPRLF-leiding bereid was de helft van de zetels in de Raad aan te bieden, waarmee de weg werd vrijgemaakt voor gelijke deelname van de Tamil Tijgers in het bestuur van de Noordoostelijke Provincie. Bala legde de premier uit dat de LTTE bereid was nieuwe verkiezingen te houden en dat het de bevolking van Tamil Eelam zelf moest zijn die haar vertegenwoordigers koos. Hij schetste aan de heer Karunanidhi een gedetailleerd beeld van de brute misdaden die door de gewapende kaders van de EPRLF, in samenspraak met het Indiase bezettingsleger, tegen het Tamil-volk waren gepleegd. Bala betoogde dat het bestuur van Perumal door de Tamils van Eelam werd veracht vanwege zijn wandaden. De EPRLF greep de macht via frauduleuze verkiezingen en functioneerde als een marionettenregime van de IPKF. Vanwege de onverdraaglijke wreedheden begaan door het Indiase leger en de paramilitaire groeperingen van de EPRLF, wilden de Tamils dat de Tamil Tijgers de macht

zouden overnemen. Als er nieuwe verkiezingen in Tamil Nadu zouden worden gehouden, overtuigde Bala de premier van Tamil Nadu ervan, zou de LTTE de macht grijpen. Meneer Karunanidhi steunde uiteindelijk het standpunt van de LTTE en drong niet aan op een gezamenlijk bestuur. Tijdens de bijeenkomsten gaf Bala ook een gedetailleerde analyse van de situatie in het noordoosten. De heer Karunanidhi zag er zeer verontrust uit. Naast de besloten ontmoetingen met de Chief Minister hebben we ook verschillende LTTE-aanhangers en leiders uit Tamil Nadu ontmoet, zoals Vaiko (de heer Gopalasamy) en de heer Veeramany. Voordat we Chennai aan het einde van ons vijfdaagse bezoek verlieten, werd er een persconferentie gehouden.

Begin 1990 had de regering van Premadasa de JVP-opstand in het zuiden van Sri Lanka effectief onderdrukt. Ook de oorlog in het noorden was ten einde gekomen met een stabiel staakt-het-vuren tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE. Het Indiase leger had zijn campagne gestaakt en het terugtrekkingsproces werd versneld om de geplande einddatum van maart te halen. De LTTE consolideerde zich in de gebieden die door de IPKF waren verlaten. Sri Lanka was over het algemeen gestabiliseerd.

De vredesbesprekingen in Colombo beperkten zich nu tot besloten sessies tussen de president en de LTTE. De heer Hameed was een regelmatige bezoeker van ons hotel en voerde regelmatig gesprekken over kwesties die verband hielden met een politieke oplossing. Aangezien de LTTE zich had verplicht deel te nemen aan de provinciale verkiezingen, stonden de intrekking van het zesde amendement op de grondwet en de ontbinding van het provinciale bestuur van Perumal centraal in de discussies. twee cruciale kwesties die een twistpunt waren geworden tussen de LTTE en het regime van Premadasa.

Het zesde amendement op de grondwet van 1978 was een beruchte wet die de unitaire structuur van de Sri Lankaanse staat handhaaft en het recht op afscheiding verbiedt. Het werd uitgevaardigd door Jayawardene na de rassenrellen van 1983 om de Singalees-boeddhistische extremisten te sussen. Volgens deze draconische wet kan iedereen die separatistische politiek bepleit of aanmoedigt, die oproept tot een onafhankelijke Tamil-staat, zwaar worden gestraft, onder meer met verlies van burgerrechten en confiscatie van eigendom. Deze wetgeving vereist dat alle gekozen leden van overheidsinstellingen, zoals het parlement, provinciale raden, gemeenteraden, enz., een eed van trouw aan de unitaire staat afleggen. De LTTE-afgevaardigden hadden de heren Premadasa en Hameed ondubbelzinnig laten weten dat ze onder geen enkele omstandigheid een eed van trouw aan de unitaire staat zouden afleggen. Deze wetgeving was onderdrukkend en beknutte de fundamentele vrijheid van politieke keuze en meningsuiting, betoogden de Tigers. De LTTE was onwrikbaar toegewijd aan het principe van zelfbeschikking; een wettelijk recht waarop het Tamil-volk aanspraak kan maken. Het recht op zelfbeschikking verwoordt de vrijheid van een volk om zijn politieke status te bepalen, een recht dat afscheiding niet uitsluit, merkten de LTTE-afgevaardigden op. Tenzij het Zesde Amendement, dat het recht op vrije politieke keuze verbiedt, wordt ingetrokken, zal de LTTE niet toetreden tot de democratische politieke mainstream en niet deelnemen aan de verkiezingen, vertelden de Tijgers aan de heer Premadasa.

Als Sinhala-nationalist die een unitaire staat nastreefde, was de heer Premadasa ontevreden over de eis van de LTTE. Tegelijkertijd wilde hij echter niet dat de vredesbesprekingen door deze kwestie zouden mislukken. Hij beloofde de Tamil Tijgers dat zijn regering het Zesde Amendement zou intrekken als dat de enige overgebleven mogelijkheid was om de LTTE naar de democratische politiek te leiden en het etnische probleem op te lossen. Maar diep in zijn hart wist hij dat het intrekken van de wet onmogelijk was, omdat daarvoor een tweederde meerderheid in het parlement nodig was - en die had hij niet. Bovendien wist hij dat de Singalees-boeddhistische strijdkrachten in opstand zouden komen. De heer Premadasa zat in een dilemma. Ik zag de spanning op zijn gezicht telkens als Bala het onderwerp van de intrekking van het Zesde Amendement ter sprake bracht.

De LTTE-afgevaardigden drongen er ook op aan dat de Provinciale Raad van Noordoost-India onmiddellijk ontbonden moest worden. Zij betoogden dat de EPRLF niet de keuze van het Tamil-volk was, maar door de IPKF als marionettenregime was geïnstalleerd en geen legitimiteit had om het bestuur in Noordoost-India te voeren. De Tamil Tijgers drongen er bij de heer Premadasa op aan de Provinciale Raad te ontbinden en nieuwe verkiezingen uit te schrijven, zodat de LTTE haar brede steun onder de bevolking aan de wereld kon tonen. De heer Premadasa wilde zich niet uitspreken over deze kwestie, omdat hij te maken kreeg met ernstige politieke en juridische problemen rond de ontbinding van de Raad. Het 13e amendement bevatte bepalingen die de president ervan weerhielden de provinciale raden naar eigen goeddunken te ontbinden, tenzij daar specifieke redenen voor waren.

De twee door de LTTE aangevoerde punten hadden de gesprekken tot een impasse gebracht, maar geen van beide partijen was geneigd een confronterende koers te kiezen. De relatie tussen de LTTE en de regering van Premadasa was hartelijk en vriendschappelijk. De heer Hameed zorgde ervoor dat er niets tussen de hoofdrolspelers gebeurde dat de prille relatie, die met geduld en onvermoeibare inspanning was opgebouwd, in gevaar zou brengen.

Conferentie in Vaharai

Ondertussen trokken de Indiase troepen zich, na Amparai en Batticaloa te hebben verlaten, terug uit de noordelijke districten Mullaitivu, Vavuniya, Mannar en Killinochchi. Een aanzienlijk aantal Indiase troepen bleef het schiereiland Jaffna en de districten Trincomalee bezetten. Terwijl de militaire vleugel van de LTTE bezig was de posities van de TNA in de noordelijke districten, die door het IPKF waren verlaten, te veroveren, begon de politieke vleugel van de LTTE - het Volksfront van de Bevrijdingstijgers (PFLT) - haar partijstructuren uit te breiden in de oostelijke districten Batticaloa en Amparai. De eerste conferentie van de PFLT werd gehouden in de kustplaats Vaharai in het district Batticaloa tussen 24 februari en 1 maart 1990. Bala, Yogaratnam Yogi, Murthy, andere kaderleden en ikzelf reisden per helikopter van de Sri Lankaanse luchtmacht naar Batticaloa en vandaar naar Vaharai om aan deze historische conferentie deel te nemen. Hooggeplaatste politieke kaders van de LTTE, zowel mannen als

vrouwen, werden vanuit alle districten van het noordoosten ingevlogen en verzameld in Vaharai, een plaats die bekendstaat om zijn natuurlijke schoonheid en rust.

Opgelucht dat de oorlog met India eindelijk voorbij was en de Indiase troepen het Tamil-thuisland verlieten, verkeerden de verzamelde PLFT-delegaten in een feestelijke stemming. De keuze voor Vaharai Rest House - ideaal gelegen aan het witte zandstrand met uitzicht op zee - voor de openingsconferentie droeg bij aan de algemene goede sfeer onder de deelnemers. De beraadslagingen op de conferentie duurden een week, gedurende welke tijd belangrijke resoluties werden aangenomen met betrekking tot cruciale nationale en maatschappelijke vraagstukken. Bovenaan de lijst met resoluties stond de toezegging om sociale onrechtvaardigheden en discriminatie op basis van het kastenstelsel af te schaffen, en de emancipatie van vrouwen zou worden opgenomen in het werkprogramma van de PLFT. Meer specifiek eisten de vrouwelijke afgevaardigden dat er actie zou worden ondernomen om een einde te maken aan de uitbuiting, het lijden en de vernedering waaraan vrouwen worden blootgesteld als gevolg van de bruidsschatpraktijk. Een groot deel van de aandacht van de afgevaardigden was gericht op de organisatie van de PLFT in het noordoosten van het land. Er werd overeengekomen dat er onmiddellijk stappen zouden worden ondernomen om de politieke participatie van de bevolking in de PLFT te bevorderen en te mobiliseren, en om partijstructuren op te zetten, van het dorpsniveau tot aan het provinciale niveau in elk district.

Naarmate de laatste fase van de terugtrekking van de IPKF-troepen naderde, nam de heer Perumal, als premier van de Noordoostelijke Provinciale Raad, een controversiële beslissing. Op 1 maart diende hij een resolutie in om de Noordoostelijke Provinciale Raad om te vormen tot een Grondwetgevende Vergadering met als doel een grondwet op te stellen voor een onafhankelijke soevereine Tamil-staat, die de Eelam Democratische Republiek zou gaan heten. Deze wanhopige stap werd in Colombo opgevat als een eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring. De heer Premadasa was woedend. Maar aangezien de Indiase troepen op het punt stonden het district Trincomalee te verlaten, ondernam hij geen actie tegen Perumal. Hij wachtte op de afronding van de de-inductie van de IPKF. Op 24 maart, een week eerder dan gepland, verliet het laatste contingent Indiase troepen de haven van Trincomalee. De heer Perumal en andere leiders van de EPRLF vluchtten met de laatste Indiase soldaten naar India.

Na het vertrek van het Indiase leger nam de LTTE de controle over vrijwel alle districten in het noordoosten over. De LTTE-leiding wilde legitimiteit verkrijgen voor hun bestuurlijke controle over het Tamil-thuisland. Onder deze omstandigheden ontmoetten de LTTE-afgevaardigden de president en drongen er bij hem op aan de provinciale raad te ontbinden en nieuwe verkiezingen uit te schrijven. We hebben meneer Premadasa verteld dat de UDI-uitspraak van meneer Perumal een geldige reden was voor de ontbinding van de Raad. Wat nodig was, was een amendement in het parlement, dat de regeringspartij van de heer Premadasa gemakkelijk had kunnen verkrijgen. Maar de president aarzelde. Het was de LTTE nu volkomen duidelijk dat de heer Premadasa opzettelijk de nakoming van zijn beloften vertraagde. De heer Premadasa was zich er maar al te goed van bewust dat als er nieuwe verkiezingen zouden worden gehouden, de Tamil Tijgers aan de macht zouden komen en een legitiem bestuur in het Tamil-thuisland zouden installeren. De heer Premadasa vreesde dat een dergelijke gebeurtenis de LTTE internationale

legitimiteit zou verschaffen en haar zou aanmoedigen om meer bevoegdheden voor zelfbestuur na te streven.

De strategie van de LTTE en de agenda van Premadasa

In die periode vroeg ik Bala in privégesprekken of het in strijd was met het beleid van de LTTE om een alternatief te zoeken voor politieke onafhankelijkheid en een eigen staat. Bala antwoordde dat er geen tegenstrijdigheid bestond in de politieke strategie van de LTTE. Hij legde me uit dat het uiteindelijke doel van de LTTE de oprichting was van een onafhankelijke staat gebaseerd op het recht op zelfbeschikking van de Tamils, nadat alle mogelijke alternatieven voor samenleven met het Singalese volk waren uitgetoetst en mislukt. Hij zei dat de LTTE het bloedserius meende met de verkiezingen voor de provinciale raden in het noordoosten, als Premadasa de nodige hindernissen zou overwinnen, namelijk het ontbinden van de raad, het intrekken van het zesde amendement en het houden van nieuwe verkiezingen. Voor de LTTE was het een radicaal experiment om de haalbaarheid van samenleven te testen. Door dit alternatief te zoeken, zou de LTTE niets verliezen. Als de Tamil Tijgers de verkiezingen zouden winnen, zouden ze de concepten van een Tamil-thuisland en een Tamil-natie omzetten in concrete realiteiten, wat hun verklaarde politieke idealen waren, verduidelijkte Bala. De heer Premadasa had een andere agenda, een eigen plan om de LTTE aan te pakken. Dientengevolge stelde hij de ontbinding van de Raad uit en schoof hij de mogelijkheid van nieuwe verkiezingen opzij. Hij toonde weinig belangstelling voor de cruciale kwestie van het intrekken van het Zesde Amendement, met het argument dat het behalen van een tweederde meerderheid in het Parlement een onmogelijke opgave zou zijn. Uiteindelijk bleken de privégesprekken met Premadasa in de praktijk van de politiek weinig nut meer te hebben. Met groot geduld luisterden we naar zijn lange preken over één volk en één natie, waar alle gemeenschappen in vrede en harmonie konden samenleven volgens de driedelige principes van zijn beroemde drie 'C's.

De geheime agenda van de heer Premadasa begon zich te openbaren toen de heer Hammed onze hotelkamer bezocht voor een privégesprek met Bala en een discussie opende over de ontwapening van de LTTE. Het was een erg warme dag midden mei. De discussie liep hoog op, omdat het onderwerp zeer gevoelig lag. De heer Hameed zei dat hij de zorgen en angsten van de president verwoordde. “De heer Premadasa wil vrije en eerlijke verkiezingen waaraan alle partijen en groeperingen, inclusief de EPRLF, moeten kunnen deelnemen. Dit is niet mogelijk zolang de LTTE wapens bezit en een dominante positie in het noordoosten uitoefent. Daarom is de overgave van wapens door de LTTE een noodzakelijke voorwaarde voor het houden van nieuwe verkiezingen. Dit is de mening van de president en ook van enkele ministers, met name Ranjan Wijeratne”, zei de heer Hameed zachtjes maar vastberaden. Bala vroeg waarom de president de kwestie van de wapens niet ter sprake had gebracht toen hij de LTTE-afgevaardigden ontmoette tijdens zijn privégesprekken. Bala klaagde er ook over dat de heer Premadasa sinds het vertrek van de IPKF privésessies hield met andere Tamil-groeperingen die vijandig stonden tegenover de LTTE. Hij legde aan de heer Hameed uit dat het bezit van wapens moet worden beschouwd

als een cruciaal element van de veiligheidsregeling voor het Tamil-volk in het noordoosten. De LTTE zou verantwoordelijk zijn voor dit veiligheidssysteem als er via een permanente politieke oplossing duurzame vrede zou worden bereikt. Om dit veiligheidssysteem en de wet en orde te handhaven, moet de LTTE beschikken over getraind veiligheidspersoneel met wapens. De LTTE beschikte over de mankracht, het materieel en de ervaring om een effectief veiligheidssysteem voor het Tamil-volk te bieden, vertelde Bala aan de verbijsterde hoofdonderhandelaar. “Het is voorbarig om de kwestie van de ontwapening van de LTTE aan te kaarten, terwijl uw president niet bereid is de obstakels voor nieuwe verkiezingen weg te nemen, namelijk het ontbinden van de Raad en het intrekken van het Zesde Amendement. Bovendien vormt de Provinciale Raad zelf geen solide basis voor een permanente oplossing. De LTTE besloot de provinciale verkiezingen te beschouwen als een tijdelijke regeling, niet als een permanente oplossing. We wilden vrede en harmonieus samenleven met het Singalese volk. We wilden democratische instellingen creëren en deelnemen aan democratische politieke praktijken. We zullen met de regering samenwerken om vrije en eerlijke verkiezingen te houden, waarbij alle groepen en partijen de kans krijgen om deel te nemen. Zodra we de gekozen vertegenwoordigers van het volk zijn, kunnen we onderhandelen over een permanente oplossing, waarbij de cruciale kwestie van een veiligheidsregeling voor het Tamil-volk aan bod komt”, aldus Bala. De heer Hameed opperde de oprichting van een provinciaal politiesysteem als onderdeel van de provinciale bestuursstructuur, waarbij de guerrillastrijders zouden worden omgevormd tot politieagenten. “Zelfs als dat mogelijk zou zijn, zou de LTTE meer manschappen en meer wapens nodig hebben om een politiekorps van tienduizend man voor het noordoosten op te zetten”, aldus Bala. In dat geval, zo vertelde Bala sarcastisch aan meneer Hamed, moest de president de LTTE-politie nog meer wapens leveren. De discussie, die begon met de vraag of de LTTE ontwapend moest worden, eindigde dus met het idee om de Tijgers opnieuw te bewapenen. Meneer Hameed zag er neerslachtig uit toen hij onze hotelkamer verliet.

We wisten dat meneer Premadasa een confronterende koers vaart. Hij stond niet positief tegenover het idee om het Zesde Amendement in te trekken, wat de strikte constitutionele beperkingen op de unitaire status van de Sri Lankaanse staat zou versoepelen. Premadasa gaf de voorkeur aan een oplossing binnen het model van de unitaire staat. Als overtuigd nationalist was hij gekant tegen elk alternatief model voor het unitaire staatsbestel. Nadat hij de JVP-opstand had neergeslagen en de terugtrekking van de Indiase troepen had bewerkstelligd, stond Premadasa voor een nieuw dilemma. Hoe om te gaan met de LTTE. Het was nog steeds mogelijk om hen vreedzaam te integreren in de democratische politieke hoofdstroom, waarvoor hij het beruchte Zesde Amendement moest intrekken. Het andere alternatief was confrontatie: militaire onderdrukking van de LTTE. Zijn hardliners onder de ministers en het militaire establishment gaven de voorkeur aan de laatste optie. En hij gaf toe aan hun druk.

Tijdens een gesprek over de verschillende opties die de heer Premadasa op dat cruciale moment voor zich had, merkte de heer Bradman Weerakoon, een vertrouweling en adviseur van de president, op: “Zijn vierde en laatste optie had rechtstreeks uit Machiavelli of, waarschijnlijker, uit Kautilya’s taalgebruik kunnen komen - namelijk dat hij, nadat de IPKF uit de weg en het land uit was, de hernieuwde Sri Lankaanse strijdkrachten zou inzetten tegen de uitgeputte LTTE, hen volledig zou verslaan, Pirabakaran zou elimineren en de rechtsorde, het goede

bestuur, de vrede en de welvaart in het noordoosten en heel Sri Lanka zou herstellen. Ik denk dat deze laatste optie in zijn uiteindelijke grote plan zeer aantrekkelijk zou zijn geweest.”⁶

Zoals Weerakoon terecht opmerkte, koos meneer Premadasa voor de militaire optie om de LTTE uit te schakelen. Maar hij deed het op een slinkse manier, alsof de LTTE de onderhandelingen had afgebroken en de oorlog was begonnen. Zonder enige waarschuwing gaf hij de Sri Lankaanse strijdkrachten, die sinds juli 1987 tot dan toe in kazernes in het noordoosten waren gestationeerd, toestemming om zich vrij te bewegen en het staatsgezag te doen gelden. Het legeropperbevel, vol zelfvertrouwen na recente overwinningen op de JVP-rebellen, nam een strijdlustige houding aan en ging de confrontatie aan met de LTTE. Er hebben zich diverse incidenten voorgedaan, met name in het oosten, die de wapenstilstandsovereenkomst schonden en de LTTE tot het uiterste dreven.

Eind mei 1990 werden nieuwe contingenten troepen en extra politieagenten naar de oostelijke districten gestuurd om de militaire bases en politiebureaus te versterken en te beveiligen. Naarmate de troepen hun patrouilles in de steden en dorpen intensiverden, liepen de spanningen tussen de Singalese strijdkrachten en de LTTE-strijders op. Er hebben zich diverse afschuwelijke incidenten voorgedaan waarbij onze guerrillastrijders door het leger werden lastiggevallen. Nabij een legerkamp in Batticaloa vond een incident plaats waarbij twee hooggeplaatste LTTE-leden door militairen werden ontwapend en gedwongen om urenlang in de brandende zon op de asfaltweg te knielen. Er was een enorme menigte die toekeek. Een van de vechters kon de vernedering niet verdragen, slikte cyanide in en stierf ter plekke. De soldaten sloegen de andere strijder bewusteloos. Naarmate de incidenten van intimidatie en vervolging toenamen, realiseerde de leiding van de Tamil Tijgers zich dat de Sri Lankaanse strijdkrachten hen opzettelijk provoceeden om een confrontatie uit te lokken. De wanhopige pogingen van Bala - die zich op dat moment in Colombo bevond - om de president ertoe te bewegen de regeringsstrijdkrachten in bedwang te houden, hadden geen effect. We vernamen later van de heer Hameed dat de heer Premadasa de militaire top opdracht had gegeven om het vacuüm dat was ontstaan door het vertrek van de IPKF systematisch op te vullen. Zijn instructies waren om de oostelijke districten Trincomalee, Batticaloa en Amparai volledig onder controle te krijgen, waarna de noordelijke regio aan de beurt zou komen. Premadasa was zich er terdege van bewust dat de Tweede Eelam-oorlog onvermijdelijk was en hij bereidde de strijdkrachten voor op die eventualiteit.

De druppel die de emmer deed overlopen was een klein incident van intimidatie van een moslimvrouw op het politiebureau van Batticaloa op 10 juni. De inmenging van de LTTE, die het optreden van de politie ter discussie stelde, leidde tot een gewapende confrontatie tussen LTTE-strijders en de politie. De gevechten die uitbraken tussen de Tamil Tijgers en de politie escaleerden tot een groter conflict tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten in de Tamil-gebieden in het noordoosten. Een volwaardige oorlog was hervat. In een wanhopige poging op het laatste moment om een wapenstilstand te bewerkstelligen, vloog de heer Hameed op 11 juni naar Jaffna. Ik ging samen met Bala en andere kaderleden naar de Pallaly-luchtmachtbasis om meneer Hameed te verwelkomen. Voordat meneer Hameed het afgesproken

⁶Coomaraswamy, Radhika. ‘Is dit de bevrijding van de LTTE-vrouwen?’ The Sunday Times, 5 januari 1997.

punt bereikte, openden enkele ongedisciplineerde Sri Lankaanse soldaten, die tegen de vrede waren, het vuur op zijn voertuig. Desondanks ontmoette de heer Hameed de heer Pirabakaran en andere LTTE-leiders. Zijn pogingen om een wapenstilstand te bewerkstelligen liepen op een fiasco uit, omdat de Sri Lankaanse strijdkrachten in de oostelijke districten vastbesloten waren de oorlog voort te zetten. Met uitzondering van de heer Hameed waren de president en zijn hardliner-ministers niet geneigd tot vrede. Toen de oorlog met brute intensiteit hervat werd, bulderde Ranjan Wijeratne, de onderminister van Defensie, in het parlement: “Nu zet ik alles op alles tegen de LTTE. We zullen ze vernietigen.” ⁷ Zo eindigden de noodlottige onderhandelingen tussen de LTTE en de regering-Premadasa.

‘Vredesonderhandelingen 1989/90’, in het boek van Dr. Kumar Rupesinghe

bewerkte pagina 155 van *Negotiating Peace in Sri Lanka*

Uitgegeven door International Alert uit Londen, Verenigd Koninkrijk, februari 1998.

⁷Hansard, juni 1990.

7 Leven te midden van de oorlog in Jaffna

Na het vertrek van de Indiase troepen uit Sri Lanka in maart 1990 marcheerde de LTTE met een grote aanhang Jaffna binnen, veroverde het militaire kamp van de EPRLF in Maniyanthodamm, Ariyalai en nam de volledige controle over het schiereiland over. De Sri Lankaanse strijdkrachten waren ingesloten op drie strategische locaties: het fort van Jaffna, de luchtmachtbasis Pallaly en de Olifantenpas. Tijdens een pauze van de vredesbesprekingen in Colombo kwamen we eind maart aan in Jaffna en vonden we tijdelijk onderdak in een huis in Valvettiturai. In de stad Jaffna en elders op het schiereiland zagen we mensen enorm opgelucht over de terugtrekking van de IPKF en dolblij met hun herwonnen vrijheid. Na twee jaar oorlog en militaire bezetting door een buitenlands leger probeerden de inwoners van Jaffna hun leven weer op te bouwen en keerde er een gevoel van normaliteit en rust terug. De welwillendheid van het volk en hun enthousiaste steun voor de LTTE werden aangetoond door hun massale deelname aan de herdenkingsbijeenkomst voor Poopathy Amma ¹ in de Nallur Kandasamy-tempel op 19 april. Twee weken later, op 1 mei, deed zich een vergelijkbare situatie voor. De 1 mei-bijeenkomsten werden gekenmerkt door een feestelijke sfeer. Tienduizenden mensen van over het hele schiereiland Jaffna kwamen bijeen om van de LTTE-leiders te horen wat de toekomst voor hen in petto had. Bala en Yogi brachten het volk op de hoogte van de ontwikkelingen in de gevoelige gesprekken met de Sri Lankaanse regering. Ik kreeg ook de gelegenheid om de aanwezigen toe te spreken over de kwestie van vrouwelijke werknemers.

We hebben de periode van rust benut om met veel oude collega's samen te komen en bij te praten met oude vrienden. Sugi, de leidster van de vrouwenafdeling van de LTTE, besloot te trouwen met haar langdurige vriend Grazy. Haar bruiloft thuis in Mandaitivu was een

¹Kanapathipillai Poopathy, liefkozend en eerbiedig bekend als 'Poopathy Amma' onder het Tamil-volk, is een van de meest opmerkelijke vrouwen in de geschiedenis van de Tamil-vrijheidsoorlog. Poopathy Amma werd geboren in het dorp Kiran in Batticaloa op 3 november 1932. Op 19 maart 1988 hield de 56-jarige grootmoeder Poopathy Amma een hongerstaking tot de dood bij de Mahmangam Pillayar-tempel, waarbij ze een onmiddellijk en onvoorwaardelijk staakt-het-vuren eiste tussen de LTTE en de IPKF en onvoorwaardelijke gesprekken tussen de LTTE en de Indiase regering. Het leven van Poopathy Amma was er een van zowel persoonlijk leed als moed. Twee van haar zonen werden gedood tijdens militaire operaties en razzia's in dorpen door de Sri Lankaanse strijdkrachten, en een derde werd gearresteerd en gemarteld. Ze ontpopte zich tot een uitgesproken criticus van mensenrechtenschendingen door de Sri Lankaanse strijdkrachten en was politiek activiste en maatschappelijk werkster. Ze was woedend over de dood en het geweld dat de IPKF tijdens de oorlog tussen India en de LTTE had aangericht. Toen het Indiase leger politieke activiteiten verbood, negeerde Poopathy Amma de bevelen en organiseerde ze demonstraties en protesten tegen de wreedheden van de IPKF. Toen de IPKF vastende vrouwenprotestanten lastigviel, begon Poopathy Amma een hongerstaking om haar politieke doelen te bereiken. Dertig dagen lang weigerde Poopathy Amma voedsel en vocht, voordat ze uiteindelijk overleed. Haar hongerstaking tot de dood duurde langer dan de strijd van Thileepan in september 1987, waarover ik in hoofdstuk IV heb geschreven.

vreugdevolle gebeurtenis voor alle kaderleden na jaren zonder sociale bijeenkomsten. Bala wilde ook graag zijn schoolvriend meneer Kandasamy in Alvai bezoeken om onze hond Jimmy van hem terug te krijgen. Dit wezen was ons na twee jaar nog niet vergeten en rende vrolijk rondjes over het terrein. We bezochten ook alle families in Vadamarachchi die grote risico's hadden genomen om ons te helpen tijdens die moeilijke dagen waarin we door het Indiase leger werden achtervolgd. Helaas vernamen we dat veel kaderleden die ons hadden bijgestaan toen we ondergronds waren, waren gedood tijdens razzia's door het Indiase leger. Toen we navraag deden naar de verblijfplaats van Kingsley, werd ons verteld dat hij, nadat we Vadamarachchi in 1987 hadden verlaten, naar Trincomalee was gegaan, waar hij in de strijd om het leven kwam.

De euforie onder het Tamil-volk was van korte duur. Het uitbreken van de oorlog met Sri Lanka in de tweede week van juni 1990 en het mislukken van de vredesbesprekingen tussen de LTTE en het regime van Premadasa maakten een einde aan de gemoedelijke sfeer, evenals aan de hoop en verwachtingen die in Jaffna heersten. Met het hervatten van de vijandelijkheden voerde de regering van Premadasa een hardvochtig beleid in, waardoor de Tamil-burgers aan extreme ontberingen werden onderworpen. De elektriciteits- en telecommunicatieverbindingen werden afgesneden, waardoor Jaffna in duisternis gehuld raakte en geïsoleerd werd van de rest van de wereld. De Singalese staat begon de Tamil-natie economisch te verstikken. Er werd een strenge economische blokkade ingesteld, wat leidde tot acute tekorten aan voedsel en medicijnen in het noorden. Het gebrek aan elektriciteit en brandstof verlamde de industrie en het transport en had ernstige gevolgen voor de landbouw. De werkloosheid was enorm en de kosten van levensonderhoud stegen extreem.

Langzaam maar zeker drong de harde realiteit van de oorlog tot Jaffna door. Toen het geluid van artilleriebeschietingen en luchtaanvallen terugkeerde op het schiereiland, haastten de mensen zich om hun oude bunkers op te ruimen of nieuwe te graven. De trotse en altijd veerkrachtige inwoners van Jaffna bereidden zich voor op de uitdagingen van de nieuwe wending.

Toen de oorlog uitbrak, woonden we vlakbij de vuurtoren van Munai in Point Pedro. Men had zich geen paradijselijker plek kunnen wensen dan dit elegante oude huis, op slechts vijftwintig meter van het strand en omgeven door kokospalmen. We waren dan ook uiterst terughoudend om het te verlaten, ongeacht het gevaar waarin we verkeerden. Soosai en onze lijfwachten moedigden ons aan om dieper Vadamarachchi in te trekken. Ze waarschuwden ons dat de Sri Lankaanse troepen mogelijk een amfibische landing zouden proberen uit te voeren op het strand voor ons huis. Pas door de regelmatige, willekeurige beschietingen van kust vissersdorpen door patrouillerende marineschepen en de frequente aanvallen van vliegtuigen beseften we dat het advies om verder landinwaarts te trekken verstandig was.

Ons vertrek uit het strandhuis in Point Pedro naar een andere woning in Athiyaddy, Jaffna, markeerde het begin van een saga van huisverhuizingen, zowel op het schiereiland als in Vanni, die bijna een decennium duurde, omdat we een gemakkelijk doelwit werden voor de Sri Lankaanse luchtmacht. Sommige van de huizen die we bezetten, werden rechtstreeks door bombardementen getroffen. Het prachtige oude huis in Point Pedro werd uiteindelijk gebombardeerd en gedeeltelijk verwoest.

De Slag om het Fort van Jaffna

De hervatting van de vijandelijkheden tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering verlegde de nadruk van de politiek van vrede en dialoog naar de bevrijdingsoorlog. De strategie om bezette gebieden te bevrijden kwam opnieuw centraal te staan.

Volgens de analyse van de heer Pirabakaran vormde het garnizoen van het fort, dat het hart van Jaffna bezette, een ernstig gevaar voor het LTTE-bestuur. Het fort werd eeuwen geleden door de Nederlanders gebouwd, met veiligheid als hoogste prioriteit, en lag aan de noordkust van Jaffna, vlakbij de Pannai-dijk die het schiereiland verbond met de eilanden Mandaitivu en Kayts. Maar afgezien van de strategisch cruciale locatie vormde het garnizoen van het fort ook een ernstige bedreiging voor het leven van de burgers die in de stad Jaffna woonden. De Singalese troepen die het fort bemanden, voerden regelmatig willekeurige mortieraanvallen uit op burgergebieden, waarbij meerdere slachtoffers vielen. Het algemene ziekenhuis van Jaffna, op korte afstand van het fort, werd ook onder mortiervuur genomen. Doodsbange patiënten en medewerkers werden tijdens deze aanvallen regelmatig gedwongen het ziekenhuis te verlaten en een veiliger plek op te zoeken. Eveneens van belang was de politieke symboliek die het fort vertegenwoordigde. Voor de Tamils was het fort, gebouwd tijdens de Nederlandse koloniale overheersing, een monument voor de vreemde bezetting van hun thuisland. Voor de Sri Lankaanse staat symboliseerde de militaire bezetting van het fort haar 'soevereiniteit' over Jaffna en haar bevolking. Het leiderschap van de Tigers had daarom aanzienlijke politieke en militaire belangen bij de verovering van het fort en was vastbesloten dit te bereiken. Maar een directe grondaanval op het garnizoen van het fort zou zelfmoord zijn geweest. Gebouwd als een onneembare vesting, omgeven door een diepe gracht, was het fort een geducht bolwerk. In plaats daarvan koos meneer Pirabakaran ervoor om het te belegeren. De mechanismen voor een belegering werden in werking gesteld te midden van een verslechterend staakt-het-vuren en de belegering begon op 18 juni 1990, slechts een week na het uitbreken van de grootschalige vijandelijkheden. De gevechtseenheden van de LTTE omsingelden het fort en bestookten het, na zich te hebben verschanst in goed gebouwde bunkers, met mortiergranaten. Luchtdoelkanonnen van kaliber 50 werden dicht bij de locatie geplaatst en de gecombineerde vuurkracht was voldoende om de aanvoer van voorraden per helikopter naar de belegerde soldaten effectief af te snijden. Omringd en gebombardeerd door aanhoudende mortieraanvallen en met afgesneden bevoorradingslijnen kwamen de Singalese troepen onder zware psychologische druk te staan. Vastbesloten om de val van het fort te voorkomen, ondernam het Premadasa-regime een hevige bombardementscampagne in Jaffna om de belegerde troepen te steunen. Alle gevechtsvliegtuigen en gevechtshelikopters werden gemobiliseerd voor luchtbombardementen, zowel overdag als 's nachts. De hevige luchtaanvallen en artilleriebeschietingen (vanaf de basis in Pallaly) verwoestten niet alleen de omgeving van het fort, maar breidden zich ook willekeurig uit naar woonwijken in de stad. Deze campagne van blinde bombardementen eiste veel burgerslachtoffers en verwoestte uiteindelijk duizenden huizen in Jaffna. Veel mensen verlieten het gebied en degenen die achterbleven brachten uren door in hun geïmproviseerde ondergrondse bunkers. De korte periode die we in Athiyaddy doorbrachten, op slechts een paar kilometer van het fort, was een nachtmerrie. Helikopterkanonnen bestookten het gebied dag en nacht. De luchtaanvallen waren onophoudelijk. We leefden elke dag in de

verwachting dat er elk moment een bom op ons huis zou vallen. Op een dag bezocht Banu, de LTTE-commandant van Jaffna, onze woning en sommeerde ons het huis onmiddellijk te verlaten. Hij vertelde ons dat de militaire inlichtingendienst van de LTTE had vernomen dat de luchtmacht via lokale agenten informatie had verkregen over de locatie van onze woning. Op zijn advies verlieten we Jaffna en gingen we in Vathiri, Vadamarachchi wonen. Een paar dagen later vernamen we dat het huis in Athiyaddy tot puin was gereduceerd nadat het een voltreffer van een vatbom had gekregen.

Na een langdurig beleg viel het fort van Jaffna uiteindelijk op 26 september, de sterfdag van Thileepan, in handen van de LTTE-strijders. Het beleg had 107 dagen geduurd. Doordat de bevoorradingslijnen vrijwel volledig waren afgesneden, dreigden de Sri Lankaanse troepen die zich in het fort hadden verschanst, een langzame dood door honger te sterven. Uiteindelijk lanceerde het Sri Lankaanse leger 's nachts een geheime operatie en wist de terugtrekking van de troepen via een ondergrondse tunnel naar Jaffna te bewerkstelligen. De oever van de lagune bevindt zich aan de achterzijde van het fort.

Het leven in Vadamarachchi

Onze terugkeer naar Vadamarachchi veranderde weinig aan ons onzekere leven. Hoewel de grondgevechten elders plaatsvonden - in de omgeving van het militaire complex Pallaly - werd Vadamarachchi onderworpen aan luchtbombardementen, helikopteraanvallen en beschietingen vanaf zee. Deze regelmatige aanvallen herinnerden ons er voortdurend aan dat we in oorlogsomstandigheden leefden. De regelmatige vluchten van luchtmachtvliegtuigen en gevechtshelikopters boven Vadamarachchi werden een angstaanjagend onderdeel van het leven van de mensen. De verschijning van vliegtuigen en helikopters in de lucht deed hen in paniek vluchten. Degenen die bunkers hadden, grepen hun kinderen en vluchtten ondergronds voor bescherming. De minder fortuinlijken (en dat waren er veel) keken toe hoe de vliegtuigen in de lucht cirkelden, in de hoop een aanwijzing te krijgen waar de bombardementen zouden plaatsvinden. Naast zware explosieven lieten vliegtuigen ook zelfgemaakte vaten met brandbaar materiaal zoals teer vallen. Een heel gezin zou worden uitgeroeid als een van deze vaten een huis rechtstreeks zou raken. Eveneens gevaarlijk waren de vatbommen die willekeurig werden afgeworpen toen de transportvliegtuigen over Vadamarachchi vlogen op weg van de ene naar de andere plaats. Op weerzinwekkende wijze toonden de luchtmachtmedewerkers hun raciale haat door vaten met uitwerpselen op de Tamilbevolking te gooien. De introductie van supersonische straaljagers voegde een nieuwe en angstaanjagende dimensie toe aan de oorlog tegen het volk. Het geluid van naderende oorlogsvliegtuigen en hun verschijning aan de hemel als een cirkelend stipje was als een voorteken van de dood. Het oorverdovende geluid van de duikbommenwerpers die hun dodelijke lading afwierpen, was huiveringwekkend. Deze willekeurige bombardementen op burgergebieden eisten veel slachtoffers.

Ook gevechtshelikopters speelden een rol bij het doden, verminken en terroriseren van mensen. Het beschieten van burgers was een sport voor de bemanning van de helikopters. Ik was

bijvoorbeeld op bezoek bij vrienden die tegenover het plaatselijke ziekenhuis in Manthikai woonden, toen we een helikopter hoorden naderen. We wisten allemaal dat een helikopter in de buurt betekende dat er problemen op komst waren. Iedereen werd alert in afwachting van de aanval. Plotseling galmde het geluid van automatisch machinegeweervuur door de lucht. De laagvliegende helikopter cirkelde boven het winkelgebied van Point Pedro en beschoot lukraak burgers. Nadat het ‘plezier’ daar voorbij was, naderde de helikopter het ziekenhuis. We zochten dekking achter een betonnen muur om de kogels van kaliber 50 te ontwijken. Na ongeveer een half uur van dit ‘plezierritje’ verdween de helikopter. Gelukkig raakte niemand gewond tijdens deze aanval. Maar door deze frequente helikopteraanvallen werd reizen met de auto of bus een gevaarlijke onderneming. Het is onmogelijk om te onthouden hoe vaak ons voertuig onder bommen schuilging om te voorkomen dat we door helikopters werden opgemerkt. Ik herinner me ook nog dat we werden achtervolgd door een helikopter toen we Vallai Veli (uitgestrektheid) overstaken, de twee mijl lange open weg die Vadamarachchi verbindt met Valigamam in Jaffna. Verschillende burgers kwamen om het leven en velen raakten gewond toen helikopters bussen beschoten en met raketten bestookten tijdens de oversteek van dit open gebied. Bussen vol passagiers konden niet snel genoeg weggrijpen bij het geluid van een naderende helikopter en kwamen midden op de openbare weg terecht, waardoor ze een makkelijk doelwit werden voor de bemanningen die er blijkbaar plezier in hadden om op de voor de hand liggende burgerdoelen te schieten.

Ook de Sri Lankaanse marine speelde een rol bij de vernietiging van Vadamarachchi. Tientallen mensen zijn gedood en gewond geraakt en honderden betonnen huizen langs de kuststrook van Valvettiturai en Point Pedro zijn door systematische marinebombardementen tot puin gereduceerd. Door beschietingen vanuit de marine werden mijn Tamil-lessen in een huis in Thumpalai, een paar honderd meter van het strand van Point Pedro, onderbroken, waardoor mijn leraar en ik onze toevlucht moesten zoeken in de bunker.

Onder deze omstandigheden waren we gedwongen om als een mol te leven, en in elk huis dat we bewoonden was de eerste en voornaamste taak het graven van een bunker op het erf. Deze donkere schuilplaatsen, zes voet diep en twee voet breed, L-vormig met een ingang aan de voor- en achterkant, en bedekt met enorme boomstammen en een stapel zandzakken erbovenop, boden ons veiligheid tijdens ons leven op het schiereiland Jaffna, en later in Vanni. Een team van lijfwachten, die in aangrenzende huizen of in huisjes op het terrein woonden, droeg bij aan onze beveiliging. De hekken rondom de huizen waarin we woonden waren met ijzeren platen tot ruim twee meter hoog opgetrokken, waardoor het eruitzag als een klein militair kamp. Of we het nu leuk vonden of niet, dat was het leven van de LTTE-leden. Mensen konden deze ‘iyakkam’ (bewegings)huizen gemakkelijk herkennen aan hun uiterlijk.

Nieuwe afbeelding van vrouwelijke kaders

De val van het fort in handen van de LTTE bracht relatieve veiligheid voor de inwoners van de stad en de omliggende buitenwijken. We besloten terug te verhuizen naar Jaffna om

dichter bij het politieke centrum van de LTTE te zijn. Aanvankelijk huurden we een huis in Chundukili, vlakbij de kust. Vanuit deze locatie had Bala gemakkelijker toegang tot de LTTE-leiders en -kaders, wat zijn werk vergemakkelijkte. De vrouwelijke kaderleden hadden ook te maken met veel politieke kwesties en kwamen vaak bij mij langs om deze problemen te bespreken. Gayathri, die voor haar toetreding tot de LTTE universiteitsstudente was en een hooggeplaatst lid van de 'Birds of Freedom'-groep, was redacteur geworden van het maandblad voor vrouwen 'Suthanthira Paravaikal'. Ze kwam regelmatig langs, op zoek naar ideeën voor het tijdschrift. Jeyanthi had nu de leiding over de militaire vleugel van de vrouwen en Jeya (die bij ons in Chennai woonde) was de leider van het Vrouwenfront, de politieke vleugel van de LTTE-vrouwen. Jeyanthi en Jeya – beiden afkomstig uit Vadamarachchi – behoorden tot de eerste groep meisjes die in 1985 in Tamil Nadu werden opgeleid. Theepa, eveneens afkomstig uit Chennai en ook uit de eerste lichting cursisten, was een goede vriendin van Jeyanthi. Alle drie de jonge vrouwen stonden dicht bij ons en Jeyanthi organiseerde vaak uitjes voor ons vanuit haar basis. Haar belangrijkste basis was een enorm trainingscentrum in Kalally, Thenmarachchi, en een andere in Polygandy in Vadamarachchi. Bala werd vaak meegenomen op deze uitstapjes om lessen in politiek en sociologie te geven aan de vrouwelijke kaderleden en om hen op de hoogte te houden van politieke ontwikkelingen.

Maar nu was het hele beeld van vrouwelijke kaderleden fundamenteel veranderd. De met geweren bewapende vrouwelijke guerrillastrijders van de LTTE in camouflage-uniformen die na de terugtrekking van de Indiërs in 1990 Jaffna binnenmarcheerden, vormden een radicale breuk met de nonchalant geklede jonge vrouwen die twee jaar eerder in wanorde de jungles van de Vanni waren ingevlucht. Ze waren nu goed getraind, hadden gevechtservaring en waren zelfverzekerd. Voor de menigte die zich had verzameld om het schouwspel van de patrouilles van vrouwencontingenten te aanschouwen, was het overduidelijk dat er een nieuwe golf door de samenleving was getrokken, en dit leidde tot aanzienlijke discussie. Hoewel velen de opoffering en toewijding van de vrouwelijke strijders bewonderden, voelden ze zich ook bedreigd door de mogelijkheid van een fundamentele verandering in de rol en het imago van Tamilvrouwen en de impact daarvan op de cultuur. Het aloude debat - traditie versus verandering - stak opnieuw de kop op en spitste zich toe op de vrouwelijke kaderleden zelf. Voor een deel van de conservatieve Tamils in Jaffna betekende de aanblik van jonge, ongehuwde Tamilvrouwen in militaire uniformen die met geweren door de straten van Jaffna patrouilleerden, een schrill contrast met het historische beeld van ingetogen Tamilvrouwen met lang haar in sari's of jurken. Dit betekende voor hen een doodsteek voor de traditie en een bedreiging voor hun cultuur. Het debat over aanleg versus opvoeding werd overal in gezinnen op een nuchtere manier uitgevochten, en de strijd tussen traditie en verandering was vaak fel. Velen beschouwden de vrouwelijke kaderleden in de nieuwe rol van gewapende vrijheidsstrijders als 'onnatuurlijk' voor vrouwen. Voor hen werd het lot van een vrouw bepaald door haar biologie. Niet alleen waren ze 'zwakker' dan mannen, maar hun belangrijkste rol in het leven was die van het baren en opvoeden van kinderen. De gevolgen van elke schending van deze vooraf vastgestelde rollen waren verstrekend en zouden de sociale orde en discipline verstoren, zo werd betoogd. Vrouwen vormden de spil van het huwelijk en de gezinsstructuur, en anders denken of handelen, zo luidde het argument, zou de ondergang betekenen van de op het gezin gerichte cultuur. Zij betoogden

dat vrouwen weliswaar gerespecteerd en gelijkwaardig behandeld werden, maar in hun eigen, sociaal-familiale rol. Een reactionaire tegenreactie betwistte de noodzaak en relevantie van 'vrouwenbevrijding' voor Tamilvrouwen en de samenleving van Jaffna. Maar naar mijn mening waren deze argumenten zowel misplaatst als verkeerd voorgesteld en kwamen ze grotendeels voort uit het onvermogen om duidelijk te definiëren wat 'vrouwenbevrijding' voor Tamilvrouwen betekende. Hoewel de deelname van vrouwen aan de gewapende strijd inderdaad een radicale verandering is voor vrouwen in de Tamil-samenleving, moet men bedenken dat militaire deelname geen doel op zich is, maar bredere doelstellingen dient. In de samenleving van Jaffna raakten de bredere doelstellingen van de betrokkenheid van vrouwen bij de strijd aanvankelijk op de achtergrond en lag de focus op de vertegenwoordiging van gewapende vrouwen. In wezen symboliseerden vrouwen in uniform nu het beeld van 'vrouwenbevrijding' in Jaffna. Een dergelijk beeld viel uiteraard niet in de smaak bij een groot deel van de Tamilvrouwen en het publiek in het algemeen. Er ontstond nog grotere controverse toen LTTE-vrouwen de gewaagde beslissing namen om hun lange zwarte haar af te knippen. Gevlochten en opgestoken lang haar maakte deel uit van het imago van LTTE-vrouwen en was een symbolische overgave aan de gangbare beelden van Tamil-vrouwen. Maar toen LTTE-vrouwen met kortgeknipt haar in de samenleving verschenen, veroorzaakten ze opschudding en werden de vrouwelijke strijders beschuldigd van pogingen om de cultuur te saboteren of te vernietigen. Maar de overweldigende reactie van de vrouwelijke kaderleden op het besluit om hen toe te staan hun haar kort te dragen, weerspiegelde een verlangen onder vrouwen om zich te ontdoen van deze tijdrovende versiering. Maar de beslissing werd in werkelijkheid genomen op basis van militaire overwegingen. Het onderhouden van lang gevlochten haar was een last voor de jonge vrouwen tijdens trainingen en militaire operaties. Niet alle kaderleden lieten echter hun haar knippen. Velen hielden van lang haar en lieten hun lokken daarom groeien. Sommige vrouwelijke kaderleden hielden vast aan hun haar uit 'traditie'. Wat mij betreft was het feit dat ze een keuze hadden in deze kwestie al een vooruitgang voor de vrouwen.

De vrouwelijke kaderleden lieten zich niet van de wijs brengen door de kritiek op hun deelname. Vastberaden in hun inzet doorstonden ze deze storm met grote waardigheid en zelfvertrouwen. Veel jonge vrouwen bleven zich bij de strijd aansluiten en de aanvankelijke schok die dit bij ouders teweegbracht, verdween uiteindelijk toen ze zich verzoenden met een realiteit die ze niet langer konden bepalen. De deelname van vrouwen aan de gewapende strijd werd een geaccepteerde norm in de Tamil-samenleving en de cultuur is niet ten onder gegaan zoals velen hadden verwacht of voorspeld.

Doordat de militaire organisatie van de vrouwelijke LTTE-strijders zich had uitgebreid, begon ze een cruciale rol te spelen in de bevrijdingsoorlog. Dit werd duidelijk tijdens de slag bij Elephant Pass, die begon op 10 juli 1991. Verschillende eenheden vrouwelijke strijders speelden een actieve rol in deze belangrijke veldslag en toonden uitzonderlijke moed en heldhaftigheid. Deze bloedige confrontatie tussen de LTTE en de Sri Lankaanse strijdkrachten duurde vierentwintig dagen. Zonder conventionele wapens en een adequaat luchtafweersysteem, en vechtend in ongunstig, open terrein, leed de LTTE zware verliezen en trok zich uiteindelijk tactisch terug van het slagveld. Er werden 573 tijgers gedood, waaronder 123 vrouwelijke strijders. Honderden mensen raakten gewond. Hoewel het een grote militaire nederlaag was, leerde de LTTE door

deze ervaring de noodzaak en het belang van het ontwikkelen van haar strijdkrachten tot een conventionele formatie. Een van de belangrijkste aspecten van deze strijd was echter de eensgezindheid tussen de LTTE en de bevolking, zowel in de voorbereiding op als tijdens dit offensief. Een grote Sri Lankaanse militaire basis pal in Jaffna was een duidelijke bron van wrok onder de bevolking. Het vooruitzicht dat het gebied zou worden overspoeld en dat de mensen zich vrij van het schiereiland naar de Vanni zouden kunnen verplaatsen, wekte enthousiasme en opwinding bij de bevolking. De steun van de bevolking van Jaffna voor de campagne van de LTTE bij Elephant Pass nam vele vormen aan, van het simpelweg aanbieden van voedsel aan de strijders tot het leveren van transportmiddelen. Mijn medische ervaring maakte mij bij uitstek geschikt om voor de gewonde kaderleden te zorgen, en ik bood aan om de campagne op dit gebied te ondersteunen. Jeyanthi en Jeya richtten twee medische posten op op vierhonderd meter van ons huis, en ik zou verantwoordelijk zijn voor de gewonde meisjes die daar zouden worden opgenomen. Maar zoals ik later zou ontdekken, is de verzorging van oorlogswonden in een geïmproviseerde medische voorziening een heel andere ervaring dan de reguliere verpleging van chirurgische en medische patiënten, die ondersteund wordt door een omvangrijke gezondheidszorginfrastructuur. Het behandelen van opengescheurd weefsel door vlijmscherpe granaatscherven staat ook in schril contrast met de nette chirurgische wond van een blindedarmoperatie. De verminking van het slanke been van een achttienjarig meisje door de kracht van een kogel van kaliber 50 heeft een andere impact op iemands denken dan een beenbreuk bij een tiener tijdens een routineuze gymnastiekoefening.

Afgezien van mijn professionele ervaring als verpleegkundige, hadden de artsen binnen de organisatie alle jonge vrouwelijke medische medewerkers van de LTTE opgeleid. Desondanks wisten de jonge vrouwen, met deze basisverpleegkundige opleiding en minimale medische apparatuur, bewonderenswaardig om te gaan met de gecompliceerde en verwoestende verwondingen die hen opliepen. Tientallen jonge vrouwelijke strijders met ernstige verwondingen passeerden deze medische posten. Velen van hen schreeuwden het uit van de pijn en werden getroost door hun vrienden met minder ernstige verwondingen. Het geduld van de jonge vrouwen die de gewonde kaderleden te woord stonden, was grenzeloos. Hoewel de techniek niet professioneel was, zorgde de zorg waarmee de handen de wonden verzorgden ervoor dat infecties tot een minimum werden beperkt. Hoewel de aanblik van de verwoestende wonden bij jonge mensen iedereen tot nadenken stemt, was het een genoegen om voor deze jonge vrouwen te zorgen, die door hun ervaringen of verwondingen op geen enkele manier ontmoedigd waren geraakt. We maakten vaak grapjes en lachten om hun pijn tijdens de behandeling te verzachten. “Als ‘tante’ je wond aanraakt, geneest hij wel” was een veelgehoorde opmerking van de gewonde vrouwen. Eerlijk gezegd denk ik dat hun snelle genezing meer te maken had met hun jeugd dan met mijn vaardigheden in het verzorgen van hun wonden. Desondanks was ik blij dat ze vertrouwen hadden in de zorg die ik voor hen droeg.

Het was algemeen bekend onder de bevolking dat er in Chundukili medische bases van de LTTE voor vrouwen aanwezig waren. Vervolgens wekte de gedachte aan jonge ‘dochters van de streek’ die met verwondingen opgelopen op het slagveld in bed lagen, groot medeleven op bij de bevolking van Jaffna. Zij reageerden van harte en toonden hun bezorgdheid en solidariteit met de vrouwelijke strijders door beddengoed, jonge kokosnoten, gekookt voedsel en dergelijke

naar de medische posten te brengen. Ook het Sri Lankaanse leger werd getipt over het bestaan van deze tijdelijke medische bases in Chundukili. Toen de Sri Lankaanse luchtmacht op een ochtend rond half elf een bombardement op de bases uitvoerde, was ik dan ook woedend. Ik was net van het terrein vertrokken toen de inval plaatsvond. Ik was langs geweest om te kijken of er specifieke problemen waren die aandacht vereisten. Nog geen vijf minuten nadat ik de basis had verlaten en thuis was aangekomen, slingerde een enorme explosie me op de grond. Ik dacht meteen dat ons huis gebombardeerd was. Ik sprong op en vluchtte naar de bunker, en net toen ik door de deuropening viel, schudde een nieuwe explosie de omgeving op zijn grondvesten. Schokgolven troffen mijn gezicht en brandende granaatscherven vlogen door de bunkerdeur. Kort na de explosie kwamen onze lijfwachten aanrennen om me te vertellen dat de supersonische straaljagers verdwenen waren en dat het veilig was om de bunker te verlaten. We waren allemaal behoorlijk geschrokken van deze hachelijke situatie en vroegen ons af waar de bommen waren gevallen. Toen vernam ik dat de medische bases voor vrouwen waren aangevallen. Ik snelde naar de plek des onheils, bang voor de omvang van het aantal slachtoffers onder de gewonde vrouwen. Wonderbaarlijk genoeg was er, afgezien van een paar schrammen, niemand gewond of gedood. Ze hoorden het vliegtuig boven Jaffna cirkelen en haastten zich naar de bunker om dekking te zoeken, waardoor ze slachtoffers konden voorkomen. Maar helaas werd een passerende burgervrouw door een explosie onthoofd en overleed ter plekke. De regelmatige bombardementen door supersonische straaljagers in de omgeving van ons huis na het offensief van de LTTE bij Elephant Pass leidden tot de vrees dat onze woning een doelwit zou kunnen worden. We verhuisden van Chundukili naar Kokkuvil, waar ons huis vanuit de lucht moeilijker te zien was. We hebben daar de rest van onze tijd in Jaffna doorgebracht.

Het LTTE-bestuur in Jaffna

De inwoners van Jaffna pasten hun leven aan de oorlogsomstandigheden aan en hervatten hun normale routine. Intussen breidde de LTTE haar militaire en politieke vleugels en andere structuren van het burgerlijk bestuur uit. De Tamil Tijgers lieten een aantal overheidsinstellingen functioneren, met uitzondering van de rechtshandhaving. De bestuurlijke structuur van de staat – het Kachcheri-systeem – en de departementen voor onderwijs, gezondheid, transport, landbouw, enzovoort, bleven zoals gebruikelijk functioneren met overheidsmiddelen. De LTTE creëerde een ‘schaduwregering’ om de functies van de centrale instellingen te controleren en te superviseren. De Tamil Tijgers rekruteerden ook burgers met ervaring en expertise om hun schaduwstructuren te runnen. Onder leiding van de heer Tamilenthirai werd een financiële afdeling opgericht, bijgestaan door gekwalificeerde burgeraccountants. Er werd een effectief belastingstelsel ingevoerd. Er werden belastingen geheven van de klasse van kooplieden en middenklasse ondernemers. Een instituut voor economisch onderzoek en ontwikkeling, dat al bestond vóór de komst van de IPKF, werd uitgebreid om het economische welzijn van het Tamil-volk te bevorderen. Ten slotte werden een politiekorps en later een rechtssysteem opgericht om de wet en orde te handhaven. Met andere woorden, de LTTE creëerde een feitelijke staat met het hoofdkwartier in Jaffna en bestuurlijke afdelingen in alle gebieden onder

haar controle in het noordoosten. Terwijl de heer Pirabakaran zijn bestuurlijke controle over het noorden consolideerde, zette de heer Premadasa zijn strijdkrachten in het oosten in. De Sri Lankaanse troepen hebben de posities van de LTTE in de steden en dorpen langs de oostelijke kust veroverd en de Tamil Tijgers teruggedreven naar hun schuilplaatsen in de jungle.

Niettemin bleef het Volksfront van de Bevrijdingstijgers (PFLT), de politieke organisatie van de LTTE, sinds onze aankomst in Jaffna functioneren vanuit haar centrale kantoor in Kondavil, Jaffna. Er werden PFLT-vestigingen geopend over het hele schiereiland. Afgezien van wetshandhaving, ordehandhaving en financiën, controleerde de PFLT alle burgerlijke bestuursstructuren. De integratie van burgers in het PFLT en in de administratieve diensten versterkte het imago van de LTTE als een organisatie van het volk. Maar na verloop van tijd kwam het bestuur van de LTTE in Jaffna onder kritiek te staan. De invoering van een pasjessysteem om de stroom Tamil-jongeren die via Colombo naar westerse landen reisden om asiel aan te vragen, tegen te houden, was een zeer controversiële kwestie. Het doel van de LTTE met het pasjessysteem was om de uittocht van mensen uit het land te stoppen en zo een uiteenvallen van de maatschappij te voorkomen. Maar het beleid van de LTTE kwam natuurlijk in conflict met de wensen van ouders die wilden dat hun kinderen de oorlogsomstandigheden ontvluchtten en in het buitenland een beter leven zochten. Een ander punt dat tot controverse en kritiek leidde, was het verbod op Tamil-films. De LTTE-leiding was van mening dat de meeste Tamil-films een oppervlakkige karikatuur van de werkelijkheid waren en het bewustzijn van de mensen vervuilden. De mensen dachten daar anders over. Veel mensen waren – terecht, naar mijn mening – van mening dat ze niet alleen het recht moesten hebben om te kiezen, maar dat ze ook in staat moesten zijn tot zelfcensuur bij hun filmkeuze. Een belangrijke factor in de controverse rond deze kwestie was ook het gebrek aan entertainmentmogelijkheden voor de bevolking. Pas wanneer men verstoken is van recreatiemogelijkheden, beseft men hoe belangrijk deze zijn voor het welzijn van de mens. De mensen snakten naar een vorm van vermaak in een turbulent leven dat doordrenkt was van oorlog en geweld. Veel burgers bezochten ons en uitten hun frustraties. Op diverse punten deelden we hun standpunten. Maar het leven in Jaffna ging door, ondanks de kritiek. De meeste mensen tolereerden en vergaf de tekortkomingen van het LTTE-regime, met het argument dat het hun kinderen waren, en tevens hun vrijheidsstrijders. De bevolking had veel begrip voor de extreme moeilijkheden waarmee de Tamil Tijgers te maken hadden bij het voeren van een totale oorlog tegen een moderne staat en tegelijkertijd het besturen van de gebieden die ze beheersten. Opmerkelijk genoeg daalde het criminaliteitscijfer in Jaffna aanzienlijk na de oprichting van een politie- en rechtssysteem. In een radicale stap rekruteerde en trainde de politie van Tamil Eelam vrouwelijke politieagenten met als doel de deelname van vrouwen aan het LTTE-bestuur te bevorderen en te vergroten. Er werd betoogd dat met vrouwelijke politieagenten in het korps vrouwen aangemoedigd zouden worden om vervolging en misdrijven tegen hen te melden, en dat er recht zou worden gedaan. Vrouwen voelden zich veiliger met vrouwelijke kaderleden en vrouwelijke politieagenten op straat, bewapend met de bevoegdheid om criminele activiteiten te arresteren en te bestraffen. Een opmerkelijk en bewonderenswaardig aspect van het regime van de LTTE was de vrijheid van angst die vrouwen ervoeren wanneer ze alleen reisden, vooral 's avonds laat.

De LTTE bevorderde, ondanks haar beperkte middelen, ook het onderwijs. Zonder in te grijpen in het staatsonderwijssysteem werd onder leiding van Baby Subramaniam (Illam Kumaran) een onderwijsorganisatie opgericht om het bestaande systeem te ondersteunen en te verbeteren door nieuwe leerboeken over de Tamil-taal, -cultuur en -geschiedenis in het curriculum op te nemen. De leerboeken die door het Sri Lankaanse ministerie van Onderwijs werden geproduceerd, gaven een vertekend beeld van de Tamil-geschiedenis en -beschaving. Rekening houdend met dit feit publiceerde de onderwijsorganisatie van de LTTE teksten die de diepte en schoonheid van de taal, evenals de authentieke geschiedenis van de Eelam Tamils, benadrukten. Het vooruitstrevende onderwijsbeleid van de LTTE sloot goed aan bij de leergierigheid van het Tamil-volk en werd door de samenleving van Jaffna met open armen ontvangen.

Vrouwelijke strijders

Ondertussen braken er op verschillende fronten gewapende confrontaties uit tussen de Bevrijdingstrijders en de Sri Lankaanse strijdkrachten, en de deelname van de vrouwelijke strijders werd een essentieel onderdeel van de bevrijdingsoorlog. De Slag om Elephant Pass, waarin vrouwelijke strijders een cruciale rol speelden, werd gevolgd door een verdedigingsslag in Manal Aru, ook wel bekend als 'Operatie Bliksem' (Minal). Eenheden van vrouwelijke strijders die de LTTE-verdedigingsbunkers in de omgeving van de luchtmachtbasis Pallaly bemanden, voerden gewaagde operaties uit op de minikampen van het Sri Lankaanse leger. Naarmate de geschiedenis van de militaire deelname van vrouwen zich verdiepte en ik verhalen over heldendaden leerde kennen, voelde ik de behoefte om enkele van de verbazingwekkende situaties en ervaringen waarmee deze jonge vrouwen te maken kregen, voor het nageslacht vast te leggen. De tijd en de gebeurtenissen vlogen voorbij en als de geschiedenis niet onmiddellijk werd vastgelegd, dreigde ze te worden vervormd door vervagende herinneringen en feiten te worden vertroebeld door steeds veranderende omstandigheden. Daarom besloot ik een boek te schrijven om de geschiedenis van de vrouwelijke militaire vleugel van de LTTE te documenteren. Jeyanthi, de leider van de vrouwelijke militaire vleugel, werkte volledig mee aan dit project en stelde zoveel mogelijk vrouwelijke strijders die aan de verschillende veldslagen hadden deelgenomen, bereidwillig beschikbaar voor een interview. De vrouwelijke commandanten kwamen bij ons thuis om de geschiedenis te bespreken. Ik ben naar hun kampen gereisd en heb interviews afgenomen. Hoewel het boek fragmenten bevat uit interviews met specifieke personen, was het een zeer emotionele en ontroerende ervaring om hen persoonlijk hun verhaal te horen en te zien vertellen. Velen van hen verlaagden hun stem uit respect wanneer ze de naam noemden van een van hun gemartelde vrienden of collega's. Sommigen van hen werden euforisch toen ze een heldendaad verrichtten. Een of twee vrouwen vonden het gemakkelijker om een moeilijke situatie na te spelen. Soms draaide een vrouwelijke vechter haar vingers in elkaar als ze moeite had om een bepaalde ervaring onder woorden te brengen. Veel vrouwen gebruikten het woord 'bang', maar geen van hen gebruikte het woord 'vluchten'. Ze rechtten allemaal hun schouders toen ze commentaar gaven op de overwinning op het slagveld. Sommige groepen vrouwelijke strijders vertelden hoe ze door vallende bommen heen renden om de strijders aan het front

te bereiken en hen van dringend benodigde munitie te voorzien. Andere meisjes benadrukten het belang van het verstrekken van regelmatige maaltijden aan de strijders, zelfs ten koste van hun eigen honger en dorst. Er deden talloze legendes de ronde over medische teams die hun leven riskeerden om gewonde soldaten van het slagveld te verzorgen en te vervoeren. Sommige van de vrouwelijke strijders waren trots op hun succes bij het ontsnappen aan razzia's door contingenten Sri Lankaanse troepen. Er gingen verhalen rond over de voorgevoelens van hun vrienden over de dood, die uiteindelijk uitkwamen. En terwijl ik met deze jonge vrouwen sprak en zij buitengewone en unieke incidenten en gebeurtenissen onthulden, was het onmogelijk om niet vol ontzag en eerbied te zijn in hun aanwezigheid. En zo, nadat ik in hun leven was toegelaten en hun verhalen met hen had gedeeld, kon ik de totaliteit van hun ervaringen, hun toewijding en de omvang van hun opoffering begrijpen. Het is daarom uiterst verontrustend om kritiek op LTTE-vrouwen te lezen van mensen die absoluut geen idee hebben waarover ze schrijven.

Vrouwelijke strijders van de Bevrijdingstijgers werd op 1 januari 1993 in Jaffna gepubliceerd. Later publiceerde het Internationale Secretariaat van de LTTE het gelijktijdig in Londen en Parijs. Het werk biedt een historisch overzicht van de geboorte en ontwikkeling van de vrouwelijke militaire organisatie van de Bevrijdingstijgers. Het documenteert in detail de betrokkenheid van de vrouwelijke strijders bij verschillende acties in de bevrijdingsoorlog. Het werk beschrijft een zesjarige geschiedenis van de gewapende strijd van de vrouwelijke strijders van de LTTE, beginnend met hun eerste deelname aan de eerste slag bij Mannar in oktober 1986 en eindigend met de grote aanval op het omvangrijke militaire complex in Pallaly op 23 november 1992. Bij het onthullen van deze geschiedenis heb ik geprobeerd de systematische groei en ontwikkeling van de vrouwelijke strijdkrachten en hun uiteenlopende ervaringen weer te geven, van guerrillaoorlogvoering in de jungle tot een meer geavanceerde, semi-conventionele mobiele oorlogsvoering. Ik heb ook de belangrijke rol geschetst die de vrouwelijke strijders speelden in de strijd tegen een formidabele militaire machine - het Indiase leger - in stedelijke en jungle-guerrillaoorlogvoering, waardoor ze zich ontwikkelden tot een effectieve strijdmacht. Een hoofdstuk van het boek behandelt de werving en opleiding van vrouwelijke kaderleden. Ik betoogde dat de strenge training die de LTTE bood, de vrouwelijke kaderleden transformeerde in gedisciplineerde, bewapende strijders die in staat waren de moeilijkste en gevaarlijkste gevechtssituaties het hoofd te bieden.

Historisch gezien waren de vrouwen van Tamil Eelam politiek bewust en namen ze actief deel aan de Tamil-nationale strijd voor zelfbeschikking. Zij vormden de actieve krachten in de geweldloze politieke strijd van de jaren zestig en zeventig. Ik betoogde in het boek dat de deelname van vrouwen aan de gewapende strijd een voortzetting was van hun deelname aan de nationale bevrijdingsstrijd. Verder legde ik uit dat de objectieve en subjectieve omstandigheden die leidden tot de betrokkenheid van vrouwen bij het gewapende verzet 'gevormd zijn door specifieke historische processen van staatsonderdrukking'.² Als integraal onderdeel van de nationale vorming en als directe slachtoffers van staatsonderdrukking meldden Tamilvrouwen

²Adele Ann. 'Vrouwelijke strijders van de Bevrijdingstijgers' 1993. Thasan Press 1993. Hoofdstuk één: Historische achtergrond' Pagina 1.

zich vrijwillig aan bij de verzetsbeweging, omdat het een strijd van een volk was, betoogde ik.

Een antwoord aan de critici

In de inleiding van het boek heb ik duidelijk gesteld dat het werk niet bedoeld was als een theoretisch document over feminisme. “Het is niet de bedoeling van deze tekst om een grondige uiteenzetting te geven van de vele feministische kwesties waarmee vrouwen in gevechtssituaties te maken krijgen. Niettemin worden enkele feministische problemen in de tekst kort aangestipt,” merkte ik op.³

Omdat er in het Engels zeer weinig geschreven is over vrouwen in de gewapende strijd van de LTTE, werd mijn boek uit 1993 al snel een mikpunt voor feministische kritiek op de LTTE-vrouwen. Er is ongetwijfeld altijd ruimte voor kritiek in de politiek. Kritiek kent echter twee aspecten: negatieve en positieve. Sommige critici zijn constructief. Ze zijn objectief en evenwichtig in hun analyse. Dergelijke constructieve kritiek is nuttig en moet worden verwelkomd vanwege de positieve waarde ervan, aangezien het tracht de waarheid over het onderzochte fenomeen onbevooroordeeld aan het licht te brengen. Negatieve kritiek is daarentegen in wezen destructief; Het is een ontkenning van objectieve analyse. Ze zijn vaak onjuist en dragen niets bij aan het begrip van de objectieve realiteit die wordt onderzocht. Een aantal mensenrechtenactivisten en feministen loopt voorop in de negatieve aanvallen op Tamilvrouwen in de gewapende strijd. Bewust of onbewust vormen zij vaak het intellectuele centrum van een repressief staatsapparaat, dat er vooral op uit is de legitimiteit van het Tamil-gewapende verzet als vorm van politieke strijd te ondermijnen. Door de deelname van Tamilvrouwen aan de gewapende strijd te bekritisieren, kunnen ze een bredere aanval lanceren op de Tamil-politieke strijd in het algemeen. Deze kritiek is er dus ook op gericht om vrouwen, als integraal onderdeel van de onderdrukten, het recht te ontzeggen zichzelf te verdedigen tegen de bedreiging van hun voortbestaan.

Er zijn ook feministische schrijfsters die uitgebreide kritiek hebben geuit op vrouwelijke LTTE-strijders, zonder voldoende kennis en begrip van de specifieke historische omstandigheden die hebben geleid tot de deelname van Tamil-vrouwen aan het gewapend verzet. Sommigen van hen zijn Singalese feministen wier opvattingen bevooroordeeld zijn en gevangen zitten in het chauvinistische discours van de Singalese elite. Er zijn ook Tamil-feministische critici die in Colombo geboren en getogen zijn, in het buitenland hebben gestudeerd en weinig tot geen kennis hebben van de concrete omstandigheden van onderdrukking of verzet in het Tamil-thuisland. Hoewel geleerde intellectuelen hun ‘gegevens’ halen uit de vertekende literatuur die door de media in Colombo wordt geproduceerd. Dit zijn messiaanse visionairs die beweren hun Tamil-culturele identiteit te hebben overstegen ten gunste van de hoogste idealen van een multicultureel universum en die de Tamil-strijd beschouwen als slechts een verdraaide manifestatie van eng nationalisme. Een van die critici is Radhika Coomaraswamy. In een zeer controversieel artikel

³Ibid. Pagina iv.

getiteld ‘LTTE-vrouwen - Is dit bevrijding?’, gepubliceerd in een weekblad in Colombo ⁴, veroorzaakte mevrouw Coomaraswamy opschudding onder sociale en politieke denkers in Sri Lanka. De controverse vloeit voort uit haar grove misrepresentatie van Tamilvrouwen in de gewapende strijd. Ook belangrijk was haar algemene veroordeling van de gewapende strijd als vorm van politieke strijd. Maar in haar uiteenzetting over de vrouwen van de LTTE snijdt ze verschillende feministische kwesties aan. Tot mijn verbazing heeft ze de kern van de zaak volledig genegeerd: de aard van de staatsterreur en -onderdrukking, die genocidale proporties aannam en 70.000 Tamil-burgers het leven kostte. Verrassend genoeg ging ze niet in op de geschiedenis van de Tamil-strijd, met name de geweldloze strijd die meer dan twee decennia duurde en uiteindelijk bezweek onder het geweld van de staat. Mevrouw Coomaraswamy presenteert een ahistorische these, waarin ze vijftig jaar verzet tegen staatsgeweld negeert, en verklaart desondanks dat ze tegen geweld is en de vrouwelijke LTTE-strijders aan de kaak stelt als ‘daders van geweld’. Na haar artikel aandachtig te hebben gelezen, concludeerde ik dat ze zeer beperkte kennis heeft van de Bevrijdingstijgers, hun doelen, doelstellingen en ideologie. Bovendien was haar weergave van de vrouwelijke Tigers gebaseerd op onjuiste aannames, waarvan de meeste haar eigen projecties en vermoedens lijken te zijn.

Om te beginnen waardeer ik de inzet van mevrouw Coomaraswamy voor mensenrechten, geweldloosheid en het welzijn van de mensheid in het algemeen. Ze vertegenwoordigt en verwoordt inderdaad veel van de fundamentele waarden die gangbaar zijn in de internationale humanistische politiek. Ik ben het volledig eens met mevrouw Coomaraswamy, noch met de rest van de wereld, wat betreft de erkenning en aanvaarding van de mensenrechtenprincipes zoals vastgelegd in de universele verdragen van de Verenigde Naties. Het bevoorrechten van fundamentele rechten en vrijheden als essentieel voor de mensheid zal een steeds belangrijkere rol gaan spelen in de wereldpolitiek. Ik heb evenmin enige moeite met het waarderen en respecteren van geweldloosheid. Deze nobele idealen zijn fundamenteel voor menselijke waardigheid, maatschappelijke ontwikkeling en een beschaafd leven. Ik deel met haar ook de hoop voor de mensheid, de verwondering over creativiteit, de ontzagwekkende prestaties van de mensheid door de eeuwen heen, en de bewondering voor de prachtige en fantastische diversiteit van het leven. Niettemin kunnen we, ondanks het uitdragen van idealen die humanistische neigingen bevorderen, de grote delen van de mensheid die gebukt gaan onder de verpletterende last van sociale onrechtvaardigheid en onderdrukking, niet ontlopen en ook niet negeren. De vormen van onderdrukking zijn talloos. Mensen worden onderdrukt door het kastenstelsel; Vrouwen worden vanwege hun geslacht blootgesteld aan discriminatie en geweld; Kleine naties worden verpletterd door grotere; Etniciteit maakt van bepaalde bevolkingsgroepen een doelwit voor massamoord; Religieuze verschillen, raciale verschillen en verschillen in huidskleur leiden tot diverse vormen van misbruik en conflicten. En zo gaat het maar door, een eindeloze stoet van verschillende uitingen van onrecht. Het is een feit dat er een onderdrukte mensheid bestaat, met al haar beproevingen, tegenslagen en strijd. Er zijn delen van de mensheid die te maken hebben met extreme vormen van onderdrukking en grove schendingen van mensenrechten die neerkomen op genocide. En voor sommige van deze mensen hebben de gangbare normen voor conflictoplossing, zoals dialoog, overleg en onderhandelde schikkingen, geen verlichting gebracht.

⁴Coomaraswamy, Radhika. LTTE-vrouwen: Is dit bevrijding? The Sunday Times, 5 januari 1997.

In plaats daarvan gaat de onderdrukking door, wordt ze steeds hardnekkiger en is een rationele oplossing onmogelijk. En in deze nogal tragische omstandigheden, nadat alle vormen van democratische, geweldloze protestmiddelen zijn uitgeput, kiezen de vervolgdgen ervoor om het genodische geweld van de onderdrukker met geweld te bestrijden, als de ultieme optie om hun recht op zelfverdediging uit te oefenen. Men kan betogen dat wanneer alle geweldloze vormen van strijd uitgeput zijn en wanneer de vervolging een ondraaglijke omvang aanneemt die het voortbestaan van een bepaalde nationale formatie van een volk bedreigt, het geweld van de onderdrukten kwalitatief verschilt van het geweld van de onderdrukker. In dit geval wordt het geweld van de onderdrukten een legitiem wapen van zelfverdediging ter bescherming van het voortbestaan van de gemeenschap als geheel. Dit is het geval bij de Tamilbevolking in Sri Lanka. Ondanks de tekortkomingen van de politieke regelingen die de Britten achterlieten toen ze de soevereiniteit teruggaven aan de bevolking van het eiland, lag de verantwoordelijkheid voor het bestuur bij de politici die de regering vormden. Men kan zich alleen maar afvragen hoe de situatie er vandaag de dag uit zou zien als concepten als multiculturalisme, multiracisme, pluralisme enzovoort de norm waren geweest voor het politieke bestel in die unieke historische periode op het eiland. Men kan alleen maar veronderstellen dat de catastrofale gebeurtenissen van vandaag de dag zich zonder die gebeurtenissen nooit zouden hebben voorgedaan. Helaas kregen racisme en ultranationalistische sentimenten de overhand onder de Singalezen en hun politieke vertegenwoordigers. In plaats van een democratische, pluralistische samenleving op te bouwen onder een moderne, progressieve staat, vervielen de Singalese politieke leiders tot de laagheid van het aanwakken van raciaal en religieus fanatisme. De Sri Lankaanse staat heeft na de onafhankelijkheid zijn verantwoordelijkheid voor het welzijn van al zijn burgers verzaakt en is een belichaming geworden van geïnstitutionaliseerd racisme. De afgelopen vijftig jaar heeft de staat openlijk en schaamteloos ondemocratische en onrechtvaardige maatregelen genomen die het homogene bestaan van zijn historische burenen in het noorden en oosten, de Tamils, ernstig hebben verstoord.

Een strijd tegen genocide

Ik hoef de geschiedenis van het onrecht waaraan het Tamil-volk is blootgesteld niet te herhalen. Het is goed gedocumenteerd. Maar de onderdrukking is ernstiger en veel dieper geworteld dan de meeste analisten beseffen. Naar mijn mening, na twintig jaar met het Tamil-volk te hebben samengeleefd onder verschillende omstandigheden en getuige te zijn geweest van de ernst van hun vervolging, ben ik genoodzaakt te concluderen dat de strijd van het Tamil-volk voor politieke rechten een strijd tegen genocide is geworden. Het is tegen deze vorm van onderdrukking dat de Tamils gedwongen zijn hun gewapende strijd te voeren ter verdediging van hun recht op bestaan. Uiteraard ben ik me er terdege van bewust dat de beschuldiging van genocide ernstig is; Het wordt beschouwd als de ernstigste misdaad tegen de mensheid. Daarom kan de vraag worden gesteld of de vorm van onderdrukking die tegen de Tamils is gepleegd, als genocide kan worden aangemerkt en op welke gronden een dergelijke beschuldiging van die omvang tegen de Sri Lankaanse staat kan worden geuit. Om een dergelijke vraag

te beantwoorden, is het nodig de betekenis van de term genocide te verduidelijken en de omstandigheden uit te leggen die aanleiding geven tot dit fenomeen in de Sri Lankaanse context.

Genocide is niet expliciet gedefinieerd. Er bestaat geen duidelijke, universeel aanvaarde definitie of algemene theorie over genocide. De definitie in het Genocideverdrag van 1995, dat wordt beschouwd als een dwingende norm van internationaal recht, is beperkt en eng van aard. Genocide wordt beperkt tot daden 'gepleegd met de bedoeling om een nationale, etnische, raciale of religieuze groep geheel of gedeeltelijk te vernietigen'. Op basis van bepaalde historische ervaringen van de mensheid wordt genocide over het algemeen begrepen als een opzettelijke daad van uitroeiing van een groep mensen (aangeduid als natie, ras en etnische groep) door middel van massamoord, zoals is gebeurd met het Joodse volk in de Duitse concentratiekampen. Op basis daarvan definieert het VN-verdrag genocide met de nadruk op het aspect van de fysieke uitroeiing van mensen. Hoewel het enorme verlies aan Tamil-levens als gevolg van racistisch geweld, militaire offensieven en 'verdwijningen' binnen deze definitie valt, vinden wij een dergelijke definitie ontoereikend en te beperkt om de meest subtiele en geraffineerde vormen van genocide te verklaren. Deze vormen zijn erop gericht om, over een langere periode, de raciale, etnische of nationale identiteit van een volk te vernietigen door systematisch hun politieke, sociale, culturele en economische structuren af te breken. Het is algemeen bekend dat sommige internationale regeringen die deelnamen aan het Genocideverdrag, om hun eigen daden te verhullen, geen voorstander waren van een bredere definitie. De beroemde internationale jurist Raphael Lemkin, die oorspronkelijk het woord genocide bedacht, geeft in zijn bekende werk 'Axis Rule in Occupied Europe' een bredere definitie van genocide.

"Over het algemeen betekent genocide niet noodzakelijkerwijs de onmiddellijke vernietiging van een natie, behalve wanneer dit gebeurt door massamoord op alle leden van een natie. Het is eerder bedoeld als een gecoördineerd plan van verschillende acties gericht op de vernietiging van essentiële fundamenteën van het leven van nationale groepen, met als doel de groepen zelf uit te roeien. De doelstellingen van een dergelijk plan zouden de desintegratie zijn van de politieke en sociale instellingen, van cultuur, taal, nationale gevoelens, religie en het economische bestaan van nationale groepen, en de vernietiging van de persoonlijke veiligheid, vrijheid, gezondheid, waardigheid en zelfs het leven van de individuen die tot dergelijke groepen behoren. Genocide is gericht tegen de nationale groepen als geheel, en de betrokken acties zijn gericht tegen individuen, niet in hun individuele hoedanigheid, maar als leden van de nationale groepen." ⁵

Op basis van aspecten van bovenstaande definitie kunnen we stellen dat de vorm van onderdrukking die de Singalese staat tegen het Tamil-volk uitoefent, niets anders is dan genocide. Deze genocidale onderdrukking, die zich over een periode van vijftig jaar uitstrekt, is gebaseerd op een berekende strategie die door opeenvolgende Sri Lankaanse regeringen is uitgevoerd met de weloverwogen intentie om de essentiële fundamenteën van de Tamil-natie te vernietigen, namelijk het land, de taal, de cultuur, het economische, sociale en politieke leven. Het uiteindelijke doel is de nationale of etnische identiteit van het Tamil-volk te vernietigen.

⁵Lemkin, Raphael. Hoofdstuk IX 'Genocide' in 'De heerschappij van de Asmogendheden in bezet Europa: Wetten van bezetting'. Washington, D.C. Carnegie Endowment for International Peace, 1944. Pagina 79.

Genocidale programma's zijn de ultieme manifestatie en uiting van onmenselijkheid. Genocide wentelt zich in de terreur die het aanricht en vertrapt mensenlevens; Het is minachtend ten opzichte van sociale familiebanden en respectloos ten aanzien van leeftijd en geslacht. Ook vrouwen behoren tot de doelgroep en worden slachtoffer van deze afschuwelijke misdaad. Vrouwen worden inderdaad vaak aangewezen als instrumenten via welke daden met genocidale intentie kunnen worden gepleegd. De wijdverbreide verkrachting van vrouwen tijdens rassenrellen of militaire bezettingen is hiervan een voorbeeld. Op individueel niveau ervaart de vrouw verkrachting als een verachtelijke en grove schending van haar persoon en als een daad van mentale en fysieke marteling die haar wordt aangedaan. Maar op collectief niveau is verkrachting erop gericht de normen van de samenleving te schenden en te vernederen. De schending van de mensenrechten van vrouwen is een aantasting van de waardigheid en een diepe belediging van de nationale gevoelens en sentimenten van een natie. Hoewel vrouwen soms worden ingezet als middel om de gevoelens van een natie te vernederen, is het uiteindelijke doel de genocide van een volk. Onder dergelijke omstandigheden, en tot grote ontsteltenis van mevrouw Coomaraswamy en haar denkrichting, mag vrouwen het recht op zelfverdediging van zichzelf en hun volk niet worden ontzegd. Een onderdrukt volk het recht op zelfverdediging ontzeggen, is hetzelfde als hen vragen om massaal zelfmoord te plegen. Het is dus onjuist om mevrouw Coomaraswamy de LTTE-vrouwen in de gewapende strijd af te schilderen als 'daders van geweld' die de 'doodsklok luiden voor de vrouwelijkheid', als bijdragers aan de 'militarisering van het maatschappelijk middenveld' die mensenrechtenschendingen begaan. De deelname van vrouwen aan de gewapende strijd moet worden gezien als een verlengstuk van hun deelname aan de nationale verzetscampagne. Vrouwen hebben deelgenomen aan alle geweldloze campagnes en het is daarom vanzelfsprekend dat wanneer de wijze van strijd verandert, de deelname van vrouwen deel zal uitmaken van die nieuwe trend. Als geweldloos verzet al heeft gefaald, zou het absurd zijn als vrouwen zo'n zinloze onderneming zouden voortzetten. Erger nog, een dergelijke aanpak zou wel eens averechts kunnen werken. Mevrouw Coomaraswamy heeft de kern van de zaak gemist. Het is de staatsrepressie van het Tamil-volk die vrouwen ertoe heeft aangezet deel te nemen aan de gewapende strijd.

In het artikel van mevrouw Coomaraswamy lijkt een algemeen misverstand te bestaan over de rol van vrouwen in de gewapende strijd. Haar artikel brengt het idee over van gewapende strijd en het uitdragen van wapens aan vrouwen als een vorm van militaire machtsovername. Het wordt gezien als een opzettelijk, onomkeerbaar proces dat uiteindelijk gericht is op de verdringing van democratische waarden, de rechtsstaat, dialoog en onderhandelde oplossingen voor conflicten. Deze 'militarisering' van het maatschappelijk middenveld, die mevrouw Coomaraswamy waarneemt onder de Tamilbevolking, is geen doel op zich, maar markeert een bepalende fase in de evolutie van de Tamilstrijd. Hierin laten de massa's mensen, waaronder jongeren, ouderen en vrouwen, hun politieke stem horen door middel van een openlijke opstand tegen een anderszins onverschillige en dove overheid die erop uit is de Tamilbevolking te vernietigen. Het waren de objectieve omstandigheden van de genocide en de dringende noodzaak om weerstand te bieden en zich te verdedigen tegen de vernietigende krachten, die de Tamilbevolking, inclusief vrouwen, ertoe brachten vrijwillig deel te nemen aan de gewapende strijd. Het fenomeen 'militarisering', zoals mevrouw Coomaraswamy het beschrijft, is daarom geen opzettelijke uitbuitingsstrategie

van de LTTE om haar troepenmacht voor de oorlog te vergroten, maar eerder een historische noodzaak die voortvloeit uit de extreme omstandigheden van de burgeroorlog. Ik zou willen betogen dat de bezorgdheid van mevrouw Coomaraswamy over de ‘militarisering’ van het maatschappelijk middenveld en de schending van mensenrechten beter gericht zou kunnen zijn tegen Singalese vrouwen die zich aansluiten bij de staatsstrijdkrachten. Door deze actie kiezen zij uiteindelijk voor deelname aan het onderdrukkende staatsapparaat en schikken zij zich onnodig naar een door mannen gedomineerde instelling, waardoor zij de positie van Singalese nationalistinnen versterken en bijdragen aan het voortbestaan van een brute oorlog. Sinhala-feministen zijn er niet in geslaagd hun zusters ervan te overtuigen dat, hoewel ze het recht hebben om zich bij de strijdkrachten aan te sluiten, er geen echte urgentie is om dat te doen. Volgens hen zou het de natie het beste dienen door hun ‘vrouwelijke’ kwaliteiten te tonen in een vreedzame strijd voor een radicale, eerlijke en rechtvaardige oplossing voor het etnische conflict. Voor Singalese vrouwen die leven in een ‘democratisch’ politiek systeem, geregeerd door hun eigen volk, onder een grondwet die hun taal, religie en cultuur behoudt en beschermt, waar ze niet worden gediscrimineerd of blootgesteld aan raciaal geweld, of bedreigd met genocide, is er geen verplichting om zich bij de strijdkrachten aan te sluiten.

Vrouwen en de nationale strijd

Mevrouw Coomaraswamy, als functionaris van de Verenigde Naties, zou zich bewust moeten zijn van de grote verscheidenheid aan nationale conflicten in de hedendaagse wereldpolitiek. Het voorkomen van grove mensenrechtenschendingen die neerkomen op genocide in verschillende etnische conflicten wereldwijd is een ernstige zorg geworden voor de internationale gemeenschap. In sommige gevallen, bijvoorbeeld Kosovo en Oost-Timor, zag de internationale gemeenschap zich genooddaakt in te grijpen en de vrede te herstellen door middel van geweld, ofwel militair geweld. De internationale gemeenschap is zich er volledig van bewust dat de etnische oorlog in Sri Lanka nog steeds het meest gewelddadige conflict in Azië is en dat de Tamil-natie strijdt tegen de onderdrukking door de Singalees-boeddhistische staat. Dat de Tamils in het noordoosten een natie vormen en dat hun strijd daarom een nationale strijd is, is een onbetwistbare historische en politieke realiteit. Tamilvrouwen, die de helft van de bevolking van de Tamil-natie uitmaken, zijn onlosmakelijk verbonden met deze nationale strijd. De vrouwen die zich hebben aangesloten bij het Tamil-bevrijdingsleger, evenals de meerderheid van de vrouwen die deelnemen aan de massale burgerprotesten, vormen de ruggengraat van de Tamil-nationale strijd. Een historisch ontwikkelde, volledig tot wasdom gekomen nationale strijd overstijgt genderverschillen en de geest van nationalisme – of liever het nationale bewustzijn – verbindt de mensen tot een geïntegreerde, verenigde kracht die zich inzet voor één enkel project van vrijheid.

Mevrouw Coomaraswamy veroordeelt nationalistische strijd en stelt dat nationalistische bewegingen vrouwen uitbuiten om hun nationalistische aspiraties te verwezenlijken. Voor haar behoren nationalisme en nationalistische strijd tot het domein van de reactionaire politiek.

Tegenover nationalisme stelt zij internationalisme, of liever gezegd het universalisme van vrouwenbewegingen, dat 'internationale idealen van vrouwelijke solidariteit over culturen heen, tegen oorlog en voor vrede' verheerlijkt. Mevrouw Coomaraswamy, hoewel rapporteur van de Verenigde Naties inzake geweld tegen vrouwen, leeft in een ander ideologisch universum, losgekoppeld van de rauwe realiteit van het conflict waarin haar eigen volk verwickeld is. Ik twijfel er niet aan dat de vrouwen van Tamil Eelam buitengewoon verontwaardigd zouden zijn en bezwaar zouden maken tegen iedereen die hen de internationale idealen van mondiale solidariteit, interculturele eenheid, humanisme en geweldloosheid probeert bij te brengen, terwijl zij gedwongen worden te leven in door het leger bezette gebieden, in vluchtelingenkampen waar ze constant worden bedreigd met de dood, militair geweld en verkrachting. Het is gemakkelijk om te filosoferen en universele waarden te verkondigen vanuit ivoren torens in Genève en New York. Maar deze preken betekenen niets voor de vrouwen die gedoemd zijn om elke dag van hun leven terreur te ondergaan.

Volgens mevrouw Coomaraswamy heeft de toetreding van vrouwen tot de strijdkrachten geleid tot een grote verandering in de 'symbolische representatie van vrouwen in de Tamil-samenleving'. Ze baseert haar argumentatie op antropologen en stelt dat de 'bevoorrechte vrouw' in de Tamil-Hindoeïstische samenleving de 'gunstig gezinde vrouw met veel kinderen en materiële rijkdom' is. Deze ideale vrouw wordt symbolisch weergegeven door 'het dragen van rijke sari's, schitterende sieraden, een zilveren teenring en een rode pottu op haar voorhoofd'.⁶ Nadat mevrouw Coomaraswamy de zeer welgestelde, hooggeplaatste hindoeïstische getrouwde vrouw met haar weelderige versieringen en vele kinderen als de ideale Tamilvrouw heeft neergezet, plaatst ze de LTTE-vrouw daar tegenover als de ontkenning van de ideale traditionele Tamilvrouw. Ze bekritiseert de vrouwelijke Tijgers in gevechtsskleding, 'zonder make-up, sieraden of opsmuk' en met kort haar, en introduceert het concept van androgyne om de vrouwelijke Tijgers af te schilderen als mannelijk, zonder enige traditionele Tamil-vrouwelijke kenmerken. Dit is een grove misrepresentatie en een uiterst beperkt begrip van de vrouwen van de LTTE, waarvan we alleen maar kunnen aannemen dat het vooral bedoeld is om hun imago en deelname aan de strijd te ondermijnen. Ten eerste moet mevrouw Coomaraswamy beseffen dat de vrouwelijke LTTE-strijders deel uitmaken van verschillende contingenten van een professioneel bevrijdingsleger, dat voortdurend in oorlog is met de Sri Lankaanse staat. Als strijders die voortdurend in gevechten verwickeld zijn, zijn de vrouwelijke kaders van de LTTE gedwongen hun uiterlijk aan te passen aan de omstandigheden van de oorlog. Het zou absurd zijn om je voor te stellen dat vrouwelijke LTTE-strijders in rijke sari's, schitterende sieraden en met bloemen in hun lange haar betrokken zouden zijn bij gevechten in de loopgraven. Mevrouw Coomaraswamy zal, in ieder geval in boeken, hebben gezien hoe de vrouwelijke strijders in verschillende nationale bevrijdingsstrijden op vergelijkbare wijze gevechtsskleding en laarzen droegen, zonder make-up, sieraden of lang, golvend haar. Kan ze androgyne kenmerken toeschrijven aan al die dappere jonge vrouwen die voor de vrijheid van hun naties vochten en daarbij tijdens de oorlogsjaren alle opsmuk achterwege lieten? Bovendien is het een volkomen misvatting van mevrouw Coomaraswamy om de stelling te verkondigen dat de LTTE androgyne vormen als ideaal voor vrouwen propageerde. De Tigers verheerlijken evenmin de zogenaamde

⁶Coomaraswamy, Radhika. 'Is dit de bevrijding van de LTTE-vrouwen?' The Sunday Times, 5 januari 1997.

‘gewapende maagden’, een concept dat mevrouw Coomaraswamy ontleent aan professor Peter Schalk. Ze zegt: ‘De LTTE stelt echter ook duidelijk dat de ideale vrouw een maagd moet blijven; ‘Seksualiteit wordt gezien als een kwade, verlamdende kracht.’ De oorsprong van dit absurde idee blijft onduidelijk. Deze aanname verradt haar totale onwetendheid over het leven van de LTTE-vrouwen. De LTTE-leiding steunt al jarenlang liefde, huwelijk en het krijgen van kinderen onder haar leden. We hebben in de loop der jaren inderdaad veel bruiloften bijgewoond die voortkwamen uit liefdeshuwelijken. Bovendien beschikt de LTTE over een raad voor huwelijksadvies om huwelijken te helpen en te ondersteunen. De maandelijkse financiële ondersteuning en huisvesting voor de echtparen worden betaald uit de kas van de LTTE. De ongefundeerde beschuldigingen van mevrouw Coomaraswamy dat de LTTE de uitroeiing van vrouwelijkheid, liefde en seksualiteit zou bevorderen, zijn dan ook nergens op gebaseerd.

Voortbouwend op feministische theorieën maakt mevrouw Coomaraswamy onderscheid tussen de ‘positieve eigenschappen van bepaalde constructies van vrouwelijkheid, zoals zorgzaamheid, zachtheid, mededogen en tolerantie’, en het mannelijke wereldbeeld van ‘autoriteit, hiërarchie en agressie’. Ze betoogt dat de ideologie van de LTTE geen ruimte biedt voor de bevordering van positieve vrouwelijke eigenschappen. Ze stelt dat het viere van het leven de fundamentele waarde van het universele feminisme is en beschuldigt de LTTE ervan de dood als martelaarschap te verheerlijken. Hoewel ik de wetenschappelijke basis achter het formuleren van universele constructen van vrouwelijkheid en mannelijkheid niet onderschrijf, heb ik wel sympathie voor de pogingen van humanistische feministen die dergelijke nobele principes theoretiseren om de zaak van wereldvrede en -harmonie te bevorderen. Maar dat mevrouw Coomaraswamy beweert dat de LTTE, en met name de LTTE-vrouwen, geen waarde hechten aan creativiteit, de heiligheid van het leven of alle positieve eigenschappen die aan vrouwelijkheid worden toegeschreven, is ronduit belachelijk. Dit toont duidelijk aan dat ze schrijft vanuit veronderstellingen, in plaats van vanuit feiten. Ik denk dat ze, net als de meeste schrijvers uit Colombo, geen toegang heeft tot het omvangrijke politieke, theoretische en literaire werk dat in het Tamil is geproduceerd door LTTE-vrouwen. De voorspellingen van mevrouw Coomaraswamy zijn puur gebaseerd op het uiterlijk van vrouwelijke vechters in ‘mannelijke’ kleding. Het simpele feit dat Tamilvrouwen deelnemen aan het gewapende verzet en dat de doden als heldinnen worden geëerd, heeft bij mevrouw Coomaraswamy een overvloed aan negatieve ideeën over LTTE-vrouwen doen ontstaan.

Vanuit haar nogal oppervlakkige en beperkte perspectief wordt de gewapende strijd van de LTTE gereduceerd tot een simpel geweldsfenomeen, en worden degenen die bij de strijd betrokken zijn afgeschilderd als ‘daders van geweld’ en vernietigers van levens. In deze simplistische beoordeling worden de objectieve historische omstandigheden die aanleiding gaven tot de Tamil-verzetsbeweging opzettelijk buiten beschouwing gelaten. Dat is dan ook het doel van de strijd. Mevrouw Coomaraswamy zou bezwaar kunnen maken als ik zeg dat de LTTE-leden, zowel mannen als vrouwen, vechten om hun volk te beschermen tegen een genocide. Met andere woorden, ze vechten om het leven te beschermen, het collectieve leven van de Tamil-natie. Zo zien de Tamils de strijd. Voor hen zijn de Tigers hun verdedigers, vrijheidsstrijders die bereid zijn hun leven op te offeren om het leven van de gemeenschap te redden en te beschermen. Hier vinden we een buitengewoon fenomeen van zelfopoffering, de verzaking van het individuele

leven voor de verlossing van het collectieve leven, wat een ultiem humanistisch ideaal is. In deze context worden de martelaren geëerd. Het is geen viering van de dood, zoals mevrouw Coomaraswamy beweert, maar eerder een eerbetoon en blijk van respect voor een leven dat is opgeofferd voor het hogere doel van het behoud van de levens van een volk als geheel.

Ik heb jarenlang tussen de LTTE-vrouwen gewoond en gewerkt en hun ervaringen van vreugde en verdriet, hun aspiraties en hoop gedeeld. Ik kan met zekerheid zeggen dat er in hun theoretische of politieke ideologie geen ideaalbeeld van de 'gewapende maagd' bestaat. Er is evenmin sprake van een afwijzing van positieve vrouwelijke eigenschappen. Achter het uiterlijk van elke vrouwelijke strijder in uniform schuilt een tedere, zachtaardige en gepassioneerde jonge vrouw met alle eigenschappen die aan vrouwelijkheid worden toegeschreven. Ik ben de tel kwijtgeraakt van het aantal zogenaamde 'gewapende maagden' die verliefd werden, trouwden, kinderen kregen en van het huwelijksleven genieten. Ik heb de positieve eigenschappen van zorgzaamheid in overvloed gezien bij de getrouwde vrouwen van de LTTE. Het is zeer verontrustend dat een belezen vrouw als mevrouw Coomaraswamy de LTTE-vrouwen kan demoniseren als 'gewapende maagden', als 'daders van geweld' en als een ontkenning van het ideale traditionele Tamil-vrouwenbeeld. Haar ideeën zijn niet op de waarheid gebaseerd.

Vrouwenemancipatie

Een ander punt dat mevrouw Coomaraswamy aan de orde stelt, betreft de vraag of LTTE-vrouwen nu wel of niet mondiger of juist 'ontmacht' zijn, zoals zij graag betoogt. Volgens haar zijn de vrouwen van de LTTE 'machteloos', 'radertjes in de machine van andermans plannen' en 'uitvoerders van beleid dat door anderen, door mannen, is bedacht'. Het is zowel triest als misleidend om zo'n uitgesproken negatief beeld van de LTTE-vrouwen te schetsen. In de meest fundamentele zin moet mevrouw Coomaraswamy zich ervan bewust zijn dat het herkennen van structuren van onderdrukking essentieel is voor het emancipatieproces. Vrouwen die zich bij de LTTE aansluiten, hebben het Singalese racisme aangewezen als de fundamentele structuur van onderdrukking waaraan zij worden blootgesteld. Deelname aan een strijd om zich te bevrijden van deze vorm van onderdrukking is op zichzelf al een vorm van zelfversterking. Maar mevrouw Coomaraswamy negeert in haar haast om de LTTE-vrouwen te demoniseren volledig het feit dat deelname aan deze vorm van strijd een cruciale, versterkende ervaring was. Bovendien houdt haar aanval op hun mate van zeggenschap geen rekening met de omstandigheden waaronder zij opereren. Ze heeft geen enkel gevoel van empathie voor de vrouwelijke LTTE-strijders. De LTTE-vrouwen opereren niet met de steun van een staatsbestuur en financiële middelen van internationale organisaties om de ideeën die ze hebben bedacht te verwezenlijken en de projecten uit te voeren. Geconfronteerd met voortdurende militaire offensieven, herhaalde verplaatsingen en beperkingen door financiële tekorten en gebrek aan toegang tot middelen, hebben de vrouwen van de LTTE moeite om hun sociale projecten en activiteiten ter bevordering van zelfredzaamheid te realiseren. Men moet zich dus afvragen wat het motief was achter de beslissing van mevrouw Coomaraswamy om de vrouwen van de LTTE onder de loep te nemen, hun mate van empowerment te onderzoeken en de organisatie aan te wijzen als voorbeeld van

ontoereikende vertegenwoordiging van vrouwen op het hoogste besluitvormingsniveau. Om haar onnodig denigrerende en negatieve opvattingen over LTTE-vrouwen te staven, voert ze hun afwezigheid in de hoogste besluitvormingsorganen van de organisatie aan als bewijs. Maar voordat we de waarheid van haar beschuldigingen over vrouwen in besluitvormingsposities onderzoeken, moeten we erop wijzen dat de onevenwichtigheid in het aantal vrouwen op topposities in regeringen en organisaties wereldwijd – inclusief de organisatie waar zij zelf werkt – een grote zorg is voor feministen overal ter wereld. Bovendien, zoals mevrouw Coomaraswamy zich ongetwijfeld bewust is, weerspiegelt het aantal vrouwen op de hoogste machtsniveaus niet noodzakelijkerwijs de mate en diepte van de emancipatie van de massa vrouwen in de samenleving. Het is precies deze zorg voor de emancipatie van de massa vrouwen waarover ik, sinds mijn terugkeer naar Jaffna in 1990, voortdurend heb gesproken en geschreven. Mevrouw Coomaraswamy, die niet bekend was met mijn eerdere geschriften en de literatuur over vrouwelijke strijders, gebruikte mijn boek ‘Vrouwelijke strijders van de Bevrijdingstijgers’ om de LTTE-vrouwen verkeerd voor te stellen. Omdat mijn boek de historische ontwikkeling van de vrouwelijke militaire vleugel van de LTTE behandelt en geen aandacht besteedt aan centrale feministische thema’s zoals vrede, geweldloosheid, de emancipatie van vrouwen, vrouwen in de besluitvorming, het ‘vrouwelijke principe’, milieuproblemen, de reproductieve rechten van vrouwen, vrouwen in postrevolutionaire samenlevingen, vrouwen en klasse, vrouwen en ras, enzovoort, wordt algemeen aangenomen dat ik niet op de hoogte ben van deze belangrijke feministische kwesties, of dat ik me er niet mee bezighoud. Door dit misverstand word ik afgeschilderd als iemand die gewapende strijd en militarisme aanwakkert. Dit is inderdaad een verdraaiing van de waarheid. Ik ben niet alleen op de hoogte van veel van deze kwesties, maar zoals ik zal aantonen, heb ik in het verleden ook al vaker over sommige ervan geschreven en gesproken. Voordat we ingaan op de kwestie van de emancipatie van LTTE-vrouwen, wil ik kort mijn standpunten over vrouwenemancipatie toelichten.

Om redenen die buiten het thema van dit artikel vallen, heb ik belangrijke feministische thema’s niet in mijn boek ‘Vrouwelijke strijders van de bevrijdingstijgers’ opgenomen. Het boek was grotendeels gebaseerd op toevalligheden. Het argument dat jonge vrouwen met het verleden hadden gebroken, dat hun deelname aan de vrijheidstrijd nieuwe mogelijkheden voor vrouwen had gecreëerd en dat deze manier van deelnemen traditionele opvattingen over de positie van vrouwen in de samenleving had uitgedaagd, was, of feministen het nu leuk vonden of niet, een realiteit binnen de Tamil-samenleving. En zoals ik in het boek betoogde en waar ik vandaag de dag nog steeds achter sta, waren de vrouwelijke kaderleden zelf niet alleen trots op hun nieuwe radicalisme, maar straalden ze ook een nieuw zelfvertrouwen en eigenwaarde uit.

Het is algemeen bekend dat theoretische paradigma’s nationale bevrijdingsstrijden, waarbij vrouwen een actieve rol spelen, in progressieve termen hebben geformuleerd. Ik heb mijn oorspronkelijke standpunt uiteengezet, gebaseerd op die theoretische standpunten. Vanuit een socialistisch-feministisch standpunt betoogde ik dat een nationale bevrijdingsstrijd een programma voor sociale transformatie op de politieke agenda moet hebben staan, dat de uitbanning van onderdrukking en discriminatie binnen de opkomende natiestaat omvat. Logischerwijs zou een dergelijk radicaal programma de verschillende vormen van vrouwenonderdrukking moeten aanpakken, zodat vrouwen hun potentieel kunnen ontplooiën, volledig kunnen deelnemen aan

de maatschappij van hun dromen en deze kunnen vormgeven en beïnvloeden. De deelname van vrouwen aan de gewapende strijd dient dus zowel nationale als sociale emancipatie. Hun deelname op zich is al een stap in de richting van hun emancipatie, een stap in de richting van hun zelfredzaamheid. Wanneer vrouwen zich beginnen te verzetten tegen onderdrukking, moeten we accepteren dat vrouwen op weg zijn naar hun emancipatie.

Maar de tijd is voortgeschreden en we zijn getuige geweest van onverwachte gebeurtenissen die de wereldorde op zijn kop hebben gezet. De politieke en economische systemen stortten als een kaartenhuis in elkaar. Theorieën en concepten raakten achterhaald; Sommige belandden in de prullenbak van de geschiedenis. Feministische kritieken op socialistische samenlevingen, hun politieke problemen en uitingen van teleurstelling bij vrouwen in de postnationale bevrijdingsstrijd, begonnen op te duiken in het politieke en feministische discours. Maar ik ben nooit een dromerige romanticus geweest die geloofde dat het formuleren van een paar progressieve zinnen en woorden in gelikte politieke pamfletten voldoende zou zijn om mannen, met alle macht in de wereld in handen, ertoe te bewegen de rationele weg te kiezen en zichzelf te ontlasten door vrouwen een deel van hun macht af te staan en hun levensstijl en denkwijze te veranderen. Dat was al bijna twintig jaar geleden mijn standpunt, en er is sindsdien niets gebeurd dat me ervan heeft overtuigd mijn mening radicaal te herzien: de emancipatie van vrouwen is een langdurig proces dat voortdurende waakzaamheid, evaluatie en heroverweging van een veelheid aan kwesties vereist, wil de emancipatie van vrouwen de mate van sociale verandering teweegbrengen die hen zal bevrijden en een betere wereld zal creëren. Daarom, zo betoogde ik, hebben vrouwen in nationale bevrijdingsstrijden niet alleen patriottisme nodig, maar ook een feministisch bewustzijn. In mijn document 'Vrouwen en Revolutie', geschreven in 1983, betoogde ik: 'De deelname van vrouwen en een feministisch bewustzijn zijn cruciaal voor de nationale overwinning en maatschappelijke transformatie.' Het identificeren, verwoorden en bestrijden van vormen en structuren van vrouwenonderdrukking tijdens de nationale strijd biedt de basis om de strijd voor nationale overwinning te verdiepen en te versterken en een radicale sociale emancipatie te bewerkstelligen.

Omdat ik dicht bij een strijd stond waarin vrouwen vol vertrouwen geloven dat die tot hun emancipatie zal leiden, en als waarnemer van de gebeurtenissen, heb ik deze gevoelens meermaals herhaald in toespraken en artikelen. In 1991 schreef ik een waarschuwend artikel waarin ik kort de problemen van vrouwen in de post-nationale bevrijdingsstrijd schetste en het thema van vrouwenemancipatie aanstipte. Het artikel 'Feministisch perspectief' werd vertaald in het Tamil en verscheen in het tijdschrift 'Suthunthira Paravaikal' van het Vrouwenfront onder de titel 'Socialisme en de onderdrukking van vrouwen'. Het artikel pretendeert geenszins een uitputtende studie te zijn van de complexe vraagstukken rond vrouwen in socialistische en postrevolutionaire samenlevingen, noch is het een rigoureuze uiteenzetting van het concept 'feministisch perspectief'. Maar omdat vrouwen wel degelijk te maken krijgen met tegenstrijdigheden en complexe sociaal-politieke problemen, en om te voorkomen dat soortgelijke situaties zich voordoen in de Tamil-strijd, concludeerde ik:

"Vrouwen moeten een krachtige politieke kracht worden die ervoor kan zorgen dat vrouwenkwesties als integraal onderdeel van het algemene programma van de partij of regering worden

beschouwd, dat ze beleidsbeslissingen kunnen beïnvloeden en deel kunnen uitmaken van het besluitvormingsproces bij economische planning, de toewijzing van financiën en middelen. Vrouwenkwesties mogen niet worden opgeofferd aan mannelijk georiënteerde, door mannen geprioriteerde kwesties. Dit vereist dat de kracht van een vrouwenorganisatie op lokaal niveau wordt omgezet in politieke autoriteit. Zo kunnen we beginnen te zien dat het doel van vrouwen in de strijd verder reikt dan concepten van gelijkheid met mannen, participatie met mannen, enz., waarbij het leven, het gedrag, de praktijken en de autoriteit van mannen de maatstaf worden voor vrouwen. Het doel van vrouwen gaat verder dan egalitarisme in een wereld die door mannen wordt gedefinieerd. Het doel van vrouwen in de strijd is de emancipatie van vrouwen, maar de emancipatie van vrouwen houdt ook de emancipatie van mannen in van hun stereotiepe beelden en percepties van de wereld.” De emancipatie van vrouwen omvat een veel radicalere politiek, die een nieuwe visie op de wereld, de maatschappij en de plaats van vrouwen daarin met zich meebrengt. Om deze nieuwe visie op de samenleving en de plaats van vrouwen daarin te verwezenlijken, hebben vrouwen politieke macht nodig om de nationale politiek te beïnvloeden. De nieuwe manier om de wereld te zien, ten voordele van vrouwen en de samenleving, kan het feministische perspectief worden genoemd.⁷

Bovenstaand citaat weerspiegelt veel van de zorgen van internationale feministen. Er is een besef dat de deelname van vrouwen aan de gewapende strijd geen automatische garantie is voor hun toekomstige emancipatie; Dat de radicaliteit van het doorbreken van de maatschappelijke normen voortdurend moet worden uitgebouwd en ontwikkeld, wil de emancipatie van vrouwen worden bereikt. Het accepteren van een door mannen gedefinieerde en geprioriteerde wereld zal evenmin leiden tot de emancipatie van vrouwen, noch tot de totstandkoming van een betere wereld. Dat mannen een serieuze zelfreflectie en transformatie nodig hebben, wordt ook erkend. Eveneens cruciaal is de noodzaak van een vrouwenorganisatie op lokaal niveau die deelneemt aan de politiek op nationaal niveau.

Ik zal nu ingaan op de cruciale kwesties rond de positie van vrouwen op besluitvormingsniveau binnen de LTTE en hun emancipatie. Mevrouw Coomaraswamy hoopt op een radicale impact van LTTE-vrouwen op de Tamil-samenleving. Veel aspecten van de emancipatie van vrouwen binnen de LTTE lijken voor een buitenstaander inderdaad erg bescheiden. Een van de zeer realistische aspecten van de empowerment-aanpak is echter het erkennen en accepteren van het fundamentele niveau waarop actie nodig is om zinvolle en duurzame stappen te zetten richting de emancipatie van vrouwen. Deze realiteit is het product van historische sociale onderdrukking en de diepgaande, verwoestende gevolgen daarvan voor de gehele sociaal-psychologische ontwikkeling en het potentieel van vrouwen. Aangezien de LTTE-vrouwen zelf uit diezelfde sociale kring komen, is het wellicht een vergissing om de LTTE-vrouwen los te zien van de groep Tamil-vrouwen. Ik zou zelfs durven beweren dat het onmogelijk is om de twee van elkaar te onderscheiden. Als er al een onderscheid te maken valt, dan is dat uitsluitend op basis van hun lidmaatschap van een organisatie en hun naleving van de regels daarvan. Maar in wezen zijn de vrouwen van de LTTE dochters van het land, en elke beoordeling van hun emancipatie binnen de beweging vereist dat we dat fundamentele feit in gedachten houden.

⁷Hansard, juni 1990.

Desondanks voert mevrouw Coomaraswamy een misleidend argument aan wanneer ze beweert dat LTTE-vrouwen ‘machteloos’ zijn en dat er geen LTTE-vrouwen vertegenwoordigd zijn in de besluitvorming van de organisatie. Door hun jarenlange betrokkenheid bij de strijd hebben twee vrouwelijke topfunctionarissen een plaats verworven in het centrale besluitvormingsorgaan van de LTTE. Naast hun bijdrage aan het algemene beleid van de LTTE, verwoorden zij de belangen van vrouwen op dat niveau. De standpunten die zij vertegenwoordigen, vloeien voort uit collectieve discussies en beslissingen van de vrouwelijke leiders op hoog niveau binnen de politieke en militaire structuren. Sterker nog, binnen de hele LTTE bekleden vrouwen hoge en verantwoordelijke posities, die serieuze besluitvorming vereisen met gevolgen voor de samenleving. In het rechtssysteem van de door de LTTE gecontroleerde gebieden vinden we bijvoorbeeld vrouwelijke rechters en rechters bij het Hooggerechtshof. Deze vrouwen nemen definitieve en doorslaggevende beslissingen die van invloed zijn op het leven van mensen en de samenleving in het algemeen. Vrouwelijke advocaten behartigen de belangen van vrouwen in complexe zaken. Binnen de medische afdeling was een vrouw de eerste arts die zich bij de LTTE aansloot, en zij heeft vervolgens honderden mannelijke en vrouwelijke verpleegkundigen binnen de organisatie opgeleid. Vrouwen dragen een enorme verantwoordelijkheid in het beheer van de financiën van de LTTE. Ze beheren hun eigen administratieve structuur en de financiën van hun afdelingen. Op het belangrijke gebied van media en informatie zijn vrouwen opinieleiders. Een hele groep vrouwen kiest gezamenlijk onderwerpen en regisseert hun eigen films en nieuwsprogramma's. De krant wordt geschreven, geredigeerd en geproduceerd door de vrouwelijke kaderleden. De rehabilitatieorganisatie die is opgericht om de ontheemde bevolking te helpen, stelt vrouwen in dienst om de uitdaging aan te gaan van het formuleren en uitvoeren van sociaaleconomische projecten. Een belangrijk voorbeeld van de participatie van vrouwen in de besluitvorming is te vinden in het bestuur van het door de LTTE gecontroleerde gebied. Vrouwen zijn aangesteld als gebiedsleiders voor specifieke geografische gebieden. Zij zijn verantwoordelijk voor beslissingen die van invloed zijn op de mensen in hun regio en alle administratieve afdelingen van de LTTE, evenals het kaderwerk onder hun bevel, inclusief de mannelijke kaderleden. De ervaring, het zelfvertrouwen en de eigenwaarde die deze vrouwen hebben opgedaan door het bekleden van deze belangrijke politieke en bestuurlijke functies, moeten hen onvermijdelijk in staat stellen om actief te worden in de maatschappij, zowel binnen als buiten de LTTE. Bovendien ontbreekt het mevrouw Coomaraswamy aan kennis over de specifieke problemen waarmee vrouwen te maken hebben binnen de vrouwenafdeling. Duizenden vrouwen wenden zich tot dit centrum voor hulp, advies en begeleiding. Ze zoeken hulp voor talloze sociale problemen en medische zorg, enzovoort, en het is vanuit deze dagelijkse ervaringen van vrouwen dat de vrouwelijke kaderleden nieuw beleid formuleren.

Bovendien, hoewel het aantal vrouwen dat momenteel machtsposities binnen de LTTE bekleedt wellicht niet voldoet aan de verwachtingen van critici die vanuit hun luie stoel commentaar leveren, is er geen geldig argument om aan te nemen dat deze situatie permanent zal zijn. Het grote aantal vrouwen in besluitvormingsposities op middenniveau is aanzienlijk en geeft me het vertrouwen dat veel van deze jonge vrouwen in de toekomst zullen doorstromen naar topfuncties. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat de diversiteit en reikwijdte van de nieuwe mogelijkheden die aan jonge vrouwelijke kaderleden worden geboden, en de daaruit voortvloeiende groei van

zelfvertrouwen en eigenwaarde, wat de zelfredzaamheid van vrouwen bevordert, mij ervan overtuigen dat de LTTE-vrouwen zich in een proces van emancipatie bevinden. In dit proces worden vrouwelijke kaderleden niet alleen mondiger gemaakt, maar dragen ze ook bij aan de emancipatie van de Tamil-vrouwen in het algemeen. Hun opmars in alle sectoren van de arbeidsmarkt en het maatschappelijk leven heeft een voorbeeld gesteld en kansen gecreëerd voor andere vrouwen die anders wellicht pas over decennia op hun pad zouden zijn gekomen. Op deze manier hebben de vrouwelijke kaders van de LTTE een enorme bijdrage geleverd aan de emancipatie van Tamilvrouwen.

Hoewel de deelname van vrouwen aan de vrijheidsstrijd de politiek in Tamil Eelam steeds verder heeft verrijkt, kreeg de politieke organisatie van de LTTE – de PFLT – een fatale klap te verwerken toen haar leider betrokken raakte bij een verraderlijke machtsgreep. In Jaffna is een politieke crisis binnen de PFLT uitgebroken.

De PFLT en Mathaya

Het was rond 22.00 uur op een hete dag in maart 1993, toen de heer Mahendrarajah (Mathaya), de vice-leider van de LTTE, onze woning in Kokkuvil, Jaffna, binnenkwam en aankondigde dat hij in ons huis een hongerstaking tot de dood zou houden en een kamer voor dat doel eiste.

Mathaya oogde nerveus en onrustig. Hij was casual gekleed in een sarong en een overhemd en droeg een kleine reistas met een paar persoonlijke spullen. Hij beweerde dat zijn vasten was begonnen op het moment dat hij ons huis binnenkwam. Zijn grimmig uitziende en bewapende lijfwachten stonden voor ons huis te wachten en zijn Pajero terreinwagen stond geparkeerd bij de poort. Verbaasd door deze plotselinge wending vroegen Bala en ik hem waarom hij wilde vasten tot de dood en waarom hij juist ons huis had uitgekozen om zijn campagne te lanceren.

Mathaya legde uit dat hij gedesillusioneerd was geraakt door de leiding van de LTTE, met name door de heer Pirabakaran, omdat die hem had ontslagen als voorzitter van de politieke partij (PFLT) en als vicevoorzitter van de LTTE. Hij zei dat de beslissing oneerlijk en onaanvaardbaar was en wilde daarom protesteren door te vasten. Wat betreft zijn keuze voor deze woning als locatie voor het vasten, legde hij uit dat het de plek was waar alle leiders en commandanten van de LTTE, evenals de lokale journalisten, kwamen. Daarom zou zijn protest, indien het in hun huis plaatsvond, bekend worden bij de hele beweging en het publiek.

Bala en ik waren goed op de hoogte van de achtergrond van het verhaal over Mathaya's ondergang. De voornaamste reden was zijn volstreekte wanbeheer van de partij en de gevolgen daarvan voor de achterban van de beweging. Mathaya nam in zijn rol als partijleider en vice-leider van de LTTE een autocratische stijl aan en benoemde zijn handlangers op machtsposities binnen de politieke organisatie, in strijd met de partijstatuten. De grondwet schreef een kiesstelsel voor voor de verkiezing van partijfunctionarissen, van dorps- tot districtsniveau. De actie van Mathaya ondermijnde het project van democratisering van de partijorganen en

weerspiegelde niet de wil van het volk. Uiteindelijk werd de PFLT een corrupte instelling die de belangen behartigde van een paar individuen die loyaal waren aan Mathaya. De publieke onvrede was zo wijdverbreid dat de LTTE zich genoodzaakt zag de partijorganisatie op te heffen om verdere vervreemding te voorkomen. Mathaya verloor daardoor zowel zijn positie als partijleider als die van vice-leider van de LTTE. Hoewel het Centraal Comité van de LTTE en de Algemene Raad na langdurige discussies tot dit besluit waren gekomen, was Mathaya van mening dat de poging om hem af te zetten een persoonlijke wraakactie van de heer Pirabakaran was en hij was vastbesloten om de beslissing aan te vechten.

Urenlang, de hele nacht door, hebben we Mathaya gesmeekt om zijn hongerstaking te staken en de zaak via overleg met de leiding op te lossen in plaats van deze vorm van protest te ondernemen. We waren ook niet blij met de keuze voor ons huis als locatie voor zijn vasten. Dat zou ons, naar onze mening, medeplichtig maken aan Mathaya's plan. Uiteindelijk gaf Mathaya toe toen we betoogden dat hij weliswaar het recht had om te protesteren, maar niet in onze woning. Hij besloot zijn hongerstaking te staken toen Bala beloofde zijn protestbrief aan meneer Pirabakaran te overhandigen. Het drama eindigde dus de volgende ochtend en Mathaya verliet ons huis met zijn lijfwachten, met een gevoel van voldoening dat hij zijn protest tegen de Balasinghams kenbaar had gemaakt door een nacht te vasten. Dit incident was slechts het topje van de ijsberg wat betreft de affaire van Mathaya, zoals we later vernamen.

Ongeveer een maand later werden Mathaya en enkele van zijn naaste medewerkers gearresteerd door de inlichtingendienst van de LTTE wegens samenzwering om de heer Pirabakaran te vermoorden. Tijdens een grootschalige omsingeling en zoekactie in zijn kamp in Manipay - onder leiding van hoge commandanten van de LTTE - werd Mathaya samen met zijn vrienden gearresteerd. We waren geschokt en verrast door deze plotselinge wending. De heer Pirabakaran, die die dag bij ons thuis op bezoek was, vertelde ons kort over een complot van de Indiase buitenlandse inlichtingendienst RAW, waarbij Mathaya de hoofdverantwoordelijke zou zijn voor de moord op hem en de overname van de leiding van de LTTE. Hij zei ook dat verder onderzoek nodig was om de volledige omvang van de samenzwering te ontrafelen.

Het onderzoek heeft meerdere maanden in beslag genomen. Mathaya, zijn naaste medewerkers die bij de samenzwering betrokken waren, en verschillende andere kaderleden die rechtstreeks onder hem functioneerden, werden grondig onderzocht. Uiteindelijk kwam het complete verhaal van een complot aan het licht. De bekentenissen van alle hoofdrolspelers werden op band opgenomen en gefilmd. De leiding organiseerde ook een reeks bijeenkomsten voor alle LTTE-leden om de doelen en intenties achter het complot uit te leggen. Behalve Mathaya mochten ook andere hoge kaderleden die bij de samenzwering betrokken waren, tijdens die bijeenkomsten openbare bekentenissen afleggen waarin ze hun betrokkenheid bevestigden. Het was een ingewikkeld en bizar verhaal over de Indiase inlichtingendienst die via zijn naaste medewerkers geheime contacten legde met Mathaya, met de belofte van enorme financiële steun en politieke steun vanuit India als het complot zou slagen en de LTTE-leiding zou worden uitgeschakeld. Een voormalige lijfwacht van de heer Pirabakaran werd in het geheim vrijgelaten uit een Indiase gevangenis in Tamil Nadu en opgeleid tot hoofdhuurmoordenaar. Hij werd naar Jaffna gestuurd met een intrigerend verhaal over een succesvolle gevangenisuitbraak

als dekmantel. Zijn opdracht was om een tijdbom in Pirabakaran's slaapkamer te plaatsen als onderdeel van een groter complot dat door Mathaya was bedacht. Deze jongeman werd, zodra hij in Jaffna aankwam, opnieuw opgenomen in de lijfwacht van meneer Pirabakaran. Verrassend genoeg kwam hij, slechts enkele dagen voor zijn arrestatie, bij ons thuis langs om ons fantastische verhalen te vertellen over zijn ontsnapping uit de gevangenis. Het onderzoek heeft onomstotelijk vastgesteld dat Mathaya de voornaamste samenzweerder was. Het plan was om de heer Pirabakaran en enkele hoge commandanten die hem trouw waren te vermoorden en de leiding van de organisatie over te nemen. Op 28 december 1994 werden Mathaya en enkele van zijn medeplichtigen geëxecuteerd op beschuldiging van samenzwering om de leiding uit te schakelen.

Na de ontbinding van de inmiddels in diskrediet geraakte PFLT en de aanklacht tegen Mathaya, werd de politieke vleugel van de LTTE gereorganiseerd en werd de heer Tamil Chelvan, die tot dan toe als militair commandant van het schiereiland Jaffna had gefunctioneerd, benoemd tot hoofd van deze afdeling.

De controverse rond de bruidsschat

Het geven van een bruidsschat aan vrouwen ten tijde van het huwelijk is een geïnstitutionaliseerde en hardnekkige gewoonte onder de Tamils van Jaffna. Deze praktijk is vastgelegd in de Thesawalamai-wetten, de traditionele eigendomsrechten van de inwoners van Jaffna. In deze buitengewone en interessante eigendomsrechten vinden we naast een patrilineair stelsel ook matrilineaire eigendomsregels. De oorsprong van het matriarchale eigendomsstelsel gaat meer terug dan driehonderd jaar, zoals blijkt uit de vastgelegde Thesawalamai-wetboeken. De oorsprong van deze praktijk is omstreken, maar er wordt beweerd dat het bruidsschatstelsel, zoals dat onder de Tamils van Jaffna wordt toegepast, zijn oorsprong vindt bij de Dravidische Tamils die mogelijk al tien eeuwen geleden vanuit Zuidwest-India naar Jaffna migreerden. De Malabars, zoals de koloniale heersers deze mensen noemden, waren oorspronkelijk Dravidische Tamils uit Kerala die een eigendomsstelsel hadden dat was vastgelegd in hun gewoonterecht, genaamd 'Marumakkal Thayam'. De koloniale heersers hebben de wetten aangepast, maar de essentie van de praktijk van het geven van een bruidsschat aan vrouwen is door de eeuwen heen niet fundamenteel veranderd. Deze praktijk kent zowel voor- als tegenstanders. Het geven van een bruidsschat aan vrouwen, binnen de Tamil-gemeenschap bekend als 'chidenam', is tot op de dag van vandaag een bepalende factor in het leven van mensen. Meer specifiek heeft het een verwoestende impact op het leven van vrouwen. Het is aan deze cruciale kwestie te danken dat de sociale status van een vrouw en haar toekomstige sociaaleconomische leven worden bepaald.

Deze gewoonte van de Tamils in Jaffna kwam onder mijn aandacht toen we in Londen woonden. De meeste jonge Tamilmannen die we kenden, waren op de een of andere manier nauw betrokken bij het vergaren en sparen van bruidsschatgeld voor hun zussen die in Jaffna woonden. Klachten en afkeuring over deze praktijk kwamen gemakkelijk uit de monden van jonge Tamilmannen,

terwijl ze lange uren zwoegden om een aanzienlijke bruidsschat voor hun zussen te verdienen. Om de een of andere reden waren de meeste van onze Tamil-vrienden in Londen het niet eens met deze praktijk. Allen vervloekten deze praktijk omdat hun zussen daardoor tot handelswaar op de bruidsschatmarkt werden gereduceerd. Niettemin was het opmerkelijk om een ommekeer in de houding ten opzichte van deze praktijk te zien toen zij zelf gingen trouwen. Slechts weinig jonge mannen weigerden de aangeboden bruidsschat en velen erkenden de ontvangst ervan officieel ten tijde van hun eigen huwelijk. Eind jaren 70 en begin jaren 80 strookte het idee dat vrouwen letterlijk een echtgenoot moesten 'kopen' voor mij niet met mijn diepgewortelde feministische overtuigingen, en ik vermoedde dat zo'n vernederende praktijk op fel verzet van Tamilvrouwen zou stuiten. Maar, zoals ik later ontdekte, was het bruidsschatstelsel veel complexer dan ik me realiseerde en kon het niet worden gereduceerd tot de simpele praktijk van het overhandigen van een afgesproken geldbedrag en bezittingen aan de bruidegom en zijn familie op het moment van het huwelijk van een vrouw.

Hoe meer ik me verdiepte in de Tamil-gemeenschap, hoe duidelijker het werd dat de bruidsschat een cruciale factor was in veel sociaaleconomische problemen binnen die gemeenschap, met potentieel verwoestende gevolgen voor het leven en de waardigheid van vrouwen. De heer Pirabakaran en de kaderleden die we eind jaren 70 en begin jaren 80 in India ontmoetten, waren tegen deze praktijk en waren ervan overtuigd dat de afschaffing van de bruidsschat een van de belangrijkste projecten in het politieke programma van de LTTE zou zijn. De jonge vrouwelijke kaderleden betreurden het feit dat ze aan zo'n vernederende praktijk werden blootgesteld en pleitten fel voor de afschaffing ervan. In deze omgeving waar bruidsschatten alomtegenwoordig zijn, ging ik ervan uit dat er binnen de Tamil-gemeenschap in Jaffna verzet tegen deze praktijk zou bestaan. Maar tot mijn verbazing ontdekte ik, toen we in Jaffna gingen wonen, geen collectief verzet tegen de bruidsschat voor vrouwen. Ik stuitte juist op uiteenlopende meningen over het onderwerp, waarvan vele de praktijk ondersteunden. De steun voor deze praktijk verbaasde me, vooral wanneer die afkomstig was van welbespraakte Tamil-vrouwen. Enkele opmerkingen van vrouwen met bezit gaven aan dat 'chidenam' (bruidsschat) erfelijk eigendom van vrouwen was en dat het gevaarlijk zou zijn om vrouwen dit recht te ontnemen door het bruidsschatstelsel af te schaffen. Veel ouders betoogden dat het hun ouderlijk recht was om hun familiebezit, zoals sieraden, land, geld of een huis, aan hun dochters over te dragen bij haar huwelijk, en dat geen enkele wet hen dat recht en die uiting van liefde kon ontnemen. Grote groepen mensen betoogden dat het onmogelijk zou zijn om een huwelijk voor hun dochters te regelen zonder bruidsschat. Sommige vrouwen betoogden dat 'chidenam' hun erfelijke eigendom was en dat het oneerlijk was om wetgeving tegen dat recht in te voeren. Een zeer ernstig standpunt werd ingenomen door mensen die tegen de bruidsschatpraktijk waren, maar van mening waren dat er meer nodig was dan een wet om zo'n diepgewortelde gewoonte uit te roeien. Voor hen was een fundamentele verandering in de maatschappelijke houding van de bevolking cruciaal om een einde te maken aan deze praktijk. Deze opvattingen gingen niet aan mij voorbij en ik realiseerde me dat de kwestie wel eens de doos van Pandora in de Tamil-gemeenschap zou kunnen openen.

In 1993 liepen de eisen van bruidegoms en hun families ten aanzien van de bruidsschat enorm op, met negatieve gevolgen voor gezinnen en een ellendig leven voor veel vrouwen tot gevolg. Het

probleem van de bruidsschat was uitgegroeid tot een verhitte en controversiële maatschappelijke kwestie. De onrechtvaardigheid van deze praktijk bracht veel vrouwen ertoe om van de vrouwelijke kaders van de LTTE te eisen dat zij hun belofte van Internationale Vrouwendag 1992 om de bruidsschat af te schaffen, zouden nakomen. Deze eis werd voorgelegd aan de heer Pirabakaran, die besloot de zaak in behandeling te nemen. Gezien de verstrekende gevolgen voor de samenleving en de uiteenlopende argumenten en gevoelens rondom de kwestie, waren Bala en ik echter sceptisch over de vraag of het invoeren van een wet een oplossing zou zijn om een einde te maken aan deze praktijk. Ik wilde met name graag veel nauwkeurigere informatie en kennis over dit onderwerp hebben. Als de LTTE zo'n radicale verandering in zo'n diepgewortelde praktijk wilde doorvoeren, waren wij ervan overtuigd dat de steun van het volk cruciaal was voor het succes. Zonder de steun van de mensen achter de voorgestelde veranderingen zouden er naar onze mening mazen in de wet worden gevonden, zou de praktijk ondergronds gaan en zouden de eisen enorm stijgen. Vervolgens hebben we het idee geopperd om de publieke opinie te peilen en een publiek debat over de kwestie te openen. LTTE-leden, zowel mannen als vrouwen, werden naar dorpen, scholen, universiteiten, kantoren enzovoort gestuurd voor bijeenkomsten om met een zo breed mogelijk deel van de bevolking in debat en discussie te treden. Op deze manier konden de LTTE-leden, zowel mannen als vrouwen, hun verzet tegen de praktijk kenbaar maken en tegelijkertijd de zorgen van de bevolking aanhoren en hun mening peilen over een oplossing voor het probleem. Ondertussen bracht Bala het debat in de lokale pers op gang door onder een pseudoniem een artikel te schrijven waarin hij een bepaald perspectief vanuit de publieke opinie naar voren bracht. Er kwam geen reactie van het publiek op het artikel. Om een publiek debat en discussie over de praktijk aan te wakkeren, schreef hij een nieuw artikel vanuit een ander perspectief onder een andere schuilnaam. Hij schreef verschillende artikelen onder diverse pseudoniemen, maar kreeg niet de respons die nodig was om het mediadebat voort te zetten, en de kwestie liep met een sisser af. Er werd een sociologische onderzoeksvragenlijst opgesteld om meer accurate kennis te vergaren over de sociale dynamiek van de praktijk, en vrouwelijke kaderleden werden naar de noordelijke provincie gestuurd om onderzoek te doen. Nadat deze informatie was verzameld, konden er oplossingen worden bedacht. Er zouden dan nieuwe wetten worden opgesteld om de praktijk van de bruidsschat te verbieden. Deze wetten zouden aan het volk worden voorgelegd voor debat en amendement, alvorens ze wettelijk zouden worden vastgelegd.

In de tussentijd besloot ik onderzoek te doen naar de praktijk om de oorsprong en mechanismen van 'chidenam' in de Jaffna-samenleving te ontdekken en te verduidelijken. Ik had het geluk toegang te hebben tot uitverkochte klassieke sociologische teksten en wetboeken, geschreven in het Engels door geleerden uit Jaffna die het onderwerp hadden onderzocht en de vele rechtszaken hadden gedocumenteerd. Ik bracht dagelijks vele uren door in de bibliotheek van de Universiteit van Jaffna, op zoek naar artikelen over dit onderwerp in oude kranten en sociologische tijdschriften. Maar toen mijn onderzoek me leidde naar de wetten en de geschiedenis van de praktijk van 'chidenham' in de Tamil-samenleving, was ik verbaasd en tegelijkertijd ook bezorgd. Ik was gefascineerd door de ontdekking van een oud matriarchaal eigendomssysteem, dat vrouwen aanzienlijke eigendomsrechten gaf. Ik was bezorgd dat als er nieuwe wetten zouden worden ingevoerd, deze de eigendomsrechten van vrouwen zouden

versterken en deze niet onbedoeld zouden ondermijnen. Door de eeuwen heen hebben vrouwen in andere samenlevingen hard gestreden om eigendomsrechten te verwerven, dus het zou buitengewoon onverstandig zijn geweest voor de Tamil-gemeenschap om een goed ingeburgerd historisch matriarchaal systeem te ondermijnen. De gewoonterechten vereisten een grondige analyse en eventuele wetswijzigingen moesten worden doorgevoerd door de bestaande wetgeving te herzien en verder aan te scherpen; zo zag ik de juridische aanpak voor een oplossing van het bruidsschatprobleem. In werkelijkheid was diepgaand onderzoek nodig om te ontdekken in hoeverre de koloniale heersers de eigendomsrechten hadden aangepast en in hoeverre die aanpassingen nuttig waren voor vrouwen en de samenleving. Bovendien draagt het begrip van dit matriarchale systeem bij aan de kennis van diverse sociaal-culturele gebruiken, bijvoorbeeld... Het systeem van gearrangeerde huwelijken bracht me ertoe te neigen naar de opvatting dat de praktijk van de bruidsschat in haar moderne vorm eerder een indicatie was van de sociale onderdrukking van vrouwen dan een kwestie die centraal stond in die onderdrukking. En zo heb ik mijn standpunten uiteengezet in mijn boek getiteld *Unbroken Chains*, dat in 1994 verscheen. Het eerste deel van het boek richt zich op de gewoonterechten van de Tamils in Jaffna, zoals vastgelegd in de Thesawalamai-codes, met als doel de eigendomsrechten en de eigendomsverhoudingen waarop de bruidsschat voor vrouwen is gebaseerd, te verduidelijken. Het tweede deel onderzoekt de modaliteiten van de hedendaagse bruidsschatpraktijk en laat zien hoe deze gewoonte een bepalende invloed heeft op het sociale bestaan van Tamilvrouwen. De bijdrage van staatsrepressie aan een afwijking van de praktijk wordt onderzocht. Het systeem van gearrangeerde huwelijken wordt onder de loep genomen vanwege de rol die het speelt in het in stand houden van het kastenstelsel. Het onbuigzame karakter van culturele invloeden op het leven van vrouwen wordt duidelijk in het geval van veel professionele vrouwen die, ongeacht hun opleiding, baan en status, gedwongen worden zich te schikken naar de hegemonie van sociale tradities en het bruidsschatstelsel. Ik onderzoek de problematiek van huishoudelijk werk en de relatie daarvan met het bruidsschatstelsel. De conclusie gaat kort in op de gevolgen van afhankelijkheid voor het leven van vrouwen. Het boek werd vertaald in het Tamil en verscheen als een reeks artikelen in het literaire tijdschrift 'Vellichum'. Het doel van het schrijven van dit boek was om het concept 'chidenam' in de cultuur van Jaffna te verduidelijken. Als mijn boek aan dat proces heeft bijgedragen, is dat voor mij voldoende.

Uiteindelijk hebben de LTTE-wetgevers (het ministerie van Justitie), op instructie van de heer Pirabakaran, nieuwe wetten opgesteld met betrekking tot de bruidsschatpraktijk, ter bescherming van de eigendomsrechten van vrouwen en ter afschaffing van de praktijk van het geven van geldelijke giften aan familieleden van de bruidegom. Het belangrijkste aspect van de nieuwe wet was de afschaffing van de oude wetgeving die de echtgenoot zeggenschap gaf over het bezit van zijn vrouw.

Onderzoek naar geweld tegen vrouwen

Toen de IPKF zich in 1990 uit Jaffna terugtrok, liet ze een erfenis van fenomenale sociale problemen achter. Jarenlange economische onderontwikkeling, de vernietiging van eigendommen,

de ontwrichting van het leven door oorlog en de bezetting door een buitenlands leger hebben samen een complex geheel van sociale problemen gecreëerd onder de bevolking van Jaffna. Dat er sprake was van een afbrokkeling van traditionele culturele waarden en gedragspatronen, was een gedeelde en betreurde opvatting onder de bevolking. De LTTE stond voor de enorme taak om de rust en orde in het leven van de mensen te herstellen en sociale anarchie te voorkomen. De LTTE-kantoren in alle kiesdistricten op het schiereiland werden overspoeld met allerlei klachten van burgers over diverse sociale en criminele overtredingen. Daarom eisten de mensen dat de LTTE actie ondernam om de traditie van sociale discipline en cohesie te herstellen, een kenmerkend en bewonderenswaardig aspect van de Jaffna-samenleving. Maar binnen deze context was het ook mogelijk om progressieve strategieën te formuleren voor enkele hardnekkige maatschappelijke problemen. Specifieke maatschappelijke problemen vereisen naar mijn mening grondig onderzoek, op basis waarvan beleid en oplossingen kunnen worden geformuleerd.

Vrouwen in het bijzonder werden geconfronteerd met fenomenale sociale problemen en het was cruciaal om specifieke sociale kwesties te onderzoeken om de werkelijkheid achter de schijn te ontdekken en een toekomstgerichte agenda te formuleren. Zo waren bijvoorbeeld vrouwen uit achtergestelde en arme delen van de samenleving herhaaldelijk betrokken bij de illegale drankhandel. Het arresteren en opleggen van hoge boetes aan deze vrouwen had geen enkel effect op het stoppen van deze praktijk. Naar mijn mening zou het straffen van de vrouwen, door hen in hechtenis te nemen of een boete op te leggen, mogelijk nog meer sociale problemen veroorzaken. De gearresteerde vrouwen werden niet alleen gecriminaliseerd, maar de kinderen werden ook van de moeder gescheiden en buiten haar toezicht gehouden. Naar mijn mening moesten beide factoren in overweging worden genomen. Ik pleitte ervoor om het probleem vanuit een ander perspectief te bekijken en nieuwe oplossingen te formuleren. In veel gevallen waren weduwen, verlaten vrouwen of vrouwen met een gehandicapte echtgenoot de kostwinners geworden, en was illegale drankhandel in de sociaaleconomische omstandigheden van Jaffna de enige manier waarop ze in hun levensonderhoud konden voorzien en hun gezin konden onderhouden. Maar dit maatschappelijke probleem was een klassiek voorbeeld van hoe grondig onderzoek naar de dynamiek van het probleem antwoorden kon opleveren voor nieuwe oplossingen. Hoewel de negatieve impact van oorlog op de samenleving enorm was, bood het tegelijkertijd een unieke kans voor positieve maatschappelijke verandering. Aan de andere kant had de maatschappelijke ontwrichting die door oorlog werd veroorzaakt de potentie om veel positieve aspecten van de samenleving te vernietigen. Veel van wat werd vernietigd, kon nooit meer in de oorspronkelijke staat worden hersteld. In deze complexe en ernstige context bestond er naar mijn mening ruime ruimte en urgentie voor sociaal onderzoek om zoveel mogelijk van de sociale geschiedenis van de Tamil-gemeenschap vast te leggen voordat deze voorgoed verloren zou gaan. Er waren volop mogelijkheden om de sociale geschiedenis vast te leggen. Ik was bijvoorbeeld verbaasd te ontdekken dat drie of vier generaties vrouwen in één huis of op één erf woonden. Dat betekende dat de oudste vrouw in de familie kennis bezat van meer dan honderd jaar sociale geschiedenis, als ze zich het leven van haar eigen moeder nog kon herinneren. De sociaal-culturele geschiedenis van vrouwen uit verschillende kasten, de dorpsgeschiedenis, veranderende sociale gebruiken, de rol van dorpsvroedvrouwen, de geschiedenis van sieraden en kleding, enzovoort, konden rechtstreeks worden vastgelegd in

deze levende encyclopedieën van de sociale geschiedenis.

In het kader van mijn denken en mijn interesse in het onderzoeken van de vele problemen waarmee Tamilvrouwen te maken hebben sinds mijn terugkeer naar Jaffna, heb ik na mijn onderzoek naar de bruidsschatkwesie in 1994-1995 onderzoek gedaan naar huiselijk geweld. Te midden van de schijnbaar onoverkomelijke sociale problemen waarmee vrouwen in deze periode werden geconfronteerd, kwamen incidenten van huiselijk geweld tegen vrouwen zo nu en dan ter sprake in gesprekken. Toen een vrouwelijke kaderlid op mijn idee om huiselijk geweld te onderzoeken reageerde met: 'En hoe zit het met vrouwen die mannen slaan?', wist ik dat het een complex onderwerp was dat op het niveau van gezond verstand lag. Hoewel ik tijdens mijn onderzoek ontdekte dat een of twee vrouwen wel degelijk een gevecht met hun man aangingen, had ik nooit de tijd of de middelen om het probleem van huiselijk geweld door vrouwen te onderzoeken en bleef ik beperkt tot huiselijk geweld tegen vrouwen.

De politie van Tamil Eelam was vastbesloten de belangen van vrouwen te beschermen. Alle meldingen die zij bij het politiebureau deden, werden met begrip behandeld en er werd snel actie ondernomen naar aanleiding van hun klachten. Omdat er geen enkele vorm van hulpverlening, huwelijksadvies, opvang voor mishandelde vrouwen, sociale diensten, enzovoort bestond, meldden vrouwen zich om aangifte te doen van huiselijk geweld door hun echtgenoten. Het was een teken van het vertrouwen dat vrouwen in het politiekorps genoten. Maar de meeste klachten die vrouwen tegen hun echtgenoten indienden, waren noodkreten om een einde te maken aan het geweld en de problemen binnen het gezin op te lossen. Slechts zeer weinig vrouwen streefden naar een scheiding van hun echtgenoot of wilden dat hij vervolgd werd. Omdat ik huiselijk geweld als ernstiger beschouwde dan een privéaangelegenheid tussen man en vrouw waar niemand zich mee zou moeten bemoeien, besloot ik dit onderwerp aan te snijden en deze onrechtvaardigheid jegens vrouwen op zijn minst te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek of een theoretische analyse.

De heer Nedasan, het hoofd van de politie, werkte mee aan mijn onderzoeksplannen en gaf me, na toestemming te hebben verkregen van vrouwen die aangifte hadden gedaan van huiselijk geweld, toegang tot een deel van zijn dossiers. Ik bestudeerde de klachtendossiers om een idee te krijgen van de mate van geweld waaraan de potentiële gesprekspartner was blootgesteld en begon met zoveel mogelijk van deze vrouwen te praten. Gezien de geheimhouding en schaamte die in de samenleving rond dit onderwerp heersen, was ik aangenaam verrast door de bereidheid van de vrouwen om lange afstanden op de fiets af te leggen zodat ik het interview kon afnemen, en door hun bereidheid om hun intieme huwelijksverhalen met mij te delen. Afgezien van een paar jonge vrouwen die de impact van het geweld op hun huwelijk nog niet volledig hadden verwerkt en die zichzelf zowel verdedigden als de schuld gaven, waren de dames volkomen ongeremd in het vertellen van hun verhaal; In sommige gevallen bestond hun hele huwelijksleven uit dagelijkse mishandelingen. Ik schrijf mijn succesvolle omgang met deze dames toe aan twee factoren. Ten eerste was ik een getrouwde vrouw. Ik betwijfel of zulke intieme zaken ooit aan een ongehuwde Tamil-interviewer of aan welke ongehuwde vrouw dan ook verteld zouden zijn. Er wordt aangenomen dat ongehuwde vrouwen de 'geheimen van het huwelijksleven' niet kennen en daarom niet in staat zijn de diepgang en complexiteit van het intieme leven van gehuwden

te begrijpen. Ten tweede beschouwde ik de medewerking van de vrouwen als een teken van hun wens om vertrouwelijk en openlijk met iemand te praten over hun ervaringen met dit probleem. Afgezien van de aard en de ernst van het geweld waaraan deze vrouwen waren blootgesteld, was ik vooral verbaasd over de diepe compassie die deze vrouwen, met name de oudere vrouwen, nog steeds voelden voor de mannen die hen gedurende het grootste deel van hun huwelijk hadden misbruikt. Het feit dat ze sympathie blijven voelen voor hun gewelddadige echtgenoten is op zich al een probleem, maar het weerspiegelt ook de geest van tolerantie en liefde voor hun huwelijkspartner, die geworteld is in de culturele normen van de Tamil-samenleving. Uit de inhoud van deze interviews kwamen veel maatschappelijke vraagstukken naar voren, waarvan de realiteit van echtelijke verkrachting in het leven van Tamilvrouwen een van de belangrijkste was.

Ik zette mijn onderzoek naar huiselijk geweld voort, maar de steekproef van vrouwen was beperkt. Om het onderzoek echt representatief te laten zijn, was het cruciaal dat ik sprak met vrouwen die hun geval niet hadden gemeld, maar het geweld hadden verzwegen en er in stilte thuis onder hadden geleden. En op dat moment stuitte ik op de verwachte terughoudendheid van vrouwen om het onderwerp te bespreken. Hoewel ik via verschillende bronnen op de hoogte werd gebracht van gevallen van huiselijk geweld, vond ik het buitengewoon moeilijk om de barrière van stilte te doorbreken en het maatschappelijke probleem achter de muren van hun huizen aan het licht te brengen. De factor kaste/klasse speelde een rol bij huiselijk geweld. Veel van de vrouwen die de moed hadden om huiselijk geweld te melden en aan het licht te brengen, waren vrouwen uit onderdrukte groepen in de samenleving. Over het algemeen kan het huiselijk geweld worden toegeschreven aan het alcoholmisbruik van de echtgenoot. De meer gecompliceerde gevallen onder vrouwen uit de midden- en hogere kasten bleven verborgen achter de muren van hun huizen.

Hoewel sociaal onderzoek mijn persoonlijke interessegebied was, waren er andere aspecten van commentaar die nodig waren voor de strijd in het algemeen. Delen van de Tamil-diaspora wezen er vaak op en klaagden bij de internationale afdeling van de LTTE in Jaffna over het ontbreken van gezaghebbende Engelstalige publicaties van de LTTE om haar standpunten op het wereldtoneel te vertegenwoordigen. Als reactie op de kritiek, en in de erkenning dat er een kern van waarheid in zat, namen Bala en ik de verantwoordelijkheid op ons om een Engelstalige krant uit te geven, 'Inside Report', die duidelijk de standpunten van de LTTE weerspiegelde. Het bevatte politieke analyses, artikelen over mensenrechtenschendingen, de militaire situatie, enzovoort. Deze maandelijkse publicatie nam veel van onze tijd in beslag, want aangezien er in die tijd geen bekwame Engelstalige journalisten in Jaffna waren, schreven Bala en ikzelf, samen met af en toe een artikel van het publiek, de inhoud van de acht pagina's tellende krant. Het produceren van een paper onder oorlogsomstandigheden, waar faciliteiten en middelen schaars zijn, is een ontmoedigende taak. We schreven, typten, redigeerden, corrigeerden en vormgaven de krant niet alleen, maar we moesten ook tijd doorbrengen bij de drukpers om ervoor te zorgen dat er tijdens het drukproces geen letters uit de met de hand gezette drukplaten vielen. De krant, net als mijn sociaalwetenschappelijk onderzoek, kwam tot stilstand bij het uitbreken van de oorlog. Een van de dingen die we uiteindelijk leerden over het leven onder oorlogsomstandigheden, was de zinloosheid van het starten van grote projecten. Oorlog en

onthemding maakten onvermijdelijk een einde aan, of vernietigden, alle nieuwe projecten en initiatieven.

Het uitbreken van de oorlog in Jaffna

De euforie die de Tamil-natie in haar greep hield na het begin van de vredesbesprekingen in 1994/95 tussen de regering van Chandrika Kumaratunga en de Bevrijdingstijgers, verdween toen de vijandelijkheden op 19 april 1995 hervatten na het mislukken van de vredesonderhandelingen. Het recente werk van Bala, *The Politics of Duplicity*⁸, biedt een gedetailleerd kritisch onderzoek naar de onderliggende oorzaken van het mislukken van de gesprekken.

Zowel het Sri Lankaanse militaire establishment als de Singalese boeddhistische nationalistische krachten die de ruggengraat vormden van de regering van Kumaratunga, waren gekant tegen vrede en tegen elke rationele politieke oplossing die regionale autonomie of zelfbestuur voor het Tamil-volk zou kunnen garanderen. In plaats daarvan kozen ze voor een militaire oplossing. Hoewel Chandrika aan de macht kwam als staatshoofd met een mandaat voor vrede, koos ze onder het mom van een strategie van ‘oorlog voor vrede’ de kant van radicale militaristen. Terwijl minister van Buitenlandse Zaken Lakshman Kadirgamar de regeringen van de wereld ervan overtuigde dat oorlog noodzakelijk was voor een duurzame vrede en aanzienlijke financiële steun voor een oorlogsinspanning wist te verkrijgen, lanceerde de Sri Lankaanse regering een grootschalig wapenaankoopprogramma. De strijdkrachten kregen toestemming om moderne wapensystemen aan te schaffen, ongeacht de kosten, ter voorbereiding op een totale oorlog.

Bala en ik waren gealarmeerd door de zich ontwikkelende situatie. Hoewel sommige van onze militaire kaders overdreven zelfverzekerd waren over de militaire macht van de LTTE bij de verdediging van onze gecontroleerde gebieden, gingen we er terecht van uit dat de regering zich voorbereidde op een grootschalige invasie van het schiereiland Jaffna en dat de gevechtseenheden van de LTTE het moeilijk zouden vinden om die te bedwingen. Onze aanname was gebaseerd op de ongekende en massale opbouw van regeringstroepen in het militaire complex van Pallaly. We vernamen ook dat de regering nieuwe gevechtsvliegtuigen, tanks, artilleriestukken en andere zware wapens had aangeschaft, die systematisch vanuit het zuiden naar de basis in Pallaly werden verscheept.

Het bestaan van een de facto staat onder LTTE-bestuur op het schiereiland Jaffna was een vernedering en een uitdaging voor de Sri Lankaanse staat, die soevereiniteit claimde over het hele eiland en zijn bevolking. Hoewel de LTTE het functioneren van bepaalde onderdelen van de staatsstructuur toestond, handhaafden ze de openbare orde en hielden ze toezicht op verschillende overheidsdepartementen om inefficiëntie en corruptie uit te bannen en zo het algemeen welzijn te bevorderen. De brede steun voor de Tamil Tijgers, ondanks het feit dat de regering het bewind van de LTTE als autocratisch en illegaal had veroordeeld, irriteerde

⁸Balasingham, Anton. “De politiek van dubbelzinnigheid. Een herbezoek aan de Jaffna-gesprekken. Eerste editie 2000, Fairmax Publishing Ltd.”

Colombo. Naast de zorgen van de Singalese leiders speelde ook het uitgesproken beleid van de LTTE inzake zelfbeschikking, politieke onafhankelijkheid en staatsvorming een rol. De Singalezen vreesden dat de militaire expansie van de LTTE, de territoriale verovering van Tamil-thuisland en de bestuurlijke macht van de organisatie uiteindelijk zouden kunnen leiden tot de verwezenlijking van de Tamil-wens naar een onafhankelijke Tamil-staat.

De militaire verovering van Jaffna werd daarom een belangrijk project van de regering van Kumaratunga. Als dit lukt, zou het volgens de regering het einde betekenen van de Tamil-macht in het noorden en de ondergang van de militaire hegemonie van de LTTE inluiden. De verovering van Jaffna zou ook het imago van Chandrika Kumaratunga versterken als de veroveraar van het Tamil-koninkrijk en als voorvechter van de Sinhala-boeddhistische suprematie. Ondanks haar pretenties als vredesengel koos president Kumaratunga voor militarisme, in de verwachting dat oorlog en verovering van het Tamil-thuisland een definitief einde zouden maken aan de Tamil-vrijheidsbeweging en haar tegelijkertijd enorme populariteit zouden opleveren onder nationalist en de hardliners binnen het Singalees-boeddhisme. Daarom gaf ze prioriteit aan het doel van de militaire invasie van Jaffna en benoemde ze haar oom, generaal A. Ratwatte, om het project uit te voeren. De meedogenloze generaal Janaka Perera, berucht om zijn massamoorden op Tamils tijdens zijn bevelvoering in de Oostelijke Provincie en op Singalezen tijdens de JVP-opstand in de jaren 80, kreeg de taak van veldcommandant voor de invasie van het schiereiland Jaffna.

Hoewel de inwoners van Jaffna na het mislukken van de onderhandelingen militaire operaties op het schiereiland verwachtten, hadden ze geen idee van de omvang en de ernst van de militaire voorbereidingen die de Sri Lankaanse regering trof. Duizenden gevechtstroepen en zware wapens werden per vliegtuig en schip naar het Pallaly-complex gebracht. Later vernamen we dat er voor deze beslissende veldslag zo'n dertig- tot veertigduizend troepen uit verschillende districten in het oosten en zuiden van het land bijeengebracht waren. Maar afgezien van de lucht- en artillerieaanvallen ging het leven in Jaffna gewoon door. De inwoners van Jaffna waren zich niet bewust van de enorme militaire opbouw en koesterden een illusie dat de LTTE-strijders Jaffna met succes zouden verdedigen in geval van een invasie door het Singalese leger. Eerlijk gezegd waren Bala en ik nerveus over de dreigende aanval. We konden zien dat een invasie op het schiereiland zou leiden tot enorme materiële verwoesting in Jaffna. Maar nog zorgwekkender was het aantal burgerslachtoffers dat een dergelijke invasie zou eisen. Het vooruitzicht van een grootschalige conventionele oorlog in het dichtbevolkte gebied was angstaanjagend. Ik werd diep bedroefd bij de gedachte dat het culturele erfgoed van het Tamil-volk mogelijk opnieuw in handen van de Singalezen zou vallen.

Op 9 juli 1995 lanceerden de Sri Lankaanse strijdkrachten, als eerste fase van de invasie van Jaffna, een grootschalige militaire aanval met de codenaam 'Operatie Sprong Voorwaarts'. Duizenden goed bewapende gevechtstroepen, ondersteund door artillerie en luchtaanvallen, voerden een tangbeweging uit richting de stad Jaffna. Een colonne troepen trok vanuit Pallaly en Tellipallai richting Alaveddy en Sandilipay, terwijl de andere vanuit Mathagal langs de kuststrook van Ponnalay oprukte richting Vaddukoddai. Met slechts beperkt verzet van de LTTE bereikten de Sri Lankaanse troepen binnen vier dagen de buitenwijken van Vaddukoddai

en Sandilipay. De media in Colombo waren uitgelaten en brachten verhalen over spectaculaire militaire overwinningen van het Singalese leger. Maar het militaire succes van de eerste fase van de invasie van Jaffna joeg de burgerbevolking van Jaffna de stuipen op het lijf. Ik was dan ook opgelucht toen Bala me vertelde dat meneer Pirabakaran een grootschalig tegenoffensief aan het plannen was om de invasie te dwarsbomen. Het tegenoffensief van de LTTE, met de codenaam ‘Operatie Tijgersprong’, werd gelanceerd op 14 juli 1995. Commando-eenheden van de LTTE vielen de militaire concentraties in Alaveddy en Sandilipay aan en brachten hen zware verliezen toe. De hevige gevechten duurden twee dagen voort. Tijdens de gevechten werd een Puccara-gevechtsvliegtuig neergeschoten door een luchtdoelraket van de LTTE en het marinecommandoschip ‘Ediththera’ werd tot zinken gebracht door een schip van de Zwarte Zeetijgers nabij de haven van Kankesanthurai. Niet in staat om de felle tegenaanval van de LTTE te weerstaan, gaven de regeringstroepen hun offensief op en trokken zich terug in de kazernes.

Het succes van operatie ‘Tiger Leap’ en de aanzienlijke schade die aan de marine en luchtmacht was toegebracht, zorgden voor een gevoel van opluchting onder de bevolking van Jaffna. Maar ze wisten niet dat de militaire operatie ‘Sprong Voorwaarts’ een afleidingsmanoeuvre was om het verdedigingsvermogen van de LTTE te testen. De operatie werd ook uitgevoerd om de LTTE te verwarren over de mogelijke route die het Sri Lankaanse leger zou kunnen nemen om op te rukken naar de stad Jaffna wanneer het eigenlijke offensief zou beginnen.

Het gevoel van opluchting en normaliteit dat in Jaffna heerste na de militaire overwinning van operatie ‘Tijgersprong’ bleek van korte duur. Eind juli 1995 begonnen de Sri Lankaanse strijdkrachten de lucht- en artillerieaanvallen te intensiveren. De beschietingen en bombardementen concentreerden zich op de stad Jaffna en haar voorsteden. De aanvallen waren willekeurig en bedoeld om burgerslachtoffers te maken en de burgerbevolking te terroriseren en te demoraliseren. De artilleriebeschietingen en luchtbombardementen namen dag na dag toe en duurden uiteindelijk tot in de nacht. Meerdere keren werden we wakker geschud door het geluid van naderende bommenwerpers, waarna we in het donker naar de bunker renden. De stad Jaffna leefde onder de hevigheid van het nachtelijke bombardement. Elke nacht was een nachtmerrie voor de mensen die dekking zochten in bunkers of wakker werden en naar andere plekken renden om aan de beschietingen te ontkomen. Ons huis trilde en schudde door de vibraties van de nabijgelegen explosies van artilleriegranaten. Ik kan me de slapeloze nachten en het oorverdovende lawaai nog goed herinneren toen de granaatwerpers boven ons gebied ontploften. Uiteindelijk werden de nachtelijke beschietingen zo frequent dat we het beu werden om dekking te zoeken en het aan het toeval overlieten of er een granaat op ons huis zou vallen of niet. Ook de luchtaanvallen waren willekeurig. Hoewel de Sri Lankaanse luchtmacht beweerde dat ze LTTE-militaire kampen als doelwit had, kwamen de bommen altijd op burgerdoelen terecht. Het meest beruchte incident was de luchtaanval op de Sint-Pauluskerk in Naval, op ongeveer vijf kilometer van de stad Jaffna. Er ontploften bommen te midden van de ontheemden die hun toevlucht hadden gezocht in het katholieke heiligdom. Bij dit tragische incident op 9 juli kwamen 120 burgers om het leven, onder wie kinderen en ouderen, en raakten meer dan 150 mensen ernstig gewond. Sri Lanka had de brutaliteit om te beweren dat het met succes een LTTE-kamp had aangevallen. De ontkenning door Sri Lanka na de massamoord

maakte het leed alleen maar groter en verontwaardigde de geteisterde bevolking van Jaffna. Dit afschuwelijke incident zou achter de sluier van perscensuur verborgen zijn gebleven als de delegatie van het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) geen officiële verklaring had uitgegeven waarin de burgerslachtoffers werden bevestigd en de schuld voor de willekeurige luchtaanval volledig bij de Sri Lankaanse luchtmacht werd gelegd. De verklaring van het ICRC onthulde de ware aard van de wrede oorlog. De Sri Lankaanse minister van Buitenlandse Zaken, de heer Kadirgamar, was zeer in verlegenheid gebracht door deze onthulling en ontbood de vertegenwoordiger van het ICRC naar zijn kantoor, waar hij hem waarschuwde zich niet te bemoeien met de interne aangelegenheden van de staat. Een ander afschuwelijk incident dat de inwoners van Jaffna schokte, was het luchtbombardement op de Nagar Kovil Maha Vidyaklayam (middelbare school) op 22 september, waarbij 24 leerlingen om het leven kwamen en 35 ernstig gewond raakten.

De invasie van Jaffna en de uittocht

De militaire invasie die we met grote vrees hadden verwacht, begon op 1 oktober 1995 met de lancering van een offensief met de codenaam 'Operatie Thunder'. De naam was zeer toepasselijk, want het begon met een massaal artillerie- en luchtbombardement op Valigamam, met name in de gebieden Vasavillan, Pathameni, Atchuveli en Puttur. Na de verdedigingslinies van de LTTE te hebben verzwakt met zware artillerieaanvallen en luchtaanvallen, vielen duizenden Sri Lankaanse troepen de LTTE-posities bij Vasavillan en Pathameni aan, wat leidde tot hevige gevechten die dagenlang aanhielden en aan beide zijden slachtoffers eisten. De zware artillerie die op de basis in Pallaly was gestationeerd, bestookte dag en nacht onophoudelijk Valigamam met granaten, met name de oostelijke sector, waardoor duizenden mensen gedwongen werden hun traditionele dorpen te ontvluchten. 'Operatie Thunder' duurde bijna twee weken. Het Sri Lankaanse leger, dat de zware verliezen negeerde, overrompelde verschillende LTTE-posities en veroverde de strategisch belangrijke steden Atchuveli, Avarankal en Puttur. Met de verovering van deze steden wisten we dat het Sri Lankaanse leger de oostelijke flank van Valigamam had gekozen als route om op te rukken naar de stad Jaffna. Daarom bouwden de Tiger-gevechtseenheden enorme verdedigingsbarrières in Neerveli en Kopay, waarmee de hoofdweg tussen Jaffna en Point Pedro werd geblokkeerd. We wisten ook dat als Neerveli en Kopay zouden vallen, de Singalese troepen snel de Chemmani-vlakte zouden oversteken en de Navatkuli-brug zouden innemen, die de regio's Valigamam en Thenmarachchi met elkaar verbindt. In dat geval zouden naar schatting een half miljoen mensen in Valigamam, inclusief de bevolking van de stad Jaffna, door het leger omsingeld worden. Dat was in feite precies de strategische doelstelling van de regering-Kumaratunga. We wachtten vol spanning af wat de volgende zet zou zijn, terwijl 'Operatie Thunder' afzwakte en de regeringstroepen de gebieden die ze op de LTTE hadden veroverd, consolideerden. We verwachtten dat de volgende fase van de oorlog beslissend zou zijn. Het moreel van onze manschappen was hoog, en ze waren vastbesloten Jaffna te verdedigen. Maar we waren ons er ook terdege van bewust dat de regeringstroepen over voldoende manschappen en vuurkracht beschikten en een sterke vastberadenheid toonden

om hun strategische doel te bereiken, ongeacht de zware verliezen die ze leden.

De beslissende dag brak aan op 17 oktober 1995, toen “Operatie Riviresa” (Zonnestralen) van start ging. Het strategische doelwit was de stad Jaffna. Er braken hevige gevechten uit in de Neerveli-sector, waar de LTTE-strijders zich hadden ingegraven en sterk geconcentreerd waren. Terwijl de Tijgers zich vanuit hun verdedigingsposities fel verzetten, richtte het Sri Lankaanse leger zijn artillerievuur willekeurig op burgerlijke nederzettingen in Jaffna en de omliggende gebieden. Supersonische en Puccara-gevechtsvliegtuigen bombardeerden burgergebieden naar willekeur van de piloten. Door de intense luchtactiviteit en de artilleriegranaten die rondom ons huis in Kokkuvil explodeerden, brachten Bala en ik veel tijd door met heen en weer rennen tussen het huis en de bunker, op ongeveer twintig meter van de voordeur. Onze lijfwachten, bezorgd dat ons huis een mogelijk doelwit voor een luchtaanval zou kunnen zijn, hielden de vliegroutes van de bommenwerpers in de gaten en waarschuwden ons telkens wanneer een bommenwerper dicht bij ons huis begon te duiken. Bij verschillende gelegenheden raasden de schokgolven van exploderende granaten en bommen door ons huis. Onze bunker trok aan ons haar en onze kleding. Op een avond klonk er plotseling een onverwachte explosie die het hele huis deed trillen, stof deed opwaaien, losgeraakte lakens naar beneden trok en de ramen deed rammelen. Ik werd tegen de muur van mijn kamer gesmeten. Mijn hoofd ving de volle klap op en het voelde alsof het van mijn lichaam zou worden afgerukt. Ik liet me op de grond vallen en schreeuwde naar Bala dat hij moest blijven liggen, in afwachting van een salvo artilleriegranaten. Onze lijfwachten kwamen aanrennen met een zaklamp om ons in het donker de weg te wijzen naar de bunker waar we allemaal wachtten om er zeker van te zijn dat het bombardement voorbij was. Later vernamen we dat de explosie in de buurt had plaatsgevonden en dat er meer dan tien mensen waren omgekomen.

De gehele bevolking van Jaffna leefde in angst en onzekerheid. Valigamam veranderde in een slagveld. Honderden mensen werden gedood en hun eigendommen werden vernield onder het mom van ‘een oorlog voor de vrede’. Noch de wereldmedia, noch de internationale regeringen toonden enige serieuze bezorgheid over deze monumentale menselijke tragedie.

In die gevaarlijke tijden besteedde Bala vele uren aan het bestuderen van kaarten om de mogelijke routes te bepalen waarlangs het leger zou kunnen oprukken om de stad Jaffna te bereiken. Het hield hem zeer bezig en hij was er zeer in geïnteresseerd om de mogelijke stappen van het leger te doorgronden. Door de dagelijkse gebeurtenissen tijdens de strijd te bestuderen, wees hij me erop dat de Sri Lankaanse troepen niet in staat zouden zijn om door te dringen tot de bebouwde gebieden en het netwerk van wegen en steegjes waar de LTTE-strijders zich zwaar hadden verschanst. Hij had het correct ingeschat, want het bleek dat de Sri Lankaanse troepen mogelijk zouden proberen op te rukken via de kuststreek van de Uppu Aru-lagune, langs de velden en moerassige gebieden tussen de weg Jaffna-Point Pedro en de zoutwaterlagune die zich uitstrekt van Puttur tot Chemmani. De LTTE-commandanten waren zich ervan bewust dat het leger deze route uiteindelijk wellicht zou kiezen. Helaas bleken de verdedigingswerken van de LTTE in dit terrein zwak tegenover de formidabele vuurkracht van de vijandelijke tanks.

Op 29 oktober veroverden de Sri Lankaanse strijdkrachten de verdedigingslinies van de LTTE in Neerveli in een van de bloedigste veldslagen van ‘Operatie Riviresa’, waarna de pantsercolonnes

zich richting Kopay North begaven, langs de kust van de lagune. De LTTE had verschillende gevechtseenheden gemobiliseerd om de opmars van troepen richting Kopay te blokkeren, waarna hevige gevechten in het gebied uitbraken. De situatie was zeer gevaarlijk. Als de Sri Lankaanse troepen de verdedigingslinies van de LTTE in Kopay North zouden innemen, zouden ze snel kunnen oprukken naar Chemmani en de Navatkuli-brug veroveren, waardoor de bevolking in Valigamam ingesloten zou raken. De sfeer was doordrenkt van angst en spanning. Meneer Tamil Chelvan kwam naar onze woning en vroeg Bala en mij – samen met onze lijfwachten – ons huis in Kokkuvil te verlaten en naar Chavakachcheri te verhuizen, waar hij een tijdelijk onderkomen voor ons had geregeld. Hij zei ook dat de bevolking van Jaffna de volgende ochtend op de hoogte zou worden gebracht van de situatie en dat hen zou worden geadviseerd Valigamam te verlaten voordat de Navatkuli-brug in handen van de vijand zou vallen. Terwijl we haastig onze koffers pakten om naar Madduvil te vertrekken, een dorp in Chavakachcheri, regende het onophoudelijk artilleriegranaten in de buurt van ons huis, wat aangaf dat de troepen de stad Jaffna naderden. Onderweg naar Chavakachcheri zonk de moed ons in de schoenen toen we grote groepen ontheemde families over de Kopay-Kaithaddy-weg zagen trekken, op de vlucht voor de oprukkende colonnes Sri Lankaanse troepen.

De volgende ochtend - 30 oktober - deden politieke kaders van de LTTE via luidsprekers een openbare aankondiging aan de inwoners van Jaffna en andere gebieden in Valigamam dat de Sri Lankaanse troepen de stad naderden. De LTTE verklaarde dat de strijdkrachten vastbesloten waren de Sri Lankaanse troepen te weerstaan en Jaffna te verdedigen, en verzocht de bevolking zich naar veiligere gebieden in Thenmarachchi te begeven om het gevaar van meedogenloos vijandelijk vuur te vermijden. De waarschuwing trof een gevoelige snaar bij de onrustige, doodsbange bevolking en leidde tot een haastige en chaotische uittocht uit Jaffna.

De uittocht was een kolossale menselijke tragedie, ongekend in omvang. Gehoor gevend aan de oproep van de LTTE-strijders en zich bewust van het dreigende levensgevaar van de binnenvallende vijandelijke troepen, trok de gehele bevolking van Valigamam - meer dan vijfhonderdduizend mensen - de straten op met hun meest essentiële bezittingen en hun kinderen, ouderen en zieken meeslepend. Iedereen wist dat ze veilig zouden zijn als ze maar de Navatkuli-brug naar Kaithaddy, Thenmarachchi konden oversteken. Dit besef leidde tot een halsoverkop poging de brug over te steken voordat de vijand de evacuatie van de bevolking van Jaffna zou blokkeren. De wegen naar Chavakachcheri waren overvol met wanhopige, angstige mensenmassa's. Fietsen - het enige vervoermiddel - werden een last toen de beweging van de menigte tot stilstand kwam door de opeenhoping en drukte. De overvolle mensenmassa's strekten zich kilometers ver uit en het duurde uren om een paar honderd meter af te leggen. Alsof dat nog niet erg genoeg was, begon het ook nog te regenen. De tranen die uit de wenende hemel vielen, boden slechts een kleine verlichting aan de vele dorstige, uitgedroogde monden. Kinderen schreeuwden het uit van de honger, terwijl hun ouders machteloos toekeken. De ouderen strompelden over de wegen en moesten vaak stoppen om op adem te komen. Doordat ze geen voedsel en water kregen en aan de weersomstandigheden werden blootgesteld, werden de zieken steeds zieker. Uitgeput en gestrest door de emotionele en fysieke onrust van de gebeurtenis, ging een zwangere vrouw aan de kant van de weg liggen om onbegeleid in de open lucht te bevallen. Ondanks de fysieke ontberingen die de mensen leden, heerste er een gevoel

van vastberadenheid en urgentie om te ontsnappen aan de greep van een onvoorspelbare en gevaarlijke vijand die de poorten van Jaffna naderde.

De Sri Lankaanse regering en haar strijdkrachten hadden zo'n massale evacuatie van mensen uit Valigamam nooit verwacht. Toen ze de omvang en de aard van de uittocht en de richting van de trekkende menigte begrepen, realiseerden ze zich tot hun grote ontsteltenis en frustratie dat ze een spookstad gingen veroveren. De oprukkende troepen konden niets doen om de evacuatie te voorkomen. Op een gegeven moment voerden straaljagers van de luchtmacht in wanhoop aanvallen uit op de vluchtende bevolking bij Chemmani, waarbij twee burgers om het leven kwamen en vijf anderen gewond raakten. Deze laffe daad wist de bevolking er niet van te weerhouden de brug over te vluchten. Binnen drie of vier dagen verliet een half miljoen mensen Valigamam en stak de grens over naar Thenmarachchi, dat onder controle stond van de LTTE.

Een enorme ontheemde bevolking overspoelde Chavakachcheri, een historische stad die bekendstaat om zijn openluchtmarkt en heerlijke fruit. Elk huis in de stad bood onderdak en een toevluchtsoord aan familieleden, vrienden en vreemden. Ik ken een huis waar zestig mensen woonden, waardoor de watervoorziening en de sanitaire voorzieningen tot het uiterste werden opgerekt. Overal in Chavakachcheri - in scholen, hogescholen, tempels, kerken, kokosplantages en mangoboomgaarden - verdrongen mensen zich om een plekje te vinden waar zij en hun families konden verblijven. Terwijl ik op mijn fiets naar de plaatselijke groentemarkt reed, werd ik overweldigd door het gevoel van urgentie dat in de lucht hing. Het stadje was vol met mensen en hun bezittingen. Sommige mensen stonden daar maar, omringd door hun bezittingen, zonder dat ze ergens heen konden. Anderen zaten lusteloos gehurkt onder bomen die ze als hun thuis hadden beschouwd. Kleine vuurtjes brandden en rook kringelde door de lucht terwijl vrouwen zich inspanden om te koken voor hun hongerige, vermoeide en wanhopige gezinnen. Kinderen huilden, wreven in hun ogen en keken hopeloos om zich heen. De ouderen en zieken lagen op matten op de koude grond en namen even een korte rustpauze, terwijl de andere familieleden over hen waakten. Een diep verdriet overviel me toen ik getuige was van deze historische tragedie. De meesten van deze mensen hadden hun elegante huizen met weelderige tuinen en fruitbomen verlaten. Nadat ze hun bezittingen, die ze generaties lang met hard werken hadden opgebouwd, hadden verlaten, werden ze van de ene op de andere dag tot ellendige omstandigheden gereduceerd, geconfronteerd met wanhoop en ellende. Het was een triest en tragisch tafereel om de trotse en waardige inwoners van Jaffna doelloos, verarmd en dakloos te zien rondtrekken. Een hele gemeenschap werd gedwongen hun heilige stad te verlaten, de culturele hoofdstad van de Eelam Tamils, waar ze al eeuwenlang woonden.

Het leven in Chavakachcheri en de omliggende dorpen werd ondraaglijk voor de ontheemde bevolking van Jaffna. Geconfronteerd met een acuut tekort aan voedsel en medicijnen, en verstoken van behoorlijke huisvesting, sanitaire voorzieningen enzovoort, leden de ontheemden onder extreme ontberingen. Wat hun ellende nog verergerde, was het artillerievuur dat willekeurig op hen werd gericht om angst te zaaien en slachtoffers te maken. De beschietingen herinnerden het Tamil-volk ook aan de dreigende invasie van Thenmarachchi. Noch de regering van Kumaratunga, noch de internationale regeringen toonden enige bezorgdheid

over de erbarmelijke situatie van de ontheemden. De media in Colombo bewaarden een opvallend stilzwijgend verslag, alsof er niets met de bevolking van Jaffna was gebeurd. De media besteedden alleen aandacht aan verhalen over de 'spectaculaire' militaire opmars van de 'dappere soldaten', wier doel het was om de bevolking van Jaffna te 'bevrijden' van de 'terroristische' LTTE. Er was slechts één stem die zijn bezorgdheid uitte over de uittocht van de bevolking van Jaffna. De voormalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Boutros Boutros Ghali, heeft de regeringen van de landen over de hele wereld opgeroepen de ontheemde bevolking van Jaffna te helpen. Uit vrees dat deze onmenselijke tragedie, veroorzaakt door de oorlog, internationaal zou worden uitgemeten, handelde de Sri Lankaanse minister van Buitenlandse Zaken, de heer Kadirgamar, snel door het bestaan van een humanitaire tragedie te ontkennen. In een poging de misdaden van de Singalese staat te verdoezelen, waarschuwde de 'Tamil'-minister de secretaris-generaal van de VN om het 'kleine probleem' van een 'intern ontheemde' bevolkingsgroep, dat de 'interne aangelegenheden' van een 'soevereine staat' betreft, niet te overdrijven. Daarmee heeft de heer Kadirgamar de enige stem de mond gesnoerd die oprechte bezorgdheid uitte over het lot van de ontheemde Tamils uit Jaffna.

Terugtrekken naar Vanni

De taak om te voorzien in de behoeften van een half miljoen ontheemden in Thenmarachchi, terwijl tegelijkertijd een defensieve oorlog werd gevoerd tegen een formidabel conventioneel leger dat op het punt stond het schiereiland over te nemen, ging de middelen van de LTTE ver te boven. Hoewel enkele commando-eenheden Valigamam waren binnengedrongen en het bezettingsleger hadden kunnen bestoken, besloot de LTTE-leiding het grootste deel van haar troepen naar Vanni te verplaatsen. De Tamil Tijgers wisten dat het Singalese leger spoedig Thenmarachchi en Vadamarachchi zou binnentrekken om de controle over het hele schiereiland over te nemen, en dat een defensieve oorlog voeren vanuit Chavakachcheri zelfmoord zou betekenen voor zowel de LTTE-strijders als de overbevolkte burgerbevolking. Met dit inzicht had de LTTE stappen ondernomen om haar gevechtseenheden geleidelijk naar Vanni te verplaatsen. Een deel van de ontheemde bevolking was al naar Vanni getrokken uit angst voor een escalatie van de oorlog in Thenmarachchi. Hoewel de LTTE ernaar streefde de ontheemden naar Vanni te verplaatsen, bepleitte of moedigde zij een dergelijk project niet aan, zich bewust van de praktische moeilijkheden bij de herhuisvesting van een grote bevolking. Na vreselijk te hebben geleden als gevolg van de gedwongen verplaatsing, wist een groot deel van de bevolking niet zeker of ze een onzeker leven in Vanni moesten kiezen of terug moesten keren naar hun huizen onder een bezettingsleger. Ze wachtten af en volgden de ontwikkelingen van de oorlog. Maar voor een groot deel van de bevolking van Jaffna, die openlijk de LTTE steunde en met hen sympathiseerde, was er geen andere keuze dan de organisatie naar Vanni te volgen om militaire vervolging te ontlopen. Bala en ik vielen in deze categorie. We hadden geen andere keus dan naar de Vanni te verhuizen, anders zouden we sterven. We wachtten op instructies van meneer Pirabakaran en die kwamen. Kort daarna vertrokken we richting de kust. Onze betrouwbare vriend Soosai ging aan de slag met de walkie-talkie om instructies te geven aan

de vrouwelijke bemanningsleden van Sea Tiger, die de boot zouden besturen die ons naar de Vanni zou brengen. Het schip verscheen snel ter plaatse en meerde af op ongeveer honderd meter afstand in het ondiepe water van de Kilally-lagune. We waadden het water in tot aan onze knieën en klommen aan boord van de boot. Een paar minuten later waren we onderweg over de lagune, Jaffna achter ons latend voor een compleet nieuw leven in de Vanni. Onze bestemming was het dorp Visvamadu, ongeveer twintig kilometer van de stad Killinochchi. Ik had me geen voorstelling kunnen maken van wat me te wachten stond, maar toen Soosai ons een uur na onze landing in Vanni over de hobbelige zandweg reed, werd de economische onderontwikkeling van het gebied duidelijk, zelfs in het donker. De route naar Visvamadu werd afgewisseld met kleine gehuchten, uitgestrekte rijstvelden en wegen die omzoomd waren door dichte junglebegroeiing.

Ons verblijf in Visvamadu was tijdelijk, de eerste in een reeks woningen die we bewoonden tijdens ons ontheemde bestaan in Vanni. Visvamadu is een agrarisch dorp met hardwerkende boeren uit Jaffna. Deze mensen hadden het land verworven via een kolonisatieprogramma van de overheid en hadden een dicht oerwoudgebied omgevormd tot vruchtbare rijstvelden en kokosplantages. We raakten bevriend met verschillende boerenfamilies en ons leven in Visvamadu was ontspannen en vrij van de oorlogsomstandigheden. Killinochchi groeide uit tot de centrale handelsstad, waar de ontheemden zich snel vestigden. De LTTE had haar politieke hoofdkwartier in Killinochchi gevestigd en we bezochten de stad regelmatig. Op 18 april 1996, toen we nog in Visvamadu woonden, hoorden we van ‘Operatie Riveresa 2’, waarbij Sri Lankaanse troepen plotseling Thenmarachchi binnentrokken en het gebied zonder weerstand van de LTTE innamen. Deze plotselinge militaire invasie veroorzaakte chaos onder de ontheemde bevolking in Thenmarachchi. Duizenden en duizenden in paniek geraakte mensen vluchtten naar Kilally om de lagune over te steken naar de Vanni. Er waren maar weinig boten beschikbaar om het enorme aantal doodsbanke mensen in paniek te vervoeren. De tragedie werd nog verergerd door luchtaanvallen op de vluchtende bevolking bij Kilally, in een poging de evacuatie van de mensen naar Vanni te stoppen. Sri Lankaanse bommenwerpers en gevechtshelikopters vielen de boten met burgers aan, wat leidde tot doden en chaos. De ontheemde bevolking zat gevangen door de binnenvallende troepen en kon niet naar de Vanni aan de overkant van de lagune vluchten. Daardoor hadden ze geen andere keuze dan terug te keren naar hun verlaten huizen in Jaffna. De terugkeer van de ontheemden naar Jaffna werd door de door de overheid gecontroleerde media afgeschilderd als een grote overwinning voor de regering van Kumaratunga, wiens troepen de bevolking van Jaffna hadden ‘bevrijd’ uit de klauwen van de ‘terroristen’.

Wat mij betreft moest de terugkeer van een groot aantal mensen naar Valigamam niet als een tegenslag worden beschouwd, maar als een positieve stap voor het volk en de strijd. Ten eerste hadden de meeste mensen een eigen huis en een vertrouwd sociaal milieu in Jaffna, wat volgens iedereen te verkiezen was boven het ellendige bestaan in de open lucht in Thenmarachchi. Voor mij zou de terugkeer van deze mensen naar hun huizen hen de kans geven hun waardigheid en zelfrespect te herstellen na de ernstige en demoraliserende ellende die ze als ontheemden en onteigenden hebben doorstaan. Eveneens belangrijk, naar mijn mening, was het cruciaal voor de strijd dat de mensen hun eigendom in Jaffna terugkregen. Op deze manier behield het

verblijf van de Tamilbevolking op het schiereiland hun aanspraak op traditionele gronden en voorkwam het bovendien de bezetting van leegstaande Tamilwoningen en de toe-eigening van land door Singalese nederzettingen, zoals het geval is geweest in het district Trincomalee. En ten derde vond ik het noodzakelijk voor de strijd dat de mensen hun emotionele band met hun historische geboorteplaats behielden. Het idee dat het land van hen was en dat de Singalezen de indringers en buitenlandse bezetters waren, was een belangrijk sentiment dat gekoesterd moest worden. Als iemand Jaffna zou moeten verlaten, dan zou dat het Singalese leger moeten zijn, niet de inwoners van Jaffna.

Tragisch genoeg veranderde het Singalese bezettingsleger, onder bevel van generaal Janaka Perera, het schiereiland Jaffna langzaam maar zeker in een open gevangenis nadat het merendeel van de ontheemden was teruggekeerd naar hun verlaten huizen en dorpen in Valigamam. De zogenaamde ‘bevrijders’ bleken al snel onderdrukkers te zijn. De massale arrestaties, detentie, martelingen en buitengerechtelijke executies van burgers zijn gedocumenteerde feiten. Meer dan duizend mensen zijn verdwenen en er zijn massagraven ontdekt, bijvoorbeeld in Chemmani in Jaffna. De vervolging van de bevolking van Jaffna, die onder Singalese militaire bezetting leeft, is regelmatig nieuws in zowel de lokale als de internationale media.

[^ 7]: ‘Suthunthira Paravaikal’ mei-juni 1991.

8 Beproevingen in Vanni

De strategische terugtrekking van de LTTE naar Vanni was, militair gezien, een slimme zet van de heer Pirabakaran. Nadat hij een enorm basisgebied in het hart van Noord-Sri Lanka had veiliggesteld en geconsolideerd, beschermd door dichte, ondoordringbare jungles, begon de heer Pirabakaran aan een grootschalig programma om de militaire machine van de LTTE te reorganiseren en te herstructureren. Als scherpzinnig strateeg wist hij dat hij zijn junglegebied moest verdedigen en zijn toekomstige gevechten in de Vanni-regio moest uitvechten. Hij was zich volledig bewust van de militaire ambities van de Colombo-leiding. Anticiperend op mogelijke militaire invasies door het Singalese leger, bereidde hij zich voor op de opbouw van een machtig bevrijdingsleger dat in staat was om zowel conventionele oorlogvoering als guerrillaoorlogvoering in de jungle te voeren. Hij lanceerde een grootschalig wervings- en trainingsproject gericht op het versterken van de manschappen en het gevechtsvermogen van de LTTE-strijdkrachten. Nadat het project was afgerond, was hij van plan een offensieve operatie te lanceren op een belangrijke Sri Lankaanse militaire basis in Vanni. Dit zou begin juli 1996 plaatsvinden.

We wisten dat er veel voorbereidingen werden getroffen voor een offensieve aanval. We wisten ook dat meneer Pirabakaran slapeloze nachten doorbracht met zijn hoge militaire commandanten om een plan voor de operatie te bespreken. Pas op het allerlaatste moment kwamen we erachter om welke militaire basis het ging. Na bestudering van de militaire posities in Sri Lanka speculeerde Bala terecht dat de aanval gericht zou kunnen zijn op de basis in Mullaitivu. Hoewel Bala een goede band had met meneer Pirabakaran, vermeed hij altijd om naar militaire plannen te informeren. Zodra een operatie van start ging of er een militaire gebeurtenis of aanval plaatsvond, was de heer Pirabakaran de eerste die Bala bezocht met feiten en cijfers om hem te informeren over de details van de operatie, zodat er persberichten konden worden opgesteld voor zowel de lokale als de internationale media.

Op 18 juli 1996 lanceerde de LTTE een grootschalige militaire aanval, met de codenaam ‘Onophoudelijke Golven’, op de militaire basis Mullaitivu. Het was een enorm militair complex, dat het oude stadje Mullaitivu omvatte en een gebied besloeg van 2900 meter lang en 1500 meter breed. Het basiscomplex, gelegen langs de kuststrook, fungeerde als commandostructuur en administratief centrum voor het district Mullaitivu. Goed getrainde en zwaar bewapende eenheden van de LTTE vielen het basiscomplex aan vanaf land en zee en braken na enkele uren van hevige gevechten door de verdedigingslinie. Vervolgens namen de LTTE-strijders verschillende minikampen, artillerie- en mortierbases in en veroverden uiteindelijk de centrale commandogebouwen. Binnen vierentwintig uur was het hele basiscomplex in handen van de LTTE. De haastig gestuurde Sri Lankaanse versterkingen, die ongeveer vijf kilometer ten

zuiden van Mullaitivu een bruggenhoofd hadden geopend, werden uiteindelijk omsingeld door LTTE-strijders en gedwongen zich met zware verliezen terug te trekken. De Tigers vrijdelden ook diverse pogingen om versterkingen aan land te zetten langs het strand van Mullaitivu. De gevechten duurden voort tot 26 juli, toen het Sri Lankaanse leger uiteindelijk de laatste van zijn gehavende versterkingen terugtrok. Duizend driehonderd Sri Lankaanse soldaten kwamen om het leven bij een van de ergste militaire rampen die het Singalese leger heeft getroffen. De LTTE veroverde een enorme hoeveelheid wapens ter waarde van miljoenen dollars, waaronder 122 mm artilleriestukken en 120 mm zware mortieren met duizenden granaten. Het was een opmerkelijke militaire overwinning voor de LTTE. Er zijn 332 LTTE-strijders gesneuveld.

Op de laatste dag van de strijd (26 juli), toen de LTTE-strijders bezig waren het basiscomplex te zuiveren en de wapens en munitie te verwijderen, lanceerden Sri Lankaanse troepen een bliksemanval, met de codenaam 'Sath Jeya', op Paranthan vanuit hun basis bij Elephant Pass en veroverden de stad. Het was een afleidingsmanoeuvre van het leger om de Singalese bevolking af te leiden, die geschokt en ontredderd was door de vernederende militaire nederlaag bij Mullaitivu met zijn ongekende aantallen slachtoffers. Na de verovering van de stad Paranthan lanceerden de Sri Lankaanse troepen op 4 augustus 1996 fase twee van 'Operatie Sath Jeya' om de stad Killinochchi in te nemen. Het felle verzet van de LTTE-strijders dwarsboomde de strategische doelstellingen van de Singalese troepen. Slechts een deel van de stad viel in handen van het leger. De gevechten duurden dagenlang voort. Als vergelding voor de enorme verliezen bij Mullaitivu openden de Sri Lankaanse strijdkrachten zware artillerieaanvallen en luchtbombardementen, waarbij de stad Killinochchi en de omliggende gebieden werden verwoest.

Tijdens deze hevige gevechten in de sector Killinochchi verbleven we in Ramanathapuram, een oud, traditioneel dorp op ongeveer tien kilometer van de stad Killinochchi. Ongeveer twee kilometer ten noorden van onze woning, in een stukje jungle, bevond zich een trainingskamp van de LTTE, dat regelmatig werd bestookt met artillerie en luchtaanvallen. Nu bevonden we ons weer in de gevarenszone van een conflictgebied en hoorden we opnieuw de oorverdovende geluiden van de oorlog.

Er waren vele nachten dat inslaande artilleriegranaten ons huis deden schudden en we roekeloos handelden door geen dekking te zoeken in de bunker. Maar de kans om gebeten te worden door een van de vele giftige slangen of schorpioenen die in de bunker leefden, was net zo reëel als de kans om door artilleriegranaten te worden opgeblazen. Onze lijfwachten controleerden regelmatig onze diepe, zanderige bunker, die bedekt was met palmboomstammen en zandzakken. Tot onze grote schrik vonden ze op een dag een grote cobrahuid die aan de binnenkant van het plafond van de bunker hing. Ze waren ervan overtuigd dat ergens in de donkere ruimtes tussen de boomstammen in het dak een cobra een nest had gemaakt en waarschijnlijk een gezin had gesticht. Voor ons leek de gedachte aan een langzame dood door de beet van een boze cobra minder aantrekkelijk dan uiteengereten te worden in onze vredige slaap. We kozen voor de laatste optie en lieten het aan het lot over.

Afgezien van de beschietingen en bombardementen in de omgeving van ons huis, was ons verblijf in Ramanathapuram een van de meest aangename periodes in Vanni. Ons charmante huis

was omgeven door enorme margosabomen en kokosplantages. Op het voorste erf leverden alle mangoboomsoorten na onze aankomst een overvloedige oogst op. De bomen zorgden ervoor dat het huis koel bleef in het tropische klimaat van Vanni en dat het er comfortabel was om te wonen. Onze weinige burens waren traditionele Vanni-mensen uit verschillende kasten die de strijd op de een of andere manier steunden. Hoewel wonen in Ramanathapuram zo zijn voordelen had, was er ook een groot nadeel. Het laatste dorp vóór de Vanni-jungle, we waren geïsoleerd van dichtbevolkte gebieden en de belangrijkste kantoren en kampen van de LTTE. Door het brandstoftekort en de lange reisafstand naar onze plek kwamen er maar weinig bezoekers. Toen het offensief om Killinochchi te veroveren in zicht kwam, kregen we het advies om naar een ander gebied te verhuizen, dicht bij de andere kaders. We verhuisden van Ramanathapuram naar het historische stadje Kachchilaimadu, een paar kilometer van Oddusudan in Mullaitivu, waar het monument voor de laatste Tamil-koning, Pandara Vannian, nog steeds staat. De Britten hebben hem opgehangen vanwege zijn verzet tegen het kolonialisme.

Wonen in Vanni

De Vanni-regio in Noord-Sri Lanka is een droog gebied met weinig neerslag. De oude Tamil-koningen van het koninkrijk Vanni ontwikkelden een geavanceerd hydraulisch landbouwsysteem door honderden irrigatiereservoirs in de regio aan te leggen. In die oude tijd, zo vertelden de boeren van Vanni mij, bloeide de voedselproductie op en werd het overschot naar Jaffna en naar het Singalese zuiden gestuurd. Het buitenlandse kolonialisme maakte een einde aan de hydraulische landbouw, die een gemeenschappelijk systeem van productie en distributie bevorderde. De Singalese staat die na de onafhankelijkheid van het eiland aan de macht kwam, heeft de regio Vanni opzettelijk vervreemd en geïsoleerd van alle economische ontwikkelingsprojecten. Als gevolg daarvan raakte Vanni steeds meer in verval en stortte het netwerk van reservoirs en kanalen, dat door de eeuwen heen door de koningen was aangelegd en onderhouden, in door gebrek aan gebruik. Verschillende waterreservoirs verdwenen doordat hun dijken werden weggespoeld door periodieke overstromingen. Door het instorten van het irrigatiesysteem werd het leven van de boerengemeenschap in Vanni moeilijk. Het economische embargo dat de Sri Lankaanse staat heeft opgelegd, heeft voor de middelgrote landeigenaren een reeks andere problemen gecreëerd.

Veel boeren in Vanni leven van de beperkingen van een huishouden. Ze hebben kokospalmen, bananenbomen, kippen, geiten, koeien, mangobomen, rijst van hun eigen akkerbouw en groenten uit hun tuinen. Deze huishoudelijke voorzieningen bieden hen een betere overlevingskans. Maar het brandstoftekort voor tractoren en waterpompen en het verbod op kunstmest bedreigden niet alleen hun voortbestaan, maar ook dat van andere sociale groepen in Vanni. Om het verbod op brandstof voor tractoren om hun velden te ploegen te omzeilen, grepen veel boeren terug naar de tijd dat ze ossen gebruikten om te ploegen, ter voorbereiding op het planten van rijst. Helaas zorgde de afwezigheid van tractoren niet alleen voor een extra belasting voor de boeren, maar betekende het verbod op kunstmest ook dat de oogst tegenviel. Bovendien konden rijstgewassen niet in Jaffna of Colombo worden verkocht en bedierven ze vaak tijdens de

opslag. Opslagproblemen, hoge productiekosten en slechte afzetmarkten ontmoedigden boeren om meer gewassen te produceren dan nodig was, wat mogelijk bijdroeg aan het voedseltekort en een stijging van de voedselprijzen. Veel boeren hadden soortgelijke problemen met de productie van bijvoorbeeld tabak. De tabaksgewassen konden niet naar het zuiden van het eiland worden geëxporteerd en rotte weg in de opslag. Dit verhinderde de boeren hun kosten terug te verdienen en veroorzaakte een liquiditeitscrisis die hun dagelijkse levensonderhoud en schulden aflossing belemmerde. Naast hun barre economische omstandigheden creëerde de oorlog die escaleerde in de Vanni tot dan toe onbekende problemen van interne ontheemding. De inval in Killinochchi, gevolgd door de langdurige ‘Operatie Jayasukuru’ van het Singalese leger om de A9-snelweg, die dwars door Vanni loopt, te veroveren, heeft geleid tot duizenden extra intern ontheemden. Boeren moesten hun toevlucht zoeken in scholen, tempels en kampen, en lieten hun huizen, land, vee en agrarische levenswijze achter.

Toen we halverwege de jaren negentig in Vanni woonden, troffen we drie bevolkingsgroepen aan: de lokale inheemse bevolking, de ontheemden uit Jaffna en de intern ontheemde Vanni. (We vernamen later dat bijna alle intern ontheemden van Vanni waren teruggekeerd naar hun land en hun normale leven hadden hervat na de bevrijding van de Vanni-gebieden door de LTTE tijdens ‘Onophoudelijke Golven 3’ eind 1999). De ontheemde bevolking van Jaffna werd geconfronteerd met een totaal andere reeks problemen. Ze waren met slechts een paar tassen vol kleren naar de Vanni gekomen, zonder onderdak en zonder werk. Huisvesting en werkgelegenheid vormden cruciale problemen. Met andere woorden, ze werden gedwongen om helemaal opnieuw te beginnen. Er werden stukken land geïdentificeerd en ontbost, en de verschillende afdelingen van de LTTE probeerden de bevolking te vestigen in kolonisatieprojecten verspreid over de Vanni. Veel mensen kozen ervoor om hun eigen weg te gaan, gedreven door onafhankelijkheid en persoonlijke trots. Met financiële steun uit het buitenland regelden ze alles zelf, bouwden ze kleine hutten en worstelden ze om werk te vinden waarmee ze hun gezinnen konden onderhouden. De armen en degenen zonder familie in het buitenland van wie ze financiële hulp konden vragen, hadden geen andere keuze dan achter te blijven in de onbevredigende en armoedige omstandigheden van de vluchtelingenkampen, afhankelijk van ngo's en de LTTE voor hulp om te overleven. Maar veel van deze mensen, straatarm, dakloos en wanhopig, legden simpelweg een dik plastic zeil - dat ze van het ICRC hadden gekregen - onder een boom. We kwamen vaak langs mensen die bij hun tenten stonden, rillend van de kou en doorweekt tot op het bot, terwijl de regen met bakken uit de hemel viel en hun omgeving veranderde in een dikke modderpoel. Hetzelfde tragische schouwspel speelde zich af in de Vanni tijdens de malaria-epidemie van 1996 en 1997. In elke hoek en straat, en op straat, lagen zieke mensen te rillen van de kou, zonder onderdak en zonder medicijnen als gevolg van het economische embargo, in de beginfase van malaria. Overal waar we keken, zagen we magere, ondervoede mensen langzaam over straat lopen, met een handdoek of dun laken over hun lijf gedrapeerd om zich te beschermen tegen de kou die voorafging aan de piek van de koorts. Moeders met zieke kinderen wachtten urenlang in de regen of de brandende hitte bij bushaltes om hun kinderen naar het ziekenhuis te brengen. In de verte waren lange rijen mensen te zien die op weg waren naar verschillende bestemmingen, omdat ze hadden ontdekt dat lopen sneller was dan wachten op de bus.

Hoewel veel mensen zelf het initiatief namen om werk te vinden, bleef werkloosheid een groot probleem. De daaruit voortvloeiende financiële moeilijkheden ondermijnden de persoonlijke integriteit en onafhankelijkheid van de inwoners van Jaffna, die in grote problemen terechtkwamen. De hoge kosten van levensonderhoud en het economische embargo dwongen veel gezinnen ertoe om minder geld aan voedsel uit te geven. Berichten over hongersnood in sommige gezinnen bereikten de gelederen, waarna de rehabilitatieorganisaties van de LTTE in actie kwamen om deze wanhopige families te helpen. Ondervoeding was duidelijk te zien aan de opgezette buiken, magere benen, doffe zwarte haren en slechte groei bij veel kinderen in de Vanni-regio. Het tekort aan medicijnen voor de behandeling van veelvoorkomende ziekten zoals malaria en tyfus, en aan paracetamol voor virale koorts, vergrootte het leed van de bevolking en stelde hen bloot aan levensbedreigende ziekten.

De dagelijkse strijd om te overleven maakte het leven voor duizenden ontheemden tot een ware hel. Delen van deze mensen werden gedwongen naar Vavuniya te trekken op zoek naar een beter leven. Maar de meeste van deze mensen werden door het Sri Lankaanse leger en de politie opgepakt en in verschillende vluchtelingenkampen in Vavuniya gedumpt. Deze Tamil-vluchtelingen, die geen bewegingsvrijheid hebben, leven nog steeds in open gevangenissen. Degenen die de moed hadden om een gevaarlijke reis naar Jaffna of Zuid-India te ondernemen, waren daar ook in vluchtelingenkampen terechtgekomen.

De door de LTTE gesteunde lokale rehabilitatieorganisaties probeerden met beperkte middelen en financiële middelen tegemoet te komen aan de behoeften van de ontheemden. De regering van Kumaratunga was meedogenloos. Naast het strenge economische embargo op voedsel en medicijnen, heeft de regering ook de noodhulp beperkt, waardoor de ontheemde bevolking gedwongen werd tot demonstraties en protesten tegen de regering: maar zonder resultaat. De beperkingen die de overheid oplegde, verhinderden dat internationale ngo's die in Vanni actief waren, voldoende hulp konden bieden. Er werden beschuldigingen van samenwerking geuit en de mensen klaagden dat de ngo's hun mandaat om deze humanitaire tragedie onder de aandacht van de wereld te brengen, niet hadden vervuld. De Sri Lankaanse regering beschouwde de ontheemden als aanhangers en sympathisanten van de LTTE en onderwierp hen aan weloverwogen collectieve straffen. Gezien de extreme ontberingen waarmee de ontheemde bevolking te kampen heeft, heeft de LTTE tijdens het Noorse vredesinitiatief, dat begin 2000 van start ging, aangedrongen op de opheffing van de blokkade van voedsel, medicijnen en andere essentiële goederen die van vitaal belang zijn voor de burgers, als een noodzakelijke voorwaarde voor gesprekken. De regering van Kumaratunga heeft weinig belangstelling getoond voor het herstellen van het normale burgerleven in Vanni.

Naast de inheemse boeren en de ontheemde bevolking is er een grote vissersgemeenschap die in de kustgebieden van Mullaitivu en Mannar woont. Een deel van deze vissers waren oorspronkelijk vluchtelingen uit Trincomalee die zich bij de lokale bevolking van de Vanni in kustdorpen hadden gevestigd. Het brandstofverbod ontwrichtte ook het levensonderhoud van de vissersgemeenschap van de Vanni ernstig en stortte hen in extreme armoede. Zonder brandstof voor de trawlvissers op de diepzee werd de industrie vrijwel volledig weggevaagd. Werkloos en zonder producten om op de markt te verkopen, hadden de vissers geen bron van

inkomsten en worstelden ze om te overleven van de visserij in de kustwateren. De Sri Lankaanse marine heeft honderden Tamil-visserij gedood toen zij de zee op gingen. Wat hun leed en ellende nog verergerde, was de verwoesting van hun hutten en boten tijdens regelmatige luchtaanvallen langs de kust.

‘Operatie Jayasukuru’

Op 13 mei 1997 lanceerde het Sri Lankaanse leger in Vanni de beruchte ‘Operatie Jayasukuru’ (Overwinning verzekerd). Het was een van de meest ambitieuze militaire ondernemingen die ooit door het Sri Lankaanse leger zijn ondernomen. De slag was gepland voor vier maanden, maar duurde uiteindelijk bijna twee jaar en bleek tevens een van de langste veldslagen in Zuid-Azië te zijn. Het eindigde uiteindelijk in de ernstigste en meest vernederende militaire nederlaag in de militaire geschiedenis van Sri Lanka. ‘Operatie Jayasukuru’ opende twee fronten in het hart van Vanni. Eén in het gebied Nochimoddai-Omanthai langs de A9-snelweg Kandy-Jaffna en de andere in het gebied van de Kent-Dollar-boerderij langs Nedunkerni. Het strategische doel van de operatie was het veroveren van de tachtig kilometer lange snelweg die door het centrum van Vanni loopt, van Vavuniya naar Killinochchi. Het plan was om Vanni in twee regio’s te verdelen en alle belangrijke militaire bases van de LTTE, waaronder die van de heer Pirabakaran, die volgens de Sri Lankaanse militaire inlichtingendienst in het centrale deel van Vanni lagen, systematisch te vernietigen. Tijdens de operatie voerden duizenden Sri Lankaanse troepen, ondersteund door artillerie, tanks en luchtsteun, grote aanvallen uit op de twee strategische locaties. De LTTE-strijdkrachten, die nu de kenmerken van een conventioneel leger hadden aangenomen, raakten slaags met de indringers en er braken hevige gevechten uit. Terwijl het leger oprukte naar Nedunkerni, vielen er artilleriegranaten in de omgeving van Katchilaimadu, waardoor we gedwongen waren onze toevlucht te zoeken in een huis in Puthukuddiruppu, Mullaitivu.

Vanuit ons huis in Puthukuddiruppu hoorden we dagelijks het geluid van zware beschietingen tijdens de vuurwisselingen, evenals de aanvallen van de luchtmacht die zonder onderscheid vluchtelingenkampen en burgergebieden bombardeerden en veel doden eisten. We waren zo vertrouwd met het geluid van de beschietingen dat we de verschillende soorten zware artillerie, de mortieren van verschillende groottes en het tankvuur konden onderscheiden, en aan het geluid in de verte de locatie van de gevechten konden herkennen.

We wisten dat ‘Operatie Jayasukuru’ een langdurige strijd zou worden, aangezien de heer Pirabakaran vastbesloten was het binnenvallende Singalese leger met alle militaire middelen die hij kon mobiliseren te weerstaan. Duizenden geharde strijders uit Batticaloa onder bevel van kolonel Karuna werden eveneens ingezet in de confrontatie bij Vanni. Maar te midden van de oorlogsomstandigheden die dagen en maanden aanhielden, leefden wij, net als de inwoners van Puthukuddiruppu, ons leven zo normaal mogelijk. Bezoekers van ons huis zochten tijdens luchtaanvallen vaak samen met ons hun toevlucht in de bunker. Na de aanval kwamen we weer

boven water, zetten ons gesprek voort en wachtten op nieuws over de locatie van de bomaanslag en de omvang van de schade.

Puthukuddiruppu is een kleine stad, maar heeft de grootste bevolking van Mullaitivu. De naam betekent letterlijk ‘nieuwe nederzetting’. En dat gold voor veel mensen, waaronder wij. Het stadje, omringd door verschillende traditionele dorpen, is een mengelmoes van mensen: boeren, vissers en de kleinere kasten daartussenin, katholieken en hindoes, inwoners en ontheemden. Mensen uit Batticaloa, Trincomalee, Kokilai en Kokkuthoduvai trokken noordwaarts langs de oostkust en vonden hun toevlucht in Puthukuddiruppu nadat ze ontheemd waren geraakt tijdens militaire operaties van de Sri Lankaanse strijdkrachten, als gevolg van rassenrellen of door gedwongen kolonisatie door de Singalezen. Toen we ons in dit dorp vestigden, troffen we er ook een grote groep ontheemde Tamils uit Jaffna aan. Onze burens aan de ene kant, te midden van de vele kokosplantages, waren een zeer arm, ontheemd groot gezin uit Kokilai, vlakbij Nayaaru. De militaire operaties en wreedheden begaan door de Sri Lankaanse strijdkrachten hadden dit gezin gedwongen hun huizen te verlaten op zoek naar veiligheid. Ze vonden een stuk land om op te wonen in Puthukuddiruppu. Door hard te werken aan eenvoudige klusjes verdienden de mannen in het gezin genoeg geld om voor hun arme gezinnen drie kleine rieten hutten te bouwen voor zichzelf en hun kinderen, waar ze in hun levensonderhoud voorzagen. De schattige, tengere kinderen brachten vaak vreugde in mijn leven wanneer hun opgewekte stemmetjes door het hek riepen: “Tante, tante”. ‘Wat is er?’, zou ik dan terugroepen. ‘Mogen we wat eieren van uw kippen? We hebben een broedende kip en willen de eieren bij haar leggen zodat ze ze kan uitbroeden,’ vroegen ze met zoveel urgentie dat het leek alsof hun hele leven ervan afhing of ik ze de eieren zou geven. Mijn verschillende kippenrassen waren hun hokken binnengelopen en gefascineerd raakten ze zo enthousiast dat ze er zelf ook wel een paar wilden hebben. Ze waren dolblij toen ik ze al die verse eieren gaf. Een maand later maakten ze vol trots bekend hoeveel kuikens er succesvol waren uitgekomen - en vroegen ze om meer eieren. Het fokken van kippen droeg bij aan het gezinsinkomen en verbeterde hun voeding.

Achter ons huis, op een braakliggend stuk grond, woonde nog een ontheemd gezin uit Jaffna. Deze mensen hadden hun familiesieraden en bezittingen verpand om een klein huisje te bouwen. De ouders en hun tienerkinderen worstelden om hun waardigheid te behouden en een fatsoenlijk leven te leiden. Als typische trotse familie uit Jaffna hielden ze hun leven privé en deelden ze hun extreme armoede alleen met een paar goede vrienden. De moeder en dochter werkten in stilte, sprokkelden hout om te koken en bereidden eenvoudige maaltijden met hun beperkte budget. Met de typische Tamil-vrijgevigheid stuurden deze vrouw en haar dochter me regelmatig zoete rijst en bananen, oftewel ‘lekkernijen’. De familie was een fervent aanhanger van de LTTE. Een zoon en een dochter hadden zich bij de LTTE aangesloten en een andere dochter, begin twintig, was lid geworden van de Zwarte Tijgers. De smeekbeden van de moeder deden de vastberadenheid van de zoon smelten, waarna hij de organisatie verliet en naar zijn familie terugkeerde. De twee dochters bleven echter lid van de LTTE. Uiteindelijk dwong de armoede dit gezin ertoe om hun geluk in het buitenland te zoeken en vertrokken ze naar India om daar een nieuw leven te beginnen. Ze lieten hun schattige, witte Pommeraanse hondje bij mij achter.

Onze andere burens behoorden tot een van de oudste, oorspronkelijke families van Puthukuddiruppu. Hoewel de bevolking van Puthukuddiruppu divers was, domineerden twee of drie families de sociale structuur. Deze uitgebreide Vellala-kastefamilies waren in wezen grondeigenaren. Als praktiserende hindoes trouwden ze met elkaar volgens de Tamil-regels van endogamie en exogamie. Bij het observeren van de gebruiken en overtuigingen van de oude Tamils, draaide het dagelijks leven van deze mensen om de tempel en religieuze ceremonies. Desondanks lieten de mensen me toe in hun leven en vroegen ze me vaak om naar hun sociale bijeenkomsten te komen. De huisvrouw kookte regelmatig voor de vele religieuze feesten in de nabijgelegen tempel. Haar tienjarige zoon verscheen stevast voor mijn keukendeur met een klein schaalpje eten dat zijn moeder voor me had meegebracht. Haar man gaf Bala zakken pinda's om de tientallen eekhoorns te voeren die vrolijk rond zijn kantoor speelden, en ook onze twee pauwen, Siva en Sathi. Deze familie was nauw verwant aan meneer Pararajasingham (Para, zoals wij hem noemen), het hoofd van de LTTE-rechtbank en een goede vriend van onze familie, die in de buurt woonde.

Ons huis in Puthukuddiruppu, gelegen midden in een kokos- en cashewnotenplantage van ruim twee hectare, had een bijzondere sfeer. Het was een toevluchtsoord voor talloze huisdieren en andere dieren, waaronder vogels en reptielen. Binnen de muren van ons huis werd niets, behalve misschien een verdwaalde cobra, kwaad gedaan of gedood, en de meeste dieren leken zich daar uiteindelijk van bewust te zijn. Er waren talloze eekhoorns en pauwen die er rustig rondliepen, zwerfhonden kwamen vaak langs in de hoop iets te eten te vinden en katten kwamen en gingen. Vogels bouwden hun nesten en broedden hun jongen uit in volkomen veiligheid. De bananenbomen die we plantten, gedijden goed op het water dat vrijkwam bij het baden en wassen van kleding bij de put. Onder een enorme mangoboom, omringd door kokospalmen, werd een rond rieten huisje gebouwd als kantoor voor Bala. Het was hier, in deze vriendelijke, vredige omgeving, dat we de meeste van onze bezoekers ontvingen. Ons huis was het middelpunt van talloze sociale relaties. Omdat ons beveiligingssysteem minder streng was, bezochten kaders van verschillende LTTE-onderdelen en burgers ons om uiteenlopende redenen en met veel problemen. De meeste kaderleden en het publiek wisten inderdaad dat Bala een brug vormde tussen henzelf en de heer Pirabakaran. Bala luisterde geduldig naar speciale verzoeken, zorgen en vele problemen. Als het oplossen van het probleem buiten zijn bevoegdheid viel, zou de kwestie worden besproken en zouden er oplossingen worden gevonden in overleg met de heer Pirabakaran. Geheimen en intriges werden onthuld, ambities en frustraties werden vaak geuit en er werd veel om advies gevraagd; Er werd veel gelachen en er vloeiden weinig tranen in ons huis.

Pirabakaran in mijn weergave

De heer Pirabakaran was een frequente bezoeker van ons huis; zowel in officiële als in persoonlijke hoedanigheid. Hij kwam soms alleen met zijn lijfwachten en soms met zijn familie. Halverwege 1998 kenden en woonden we al twintig jaar samen met de legendarische leider van de Tamil-bevrijdingsstrijd, Vellupillai Pirabakaran. Gedurende die jaren van persoonlijke en politieke

relatie zijn we nauw met hem in contact gekomen en hebben we ervaringen opgedaan die hebben geleid tot begrip en inzicht in een van de meest complexe en invloedrijke persoonlijkheden die de politiek van Sri Lanka bepalen. Die twintig jaar van onze relatie omvatten een tijdperk in de strijd, waarin we samen veel mooie momenten hebben beleefd en perioden van tegenspoed hebben doorstaan en overwonnen, zowel in zijn politieke als persoonlijke leven. In deze periode zagen we hoe de vrijheidsidealen van een jonge activist geleidelijk aan werkelijkheid werden. Parallel aan de mars naar de bevrijding van zijn volk is de heer Pirabakaran uitgegroeid tot een levend symbool van nationale vrijheid en heeft hij steeds meer bewondering geoogst en is hij een vereerde figuur geworden onder zijn onderdrukte volk.

Veiligheidsoverwegingen hebben de heer Pirabakaran ertoe gedwongen een levensstijl aan te nemen die door velen ten onrechte als ‘teruggetrokken’ wordt bestempeld. Zijn teruggetrokken bestaan te midden van aanhoudende oorlog en zijn ontoegankelijkheid voor de media hebben hem tot de meest misbegrepen en gevreesde guerrillaleider van onze tijd gemaakt. Hij is uiteraard het meest succesvol en populair geworden dankzij zijn spectaculaire militaire campagne. Zijn militaire bekwaamheid heeft menig professioneel militair expert wereldwijd voor raadsels gesteld. Wat is het toch dat deze kleine, gedrongen, keurige man zoveel liefde van zijn eigen mensen enerzijds en zoveel bekendheid in de rest van de wereld anderzijds heeft bezorgd? Hoe kunnen we de tegenstrijdigheid verklaren tussen de perceptie die zijn volk van hem had en de demonisering door de wereld?

De heer Pirabakaran, geboren op 26 november 1954 in het kustdorp Valvettiturai, was een zestienjarige tiener toen hij de wapens opnam en betrokken raakte bij de politieke strijd van zijn volk. Hij was, met andere woorden, een ‘kindersoldaat’, om de terminologie van vandaag te gebruiken. Vanaf die vroege dagen heeft hij nooit een ‘normaal’ leven geleid. Naarmate zijn overtuiging groeide, mobiliseerde en organiseerde hij een groep radicale jongeren die zijn ideeën deelden tot een ondergrondse guerrillabeweging en lanceerde hij een gewapende verzetscampagne. Zijn gewaagde guerrillatappen brachten hem onder de aandacht van de staatsautoriteiten en hij werd een gezochte man die een ondergronds leven leidde in Jaffna. Zijn gedurfde gewapende uitdaging aan het adres van de machtige Singalese staat bezorgde de heer Pirabakaran een nobele reputatie en hij werd een held onder zijn volk. De scherpzinnigheid en intelligentie die hij met succes aan de dag legde bij het uitdagen van de staat, werden door het volk gezien als een triomf en een bevestiging van hun trots en identiteit. Het aanhoudende en succesvolle gewapende verzet van de heer Pirabakaran tegen de toenemende staatsonderdrukking heeft hem de titel van nationaal leider van de Tamil-bevolking opgeleverd in hun strijd voor vrijheid en onafhankelijkheid. Dit nobele doel voedt zijn passie en beheerst zijn geest. De strijd is zijn leven geworden en hij is de strijd zelf geworden.

Hoewel meneer Pirabakaran nooit de pretentie zou hebben een theoreticus of ideoloog te zijn, plaatst zijn politieke overtuiging hem onmiskenbaar in het kamp van een patriottische nationalist. Het nationalisme van de heer Pirabakaran is geen uiting van Tamil-chauvinisme of racisme, zoals veel Singalese critici graag zouden willen beweren. Zijn nationale gevoel kwam voort uit de vastberadenheid om zich te verzetten tegen de racistische onderdrukking door de Singalezen, die gericht is op de vernietiging van zijn volk. Met andere woorden: het racisme

van de Singalese staat maakte van hem een felle patriot, een hartstochtelijke liefhebber van zijn onderdrukte natie. Zijn diepe liefde voor zijn volk, hun cultuur en met name hun taal, voedt zijn toewijding en vastberadenheid om hun voortbestaan te verzekeren. Voor hem, vrij van abstracte concepten en theorieën, is het probleem waarmee het Tamil-volk wordt geconfronteerd helder en eenvoudig, en de strijd voor vrijheid rechtvaardig. Zijn psyche is diep geworteld in de bodem van zijn geboorteland, het noordoosten, dat hij altijd aanduidt als Tamil Eelam. Hij is er onwrikbaar van overtuigd dat zijn volk het recht heeft om in vrede, waardigheid en harmonie te leven in hun historische thuisland. Zijn visie op Tamil Eelam is noch separatistisch, noch expansionistisch. Volgens hem behoort Tamil Eelam toe aan de Tamils en hebben zij soeverein recht over hun grondgebied. Hij heeft immers noch blijk gegeven van, noch de ambitie geuit om traditioneel Singalees grondgebied te annexeren, noch droomt hij van een expansionistisch Groot-Eelam zoals sommige Indiase critici beweren.

De heer Pirabakaran heeft altijd blijk gegeven van individualiteit en creativiteit bij het vormgeven van de gewapende strijd van het Tamil-volk. Hoewel hij bekend was met de geschiedenis van de nationale bevrijdingsstrijden en vrijheidsmomenten van andere landen in de wereld, omarmde hij geen van de gevestigde modellen of theorieën over bevrijdingsoorlogvoering en legde hij zich er ook niet aan neer. Volgens hem zouden strijdmethoden moeten voortkomen uit de objectieve omstandigheden die uniek zijn voor elke strijd. Hij ontwikkelde zijn eigen oorlogsmethodologie, afgestemd op de behoeften en omstandigheden van de strijd van zijn volk. Sommige van zijn methoden en tactieken in de oorlogsvoering hebben hem felle kritiek opgeleverd, met name onder Singalese politieke en militaire analisten. Toch heeft hij zijn ‘meedogenloze’ tactieken verdedigd als een noodzakelijk middel om zijn zwakke en kleine natie te beschermen tegen een sterke, machtige en meedogenloze vijand.

De heer Pirakaran is een activist. Hij is ervan overtuigd dat menselijk handelen de drijvende kracht achter de geschiedenis is. Zijn inzet voor actie in plaats van abstracte theoretische analyse van problemen is de cruciale drijvende kracht geweest achter de groei en ontwikkeling van de organisatie die hij heeft opgericht. Teleurgesteld door de holle woorden van de gevestigde Tamil-politici, bewonderden veel jongeren de heer Pirabakaran vanwege zijn minachting voor de hypocrisie van hun politiek en zijn actieve politiek-militaire campagne om zijn doelstellingen te bereiken. En in grote mate, en tegen nog grotere verwachtingen in, is de heer Pirabakaran erin geslaagd een Tamil-nationaal leger te creëren dat in staat is de onderdrukking door de Singalese staat te weerstaan. Hoewel hij in dit stadium van de strijd zijn uiteindelijke politieke doel nog niet heeft bereikt, zou de organisatie die hij de afgelopen vijftientig jaar heeft opgebouwd – de LTTE en het Tamil-volk als herkenbare nationale formatie – al vele jaren geleden van het eiland zijn verdwenen als de gewapende campagne niet zo briljant was gepland en uitgevoerd door de heer Pirabakaran. Deze conclusie trok ik uit mijn eigen ervaringen met de strijd, en het is een wijdverbreide opvatting onder de Tamilbevolking. Maar terwijl de heer Pirabakaran prioriteit gaf aan de noodzaak van gewapende strijd om politieke doelen te bereiken, versterkte Bala’s tussenkomst de politieke dimensie van de gewapende strijd. De relatie tussen deze twee vastberaden individuen is uniek. Het is een van die relaties waarbij twee totaal verschillende persoonlijkheden op een specifiek moment samenkomen en een belangrijke rol spelen in de loop van de geschiedenis.

Bala heeft zijn rol binnen de LTTE en de strijd altijd gezien als die van adviseur en theoreticus voor de heer Pirabakaran en de organisatie. Bala's gebrek aan machtswellust, zijn bereidheid om zijn rol te beperken tot schrijven, lesgeven en adviseren, en zijn overduidelijke betrokkenheid bij de strijd, maakten Bala uiteindelijk tot de meest betrouwbare en integere adviseur van de heer Pirabakaran. Een eigenschap die meneer Pirabakaran al die jaren in Bala heeft bewonderd en gewaardeerd, is zijn toewijding aan de waarheid. Bala heeft altijd gehandeld vanuit het principe dat hij nauwkeurig en waarheidsgetrouw advies moet geven in het belang van zowel de heer Pirabakaran als de strijd. Of meneer Pirabakaran het advies altijd had opgevolgd of dat hij ontevreden was met wat hij openhartig had gezegd, was niet Bala's zorg. Als adviseur van de heer Pirabakaran heeft Bala me meermaals verteld dat het zijn plicht was om de waarheid te vertellen, hoe onaangenaam die ook mocht zijn.

En het is juist op persoonlijk niveau dat men meer inzicht krijgt in de heer Pirabakaran. In tegenstelling tot het beeld dat in het buitenland algemeen wordt geschetst, is de heer Pirabakaran een hartelijk en sociaal persoon. Als er één woord zou zijn om de persoonlijkheid van meneer Pirabakaran in sociale en persoonlijke zin te omschrijven, dan zou dat 'gezellig' zijn. Meneer Pirabakaran houdt van praten. Hij is in veel onderwerpen geïnteresseerd en heeft uitgesproken meningen. Op sommige punten ben ik het niet met je eens. Een van zijn favoriete interesses is wetenschap en hij moedigt de kaderleden aan om nieuwe technologieën en wetenschappelijke kennis te leren. Een ander interessegebied van de heer Pirabakaran is de Tamil-cultuur. Hij heeft culturele expressie in vele vormen binnen de organisatie en de samenleving aangemoedigd. Culturele programma's vormen inderdaad een belangrijk onderdeel van het leven in het trainingskamp en van de meeste kaderleden wordt verwacht dat ze op een of andere manier deelnemen en een bijdrage leveren. De ontwikkeling van de Tamil-bevrijdingsliteratuur en -kunst heeft altijd de onverdeelde steun van de heer Pirabakaran genoten. Maar bovenal is meneer Pirabakaran een kenner van lekker eten. Hijzelf heeft altijd een bijzondere interesse gehad in het bereiden van diverse gerechten en heeft in de loop der jaren een verfijnde smaak ontwikkeld. Hij beschouwt koken als een kunst en eten als een fundamenteel levensgenot. Hij vindt het vaak moeilijk te begrijpen hoe mijn interesse in eten zich kan beperken tot verse groenten. Desondanks is hij altijd zo attent geweest om eten naar mijn smaak klaar te maken wanneer ik bij zijn familie op bezoek kwam. Zonder uitzondering informeerde hij, voordat hij ons huis verliet, naar ons eetpatroon. Hij ontlastte me regelmatig van de kooklast door Bala eten uit zijn keuken te sturen en door zelf te koken voor bijeenkomsten voor zijn kaderleden. Omdat ik vegetariër ben, moest hij goed nadenken voordat hij een smakelijk gerecht voor me uitkoos. Het kwam regelmatig voor dat hij zijn koks een speciaal vegetarisch gerecht liet bereiden en dat samen met Bala's eten naar ons huis stuurde.

Het is overduidelijk dat de heer Pirabakaran een buitengewone interesse heeft in militaire zaken. Maar het zijn niet de simpele zaken als uniformen, wapens en oorlogstechnologie die deze man aantrekken tot een militaire levensstijl. Naar mijn indruk van hem, zijn het bepaalde militaire principes die meneer Pirabakaran ook als essentieel voor een fatsoenlijk leven beschouwt. Deze principes maken deel uit van zijn bredere sociale filosofie. Het belangrijkste hiervan is discipline.

Volgens de heer Pirabakaran is discipline een essentieel concept in het leven. Het bepaalt zijn rol als leider van een politiek-militaire structuur, zijn privéleven en zijn kijk op de maatschappij.

In zijn privéleven is de heer Pirabakaran op alle vlakken gedisciplineerd. Vanaf het begin van zijn strijd is er nooit een gerucht geweest over wangedrag of schandaal rondom hem. Hij heeft nooit gerookt of alcohol gedronken en vindt het prettiger als anderen dat ook niet doen. De enige persoon binnen de organisatie die hij tolereerde dat hij rookte, was Bala, en dat was uit respect voor diens leeftijd en de persoonlijke achting die hij voor hem koesterde. Tijdens zijn bezoeken aan ons huis plaagde hij Bala vaak met zijn ongezonde gewoonte. Hij toonde ook zijn afkeer van de geur van sigarettenrook en Bala vermeed het om in zijn bijzijn te roken.

Volgens Pirabakaran is moed bij de mens een bewonderenswaardige eigenschap. Hij bewondert en respecteert uitingen van moed, niet alleen bij zijn eigen manschappen, maar bij mensen in het algemeen. Moed is onlosmakelijk verbonden met een positieve en zeker inspirerende karaktertrek: hij laat zich door niets in het leven overwinnen of ontmoedigen, hoe ontmoedigend en machtig het ook mag zijn. Hij heeft een ontembare wil en het vertrouwen dat alles mogelijk is als je je maar concentreert op het project. Het is niet onbelangrijk dat een van zijn favoriete uitspraken luidt: 'Wie durft, wint'. Ik vroeg Bala wat hij beschouwde als de eigenschap die hij het meest bewonderde in de heer Pirabakaran. De unieke eigenschap die Bala zo waardeerde in Pirabakaran was zijn opperste zelfvertrouwen in tijden van tegenspoed. Pirabakaran heeft, zoals Bala opmerkte, altijd blij gegeven van een vastberaden en onwrikbaar vertrouwen in de strijd voor de belangen van zijn volk. Pirabakaran gelooft in 'Dharma', de wet van gerechtigheid. Zijn innerlijke vastberadenheid en zelfvertrouwen komen voort uit de overtuiging dat de zaak van zijn volk juist, eerlijk en rechtvaardig is en daarom uiteindelijk zal slagen, legde Bala uit.

Maar behalve dat hij een politieke figuur en een vriend van velen is, is de heer Pirabakaran ook een familieman. 'Aan het werk', 24 uur per dag, elke dag van zijn leven, heeft hij zijn verantwoordelijkheden moeten zien te combineren met zijn verplichtingen als echtgenoot en vader. Je zou kunnen stellen dat zijn vrouw Mathy het grootste offer heeft gebracht en niet in de mate van gezelschap van haar man heeft kunnen genieten die ze had gewenst. Doordat Mathy constant voor de kinderen zorgt, heeft ze uiteraard meer invloed op hen. Maar de familie Pirabakaran kon nooit als 'normaal' worden beschouwd. Het feit dat zij de echtgenotes en kinderen van meneer Pirabakaran zijn, plaatst hen in een unieke sociale positie die hun levensstijl en relaties bepaalt. De veiligheid en toekomst van hun kinderen staan bij zowel meneer Pirabakaran als Mathy voorop. Daarom moedigen zowel Mathy als meneer Pirabakaran, zoals gebruikelijk is bij ouders in Jaffna, de kinderen aan in hun schoolcarrière. Mathy heeft met name veel tijd besteed aan het privéles geven aan haar kinderen thuis en ze stimuleert bij hen een gezonde passie voor kennis. Maar zijn familie is van levensbelang voor meneer Pirabakaran. Vaak, als hij 'vrij' is, komt hij bij ons thuis met Mathy en hun drie kinderen: Charles, geboren in 1985, Towaraha een jaar jonger, en Balachandran, die in 1996 onverwacht in het gezin werd opgenomen. Toen ik Mathy hielp bij de bevalling van haar eerste zoon, had ik geen idee dat hij niet alleen qua uiterlijk, maar ook qua karakter op meneer Pirabakaran zou gaan lijken. Towaraha, het enige meisje, is serieuzer en studeert goed. Het jongste kind, hoewel het de gelaatstreken van meneer Pirabakaran had en duidelijk een lieveling van de familie

was, was nog niet groot genoeg toen ik bij Vanni wegging om iets over zijn persoonlijkheid te kunnen zeggen.

LTTE-bruiloften

We ontmoetten meneer Pirabakaran en Mathy vaak bij de vele sociale bijeenkomsten die door de verschillende afdelingen binnen de organisatie werden georganiseerd, en ook op bruiloften. Sterker nog, enkele van onze gelukkigste dagen brachten we door op deze bijeenkomsten, omdat ze ons de gelegenheid boden om kaderleden en commandanten te ontmoeten die we anders maandenlang niet hadden gezien. Er vonden met name veel bruiloften plaats, omdat de hogere officieren - mannen en vrouwen - verliefd werden en wilden trouwen. De LTTE-bruiloften zijn evenementen met een progressieve inhoud, waarbij de positieve elementen van de Tamil-cultuur worden gecombineerd en de meer reactionaire aspecten worden verworpen. Zo zijn de huwelijksceremonies van de LTTE bijvoorbeeld eenvoudig en beperken ze zich tot het afleggen van huwelijksgeloften en het ondertekenen van een register, zonder religieuze rituelen. Desondanks draagt de bruid de traditionele 'koraai' of rode bruidssari, en de bruidegom de witte verti en het witte overhemd. De 'thali', het symbool van het huwelijk voor vrouwen in de Tamil-cultuur, wordt door de bruidegom om de nek van de bruid gebonden, maar er zijn een paar veranderingen doorgevoerd. De traditionele gouden ketting waaraan de 'thali' normaal gesproken hangt, is vervangen door een eenvoudig geel draadje, en de 'thali' zelf is een vierkant stuk goud met symbolen van de Tamil-cultuur erin gegraveerd, ter vervanging van de traditionele religieuze insignes. De breuk met de traditionele, uitbundige en dure bruiloften werd als een verademing beschouwd.

Het gevolg van vrouwelijke kaderleden dat de bruid bijstond en ondersteunde, werd bij deze gelegenheden gewoonlijk aangevoerd door Vidusa, de hoogstgeplaatste vrouwelijke militaire commandant. Vidusa was in het sociale leven minder assertief dan op het slagveld, maar haar brede glimlach verraadde altijd haar plezier wanneer ze de jonge vrouwelijke strijders onder haar bevel zag trouwen. Vidusa was bij deze gelegenheden vaak omringd door haar senior collega's. Onder hen was Thanikai Chelvi, die na de bezetting van Jaffna door het Sri Lankaanse leger de militaire campagne van de vrouwenafdeling leidde. Thanikai Chelvi was een zeer ervaren kaderlid die een diepgaande kennis had opgedaan van de sociale problemen van Tamilvrouwen tijdens haar werk in de politieke sector in Jaffna en Vanni. Mijn ervaring met het leven in de ondergrondse tijdens de bezetting van Jaffna door de IPKF betekende dat Thanikai Chelvi en ik veel met elkaar gemeen hadden toen we haar leven in de ondergrondse wereld van bezet Jaffna bespraken. Deze tener gebouwde, glimlachende en onverschrokken jonge vrouw balanceerde op het randje van de afgrond toen ze ondergronds opereerde in Jaffna, omringd door vijandelijke troepen. Ironisch genoeg kwam ze niet om het leven in de gevaarlijke ondergrondse wereld van Jaffna, maar terwijl ze in 2000 een contingent vrouwelijke strijders aanvoerde in de strijd in Mannar.

De huwelijksceremonies vonden meestal plaats in een van de LTTE-kantoren, waarna er hapjes of een maaltijd volgden. Gelach en grappen vulden de frisse avondlucht onder de sterrenhemel, terwijl vrienden en collega's genoten van de goede sfeer op de bruiloft. Onder de aanwezigen op deze bijeenkomsten bevonden zich mensen zoals Dr. Pathmalojini, de eerste arts die zich bij de LTTE aansloot en een goede vriend van mij tijdens mijn tijd in Jaffna en Vanni. Ik ontmoette Pathma voor het eerst vlak na het uitbreken van de oorlog met de IPKF, toen ze in het Oorani-ziekenhuis in Valvettiturai werkte. Enkele van onze gewonde kaderleden waren in het ziekenhuis opgenomen en zij verzorgde hen. Toen ik de gewonde bezocht, uitte ze haar bezorgdheid dat de Indiase troepen haar zouden arresteren en vroeg ze me om een ampul cyanide voor haar te regelen. Ze bleef risico's nemen en verzorgde gewonde LTTE-strijders in geheime schuilplaatsen, totdat ze uiteindelijk werd gearresteerd door de IPKF en aan psychologische marteling werd onderworpen. Het Indiase leger liet haar vrij na publieke protesten voor het kamp waar ze werd vastgehouden. Desondanks kon haar ervaring met haar IPKF-ontvoerders haar wil niet breken en bleef ze consequent en zonder aarzeling de gewonde LTTE-strijders verzorgen, zowel op het slagveld als in de LTTE-ziekenhuizen. Padma nam een grotere verantwoordelijkheid op zich toen ze de LTTE-leden basisprincipes van medische procedures en verpleging begon bij te brengen. Ze besteedde haar vrije tijd aan dienstverlening aan het publiek. Uiteindelijk trouwde ze met de heer Karikalan, de voormalige adjunct-hoofd van de politieke afdeling.

Om het succes van deze huwelijksfeesten en andere belangrijke gelegenheden te garanderen, heeft de heer Pirabakaran de taak gedelegeerd aan de heer Tamil Chelvan, hoofd van de politieke afdeling. De heer Tamil Chelvan was een van de jongste kaderleden die zich in die beginjaren, in 1984, bij de strijd aansloot. Zijn passie voor de strijd, in combinatie met zijn toewijding, trok de aandacht van de heer Pirabakaran. Na zijn militaire training nam meneer Pirabakaran Tamil Chelvan op in zijn innerlijke kring door hem te rekruteren als een van zijn meest vertrouwde lijfwachten. Wat de strijd betreft, is Tamil Chelvan een tijdgenoot van Sornam en fungeerde hij als lijfwacht van meneer Pirabakaran. Hij werd bevorderd tot commandant van Tenmarachchi, waar hij voor de uitdaging stond om het verzet tegen het bezettende Indiase leger te leiden. Hij slaagde in deze taak en werd beloond met de post van commandant van Jaffna, waar hij deelnam aan vele veldslagen ter verdediging van het schiereiland. Tamil Chelvan draagt ook de littekens van de vele keren dat hij gewond is geraakt. De ernstigste verwonding die zijn leven bedreigde, ontstond toen granaatscherven van exploderende luchtbommen zijn been verbrijzelden. Met een verminkt ledemaat dat hevig bloedde, verkeerde Tamil Chelvan in levensgevaar toen hij in het ziekenhuis van Jaffna aankwam voor reanimatie. Wonderbaarlijk genoeg overleefde hij zijn verwondingen en na een lange periode van herstel en het leren lopen met behulp van een wandelstok, hervatte hij zijn werkzaamheden. Tamil Chelvan werd na het Mathaya-schandaal en de tragische dood van Kittu door toedoen van de Indiase marine gepromoveerd tot hoofd van de politieke afdeling. Hij blijft op zijn post.

Als vertrouweling van de heer Pirabakaran is het werk van Tamil Chelvan gestaag uitgebreid en omvat het, naast zijn vele verantwoordelijkheden als leider van de politieke vleugel van de LTTE, nu ook de taak om LTTE-evenementen te organiseren, waaronder bruiloften. Hij werd bijgestaan door Sudha, het hoofd van de administratieve structuur van Tamil Chelvan, een onvermoeibare en creatieve medewerker. Tamil Chelvan droeg Sudha de verantwoordelijkheid

op voor onze verzorging en onderhoud tijdens ons verblijf in Jaffna en Vanni. Dankzij de betrokkenheid van de heer Tamil Chelvan en de vaardigheden van Sudha werd ons leven in zowel Jaffna als Vanni een stuk gemakkelijker. Tamil Chelvan was erg gastvrij en deed er alles aan om ervoor te zorgen dat we het relatief comfortabel hadden. Hij stuurde me regelmatig fruit en groenten die hij speciaal in de stad Vavuniya liet bezorgen. Vanwege Bala's lange staat van dienst binnen de organisatie, zijn ervaring en brede kennis, raadpleegde Tamil Chelvan hem altijd en hechtte veel waarde aan zijn advies over uiteenlopende kwesties. Bala steunde Tamil Chelvan met zijn intellectuele inbreng in het politieke werk. Hij kwam vaak bij ons thuis op bezoek om politieke kwesties te bespreken en ook regelmatig om te eten. Zijn favoriete gerecht was mijn witteviscurry (sothi), waarvan hij graag de gekookte kop van de vis opat.

Helden van de Bevrijdingsoorlog

Onder de bezoekers van ons huis bevonden zich hoge commandanten die door de LTTE-leden en het Tamil-volk als oorlogshelden van de bevrijdingsstrijd werden vereerd. Een van die commandanten was Soosai, commandant van de Zeetijgers. Soosai, afkomstig uit het vissersdorp Polygandy in Vadamarachchi, stond Bala en mij zeer na. Onze band met Soosai gaat terug tot de tijd van de Indiase bezetting van Jaffna, toen we ondergronds in Vadamarachchi verbleven. We hebben ons contact hernieuwd tijdens ons verblijf in Vadamarachchi in 1990, na onze terugkeer naar Jaffna na de onderhandelingen met de regering van Premadasa. Soosai had de leiding over de sector Vadamarachchi voordat hij commandant van de Sea Tigers werd. Het was in deze periode dat Bala hielp bij het organiseren van Soosai's bruiloft.

Soosai blonk uit in zijn rol als commandant van de Sea Tiger-eenheid, wat bleek uit het succes dat hij behaalde bij de opbouw van de marinevleugel van de LTTE. Soosai is een betrouwbare vertrouweling van meneer Pirabakaran. Nadat hij het strategische belang van zeemacht in de Eelam-oorlog had ingezien, hielp de heer Pirabakaran Soosai op alle mogelijke manieren bij de opbouw van de Tamil-marine. Door de combinatie van Pirabakaran's passie en creativiteit en Soosai's harde werk en bestuurlijke vaardigheden groeide de marinevleugel van de LTTE uit tot een effectieve zeemacht die een serieuze bedreiging vormde voor de Sri Lankaanse marine. De Sea Tiger-eenheid, onder het bekwame commando van Soosai, is betrokken geweest bij verschillende zeeslagen waarbij de Sri Lankaanse marine zware schade heeft geleden en heeft ook opmerkelijke bijdragen geleverd aan landgevechten door middel van verschillende strategische landingen van LTTE-troepen.

Maar afgezien van zeeslagen en het vervoeren van manschappen, hebben de Sea Tigers een kleine eenheid die zich bezighoudt met de visserij voor de organisatie, en Bala profiteerde van hun vangst. Bala geniet ervan om de meest verse vis te eten, dus hij trakteerde zichzelf vaak op een heerlijke maaltijd wanneer Soosai rechtstreeks van het strand vis naar ons huis bracht voor zijn lunch.

Soosai is van nature een sociaal en vriendelijk mens en is populair bij het volk vanwege zijn meelevende, rechtvaardige en nuchtere aanpak. Het is wellicht zijn vriendelijkheid en

ogenshijnlijke vrijgevigheid die het hart van Sudha, Soosai's toegewijde vrouw, hebben veroverd. Sudha en Soosai, en hun twee jonge kinderen, Sindhu en Manniarasan, deelden altijd gul hun warmte en genegenheid met ons tijdens de vele gelegenheden dat we bij hen kwamen eten en zij bij ons thuis op bezoek kwamen. Sudha, afkomstig uit Uddupitty, Vadamarachchi, is de zus van Shankar, het LTTE-lid wiens sterfdag wordt gevierd als Heldendag. Sudha's rustige, zelfverzekerde en kalme houding brengt vreugde en sereniteit in het gezin.

Een andere legendarische figuur uit de Tamil-vrijheidsstrijd die ons huis bezocht, is de imposante figuur en persoonlijkheid van Sornam. Sornams betrokkenheid bij de LTTE gaat terug tot het midden van de jaren 80, toen hij een van de lijfwachten van de heer Pirabakaran was. Als jongeman bezocht hij regelmatig ons huis in Chennai als vertrouwde assistent van meneer Pirabakaran. Tijdens zijn periode bij de IPKF kwamen zijn militaire potentieel, buitengewone moed en duidelijke bestuurlijke talenten aan het licht, waardoor Sornam opklom in de rangen van de militaire structuur en uiteindelijk de meest vertrouwde functie bekleedde als verantwoordelijke voor de persoonlijke beveiliging van de heer Pirabakaran. Het respect en de bewondering die Sornam genoot van de kaders onder zijn directe bevel en binnen de organisatie, waren duidelijk merkbaar telkens wanneer Sornam in hun aanwezigheid kwam. Wat bijdroeg aan de wijdverbreide liefde en het respect voor hem, was zijn duidelijke bereidheid om het voortouw te nemen, de ontberingen van de oorlog te delen en de discipline van de troepen onder zijn bevel te handhaven. Sornam heeft de LTTE-strijders naar vele overwinningen in de strijd geleid en is daarbij meerdere malen gewond geraakt. Het was hartverscheurend om deze zachtaardige reus te zien worstelen in het algemeen ziekenhuis van Jaffna met ernstige verwondingen aan zijn borst en armen, opgelopen tijdens grote veldslagen in het noorden.

Naast de zorg voor zijn eigen persoonlijke veiligheid, delegeerde de heer Pirabakaran aan Sornam de verantwoordelijkheid voor onze bescherming tijdens ons verblijf in Valigamam. Een team van geselecteerde leden van de persoonlijke lijfwacht van de heer Pirabakaran werd bij ons thuis ingezet om onze veiligheid te waarborgen. Sornam bezocht ons huis regelmatig om onze veiligheidssituatie te beoordelen en ons daarover te adviseren, en om te zorgen voor de behoeften en het welzijn van de kaderleden. Met zijn lengte van 1,88 meter en stevige bouw maakte Sornam een galante indruk, onberispelijk gekleed in zijn gevechtsuniform. Zijn algemene gemak en zelfvertrouwen verbloemden de enorme militaire verantwoordelijkheden die hij droeg.

Na jarenlang zijn leven te hebben geriskeerd op het slagveld en 24 uur per dag in dienst te zijn geweest van meneer Pirabakaran en de organisatie, was het een gelukkige dag voor ons toen we zijn bruiloft mochten bijwonen. Zijn bruid was de charmante Jenny, de derde in rang van de vrouwelijke militaire vleugel. Jenny ontsnapte aan de dood toen haar huis tijdens 'Operatie Rivera' rechtstreeks werd geraakt door een Sri Lankaanse luchtaanval. Ze verwachtte haar eerste kind. Sornam bevond zich ten tijde van het incident niet in het huis, maar op het slagveld waar hij Jaffna verdedigde tegen de oprukkende Singalese troepen. Later, in de Vanni, bracht Sornams werk hem vaak voor langere perioden weg van Jenny naar Trincomalee, en we bezochten haar vaak thuis om haar op te beuren tijdens deze dagen van angstige scheiding. Ze vormen nog steeds een gelukkig stel met twee kleine dochters.

Banu en Deepan, militaire commandanten met enorme moed en een scherp operationeel inzicht, verdienen het respect en de bewondering van de organisatie. Banu, de voormalige commandant van Jaffna, staat bekend om zijn onbaatzuchtige minachting voor zijn eigen welzijn op het slagveld. Als commandant van de artillerie-eenheid van Kittu heeft Banu zijn manschappen tot een hoog niveau van professionaliteit opgeleid en bijgedragen aan de ontwikkeling van de gevechtsformaties van de LTTE tot een effectieve conventionele strijdmacht. De artillerie- en mortiereenheden onder zijn bevel breidden zich snel uit en behaalden opmerkelijke overwinningen in verschillende cruciale veldslagen tijdens de bevrijdingsoorlog. Banu hielp Bala vaak bij zijn studie van het oorlogsfront door hem gedetailleerde kaarten te verstrekken waarmee hij de militaire ontwikkelingen op het slagveld kon volgen. Met Bala als een meester in het vertellen van grappen en Banu als iemand die subtiele humor op prijs stelt, waren de ontmoetingen tussen de twee op Bala's kantoor altijd een en al gelach.

Deepan, een andere hoge commandant van de Vanni, met aanzienlijke militaire ervaring, is zachtmoedig en bescheiden. Zijn reputatie is zo groot en zijn militaire bekwaamheid wordt zo gerespecteerd binnen de beweging, dat zijn ogenschijnlijke bescheidenheid in de omgang met mensen opvalt. Zijn presentatie verhuult een briljante strategie en een vastberaden man met een ijzeren wil, en het zijn deze kwaliteiten die de manschappen onder zijn bevel inspireren en aansporen tot grotere inspanningen op het slagveld. Zijn bezoeken aan ons huis bestonden doorgaans uit een realistische uiteenzetting van Deepan over de militaire situatie, in ruil voor een uiteenzetting van Bala over de ontwikkelingen op politiek gebied.

Van de militaire commandanten was er één die we maar zelden ontmoetten, maar voor wie we desondanks wederzijds respect hadden: de ervaren militaire commandant Balraj. Hoe ongelooflijk het ook mag lijken, deze strijdheld is een gereserveerde man. Balraj is bekend, geliefd en gerespecteerd, niet alleen vanwege zijn legendarische militaire successen en onbetwiste en grenzeloze moed, maar ook vanwege zijn absolute toewijding aan de manschappen onder zijn bevel. Balraj heeft oog voor en respect voor de offers en beproevingen die ze hebben doorstaan en kiest ervoor om zoveel mogelijk tijd met hen in de kampen door te brengen. De moed van Balraj bleek al toen hij in 1993 tijdens de slag om Yarl Devi door granaatscherven in zijn rechterbeen werd geraakt. Er werd besloten het been niet te amputeren en Balraj moest de ondraaglijke pijn van de hersteloperatie doorstaan. Tijdens onze bezoeken aan Balraj in het ziekenhuis in Jaffna was de pijn duidelijk af te lezen op zijn bedroefde gezicht, terwijl hij erkende hoeveel pijn hij leed door het letsel. Zijn herstelproblemen werden verergerd door instabiele diabetes. Na vele maanden in bed en veel pijn kon Balraj uiteindelijk weer op zijn been lopen, maar de blessure bezorgde hem een blijvende mankheid en terugkerende wondinfecties. Desondanks beschouwt hij zijn verwonding als onbeduidend in vergelijking met het lijden en de offers van zijn manschappen en blijft hij tot op de dag van vandaag functioneren als veldcommandant in het oorlogsgebied.

Tot de naaste vertrouwelingen van meneer Pirabakaran die ons huis bezochten, zij het minder vaak, behoorde de onvergeloofbare Tamilenth. Tamilenth is al vanaf het begin de rechterhand van de heer Pirabakaran, en in de loop der jaren is hun relatie gegroeid en verdiept. Gedurende al die jaren in de directe omgeving van de heer Pirabakaran was Tamilenth in wezen

verantwoordelijk voor de financiële afdeling, waarbij hij miljarden roepies beheerde zonder enige vorm van wangedrag van zijn kant. Voor de heer Tamilenthī zijn de financiën net zo belangrijk voor het succes van de strijd als de wapens, en met diezelfde verantwoordelijkheid heeft hij de financiële afdeling jarenlang onder extreme omstandigheden geleid. Dit heeft hem inderdaad veel kritiek opgeleverd vanuit verschillende afdelingen van de beweging vanwege zijn strenge en nauwgezette verdeling van de organisatiegelden.

Tamilenthī's passie voor de oude Tamil-literatuur en de ethische filosofie van 'Thiruvalluvar', en zijn betreuring van de corruptie binnen de Dravidische beweging in Tamil Nadu, bezorgden hem de reputatie van een Tamil-purist. Niettemin, ondanks wat men zijn 'excentriciteiten' zou kunnen noemen, is Tamilenthī achter zijn stoere uiterlijk een bedachtzame en gecultiveerde heer. Als man die drie broers in de strijd heeft verloren en enorm veel respect heeft voor de immense offers die de kaders en het volk hebben gebracht, beschouwt Tamilenthī de oprichting van een onafhankelijke Tamil-staat als het onvervreembare recht van het Tamil-volk.

Een minder frequente bezoeker van ons huis, maar desalniettemin een jonge vrouw met wie we contact hadden en die respect en bewondering verdiende, was de buitengewone commandant Vidusa. Vidusa komt uit een conservatieve brahmaanse familie in Jaffna. Haar bescheiden en onopvallende voorkomen verbergt een werkelijk uitzonderlijke jonge vrouw. Ik ontmoette Vidusa in het trainingskamp voor vrouwelijke commando's in de Alampil-jungle tijdens de Premadasa-gesprekken. In de beginperiode van haar toetreding tot de organisatie bekleedde ze geen specifieke functie. Maar sinds haar inzet op het slagveld vanaf 1990 heeft Vidusa blijk gegeven van opmerkelijke moed en leiderschapskwaliteiten, waardoor ze is opgeklommen tot de rang van kolonel binnen de LTTE-vrouwen, op gelijke voet met de hoogste mannelijke commandanten. Wat betreft nationale bevrijdingsstrijden en de rol van vrouwen in zowel guerrilla- als conventionele oorlogvoering, maakt Vidusa's staat van dienst met meer dan tien jaar onafgebroken gevechtservaring en militair leiderschap haar tot een van de meest opmerkelijke en bewonderenswaardige vrouwelijke soldaten in de militaire geschiedenis. Vidusa is zonder twijfel een van de meest ervaren kaderleden binnen de gehele militaire structuur van de LTTE. Ze heeft tien jaar lang in opeenvolgende veldslagen het bevel gevoerd over de vrouwelijke strijders en hun leven aan het front met hen gedeeld.

Onder onze vrienden en vaste bezoekers waren er die een verscheidenheid aan opvattingen, kritische meningen en ook veel gelach in huis brachten. Een van hen, die in literaire kringen bekend was en een goede vriend van mij, was Puthuvai Ratnathurai, de 'dichter des vaderlands' van de LTTE en een man met een enorme persoonlijkheid. Puthuvai nam alle kwesties serieus en vormde over de meeste onderwerpen een uitgesproken mening. In zijn maatschappelijke positie als beeldhouwer werd Puthuvai's wereldbeeld gevormd rond het centrum van de Tamil-cultuur: de tempel. Zijn diepgaande kennis van de Tamil-cultuur en -taal betekende dat ik in zijn vriendschap iemand had gevonden die me veel aspecten en betekenissen van het Tamil-leven kon uitleggen. Een bijzonder innemende eigenschap van Puthuvai's persoonlijkheid was zijn onbevreesde stelling dat hij het recht had om zijn mening te uiten, en het is dan ook uit zijn mond dat enkele van de meest levendige en scherpzinnige kritieken voortkwamen. Dat gold ook voor zijn gevoel voor humor. Puthuvai wist met zijn subtiele taalgebruik altijd wel een

lach op onze gezichten te toveren tijdens onze vergaderingen. Tijdens onze vele bezoeken aan elkaars huizen haalde Puthuvai zijn stapel betelbladeren tevoorschijn, gaf er één aan mij en maakte vervolgens zijn 'betel' klaar. En zo hebben we vele koele avonden doorgebracht met Puthuvai, die ons vermaakte met zijn geestigheid en humor terwijl hij de kalkpasta op zijn betelblad smeerde, er aracanschaafsel op stapelde, het blad oprolde, in zijn mond stopte en kauwde tot zijn lippen rood werden.

Puthuvai had de leiding over de culturele afdeling van de LTTE en was hoofdredacteur van het literaire tijdschrift 'Vellichum'. Het was voor deze publicatie dat Bala veel artikelen in het Tamil schreef. Onder het pseudoniem 'Bramagnani' schreef Bala een reeks artikelen over filosofie, sociologie en politiek. Het was de aanmoediging van Puthuvai die ertoe leidde dat mijn boek over het bruidsschatstelsel, 'Unbroken Chains', in het Tamil werd vertaald en in een reeks artikelen in 'Vellichum' werd gepubliceerd. Puthuvai is beroemd om zijn gedichten, of meer specifiek, volksgedichten. Zijn werk staat bekend om de emotionele en realistische weergave van het dagelijks leven van het Tamil-volk en de bevrijdingsstrijd, en om zijn toegankelijke en poëtische gebruik van de Tamil-taal. Ook zijn vele bevrijdingsliederen zijn beroemd; deze worden door het hele land veelvuldig gehoord en gezongen.

Andere persoonlijke vrienden die ons regelmatig bezochten waren Ravindran (Ravi), een hooggeplaatst kaderlid en redacteur van 'Viduthalai Puligal' (Bevrijdingstijgers), het maandelijkse officiële orgaan van de LTTE, en Jeyaraj, de redacteur van 'Elanatham', de dagelijkse krant van de LTTE. Zowel Ravi als Jeyaraj vertrouwden sterk op Bala's advies en aanwijzingen met betrekking tot het officiële beleid van de organisatie. Jeyaraj bezocht ons huis dagelijks om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen aan het front en om politieke standpunten te horen. Ravi moest maandelijks verslagen schrijven van zowel militaire als politieke gebeurtenissen, waarvoor hij Bala moest raadplegen. Enkele gevoelige artikelen over militaire operaties werden naar de heer Pirabakaran gestuurd ter goedkeuring. Bala schreef zo nu en dan theoretische artikelen waarin hij de beleidsoriëntatie van de LTTE ten aanzien van diverse maatschappelijke vraagstukken toelichtte. Zowel Ravi als Jeyaraj zochten Bala's begeleiding vanwege zijn positie als theoreticus en zijn ruime journalistieke ervaring. Bovendien kon Bala, dankzij zijn persoonlijke contacten met de heer Pirabakaran, Tamil Chelvan en de veldcommandanten, nieuws en analyses verstrekken over de actuele politiek-militaire ontwikkelingen.

Ravi's vrouw Shobana, een voormalig LTTE-lid, kenden we van haar frequente bezoeken toen ze werkte voor het maandblad 'Suthanthira Paravaikal' (Vogels van de Vrijheid), de vrouwenafdeling van de organisatie. Jeyaraj is getrouwd met Ganga, een leraar op de Puthukuddiruppu High School. Beide stellen werden goede vrienden van ons en kwamen regelmatig bij ons op bezoek.

De oorlog gaat verder

De slag bij 'Jayasukuru', met als strategisch doel een landroute naar het schiereiland Jaffna te openen via de A9-snelweg en daarmee het oerwoud van Vanni te doorsnijden, kwam na

achttien maanden van bloedige en meedogenloze gevechten tot een abrupt einde bij Mankulam. De LTTE-strijders waren vastbesloten het Sri Lankaanse leger tegen te houden en boden hevig verzet, waarbij ze zowel in de rug als in de flanken van de oprukkende colonnes langs de snelweg tegenaanvallen uitvoerden. De intensiteit van de LTTE-aanvallen was zo groot dat het Sri Lankaanse leger extreem hoge verliezen leed en gedemoraliseerd raakte. Naar schatting leden de regeringstroepen tienduizend slachtoffers: 3000 doden en 7000 gewonden in deze langdurige strijd. De jungles van Vanni zijn bekend terrein voor de Tijgers, waar ze een oorlog hebben uitgevochten en overleefd tegen het op vier na grootste leger ter wereld. De LTTE-strijders opereerden in bekend, militair voordelig terrein en hadden ruime ervaring met jungleoorlogvoering, waardoor ze een serieuze bedreiging vormden voor de Sri Lankaanse troepen. Met de verovering van een enorm arsenaal uit het militaire complex van Mullaitivu ontwikkelde de heer Pirabakaran artillerie-, mortier- en antitankeenheden die effectief werden ingezet tegen de troepen van 'Jayasukuru'. Om de verdedigingscapaciteit van de LTTE in Vanni te versterken, heeft de heer Pirabakaran de Jayanthan Brigade, een elite-eenheid met gevechtservaring uit Batticaloa onder leiding van kolonel Karuna, ingezet in de oorlog in Vanni. De brigades van Jayanthan, Charles Anthony, Imbran Pandian, Malathy en Sukanja, de beste gevechtseenheden van de LTTE, werden gemobiliseerd onder de veldcommandanten kolonel Karuna, kolonel Theepan, kolonel Balraj, kolonel Banu en kolonel Vidusa tegen de Singalese invasiemacht van 30.000 troepen, waaronder de door de VS getrainde 53e en 55e divisies van het Sri Lankaanse leger. De strijd die door 'Jayasukuru' werd ontketend, was hevig en duurde lang. Ondanks de enorme vuurkracht waarover ze beschikten - inclusief de luchtmacht - slaagden de Sri Lankaanse strijdkrachten er niet in hun strategische doelstelling te bereiken. De troepen zaten maandenlang vast in de strategische steden Pulliyankulam en Kanagarayankulam, waar de LTTE-strijders ondoordringbare verdedigingswerken hadden gebouwd en felle weerstand boden. Tijdens de hevige gevechten in deze strategische steden leed het Sri Lankaanse leger zware verliezen en kwamen honderden soldaten van elite commando-eenheden om het leven. Na achttien maanden van hevige gevechten was het Singalese leger dichterbij de stad Mankulam gekomen, maar het bleek nog steeds onmogelijk om de verdedigingslinies van de LTTE daar te doorbreken. Op 27 september 1998 lanceerden de Bevrijdingstijgers operatie 'Onophoudelijke Golven 2', waarbij ze de stad Killinochchi en de omliggende gebieden veroverden. Tijdens de slag om Killinochchi, toen de LTTE een deel van haar elitecommando-eenheden opnieuw inzette, slaagden de Sri Lankaanse troepen erin Mankulam te veroveren, dat daardoor verzwakt was. Desondanks was de val van Killinochchi een grote militaire nederlaag voor de regeringstroepen. Het was tevens een zware klap voor het strategische plan van de regering om een landroute naar Jaffna te openen. De moeizame reis van Jayasukuru over de snelweg A9 kwam definitief tot een einde in Mankulam.

Ons leven in Puthukuddiruppu, Mullaitivu ging gewoon door, terwijl in de verte een bloedige veldslag woedde. Het gedonder van artillerievuur werd onderdeel van ons leven. Willekeurige luchtaanvallen en marinebombardementen op het kustgebied van Mullaitivu waren aan de orde van de dag. We ontvingen dagelijks nieuws over de voortgang van de gevechten vanuit het kantoor van de heer Pirabakaran. Bala gaf het op zijn beurt door aan de lokale media. Meneer Pirabakaran of een van zijn veldcommandanten gaf tijdens bezoeken aan onze locatie tussen de

gevechten door een volledig beeld van de oorlogssituatie. Dinesh, een hooggeplaatst ambtenaar en hoofd van de administratie van de dagblad 'Eelanatham', ondernam vaak gevaarlijke reizen naar het slagveld van 'Jayasukuru' en keerde terug met gedetailleerde verslagen van de oorlog.

De succesvolle campagne tegen 'Jayasukuru' door de Jayanthan Brigade onder Karuna's bevel leverde hem grote populariteit en respect op, zowel van de LTTE-leden als van de bevolking van Vanni. Maar afgezien van zijn militaire vaardigheden heeft Karuna een passie voor leren en heeft hij op eigen initiatief Engels gestudeerd, waardoor hij zich breed kan inlezen over uiteenlopende onderwerpen, met name militaire wetenschappen en politieke commentaren. Toen Karuna ons huis bezocht, had hij dan ook een heleboel politieke vragen paraat. En dat gold ook voor Bala. Bala zou van Karuna alle details te weten komen over de strategieën en tactieken van de verdedigingsoorlog in Vanni. De kaderleden van Batticaloa brachten warmte en openhartigheid in hun omgang met anderen, wat zeer welkom was. Juist omdat de omstandigheden van staatsrepressie in de Oostelijke Provincie extreem hard, meedogenloos en genadeloos brutaal zijn, toont de jongere generatie strijders die zich bij de LTTE aansluit een unieke vastberadenheid om te vechten tegen het onderdrukkende apparaat - de Singalese strijdkrachten. Na een intensieve training in conventionele gevechtstechnieken bood de heer Pirabakaran de gevechtseenheden van de Oostelijke Provincie de kans om de vijandelijke troepen een zware slag toe te brengen, een kans die ze prompt grepen.

Bala valt ernstig ziek

Bala zag er fris en netjes uit in zijn witte overhemd van verti en bone toen hij op de avond van 27 augustus 1998 verscheen, klaar om naar de bruiloft van een vrouwelijke kaderlid te gaan. Maar toen ik hem bekeek, was er iets niet helemaal in orde. Zijn gezwollen ogen ontsierden zijn verder normale uiterlijk. Ik had de avond ervoor al gemerkt dat Bala's ogen rond hetzelfde tijdstip opgezwollen waren, maar ik had mijn bezorgdheid toen weggewuifd door te denken dat het kwam door een langer dan normaal middagdutje. Maar het was voor mij onmogelijk om die mening ook op deze volgende dag vast te houden. Ik maakte een grapje over die zwelling in Bala's gezicht toen ik het probleem aankaartte bij de LTTE-arts Suri op de bruiloft. Suri was enigszins verrast en nadenkend toen ik gekscherend opperde dat de buikklachten die hij al een paar weken zonder duidelijke oorzaak had, evenals de zwelling rond zijn ogen en het oedeem in zijn ledematen, wel eens te wijten zouden kunnen zijn aan een nieraandoening. Toen hij de volgende ochtend bijna geen urine meer produceerde, wist ik dat Bala ernstig ziek was. En daarmee ontvouwde zich een nieuwe wending in onze persoonlijke geschiedenis. Sinds die dag leven we in onzekerheid, want Bala's verslechterende gezondheid bracht hem in de beginfase van zijn ziekte in de Vanni op de rand van de dood.

Een team van LTTE-artsen haastte zich de volgende dag naar Bala toe om hem te onderzoeken, nadat ze van zijn klachten en symptomen hadden gehoord. Bij gebrek aan diagnostische apparatuur werd na overleg tussen de LTTE-artsen en het medisch personeel van het plaatselijke ziekenhuis een voorlopige diagnose van nierinfectie gesteld op basis van klinische observatie. De

artsen hadden de diagnose gesteld op basis van het hoge eiwitgehalte in zijn urine, gemeten met de verouderde methode waarbij urine langzaam in een reageerbuis boven een bunsenbrander werd verhit en de hoeveelheid eiwit werd geschat aan de hand van de mate van troebelheid die ontstond. De voorkeursbehandeling was orale antibioticatherapie, maar toen de reactie op opeenvolgende antibioticagroepen niet het gewenste resultaat opleverde en zijn toestand steeds verder verslechterde, gingen de alarmbellen rinkelen.

Dr. Suri, een hooggeplaatste LTTE-arts, kreeg de verantwoordelijkheid voor de medische behandeling van Bala's ziekte. Suri, een uiterst bekwame en zorgzame jonge arts, had het grootste deel van zijn medische ervaring opgedaan op de chirurgische afdeling van het algemene ziekenhuis van Jaffna vóór de uittocht naar Vanni in 1996, en in de behandeling van gewonde LTTE-strijders daarna. Hij was bezorgd dat zijn medische kennis ontoereikend was om Bala's behandeling aan te kunnen. In deze situatie weigerde Suri, een jonge man met een enorm verantwoordelijkheidsgevoel en plichtsbesef jegens zijn patiënten, zich te laten dwingen tot beslissingen die tegen zijn eigen oordeel ingingen. Hij baseerde zich op het advies en de medische ervaring van zijn collega Dr. Pathmalojini - mijn vriend uit de tijd in Jaffna - en raadpleegde de bibliotheek met medische boeken die hem ter beschikking stond. Suri beseftte dat grondiger onderzoek noodzakelijk was om een diagnose te stellen, wilde Bala enige kans maken op een effectieve behandeling. Vanaf het begin koos Suri voor een conservatieve aanpak bij het management van Bala. Hij was zich er terdege van bewust dat het zonder grondige tests en onderzoeken onmogelijk zou zijn om een alomvattende diagnose te stellen. In dergelijke omstandigheden zou het volgens hem als arts op de lange termijn wel eens schadelijker kunnen zijn om blindelings een behandeling voor te schrijven. Hoewel Suri Bala behandelde binnen de grenzen van zijn kennis en mogelijkheden, zocht hij op slimme wijze naar manieren om een meer wetenschappelijke diagnose te stellen op basis van biochemische analyses, van waaruit hij de behandeling en het beheer kon voortzetten. Met de hulp van een collega ontdekte Suri een manier om bloed- en urinemonsters voor analyse naar Colombo te sturen, zonder de naam van de patiënt wiens monsters onderzocht moesten worden te onthullen. Bloed- en urinemonsters werden dus voorzien van valse namen en naar Colombo gestuurd voor analyse.

Toen Suri, ongeveer een week na het versturen van het eerste bloedmonster, laat in de avond in gezelschap van een andere arts bij ons thuis aankwam, wist ik meteen dat er slecht nieuws op komst was. We hadden door Suri's werkwijze geleerd dat hij de steun van een collega prefereerde wanneer hij nieuws moest brengen dat hij moeilijk kon onthullen. De tests bevestigden dat Bala inderdaad een ernstig verminderde nierfunctie had (diabetische nefropathie) als gevolg van langdurige diabetes. Maar niemand van ons had kunnen weten dat Bala's toestand gecompliceerd werd door een volledige blokkade van zijn linker nier. De diagnose die Suri meebracht was één ding; De meest dringende zorg voor ons allen was de verslechterende kalium- en ureumspiegel, waarvoor in het Vanni-ziekenhuis absoluut geen behandeling beschikbaar was. De toestand van Bala verslechterde zichtbaar. Meneer Pirabakaran, die regelmatig op bezoek kwam nadat hij van Bala's ziekte had gehoord, werd op de hoogte gebracht van de diagnose.

De anderhalf decennium durende blokkade van voedsel en medicijnen door de Sri Lankaanse overheid aan het noorden heeft de gezondheidszorg ernstig ontwricht en de gezondheid van de

bevolking ondermijnd. Ernstige tekorten aan basisgeneesmiddelen zoals paracetamol waren een terugkerend probleem dat wijdverspreid leed onder de bevolking veroorzaakte en in veel gevallen tot onnodige sterfgevallen leidde. Het gevaar voor het welzijn van patiënten werd nog verergerd door het ontbreken van diagnostische apparatuur in de ziekenhuizen. Het ziekenhuis in Puthukuddiruppu beschikte niet over röntgenapparatuur. Het apparaat functioneerde al lang niet meer, waardoor patiënten lange afstanden moesten afleggen naar de andere kant van Vanni voor een simpele röntgenfoto. Vaak bleek bij aankomst in het ziekenhuis dat het apparaat defect was of dat er geen films beschikbaar waren, omdat het Sri Lankaanse ministerie van Defensie de aanvraag had afgewezen, waardoor het ziekenhuis verstoken bleef van deze essentiële voorziening. Er was geen laboratoriumapparatuur beschikbaar voor biochemische analyse van monsters van patiënten, die nodig was voor een nauwkeurige diagnose van ziekten. Dit is de context waarin Bala ziek werd.

In een omgeving die slecht is toegerust om nierfalen op te vangen, zag de prognose voor Bala er uiterst somber uit. Omdat het voor hem onmogelijk was om voor behandeling naar Colombo te reizen, zoals veel andere patiënten wel deden, bestond de enige behandelingsmogelijkheid voor de artsen uit het verlichten van zijn symptomen met de beperkte middelen en medicijnen die tot hun beschikking stonden, en het monitoren van zijn ziekte. Het Sri Lankaanse leger heeft bij verschillende gelegenheden controleposten gesloten, waardoor het verkeer naar Colombo werd geblokkeerd. Dit had een verwoestende emotionele impact op mij, omdat het vertraging betekende bij het versturen van bloedmonsters naar Colombo voor analyse, om een inschatting van zijn toestand te kunnen maken. Rapporten lieten vaak op zich wachten en het duurde soms wel tien dagen voordat ze ons bereikten, tegen die tijd was zijn toestand alweer verder verslechterd. Het was een frustrerende ervaring voor dokter Suri dat hij door een gebrek aan middelen niet in staat was zijn patiënt te behandelen en hem te zien verslechteren, wetende dat hij niets kon doen om zijn toestand te verlichten of te verbeteren. De aanhoudende, ondraaglijke hoofdpijn als gevolg van zijn gevaarlijk hoge bloeddruk werd tijdelijk verlicht door de dosis van de oudere generatie bloeddrukverlagende medicijnen te verhogen. Zijn onregelmatige hartslagen waren lange tijd de enige aanwijzing dat zijn kaliumgehalte levensbedreigend laag moest zijn. Er viel niets te doen aan zijn gebrek aan eetlust, zijn fotofobie en zijn toenemende prikkelbaarheid. De hele medische situatie werd gecompliceerd door het plotselinge gebrek aan insuline voor de behandeling van zijn diabetes. Het insulinemerk dat Bala gebruikte, was in kleine hoeveelheden verkrijgbaar in Colombo, in India en in het buitenland. Gedurende ons verblijf in India en Jaffna zorgde meneer Pirabakaran er steeds voor dat Bala over een verse voorraad medicijnen beschikte. Bovenop de crisis waarin we ons bevonden, kwam ik erachter dat de insuline die ik veilig had bewaard, ofwel over de datum was, ofwel bedorven was door onjuiste opslag. Omdat het onmogelijk was om op korte termijn nieuwe insuline te verkrijgen, heb ik de gok genomen om over datum geraakte voorraad te gebruiken. Ik had geen keus. Toen de doses uit één flesje niet effectief bleken, wisselde ik naar een ander flesje terwijl ik afwachtte en hoopte dat, door een wonder, een van de vele mensen die eropuit gestuurd waren om zijn medicijn te kopen, op de een of andere manier een leverancier zou vinden. Twee weken later kwam meneer Pirabakaran naar ons huis met een meer dan voldoende hoeveelheid verse insuline, bewaard in koelelementen.

De toestand van Bala verslechterde gestaag; hij kon niet meer uit bed komen en was aan donkere kamers gekluisterd, weg van het zonlicht. Het leek erop dat zijn toestand snel zou verslechteren en dat een spoedbehandeling met niervervangende therapie op korte termijn noodzakelijk zou zijn. In zo'n geval beseften de artsen maar al te goed dat ze Bala met de beschikbare faciliteiten in Vanni geen enkele behandeling konden bieden. Tijdens deze emotioneel gespannen periode zag ik vaak dat een hooggeplaatst kaderlid, Kapil Amman, rustig in Bala's kantoor zat te lezen en te wachten. Onze relatie met Kapil Amman gaat terug tot 1984, toen hij een van de eerste kaderleden was die politieke lessen van Bala volgde. Kapil Amman, een jonge man uit Trincomalee, heeft ruime ervaring op het slagveld. Hij is werkelijk een zachtaardig mens en hij dacht diep na over kwesties als mensenrechten, die hij vaak met Bala besprak. Kapil Amman heeft Bala noch mij ooit lastiggevallen, behalve om regelmatig te informeren naar de voortgang van zijn toestand. Maar zijn rustige aanwezigheid gaf me altijd het gevoel dat hij beschikbaar was voor alle hulp die ik nodig mocht hebben.

Het nieuws dat Bala ernstig ziek was en mogelijk niet zou herstellen, verspreidde zich als een lopende door de beweging. Meneer Pirabakaran had zijn commandanten kennelijk op de hoogte gebracht van Bala's verslechterende toestand en een voor een verschenen ze aan de deur, vol verlangen om hem te zien, misschien wel voor de laatste keer. Onder de commandanten die kwamen, was Pottu Amman, die we al maanden niet hadden gezien. Onze oude vriend, Baby Subramaniam, was geschokt door het nieuws en reisde samen met zijn vrouw een dag lang van hun huis in Malaavi naar Bala om hem te bezoeken. Tijdens deze crisis in ons leven stroomde de steun inderdaad vanuit alle hoeken en richtingen binnen.

Een van de eersten die naar ons huis snelde om me hulp aan te bieden, was Rani, de vrouw van Balakumar, de voormalige leider van EROS. Rani, een gediplomeerde verpleegster, begreep het gevaar waarin Bala verkeerde beter dan de meeste mensen, en die kennis is wellicht de reden waarom er tranen vloeiden toen ze hem bezocht. Desondanks weerhield haar overduidelijke verdriet om Bala's verslechterende gezondheid haar er niet van om hem op alle mogelijke manieren fysiek te helpen. Ze deed veel moeite om gerechten te bereiden die zijn tanende eetlust zouden opwekken, waarbij ze ook rekening hield met zijn bloedwaarden. Het was vaak nuttig om met Rani op professioneel vlak te praten, omdat ik veel aspecten van de verpleegkundige zorg was vergeten en zij mijn geheugen kon opfrissen en tips kon geven die Bala's ongemak verlichtten.

Vaneetha, mijn oude vriendin, was er om te helpen waar ze kon. De artsen hadden Bala tijdens zijn ziekte een strikt dieet voorgeschreven, waardoor ik maar beperkt was in wat ik voor hem kon koken. Tegelijkertijd was het noodzakelijk om zijn voedingsstatus op peil te houden. Ik vroeg Vaneetha om nieuwe ideeën en andere gerechten, en ze nam graag de tijd om me dat te leren. Het was inderdaad nogal ironisch dat een Singalese dame een westerse vrouw leerde hoe ze Tamil-gerechten moest koken, en die situatie zorgde vaak voor een glimlach tussen ons. De meeste mensen lachten toen ze ons samen zagen, terwijl we Tamil als communicatiemiddel gebruikten. Vaneetha bezocht ons huis vaak alleen, maar bij verschillende gelegenheden kwam ze samen met haar echtgenoot, meneer Nadesan, die de leiding had over de politie van de LTTE. We waren bevriend met de familie. Nadesan raadpleegde Bala regelmatig over zaken die met

het politieapparaat te maken hadden, en hij stond altijd open voor zijn mening. Bala gaf vele lezingen aan de nieuw aangeworven politieagenten, waarbij hij herhaaldelijk de humanistische benadering benadrukte en de impact van de abnormale sociale omstandigheden veroorzaakt door de oorlog onderstreepte, evenals de noodzaak voor de politie om met empathie en begrip de omvang van de problemen waarmee de bevolking te kampen had, te bekijken. Bala fungeerde inderdaad bij vele gelegenheden als het geweten van het volk door de klachten van burgers over het harde optreden van de politie aan Nadesan over te brengen. Als ervaren kaderlid met een progressieve politieke oriëntatie waardeerde Nadesan onze ideeën en stond hij positief tegenover onze kritiek. Puthavai's vrouw Ranjini hielp ook mee met het bereiden van gerechten die Bala lekker vond en die zijn eetlust opwekten. Soosai's vrouw, die zag hoe gespannen ik was, kwam met haar kinderen en kookte eten dat Bala bijzonder lekker vond.

Ondertussen bracht dokter Suri de heer Pirabakaran dagelijks op de hoogte van de verslechterende toestand van Bala. De heer Pirabakaran heeft het gezamenlijke medische advies van verschillende artsen in Vanni ingewonnen en ontvangen. Volgens hun medisch oordeel hing Bala's beste overlevingskans en zijn langetermijnprognose af van zijn snelle evacuatie naar een plek waar medische faciliteiten voor de behandeling van nierfalen beschikbaar waren. We beschouwden Tamil Nadu direct als een voorkeursoptie voor medische noodhulp. Hoewel sommige Tamil-politieke leiders - onze vrienden en sympathisanten - bereid waren te helpen, konden we het risico niet nemen vanwege het verbod op de LTTE in India. We vestigden onze hoop op een verzoek aan een buitenlandse mogendheid nadat de heer Pirabakaran ons internationale secretariaat opdracht had gegeven contact op te nemen met de Noorse regering.

Chandrika's eisen

De Noorse ambassadeur in Colombo, de heer Jon Westborg, werd door de voormalige minister van Buitenlandse Zaken, de heer Hameed, uitvoerig geïnformeerd over het belang van Bala voor elk toekomstig onderhandelingsproces tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering. Westborg kreeg van zijn regering groen licht om de authenticiteit van de informatie over Bala's toestand te onderzoeken, en het ICRC werd ingeschakeld om hierbij te helpen. Ongeveer vijf weken na het begin van Bala's ziekte arriveerde een team van het ICRC onder leiding van de heer Max Hadorn, destijds hoofd van de delegatie in Colombo, vergezeld van een arts, in Vanni met het verzoek Bala te bezoeken en een medisch onderzoek uit te voeren. De delegatie bezocht ons huis in Puthukuddiruppu en het antwoord van de arts aan de delegatieleider na het onderzoek van Bala was, in zijn eigen woorden: 'Hij moet zo snel mogelijk worden afgevoerd'. Nadat bloed- en urinemonsters waren afgenomen voor verder onderzoek om de volledige omvang van zijn ziekte vast te stellen, keerde de ICRC-delegatie terug naar Colombo met de belofte van een vervolfbezoek.

De Noorse regering heeft, met morele steun van het ICRC, Chandrika Kumaratunga benaderd om te verzoeken om een veilige evacuatie van Bala uit Sri Lanka op humanitaire gronden. Chandrika kreeg te horen dat Bala ernstig ziek was met nierfalen en dat hij dringend in het

buitenland behandeld moest worden, en dat de Noorse regering bereid was te helpen. De Noren hadden Kumaratunga er ook op gewezen hoe belangrijk het was om Bala's leven te redden voor een mogelijk toekomstig vredesproces tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering. Er vonden uitgebreide besprekingen plaats in Colombo en ook de heer Kadirgamar werd geraadpleegd. De Noren hadden ons via onze vertegenwoordiger in Oslo laten weten dat de regering van Sri Lanka de zaak van Bala gunstig in overweging nam en zelfs de logistiek voor de evacuatie van Bala besprak. Meneer Pirabakaran zag er opgelucht en blij uit toen hij dit nieuws bracht. Op die bewuste dag liet de heer Pirabakaran, als blijk van goede wil en als een belangrijk humanitair gebaar, negen soldaten (krijgsgevangenen) en bemanningsleden vrij die in handen waren van de LTTE. Nu wachtten we op een positieve reactie van de regering van Kumaratunga. Er volgden enkele angstige dagen. Er kwam geen reactie en Bala's toestand verslechterde. Uit pure wanhoop namen we contact op met het ICRC. Tot onze grote teleurstelling vertelde de afgevaardigde van het ICRC ons dat hun organisatie buiten de besprekingen in Colombo over de zaak van Bala was gehouden, omdat de heer Kadirgamar hen niet vertrouwde. Na twee maanden vol spanning te hebben gewacht, ontvingen we eindelijk een bericht van de Noorse regering. Chandrika en Kadirgamar hadden een lijst met eisen (of garanties) opgesteld waaraan de LTTE moest voldoen als 'belangrijke wederkerige humanitaire gebaren' als Bala met hulp van Sri Lanka geëvacueerd moest worden.

Ten eerste moet de leiding van de Tamil Tijgers garanderen dat de LTTE het overheidsbestuur in de Noordoostelijke Provincie niet verstoort of belemmert, en dat zij geen overheidseigendommen in Tamil-gebieden aanvallen of vernielen. Ten tweede mag de LTTE geen bedreigingen uiten voor of aanvallen uitvoeren op zee- of luchttransport (bevoorrading) naar het noordoosten. Ten derde mag de LTTE geen openbare eigendommen in het hele land aanvallen. Ten vierde moet de LTTE alle personen die in haar hechtenis zijn vrijlaten, niet alleen degenen die bij het ICRC bekend zijn, maar ook anderen. In deze context beweerde de regering - zonder enig concreet bewijs - dat de LTTE minstens tweehonderdvijftig personen gevangen hield zonder medeweten van het ICRC. Ten vijfde moet de LTTE alle kaderleden onder de achttien jaar in haar strijdkrachten vrijlaten en aan hun naasten overdragen.

Aan de hand van deze lijst met eisen, of liever 'garanties', konden we zien dat Chandrika haar pond vlees eiste en daarbij de kwetsbare positie van de LTTE uitbuitte. Deze eisen, die van militaire aard waren en de wijze van gewapende strijd zelf beïnvloedden, waren volstrekt irrelevant voor een humanitair verzoek dat slechts een veilige doorgang beoogde voor de evacuatie van een persoon die aan een ernstige nieraandoening leed. Deze houding verraadde de gevoelloze en berekenende aard van Chandrika Kumaratunga. Bala en ik hebben deze voorwaarden resoluut afgewezen. Bala zei dat hij liever met eer en zelfrespect stierf dan toe te geven aan deze vernederende eisen. De heer Prabakaran was woedend op Chandrika en Kadirgamar omdat ze zulke onaanvaardbare voorwaarden hadden gesteld. Het standpunt van de president in deze kwestie had een zeer negatieve invloed op het denken van de LTTE-leiding. Als ze een eenvoudig humanitair pleidooi voor een betere toekomst met mededogen niet eens in overweging kon nemen, hoe zou ze dan in staat zijn om de moeilijkste en meest complexe kwestie van allemaal op te lossen: het etnische conflict tussen de Tamils? Dit was het gevoel dat destijds heerste onder de LTTE-leiders.

Wonderbaarlijk genoeg bleek uit nieuwe bloedonderzoeken na enkele weken dat Bala de acute crisis die hij had doorgemaakt had overleefd en dat hij nu chronische nierinsufficiëntie heeft. Desondanks bleef Bala er dringend behoefte aan hebben om de Vanni te verlaten voor medische zorg. De artsen waren voortdurend bezorgd dat de omgeving een ernstige bedreiging vormde voor zijn gezondheid en ze wisten niet hoe lang het nog zou duren voordat Bala niervervangende therapie nodig zou hebben. Voor mij werd het dagelijks beheer van zijn welzijn een nachtmerrie. Door zijn strenge dieet mocht hij veel voedingsmiddelen niet eten, waardoor hij drastisch afviel. Ik was me voortdurend bewust van het naderende moessonseizoen en dat de zee dan onbevaarbaar zou zijn, waardoor we nog eens vier maanden in de Vanni zouden moeten wachten tot het weer zou omslaan. Ik wilde dolgraag dat hij de Vanni zou verlaten nu hij nog fit genoeg was om de reis te maken en voordat de moesson begon. Mijn bezorgdheid kwam naar boven toen meneer Pirabakaran en Mathy bij ons thuis op bezoek kwamen. Ik heb het echtpaar uitgelegd hoe ernstig de gezondheidstoestand van Bala is en benadrukt hoe dringend het is om hem voor behandeling naar het buitenland te evacueren. Als dit niet onmiddellijk gebeurde, was Bala's dood onvermijdelijk, zei ik tegen hen, terwijl ik moeite had mijn emoties te bedwingen. Kennelijk geraakt door mijn verdriet, begreep meneer Pirabakaran de kritieke situatie. Ook hij hield van Bala, respecteerde hem en maakte zich grote zorgen om zijn welzijn. Hij troostte me door me te verzekeren dat hij alles in het werk zou stellen om 'Bala Anna' voor behandeling naar het buitenland te sturen. De heer Pirabakaran handelde onmiddellijk. Hij waarschuwde zijn internationale netwerk om een schip te regelen voor de evacuatie van Bala. Binnen enkele weken ontvingen we het bericht dat ons schip op volle zee voor anker lag en op ons wachtte.

Toen het nieuws van ons aanstaande vertrek bekend werd, stroomden leiders en kaderleden van de LTTE naar ons huis voor een laatste afscheid. Mijn maag trok steeds meer samen en mijn eetlust nam af in de dagen voorafgaand aan ons vertrek op 23 januari 1999. Natuurlijk was het van essentieel belang dat Bala uit de Vanni werd gehaald, maar ik had geen zin om de mensen en de strijd achter te laten. Toen Tamilenthir op de middag van onze vertrekdag bij ons thuis kwam, wist ik dat het moment van vertrek nabij was. Toen Tamil Chelvan in zijn Pajero arriveerde om ons naar het strand te begeleiden, kwam het moment dichterbij. Toen Soosai met de auto onze oprit opreed om ons naar zijn kamp aan de kust van Mullaitivu te brengen, wist ik dat we snel onderweg zouden zijn. We hoefden alleen nog maar te wachten op de aankomst van meneer Pirabakaran. Toen hij eindelijk kwam, sprak hij kort met Bala en mij en nam afscheid. Grappen en glimlachen verborgen elkaars verdriet. Bala bedwong zijn emoties, negeerde Jimmy, zijn trouwe oude hond van vijftien jaar, die hem verwachtingsvol aankeek, stapte in de Pajero en staarde voor zich uit. Omdat ik Jimmy's uitnodiging niet kon weerstaan, aaide ik haar over haar hoofd, keek ik iedereen aan en tenslotte voor de laatste keer naar meneer Pirabakaran. Ons voertuig reed met hoge snelheid weg van het huis. Het was voorbij.

Naschrift

Het was de eerste week van februari 1999. De locatie: een bruisende en ondernemende hoofdstad van een Zuidoost-Aziatisch land. Toen we de ontvangsthal binnenliepen van het moderne, schone ziekenhuis waar Bala voor een spoedonderzoek naartoe zou worden gebracht, overviel me een gevoel van opluchting dat ik niet langer alleen stond in mijn pogingen om hem in leven te houden. Er waren artsen met de juiste kennis en een ziekenhuis met de faciliteiten om zijn ziekte te behandelen, zodat eventuele medische problemen direct konden worden aangepakt. Binnen zesendertig uur na zijn opname waren alle resultaten van de belangrijkste medische onderzoeken beschikbaar en de zorgzame en geruststellende specialist verduidelijkte eindelijk het medische beeld met betrekking tot Bala's slechte gezondheid en gaf ons enig inzicht in wat ons te wachten stond. Hij bevestigde dat de medische rapporten overeenkwamen met diabetische nefropathie en dat het een progressieve ziekte betrof. Hij wilde echter geen antwoord geven op onze vragen over hoe lang het zou duren voordat hij niervervangende therapie nodig zou hebben. Maar dringender en een reden tot bezorgdheid voor het medisch personeel was de sterk vergrote linker nier die bij echografisch onderzoek aan het licht kwam. De nier was volledig verstopt en functioneerde niet meer; De artsen konden de oorzaak van de obstructie niet vaststellen, maar ze waren het er wel over eens dat deze zo snel mogelijk verwijderd moest worden.

De nierchirurg die naast Bala's postoperatieve bed op de intensive care stond, pakte de zak met het specimen op. Hij liet me de enorme, zieke nier zien die hij in vier uur tijd bij Bala had verwijderd en wees erop dat als de operatie nog langer had geduurd, de nier zou zijn gescheurd, wat een medisch noodgeval zou hebben veroorzaakt. Desondanks herstelde Bala, dankzij de zorgzame en professionele begeleiding van de artsen en verpleegkundigen, opmerkelijk goed na zijn nefrectomie aan de linker nier. Hij werd ontslagen met advies over de behandeling van zijn nieraandoening. Een hindernis was overwonnen. Het was nu van het grootste belang om een manier te vinden om het land te verlaten voordat we als illegale immigranten gearresteerd zouden worden, en terwijl Bala nog gezond genoeg was om te reizen voordat zijn toestand zou verslechteren en hij niervervangende therapie nodig zou hebben.

We bleven in de hoofdstad een teruggetrokken leven leiden, probeerden geen aandacht te trekken, terwijl we nadachten over een veilige manier om het land te verlaten en terug te keren naar Londen. Omdat we het land waren binnengekomen zonder geldige documenten en met verlopen paspoorten, konden we het risico niet nemen om door de luchthaven te gaan. We waren absoluut niet van plan om onverstandig te handelen en onze veiligheid en vrijheid in gevaar te brengen. Onze eerste taak in het proces om het land te verlaten, was het ongedaan maken van onze illegale status door in ieder geval een geldig paspoort te bemachtigen. We hebben contact

gelegd met onze oude vrienden in Londen, wat uiteindelijk leidde tot een overeenkomst met het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken om ervoor te zorgen dat Bala zijn nieuwe paspoort kon ophalen bij een Britse ambassade buiten Engeland. De Australische ambassade in Londen werkte mee en stond mijn aangewezen vertegenwoordiger toe mijn nieuwe paspoort voor mij op te halen. Vrienden in het land waar we vastzaten, hebben onze reisdocumenten gewillig goedgekeurd, waardoor we veilig door de immigratiecontrole konden reizen toen we het land verlieten.

Onze terugkeer naar Londen betekende naar mijn mening het begin van een nieuw, uitdagend hoofdstuk in mijn leven. De medische behoeften van Bala zouden fundamentele aanpassingen aan onze levensstijl en prioriteiten vereisen. De nefrologen in een Londens ziekenhuis wezen elk voorstel voor een niertransplantatie voor Bala resoluut van de hand en sloten de mogelijkheid uit dat hij zijn verloren levenskwaliteit, die sinds zijn ziekte is ontstaan, ooit nog zou terugkrijgen. Het was juist in deze onzekere tijden dat de Noren als vredesbemiddelaars in ons leven verschenen. De heer Erik Solheim, de heer Wegger Strommen, voormalig staatssecretaris bij het Noorse ministerie van Buitenlandse Zaken, de heer Jon Westborg, de Noorse ambassadeur in Colombo, en mevrouw Kjersti Tromsdal, uitvoerend directeur, ontmoetten ons in onze woning in Zuidwest-Londen om de haalbaarheid van vredesbesprekingen tussen de LTTE en de Sri Lankaanse regering te onderzoeken. Na overleg met de leiding in Vanni stemde de LTTE in met de Noorse bemiddeling.

Gezien de steeds verder verslechterende nierfunctie van Bala bood de Noorse regering medische hulp aan op humanitaire gronden. Volgens de Noorse medische opinie was een niertransplantatie een haalbare optie voor Bala en een optie die het overwegen waard was. Vervolgens werd Bala naar de Noorse hoofdstad Oslo gevlogen en opgenomen in het belangrijkste algemene ziekenhuis, waar hij grondige medische onderzoeken onderging om vast te stellen of zijn fysieke conditie geschikt was voor een succesvolle niertransplantatie. Hij werd geschikt bevonden voor een transplantatie en we besloten door te gaan. Begin 2000 onderging Bala een niertransplantatie en herstelde hij zonder complicaties en voorspoedig. Hij werd als een herboren mens uit het ziekenhuis ontslagen. Terwijl Bala in een hotel in Oslo herstelde van zijn transplantatie, beweerde Chandrika Kumaratunga in een interview met de *Far Eastern Economic Review* vol ongeloof dat zij degene was die de Noorse regering toestemming had gegeven voor Bala's behandeling. Dit was een flagrant onjuiste en onverantwoordelijke bewering. We hebben contact opgenomen met het Noorse ministerie van Buitenlandse Zaken en ons protest kenbaar gemaakt. Ook de Noorse regering was verontwaardigd: ze hadden geen toestemming gevraagd aan Kumaratunga voor de behandeling van Bala. De Noorse regering heeft dit besluit uitsluitend op humanitaire gronden genomen. Chandrika werd uiteraard later via de Noorse ambassadeur in Colombo op de hoogte gebracht van Bala's succesvolle transplantatie. We hebben de Noorse autoriteiten verzocht de zaak op te helderen. Een hoge functionaris van het Noorse ministerie van Buitenlandse Zaken heeft daarom een verklaring afgegeven waarin hij de bewering van Chandrika weerlegt. Bala gaf ook een uitgebreid interview aan de *Tamil Guardian* (25 maart 2000) waarin hij uitlegde hoe Chandrika en Kadirgamar onmogelijke voorwaarden stelden aan de LTTE en weigerden Noorwegen en het ICRC te helpen, die een veilige doorgang voor Bala van het eiland zochten. Na de niertransplantatie kon Bala zijn politieke werk hervatten

en sindsdien hebben we onze betrokkenheid bij de strijd op diplomatiek niveau in Londen voortgezet.

Bijlage

Tekst van brieven uitgewisseld tussen de Sri Lankaanse president de heer Premadasa en de Indiase premier de heer Rajiv Gandhi

Brief gedateerd 2 juni 1989 Geschreven door president Premadasa aan de Indiase premier Rajiv Gandhi

Mijn beste premier,

Ik schrijf u over een aantal zaken van groot belang. De belangrijkste kwestie betreft de aanwezigheid van Indiase troepen in Sri Lanka. Nadat ik het presidentschap van Sri Lanka had overgenomen, begon de Indiase regering met de terugtrekking van de troepen. Wij stellen uw snelle actie in deze zaak zeer op prijs.

Een van de belangrijkste verkiezingsbeloften die ik zowel bij de presidentsverkiezingen als bij de parlementsverkiezingen heb gedaan, was de terugtrekking van de IPKF na mijn verkiezing. Ik trad op 2 januari 1989 aan als president van Sri Lanka. Sindsdien zijn er vijf maanden verstreken. De volledige terugtrekking van de IPKF zal hopelijk bijdragen aan de stabilisatie van de situatie in Sri Lanka, waar de aanwezigheid van de IPKF een zeer splijtende en tot wrok leidende kwestie is geworden. Het is ook in lijn met uw vaak geuite standpunt dat de IPKF zal worden ingetrokken wanneer de president van Sri Lanka daarom verzoekt. Ik ben dankbaar voor de inspanningen van de IPKF gedurende de tijd dat zij in ons land actief is geweest. Ik heb vaak mijn respect betuigd aan de moed van de vele officieren en manschappen die hun leven en ledematen verloren tijdens de uitoefening van hun plicht. De tragedie van het geweld heeft niet alleen uw soldaten getroffen, maar heeft ook vele Sri Lankanen, onze strijdkrachten en een groot aantal burgers, onschuldig en onbetrokken, verwoest en onbeschrijfelijk veel leed berokkend. Hun offers mogen niet tevergeefs zijn. Ik ben ervan overtuigd dat een volledige terugtrekking uit het IPKF mij in staat zal stellen het vertrouwen van mijn volk terug te winnen. Daarom verzoek ik alle IPKF-medewerkers uiterlijk 31 juli 1989 te vertrekken.

De terugtrekking van het IPKF zal Sri Lanka ook in staat stellen om de SAARC-top in november van dit jaar in een rustige omgeving te organiseren. Zoals u weet, konden we in 1988 niet aan onze verplichting voldoen. U zult begrijpen hoe moeilijk het is om een regionale bijeenkomst van deze aard te organiseren met buitenlandse troepen op ons grondgebied. Onze mensen staan zeer te springen om het verwelkomen van leiders uit onze eigen regio, met name

onze naaste buren. Hun angsten moeten echter ook worden weggenomen, met name in verband met hun diepgewortelde patriottische en nationalistische gevoelens.

In dit kader hebben we verschillende voorstellen ingediend met betrekking tot een vriendschapsverdrag tussen India en Sri Lanka. Ik geloof dat dat op de lange termijn het geval zal zijn. Een dergelijke overeenkomst zal de betrekkingen verder versterken. tussen India en Sri Lanka. Ik wacht uw reactie op onze voorstellen in dit verband af.

Wij hebben uw oprechte belangstelling voor de eenheid en territoriale integriteit van ons land altijd zeer gewaardeerd. Voor onze inspanningen om dit doel te bereiken, hebben we het begrip en de welwillendheid van onze buren nodig. Ik ben ervan overtuigd dat uw mensen en u zelf deze doelstellingen delen en zullen bijdragen aan de verwezenlijking ervan.

Ik heb zojuist het memorandum gezien dat uw Hoge Commissaris vanavond heeft overhandigd. Aangezien de memorandum van justitie verwijst naar de noodzaak van overleg tussen de regeringen, geef ik mijn minister van Buitenlandse Zaken de opdracht om persoonlijk ons standpunt over deze kwesties te verduidelijken. Met de verzekering van mijn hoogste achting en achting.

Brief gedateerd 20 juni 1989 Geschreven door de heer Rajiv Gandhi aan de heer Premadasa

Geachte heer president,

Ik heb uw brief van 2 juni ontvangen, die mij is overhandigd door uw speciale gezant, minister van Buitenlandse Zaken Tilakaratne.

India zet zich in voor het behoud van de eenheid en integriteit van Sri Lanka, conform de bepalingen van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka. Het was dankzij deze toewijding en onze verantwoordelijkheid als garant voor de uitvoering van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka dat we gehoor gaven aan het verzoek van de regering van Sri Lanka om het IPKF te sturen. Dit speelde zich af in een tijd waarin de situatie onontkoombaar leek af te stevenen op het uiteenvallen van Sri Lanka. Tijdens haar aanwezigheid heeft de IPKF zich met aanzienlijk succes, maar tegen hoge kosten voor zichzelf, ingezet om een dergelijke uitkomst te voorkomen en de eenheid en integriteit van Sri Lanka te waarborgen. Ondanks dreigingen met terroristisch geweld in het noordoosten zijn er drie opeenvolgende verkiezingen vreedzaam verlopen en hebben alle Tamil-groeperingen, op één na, hun eis voor Eelarn laten varen. Als het proces van machtsoverdracht aan de Provinciale Raad tijdig was doorgevoerd en als de opzettelijke poging van de Sri Lankaanse regering om de bevolkingssamenstelling in de Tamil-gebieden te verstoren door middel van de voortdurende, door de staat gesteunde kolonisatie van die gebieden was gestopt, zouden de extremisten verder geïsoleerd en gemarginaliseerd zijn geraakt en zou het geweld zijn beëindigd.

U heeft zelf verklaard dat we al met de terugtrekking van de IPKF waren begonnen voordat u erom verzocht. Op ons initiatief werd ook een breed tijdsbestek voor de terugtrekking van de IPKF besproken, op basis waarvan uw minister van Buitenlandse Zaken op 31 maart 1989 een verklaring in uw parlement heeft afgelegd. Dit alles gebeurde op basis van toezeggingen van de Sri Lankaanse regering en de veronderstelling dat de uitvoering van de Indo-Sri Lanka-overeenkomst – met name de overdracht van bevoegdheden aan de provinciale raden – gelijktijdig zou plaatsvinden, zodat de rechtmatige aspiraties van de Tamils konden worden vervuld binnen het kader van de eenheid en integriteit van Sri Lanka. Het is van belang te benadrukken dat juist doordat aan deze aspiraties niet werd voldaan, een situatie ontstond die de eenheid en integriteit van Sri Lanka bedreigde.

Ik heb altijd volgehouden dat de IPKF geen dag langer dan nodig in Sri Lanka zal blijven. Maar we mogen de verantwoordelijkheden en verplichtingen van beide landen onder de overeenkomst tussen India en Sri Lanka niet negeren en mogen niet alleen deelnemen aan het democratische proces binnen het kader van een verenigd Sri Lanka op basis van de garantie dat de Tamil-meerderheid in de Noordoostelijke Provincie aanzienlijke bevoegdheden zal krijgen. Onze beide regeringen zijn daarom moreel en wettelijk verplicht ervoor te zorgen dat de Tamils de autonomie krijgen die hun is beloofd, zowel in het 13e amendement op de Sri Lankaanse grondwet als op de extra gebieden die zijn toegezegd in de overeenkomst die op 7 november 1987 door voormalig president Jayewardene en mijzelf is ondertekend. Als we dit niet doen, zullen we alleen maar de beweringen van Tamil-groeperingen bevestigen dat Tamils geen rechtvaardigheid kunnen verwachten binnen een verenigd Sri Lanka. We moeten ons terdege bewust zijn van de gevaren van een terugkeer naar een situatie die mogelijk erger is dan de situatie vóór de overeenkomst tussen India en Sri Lanka. Wij zijn van mening dat we, in de geest van de traditionele vriendschap tussen onze twee landen, gezamenlijk een wederzijds overeengekomen schema moeten opstellen voor de volledige uitvoering van de Indo-Sri Lanka-overeenkomst en de volledige terugtrekking van het IPKF. Het moeten twee gezamenlijke, parallelle oefeningen zijn.

Wij hebben geen bezwaar tegen uw voorstel voor een vriendschapsverdrag. Ik had uw speciale gezant verteld dat we data konden vaststellen voor het begin van de besprekingen met het oog op het finaliseren van de tekst van het voorgestelde verdrag.

Brief gedateerd 29 juni 1989 Geschreven door de heer Premadasa aan de heer Rajiv Gandhi.

Excellentie,

Ik ben blij u te kunnen meedelen dat de LTTE een volledige staakt-de-strijd tegen de Sri Lankaanse regering met onmiddellijke ingang heeft aangekondigd.

De LTTE, die niet langer een verboden groepering is, heeft in recente gesprekken met de regering van Sri Lanka ermee ingestemd om eventuele problemen via onderhandelingen op te

lossen. Onder deze omstandigheden stellen wij het zeer op prijs als Uwe Excellentie ervoor zorgt dat de IPKF geen offensieve acties tegen de LTTE onderneemt die de lopende onderhandelingen zouden kunnen schaden. Aanvaard, Excellentie, de verzekering van mijn hoogste achting.

Brief gedateerd 30 juni 1989 Geschreven door de heer Premadasa aan de heer Rajiv Gandhi als reactie op de brief van de heer Gandhi van 20 juni 1989.

Geachte premier,

Ik heb uw brief van 20 juni ontvangen, als antwoord op mijn brief van 2 juni 1989. Ik dank u voor het herhalen van India's toezegging om de eenheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Sri Lanka te bewaren, zoals vastgelegd in de overeenkomst tussen India en Sri Lanka.

Wij stellen de toezegging van de Indiase regering op prijs dat zij personeel zal leveren om te helpen bij de inname van de door de militanten ingeleverde wapens, zoals voorzien in artikel 2.9 van de overeenkomst. Wij zijn ook dankbaar voor de hulp die op ons verzoek is verleend, overeenkomstig artikel 2.16 (c) van de Overeenkomst en paragraaf 6 van de Bijlage, in de vorm van militaire bijstand om de beëindiging van de vijandelijkheden te waarborgen.

Ik kan echter de bewering niet accepteren dat de uitvoering van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka, inclusief de overdracht van bevoegdheden aan de provinciale raden, op enigerlei wijze verband houdt met de terugtrekking van de Indiase strijdkrachten. Ze waren naar Sri Lanka uitgenodigd met het specifieke doel om de beëindiging van de vijandelijkheden te garanderen en af te dwingen. De overeenkomst tussen India en Sri Lanka voorziet niet in de voortzetting van militaire activiteiten door de Indiase strijdkrachten in Sri Lanka nadat ik heb verzocht om hun terugtrekking. Voortzetting van dergelijke militaire activiteiten zou tevens een schending zijn van dwingende normen van het internationaal recht.

De Indiase vredesmacht is op verzoek van de president van Sri Lanka naar Sri Lanka gekomen. Vanwege de omstandigheden die zich daarna voordeden, verzocht de president de IPKF om militaire bijstand te verlenen om een einde te maken aan de vijandelijkheden. De enige voorwaarde voor de terugtrekking van de Indiase strijdkrachten is een besluit van de president van Sri Lanka dat zij zich moeten terugtrekken. Het door mij ingediende verzoek om de Indiase strijdkrachten terug te trekken, heeft aan deze voorwaarde voldaan. Het is daarom de plicht van de Indiase regering om de Indiase strijdkrachten uit Sri Lanka terug te trekken. De voorstellen voor een politieke oplossing van het etnische probleem, waarover tussen 4 mei 1986 en 19 december 1986 is onderhandeld, evenals de resterende zaken die tussen de regering van Sri Lanka en de regering van India moeten worden afgerond, zijn allemaal aanvaard en opgenomen in de relevante amendementen op onze Grondwet en de Wet op de Provinciale Raden. De vertraging bij de uitvoering van bepaalde voorstellen binnen de in de overeenkomst vastgestelde termijn werd veroorzaakt door het onvermogen van de Indiase strijdkrachten om een einde te maken aan de vijandelijkheden en het geweld in het noorden en oosten.

De feitelijke werking van de provinciale raden in het nieuwe bestuursstelsel is niet alleen van toepassing op het noorden en oosten, maar op alle provincies van Sri Lanka. Dit is volledig een politiek proces waarin het leger geen enkele rol speelt. U zult ongetwijfeld beamen dat het in veel andere rechtsgebieden een gangbare ervaring is dat de totstandbrenging van een volledig nieuwe bestuursstructuur op basis van decentralisatie in wezen een langdurig proces is. Er bestaat geen wettelijke, noch enige andere rationele grondslag voor de aanwezigheid van militaire macht om te garanderen dat de administratieve structuur in welke provincie van Sri Lanka dan ook volledig op orde is. Ik heb, in overleg met de ministers van het kabinet en de ministers-presidenten van de provinciale raden, alle nodige stappen ondernomen om ervoor te zorgen dat de administratieve structuur die nodig is voor de effectieve uitoefening van de gedecentraliseerde bevoegdheden zo snel mogelijk operationeel is.

Zoals ik u al heb laten weten in mijn brief van 2 juni 1989, was een van de belangrijkste beloften die ik zowel bij de presidentsverkiezingen als bij de parlementsverkiezingen heb gedaan, het garanderen van de terugtrekking van de Indiase strijdkrachten. Om het manifest te citeren:

“We zullen een vriendschapsverdrag met India nastreven, naar het voorbeeld van het vriendschapsverdrag tussen India en de Sovjet-Unie. Als de Indiase troepen niet vertrokken zijn tegen de tijd dat onze kandidaat tot president is gekozen, zullen we ervoor zorgen dat ze worden teruggetrokken.”

De belangrijkste oppositiepartij, de Sri Lanka Freedom Party, had in haar verkiezingsprogramma verklaard dat de overeenkomst tussen India en Sri Lanka zou worden opgezegd en dat de Indiase troepen zouden worden verzocht te vertrekken. Hieruit blijkt dus dat ruim 95 procent van de kiezers duidelijk heeft ingestemd met de terugtrekking van de Indiase strijdkrachten. De meerderheid stemde in met de voorstellen van de UNP voor het sluiten van een vriendschapsverdrag met India.

Ik wil graag een zeer belangrijke ontwikkeling onder uw aandacht brengen, die u wellicht nog niet bekend is, namelijk dat de meerderheid van de mensen in alle drie de gemeenschappen in het noorden en oosten de onmiddellijke terugtrekking van de Indiase troepen eist.

In uw brief vermeldt u dat de regering van Sri Lanka bewust heeft geprobeerd de bevolkings-samenstelling in de Tamil-gebieden te veranderen door middel van door de staat gesteunde kolonisatie. Ik moet dit met klem tegenspreken. Sinds de ondertekening van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka heeft er in deze gebieden absoluut geen kolonisatie plaatsgevonden.

De weg is nu vrijgemaakt voor de regering om alle openstaande kwesties met betrekking tot het etnische probleem op te lossen door middel van overleg, compromissen en consensus met alle betrokken gemeenschappen en groepen. Zoals ik u al heb meegedeeld, heeft de LTTE de vijandelijkheden tegen de regering van Sri Lanka gestaakt. Ze hebben tevens besloten om alle openstaande kwesties via onderhandelingen en overleg op te lossen. In deze context heb ik u verzocht de Indiase strijdkrachten de nodige instructies te geven om af te zien van offensieve operaties tegen de LTTE. De LTTE heeft reeds aangegeven bereid te zijn een einde te maken aan dergelijke activiteiten tegen de Indiase strijdkrachten, op basis van wederzijdse vergelding. De terugtrekking van de Indiase strijdkrachten binnen het door mij voorziene tijdsbestek is een

essentiële voorwaarde voor de regering om door te gaan met het consolideren van een politieke oplossing.

De aanwezigheid van de Indiase strijdkrachten draagt in geen enkel opzicht bij aan de volledige oplossing van het etnische probleem, maar vormt nu juist een ernstige belemmering. In dit verband moet ik uw aandacht vestigen op een alarmerende ontwikkeling die zich heeft voorgedaan in de noordelijke en oostelijke provincies. Er zijn klachten dat jongeren, veelal van zeer jonge leeftijd, door bepaalde politieke groeperingen gedwongen worden gerekruteerd en door de Indiase strijdkrachten worden opgeleid. Het is niet nodig om de mogelijke gevolgen toe te lichten die zullen volgen als hier niet onmiddellijk actie wordt ondernomen.

Gelet op al deze omstandigheden verzoek ik daarom nogmaals dringend om de terugtrekking van de Indiase strijdkrachten onmiddellijk te hervatten en dit proces te versnellen.

Ik ben blij met uw positieve reactie op mijn voorstel voor een vriendschapsverdrag met India. We hebben ons ontwerp al aan het ministerie van Buitenlandse Zaken in New Delhi overhandigd. Ik verzoek u om de besprekingen zo spoedig mogelijk te starten, zodat dit verdrag concrete en snelle gestalte kan geven aan de traditionele vriendschapsbanden tussen onze twee landen.

Brief gedateerd 30 juni 1989 Geschreven door de heer Rajiv Gandhi aan de heer Premadasa als reactie op de brief van de heer Premadasa van 29 juni 1989.

Geachte heer president,

Ik heb uw bericht van 29 juni ontvangen, dat via uw Hoge Commissaris is verzonden.

De overeenkomst tussen India en Sri Lanka voorziet in een staakt-de-strijd tussen de Tamil-militante groeperingen en de Sri Lankaanse strijdkrachten, en ook in het verblijf van de Sri Lankaanse strijdkrachten in kazernes in de noordoostelijke provincie. Beide doelen werden bereikt op 30 juli 1987. Daarmee was er feitelijk al een einde gekomen aan de vijandelijkheden tussen de Sri Lankaanse strijdkrachten en de LTTE. Ik ben blij dat de LTTE deze realiteit nu formeel heeft erkend.

Wij hopen dat de formele overeenkomst van de LTTE om de vijandelijkheden te staken duidelijk hun toewijding aan de eenheid en integriteit van Sri Lanka impliceert, evenals hun afzwering van geweld en respect voor democratische processen. Wij vertrouwen erop dat de LTTE, na het staken van het geweld, de wapenlevering via de Sri Lankaanse regering zal hervatten – een proces dat op 5 augustus 1987 is begonnen en nog niet is voltooid. Tenzij de LTTE belooft hun wapens in te leveren en geweld af te zweren, niet alleen tegen de Sri Lankaanse regering, maar ook tegen de andere burgers van de Noordoostelijke Provincie, zal hun aankondiging van een staakt-het-vuren betekenisloos zijn.

Aangezien IPKF, in het kader van India's rol als garantsteller, de opdracht heeft om de fysieke veiligheid van alle gemeenschappen in de Noordoostelijke Provincie te waarborgen, zou ik graag een verduidelijking ontvangen over de punten die ik hierboven heb genoemd. Deze verduidelijkingen zullen een onmiddellijk besluit over de staaktactieken van het IPKF om de LTTE te ontwapenen vergemakkelijken. Hoe eerder we uw reactie ontvangen, hoe sneller we de nodige stappen kunnen ondernemen.

Brief gedateerd 4 juli 1989 Geschreven door de heer Premadasa aan de heer Rajiv Gandhi

Geachte premier,

Ik heb uw bericht van 30 juni ontvangen, dat via uw Hoge Commissaris is verzonden als reactie op mijn bericht waarin ik u verzocht ervoor te zorgen dat de Indiase strijdkrachten in Sri Lanka geen offensieve actie ondernemen tegen de LTTE. Dergelijke acties of een intensivering van de operaties kunnen de lopende onderhandelingen schaden en het gewapende conflict verlengen.

Uw bewering dat de vijandelijkheden op 30 juli 1987 zijn gestaakt, strookt niet met de feiten. De LTTE staakte de vijandelijkheden tegen de Sri Lankaanse veiligheidstroepen slechts enkele dagen, maar hervatte het geweld op 2 augustus 1987 en ging hiermee door tot ze in juni 1989 een staakt-het-vuren aankondigden. In de tussenliggende periode kwamen 148 militairen en politieagenten om het leven en raakten er 80 gewond; 481 burgers werden gedood en 115 raakten gewond.

De LTTE kondigde pas in juni van dit jaar een staakt-de-strijd aan, na de aanvang van de dialoog met de regering. Deze staking treft niet alleen de regering, maar ook de bevolking in het noorden en oosten, en in feite de bevolking van heel Sri Lanka. Tegelijkertijd herhaalde de LTTE haar voornemen om alle openstaande problemen op te lossen door middel van onderhandelingen en overleg, en gaf zij aan bereid te zijn deel te nemen aan het democratische proces.

Zoals in uw bericht staat, probeert u al twee jaar de LTTE te ontwapenen, maar dit proces is nog niet voltooid en u bent er ook nog niet in geslaagd hen aan de onderhandelingstafel te krijgen. Ik heb er alle vertrouwen in dat ik ervoor kan zorgen dat de LTTE hun wapens neerlegt nadat de Indiase strijdkrachten zich hebben teruggetrokken.

De politieke oplossing die ik nastreef, moet niet alleen binnen het kader van onze Grondwet vallen, maar ook de soevereiniteit van ons volk, het unitaire karakter en de territoriale integriteit van ons land waarborgen.

De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van alle burgers in Sri Lanka ligt uitsluitend bij de regering van Sri Lanka. De overeenkomst tussen India en Sri Lanka biedt de Indiase regering of haar strijdkrachten geen mandaat, en kan dat volgens het internationaal recht ook niet, om enige verantwoordelijkheid voor deze taak op zich te nemen, anders dan op uitdrukkelijk verzoek van de Sri Lankaanse regering. In elk geval hebben de Indiase strijdkrachten de afgelopen twee

jaar, toen ze actief waren in de noordelijke en oostelijke provincies, niet kunnen voorkomen dat een aantal burgers om het leven kwam en een nog groter aantal mensen uit hun huizen werd verdreven, naast de hierboven genoemde slachtoffers.

Elke interpretatie van de overeenkomst die een verplichte rol voor de Indiase regering of haar strijdkrachten in Sri Lanka beoogt, anders dan op uitdrukkelijk verzoek van de Sri Lankaanse regering, zou een ernstige inmenging in de interne aangelegenheden van een bevriend soeverein land vormen en een grove schending van de dwingende normen van het internationaal recht. Ik ben ervan overtuigd dat dat niet uw bedoeling is.

Ik vertrouw erop dat deze verduidelijkingen u in staat zullen stellen ervoor te zorgen dat de Indiase strijdkrachten geen offensieve operaties meer tegen de LTTE uitvoeren.

Brief gedateerd 11 juli 1989 Geschreven door de heer Rajiv Gandhi aan de heer Premadasa

Geachte heer president,

Ik heb uw brieven van 30 juni en 5 juli ontvangen. Ik wil geen debat aangaan over de verschillende interpretaties van de wederzijdse verplichtingen die onze soevereine staten zijn aangegaan. Deze zijn volkomen duidelijk. Ik wil ook niet ingaan op de juistheid van beweringen zoals dat de LTTE op 2 augustus 1987 het geweld hervatte, terwijl de wapenovergave al drie dagen later begon en de amnestiebrief door de Sri Lankaanse regering aan de LTTE werd overhandigd. We moeten de feiten voor zich laten spreken.

Er bestaat een overeenkomst tussen de twee landen. De overeenkomst is bedoeld om de eenheid en integriteit van Sri Lanka te bewaren en de veiligheid, bescherming en rechtmatige belangen van de Tamils te waarborgen. Bijna duizend Indiase soldaten hebben het ultieme offer gebracht om te voldoen aan de verplichtingen van India als garantsteller van deze overeenkomst. Sinds de ondertekening van de overeenkomst zijn niet alleen de verkiezingen voor de provinciale raden gehouden, maar ook de parlements- en presidentsverkiezingen. De situatie in de Noordoostelijke Provincie is veel stabiel en vredzamer dan elders in Sri Lanka. Ondanks dit alles is het aan de Tamils beloofde decentralisatiepakket niet uitgevoerd. Dit zijn onweerlegbare feiten.

Wij zijn het er beiden over eens dat de IPKF moet worden ingetrokken. We zijn het er beiden over eens dat we al met de opname waren begonnen voordat u erom vroeg. Er was wel degelijk gesproken over een ruim tijdsbestek voor de terugtrekking van IPKF. Besprekingen over de afronding van de details werden door uw minister van Buitenlandse Zaken in Harare slechts enkele dagen vóór uw eenzijdige aankondiging van 1 juni voorgesteld. Ik heb herhaaldelijk gezegd dat het terugtrekkingsschema van de IPKF moet worden uitgewerkt in gezamenlijk overleg, samen met een gelijktijdig schema voor de uitvoering van de overeenkomst tussen India en Sri Lanka. Wij zijn bereid om de bespreking van dit onderwerp op elk gewenst moment en op een voor u geschikte locatie te hervatten. Uw collega, de heer Thondaman, die mij

hier ontmoette, zal u onze wens voor vriendschappelijke betrekkingen en onze bereidheid om eventuele misverstanden door middel van wederzijds overleg op te lossen, hebben overgebracht. Mochten besprekingen hierover echter niet voor u aanvaardbaar zijn, dan zullen wij de details van de terugtrekking van IPKF eenzijdig moeten vaststellen, in overeenstemming met onze verantwoordelijkheden en verplichtingen onder de overeenkomst tussen India en Sri Lanka.

Hoewel ik nogmaals de bereidheid van de Indiase regering om met uw regering samen te werken aan het oplossen van openstaande kwesties onderschrijf, moet ik Uwe Excellentie erop wijzen dat India van oudsher de heiligheid van de overeenkomsten die het met andere landen sluit en de plechtige toezeggingen die in dergelijke overeenkomsten worden gedaan, zeer respecteert. India zal onder geen enkele omstandigheid afwijken van het beleid om onze belangen te behartigen.

Het is onze gewoonte om de vertrouwelijkheid van officiële correspondentie, met name tussen staatshoofden of regeringsleiders, te waarborgen, tenzij anders is overeengekomen. De kern van uw berichten aan mij was echter vaak al bekend bij de media voordat ze mij bereikten. Nu kom ik erachter dat al onze recente correspondentie officieel openbaar is gemaakt door de Sri Lankaanse overheid. Ik zie mij daarom mogelijk genoodzaakt af te wijken van de traditie door toestemming te geven dat deze mededeling, na ontvangst, openbaar wordt gemaakt.

Afkortingen

Afkorting	Volledige naam
CVF	Burgerlijke vrijwilligersmacht
ENLF	Eelam Nationaal Bevrijdingsfront
EPDP	Eelam Volksdemocratische Partij
EPRLF	Revolutionair Bevrijdingsfront van het Eelam-volk
EROS	Revolutionaire Organisatie van Eelam
IPKF	Indiase vredesmacht
JVP	‘Janatha Vumukthi Perumuna’ (Volksbevrijdingsfront)
LTTE	Bevrijdingstijgers van Tamil Eelam
NAM	Beweging van Niet-Gebonden Landen
PA	Volksalliantie
PFLT	Volksfront van de Bevrijdingstijgers
PLOT	Volksbevrijdingsorganisatie van Tamil Eelam
SAARC	Zuid-Aziatische Vereniging voor Regionale Samenwerking
SLFP	Sri Lanka Freedom Party
TELO	Tamil Eelam Bevrijdingsorganisatie
TNA	Tamil Nationaal Leger
TULF	Verenigd Bevrijdingsfront van de Tamils
VNP	Verenigde Nationale Partij

Achterkant

The author of this book, Adele Balasingham, is a sociologist, political activist and writer who has lived and worked in India and Sri Lanka for more than twenty years with the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), the freedom movement that spearheads the Tamil independence struggle. She has also published works on the dowry system amongst the Jaffna society and on the LTTE women fighters.



*In this book, *The Will to Freedom* Adele Balasingham provides a penetrating internal study of the armed resistance struggle by the Tamil Tiger movement. Written in a semi-autobiographical, historical style, *The Will to Freedom* graphically surveys important events, episodes and turning points in the last two decades of the evolutionary history of the Tamil freedom struggle. This fascinating study also throws light on the hitherto unknown characteristics of the leadership of LTTE. Conveying the bloody imprints of those violent periods, the author reveals the depth of the suffering as well as the burning spirit of freedom of the Tamil people and the fighters. The book will be of interest to all those who want to study the inside story of the Tamil resistance movement.*

*Autobiography
History
£13.50*



FAIRMAX PUBLISHING LTD.

De auteur van dit boek, Adele Balasingham, is sociologe, politiek activiste en schrijfster. Ze heeft meer dan twintig jaar in India en Sri Lanka gewoond en gewerkt voor de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), de vrijheidsbeweging die de Tamil-onafhankelijkheidsstrijd aanvoerde. Ze heeft ook publicaties op haar naam staan over het bruidsschatstelsel in de samenleving van Jaffna en over de vrouwelijke strijders van de LTTE.

In dit boek, *De wil tot vrijheid*, biedt Adele Balasingham een diepgaande analyse van de gewapende verzetsstrijd van de Tamil Tijgersbeweging. Geschreven in een semi-autobiografische, historische stijl, geeft *De Wil tot Vrijheid* een levendig overzicht van belangrijke gebeurtenissen, episodes en keerpunten in de afgelopen twee decennia van de evolutie van de Tamil-vrijheidsstrijd. Deze fascinerende studie werpt ook licht op tot nu toe onbekende kenmerken van het leiderschap van de LTTE. De auteur brengt de bloedige sporen van die gewelddadige periodes over en onthult zowel de diepte van het lijden als de brandende vrijheidsdrang van het Tamil-volk en de strijders. Het boek zal interessant zijn voor iedereen die de achtergrond van het Tamil-verzet wil bestuderen.

ISBN 1-903679-01-X